2669/2694

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. Հատը 12 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ
1
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
VENDREDI
1 JANVIER
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7258 30e ANNEE

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2669

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՏԱՐԻ ՄԸ ԵԻՍ

•

Սկսինք մեր գաղութէն :

Ոչ մէկ նորութիւն, դժբախտաբար :

Օրը օրին արձանագրած ենք չարք մը բացասական երեւոյթներ : Թուլութեան, թմրութեան ախտանշաններ :

Նոյն ժժգոյն, միօրինակ սովորամոլութիւնը հանրային կեանքի մէջ : Ոչ մէկ յուսատու ձեռնարկ :

Իւրաքանչիւր շրջան ինքն իր մէջ կը տապկուի առանց մասնաւոր ճիգ մը փոքձելու :

Հայաչատ կեդրոններ կան ուր դիւղի մը չափ ալ աշխատանք չեն կատարեր :

Ամբողջ բազմութիւններ կը խուսափին հանրային գործունէութեան ճակատներէն, ամէն հոգ ձգելով սակաւաթիւ « ընտրեալներու » վրայ :

Համատարած անտարբերութեան մէջ, այլապէս Միութեանց պարբերական ձեռնարկներն են որ քիչ – շատ շարժում կը առեղծեն :

Բայց, ուշադրութի՛ւն, այդ ձեռնարկներուն հետեւորդներն ալ կը նուազին, մէկ տարիէն միւսը :

Երեսուն տարի վերջը, թերեւս հարիւրին երեսուն ալ չեն կազմեր անոնք որ կը հետեւին ազգային կեանքի ելեւէջներուն :

Մնացեալը, հարիւրին ութսունասուն կամ վաթսուն, տեսակ մը անշարժ դրամագլուխ է : Թերեւս պահեստի ուժ, բայց առայժմ անօգուտ :

Յարաճուն վատառակի եւ վայելքի ոեւնչ ալ բաւական լայն խրամատ մը բացած է երկուան եւ այսօրուան միջեւ :

Հարստութիւններ կը դիզուին եւ կը հալին մէկ օրէն միւսը :

Նշանաւոր անձնաւորներ յանկարծ խրճիթի մը կը բարձրանան դղեակ մը, որ յաճախ կը զառնայ դամբարան, ազգային տեսակէտով :

Երբեք այսքան շուա եւ այսքան լայն բացուած չէին աչքերը, աշխարհի հրա – պոյրներուն եւ փորձութեանց առջեւ :

Ոչ ալ այսքան զարդացած էր առեւտրական, փիւնիկեան ջիղը :

Լեռներ եւ ձորեր կարելիք արեւելքէն արեւմուտք : Ընդարձակ նաւահանգիստներ կատարելիք ամէն ճակատի վրայ : Եւ տա – կաւին ընդունակ ենք աւելին կատարելու :

Միայն մէկ ճակատի վրայ կը նմանինք այն աշակերտներուն որոնք տարիներով դասարան չեն փոխած : Կամ ապիկար ժառանգորդներու որոնք եղածը կը մաշեն – ցնեն, առանց տեղը բան մը դնելու :

Ամենամեծ վտանգն է այս մեր գաղութին, ինչպէս արեւմտեան Եւրոպայի միւս տարածքի բազմութեանց համար :

Վտանգ մը որ կատարեալ ադէտի մը պիտի յանգի ուշ – կանուխ, եթէ կարելին եւ անկարելին չփորձենք, յանուն ինքնապաշտպանութեան :

Բառին բուն իմաստով, ճշմարիտ ցնցումի մը կը կարօտինք :

Այո՛, մոքի, սրտի եւ ջիղերու չարժ մը, ժամք մը :

Ամէն տեղ եւ ամէն ճակատի վրայ :

Երիտասարդութեան գործն է այս :

Դժբախտաբար, ամէնէն առաջ երիտասարդութիւնը կը կարօտի այդ փրկարար ցնցումին, իր ճամբան դանելու համար :

Ան տակաւին չէ վառած իր ճրագը, այս ափերուն վրայ, եւ օրը իրիկուն կ'ընէ վէգ խաղալով օտար ածուներու մէջ :

Բազմաթիւ միջոցներ կը փորձուին, տարիներէ ի վեր, դարձի բերելու համար նորահասները : Այստեղ եւ ամէն տեղ :

Բայց, մխիթարական չէ արդիւնքը : Եւ հարկադրուած ենք նոր ելքեր փնտռել :

... Գաղութին վիճակը պիտի պատկերացնէինք, տարեգլուխի առթիւ : Բայց տողերը լեցուեցան մոայլ խորհրդածութիւններով :

Շ.

1954

Նոր տարուան առթիւ ՅԱՌԱՋ լաւագոյն օրեր կը մաղթէ իր բոլոր բաժանորդներուն, րնթերցողներուն եւ րնկերներուն :

Միեւնոյն ատեն շնորհակալութիւն այն բարեկամներուն որոնք փութացած էին շնորհաւորական նամակներ եւ բարեմաղթութիւններ ուղղել Ամանորի առթիւ :

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ՀՐԱԺԵՇՏԻ ՃԱՌԸ

•

« ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ ԵԻ ՄԻՈՒԹԻՒՆ »

Հանրապետութեան նախագահը, Պ. Վէնսան Օրիոլ, որուն ևօթնամեայ շրջանը կը վերջանայ յունուար 17ին, իր հրաժէշտի ճառը խօսեցաւ Դշ. դիչեր, սրտառուչ կոչ մը ուղղելով ժողովուրդին :

Ահաւասիկ հիմնական մասերը :—

Իմ առաջին մաղթանքս այն է որ բարեփոխուին մեր քաղաքական եւ ընկերային սովորութիւնները : Այն բարձր պաշտօնը զոր կը ձգեմ Պ. Ռընէ Քոթի յանձնելու պիտի կատարէ : Ես չատնոց դիտեմ իր հոգեկան ազնուութիւնը, իր բարեխղճութիւնը եւ հայրենասիրութիւնը : Կը խնդրեմ որ անոր չուրջը համախմբուիք եւ ձեր խանդակաթ վստահութիւնը կեդրոնացնէք իր վրայ, որպէսզի կարենայ կատարել իր նպատակները : Հանրապետութեան չարունակումը եւ Ֆրանսայի յարատեւութիւնը կը պահանջեն քաղաքական նեղոյշնակութիւն, ուստի իմ առաջին մաղթանքս այն է որ լուեն չարաղէտ կիրքերը եւ աւելութիւնները,— այն աւելութիւնները որոնց նենդ պոռթկում – ները կրնայ լուսթեամբ, իմ բարձր պաշտօնիս հարկադրանքով . այն աւելութիւնները որոնք երկիրը կը պատակեն ճիշդ այն պահուն ուր բոլորս պարտաւոր ենք ձեռք ձեռքի տալ, չարունակելու համար մեր վերելքը եւ խտացնել ուժ մը, վճռական ոյժ մը ցնցելու համար մեր բարեկամներուն թէ հակառակորդներուն :

« Միասին պիտի հանենք այն ազգային հաշտութիւնը որուն ճամբան ցոյց տուի իմ յորդորներով եւ ինծի արամադրուած բարեդիպութեան իրաւասութեամբ : Մեծ ողբերգութիւններէն ետք, ազգը պարտաւոր է սթափիլ, իր ուժը վերահաստատել եւ նոր ողբերգութիւններէ խուսափիլ համար : Կը մաղթեմ որ Ֆրանսայի քաղաքականութեան պատասխանատու – ները ըլլան վճռակամ՝ վերահաստատելու համար պետութեան հեղինակութիւնը չահերու եւ աւատական դրութեանց մեծ խմբակցութիւններու դրոհին դէմ : Այս հաշտութիւնը պէտք է հաստատուի ընկերային արդարութեամբ : Ազգին անհատական մեծ առաջնորդները, ճարտարագործական, հողագործական, առեւտրական ձեռնարկներու վարիչները պէտք է ըմբռնեն թէ կարելի չէ ոմանց բարգաւաճումը հիմնել ուրիշներու թշուառութեան վրայ, առանց ըմբռնութեան եւ խռովութեան վիճակ մը ստեղծելու, կարելի չէ մերժել աշխատանքին արժանավայել դիրքը եւ օրինաւոր բաժինը հարստութեանց արտադրութեան մէջ եւ ընկերային բարեկարգութիւնը ապահովել անարդարութեամբ եւ անհատասարութեամբ :

« Կը յուսամ թէ այս նոր տարին խաղաղութիւն պիտի բերէ Հնդկաչինի մէջ ուր ևօթը տարիէ ի վեր Ֆրանսական Միութեան դինուորները ,որոնց կ'ուղեմ ամենայերմ խանդաղատանքս եւ երախտագիտութիւնս յայտնել, կը կռուին միութիւն եւ անկախութիւն ,ապահովութիւն եւ ազատութիւն պարզեւելու համար բնակերակիչ պետութեանց եւ մեր բարեկամներուն : Կը մաղթեմ որ ամբապնդուի խաղաղութիւնը ազգերու մէջեւ որոնց միտքը կը տանջուի արդիական պատերազմի ոչնչացման սպառնալիքներէն եւ որոնք ընկճուած են սպառազինութեանց ծանրութեան տակ : Երանի թէ վերջապէս լուսի այն կոչը զոր ուղղեցի երեք տարի առաջ, Ազգաժողովին մէջ, երանի թէ այն պետական վարիչները որոնց ափին մէջ են միլիոնաւոր մարդոց կեանքը եւ բարօրութիւնը կարենան փարատել իրենց վախերը, քով քովի գան եւ սրտաբաց քննեն այն զինուորական ոյժերը որոնք կը ջլատեն աշխարհը . երանի թէ կարենան սպառազինութեանց եւ երկիւղին տեղ հաստատել ստեղծագործ գործակցութիւն մը հարստութեան, վստահութեան եւ բարօրութեան » :

ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ԿԸ ՀՐԱԺԱՐԻ

•

Պ. Լանիէլ յայտարարեց թէ դահլիճին հրաժարականը յանձնած է Հանրապետութեան երկու նախագահներուն, Պ. Պ. Վէնսան Օրիոլ եւ Ռընէ Քոթիի : Ցետոյ աւելցուց թէ այս հրաժարականը պաշտօնական պիտի դառնայ ելմտացոյցին քուէարկութենէն վերջ, յունուար 4ին :

Վարչապետը հարկ դատած է այս պարագան յայտնել երկու չաբաթ առաջ, որպէսզի նորընծայ նախագահը դժուարութեան չմատնուի, Պերլինի յատաջիկայ ժողովին առեն : Այս առթիւ քանի մը ենթադրութիւններ կ'ըլլան.— Երկու նախագահները կամ պիտի ընդունին հրաժարականը, այժմէն քննելով նոր դահլիճին կազմութեան խնդիրը եւ կամ պիտի մերժեն, ինչ որ աւելի հաւանական է, եւ Պ. Լանիէլ պիտի հարկադրուի վատահութեան քուէ պահանջել : Այն ատեն խորհրդարանը պարտակարդ նիստի պիտի հրաւիրուի, լսելու համար կառավարութեան յայտարարութիւնը ընդհանուր քաղաքականութեան մասին : Այս առթիւ կատարուած վիճաբանութենէն կախում ունի դահլիճին ճակատագիրը :

Նոր նախագահը այժմէն չփոխարինուած է Ազգ. ժողովի զանազան խմբակցութեան հետ, կացութիւնը քննելու համար : Արդէն իսկ խօսած է կարգ մը կուսակցապետներու հետ : Առջի օր անակնկալ մը եւս տեղի ունեցաւ.— կրթական նախարարը, Պ. Անտէ Մարի, նախարարական ժողովէն դուրս եկաւ, ըսելով թէ պիտի հրաժարի : Ցետոյ վերադարձաւ, յետաձգելով իր վերջնական որոշումը : Նախարարը կը բաղձայ կրթական վարկերու անբաւականութեան դէմ :

ՈՒՐԻՇ ՆԵՐՔԻՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

1953ի նախարարական վերջին խորհուրդը՝ նախագահութեամբ Պ. Վէնսան Օրիոլի, տեղի ունեցաւ Դեկտ. 30ին : Օրակարգի գլխաւոր խնդիրներն էին Հնդկաչինի պատերազմը, Զորսերու ժողովը՝ Յունուար 25ին, կրթական նախարարութեան վարկերը եւն. :

Պատերազմի մասին դեկուցում տալով, Պ. Փոլ Ռէնօ բացատրեց թէ չափազանցուած է կացութեան ծանրութիւնը եւ թէ ըմբռնումներուն վերջին արշաւանքը անակնկալ մը չէր : Յունուար 25ի ժողովին առթիւ տեղեկութիւններ հաղորդեց Պ. Ժ. Պիռօ, հաստատելով թէ ընդունած են ռըզնալ Թուականը :

× Առջի օր բուռն վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան Ազգ. ժողովին մէջ, ուսանողական ցոյցին առթիւ կատարուած խոտութեանց դէմ : Բազմաթիւ երեսփոխաններ խօսք առնելով քննադատեցին ոստիկանութեան արարքները : Ընկերվարական երեսփոխան մը, Տուբրլօ, ծանր բառեր գործածեց այս առթիւ, «բիրտ բարքեր, բռնութիւն» եւայլն կոչելով զոր ծուած խոտութիւնները : Եւ հարցուց.— « Ո՞վ է պատասխանատուն այս յարձակման՝ 16–18 տարեկան երիտասարդներու վրայ : Ի՞նչ պատիժներ տնօրինեցիք պատասխանատուներուն դէմ, Պ. նախարար : Ի՞նչ միջոցներ ձեռք առած էք որպէսզի չկրկնուին այսպիսի դէպքեր որոնք այնքան ողբատարեր են մեր համբաւին համար : Հայրեր եւ մայրեր կը դրեն ինծի.— « Ի՞նչ կը մտածէք ընել որպէսզի չծեծեն մեր տղաքը» : Հարցումը ձեզի կը վերադարձնեմ, Պ. նախարար» :

Ուրիշներ նոյնքան ծանր մեղադրանքներ ուղղեցին : Ներքին նախարարը բացատրեց անցուդարձը, բայց ժողովը միաձայնութեամբ (621 քուէ) բանաձեւ մը քուէարկեց, պատապարտելով զոր ծուած խոտութիւնները եւ պատիժ պատասխանատուներուն համար :

× Վերջին լուրերու համաձայն, երկու բանակները այժմ դէմ դիմաց կը պահուին Հնդկաչինի մէջ, երկու ճակատներու վրայ,— Տիէն Պիէն եւ Սէնօ, մէկը միւսէն վեց հարիւր քիլոմէթր հեռու : Մեծ ճակատամարտի մը կը սպասուի :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

•

« ՁԱՅՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՑ »

Երիտասարդ Ֆրանսացի մը, բանասեղծ Լիւճ – Անտրէ Մարսէլ, պատահաբար ծանօթացնելով «Նարեկ»ին, կը սուզի անոր անդնդային խորութեանց մէջ, եւ կը փորձէ հատուածներ թարգմանել :

Ցետոյ պրպտումներ կը կատարէ մեր ժողովրդական բանահիւսութեան ածուներուն մէջ, եւ նոյնպէս հատընտիր կտորներ կը վերածէ ֆրանսերէնի :

— Կարելի՞ է թարգմանել առանց հայերէն գիտնալու, հարցուցին թերահաւատներ :

Մէջտեղն է պատասխանը,— բանկագին հատոր մը, շքեղ տպագրութեամբ,— Grégoire de Narek et l'Ancienne Poésie Arménienne (Տպ. «Արաքս») :

Հեղինակաւոր բանասէր մը, Միհրդատ Թիրեաքեան, ծայր աստիճան բծախնդիր, ջերմապէս գնահատեց կատարուած աշխատութիւնը, Ատլանտեանի միւս ափէն :

Ուրիշներ ալ իրենց սքանչացումը յայտնեցին, փաստացի վկայութիւններով :

Ի ծնէ բանաստեղծ մը միայն պիտի կրնար ըմբռնել ուրիշ բանաստեղծի մը հոգին, հոգի տալով ամենէն խրթին բառերուն :

Եւ ահաւասիկ մէջտեղն է հատորը,— ստեղծագործութիւն մը՝ ինքն իր մէջ :

Երբ առաջին նմոյշները հրատարակուեցան Cahiers du Sud ի մէջ (1950 թիւ 299 եւ 1951 թիւ 309) երկու թիւերն ալ սպառեցան, ինչպէս կը հաստատէ հրատարակիչը ինքն, Պ. Ժ. Պալաո :

Չիմա որ ձեռքի տակ ունիք հատորը, յիշեցնեի՞ն թէ ձեր տարրական պարտականութիւնն է տարածել եւ սպառել զայն օր առաջ : Նոյն իսկ ճամբայ բանալ նոր տպագրութեանց, յաւելեալ եւ նոխացեալ :

Գրքին հրատարակիչները նախապէս ծրագրած էին փառաւոր մատեան մը նուիրել Հայկական Մշակոյթին, ինչպէս ըրած էին Յունաստանի, Հրէաստանի եւ ուրիշներու համար :

Ծրագիրը չիրականացաւ, մեր իսկ անհոգութեան հետեւանքով :

Բայց ահաւասիկ առաջին փունջ մը որ պատիւ կը բերէ թէ բովանդակութեամբ եւ թէ արդիական տպագրութեամբ :

Տէր եղէք ձեր փառերուն եւ գանձերուն, զանոնք ծանօթացնելով ոչ միայն օտարին, այլեւ ձեր իսկ ֆրանսախօս հարազատներուն :

Ահաւասիկ առիթ մը եւս, որպէսզի ձեր զաւակները սորվին բարձր բոնել իրենց գլուխը :

Վ.Մ.Հ.

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՄԵՐ ԳԱՂՈՒԹԸ 1953ԻՆ

•

Լիոն, (Ծառաջ).— Անցեալ տարուան վրայ մեծ փոփոխութիւններ չեն ըլլար – գրեցինք։ Պատկերը գրեթէ նոյնն է։

Արձանագրենք համառօտակի։

Անցեալ տարուան մեր տեսութեան մէջ ըսած էինք թէ, «մեր գաղութին թիւը իր շրջաններով 7էն 8 հազարի կը հասնի»։ Այսօրուան եւ ենթադրական թիւ մըն է այս եւ կը գործածենք տասնեակ տարիներէ ի վեր։ Ոչ մէկ ձեռնարկ եթէ ոչ լման մասնաւոր համար մը՝ գոնէ որոշ թիւեր արձանագրելու համար։ Հայրենակցականներն ու Ազգ. մարմինները այս ուղղութեամբ ոչ մէկ աշխատանք կատարած են։ Այս տարի երբ Ազգ. Միութիւնը եկեղեցիի մը շինութեան համար մասնաւոր յանձնախումբը կազմած տունէ – տուն կը պտըտէր, հանդանակութեան համար, լաւ – գոյն պատեհութիւնն էր եղածն ու չեղած – ծը արձանագրելու եւ հաւանաբար լաւ – գոյն արդիւնքի մը հասնէին, ու մենք ալ ձեռքի տակ կ'ունենայինք որոշ թիւ մը։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ տագնապը կը շարունակ – ուի քիչ մը ամէն տեղ, բայց մասնաւորա – պէս առեւտուրի եւ մանր արհեստաւոր – ներու վրայ։ Օրը օրին, իրարու հետէ կը բացուին փարթամ առեւտրական տուներ բոլոր ճիւղերու մէջ հետզհետէ մարելով փոքր հրապները։ Գործի պակաս, վաստա – կի պակաս, ապրուստի սղութիւն, ահա այս օրերու պատկերը։

ԱԶԳԱՑԻՆ ԿԵԱՆՔ.— Այս տարի, զարձեալ, մեր գաղութը կարեւոր յաջողու – թիւններ չարձանագրեց։ Ազգ. Միութեան միակ գործը եւ մտահոգութիւնը եղաւ ե – կեղեցիի համար գնուած թիզ մը հողին վրայ Ազգ. տան հիմերը գնել, պատերը բարձրացնել, բայց... Մինչեւ այսօր (երկու տարի վերջ) տակաւին հողը կը մնայ թափուր։ Լսել չեմ ուզեր թէ Ազգ. Միութիւնը այդ ուղղութեամբ աչխա – տանք չկատարեց։ Ընդհակառակն, ա – մէն ճիզ փորձեց, ամէն դուռ զարկաւ, բայց, ցարդ չստացաւ ապատուած ար – դիւնքը։

Քանի մը ամիս առաջ, Եւրոպայի կա – թող. պատուիրակը կարգաց կաթող. կոն – դակը որ կը յորդորէր ամէն գնով չինել ե – կեղեցին։ Սերովբէ Ծ. վրդ. Մանուկեան ալ հայրենաշունչ քարոզով մը կրկնեց կա – թողիկոսին յորդորները, թելադրելով որ «Լիոնահայ գաղութը դուրսէն չատ բան չսպասէ, այլ ինքն իր ձեռքով ու զոհողու – թիւններով չինէ Աստուծոյ եւ Ազգին տունը»։

Դեռ անցեալ Նոյեմբեր 29ին, քաղաքիս ամէնամարթամ ճաշարաններէն մէկուն մէջ ճաշ մը տրուեցաւ, ի պատիւ կաթող. պատուիրակին։ Այս առթիւ ալ սպաս – ուած արդիւնքը չեղաւ։

Ազգ. Միութեան անդամները տունէ տուն պտտեցան։

Եւ սակայն չատեր, մանաւորապէս ու – նեւորներէն (բացառութիւնները յարգելի են) խուսափած էին այս ձեռնարկէն։

Ազգ. Միութիւնը, սակայն, ինչպէս կ'երեւի միտքը դրած է անպայման տեղ մը հասցնել այս կարեւոր գործը։ Թէեւ նախատեսուած դումարին քառորդն իսկ չունին պատրաստ, բայց չատ լաւատես կ'երեւան։ Հողը գնուած պատրաստ է ինչ որ լաւ պրաւական մըն է։ Ճաշին առթիւ, որուն ներկայ եղած էին 120 հոգի, հան – դանակուած է մօտ մէկուկէս միլիոն ֆր., կան նաեւ հաստատ խոստումներ աչքին ու ձախէն։ Ազգ. Միութիւնը նախապատ – րաստական աչխատանքներ կը կատարէ եւ կը յուսայ կարգ մը մեծ ձեռնարկներով (վիճակախաղ, պարահանդէս եւն.) որոշ արդիւնք ձեռք բերել։ Կազմուած է Տիկ – նանց միութիւն մը որ պիտի կատարէ զա – նազան ձեռնարկներ բոլորն ալ ի նպաստ եկեղեցիին։ Կազմուած է նաեւ «Երիտա – սարդաց միութիւն» մը որ պիտի գրադի մշակութային, գրական մարզական եւ այլ ձեռնարկներով։

Համաձայն Ազգ. Միութեան պատաս – խանատու անձերու հաւաստիքներուն, յառաջիկայ մայիս ամսուն չէնքին հիմ – նարկէքը պիտի կատարուի։

Սրտանց յաջողութիւն կը մաղթենք։

ԿՐԹԱԿԱՆ.— Պատկերը մխիթարական չէ։ Եօթը – ութ հազարնոց գաղութին մէջ, հարիւր – հարիւրչխուն աշակերտ։ (Երեք գպրոցներու մէջ, կաթողիկէ, բո – ղոքական, լուսաւորչական եւն.)։

Հինգշաբթի եւ կիրակի առաւօտները մէկ քանի ժամ դաս։ Ահա բոլորը։ Անց – եալ տարի Ազգ. Միութիւնը փորձեց կարգ մը արուարձաններու մէջ գպրոցներ հաս – տատել։ Տեղ – տեղ գործի ալ ձեռնարկե – ցին, բայց, այդ բոլորը երկար կեանք չունեցան։

Ազգ. Միութեան «Հայկազեան» գպրոցը ունի չխուռնէն վաթսուն աշակերտ։ Ու – սուցչուհին՝ Օր. Ընծայ Սահեփանեան գործակից ունենալով Տիկին Պէրպէրեա – նը, կարելին կը փորձէ աւելին տալու հա – մար։ Իրապէս դնահատելի է իրենց ճիգն եւ աշխատանքը։

Այս բոլորէն դուրս՝ կայ Հ.Ց.Դ. «Նար Սերունդի» գիշերային դասընթացքները աւելի չափահասներու համար։ Եւ այս – քան։

ՀԱՆՐԱՑԻՆ.— Այս տարուան ընթացքին իրրեւ հանրային գործունէութիւն, ունեցանք քանի մը խնջոյքներ եւ գաշտա – հանդէսներ։ Թատերական կեանքը ամբող – ջովին չքացած է։ Աչքի գարնող որեւէ ձեռնարկ չտեսանք բացի Տիկին Նազա – հանի (Մարսէյլէն) երգահանդէսէն գրժ – բախտաբար պէտք եղածին պէս չքալա – լերուեցաւ։

Ունէինք «Ուսանողական Միութիւն» որ նըն ու խիղախութիւնը։ Արդէն քաղաքի անունն իսկ կը մատնէր այդ բանը։ Գա – լահիսար (Սեւ Պարիսպ), սեւ լեռներու խոշոր չղթայով մը շրջապատուած քա – ղաք։

Այդ քաղաքէն չատ բան կայ մտքիս մէջ մնացած, որովհետեւ, կեանքիս երջան – կագոյն օրերը հոն եմ անցուցած։ Ու մտ – քիս մէջ մնացած այդ չատ մը բաներէն մէկն ալ, մեր լեռներու՝ առատ ձիւնն է։ Մեր քաղաքին ու աւհասարակ մեր հայ – բնիկին մեծագոյն արտաղրութիւնը։ Ձիւնը կանուխ կը սկսէր իջնալ հոն. բայց մօտաւորապէս Ս. Սարգսի տօնին ու նոր տարւոյ նախամուտին էր որ ան կը հաս – նէր իր լրումին։ Զորեքշաբթի վար, խոլ հովե – րը, ափերով ու դէգերով ձիւն կը բերէին հետերնին ու կը լեցնէին ամէն տեղ։ Իսկ երբ քամին յոգնէր ու օդը պուտ մը մեղ – մանար, այն տեսնէն ձիւնի փաթիլները կը խոչորնային ու յոգնած ճերմակ թիթեռ – նիկներու պէս հանդարտ կ'իջնէին վար։ Կը ծակծկէին ժամուն կարմիր կղմինդր – դմբէթը (ծիծեռնակները հազարներով բոյն կը դնէին հոն գարնան) պանդակա – տան փակեղը, բերդը, տուներու կտուր – ները, դաշտերը, այդիներուն մէջ ճիւ – դերնին լերկ երկինքին դէմ բացած թեւնե – ներուն արմատները եւ մեր դիշերները, ո – րոնք միակտուր մարմարէ, գորշ ու սպի – տակ մարմարէ ձեւուածի պէս կ'ըլլային։

Աչնան՝ սերմերն ու գարնան՝ ծաղիկ – ներուն գոյները անխռով կը ննջէին ձիւնի թանձր խաւի տակ, ու գոմերու եւ թանիր – բաւականին չունէ սպառեց, գովելի երե – ւոյթներ սահմնեց, բայց Արեւելքցիները գացին եւ ամէն բան իրենց հետը տարին։ Մնացողներէն ձայն ձուն չելլէր...

ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ԿՈՒՄԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— Եթէ անուններու նայինք, չատ միութիւններ ունինք, բայց իրակա – նին մէջ սահմանափակ է անոնց թիւը։ Հը – րատարակի վրայ պարբերաբար կ'երեւան, Հ. Մ. Ը. Մ.Ը., Համաչարսանճագը, Հա – մախարբերդցիականը, Դատմի Ուսումնա – սիրացը, Հաւաքը։ Կապոյտ Խաչ, Կարմիր Խաչ, Աղքատախնամ։ Այս բոլորը —մաս – նաւորապէս Հայրենակցականները իրենց շրջանակին մէջ բաւական գովելի աչխա – տանք կը կատարեն, ծերերու, չքաւորնե – րու, հիւանդներու օգնել, զանազան դըժ – ուարութեանց մատնուած հայրենակիցնե – րու այս ու այն ձեւով օգտակար հանդի – սանալ։ Գովելի են Աղքատախնամին ճի – գերը։ Այս միութիւնը իրական բարիք մըն է մեր չքաւոր հայրենակիցներուն համար։ Իւրաքանչիւր կարօտ հայրենակից կը ստանայ որոշ ամսական մը։ Տօնական օ – րերու առիթով ծրարներ եւ ձմրան համար որոշ քանակութեամբ ածուխ։ Կապոյտ Խաչի ձեռնարկները արդէն օրը օրին կ'ար – ձանագրուին «Ծառաջ»ի մէջ։ Հիւանդնե – րու այցելութիւն, կրթական ձեռնարկնե – րու նիւթական օժանդակութիւն, «Մա – նուկներու Օր», օգտակարութեան կայան, եւայլն։

Գալով կուսակցութեանց, բայց Դաշ – նակցութենէն մնացածներու ձայնը չենք լսեր։ Այս տարուան ընթացքին որեւէ ձեռնարկի չհանդիպեցանք։ «Ֆրանքիս – հայկական միութիւն» մը կայ որ երբեմն ուսական չարժանիկարներու մէջ մէկ – երկու հայկական պատկեր դրած մեղի կը հրամցնէն իրրեւ «Հայրենի արտաղրու – թիւն», բայց ոչ մէկը գիտէ թէ այս կեղ – ծիքի ասպետները ո՞ր կուսակցութիւնը կը ներկայացնեն։

Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը բացի իր աւան – դական տօնակատարութիւններէն —«Մա – յիս 28»ը, Հ. Յ. Դ. Օր, Խանասոր» Փե – տրուար 18 եւն.— չարք մը այլ ձեռնարկ – ներով աչխատեցաւ միչտ վառ պահել աղ – դային ոգին եւ հայրենիքի սէրը։

Զմոռնամ յիչել թէ տարուան ընթացքին բազմաթիւ կորուստներ ունեցանք։ Կո – րուստներ՝ որոնց մասին տասն – տասն քանի մը տող «տխրունի» գրուեցաւ, ու – րիշներ՝ մտացութեան արուեցան եւ այդ – պէս ալ գնաց։ Ցիչեցնե՞լ միւս ա – հաւոր կորուստը.— հակառակ բոլոր ճի – գերուն, նոր սերունդը սրընթաց կը յա – ռաջդիմէ դէպի ուծացում։ Հայրենիքը երթալով հեռացաւ մեզմէ...

ՄԻՄԱՔ ՄԻՐՋԻ

ԿԱՐԴԱՑԻՔ ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԻՔ «ԾԱՌԱՋ»Ը

ՀԱՅՑ ԵՐԳԻ ՕՐԸ

•

ԽՄԲ.— Յունուար 3ին Գահիրէ, Ծա – ռաքը թատերասրահին մէջ հայկական մեծ համերգ մը սարքուած է, դեկավարու – թեամբ ծանօթ երաժշտագէտ Բարսեղ Կա – նաչեանի։ Այս առթիւ Ծուռաքը փառա – բանելով Հայ Երգի Օրը, հետեւեալ խոր – հրդածութիւնները կ'ընէ (26 Դեկտ.).—

... 1952 Նոյեմբեր 16ին, այսօրէ՝ Գա – հիրէի մէջ՝ տեղի ունեցաւ հայկական հա – մերգ մը, չնորհալի երգահան ու խմբա – վար Կարապետ Ափրիկեանի դեկավարու – թեամբ։

Համերգին ներկայ էր նաեւ Եղիպտոսի սպայակոյտին պետը, որ, ի լուր «Կալի երգ»ին, յայտարարեց.— «Ինչո՞ւ ձեր զանձերը թագուն կը պահէք։ Եղիպտոս չատ բան ունի ձեզմէ սորվելիք»։

Ասղնչական այս երկրին եւ բովանդակ արաբական աչխարհի առաջին երգահանն ու երգիչը՝ Ապտէլվահապ, նոյն համերգին մէջ հայ ժողովրդական երգերը լսած ա – տեն այնքան ոգեւորուած ու յուզուած էր, որ անդադար կը կրկնէր.– «Գեղեցիկ է, գեղեցիկ... ինչ հրաչալի երգ, որքան գե – ղեցիկ է ...»։

Կամերա վարպետ, «Գիւղացին եւ երգը» խորագրով իր մէկ գրութեան մէջ, կը գրէ, ի միջի այլոց.

— «Ժողովուրդը արուեստական երգե – ցողութիւն ըսուած բանը չի գիտեր։ Ի – րաքանչիւր երգ իր տեղին, իր ժամանա – կին կը ստեղծէ կամ կը սորվի... : Տան մէջ նստած ատենը կալի երգ չըսեր, ո – րովհետեւ կալերգը ստեղծելու եւ ըսելու տեղն է կալը»։

Ափսոս, այլեւս ոչ կալ ունինք, ոչ կա – լատեղ, ոչ ալ Ամէն կամ գիւղացի։

Բայց ունինք կալի երգ։

Եւ ունինք չնորհիւ ամենայն Հայոց ե – րաժիչտին եւ իր աչակերտներուն։

Այս աչակերտներուն մէջ առաջին տեղը կը գրաւէ անկասկած Բարսեղ Կանաչեա – նը։

Տան մէջ նստած՝ մենք կը չարունակենք եթէ ոչ ըսել, գոնէ լսել «արուեստական երգեցողութենէ» վեր բան մը, — կալերգ, «Նանոր», «Ճուշօ» «Կորանի» եւ ինչ որ կրնար տալ հայ ժողովուրդը, երբ իր տան մէջ էր, իր եղներուն հետ, իր ախտաժա – րերուն, եկեղեցիներուն ու վանքերուն քովիկը, իր հայրենի աչխարհին մէջ, խունկ ու ազօթք բուրող իր երգիքին տակ։

Կոմիտաս վարդապետը կ'ապրի դեռ իր աչակերտին մէջ, որ աչակերտ մը չէ հի – մա, այլ վարպետ մը ինքն ալ իր կարգին։

Իր արուեստին մէջ Կոմիտասէն բան մը կայ անչուշտ, քանի որ կրած է վարդա – պետին ազդեցութիւնը չատ կանուխէն։ Բայց աւելի արդիական է, աւելի նոր, արձակող ձուրը դէմ։

Ո՞վ էր ըսած իրեն թէ նոր տարուան դիչերը, Հայաստանի բոլոր ապրիւրներէն պահիկ մը ոսկի կը հոսի... Կը հաւատա՞յ այդ բանին, չգիտեմ։ Բայց ամէն տարի, ժամը ճիշդ դիչերուան տասներկուքին, երբ հին տարին կը հատնի սպառած մոմի մը պէս ու իր տեղ նորը կուգայ, երբ ծո – վափեայ քաղաքներու չոգենաւերը սուլել կը սկսին ու դահլիճներու լուսաչող կա – մարներուն տակ՝ մարդիկ կիներ ու գինիի բաժակներ կը համբուրեն, մայրս ապրիւ – րի ճամբան կ'ըլլար իր ափ մը գարիով ու ջուրին սափորով։

Ու, հաւատացէք, լման տարին հացը մեր տաչտէն ու կրակը՝ մեր օճախէն պա – կաս չէին ըլլար...

Ալ ի՞նչ կ'ուզենք։

Հիմա որ ապրիւրը պաղ ու տաք ծորակ – ներով մեր խոհանոցն է եկած, միաք կ'ը – նե՞նք ժամը տասներկուքին, ճիշդ կէս գի – շերին, թաս մը կամ փարչ մը ջուր առնե – լու այդ ծորակէն... Ո՞վ կը հաւատայ ա – տանկ չիմար բաներու... Հիմա ժամը տասներկուքին, Նոր Տարին դիմաւորելու ինքնախաբէութեամբ, կէս մը կամ լման մը գինով կ'ըլլանք ...

Ու պատահի որ տունին նահապետը այ – ցի գայ մեղի, կամ մեզ տունը չի գտներ, եւ կամ՝ եթէ գտնէ իսկ, մեր չունչին ա – պականութենէն, քիթը բռնած կը փախչի դուրս ...

ԱՐԱՄ ՀԱՅԿԱԶ

ՕՉ ՍԱՂՄՈՍԻՑ

•

— Ինչպե՞ս կարող է նա մեղավոր լինել, երբ ամբողջ գիշեր Տիկին Մերկուսովան չի՛, որ տանը չէր։ Ես ինքս էի նրա հետ ... Լսո՞ւմ եք։ Ինչե՞ր եք խոսում ... Ես ասում եմ, որ նա ամբողջ գիշեր ինձ հետ էր ... Ի՞նչ ասացիք ... Ես ձեզ չեմ հասկանում ... Ինչպե՞ս թե ոչ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՅԱՋՈՐԴ ԹԻՒԸ լոյս կը տեսնէ կիրակի օր, տարեգլուխի արձակ – կուրդին առթիւ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊՈԼՍԷՆ կը հեռագրեն թէ պինուռաական առհանը ազատ արձակուեց 81 ամբաստան – եալներ որոնք բանտարկուած էին իրրեւ համայնավար : Արձակեալները պիտի դատուին միւսներուն հետ : Ամբաստան – եալներուն թիւն է 167 :

ՄԱՐՈՒԲԻ մէջ չիսուն հոգի սպաննուած եւ 117 հոգի վիրաւորուած են Սուլթանին դահընկէցութենէն ի վեր, համաձայն պաշտօնական տեղեկագրի մը :

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ եւ Պուլկարիա վերջնա – պէս համաձայնեցան Եւրոս գետի մասին, որ կռուախնճոյ դարձած էր երկար առե – նէ ի վեր : Նոր սահմանագիծը պիտի ճշդեն երկաթ ձողեր դնելով գետին մէջ :

ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՕԴԱՆԱՒ մը անհետա – ցաւ Ալժէրի եւ Մոն սը Մարսանի միջեւ, 11 սպաներով եւ ենթասպաներով :— Փա – րիզ – Պրիւսէլ ճամբուն վրայ, պելժիա – կան օդանաւի մը մէկ դուռը հովէն քշուե – լով, մատակարարը անդունդ ղլորեցաւ 3 – 500 մեթր բարձրութենէ մը :

ՅՈՒՐՏԸ հետզհետէ կը սաստկանայ Փարիզի մէջ : Մասնագէտներ կը կարծեն թէ այսպէս պիտի չարունակուի յունուա – րի ընթացքին, ամբողջ Ֆրանսայի մէջ եւ այլուր :

ԱՐԵՒՄԱՏԱՆ Գերմանիոյ վարչապետը նոր ատենաի առթիւ ճառ մը խօսելով, յայտարարեց թէ գերման ժողովուրդը խոր յուսախաբութեան պիտի մատնուի, եթէ իր գերիչխանութիւնը չվերահաս – տատուի եւրոպական միացեալ բանակի հաստատումով : Այս առթիւ յիշեց նաեւ Սարի խնդիրը, յոյս յայտնելով թէ պոհա – ցուցիչ կարգադրութեան մը պիտի յանգի :

ԵԳԻՊՏՈՍԻ կառավարութիւնը Գահիրէ հրաւիրեց նաեւ Հնդկաստանի եւ Փաքիս – տանի դեսպանները, խորհրդակցելու հա – մար Միջին Արեւելքի կացութեան մասին : Արդէն Գահիրէ կը գտնուին Լոնտոնի, Փարիզի եւ Մոսկուայի դեսպանները :

ԴԱՆՈՒԲԸ բացուած է միջազգային նա – ւարկութեան առջեւ, ինչպէս կը ծանու – ցանէ Եուկոսլաւիոյ կառավարութիւնը :

ԳԱՀԻՐԻՒ ոսոխականութիւնը քննելով Քուպայի դեսպանին դոյքերը, 25·000 ոս – կի արժոդութեամբ սթերլին եւ տոլար դրաւեց : Դեսպանը, որ Պէյրութ կ'եր – թար, բողոքեց, բայց անօգուտ :

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ գործադուլը աւելի մեղմացած էր երէկ : Բանթողները հետ – զհետէ կը վերադառնան : Բայց Աչխա – տանքի Դաշնակցութիւնը եւ ուրիշ սենտի – քաներ կը չարունակեն պայքարը, գոհա – ցում ստանալու համար :

ԱՆԳԱՐԱՑԻՆ կը հեռագրեն թէ Իսմէթ Ինէօնիւ բուռն ճառ մը խօսեցաւ, բողո – քելով «Հալք»ի 500 մասնաճիւղերուն բա – ցացուած քներուն դրաման դէմ : Նաեւ թէ դեմոկրատ կառավարութիւնը կ'օգտա – գործէ պետական անթելը, « սուտեր եւ դրպարտութիւններ տարածելու համար ի – րենց մասին» :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ԿԱՐԱՊԵՏ ՓՕԼԱՏԵԱՆ

Զրույց Ահարոնի, Էլիւարի, Օ· Պէրպէ – եանի, Նարդունիի, Հ· Ս· Վ· Տէր Մով – սեսեանի եւ Լիւք – Անտրէ Մարսէլի հետ :

Տպ· Աբաճս Գին 400 Ֆրանք

Դիմել՝ POLADIAN
92, Bld. Général Nollet
La Rosière, MARSEILLE

1954Ի ԱՌԱՋԻՆ ԹԱՏԵՐԱՀԱՆԴԷՍԸ ԾԻԾԱՂԻ ՅԱՏԿԱՆԻՇՈՎ

THEATRE D'IENA, 10, Av. d'Iéna
Métro IENA

Շաբաթ երեկոյ, 9 Յունուար, ժամը ճիշդ 20·45ին

Բազմաթիւ թատերասէրներու փափա – քին համաձայն ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆ կը ներ – կայացնէ իր

ԲԱԽՏԻՆ ԱՆԻՒԸ

կատակերգութիւն երեք արար եւ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՐԵՐԱՐ ՄԸ

Գաղութահայ դաւեչտ մէկ արար

Դերակատարներու ընտիր հոյլ մը՝

Տիկիններ՝ Լաթիֆեան, Ագնատրեան, Օր· Էլիզ, Պ·Պ· Թմբէքճեան, Եր· Գրիգոր – եան, Տիգրան Պաղպատ, *ինչպէս նաեւ* Լա – թիֆեան եւ Գ· Տէրվիշեան :

Մուտք՝ 200 *ֆրանքէն սկսեալ : կեդրոն Գրասուն Բալուեան*, 43 Ռիւ Ռիշէ :

«ՅԱՌԱՋ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Պ· Մկրտիչ Գազանճեան կազանդի առ – թիւ մէկ տարեկան «Յառաջ» կը նուիրէ իր մեծ մօր Տիկին Նիկոլեանի, Փարիզ :

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Յունուար 1 Ուրբաթ, կազանդ, պատա – րագ ժամը 10ին :

Յունուար 5, Ճրագալոյց Ս· Ծննդեան, երեքշաբթի երեկոյեան սկիզբ ժամերգու – թեան ժամը 15·30ին, Ս· պատարագ ժա – մը 17ին :

Յունուար 6, Տօն Ս· Ծննդեան եւ Աստ – ուածայայտնութեան, չորեքշաբթի, ըս – կիզբ ժամերգութեան ժամը 8ին, Ս· պա – տարագ ժամը 10ին, պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Սերովբէ Ծ· Վ· Մանուկեան : Ցետ պատարագի Ջրօրհնէքի արարողու – թիւն :

Յունուար 7, Բ· օր Ս· Ծննդեան, չո – շաւտակ Մեռելոց, հինգշաբթի Ս· պատա – րագ ժամը 10ին :

ԿԱՂԱՆԴԻ ԾԱՌ
ՀԱՆԴԷՍ ԽՆԴՈՑՔ ՄԱՐՍԻԳԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Խլիճ հայր· Մխու – թեան կողմէ : Այս չաբաթ ժամը 21էն մին – չեւ լոյս, 53 ռիւ Կրինեան, Սէրվլը Ռէ – փիւպլիքէնի սրահը, առաջին յարկ :

Կը խօսի Պ· Կ· ՓՕԼԱՏԵԱՆ

Խլեակ երիտասարդները պիտի ներկա – յացնեն «Նահապետ Ազա» զաւեշտը :

Երգ Գ· Շէհրիբեանէ, հայկական եւ եւրոպական պարեր : Հայկական պարե – րուն կ'ընկերանայ Պ· Հրանտ Փանոսեանի խումբը : Կազանդ պապան նուէրներ պիտի բաժնէ բոլոր պզտիկներուն :

Մուտքը ազատ է :

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆԴՈՑՔ

Համախորհրդի Միութեան Կարտանի մասնաճիւղը նոր տարուան առթիւ սար – քած է ընտանեկան խնջոյք մը, այս չա – բաթ ժամը 21էն մինչեւ լոյս, Ավընիւ տը Նիս, Պ· Ճիպէլոյի ընդարձակ սրահին մէջ : Իւրաքանչիւր ընտանիքի պիտի ար – րամադրուի առանձին սեղան :

Խմելիք, թարմ եւ չոր պտուղ, առատ կերուխում : Հայկական երգեր եւ պարեր ախտերու վրայ : Արտասանութիւն եւ զա – նազան հաճելի անակնկալներ :

Մուտքը ազատ է :

ՆԿԱՐԱՀԱՆԴԷՍ Կ· ՄՈՄՃԵԱՆԻ

Ծովանկարներ եւ գիւղանկարներ

Յունուար 2էն 14 : Բացումը այս չաբաթ ժամը 3ին :

GALERIE DE LA CITÉ
41, Quai de l'Horloge, Paris (1e)
Métro PONT NEUF

ԱՅՍ ՕՐՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐՈՒՆ ԱՄԵՆԱԼԸՆՏԻՐ ԵՒ ՄՆԱՑՈՒՆ ՆՈՒԷՐԸ՝ ՁԵՐ ՍԻՐԵԼԻՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՁԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՅ ԿԱՄ ՕՏԱՐ

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

LUC-ANDRE MARCEL -ի

GRÉGOIRE DE NAREK

et

ANCIENNE POESIE ARMENIENNE

(Ed. des Cahiers du Sud)

կոթողային հատորը

Գեղարուեստական մաքուր հրատարա – կութիւն, ուր հեղինակը ի վեր կը հանէ ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻի *հանճարը, եւ հա – մաչխարհային արժէքը հայ բանաստեղ – ծութեան : Գինն՝ 1000 Ֆրանք :*

Դիմել՝ «Անդաստան»ի խմբագրու – թեան, տպ· Արաքս 46, Rue Richer, Paris *կամ «Յառաջ»ին :*

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Պ· Սիմոն Օհաննեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգիստի պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի Փարիզի *Հայոց եկեղեցին իրենց կնոջ եւ մօր՝*

ԱՂԱՒՆԻ ՕՀԱՆԵԱՆԻ

մահուան Բ· տարելիցին առթիւ :

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Ազգավարդ Աւետիսեան, Վանեցի որ 1922ին Քորֆու տարուած եւ անկէ ալ Քանատա : Մօրը անունը Մար – գարիտ, հօրը Աւետիս : Իրմէ լուր առնո – ւած է մինչեւ 1952ի առաջին ամիսներուն : Տեղեկացնել Մարգարիտ Զուլֆաճեանի, 8 ռիւ Պիւֆօ, Փարիզ (9), Ֆրանս :

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԻ

Հայ երիտասարդ մը փոխադրութեան գործ կը փնտռէ առանց կառքի կամ իր կառքով (Փէժօ 203) ուեէ հաստատու – թեան մէջ :

Tél. CHA. 04 - 93

FOURRURES
ROGER YOPIAN
84, Boulevard de Stalingrad, 84
— CHOISY-LE-ROI (Seine) —

Վերջին նորաձեւութեամբ, չափի վրայ խնամուած աշխատանք եւ նորոգութիւն

★

Հաղորդակ· միջոց·— *Փորթ Շուազիէն առնել* 183 *թիւ թրոլիպիւս եւ իջնել* 3 Communes ou Docteur Roux

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ Մուրատ Ուսումնասիրասէրը *ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր գործօն, պատուոյ ի մասնաւորապէս Փետր· 20ի հանդիսին յանձնախումբի անդամները այս կիրակի ժամը ճիշդ 16ին, Իսիի Մը – րիմեան դպրոցը (Ռիւ տը լա Տէֆանս) : Թղթատարի գործադուլի պատճառով ան – հատական հրաւէր չի ղրկուիր :*

ՀԱՑ ԿԱԹՈՂԻԿ ԵԿԵՂԵՑԻ

3 Յունուար կիրակի, Արհի· Պահապան – եան եպիսկոպոսի մահուան Գ· տարելիցի առթիւ հոգեհանգստեան պատարագ ժա – մը 10·30ին :

10 Յունուար : Ցայտնութիւն եւ Մկր – տութիւն : *Ժամը* 9·30ին ժամերգութիւն : *Ժամը* 10·30ին ճաշնաւոր պատարագ եւ *Ջրօրհնէք :*

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.— Հ· Մ· Մ·ի երեկոյ – թը յունուար 16 Շաբաթ պիւճը, Սպ· Տան մէջ :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ,
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ...

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՆ ԵՆ

Բնաւ մի՛ մտահոգուիք
Գացէք անուշավաճառ

Ս· ՄԱՐԳԱՐԵԱՆԻ

32, Rue Trévise
Tél. : TAI. 65 - 44

Հոն պիտի գտնէք ամէն կարգի անուշեղէն – ներ, ինչպէս նաեւ հէվա եւ լօֆուա

Տեղին վրայ պատրաստուած

Իսկ եթէ ուղէք տունէն չհեռնել ձեր խմորեղէնները, հոն պիտի գտնէք ամէն օր պատրաստուած թարմ թերթեր եւ

Թէյ խտոպիճ

ԴԻՒՐԱՄԱՏԶԵԼԻ ԳԻՆ

Մասնաւոր զեղչ հարսնիքի, կնունքի եւ հանդէսներու :

Փուռէն ուղղակի տուն յանձնելի :

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Gros, Demi-Gros

Գուլպայ, մի – պա, ներքին ներմա – կեղէններ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՏՍԱՒՈՐ ԳԻ – ՆԵՐՈՎ :

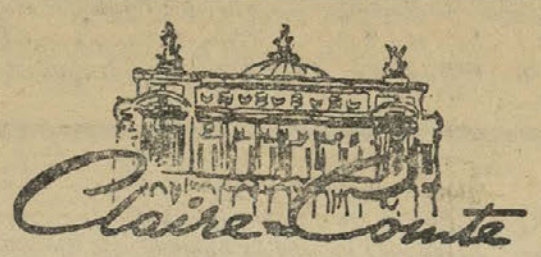
Նոր գիներ

Articles polichinelles-ի համար :

Միակ հասցէն՝

BONNETERIE BEAUBOURG

227, Rue St. Martin, PARIS (3e)
Tél.: ARC. 66-50

COUTURE

17, Bld. des Capucines
(Face au Café de la Paix)

★

Tél. : OPÉra 80 - 34
— 00 - 25

ՅԱՏԿԱՊԷՍ ԿԸ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԻ ՓԱՐԻԶ ԱՊՐՈՂ ԿԱՄ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԷՆ ԵԿՈՂ ՀԱՑԵՐՈՒՆ ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Կ· ԳԱԶԱԶԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Ֆրանսայի ամէն կողմը փնտռուած և գնահատուած, մօտաւոր տներու Հայկական ասանդական սեղաններուն անհրաժեշտ զարդը եղող և Հայաստանի Շիրակ նահանգի օդին համը ունեցող ազգային ըմպելին է Հայկական անունով

ՇԻՐԱԿ

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ԱՌՕՐԵԱՑ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՊԱՏՄԱՆ ՈՒՆԵՑԷՔ

ՊՈՍՓՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՒՔՈՒՄԸ, բոլորիայ նպարավաճառներուն մօվ

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ :

Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՒՔՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (խլորի) :

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՏՄ ԱՆՆԵՐ
2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. Հատը 12 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ
3
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
DIMANCHE
3 JANVIER
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7259 30e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2670

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԳՐԱԿԱՆ ՎԱՍՏԱԿԸ

Բաղդատաբար կազդուրիչ է պատկերը, այս ճակատին վրայ :

Միայն մեր ստացած դիւրքերը պատկառելի վաստակ մը կը կազմեն : Ոչ միայն բովանդակութեամբ, այլ եւ ծաւալով :

Ետեն ի խուռն կը յիշենք գանազան հատորները :

Համատեղ լրացուց Սպիտակ Ջիւտրը, — երկու չքեղ հատորներ, ուր կը պարզուին «ժողովուրդի մը հերոսական մարտնչումները», վարպետի դրչով :

Հեղինակը այս երկարաշունչ վէպին ձեռնարկած էր 1931ին : Առաջին մասերը ամսէ ամիս հրատարակութեան «Հայրենիք» ամսագրին մէջ, լման երեք տարի : Ցետոյ հրատարակութիւնը կանգ առաւ եւ ահաւասիկ երկու դիրք, առաջին հատորը՝ 594, երկրորդը՝ 653 էջ :

« Ցուսարեր » ընկերակցութեան հրատարակչական ճիւղը լոյս ընծայեց գասական դիրքերու առաջին աշխարհաբար հատորը,— «Հայոց Պատմութիւն » (Մ. Խո-րենացի), թարգմանութեամբ Ստեփան Մալխասեանի, ընդարձակ ներածութեամբ եւ ծանօթութիւններով :

Արդէն իսկ ձեռնարկուած է երկրորդ հատորին, «Փաւստոս Բիւզանդ», նոյն հեղինակին թարգմանութեամբ եւ ներածութեամբ :

Եւ այսպէս պիտի շարունակուի ամբողջ շարքը, լրացնելով հիմնական պակաս մը :

Նոյն հրատարակչականը հրատարակեց կէօթէի «Ընտիր երկեր»ու առաջին հատորը, «Նորավէպեր» գրոս Թարգմանած է դոկտ. Արտաշէս Աբեղեան : Ամբողջ շարքը պիտի կազմէ վեց հատոր, եթէ կարելի ըլլայ միջոցներ գտնել :

Դեռ նոր ստացանք — գարձեալ «Ցուսաբեր»ի տպարանէն — Սողոմոն Թէհլերեանի Ցուշերը, «Վերիշումներ» (Թումէթի Ահարեկումը) (475 էջ) :

Դիրքը խմբագրած է ողբացեալ Վահան Մինախորեան : Կը սկսի Սողոմոնի պատանեկան օրերէն, երբ Սերպիայէն Վասպուրական կ'երթայ իբրեւ կամաւոր, կը տեսնէ Հայաջինջ Սարսափները եւ յետոյ կ'իյնայ Եւրոպա, կատարելու համար իր ուխտը, — վրէ՛ժ :

Շուտով լոյս կը տեսնէ Հրատարակչական կոչին յաջորդ հատորը, « Սիամանթոյի ամբողջական գործերը» :

Համազգային ընկերութեան Պէյրութի կեդրոնը լոյս ընծայեց Գ. Գիւզալեանի « Հայոց պատմութիւնը », ուր լայն տեղ տրուած է նաեւ ընկերային խմորումներուն եւ մշակոյթի զարգացման :

Դարձեալ Պէյրութի մէջ հրատարակուեցաւ « Ամէնուն Տարեգիրքը», (Կ. Գէորգեան), որ կը յիշեցնէ Թէոդիկի «Ամէնուն Տարեցոյց»ը, աւելի արդիական ուղղութեամբ :

Անթիլիաս, Երուսաղէմ, Վենետիկի եւ Վիէննայի Մխիթարեանները, 1953ին ալ հրապարակ հանեցին գանազան դիրքեր, որոնց մէկ մասը չենք ստացած տակաւին :

Միջանկեալ ըսենք որ մասնաւորապէս Երուսաղէմի Ցակոբեանց Միաբանութիւնը յաճախ կը մոռնայ թերթերուն ղրկել իր հրատարակութիւնները :

Գոնէ մենք չենք ստացած Կ. Գարինեան Սեբաստիոյ գաւառաբարբառը, Դ. Վարուժանի բանաստեղծութիւնները, Օշականի Համապատկերը. որոնք լոյս տեսան այս տարի :

Տպարական մեքենան կը բանի նաեւ հեռաւոր Թեհրանի մէջ, գանազան հրատարակութիւններով :

Ընդհանուր եւ հարեւանցի ակնարկ մըն է որ կը նետենք, բանալու համար թէ կանգ առած չեն երկունքը եւ վաստակը :

Եւ այս՝ հակառակ բազմապիսի եւ յարաճուն դժուարութեանց, որոնք անտա-նելի կը դառնան մասնաւորապէս Փարիզի մէջ :

Դիրքերու սպառումն ալ ուրիշ հոգ :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՅՈՅՍԵՐ ԵՒ ՄԱՂԹԱՆՔՆԵՐ

ԱՄԱՆՈՐԻ ԱՌԹԻՒ

Նոր տարին ամէն տեղ ուրախութեամբ ողջունուեցաւ ազանգակներու ընդունելութիւններով : Հանդիսաւոր ժամերգութեան նախագահը եղաւ Ամանորի առթիւ Ս. Աթոռ ընկդունեցաւ լրագրողները եւ լսելով անոնց մաղթանքները յայտարարեց .

— « Եօթը տարի կատարեցի ինչ որ կրնայի, ուրախութեամբ եւ խանդավառութեամբ : Այժմ իրաւունք ունիմ հանգստանալու : Կինս ալ նեցուկ հանդիսացաւ ինծի տաժանելի ժամերու մէջ : Այն խորհուրդները եւ խրախոյսները զոր ինծի կը շռայլէ 42 տարիէ ի վեր շատ օգտակար եղան ինծի : Այժմ խաղաղօրէն պիտի սպասենք մեր ոսկի յոբելեանին» :

Կէս օրէն վերջ տեղի ունեցաւ դիւանապետական մատնին ընդունելութիւնը : Առանդական ճառը խօսեցաւ երիցագոյն անդամը, պատկան նուիրակ վերապայծառ Ռոնքալլի : Պ. Վենսան Օրիոլ պատասխանելով մասնաւորապէս չեշտեց .— Հակառակ քաղաքական վերելայրումնե-րուն եւ նախապարապան տագնապներուն, երկրին բարօրական միութիւնը, որ վը տանդուած էր ցնցումներէն, կամաց կամաց կը վերահաստատուի : Ուրախալի չէ՞ որ երկիրը անիշխանութեան եւ անկարգութեան չմատնուեցաւ տագնապներէն ետք : Մենք անկախութիւն եւ վերիշխանութիւն տուինք ընկերակից պետութեանց որոնք այժմ հաւասար են մեղի իրաւունքներով եւ պարտականութիւններով : Եթէ իրենց ապահովութեան եւ պատուհան համար արիւնալի կռիւներ տեղի կ'ունենան Հնդկաչինի մէջ, Քորէայի պատերազմին վախճանը յուսատու չղ մը չէ՞» :

Նախագահը յետոյ մաղթեց որ արդար համաձայնութիւն մը գոյանայ սպառազինութիւնները սահմանափակելու եւ ատիճանաբար ջնջելու համար . «այդ կերպով միայն կարելի է հաւատքան ապահովութիւն հաստատել, թեթեւցնել այն բեռները որոնց տակ ճզմուած է երկիր-ներու մեծ մասը, խորտակել աւերութեան եւ երկիւղի դժոխային չրջանակը» :

1954Ը ԽԱՂԱՂՈՒԹԻ՞ՒՆ ՊԻՏԻ ԲԵՐԷ

Եուկոսլաւիոյ նախագահը , Թիթօ եւս լաւատես յայտարարութիւններ ըրաւ կարճ բանախօսութեամբ մը : «1954 տարին կը թեւակոխենք աւելի պայծառ կացութեամբ մը քան յետպատերազմեան տարիներուն : Լոյսի նոր շողեր կ'երեւան հորիզոնին վրայ, փարատելով մարդկութեան դլխուն կախուած հսկայական ամպերը : Նուազած է պատերազմի վտանգը որուն առջեւ խաղաղասէր աշխարհը կը դողար յետպատերազմեան տարիներուն» :

Այս բառերը արտասանած առեն Թիթօ բացատրեց թէ ինք «չափազանց լաւատես» մէկը չէ :

× Ս. Միութեան նախագահը, Վորոշիլով Ամանորի ճառին մէջ չեշտեց թէ իր կառավարութեան հիմնական քաղաքականութիւնն է «ապահովել խաղաղութիւնը ժողովուրդներու միջեւ : Թող նոր տարին դառնայ աշխատանքի նոր մեծագործութեանց տարի մը,— բարձրացում մեր երկրին կարողութեան եւ ուժին, մեղմացում միջազգային յարաբերութեանց, ամրապնդում խաղաղութեան» : Այս առթիւ յայտնեց թէ յաջողութեամբ յառաջ կ'երթայ հնգամեայ ծրագրին գործադրութիւնը եւ աւելցուց .— «Հակառակ ներքին եւ արտաքին թշնամիներու դաւերուն, Ս. Միութեան ուժը կ'աճի անդադար եւ կը բարձրանայ խորհրդային ժողովուրդին քաղաքակրթական եւ նիւթական մակարդակը : Ժողովուրդին անքակտելի միու-

ՄՈՍԿՈՒԱ ԿԸ ՇՈՅԷ ԱՄԵՐԻԿԱՆ

Ս. Միութեան վարչապետը , Մալենկով խաղաղութեան կոչ մը ուղղեց Մ. Նահանգներուն, պատասխանելով ամերիկացի թղթակցի մը հարցումներուն, հետեւողութեամբ Սթալինի : Կ'ամփոփենք հիմնական մասերը, զանց առնելով հարցումները .

— Արտանց բարօրութիւն եւ խաղաղ կեանք մը կը մաղթեմ ամերիկեան ժողովուրդին : Կը մաղթեմ յաջողութիւն անոր յարաբերութեանց զարգացման՝ միւս ազգերու հետ եւ բեղնաւոր արդիւնքներ խաղաղութեան պաշտպանութեան ազնիւ դատին մէջ խմման բոլոր փորձերուն դէմ : Առաջին գանկալի բանն է յարաբերութեանց բարւոքումը մեր երկու երկիրներուն միջեւ : Կը կարծեմ թէ չկայ որ եւ է իրական արգելք Ս. Միութեան եւ Մ. Նահանգներու յարաբերութեանց բարւոքման համար՝ նոր տարուան ընթացքին, ոչ ալ բարեկամութեան աւանդական կապերու ամրապնդման համար մեր երկու ժողովուրդներուն միջեւ եւ կը յուսամ թէ պիտի չըլլայ :

« Բոլոր ժողովուրդներն ալ ճգմարիտ խաղաղութիւն մը կ'ուզեն ջերմապէս եւ կա՛ն նպաստաւոր առիթներ՝ աւելի մեղմացնելու համար միջազգային յարաբերութեանց լարումը 1954ին : Կառավարութիւնները, եւ առաջին տեղիս մեծ պետութեանց կառավարութիւնները չեն կրնար հաշուի չառնել ժողովուրդներու ճայնը եւ ուշադրութիւն չդնծայել անոնց յարաճուն բաղձանքին՝ տեւական խաղաղութեան մը համար դոր յարատեւօրէն կը պահանջէ խորհրդային կառավարութիւնը : Մենք կարելին ըրած ենք, կը շարունակենք ընել այժմ եւ պիտի շարունակենք ընել, որպէսզի ժողովուրդները կարենան ապրիլ խաղաղութեամբ, որպէսզի մեղ մանաւ միջազգային լարումը եւ բնական նոն յարաբերութիւններ հաստատուին պետութեանց միջեւ : Այդ ուղղութեամբ առաջին միջոցը պիտի ըլլայ համաձայնութիւն մը կնքել որով պետութիւնները հանդիսաւորապէս եւ առանց պայմանի յանձն առնէին երբեք չգործածել հրէլէական կամ ջրածին զէնքերը, ոչ ալ դադարեցնել ջրածնային զէնքերու արտադրութիւնը : Այդ պիտի յանձնառութեան մը չնորհիւ կարելի պիտի ըլլայ աւելի դիւրաւ համաձայնութեան մը յանգիլ հրէլէական զէնքերը բոլորովին արգիլելու եւ միջազգային խիստ հսկողութիւն մը հաստատելու համար , որպէսզի հրէլէական ուժը չգործածուի ռազմական նպատակներով : Խորհրդային կառավարութիւնը կը կարծէ թէ մեւնոյն ատեն անհրաժեշտ է համաձայնութեան մը

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԻՈՒԹԻՒՆ, ՄԻՈՒԹԻՒՆ ...

Միայն մենք չենք որ միութիւն, գոր – ծակցութիւն կը բարոզենք տարիներէ ի վեր :

Ահաւասիկ հզօր պետութեանց վարիչ – ներն ալ միեւնոյն յորդորը կը կարդան , հանդիսաւորապէս, տարեգլուխի առթիւ :

Ամբողջ մարդկութիւնը կը տառապի ներքին պառակտումներէ :

Երբեմ այսման վրդովիչ համեմատու – թիւններ չէր ստացած փոխադարձ անհասկացողութիւնը, սահմանէ սահման :

Ոչ ալ այսման լայն խրամատներ բացուած էին ժողովուրդէ ժողովուրդ, իբրեւ հետեւանք ընկերային, տնտեսական եւ քաղաքական խլրտումներու :

Երկու արիւնոտ աշխարհամարտներ եւ դղրդագին յեղափոխութիւններ անդունդ մը ձգեցին իրենց ետին, եւ մեծ ու փոքր անկարելին կը փորձեն, գլխիվայր չգլորելու համար :

Վա՛յ անոնց որ մինակ են եւ անմար :

Դիմանալու պայքար է, կ'աղաղակենք ամէնքս ալ :

Բայց, հարիւրին քանի՞ն ըմբռնած են այդ պայքարին ծանրութիւնը :

Եւ քանի՞ն պատրաստ են պատասխանատուութիւններ ստանձնելու :

Խօսելով մեր մասին, ահագին բազմութիւն մը կը կազմեն իմաստունները , հեռատեսները եւ բանգէտները :

Դժբախտաբար շատ փիչերը իրենց պատուհաններէն անդին կը նային :

Կը նային, կը տեսնեն, բայց վաթագդրը կը գոցեն, ողբալով կամ յօրանջելով :

Եթէ «միութիւն» բառը իմաստ մը ունի, ամէն քանէ առաջ հաւատք եւ աշխատանք, յարատեւ գործունէութիւն կը թելադրէ :

Այլապէս, երած սրտի մխիթարանք են բոլոր մաղթանքները եւ բաղձանքները :

Պիտի ըմբռնե՞նք, վերջապէս, թէ մեր գիտակցութենէն և պարտաճանաչութենէն կախում ունի տարագիր բազմութեանց վիճակին բարւոքումը :

Երեսուն տարիներու փորձառութիւնը բաւական չէ՞, որպէսզի բոլոր ընդունակ տարրերը լծուին ինքնապաշտպանութեան պայքարին, համագայն իրենց կարողութեան :

Ականջի օղ՝ դառն իրականութիւնը, — Մինա՞կ ենք եւ մեր ձեռքով պիտի վառենք եւ կամ պիտի մարենք մեր նրագը ...

Վ.Ա.Հէ

ՎՐԻՊԱԿ.— Ուրբաթ օրուան խմբագրականին խորագիրէն («Տարի մը հաս») երկու տառեր թափած էին տպագրական արկածի մը հետեւանքով, մաս մը թիւերու մէջ :

ՀՆԴԿԱՉԻՆԻ մէջ պատրաստութիւնները կը շարունակուին, յատուկ ճակատ մարտին համար : Ըմբոստները մեծ ուժեր կը համախմբեն Տիէն Պիէնի մէջ, որ ֆրանսական վերջին ամուր դիրքն է այդ շրջանին մէջ : Բուռն կռիւներ կը մղուին ուրիշ ճակատի մը վրայ :

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ պաշտօնեաներու դործադուլը կը շարունակուի, բայց նմանակներու բաշխումը դրեթէ կանոնաւոր է : Տասներորդ օրն է որ կը շարունակուի այս մասնակի գործադուլը : Քրիստոնեայ աշխատաւորները կոչ մը ուղղեցին կառավարութեան, պահանջելով 10·000 ֆրանքի մասնավոր մը, ի հաշիւ 1954ի բացառիկ պարգեւին :

ԱԼՊԱՆԻՈՑ տարապիր ներկայացուցիչները կը յանդուգնանն թէ վերջնոս անյաջող ճեռնարկ մը կատարուած է իրենց երկրին մէջ, տապալելու համար բոլշեւիկեան իշխանութիւնը : Ալպանիոյ անթելը հաստատած է այս պարագան, աւելցնելով թէ «Ամերիկացիները լրտեսներ եւ դործակալներ ղրկած էին, ապստամբութեան օդնելու համար » :

ՌՈՒԲԷՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԸ

(ՄԱՀՈՒԱՆ Բ· ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ)

●

Երկու տարի անցաւ Ռուբէնի անսպա – սելի մահէն ի վեր :

Համազգային սուգի, մեծ ժողովուրդի – Թեան օր մը եղաւ 1951 Նոյեմբեր 27ը :

Անոնք որ կը ճանչնային Ռուբէնը, զար – մացան, չհաւատացին անոր մահուան :

Ռուբէն մէկն էր այն քիչերէն, որոնք արհամարհած են մահը եւ խիղախօրէն նետուած կրակին մէջ :

Չհաւատացին , նաեւ, որովհետեւ դեռ լի էր ան կենսունակութեամբ, ինքնատիպ մտածումով ու տեսիլքներով հայ ժողո – վուրդին եւ Հայոց հայրենիքին համար · անոնց վաղուան ճակատագրին նկատ – մամբ :

Անողոք է սակայն մահը, եւ, հակառակ մեր հաւատքին ու հաշիւներուն, իր չա – րաչուք դործը կը տեսնէ, առանց նկատի առնելու մահկանացուներու բաղձանքնե – րը :

Անգօր չէ սակայն միշտ, մարդն ալ : Թէեւ մահկանացու, բայց դիտէ մարտն – չիլ մահուան հետ· չըլլալ անձնատուր , պայքարիլ եւ, երբեմն ալ, յաղթել նոյն – իսկ ու խլել անմահութիւնը :

Այս յաղթականներէն է Ռուբէնը, որ մեռաւ, բայց կ'ապրի իր յիշատակով , այսինքն՝ իր դործով ու թողած չքեղ ժա – ռանգութեամբ :

Ինչպէս իր ողջութեան, նոյնպէս իր մահուան մէջ, անոնց համար որ ճանչցած են զայն, կամ անոնց համար, որ կարդա – ցած են իր դործը, Ռուբէնը կը մնայ միշտ Սասնոյ լեռներուն վրայ· պայքարի մէջ , Քեսապցիներու հետ, առաջնորդը բոլորին, իր խիղախութեամբ, խմաստութեամբ եւ արագիր դուբզուբանքով իր ընկերներուն եւ իր ժողովուրդին հանդէպ· իր դաժա – նութեամբ ալ, ի հարկին, եթէ ճակատա – դիրը այդպէս ուզէ : Առաջնորդ, բայց խառնուած բազմութեան, ամուսերին մէջ , իրրեւ մէկը չաւելէն :

Երբ կեանքին մէջ էր Ռուբէն, չատեր չէին անդրադառնար որ Հայոց նորագոյն պատմութեան եւ յատկապէս հայ յեղա – փոխութեան բացառիկ ու պայծառատես դէմքերէն մէկն էր, որ կ'ապրէր իրենց նման : Երբ անհետացաւ, քիչերը կ'անդ – րադառնան, որ հայ կեանքը պարպուած է մեծ դէմքէ մը· լեռ մը փլած է : Մասնա – ւորաբար, հայ քաղաքական – յեղափո – խական միտքը, ծանր հարուած մը ստա – ցած , եւ, ամէնէն առաջ՝ Հ· Յ· Դաշնակ – ցութիւնը, որուն աշխատաւորներէն եղած էր, իր բովանդակ կեանքին մէջ :

Առաջնորդ մըն էր Ռուբէն, երբ Հայրե – նի լեռներուն վրայ էր, Տարօնի մէջ, դեռ երիտասարդ, հազիւ քսանը անց քանի մը տարիով : Երիտասարդ տարիքով, բայց թրծուած դործիչ մը, այնքան խմաստուն ու իրատես, որ ոչ միայն հայ ժողովուր – դին մեծամեծները, այլ բարբարոս թուրք ու քիւրտ ցեղապետները յարդանքի մէջ կը պահէր :

Տարիներ եռք, մինչեւ իր մահը, երբեւ պետական դէմք ու յեղափոխական ու հանրային դեկավար, մնաց ան նոյնքան յանդուգն, հեռահայեաց մարդը, լայն ծրագիրներով, տեսիլքներով հարուստ եւ հմայիչ :

Քիչ մարդիկ կան, որոնց ամենօրեայ կեանքը լեցուած ըլլայ մտահոգութիւննե – րով՝ իրենց ժողովուրդին ու հայրենիքին հանդէպ : Կը թուէր թէ Ռուբէն չունէր անձնական կեանք : Ինչպէս Սասունի մէջ, քաղաքներու մէջ ալ կ'ապրէր իր ժողո – վուրդին հետ, կը նախընտրէր խոնարհ բաղմութիւնները :

Գիտէր ուրախանալ, ծիծաղիլ կուչ մը, զուարճանալ, բայց ուշադիր մէկը պիտի զգար որ այդ պահերուն իսկ, ծխա – խոտի անընդհատ բարձրացող ծուխին մէ – ջէն իր միտքը ներկայ չէր հոն, սեղանին չուրջ չէր ան հոգիով· հեռացած էր, սե – ւեռած՝ հեռաւոր տեսիլքի մը, թերեւս տեսիլքներու : Իր լայն ճակատը կը չո – զար, իր կապոյտ աչքերը կ'երազէին, իր խօսքը կը դառնար անորոշ, տեսիլքը ա – ւելի լաւ ընդդրկելու համար թերեւս : Բառ մը կը բաւէր, որ սթափէր ան եւ իր խօսակիցը տանէր իր մտածումին, երա – տես ու յանդուգն իր ծրագիրներուն, հե – ռուստ պատկերներու :

Տարօրինակ խառնուածք մըն էր : Իրա – պաշտ ու իրատես էր, անվհատելիօրէն : Կարելի է ըսել որ, իրականութիւնը իր կոպիտ, սուր փուչերով հաղուագէպօրէն դատած էր ուրիշի մը մօտ իր արտայայ – տութիւնը այնքան ուժդնութեամբ, որքան Ռուբէնի մօտ : Սակայն, միաժամանակ , զգայափարապաշտութիւնը քիչ անդամ այնքան հմայիչ ու առինքնող եղած է, որ – քան Ռուբէնի մօտ : Հրեղէն խառնուրդ մըն էր ինք իրապաշտութեան ու զգա – փարապաշտութեան· իրականութեան ու երազին : Կարդացէք իր քանի մը էջերը եւ պիտի տեսնէք իրականութիւնը տեսնելու, մարդիկը ճանչնալու արտասովոր ուժը· պիտի տեսնէք Քեսապցիները, միասով ու ոսկորով, կենդանի չունչով ձեր դիմաց , բայց, նաեւ, յուղումով, դուբզուբանքի ալիքներու մէջ առնուած :

Կրնայ պատահիլ, կրնաք յուսալ Ռուբէ – նէն, որ զնդակի բռնել տայ մէկը, աչքերը լայն բացած ու արիւնով կարմրած, բայց մի զարմանաք, եթէ պահ մը ետք, ար – ցունքով ողողուած դտնէք իր աչքերն ու սիրտը :

Այսպէս էր Ռուբէն :

*Շատ քիչերը այնքան լաւ ծանօթ են հայ ժողովուրդին ու անոր պատմութեան, ա – նոր բարքերուն ու պատկերաւոր բարբա – ռին, որքան Ռուբէնը : Ծանօթութիւն մը սակայն, որ դիրքերէն չէր քաղուած : Ռուբէն ապրեցաւ ու ստեղծագործեց ոչ թէ ինչպէս կ'ընեն շատեր, որ կ'ապրին ու կը ստեղծագործեն ապրելու համար, այլ ապրելու եւ ստեղծագործելու համար : Ան ունէր ներքին հրամայական մը, որ զինք կը մղէր դէպի ստեղծագործութիւն, ինչպէս ծառը կը ծաղկի, ինչպէս ծովը կը ալեկոծի, ինչպէս հրաբուխը կը ժայթքէ : Ան ունէր ներքին պարտականութիւն

ընաւ հպարտ ժպիտով մը.— «կերէք, դո–ղուհիան ապրանք է ...» :

Ուրախ չէ անշուշտ ամէն սեղան : Սե–ղաններ կան, որոնց վրայ ներկայ են ցաւն ու տխրութիւնը, յուսահատութիւն ու թշուառութիւնը : Կան ուրախ սեղաններ նոյնիսկ, որ խռովք մը կուտան : Փոխա–րէն, կան աղքատ սեղաններ, որ աւելի մեծ հրճուանք մը կուտան : Ճոխ սեղան – ներէն աւելի մեծ ուրախութիւն մը կու–տան յաճախ պանիրն ու հացը, երբ զա–նոնք ախորժակով կ'ուտենք, ջուրի մը ե–ղերքը, ծառի մը տակ :

Լաւագոյն ճաշերը անոնք են, ի հարկէ, զորս կ'ուտենք հանդարտ եւ ուրախ սըր–տով : Եւ քիչ անգամ կը դանենք այդ խա–ղաղութիւնը : Քիչ անգամ նաեւ նուագը, պարը, երգը, սրամտութիւնները, որ կ'ըլլան սեղանին չուրջ, բարձրութիւն մը կուտան ուրախութեան :

Մեր ժողովուրդը, հիւրընկալ նկատ–ուած, մեծ նշանակութիւն մը տուած է սեղանին :

Դ. Վարուժան, նկարագրելէ վերջ հո–յակապ ճաշկերոյթ մը Սիւնեաց Նահա–պետին պալատին մէջ, խօսելէ եաք մեր իշխաններուն եւ անոնց ուտելիքներուն մասին, կ'ըսէ .

Փա՛ռք մեծազօր կենցաղին ասպետական դարերուն.— Ուր պարտուեցաւ Գեղեցի–կն ու Զօրութիւնը արբուն ...— Ուր մար–դիկ հզօր եւ անկեղծ էին նման գինիին :

Ոչ մեր այդ իշխանները կան այսօր եւ ոչ ալ գեղեցկութեան եւ հզօրութեան պաշտամունքը : Չկան մեր նահապետա–կան սեղանները այսօր : Պանդուխտները, անդորձները, չունեւորները չեն դաներ այսօր մէկը, որ հաւաքէ զիրենք եւ ճաշ մը տայ իրենց : Փոխուած է Հայը : Բայց եւ այնպէս, դժալի է դեռ յաճախ, թէ սե–ղանը մեծ նշանակութիւն մը ունի մեզի համար : Զդալի է դեռ հիւրընկալութեան սէրը, նոյնիսկ հոս ծնած ու մեծցած տղոց մէջ, թէյ մը, սուրճ մը կը հրամցնեն, յուզիչ վհատութեամբ :

Միշտ մեծութեան ձգտող բան մը՝ մեր ժողովուրդին մէջ : Իր դժբախտ ճակատա–գիրէն, տխրութենէն վեր դալու ճիգ մը միշտ : Լոյսի եւ ուրախութեան կարօտ մը՝ միշտ, դէշ պայմաններու մէջ խակ, ինչ – պէս ըսած է Դուրեան սրբազան, անմա–հին ու աղնուական քերթուածով մը .

Անէծքդ, Հայր, դարձուց ճաշիիս սեւ հացի,— Բայց բանի որ սեղան մը շուայտ պէտք էր ինծի,— ես սեւ հացովն ալ հեշտ պատառս ծամեցի :

Անէծքդ, Հա՛յր, ճրագս դարձուց ճայ–րատ քոցի,— Բայց բանի որ հրրայրք մը տեղդ պէտք էր ինծի,— ես այդ քոցովն ալ շիլ աչքերս վառեցի :

Քարէն հաց հանած է մեր ժողովուրդը եւ դէշ անունդ առնելով դէպի լաւը ձգտած է միշտ : Սեղանը սրբութիւն մը նկատած, աւանդական ուտելիքները փնտռած :

Մեր բարձրացման միջոցներէն մէկն է նաեւ սեղանը : Կը խօսինք մեր եկեղեցիին, մեր դպրոցներուն, մամուլին, դիրքե–

ՍԱՌԱՅ Է ՀՈԳԻՍ ...

★

Անցան վաղեմի բոլոր հրապուրանք —
Սառած է հոգիս դաժան, վշտահար
Եւ կասկածների մռայլ լծի տակ,
Հաւատս է մարել ... Հիւանդ եմ, տկար ...

Ես չեմ հաւատում բարութեան, բախտին,
Նախկին գաղափարս ջարդել եմ, փշրել,
Եւ անիծել եմ առանց արցունքի
Ինչ որ սիրել եմ եւ ինչով տանջուել ...

Եւ այս իմ ոգին զայրացած, յոգնած
Մահի սարսափից արդէն չի ճնշուում ...
Ինձ միեւնոյն է ... ճամբորդն ուշացած
Այսպէս ննիրհելով, հանգիստ է փնտռում ..

Վ. ՀԻՒԿՕ

Թարգմ. Ա. ԳՐԱՍԻԼՆԻԿԵԱՆ

րու, մեր երգերու մասին, կը չէչտենք մեր աւանդութիւններուն կառչած մնալու ան–հրաժեշտութիւնը, այս բոլորին մէջ կը դանենք մեր փրկութիւնը : Պէտք է յիշենք նաեւ մեր ուտելիքները, փառաւորենք զա–նոնք, աւանդական ուտելիքները :

Մեծ է ասոնց դերը : Ու ժողովուրդը պիտի, թէ այդպէս է : Պատրաստութիւն – ներ կը տեսնէ ասոնցմէն օրեր առաջ, կը լեցնէ տունը անոնցմով, աւանդական ու – տելիքներով :

Կը դանք այդ մեծութիւնը, երբ հայ – րենակցական միութիւն մը սեղան մը կու տայ իր տեղական կերակուրներով : Կը դանք այդ մեծութիւնը մանաւանդ ամ – նական օրերուն, Կաղանդին, Մկնունդին, Զատկին :

Մեր ուտելիքներուն վարժութիւնն ու կարօտը ունին մեր հոգին ու մարմինը : Կարօտով կը մօտենանք անոնց : Ցիչա – տակները են անոնք, եւ անոնց հոտը, համը յիշատակները կ'արթնցնեն մեր մէջ, կը յուզեն եւ կ'ուրախացնեն մեզ : Մեր սե – րունդէն ոմանք դէղեցիկ, յուզիչ տողերով խօսած են այս մասին : Եւ այս բոլոր յու–զումներն ու ուրախութիւնները չատ ա – ւելի դդալի են ասոնական օրերուն :

Այդ օրերուն, սեղանը կը սրբանայ եւ բանաստեղծական լոյս մը կ'իջնէ անոր վրայ : Վերացում մը, մեծութիւն մը կը դդանք մեր մէջ, անցնելով մեր աւանդա – կան ուտելիքներուն առջեւ, մեզ կապուած կը դդանք մեր ժողովուրդին անցեալին հետ, յարութիւն տուած՝ այդ անցեալին : Եւ գայն ապագային, գալիք սերունդնե – րուն աւանդող առաքելներու պէս ենք :

Մեծ է սեղանին դերը : Կենդանութիւն մը կուտայ ապրին :

Մեծ է իր դերը մանաւանդ այս օտա – րութեան մէջ :

Ն. ՍԱՐԱՖԵԱՆ

ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԷ՛Ք «ԾԱՌԱՉ»Ը

ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՆԵՐՇՆՉՈՒՄԸ ԵՒ ՅԱՆԴԳՆՈՒԹԻՒՆԸ

★

ՄՄԲ.— Ժամանակին գրած էիմ թէ աշխարհահռչակ երաժշտագէտը, Արամ Խաչատրեան, վերագնահատութեան փորձ մը կատարած է, ճնշադատելով զանազան կաշկանդումներ :

Այժմ աչքի առջեւ ունենալով իր ճառին բնագիրը կ'ամփոփեմ հիմնական մասե – րը : (Խորագիրն ալ բնագրէն թարգման – ուած է) .—

... Խորհրդային երաժշտագէտները կը–նա՞նք ըսել թէ մեր գործը կը համապա – տասխանէ Սովետներու յարաճուն ճըգ – տումներուն, թէ մեր ստեղծագործու – թիւնները համապատասխան են այն մեծ պարտականութեան որ մեր առջեւ կը դր–ուի : Ոչ : Զենք կրնար ըսել այս բանը : Պէտք է քաջութեամբ եւ պարկեշտօրէն դիտնանք թէ խորհրդային երգահաններու ստեղծագործական աշխատանքը, վերջին տարիները, չի համապատասխաներ ժո – ղովուրդին ցոյց տուած բարձր ճգտում – ներուն :

Օփերա, համանուագ, երգեր, երա – ժշտական թատրոնները, թեթեւ ժամանցի երաժշտութիւնը — հակառակ այս սեռե – րուն անվիճելի արժէքին, չենք յաջողած տալ գործեր որ համապատասխանեն այս մեծ պահանջին, ինչպէս եւ ժողովուրդին յարաճուն պահանջին :

Մեծ չափով գոհացում տալ ժողովուր–դին յարաճուն հոգեկան պէտքերուն : Այս մեծ պահանջը, որ ընկերվարութեան գըլ – խաւոր օրէնքին չինչ մասը կը կազմէ, յաճախ անհասկնալի կը մնայ կարգ մը ե – րաժիշտներէ : Քի՞չ են մեր մէջ, գործեր որոշ «միջին» ճաշակի մը վրայ հիմնուած գործեր ուր երգահանը կորսնցնելով իր իսկական ստեղծագործական անհատա – կանութիւնը, կը չատանայ երաժշտական ապօտ եւ սովորական ճոռոմաբանութեամբ մը : Թէ ինչո՞ւ այսպէս կ'ընէ : Որովհետեւ համոզուած է թէ ժողովուրդը կ'ընդունի ինչ որ «լաւ ծանօթ» է, ինչ որ «ընթացիկ» է :

Արուեստին հանդէպ նման վերաբերում մը կը նկատեմ փորձ մը ծախելու ժողո – վուրդին այն ձեռքէ ինկած ապրանքը որ հաւաքուած են այն խանութներէն, որոնք ապրանք կը դնեն ժողովուրդին համար, եւ կրկին կը վերադարձնեն անոր :

Սակայն ժողովուրդը կը մերժէ ձեռքէ ինկած ապրանքը : Ան մեզմէ կը պահանջէ արուեստ մը, նոր թարմ, դեղեցիկ, վայե – լուչ եւ ներշնչումով բարձր :

Վերջին տարիները քանի քանի անգամ – ներ ականատես եղանք նման ձեւապաչ – ուութեան : Քանի քանի անգամներ լսե – ցինք «հոյակապ» գործեր, գործադրու – թեան լայն միջոցներով, որոնք ոչինչ էին բացի հնչեղ չատախօսութենէ արդիական նկարի մը մասին, որ կ'արտայայտուէր

Բողոքեցի, որովհետեւ արժանի չէի այդ առատաձեռնութեան :

— Ես պիտի նախընտրէի բնաւ բան մը չստանալ բացի ճամբորդութեան ծախքե – րէս :

Բայց չուզեց մտիկ ընել :

— Տոքթ. Լէյտները, ես այն համոզումը ունիմ, թէ թերացած եմ պարտականու – թեան մէջ : Իմ ներկայութիւնս այստեղ մտէն չվրկեց Տիկին Լէյտները :

— Այդ դաղափարը հանեցէք ձեր դլու – խէն, Օրիորդ, ըսաւ անկեղծ ընչաւով մը : Ես ձեզ իրրեւ գաղանի ոսոիկան չվարձե – ցի : Երբեք մտքիս չէի անցներ թէ կնոջս կանոքը վտանգուած է, պիտնալով հան – դերձ, որ կը տատապէր ջլերու ակա – րութենէ եւ ուղեդային ծանր ճնշումէ մը : Դուք ոչ մէկ մեղք ունիք : Ան կը սիրէր ձեզ եւ վստահութիւն ունէր ձեր վրայ : Եւ այս վերջին օրերը աւելի հանդարտ էր, աւելի երջանիկ, չնորհիւ ձեր ներկայու – թեան : Դուք լիովին կատարեցիք ձեր պարտականութիւնը իրրեւ հիւանդապա – հուհի :

Զայնը կը դողդողար եւ միտքը հասկցայ : Միայն ինքզինքը յանցաւոր կը դանէր որ թեթեւօրէն վարուած էր կնոջը ահուդա – դին հանդէպ :

— Տոքթ. Լէյտները, հարցուցի, կրցա՞ք դաղափար մը կազմել այդ անստորագիր նամակներուն մասին :

— Իրաւ որ չեմ պիտեր ինչպէս բա –

«խորագիր յայտագրով» մը : Քանի քանի անգամներ համակերպեցանք գործի մը ակներեւ անբաւարարութեան, պարզ այն պատճառով որ իր «կոչքին» վրայ կ'երե – ւար հայրենիքի սիրոյ մեծ եւ յուզիչ նիւ – թը, խաղաղութեան պայքարը, ժողո – վուրդներու բարեկամութիւնը : Եւ աւելին քանի քանի անգամներ հազուադէպ կեր – պով կրցանք թափանցել գործին էու – թեան, ինչ դիւրահաճ դիրք բռնեցինք հանդէպ այն միջոցներուն որով երգահա – նը կը փորձէր արտայայտել լաւ դաղա – փար մը, առանց անդրադառնալու թէ ինչ չափով այս «վարձելու» միջոցները կը համապատասխանէին արուեստագէտին պարտաւորութեան :

Գեղարուեստական մշակոյթի ամէն պատմութիւն կը հաստատէ սա անվիճելի ճշմարտութիւնը, թէ միայն արուեստ այն գործերը, որ խորապէս եւ յանդգ – նօրէն կը մարմնաւորեն կեանքի երեւոյթ – ները, եւ ուր կը տրոփէ դողդոջուն եւ խանդավառ մտածումը, հետքեր կը ձգեն մարդու սրտին մէջ :

Ժանդավառ համոզման ինչ ուժով, ա – րուեստի ինչ յանդգնութեամբ, անցեալի մեծ դասականները մօտեցած են ստեղ – ծագործական աշխատանքին, որ կեանքն իսկ կ'առաջադրէր : Պախ, Պեթովէն, Կլինքա, Մուսորկսքի, Զայքովսքի նորու – թիւններ հնարողներ էին արուեստի մէջ : Մայակովսքին յանդուգն նորարար մըն էր :

Այս արուեստագէտներուն ուժը, եւ դեռ ուրիշներուն, կը կայանայ անոր մէջ որ անոնք ստեղծած են նոր ուղիներ արուես – տի մէջ, ծառայելով ժողովուրդին, մեկ – նելով կեանքի իրականութեան պահանջ – ներէն, ոգեւորուած բարձր ներշնչումով մը :

Ինծի կը թուի թէ կարգ մը երգահաններ ճիշդ չեն հասկնար թէ ինչ է նորարար ո – գին, յառաջապահ արուեստի զարգացման համար այնքան կարեւոր հարցը : Անոնք կը միացնեն նորութեան ոգին «ինքնատիպ նորութեան» հեգանդումին հետ, ինչ որ յառուկ է արտասահմանի ձեւապաչտ եր – գահաններու ստեղծագործական ճիգին : Այդպիսի «նորարար ոգի» մը խորապէս խորթ է մեզի եւ պիտի պայքարինք ան – խոնջ կորովով ձեւապաչտ ճոռոմ յօրին – ուածքին դէմ :

Նորութիւնը ինք իր մէջ նպատակ մը չէ : Ամբօրէն կը պահենք Ա. Փռանսի խօսքերը, «Նորը պէտք է աւելի լաւ ըլլայ քան հինը, այլապէս դոյութիւն իրա – ւունք չունի» : Զմոռնանք թէ որքան սխալ – ներ գործուեցան խորհրդային երաժշտու – թեան մէջ ձեւապաչտ նորութեան խա – փանման չրջանին :

ՄՄԲ.— Ուրիշ հատուած մը՝ յառաջի – կայիկ :

ՈՒՍՈՒՑԻՉԸ.— Արամ, երէկ ո՞ւր կ'եր–թայիր ընկերդիդ հետ .

ԱՐԱՄ.— Կապիկ դիտելու :

ՈՒՍՈՒՑԻՉԸ.— Չես ամօթնա՞ր ... :

Ո՞Վ ՍՊԱՆՆԵՑ

●

— Մինչ այդ մի փորձէք խորացնել ան–ցուդարձը : Շատ բանդէտ մի երեւաք :

Եւ ժպիտով մը աւելցուց .

— Զեզի կ'իյնայ վիրակապերը բռնել, ինծի՝ գործողութիւնը կատարել :

Ինչպէս ալ կը յարմարէին այս բառերը իր բերնին մէջ ...

Ցետոյ յանկարծ նիւթը փոխելով .

— Ինչ ինքնատիպ մարդ է սա հայր Լա–վինեան :

— Վանական մը որ հնագիտութեամբ կը զբաղի, տարօրինակ բան, պատասխա–նեցի :

— Ա՛հ, այո, մոռցայ որ բողոքական էք : Ես բարեպաշտ կաթոլիկ մըն եմ եւ լաւ կը ճանչնամ քահանաները եւ վանականները :

Ծոնքերը պռատեց, վայրկեան մը վարա–նեցաւ, յետոյ յայտարարեց .

— Գիտցէք որ վարպետ է ձեր բերնէն խօսք առնելու համար, եթէ ուզէ :

Եթէ առով հասկցնել կ'ուզէր ինծի թէ պէտք է զգուշանամ չատախօսութենէ, ա–ւելորդ էր :

Ցանկութիւն ըսելէ վերջ կառքը մտաւ ու հեռացաւ : Կամաց կամաց տուն վերա – դարձայ, խորհրդածելով օրուան բոլոր

յանդիպել, զվարճացս կրճատելու համար միւս բոլոր սպառազինութիւնները եւ բանակները: Տարակոյս չկայ որ այսպիսի կարգադրութեան մը շնորհիւ պիտի զեղչուին պինուորական ծախքերը եւ պիտի բարւոքի ժողովուրդներու տնտեսական վիճակը»:

ԶՈՐՍԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԸ ՅՈՒՆՈՒԱՐ 25ԻՆ

Արեւմտեան երեք պետութիւնները Յունուար 1ին պատասխանեցին Խ. Միութեան Դեկտ. 26 թուակիր յանդիմանագրին, որ կ'առաջարկէր Յունուար 25ին գումարել Զորսերու ժողովը, Պերլինի մէջ: Երեքն ալ «ցաւ յայտնելով հանդերձ որ Խ. Միութիւնը չէ ընդունած իրենց առաջարկած թուականը, 4 Յունուար, կը յայտարարեն թէ կ'ընդունին խորհրդային կառավարութեան թելադրած թուականը, 25 Յունուար»: Ցեղոյ կ'ընդունին որ մարզպան–ներու ներկայացուցիչները քննեն ժողովին պատրաստութեան եւ վայրին վերաբեր–եալ խնդիրները: Միեւնոյն ատեն պիտի կուտան թէ դաշնակիցներու վերստուգիչ յանձնախումբին նախկին չէնքը անհրա–ժեշտ դիւրութիւնները կը ներկայացնէ իրրեւ ժողովատեղի:

Գալով բուն ժողովին եւ օրակարգի խն–դիրներուն, երեք պետութիւնները նախա–պէս յայտնած ըլլալով իրենց տեսակէտ–ները, անհրաժեշտ չեն դատեր կրկին անդ–րադառնալ:

× Փարիզի, Ուշինկթընի եւ Լոնտոնի մէջ դիտել կուտան թէ Մալենկովի յայ–տարարութիւնը աւելի ջերմ տրամադրու–թեամբ ողորուած է, դադրեցնելով Սթա–լինի հետաստիքներուն հետ: Եւ կը սպա–սեն արդիւնքին, Պերլինի ժողովին մէջ:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

*Յ*ՈՒՐՏԸ հետզհետէ կը սառականայ Ֆը–րանսայի մէջ, Ատլանտեանէն մինչեւ Մի–ջերկրական: Փարիզի մէջ 8ի իջած էր ջերմաչափը, կեդր. Ֆրանսայի մէջ 18–22ի են: Ձիւն կը տեղայ լեռնային շրջաննե–րուն մէջ:

ԱՆԳԼԻՈՑ նախկին նախարարներէն Տըֆ Քուփըը, այլ անուամբ Լորտ Նորուիչ, մեռաւ չոգենաւին մէջ, երբ Սպանիա կ'եր–թար: Երկար ատեն Փարիզի անգլ. դես–պան եղած է:

ՄԱՐՈՒԻի մարզպանը, զօր. Կիյոմ, որ Փարիզ եկած էր կացութիւնը պարզելու համար, Քաղաքականքա վերադառնալով յայտարարեց թէ «վճռած է խափանել ա–հարեկչական արարքները: Դատական ատեանները պիտի գործեն կարելի արա–գութեամբ»: Այս առթիւ զօրավարը պըն–դեց թէ ահաբեկիչները կը քաջալերուին դուրսէն, կարգ մը պետութեանց կողմէ, մամուլի եւ անթելի միջոցաւ:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ կառավա–րութեան վերադարձուեցան 33 մեծ գոր–ծարանները որոնք Ռուսերու տիրապետու–թեան տակ էին պատերազմէն ի վեր:— Տեղեկագրի մը համաձայն, 1953ին 22 Գերմաններ մահուան դատապարտուած են, 15 հոգի ցկեանս բերդարգելութեան, իսկ 435 հոգի ալ համապատասխան 2640 տարի բանտարկութեան, իրրեւ «վնասարար եւ լրտես»:

ԻՍՐԱՅԷԼի մէջ մահտզութիւն կը տի–րէ, նկատելով որ Մ. Նահանգները որո–շած են պինուրական օգնութիւն ընծայել Եգիպտոսի: Կ'բսուի թէ նոքէն պիտի պատրաստի մեծ պետութեանց:

617·200 ԳԵՐՄԱՆՆԵՐ արեւելեան հըր–ջանէն արեւմուտք ապաստանած են վեր–ջին հինգ տարիներու ընթացքին:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Մեր շնորհակալութիւն–ները կը յայտնենք «Մշակոյթի Օրուան» բանախօսներ՝ Պ. Պ. Ժան Պալարի, Շ. Նարդունիի եւ Լիւք Անարէ Մարսէյլի, եր–գուղներ՝ Տիկին Զ. Մորընոնի, եւ բոլոր այն երիտասարդներուն եւ օրիորդներուն որոնք փայլ տուին վեպարուեստական բաժնին նուագով, երգով, արտասանու–թեամբ:

Շնորհակալութիւններ՝ Հայրենակցա–կան, Մշակութային, Երիտասարդական, Մարզական միութեանց եւ Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղերուն, որոնք թէ նարդունիին ի պատիւ սարքած դիներուն եւ թէ Մշա–կոյթի Օրուան առթիւ օժանդակեցին նիւ–թապէս եւ բարոյապէս:

Մասնաւոր շնորհակալութիւններ նաեւ բոլոր այն հայրենակիցներուն, որոնք վերջերս պատուոյ անդամ արձանագրուե–ցան Համազգային Միութեան: Համազգա–յինի Մարսէյլի մասնաճիւղի վարչութեան նախագահ՝ Կ. Փոլատեան, դանձապահ՝ Կ. Շալճեան, քարտուղար՝ Ազգին:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Շնորհակալութեամբ ստացանք.— Հա–ճի Նոտարեան եղբ.է (Սէն Ռէմի) 500 ֆրանք, Պ. Անդրէասեանէ (Նիս) 500 ֆր.:

«ՅԱՌԱՋ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Տիկին Մ. Վարդուկեանի (Իսի)մէկ տա–րեկան «Յառաջ» կը նուիրէ իր բարեկամ–ներէն մէկը:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻԷՆ

Յունուար 5, Ձրաղալոյց Ս. Ծննդեան, երեքշաբթի երեկոյեան սկիզբ ժամերգու–թեան ժամը 15·30ին, Ս. պատարագ ժա–մը 17ին:

Յունուար 6, Տօն Ս. Ծննդեան եւ Աստ–ուածայայտնութեան, չորեքշաբթի, ըս–կիզբ ժամերգութեան ժամը 8ին, Ս. պա–տարագ ժամը 10ին, պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Սերովբէ Ծ. Վ. Մանուկեան:

Ցեղոյ պատարագի Զրօրհնէքի արարողու–թիւն:

Յունուար 7, Բ. օր Ս. Ծննդեան, յի–շատակ Մեռելոց, հինգշաբթի Ս. պատա–րագ ժամը 10ին:

ՆԿԱՐԱՀԱՆԴԷՍ Կ. ՄՈՄՃԵԱՆԻ
Ծովանկարներ եւ գիւղանկարներ
GALERIE DE LA CITÉ
41, Quai de l'Horloge, Paris (Ie)
Métro PONT NEUF

ՄԻ ՄՈՌՆԱՔ

Յունուար 9ին, Շաբաթ օր, ժամը 14·35 — 15·05 Փարիզի էնթէրնի վրայ պիտի լսէք հայերէն ժողովրդական երգեր (նուագի բաժինը Պ. Սէյրան Պարսամեանէ):

ԴԻՄԵՑՔԷ, ԴԻՄԵՑՔԷ ԴԻՄԵՑՔԷ
244-246, Rue Vendôme, MO. 11 - 84
20, Rue Villeroy, MO. 32-10, LYON
Bahadourian
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
Որ կը թեթեւցնէ ձեր հոգերը:
Միակ հաստատութիւնը որ ունի իս–քանպուլ վաճառանիշով սուրճը, յատուկ խառնուրդով քաշուած եւ ծեծուած:
Զմռռնաք ազնական օրերուն ձեր սե–ղաններուն վրայ մեր աննման ՇԻ–ՐԱԿ ՕՂԻՆ զուտ խաղողի հիւթէ:
Ձոխ մթերքով կ'ընդունինք ապրս–պրանքներ Ֆրանսայի, գաղթավայ–րերու, Զուիցերիոյ, Պելճիքայի հա–մար, արագ ապասարկութեամբ եւ մատչելի գիներով:
Ունինք յունական պաստիա էքսքրա ձիթապտուղ եւ կալամաթա ֆաշէ–վալ եւ ընտիր ճերմակ պանիր:
Նաեւ Թուրքիոյ չոր եւ պահածոյ պաստիաները եւ ազգանները, թահին եւ թահին հէլվա, ապուխտ եւ երշիկ համեմները, սալամ, մահալէպպի, չոր պտուղներ ընդեղէն (պուլկու եւ էֆշկէկ), անշուա եւ ամէն տեսակ խմորիարներ:
ԿԸ ԲԱԺԻ ՊԱՐԶ ԱՑՑԵԼՈՒԹԻԻՆ ՄԸ տեւական յաճախորդ դառնալու հա–մար:

Բնակիծ Մարսէյլ, Լիոն թէ Փարիզ
Ձեր սիրտերուն մէջ ուենալու համար
խինդ ու յոյզ
Մի մոռնաք որ կայ ու կը մնայ
ՏԻԻԶ

ԱՑՍ ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐՈՒՆ ԱՄԵՆԱԸՆՏԻՐ ԵՒ ՄՆԱՑՈՒՆ ՆՈՒԷՐԸ՝ ՁԵՐ ՍԻՐԵԼԻՆԵՐՈՒՆ եւ ՁԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՑ ԿԱՄ ՕՏԱՐ

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ
LUC-ANDRE MARCEL -ի
GRÉGOIRE DE NAREK
et
ANCIENNE POÉSIE ARMENIENNE
(Ed. des Cahiers du Sud)
կոթողային հատորը

Գեղարուեստական մաքուր հրատարա–կութիւն, ուր հեղինակը ի վեր կը հանէ ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻի հանճարը, եւ հա–մաշխարհային արժէքը հայ բանաստեղ–ծութեան: Գինն՝ 1000 ֆրանք:
Դիմել՝ «Անդաստան»ի խմբագրու–թեան, տպ. Արաքս 46, Rue Richer, Paris կամ «Յառաջ»ին:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻԻՆ ԵՒ ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Մարսէյլի Աղք. — Որբախնամ մարմինս իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ վարչութեան անդամ Պ. Յակոբ Փափազ–եանի եւ իր բոլոր պարագաներուն, եղբօ–րը ողբացեալ Պ. Եղիշէ Փափազեանի կըս–կծալի մահուան առթիւ: Նոյն ատեն շնոր–հակալութեամբ կ'արձանագրէ փոխան ծաղկեպսակի եղած հետեւեալ նուէրները.— Պ. Աստուր Համալեան երկու հազար ֆր., Պ. Մելքոն Պօղոսեան, Պ. Ղազար Օ–ստապաշեան, Տէր եւ Տիկին Փիէռ Ժիքօճ, Սէնթ Թիւլ երկու հազարական ֆրանք, Պ. Մուշեղ Սարեան հազար ֆրանք, Պ.Պ. Մխոյեան Ալբիքեան հազար ֆր., Իսպիր–եան հազար ֆր. Անդրանիկ Թումայեան 500 ֆր., դումար 11·500 ֆրանք:

ԴԵՂԱՐԱՆ
SILVESTRE
43, Rue de Trévise, Tél. PRO.86-41
Ազգ·Տունէն դէպի Լաֆայէթի անկիւնը
Լաւագոյն ընդունելութիւն վերա–պահուած է Թաղիս հայ յաճախորդ–ներու:
Կը խօսուի նաեւ հայերէն:

MORY et Cie
SERVICE VAUQUELIN
Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ
ղրկելու համար ՀԱՅԱՍՏԱՆ
(U. R. S. S.)
3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e, Tél.:TRU. 72-60(Poste 89)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՏԻՍՓԵ–ՐՈՒԻ ՄԵԾԱԳՈՑՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ
ALKAZ et FILS
23, Rue Ste. Barbe, MARSEILLE
Ուրախ անցուցէք ձեր օրերը,
Զուարթ անցուցէք ձեր տօները
Երգելով ու պարելով,
Հայերէն երգեր գնելով
ԱԼՔԱԶԻՆ

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՍԵՐԱՍՏԻՈՑ Մուրատ Ուսումնասիրացը ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր գործօն, պատուոյ ի մասնաւորաբար Փետր. 20ի հանդէսին յանձնախումբի անդամները այս կիրակի ժամը ճիշդ 16ին, Իսիի Խը–րիմեան դպրոցը (Ռիւ տը լա Տէֆանս):
Թղթատարի գործադուլի պատճառով ան–հատական հրաւէր չի ղրկուիր:

ՀԱՑ ԿԱԹՈՂԻԿԻ ԵԿԵՂԵՑԻ

3 Յունուար կիրակի, Արհ. Պահապան–եան եպիսկոպոսի մահուան Գ. տարելիցի առթիւ հոգեհանդստեան պատարագ ժա–մը 10·30ին:

10 Յունուար: Ցայտնութիւն եւ Մկր–տութիւն: Ժամը 9·30ին ժամերգութիւն: Ժամը 10·30ին ճաշնաւոր պատարագ եւ ջրօրհնէք:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.— Լիոնի Հայկազ–եան դպրոցի Ամանորի հանդէսը կիրակի, 17 Յունուար:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.— Հ. Մ. Մ.ի երեկոյ–թը յունուար 16 Շաբաթ դիշեր, Ազգ. Տան մէջ:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻԻՆ,
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻԻՆ ...
ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐ ԵՆ
Բնաւ մի՛ մտահոգուիք
Գացէք անուշավաճառ
Ս. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆԻ
32, Rue Trévise
Tél. : TAI. 65 - 44
Հոն պիտի գտնէք ամէն կարգի անուշեղէն–ներ, ինչպէս նաեւ հէլվա եւ լօֆուխ
Տեղին վրայ պատրաստուած
Իսկ եթէ ուզէք տունէն չհնել ձեր խմորեղէնները, հոն պիտի գտնէք ամէն օր պատրաստուած թարմ թերթեր եւ
Թէյ խտպաիք
ԴԻՒՐԱՄԱՏԶԵԼԻ ԳԻՆ
Մասնաւոր զեղչ հարսնիքի, կնունքի եւ հանդէսներու:
Փուռէն ուղղակի տուն յանձնելի:

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
Gros, Demi-Gros
Գուլպայ, մի – սպ, ներքին ներքմա – կեղէններ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՏԱՀՈՐ ԳԻ – ՆԵՐՈՎ:
Նոր գիներ
Articles polichinelles-ի համար:
Միակ հասցէն՝
BONNETERIE BEAUBOURG
227, Rue St. Martin, PARIS (3e)
Tél.: ARC. 66-50

Ֆրանսայի ամէն կողմը փնտռ–ուած եւ գնահատուած, մօտաւոր տներու Հայկական աւանդական սեղաններուն անհրաժեշտ զարդը եղող եւ Հայաստանի Շիրակ նա–հանգի օդին համը ունեցող ան–զուգական բմպելին է Հայկական անունով

ՇԻՐԱԿԸ

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ԱՌՕՐԵԱՑ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՊԱՏՄԱՆ ՈՒՆԵՑԻՔ

ՊՈՍՖՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՌՈՒՄԸ, բոլորիայ ընտրավաճառներուն մօվ
Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ:
Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (ֆլորի):
ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՅՄ ԱՆՆԵՐ
2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e

Tél. : PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 5 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

MARDI 5 JANVIER 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7260 — 30e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2671

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԱԿՆԱՐԿ ՄԸ ԴԷՊԻ ԴՈՒՐՍ

Վերջին ամիսներու ընթացքին քանիցս խօսեցանք Անգլիոյ, Գերմանիոյ, Իտալիոյ, Զուիցերիոյ եւ Աւստրիոյ դաշնութիւններու մասին :

Պարզեցինք իւրաքանչիւրին վիճակը : Մեծ մասով ժժդոյն՝ ազգային գործու – նէութեան տեսակէտով :

Պատահաբար լուրեր կը հասնին Լոնտոնէն, Մանչեսթրէն, Պրիւսէլէն եւ Ժընեւէն : Վիէննա քիչ մը աւելի աշխոյժ է : Իսկ Միլանը նոր կատարեց իր Ազգ. Տան բացումը, դանդան առաջադրութիւնն – րով :

Ուր որ քիչ կը խօսին, չի նշանակեր թէ անպատճառ շատ կը գործեն :

Օրինակ, Լոնտոնի մէջ դժուար է գտնել կազդուրիչ երեւոյթներ, հակառակ զանազան յարմարութեանց :

Միջին Արեւելքի ուսանողներէն անուամբ չկրցան օգտուիլ եւ կը դժուարանան պատահական հանդիպումներով :

Նոյն պատկերը Պրիւսէլի եւ Անվէրսի մէջ, եթէ չհաշուենք ուսանողական կարգ մը ձեռնարկներ : Ժընեւ – Լոզան շատ նոյնն է :

Հետզհետէ կը խորանայ ամէն բանի համակերպելու, յարմարելու եւ կծկուելու տրամադրութիւնը :

Ոչ մէկ հակազդեցութիւն՝ այս կամ այն չարիքը առհմանափակելու, գոնէ կարգին վերկենալու համար :

Շատեր, նոյնիսկ հասուն տարիքը ունեցողներ միջամարդին պահանջներէն ալ անդին կ'անցնին, օր առաջ մեկուսանալով միայն իրենց խանութով զբաղելու համար :

Ամէն տեղ ալ հոգեւոր հովիւներ կան, մնայուն կամ շրջուն :

Գոնէ անոնց մէկքէն անցած է վիճաբդութիւն մը կազմել, հասասաներու համար երեսուն տարուան չափն ու վիճասը :

Օրինակ, ի՞նչ պատկեր կը ներկայացնէ ազգային տոմարը՝ նոր սերունդին ելքով եւ մուտքով : Հարիւրին քանի՞ն մնացած է իրրեւ ազգային եկամուտ, ազգային համար :

Գաղանիք չէ. զբամագլուխը կը պակսի հետզհետէ : Արտածումը կը զերազանցէ ներածումը :

Բայց, ի՞նչ համեմատութեամբ :

Դիամամբ կը զործածենք այս թուանականի բացատրութիւնները, որպէսզի մեր հին եւ նոր առեւտրականները չարգելն թէ զրպարտ կը խօսինք :

Եւ յետոյ, կ'ուզենք հակադնել թէ միայն զլխագիր «ազգ»ը չէ որ կը տուժէ այս համատարած անհոգութեան եւ ծուլութեան հետեւանքով, այլ եւ իրենք, «հանդերձ ընտանեօք» :

Ի վերջոյ ի՞նչ պիտի ձգեն իրրեւ ժառանգութիւն : Ինչո՞վ պիտի մխիթարուին, երբ չրջապատուին անգլիախօս, ֆրանսախօս կամ զերմանախօս ձորձերով, փաքերով եւ ֆարլերով, որոնք չատ վերէն պիտի նային իրենց վրայ :

Տարիներ առաջ պատրաստ էիք չուրը նետուելու, երբ կ'առաջարկէին իսլամանալ :

Ձեր քրիստոնէական հաւատքին չա՞փ ալ արժէք չունի մայրենի լեզուն, իրրեւ աանդ եւ ապաւէն :

Ի՞նչ օգուտ «հայրենիք» ազազակել օրն ի բուն, կարօտակէզ նայուածքներ ուղղելով աջ ու ձախ :

Մէկ տարիէն միւսը կապերը կը փրթին եւ ամբողջ բազմութիւններ կը հալին ձեր աչքին առջեւ, սկսելով ձեր տուներէն :

Ուրիշներ արիւն կը թափեն իրենց հայրենիքին պաշտպանութեան համար :

Դուք ոչ իսկ տարրական յաղնութիւն մը կը կրէք մայրենիքը սորվեցնելու համար ձեր զաւակներուն, ի չահ ձեր երազած հայրենիքին :

Ո՞ւր կը տանի այս ճամբան... Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ՎՏԱՆԳՈՒԹԵԱՆ ՔՈՒԽ ՊԻՏԻ ՊԱՀԱՆՋԷ

Ազգ. ժողովը բացառիկ նիստ մը պիտի զումարէ վաղը, չորեքշաբթի, վարչապետին առաջարկով, հաստատուն կառավարութիւն մը կազմելու համար Զորսերու ժողովէն առաջ որ պիտի զումարուի հունուար 25ին, Վերսալի մէջ :

Պ. Լանիէլ զահլիճին հրաժարականը ներկայացուցած էր Յունուար 2ին, նա – մակ մը ուղղելով Հանրապետութեան նախագահին : Այս առթիւ կ'ըսէր թէ ըստ սովորութեան հրաժարականը պիտի յանձնէր յունուար 17ին, բայց յունուար 25ի ժողովը անհրաժեշտ կը զարձնէ կառավարութեան խնդիրը լուծել օր առաջ :

Պ. Վէնսան Օրիոլ պատասխանեց նոյն օրը, մասնաւոր նամակով մը, ուր հիմնաւոր չգտնելով Պ. Լանիէլի պատճառաբանութիւնը, դիտել կուտար թէ Վերսալի մէջ քննելի խնդիրները արդէն կը զանուէին Վերմուտայի խորհրդաժողովի օրակարգին մէջ : «Արտաքին նախարարին զեկուցումներէն եւ ձեր միջամտութենէն վերջ, Ազգ. ժողովը վստահութիւն յայտնեց ձեզի : Հետեւաբար անկարելի կը զանենք ընդունիլ ձեր հրաժարումը, բան մի քանի ժամուան օրակարգին պատճառով : Հա – մաձորհուրդ իմ յոյզորդիս հետ, թախանձագին կը խնդրեմ չարունակել ձեր զործ աջակցութեամբ Ազգ. ժողովին եւ Հանրապետութեան Խորհուրդին : Կը յուսամ թէ պիտի բարեհաճիք պատասխանել մեր կոչին » :

Վարչապետը նոր նամակ մը ուղղեց Յունուար 3ին, հետեւեալ բովանդակութեամբ.— «Զուզեցի սպասել յունուար 17ին, այդ հրաժարականը յանձնելու համար, վասն զի եթէ նախարարական տապանագ մը ծագէը վախ կար որ Ֆրանսա չկարենայ մասնակցիլ Պերլինի խորհրդաժողովին : Երբեք մտքիս չէ անցած նորէն խորհրդարանին ներկայացնել այն խնդիրները որոնք քննուած են Պերմուտայի ժողովէն առաջ : Կառավարական խնդիրը չկայ այդ հարցերուն մէջ : Համախոհ – հուրդ նախագահ Ռընէ Քոթիի հետ, կը խնդրէք չարունակել իմ զործս : Խորհ – դակցելով Ազգ. ժողովին եւ Հանրապետութեան նախագահին հետ, պիտի խնդրեմ Ազգ. ժողովին նախագահէն արտակարգ նիստի հրաւիրել խորհրդարանը յունուար 6ին, չորեքշաբթի, լսելու համար կառավարութեան մէկ յայտարարութիւնը : Այսպէս Ազգ. ժողովը պիտի կրնայ որոշում տալ քուէարկութեամբ մը, որուն համաձայն պիտի վըճռեմ ընելիքս» :

× Ազգ. ժողովը եւ ձերակոյտը կը յուսան այսօր – վաղը վերջացնել 1954ի եկամտացոյցին քննութիւնը, փակելով 1953ի նստաշրջանը : Զորեքշաբթի օրուան արտակարգ նիստը մեծ կարեւորութիւն ունի ոչ միայն ներքին, այլ եւ արտաքին տեսակէտով : Պերլինի ժողովը պիտի քննէ Գերմանիոյ ապագան, հետեւաբար անհրաժեշտ է որ Ֆրանսա հաստատուն կառավարութիւն մը ունենայ մինչեւ յունուար 25, արժեցնելու համար իր տեսակէտները : Նոր քուէարկութեան մը ապասելով, Պ. Լանիէլ կ'ուզէ ամուր դիրք մը ապահովել իրեն եւ իր արտաքին նախարարին համար, Պերլինի ժողովին մէջ : Եթէ Ազգ. ժողովը իր յայտարարութեան դէմ քուէարկէ եւ զահլիճը հրաժարի, երկարատեւ տագնապ մը պիտի ծագի, տկարացնելով Ֆրանսայի դիրքը :

(Շար. կարդալ Դ. էջ)

Ֆ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ դիտական հրատարակութեանց վարչութեան հրամայուեցաւ ընդել Համալսարանի 3րդ հատորին 21, 22, 23 եւ 24 էջերը եւ պատկերը ո – րոնք Բերթայի կենսագրականը կը պարունակեն : Որոշուեցաւ նաեւ փոխել Հայոց անի «Բերթա» ուանին անունը :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՆԻՍԻ ԹՆՃՈՒԿԸ

Մեր բարեկամը, Պ. Հ. Տ. Ն., երկար պատասխան մը ղրկած է զոր ուշ ստացայ, թղթատարական զործադուլին հետեւանքով :

Գրութիւնը ոչ եւէ լուսաբանութիւն չի պարունակեր եղած բողոքներու մասին, որոնց մէկը միայն հրատարակեր էինք (18 Դեկտ.) :

Եւ, յամառօրէն պնդելով թէ եղածը « գաւաթ մը ջուրի մէջ փոթորիկ » է, կամ « ըսի – ըսաւ », ճանի մը բարեր կը գլորէ, ֆաշիշելով իմ դիտողութիւններս. (Տես նոյն թիւը).

Ի՞նչ կ'ըսէ.

— « Ոչ ոք իրաւունք ունի զատախազ եւ զատաւոր կանգնելու եւ վճիռ արձակելու : Այդ բանը կը վերաբերի օրինապէս զումարուած ընդհ. ժողովի մը : Այդ ընդհ. ժողովին առջեւ է որ պէտք է ըլլան բոլոր ամբաստանութիւնները, յայտնուին զեղծումները, փաստացի, եթէ գոյութիւն ունին, մատնանչուին իրենց պատասխանի մէջ թերացողները, ըլլան առենապետ կամ պարզ անդամ » :

Հետեւաբար, «բոլոր փափաքողները պէտք է անմիջապէս արձանագրուին, կրօնական ընկերակցութեան, համաձայն կանոնագրի 20րդ յօդուածին» :

Այս գործին ձեռնարկեր են իրենք, այ – սինքն եօթը հոգիներ վարչական ժողովին չորս անդամները, տնավարի ժողով մը զումարելով իր նախագահութեամբ, եւ երկու նոր անդամներ նշանակելով (մէկը իմ, եւս վերադարձած, եռամեայ բացակայութենէ մը վերջ) :

Ի՞նչ օրինաւոր իրաւասութիւն կը վայելէ այսպիսի մարմին մը, կոչեր ուղղելու համար : Օրէնքը պայմանաժամ չի՞ նախատեսեր ընտրող եւ ընտրելի դառնալու համար :

Պ. Հրաչեայ, խոստովանեցէք որ ձեր երկդիմի միջամտութիւնը ծառայեց ոչ թէ ջուրը պարպելու, այլ զայն աւելի պղտորելու եւ գաւաթն ալ կոտրելու :

Եկեղեցւոյ առաջին ընդհ. ժողովին մասնակցեր, նախագահեր էք եւ մեծ ուրախութեամբ, առաջարկեր էք յետաձգել :

Յաջորդ ժողովին չէք ներկայացեր, օրինաւոր չգտնելով զայն, եւ դիրք բռներ էք միւսներուն հետ, «Արարատ»ի գմբէթին տակ :

Մինչդեռ, ձեզի կը մնար շատ կարճ եւ տրամաբանական միջոց մը, իրրեւ բարեխօս :

Կ'երթայիք բողոքողներու երկրորդ ժողովին, լուսաբանութիւններ տալու եւ օրինաւորութեան, համբերութեան յորդոր կարդալու համար, եթէ իսկապէս ապօրէն էր :

Յետոյ, ամենայն անաչառութեամբ, կը թելադրէիք հետեւիլ գործնական եւ օրինաւոր միջոցները.—

1. Հրաւիրել կազմակոյծ եւ ամբաստանեալ Վարչութեան անդամները որ հրաժարին, ինքնաբերաբար : (Ատենապետը յայտնապէս ամբաստանուած ըլլալով, արդէն երեք հոգի մնացած են) :

2. Խորհրդակցելով երկու կողմերուն հետ, կազմել առժամեայ մարմին մը, որպէսզի անդամագրութիւններ հաւաքէ եւ ընդհ. ժողով հրաւիրէ, կազմակոյծ վարչութեան բարոյական եւ նիւթական հաշիւները ճշդելու եւ նոր ընտրութիւն կատարելու համար :

Մնացեալը փաստաբանութիւն է, «սնոտի եւ անտեղի» — ձե՛ր բառերով :

Երբեմն «օրինապաշտութեան» ձեւեր կան որոնք մեղքերը եւ վէրքերը պարտկելու կը ծառայեն : Վ.Մ.Հ.

ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐԸ

ԲԱՑԱՌԻԿ ԹԻՒ ՄԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԱՍԻՆ

★

Փարիզի կիսապաշտօնական օրհանը, « Լը Մոնտ » Յունուար 3ին բացառիկ թիւ մը նուիրած էր Թուրքիոյ, ուր չէ բովանդակութեամբ : Յօդուածներ ունին Փրանսայի եւ Թուրք ականաւոր դէմքեր : Վարչապետը, Պ. Լանիէլ, որ Թուրքիա պացած էր անցեալ Հոկտեմբերին, կ'ըսէ թէ « մեր երկու երկիրները կրնան իրարու կռթնիլ : Հակառակ հարաւոր քիմմութիւններ հետաքրքրութեան, Միջերկրականի այս երկու պետութիւնները նոյն տեսակէտները եւ նոյն տենչերը ունին, արդիւնաւէտ համագործակցութիւն մը որ կը համապատասխանէ իրենց ինկած առաջնակարգ դերին դիտակցութեան՝ յանուն հասարակաց քաղաքակրթութեան պաշտպանութեան » :

Արտաքին նախարարը, Պ. Ժորժ Պիտօ, կը զրէ.— « Միջերկրականի քաղաքին վրայ, պահակ՝ Նեղուցներուն, Թուրքիան, քալ եւ խմատաուն, հաւատամբիմ եւ խիզախ, կրնայ հարատանալ ինքն իրմով եւ իր զրաւած դիրքով քաղաքակրթութեան մը մէջ զոր կը յարգէ եւ կը նայ պաշտպանել » :

Թուրքիոյ վարչապետը, Ատնան Մենտերէս կը պարզէ երկրին ներքին զարգացումը վերջին երեք տարիներու ընթացքին : Արտաքին նախարարը՝ Ֆուատ Քէօփրիւլիւ կը բացատրէ թէ « Մեր առաքելութիւնն է միացնել Արեւելքը եւ Արեւմուտքը » : Գանի մը Թուրք հրապարակագիրներ կը պանծացնեն Ա. Թաթիւրքի քաղաքական ձեռնարկները եւ բարենորոգումները : Ֆրանսայի զօր. Մոնքլար կը փառաբանէ Թուրքիոյ « զինուորական մեծութիւնը », հին զաղերէն մինչեւ մեր օրերը : 2 էջ նուիրուած է Թրքական մշակոյթին, « երէկ եւ Այսօր » : Ուրիշ էջեր ալ տնտեսական կեանքին, հոգեզործութեան, կնոջ զրաւորութեան եւ մասին :

ԱԾՆԱՆԱՐ

•

Շաբաթային պահած եմ անայլայլ ցնծա–տակ մը՝ որուն կը միանայ Ադնճարի կեր–պարանքը, զայն ամբողջացնելու, եւ զբ–ոսնելու համար անոր՝ անջնջելի արիւ–նավառ դիծ մը:

Ամէն առաւօտ փոքրիկ լուսամուտի մը բացուածքէն կը յայտնուէր աչքերուս, հեռւոր տարածութեան վրայ, սպիտակ իր տնակներով՝ Ադնճարը:

Առաջին անգամ այս տեսիլքը հոգեցունց բան մը ունէր, գերեզմաննոցի մը տպաւո–րութիւնը կարծես՝ որ հետզհետէ ջնջուե–ցաւ, երբ ինքզինքս զատ իր մօտ, իր ան–տառին մէջ, չբնակատուած հիւրընկալ մարդոցմէ՝ որոնց հետ արդէն առնուազ հաղորդուած էր հոգիս: Եւ հիմա չեմ կրնար իրարմէ բաժնել այս երկու գիւղե–րը: Երկուքին մէջ ալ հայութեան չունչը կայ, հայութեան սիրտը կը բաբախէ: Ի–ջեւանած էի պանդոկ մը՝ որուն պարտէ–զին մէջ ամէն երեկոյ կուգային խմբուիլ Հայեր, մանաւանդ շաբաթ օրերը, երբ Պէյրութէն կը հասնէին մինչեւ երկուշաբ–թի առաւօտ կանուխ հոն մնացողները:

Շաբօրա գացեր էի օգափոխութեան: Մը–տադիր էի մնալու միայն երկու շաբաթ եւ յետոյ չբջան մը ընել Լիբանանի այլա–զան կողմերը: Ամէն գիւղի մէջ մնալ մէկ քանի օր: Բայց կարծես չկրցայեցին պիտ հոն, Շաբօրայի մէջ՝ ուր մնացի երկու ա–միսէն աւելի:

Դիմացի այգեստանն էր իմ առօրեայ անփոփոխ այցելավայրս: Ինձմրեներները հոն կ'իջնէին իրենց չքեղ եւ հպարտ գե–ղեցկութեամբ: Ամառով այգինները կը յո–չեմ եւ ինծի կը թուէր թէ մանկութիւնս կը ժպտէր մրգազարդ ոստերուն մէջէն: Անփոխարինելի հաճոյք մըն էր ինծի հա–մար քաղել ոսկեվառ դեղին խնձորները՝ որոնք սենեակս մշկաբոյր մթնոլորտով մը լեցուցին ամբողջ Սեպտեմբերը:

Շուկայէն առնուած բերուած միրգերուն համէն ինչքան տարբեր է համը այն պը–տուղներուն՝ զորս ձեռքովդ կ'անջատես ոստէն, զայն քաշելով դէպի քեզ, եւ որ լուսաւոր եւ սիրատարփ հեզութեամբ մը կը հնազանդի քու տենչանքիդ:

Այս հաճոյքէն զրկուած էի երեսուն տարիներէ ի վեր: Հաճոյք մը՝ որուն վար–ժուած էր հոգիս եւ որուն կարօտը կը քա–շէի երկար ժամանակով: Մեր այգեստանն ալ միաքա կուգար այն առեն, երբ ուսա–նող էի Փարիզ, եւ ամրան ու աշնան ոս–կեհուր եղանակները անցուցի այդ աղուոր դիւղակին մէջ:

Շաբօրա այսպէս, իր խնձորենիներով կը կազմէր խնկարոյր կամար մը՝ որուն ի–րենց բաժինը կը բերէին նաեւ կարօտալեր այգինները Տերվէնաի:

Բայց եթէ չէարժեցայ տեղէս եւ իմ ար–ձակուրդիս ամբողջ օրերը հոն անցուցի, պատճառը միայն քաղցրահամ միրգերը չէին անշուշտ, այլ մանաւանդ էր հայա–չունչ այն կեանքը՝ զոր ինծի արուեցաւ տպրիլ: Կեանք մը որուն չէի կրնար դու–շակել գոյութիւնն իսկ օտարութեան մէջ: Անոր հարազատ խորհրդահոս աղբիւ–րը ամէն բանէ առաջ իմ հոգիիս մէջն էր: Բայց անհրաժեշտ էր այս հա–ղորդութիւնը չբջապատին հետ, որպէսզի

ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՄՈՒԼԻՍ

ԾՈՎԵՐՈՒ ԹՈՐՈՒԹԵԱՆՑ ՄԷՋ

•

Փրոֆ. Փիքառի հետազօտութիւնները յայտնի են բոլորին: Աչխարհահռչակ գի–տունը մթնոլորտին վերին խաւերը բարձ–րանալէ վերջ, այժմ, իր նայուածքը ուղ–ղուած է դէպի ծովերու խորութիւնները, որոնց մասին շատ քիչ բան գիտէ գիտու–թիւնը:

Անցեալ Սեպտ. 30ին էր որ մեծ գիտնա–կանը իր գործին հետ իրագործեց յան–դուգն ձեռնարկ մը, սուզուելով 3150 մեթր խորութեան մէջ սուզապտնդով (պաթիսքաֆ): Իրմէ առաջ Ֆրանս. ծո–վային բանակի հրամանատարներէն Հուս, ընկերակցութեամբ ճարտարապետ Վիլմի կը յաջողէր զբեթէ նոյն ձեւի սուզապտուն–դով մը ջրասուզուիլ 2100 մեթր խորու–թեամբ: Փրոֆ. Փիքառ վերոյիշեալ ար–դիւնքին յանդելու համար, բազմաթիւ փորձեր կատարած էր նախապէս: Հետա–խուզութեանց ծախքերը կը հոգար Պել–ժիոյ «Գիտական հետազօտութեանց հաս–տատութիւնը»: Գիտնականը թէեւ Ժուի–ցերիայի մըն է բայց կը դասախօսէ Պրիւքսէլի համալսարանին մէջ: Սուզա–դունդին յատակագիծը պատրաստած էր ինքը, հիմնուելով իր օդային գննութեանց համար օգտագործած օդապարիկին ան–թափանց նաւակին (նաոէյ) կառուցուած–քին վրայ: Շինութիւնը սկսաւ 1945ին փրոֆ. Բօգէնի աչխատակցութեամբ: Ու–ղեղը լրացաւ, փորձերու համար յարմար նկատուեցան դիմել Ֆրանս. ծովային բանակի աջակցութեան, նկատելով որ Պելճիքա ունէր միայն հիւսիսային ծովը որուն խորութիւնը 2–300 մեթր չանցնէր: Իսկ պելժիական ճոնկոն ովկիանոսին վը–րայ յարմար վայր մը չունէր:

*Այս խնդրանքը բարեացակամութեամբ ընդունուեցաւ եւ 1948ին Տաքարի առջեւ կատարուեցաւ առաջին փորձը: Սուզա–դունդը թէեւ առանց մարդու սուզուեցաւ 1380 մեթր խորը, սակայն երբ երկու հո–գիի մուտքով փորձը կրկնուեցաւ, չկրցաւ 25 մեթրէն աւելի խորանալ, սուզադուն–դին չինութեան ակներեւ թերութեանց հետեւանքով: Այս անյաջողութիւնը պակ–ղուր թափեց Ֆրանքեւպելժիական այս դործակցութեան վրայ: Ֆրանսայի ծովա–յին սպաները արդէն փորձերէն առաջ ի–րենց յոռետեսութիւնը յայտնած էին եւ դժկամակութեամբ իրենց օժանդակու–**թիւնը բերած՝** ի տես սուզապտնդին չատ թեթեւ չինութեան: Եւ հակառակ կըն–քուած հետագայ պայմանագրութեան, խզումը անխուսափելի դարձաւ: Փրոֆէ–սէօրը օգտագործելով Ֆրանսական յատա–կագծի կարեւոր կէտերը Իտալիոյ մէջ ձեռնարկեց երկրորդ, ոսկզադունդին «Թրիէսթէ»ի չինութեան: Ահա ասով է որ ան յաջողեցաւ իր վերջին ձեռնարկին մէջ:*

Այժմ քիչ մը պատմութիւն ծովային խորութեանց հետախուզութեանց մասին: Անշուշտ նոր չէ որ մարդիկ կը փորձեն ովկիանոսներու խորութեանց պաղանիք–ներու եւս թափանցել: Հին ժամանակնե–րէն սկսեալ մարդարիտի որսորդներու ժայթքէն անիկա եւ ողողէր ծարաւատանջ էութիւնս, օրհնութիւնով հայրենի դար–նանադայր ջուրերուն:

Այս պղիսրին մայր ակունքը հոն էր, Ադնճարի մէջ: Հոն կը դանուին արդէն իսկ հասակ նետած, ընտանիք կազմած արե–ւահար այն տղաքը՝ որոնց ես ուսուցիչն էի եղած Փորթ Սայիտի վրանաքաղաքին դպրոցներուն մէջ: Սրտապին յպեցում մը կը զգայի, մտածելով որ անոնց մտքին մէջ ձգած էի բան մը ինձմէ, մտքիս հր–րայրքին անչէջ կայծ մը: Եւ հիմա ինծի կը թուէր թէ ես ալ իրենց պէս, ունէ տեղէ զրկուած, եկեր էի այս լեռներուն մէջ, իրրեւ կռուան ունենալով նուիրեալ ափ մը հող միայն՝ որուն տակ հրարոր–րոք եւ արդար փոթորիկին կը ապասէ ցե–ղին սիրտը ...

ԱՐՍԷՆ ԵՐԿԱՔ

նող էի Փարիզ, եւ ամրան ու աշնան ոս–կեհուր եղանակները անցուցի այդ աղուոր դիւղակին մէջ:

Շաբօրա այսպէս, իր խնձորենիներով կը կազմէր խնկարոյր կամար մը՝ որուն ի–րենց բաժինը կը բերէին նաեւ կարօտալեր այգինները Տերվէնաի:

Բայց եթէ չէարժեցայ տեղէս եւ իմ ար–ձակուրդիս ամբողջ օրերը հոն անցուցի, պատճառը միայն քաղցրահամ միրգերը չէին անշուշտ, այլ մանաւանդ էր հայա–չունչ այն կեանքը՝ զոր ինծի արուեցաւ տպրիլ: Կեանք մը որուն չէի կրնար դու–շակել գոյութիւնն իսկ օտարութեան մէջ: Անոր հարազատ խորհրդահոս աղբիւ–րը ամէն բանէ առաջ իմ հոգիիս մէջն էր: Բայց անհրաժեշտ էր այս հա–ղորդութիւնը չբջապատին հետ, որպէսզի

ՓԱ՛ՌՓ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՅԹԻՆ

(Գ. ԺԱՆ ՊԱԼԱՐԻ ՁԱՌԸ)

★

(Բ. եւ վերջին մաս)

Երբ կը մտածեմ ձեր ճակատագրին վը–րայ ու կը տեսնեմ մերինը, որ օր ըստ օրէ քիչ մը աւելի կը նմանի անոր, երբ կը տեսնեմ ինչ որ վերապահած է պատմու–թիւնը ձեզի իրրեւ փորձութիւն, չարչ, աւերածութիւն, սուր եւ ամէն տեսակ զր–կանքներ, որոնք ձեզի բաժին ինկան, ո–րովհետեւ չգիտցաք միակամ իրարու քով դալ, հասարակաց չահին միակ մտահո–գութեամբ, անպատմելի անձկութեամբ մը կը համակուիմ ես իմ երկրիս համար, որ երկնային նոյն չնորհներով օժտուած, կ'ընթանայ դէպի նոյն ճակատագիրը:

Դուք ալ կը դանուէիք մեղի նման երկու կայսրութիւններու դաւթանին վրայ, բիւզանդականին եւ պարսկականին, եւ դուք կը բնակէիք եղեմի մէկ անկիւնը, քանի որ աւանդութիւնը կը վկայէ դը–բախտը ձեր երկրին մէջ. եւ ձեր իչխան–ներն ու թագաւորները խելացի եւ հպարտ էին, երբեմն իմաստուն:

Բայց դուք ալ մեղի պէս վարակուած էք ահաւոր հիւանդութեամբ մը ,— դուք ալ կ'ուզէք չատ պերճօրէն արտայայտել ձեր մտածումները, եւ չատ դիւրութեամբ տեղի տալ բառերու զառանցանքին: Դուք ալ կը սիրէք մոքի այն խաղերը, ուր վի–ճաբանութեան բուն առարկան կ'անհետի յաճախ Սոփեստին դիւտերուն տակին, եւ այս Սատանային աւանդը ձեզ կորսեան մատնեց, ինչպէս կ'ընէ մեղի: Կը տեսնեմ թէ մենք ալ կը գլորինք դէպի անդունդ, տկարացած մեր վէճերով, մեր ներքին ըզկտումներով. կը տեսնեմ որ կը խրինք ճառերու չուայտանքներուն մէջ, մինչ գործունեայ ժողովուրդներ, գինուած թը–

ևանշաններով եւ գործիքներով կը ճնշեն մեր վրայ, կը պաշարեն ու կը գրաւեն մեզ, կը սոլոսկին մեր կեանքին ու մտա–ղումներէն ներս, թեկնիճներու իրենց հա–լածանքովը, ապագայի իրենց կրծող անձ–կութիւններովը:

Աւելի նենգամիտ քան ձեր անցեալի թշ–նամիները, անոնք պէտք պիտի չունենան բռնութեան դիմելու, կը բաւէ որ դիմա–փոխեն մեր կեանքը, մարդոց եւ իրենց բարքերուն եւ անտեսութեան միջեւ եղած յարաբերութիւնները, կը բաւէ որ մեր հին լեզուին տեղ դնեն, ինչ որ կը կազմէր մեր տկարութիւնն ու զօրութիւնը միան–դամայն, տեսակ մը հետագրական դիրեր, պատկերներու եւ ձայներու սիստեմ մը, որոնք պիտի սպաննեն մեր մէջ խօսքին զօրութիւնը:

Արդէն կը քայքայեն մեզ, կը վհատե–ցնեն, տպիսկելով որ ընտրութիւն մը ը–նենք երկու տեսակ կենցաղներու միջեւ եւ դուք մենք հաւասարապէս կ'տառնք:

Մեզի պարտադրուած երկու ըմբռնում–ներն ալ կատաղօրէն կը բախին մարդկա–յինի մեր զգացումին, ազատութեան մեր ըմբռնումին, անոնք կը ջնջեն մեր կեանքի ամբողջ քաղցրութիւնը, որ կը անուցանէր մեր բարեմիտ ուղեղները եւ ծնունդ կուտար երջանիկ ու կաղդուրիչ արուեստներու: Կը տեսնէք թէ մեր վիճա–կը աւելի լաւ չէ քան ձերինը՝ այդ երկար միջնադարու ընթացքին, որ կ'երկարաձգ–ուի ձեր ինքնիշխանութեան կործանումէն մինչեւ հազարամեակի արշալոյսը եւ երբ կ'ապրէր ձեր մեծ քերթողը:

Այսուամենայնիւ մենք ալ ձեղի պէս, կ'երգենք ահա, բանաստեղծութիւններ կը դրենք, ու դեռ կը յամառինք հաւատալ հոգիին յաւերժական երիտասարդու–թեան այս աչխարհի վրայ երջանիկ ըլլա–լու մեր կամքին, աչխարհի, որ հիւանդ է, իր խելքին ու անկանոնութեան առաւու–թենէն:

Մենք ալ ձեղի պէս մեր վստահութիւնը կը դնենք սիրաերու եղբայրակցութեան վրայ, բանաստեղծութեան մէջ եւ կը չա–րունակենք երջանկութեան մեր փնտռուե–քը: Եւ կուգանք ձեղի, դուք որ կը պահէք մի քանի ամէնէն, պայծառափայլ լոյս–րուն, իմացական խորութիւններէն եկած, կուգանք ձեզի, երգելու համար Գրիգոր Նարեկացիի տաղերը: Ան մեզմէ նուազ չի սիրեր քաղցրութիւնները այս կեանքին, որոնք գինք կը քաչեն իրենց բոլոր կեր–պարանքներուն տակ, բայց կը գիմադրէ անոնց, բարձրագոյն հրճուանքներ ճանչ–նալու համար, ինքզինքը գերազանցելու անձնուրացութեան վայելքները ունենալու համար:

Պահ մը ծռինք այս խոցաչունչ դասին վրայ: Ան, աւելի քան երբեք ի զօրու է այսօր: Ձեր մշակոյթը, մերինին նման, հասած էր այն ժամանակ մեծ կատարե–լութեան մը, բայց այս աչխարհի օրէնք ներչն մէկը կ'ուզէ որ պատուղը աւելի քաղցրահամ դառնայ այն ժամուն միայն, երբ փտութիւնը արդէն անոր կը սպասէ:

Ձեր ճղնաւորը ամէնէն աւելի կը զղու–չանար այս բաներէն:

Գիտէր թէ հաճոյքը իր լրումին՝ կը փո–խակերպուի ցաւի եւ թէ վայելքը իրրեւ անբաժան ընկեր ունի սրբութիւնը: Կը չարչարուէր, կը պայքարէր խելագարու–թեան դէմ, ծայրայեղութեան, տենչերու վարժութեան՝ որոնք միշտ ալ կ'առաջ–նորդեն չարին, եւ զսպելով իր ցանկու–թիւնները, որոնք տասը անդամ աւելի զօ–րաւոր պէտք է եղած ըլլան քան մերին–ները, եթէ իր դրածներէն գատենք, կը փոխակերպէր աստուածային յափշտակու–թեան, ինչ որ պիղծ վայելք մը պիտի կը–նար ըլլալ միայն:

Ան կը փրկէր այդ հաճոյքները, զանոնք պահելով հոգեկանի սահմաններուն մէջ, հակառակ պարագային անոնք պիտի փճա–նային ազտի մէջ:

« Ամբծութիւնս քոդ տեւէ՛ եւ այրի... Անկեղծ ըլլամ ես, անեղծ ըլլամ ես...»

կ'ապագային ան իր ամբողջ գործին մէջ:

Արդ, ժողովուրդներուն համար, ինչ–պէս անհատներու, կուգայ ժամը երբ երկ–րային բարիքներու փնտռուքը, որ կը թուի կապուած ըլլալ քաղաքակրթութեան դաղափարին հետ, կ'սպականէ իզձմը–առնքները, կը նուաստացնէ ամէն ուրա–խութիւն: Եւ ազդեցութիւնը որ կը մնայ ու կը տեւէ, ամէնէն վտանգաւորն է, կ'նե–ծանէ ժողովուրդներու հոգին, ինչպէս եւ մարդոց:

Այս է որ կ'ըսէ մեղի Նարեկացին, եթէ դիտենք մեկնել իր ձայնը:

Աղը, զոր ան կը ցանէ իր վէրքերուն վը–րայ, կը նմանի Սողոմի վրայ իջնող հրա–խառն անձրեւին: Ահագին կեղծիքներ կան մերկացուելիք, ճշմարտութիւններ, զորս պէտք է լսենք մենք մեզի, մեր հիւանդ մարմիններուն վրայ ղրուելիք անմիջա–կան դարմաններ, բայց այս բոլորը պէտք չէ ծածկեն մեզմէ դեղեցկութիւնները Քերթողին:

Ժամանակն է որ տեղի տանք անոր հը–նամեայ դիւթանքներուն, այս մոդու–թեան, որ օրօրեց ձեր խռովքները, մեղ–մացուց ձեր վիչտերը դարեր չարունակ: Բռնակալներու ժամանակը եկած է, եւ լաւ է բարի կամեցողութեամբ մարդիկը, ա–նոնք որ դեռ կը հաւատան իրենց նմաննե–րուն սիրոյն, աստուածաչունչի խօսքին, պրկուին իրենց հազարամեայ հաւատքին մէջ:

Նարեկացիի նման քերթողները կատարի պահապաններն են հոգեկան առաքինու–թեանց: Երթանք հայցելու ներչնչեալ մե–նակեացին հոգեկան ուժ եւ խմացական յափշտակութիւններու դաղանիքը, զորս այսօրուան մեր աչխարհը, կ'անտեսէ, ա–նոր համար որ մեր այս դիտութեան դա–րուն մեծ վարդապետները ամօթ կը զգան դեռ կապուած մնալ աւանդութեանց մէջ թաղուած Գեղեցիկին ու Բարիին դանձե–րուն:

Ժ. ՊԱԼԱՐ

ՕՎ ՄԱՐԴԱՑ

Մինա Փ. Փոսոյեան կ՚ապրէր մի հեռաւոր գիւղաքաղաքի մէջ։ Ճշմարիտ ինքնուրոյն կին մըն էր, որ ամէն ինչ կ՚ընէր ինքնուրոյն։ Ամուսնացած էր Ստեփան Ղազարեանի հետ, որ ուսուցիչ էր նոյն գիւղաքաղաքին մէջ։ Ամուսնանալէ առաջ Մինա Փոսոյեան ուսուցչուհի էր նոյն դպրոցին մէջ։ Ամուսնանալէ ետք ալ ան չհրաժարեցաւ իր մասնագիտութենէն։ Ամուսինը ուսուցիչ էր, ինք՝ ուսուցչուհի

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԸ

Ապր· ժողովը շաբաթ օր քուէարկեց Թղթատարական նախարարութեան ելմըտացոյցը: Միեւնոյն առեն նախարարը հաւատարիքներ տուաւ տարեվերջի պարգեւի վճարման համար: Եւ կը կարծուէր թէ աշխատանքը պիտի վերսկսի, բոլոր սպասարկութեանց մէջ: Սենտիքաներն ալ այդպէս որոշած էին:

Արդ, շաբաթ գիշեր նոր խորհրդակցութիւն մը տեղի ունեցաւ բանթողներուն հետ և հաստատուեցաւ թէ որոշած են չըրունակել եւ տարածել գործադուլը: Կառավը Լիոնի կայարանին մէջ բանթողները քուէ տուած են գործադուլին շարունակման, կառավը լ'Էսթի մէջ նոյնպէս թեր արտայայտուած են 60 % համեմատութեամբ, Օսթերլիցի մէջ՝ 4ի դէմ 186 ձայնով եւ տասը ձեռնպահութեամբ: Երէկ նոր ժողով մը տարքուած էր Աչխատանքի տակարանին մէջ, քննելու համար կացութիւնը:

Երէկ վարչապետութեան դիւանի պաշտօնատուներէն մին պիտի ընդունէր ինքնաւար սենտիքաներու ներկայացուցիչները որոնք մերժած էին եւ առնել գործադուլի հրամանը: Իսկ Աչխատանքի Դաշնակցութիւնը կը նախընտրէ նեղացուցիչ կացութիւն մը ստեղծել, պարբերական գործադուլներով:

Մինչ այս մինչ այն, նամակներու եւ թերթերու բաչխումը կը չարունակուի, տեղ տեղ օրը օրին, այլուր որոչ յապաղումներով: Երէկ Լիոնէն նամակ մը ըստացանք Դեկտ· 20 թուակիր: Միջին Արեւելքէն ոչ մէկ թերթ՝ չարաթներէ ի վեր (բացի օդային թղթատարէն):

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՆՈՐ ՁԵՌՆԱՐԿԸ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ ԿԸ ՏԵՍԱԿՑԻ Պ· ՄՈԼՈԹՈՎԻ ՀԵՏ

Միջազգային մամուլը լայնօրէն կը զբաղի Պ· Մալենկովի յայտարարութեամբ, որ արամադրութիւն կը յայտնէր լեզու դնելու Մ· Նահանգներուն հետ: Խորհրդային թերթերը կը բացատրեն այդ յայտարարութեան իմաստը, հաւատալով թէ Խ· Միութիւնը միչտ կը մնայ կուսակից խաղաղութեան եւ միջազգային յարաբերութեանց բարւոքման:

Մոսկուայի պաչտօնաթերթը, «Փրաւտա», երկար խմբագրականով մը կը բացատրէ թէ «բոլոր պայմանները նպաստաւոր են նորէն մեղմացնելու համար միջազգային յարաբերութեանց լարումը 1954ին: Նոր տարուան նախօրեակին, ընկեր Մալենկով անդամ մը եւս ցոյց տուաւ այն ճամբան որ կ'առաջնորդէ դէպի միջազգային ապահովութեան ամրապնդումը »:

× Մոսկուայի ամերիկեան դեսպանը, Պ· Պոհլեն նոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պ· Մոլոթովի հետ, յայտնելով թէ իր կառավարութիւնը պատրաստ է սկսելու բանակցութիւնները՝ հիւլէական հարցի մասին: Իր նպատակն էր հասկնալ թէ ինչ պէս պիտի սկսին բանակցութիւնները:

Խ· Միութիւնը Դեկտ· 21ին հաւանած էր քննել Ալզընհաուըրի առաջարկները հիւլէական ուժի օգտագործման մասին: Մոսկուայի ամերիկեան դեսպանը առաջին տեսակցութիւն մը ունեցած էր այս առթիւ, եւ Դեկտ· 31ին երկրորդ անգամ ներկայացաւ Պ· Մոլոթովի: Ան այժմ պարզ ձեւակերպութիւն մըն է որ տեղի կ'ունենայ, գիտնը հարթելու համար: Շատ բան կախում ունի Պերլինի ժողովին ելքէն:

ԱՆՁՆԱՄՊԱՆՈՒԹԻՒՆ փոքրիկ, կիրակի ժամը 12·30ին, Նոթր Տամի մէջ, Ս· Թերեզայի պատկերին առջեւ, 26 տարեկան Իտալացի մը, տարճանակը ուղղելով արտին: Գնդակը վրիպեցաւ: Սակաւաթիւ հաւատացեալներ մնացած էին: Եկեղեցին պզծուած համարուելով, վերստին օծուեցաւ երկու ժամուան մէջ: Օրհնուած ջուր արկեցին պատերուն վրայ: Եթէ մարդը մեռած ըլլար, եկեղեցին երեք օր պիտի փակուէր:

ԴԵՂԱՐԱՆ
SILVESTRE
46, Rue de Trévise, Tél. PRO. 86-41
Ազգ·Տունէն դէպի Լաֆայէթի անկիւնը
Լաւագոյն ընդունելութիւն վերա – պահուած է Թաղիս հայ յաճախորդ – ներու:
Կը խօսուի նաեւ հայերէն:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Յունուար 5, Ճրագալոյց Ս· Ծննդեան, երեքչաբթի երեկոյեան սկիզբ ժամերգութեան ժամը 15·30ին, Ս· պատարագ ժամը 17ին:

Յունուար 6, Տօն Ս· Ծննդեան եւ Աստուածայայտնութեան, չորեքչաբթի, ըստկիզբ ժամերգութեան ժամը 8ին, Ս· պատարագ ժամը 10ին, պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Սերովբէ Ծ· Վ· Մանուկեան:

Յունուար 7, Բ· օր Ս· Ծննդեան, յաչաբաթ Մեհլոց, հինգչաբթի Ս· պատարագ ժամը 10ին:

ՄԱՐՍԷՅԻ Մայր եկեղեցիի ժամանակացոյց·—

6 Յունուար, չորեքշաբթի Ս· Ծնունդ 8:10 Յունուար, կիրակի Ս· Պատարագ, Հոգեհանգիստ եւ Ջրօրհնէք 8·30:

ՏՕՆԱԿԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ

Պօմոնի Ս· Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ

6 Յունուար, Չորեքշաբթի, Ս· Ծնունդ, առաւօտեան ժամերգութիւն ժամը 7: Հանդիսաւոր Ս· պատարագ (Եկմալեան) ժամը 10:

7 Յունուար, Հինգչաբթի Մեհլոց, առաւօտեան ժամերգութիւն ժամը 8: Պատարագ ժամը 10: Հոգեհանգիստ 11·30:

SURPRISE PARTY

Նախաձեռնութեամբ Նոր Սերունդի Փարիզի Շրջ· Վարչութեան, այս կիրակի ժամը 15էն 22: կը հրաւիրուին Միութեան բոլոր անդամները եւ համակիրները:

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ՎԻՆԻ ՄԷՋ

Վիէնի Կապ· Խաչի երեք դպրոցներու ուսուցչուհիները – հանդէսը Յունուար տասնին, կիրակի կէսօրէն վերջ, ժամը 3ին, Սէրքըլ Կաթոլիկ սրահին մէջ: Գեղարուեստական ճոխ բաժին, դպրոցի աչակերտներուն կողմէ: Կազանդ պապան Ծերպներ պիտի բաչխէ անխտիր, բոլոր մանուկներուն: Կը հրաւիրուին ծնողքներ եւ համակիրները:

Ֆ· Կ· ԽԱՉԻ Վիէնի վարչութիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է Զաքարիա Մուկոյեանէ հազար ֆրանք, իր կնոջ ընկերուհի Նուարդի ապաքինման առթիւ, ի նպաստ երեք դպրոցներուն:

41·400 ՖՐ· ԾԱՂԿՈՑԻ ՄԸ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՐՍԷՅԼ·— Լէ գ'Օլիվ, Ֆոնտաքլ – Մարթեկոյի դպրոցի խնամակալութիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները·—

Պ· Պ· Ա· Թէրզիպաչեան երեք հազար ֆրանք: Բարութեան, Եաղըճեան, Հաթէմեան, Տէր Զաքարեան, Զրբաչեան եւ Շահպազեան երկու հազարական ֆրանք: Ց· Հայտարճեան, Տքթ· Քէչեան, Ն· Մճխիկեան, Մ· Պօղոսեան, Ս· Սահաթճեան, Կ· Սահաթճեան, Զինարեան, Ս· Պատմաճեան, Պեխեան, Վարուժան, Նիկողոսեան, Համալեան, Մ· Փեւրեան, Մ· Թուրիկեան, Զ· Միլոռնեան, Ե· Զաքարեան, Բ· Վարդերեսեան, Փալամուտեան, Ալէքսանեան հազարական ֆրանք: Գումբուեան, Աբազեան, Ոմն, Արութեան, Թուղճեան, Լ· Պէյլէրեան, Մ· Շահին – եան, Բ· Վարդերեսեան, Փալամուտեան, Մարդարեան, Ճոմնանեան, ՈՈմն, Ս· Աւտեան 500ական ֆրանք: Ցակոբեան 300 ֆր·: Ակինեան, Ունանեան, Գրլըճ – եան 200ական ֆր· ընդհ· դումար 41·400 ֆրանք:

ԱՅՍ ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐՈՒՆ ԱՄԵՆԱՀԸՏԻՐ ԵՒ ՄՆԱՑՈՒՆ ՆՈՒԻՐԸ՝ ՁԵՐ ՍԻՐԵԼԻՆԵՐՈՒՆ եւ ՁԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՑ ԿԱՄ ՕՏԱՐ

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

LUC-ANDRE MARCEL -ի

GRÉGOIRE DE NAREK

et

ANCIENNE POESIE ARMENIENNE

(Ed. des Cahiers du Sud)

կոթողային հատորը

Գեղարուեստական մաքուր հրատարակութիւն, ուր հեղինակը ի վեր կը հանէ ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻի հանճարը, եւ համաչխարհային արժէքը հայ բանաստեղծութեան: Գինն՝ 1000 ֆրանք:

Դիմել՝ «Անդաստան»ի խմբագրութեան, ապ· Արաքս 46, Rue Richer, Paris կամ «Ցառաջ»ին:

ՆԿԱՐԱՀԱՆԴԷՍ Կ· ՄՈՄՃԵԱՆԻ
Ծովանկարներ եւ գիւղանկարներ
GALERIE DE LA CITÉ
41, Quai de l'Horloge, Paris (1e)
Métro PONT NEUF

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ի նպաստ Փարիզի գեղարուեստական Թանգարանի բարեկամներու ընկերակցութեան, վեց Փետրուար, չարաթ դիշեր մինչեւ լոյս, Բոչիլա հիմնարկութեան չքեղ սրահներուն մէջ:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ·— Հ· Ց· Դ· Սէն Ժերմէի «Հայաստան» ենթակոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկեր Ձանիկեանի եւ իր ընտանեկան պարագաներուն իր քեռայրին ԳԷՈՐԳ ՄԵՆՏՈՏԵԱՆի մահուան առթիւ, նաեւ ընկեր Գէորգ Կոմոյեանի՝ իր մօր մահուան առթիւ եւ Աբշալ Ալանեանի որ դժբախտութիւնը ունեցաւ կորսնցնելու երէցկին մայրը Դեկտ· 26ին: Այս առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հաւաքուած դումարը, 18·900 ֆրանք, որուն երկու հազար ֆրանքը տրուած է Սէն Ժերմէի կապ· Խաչը, յատկացուած է իր նպատակին:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ·— Ֆ· Կ· Խաչի Պանէօ Քաշանի մասնաճիւղը չնորհակալութեամբ ստացած է Սարգիսեան եւ Պասմաճեան ընտանիքներէն՝ հինգ հազար ֆրանք, որ բացակայ ընկերուհի Վեհիւհ Պասմաճեանի մահուան քառասունքին առթիւ:

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՎԵՐԱՊԻՒ (REVIVRE) ֆրանսահայ պարբերաթերթ, գրական, գեղարուեստական եւ դիտական: Հիմնադիր – տնօրէն Ալպեր Աչճեան: Ա· տարի Թիւ մէկ: (Ֆրանսերէն եւ հայերէն): Հասցէ·— 10 ռիւ տը Միխօմէնիլ, Փարիզ:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
EL MAS — SOLDES
(ՁԷՕՐԻԳՃԵԱՆ)
INNOVATION
Կերպասի կտորներ կը ծախուին քիլոյով:
Հայբենակիցներ, ձեր չահն իսկ կը պահանջէ մէկ անգամ այցելել համոզուելու համար:
92, Rue CURIOL, MARSEILLE
(Լա Փլէնին մօտ)

ՍԻՓԱՆ ԿՈՄԻՏԱՍ երկչաբաթին նոր չրջանի բացման հաւաքոյթը տեղի կ'ունենայ կիրակի, 17 Յունուար, կէսօրէ վերջ ժամը 3էն 9: Ապր· Տունը, 32 ռիւ տը Թրէվիզ:

Կը հրաւիրենք բոլոր նախկին անդամները եւ ամէն անոնք որ կը փափաքին աբոնագրուիլ:

ՀԱՑ ԿԱԹՈՂԻԿ ԵԿԵՂԵՑԻ

10 Յունուար: Ցայտնութիւն եւ Մկրտութիւն: Ժամը 9·30ին ժամերգութիւն: Ժամը 10·30ին ճայնաւոր պատարագ եւ Ջրօրհնէք:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ·— Լիոնի Հայկազեան զպրոցի Ամանորի հանդէսը կիրակի, 17 Յունուար:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ·— Հ· Մ· Մ·ի երեկոյթը յունուար 16 Շաբաթ դիշեր, Ապր· Տան մէջ:

1954ի ԱՌԱՋԻՆ ԹԱՏԵՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
ՅԻՇԱՊԻ ՑԱՏԿԱՆԻՇՈՎ
THEATRE D'IENA, 10, Av. d'Iéna
Métro IENA
Շաբաթ երեկոյ, 9 Յունուար, ժամը ճիշդ 20·45ին

Բազմաթիւ թատերասէրներու փափաքին համաձայն ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆ կը ներկայացնէ իր

ԲԱԽՏԻՆ ԱՆԻՒԸ

Կատակերգութիւն երեք արար եւ ԱԶԳԱՑԻՆ ԲԱՐԵՐԱՐ ՄԸ

Գաղութահայ գաւեչտ մէկ արար

Դերակատարներու ընտիր հոյլ մը՝ Տիկիններ՝ Լաթիֆեան, Ազնաւորեան, Օր· Ելիզ, Պ·Պ· Գմբէրճեան, Եր· Գրիգորեան, Տիգրան Պողպատ, ինչպէս նաեւ Լաթիֆեան եւ Գ· Տէրվիշեան:

Մուտք՝ 200 ֆրանքէն սկսեալ: Կազրան Գրատուն Բալուեան, 43 Ռիւ Ռիշէ:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ,
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ...
ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐ ԵՆ
Բնաւ մի՛ մտահոգուիլք
Գացէք անուշավաճառ
Ս· ՄԱՐԳԱՐԵԱՆԻ
32, Rue Trévise
Tél. : TAI. 65 - 44
Հոն պիտի գտնէք ամէն կարգի անուշեղէններ, ինչպէս նաեւ հէլվա եւ լօֆում
Տեղին վրայ պատրաստուած
Իսկ եթէ ուզէք տունէն չինել ձեր խմորեղէնները, հոն պիտի գտնէք ամէն օր պատրաստուած թարմ թերթեր եւ
ԹԷյ Խատաիֆ
ԴԻՒՐԱՄԱՏՋԵԼԻ ԳԻՆ
Մասնաւոր զեղչ հարսնիքի, կնունքի եւ հանդէսներու:
Փուռէն ուղղակի տուն յանձնելի:

Ֆրանսայի ամէն կողմը փնտռուած եւ գնահատուած, մօտաւոր տօներու հայկական աւանդական սեղաններուն անհրաժեչտ զարդը եղող և Հայաստանի Շիրակ նահանգի օդին համը ունեցող անզուգական ըմպելին է հայկական անունով
ՇԻՐԱԿԸ

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ԱՌՕՐԵԱՑ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՊԱՏՃԱՌ ՈՒՆԵՑԻՔ

ՊՈՍՓՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՒՌՈՒՄԸ, բոլորիայ նպարավաճառներուն մօվ

Զանազան բոյրերով, նուչով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ:

Բժիչկներու իսկ կարծիքով ԼՈՒՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (ֆլորի):

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՑՄ ԱՆՆԵՐ
2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. Հատը 12 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
6
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
MERCREDI
6 JANVIER
1954

ՅՕՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7261 30e ANNEE | ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2672

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՄԻԱՍ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐԸ

●

Ականարկ մըն ալ պէտք արեւելեան եւ հարաւ. Եւրոպա :

Երկու երկիրներ, Ռումանիա եւ Պուլկարիա, կը տօնուին մարտ – մանզալին տակ, 1945էն ի վեր :

Մեր գաղութներն ալ, ենթակայ նոյն կարգադրութեան, անխնայ կը խմորուին, «կոմունիզմ կառուցելու համար» :

Տնտեսութիւն, կրթութիւն, աշխատանք,— ամէն ինչ կը ձուլուի նոյն կաղապարին մէջ : «Ազգային» դիրքերը գրաւած են նորընծաները, տարէցները՝ զոհացած, երիտասարդները՝ մոլեռանդ :

Մայրենի լեզուն, որ կրնար օրինակ ծառայել պատերազմէն առաջ, մանաւանդ Պուքրէշի մէջ, դարձած է անճանաչելի, երեւանեան ուղղագրութեամբ եւ նոյն թիաձոյ օտարաբանութիւններով :

Ռումանիոյ մէջ, ուր գաղութը կը հաշուէր 16—20·000 հոգի, գաղթոցներու թիւը իջած է նուազագոյն սահմանին : Գիւղաքաղաքները կը զանուին Պուքրէշ եւ Կալաց : Ամէնքն ալ կ'օգտագործեն պետական վարկերէն, տառապելով ծառայելով պարտադրուած կարգադրութիւններուն :

Պուլկարիոյ մէջ, նախկին գաղթոցները կը մնան, արգելք պիտանք, բայց նոյն քաշքշուքով : Շարքեր կը հասցնեն, Թուրքիական, Թարդմանածոյ, Հում պիտանիքներով :

Ինչպէս ամէն ճակատի վրայ, ուսուցչական առաջնորդին մէջ ալ արժէքը չէ որ նկատի կ'առնուի, այլ զաւանքը :

Կրնաս տարբերութիւնէն կամ պատմութիւն եւ աշխարհագրութիւն չվերնայ, բայց գլխու վրայ տեղ ունես, եթէ իբրեւ ցուցած ես Լենին – Սթալինեան Ա. Բ. Գ.ը : Մանաւանդ եթէ լաւ սերտած ես բարեւի կենալու, կեցցէլու, մատնելու եղանակները :

Անշուշտ իրապէս արժանաւորին համար կատարեալ տառապանք է ուսուցչութիւնը, ինչպէս ուրիշ որեւէ պաշտօն :

Կանոնը անփոփոխ է ամէն տեղի համար,— կա՛մ պլիսկոր կը ծառայես, եւ կամ անօթի կը մնաս :

Բնիկ ժողովուրդները իրենք իրենց արժէքները կորսնցուցին, իբրեւ հետեւանք անլուր հետապնդութեանց :

Երկու գաղութներն ալ ունին մէկ – մէկ թերթ : Պուքրէշի մէջ լոյս կը տեսնէ «Նոր Կեանք» շաբաթաթերթը, Սոֆիայի մէջ՝ երկօրեայ մը, «Երեվան» :

Ա՛լ չխօսինք անտեսական հոգերու մասին, որոնց ծանրութեան տակ օրէ օր կը ծխբին ամբողջ բազմութիւններ :

Ապրիլը մղձաւանջ է զարձեր այն երկիրներուն մէջ ուր կաթ ու մեղր կը հոսէր երբեմն :

Արեւելեան Եւրոպայի երթալ գալու թը, Յունաստան, հազիւ նախորդին մէկ երրորդը կը նեբկայացնէ, 10 – 12·000, ջախջախիչ մեծամասնութեամբ անգաւառուած Ա.Բ.Էնքի չրջանին մէջ : Սելանիկի մէջ մնացած են 1200 – 1500, Թերւս հինգ հարիւր ալ՝ Մակեդոնիոյ եւ Թրակիոյ երբեմնի հայաշատ քաղաքներուն մէջ :

Ազգ. կեանքը կեզրոնացած է Ա.Բ.Էնքի մէջ : Տարիներէ ի վեր Ազգ. կեդր. Վարչութիւն մը կը դարձէ համերաշխօրէն : Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը միշտ պատնէշին վրայ է իր օրաթերթով, Երիտ. Միութիւններով եւ Կ. Խաչերով : Դպրոցներ կան միայն Ա.Բ.Էնքի մէջ (ոչ իսկ Սելանիկի մէջ) :

Երբեմնի այս հայաշատ գաղութը, որ 30 – 35·000 հոգի կը հաշուէր, պարպուեցաւ ներգործի եւ արտագործի հետեւանքով :

Հակառակ բոլոր յորդորներուն եւ յաւախարութեանց, ամբողջ բազմութիւններ հոսեցան դէպի Հարաւ. Ամերիկա, մասնաւորապէս Արժանթին :

Մնացեալին չունիմ կուտայ երիտասարդութիւնը : Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵՐԿՐ ՊԻՏԻ ՏԵՒԷ ՊԵՐԼԻՆԻ ԺՈՂՈՎԸ

●

ՀԻՒԼԷԱԿԱՆ ՆԴԻՐԻՆ ԱՒ ՊԻՏԻ ՔՆՆՈՒԻ

Կը հաստատուի թէ Ս. Միութիւնը վերջնապէս հաւանած է որ Զորսերու ժողովը գումարուի Յունուար 25ին :

Զորս պետութեանց մարզպանները դարձի ձեռնարկած են արդէն, ժողովին վայրը որոշելու համար : Ամենամեծ դժուարութիւններէն մէկն է բնակարանի տագնապը : Պերլինի միջազգային մեծ պանդոկներէն երկու երեքը միայն ազատ մնացած են ամբակոծումներէ կամ նորոգուած են : Միայն մէկ մեծ պանդոկ չինուած է պատերազմին դադարումէն ի վեր : Մի – ջազգային համարուած պանդոկները ունին 1100 սենեակներ, միայն 500ը բաղնիքով : Պետութեանց բազմանդամ պատուիրակութիւններէն զատ, հարկ է բնակարան ճարել 4–500 թղթակիցներու :

Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը, Պ. Ֆ. Տըլլըս պիտի օգտուի այս առիթէն, հիւլէական հարցի մասին ալ խօսելու համար Պ. Մոլոթովի հետ : Իր նպատակը պիտի ըլլայ ճամբան հարթել Այզընհաուըրի առաջարկած բանակցութեանց համար : Արդէն պաղտնի խօսակցութիւններ տեղի ունեցած են Մոսկուայի ամերիկեան դեսպանին եւ Պ. Մոլոթովի միջեւ, որ խոստացած է քննել բանակցութեանց գաղափարը :

× Պերլինի ժողովին դլխաւոր օրակարգը կը կազմէ գերմանական խնդիրը : Ա. – րեւմտեան պետութիւնները ակկղբէն ի վեր կ'առաջարկեն .—

1· Ազատ ընտրութիւններ կատարել արեւելեան եւ արեւմտեան Գերմանիոյ մէջ, օրինաւոր ներկայացուցիչներ ընտրելու եւ ամբողջական կառավարութիւն մը հաստատելու համար :— 2· Համագերման կառավարութիւնը պիտի կազմակերպեն Գերմանները իրենք.— 3· Հաշտութեան բանակցութիւններ կատարել գերմանական նոր կառավարութեան հետ :

Ս. Միութիւնը կ'ուզէ որ ամբողջ Գերմանիոյ կառավարութիւնը կազմուի բանակցութիւններ կատարելով արեւելեան եւ արեւմտեան Գերմանիոյ միջեւ : Երկրորդ քայլը պիտի ըլլայ ընտրութիւններ կատարել եւ հաշտութեան պայմագրի մասին քանակցիլ այսպէս կազմուած կառավարութեան հետ : Արեւմտեան պետութեանց կարծիքով, Ս. Միութիւնը այս կէտին վրայ կը պնդէ որպէս զի կարենայ համայնավարական իշխանութիւն մը պահել Գերմանիոյ մէջ : Կը նշանակէ թէ ժողովը մեծ դժուարութեանց պիտի հանդիպի, վերջնական եզրակացութեան մը յանգելու համար :

Գողովը պիտի քննէ նաեւ Աւստրիոյ հաշտութեան դաշնագիրը որ կը ձգձգուի երկար տարիէ ի վեր : Տարակոյս չկայ թէ ուրիշ մէջազգային խնդիրներ ալ պիտի դան տեղանի վրայ — Չինաստան, Քորէա եւայլն :

Կը կարծուի թէ ժողովը 4–5 շաբաթ պիտի տեւէ :

ԱԼՊԱՆԻՈՅ կառավարութիւնը 30·000 և 40·000 լեզ (2·100·000 եւ 2·800·000 ֆր.) պարգեւ խոստացաւ, ազգային քայլերգ մը եւ եղանակը յօրինելու համար, մինչեւ 1954 Նոյեմբեր :

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1էն առաջ տուրքի յայտարարութիւն ղրկելու պարտաւոր են անոնք որ ոչ –առեւտրական գործեր կը կատարեն կամ ենթակայ են «Փորֆէ»ի դրութեան :

ՔՈՐԷԱՅԻ կարմիր գերիներէն 22·000 հոգի, որոնք մերժած էին իրենց հայրենիքը վերադառնալ, պատ պիտի արձակուին Յունուար 22ին :

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԸ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ՆԻՍՏԻ ՀՐԱՒԻՐՈՒՄԱԾ Է ԱՅՍՕՐ

Ազգ. ժողովը արտակարգ նիստի հրաւիրուած է այսօր, չորեքշաբթի ժամը 15ին, լսելու համար վարչապետին յայտարարութիւնը ընդհ. քաղաքականութեան մասին : Ժողովին ելքէն կախում ունի գահլիճին դիրքը :

Ինչպէս բացատրած էինք երէկ, հանրապետութեան երկու նախագահները չեն ուղեր որ գահլիճի տագնապ մը ծագի, ճիշդ այն պահուն երբ Զորս Մեծերը ժողովի հրաւիրուած են Պերլինի մէջ : Ուրիչ խօսքով, Պ. Լանիէլ կ'ուզէ վատահութեան քուէ մը չտիլ, իր պաշտօնը չարունակելու համար : Կարծողներ կան թէ պիտի կրնայ մեծամասնութիւն մը չտիլ, քանի որ գահլիճի տագնապ մը կրնայ երկար տեւել, ներկայ պարագաներուն մէջ :

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԸ ՎԵՐՋԱՅԱՒ

Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը եւ ինքնավար սենտիքան, որոնք մասնակի դործադուլ մը սարքած էին Դեկտ. 22էն ի վեր, առջի օր հրաւիրեցին բանթողները վերսկսիլ աշխատանքը : Այս առթիւ կը յայտարարեն թէ գոհացում ստացած են իրենց անմիջական պահանջներուն համար, բանակցելով կառավարութեան ներկայացուցիչներուն հետ : Քրիստոնեայ աշխատաւորները եւ Բանուորական Ուժը որոնք չէին մասնակցած գործադուլին, կը շարունակեն բանակցիլ կառավարութեան հետ, կարգ մը պահանջներ արժանի դնելու համար : Երկուքն ալ գործնական չեն դաներ գործադուլը, ներկայ պարագաներուն մէջ :

Կայարաններու աշխատաւորները արդէն գործի ձեռնարկած են, սակայն քան հարիւր հազար պարկեր պարպելու, դասաւորելու եւ ղրկելու համար :

ՀՆԴԿԱՉԻՆԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Հնդկաչինի Ֆրանսական հրամանատարութիւնը կը հետազրէ թէ օդանաւային յարձակումներ կատարուեցան թշնամի ուժերուն վրայ : Միեւնոյն ատեն օդնական ուժեր կը համախմբուին, ի նախապատեստիւն մեծ ճակատամարտի մը : Ըմբոստները կը չտնան Ֆրանսական ուժերը հեռացնել դլխաւոր կեդրոններէն, կազմակի յարձակումներ կատարելով : Անոնք յաջողած են 70·000 զինուոր ղրկել Թոնքինի չրջանը : Կը կարծուի թէ ուրիչ պաղտնի ծրագիրներ ալ ունին :

ՍԱՍՏԻԿ ՁԻՒՆ ՁՄԵՌ

Ձմեռը իր ամբողջ կատաղութիւնը թափած է Եւրոպայի վրայ : Փոթորիկ, ձիւն, եւ սաստիկ ցուրտ, նաւարեկութիւններ եւ բազմաթան արկածներ ամէն կողմ :

Փարիզի մէջ ջերմաչափը 4–5 կը ցուցընէ, գերագոյն վար եւ կը կարծուի թէ ատելի պիտի իջնէ : Առատ ձիւն կը տեւէ դայ դաւառի մէջ, ուր չատ մը ճամբաներ ձիւնով ծածկուած կամ սառած են : Կատաղի փոթորիկներ կ'ալեկոծեն Հիւս. Ծովը, ժամը 120 քիլոմեթր արագութեամբ : Լեռնակուսակ ալիքներ կը սպառնան քանդել Անգլիոյ, Պելճիոյ, Հոլանտայի, Տանիմարքայի եւ ուրիչ Ծովեզերեայ երկիրներու թումբերը :

Վերջին լուրերու համաձայն ձմեռը ատերներ կը դործէ նաեւ Միջերկրականի ափերուն վրայ եւ ձիւն տեղացած է Նիսի մէջ : Կեդր. Ֆրանսայի լեռները եւ դիւղերը ծածկուած են ձիւնով :

Հարեւան երկիրներէն Իտալիոյ մէջ ի բաց խառնուած են ձիւն, փոթորիկ եւ կարկուտ, 48 ժամէ ի վեր : Մասնաւորապէս ազդուած են հիւսիսային չրջանները : Գերմանիոյ մէջ, Քիլ քաղաքը ողողուեցաւ ջուրերով, ինչ որ չէր տեսնուած 70 տարիէ ի վեր : Անգլիոյ մէջ կատաղած ալիքները անընդհատ կը պարնուին Թումբերուն : Ողողումներ պատահեցան Տանիմարքայի եւ Հոլանտայի մէջ : Ձիւն – ձմեռ ատերներ կը դործէ նաեւ արեւելեան Եւրոպայի եւ Թուրքիոյ մէջ :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

ԱՐԴԱՐ ԴԱՒԱՆՈՒԹԵԱՄԲ...

Հեռաւոր Հալէպէն հայրենակից մը, Արշաւիր Դապէնճեան, նամակ մը գրեր է Փարիզի «Փիկարօ – Լիթէռէր» շաբաթաթերթի խմբագրութեան, երկու ճշդում – ներ կատարելով (2 Յունուար) .—

1· « Զեր Թերթին Դեկտ. 5ի թիւին մէջ Պ. Ա. Պերնէթեանի լուսանկարին տակ, կը յիշէք Քանաւտացի մեծ լուսանկարիչ Քարչի անունը : Կը փութամ ըսել թէ Քարչ(եան) վաւերական Հայ մըն է » :

2· Զեր աշխատակիցը, Տիկին Տամինիք Արսան, աստեղագէտ Վիկտոր Համբար – ձումեանը ներկայացուցած էր իբրեւ ռուս : Զեր մասնաւոր թղթակցին չար բախտէն, Վիկտոր Համբարձումեան Հայ մըն է եւ նախագահը Խորհրդային Հայաստանի Գիտութեանց Ակադեմիային» :

Այս առթիւ, նամակագիրը դիտել կուտայ թէ այս «անիշաւ» պարագաները կը յիշէ անոր համար որ, Ֆրանսայի եւ ուրիշ օտար երկիրներու մէջ թղթակիցները եւ լրաբերները «լեզու կը թափեն, ըսելու համար թէ այնինչ մարդասպանը կամ գողը Հայ մըն է, նոյնիսկ եթէ հպատակ ըլլայ» : Եւ կը յայտարարէ արդար դառնութեամբ .

— « *Կացութիւնը եղերա – պատչառական կը դառնայ, քանի որ ականատես Հայ մը իրաւունք չունի իբրեւ այդպիսին ճանչցուելու, մինչդեռ գող մը (ամերիկեան կամ Ֆրանսական քաղաքացի), միշտ Հայ կը մնայ* » :

Թերթին խմբագրութիւնը պարկեշտօրէն հրատարակելով այս նամակը, իր կարգին դիտել կուտայ .

— « *Թող Պ. Գապէնճեան իրաւ չանգնի : Ֆրանսայի մէջ ոչ մէկը կ'անդիտանայ թէ մեր երկիրը արժէքաւոր դէմքեր կը հաշուէ եկուոր Հայերուն մէջ* » :

Առաջին անգամ չէ ատ ու ատ կ'օտարացնեն հայկական արժէքներ :

Դեռ վերջերս ռուսերէն թերթ մը «ծրնուցդով ռուս» կը ներկայացնէր Աւետ Թորոսեան (Լեւոն Թորոսեան), Մ. Նահանգներուն մէջ :

Այո՛, եթէ ենթական էրէական յանգուցեալ մը ըլլար, անոր ոչ թէ ազգութիւնը, եօթը պորտն ալ կը յիշէին :

Ո՛րքան արդար է Հալէպէն արձակուած դառնութիւնը :

Թող մեր ձայնը եւ աւելնը լսեն տիրոջ տեղ : Վ.Ա.Հ.

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԹԵՀՐԱՆի պինուորական կառավարիչը բազմաթիւ պինուորներ ղրկեց համալսարանը, սանձելու համար ցոյց մը որ սարքուած էր անդլ. դեսպանատան պաշտօնեաներուն վերաղարձին դէմ : Ցուցարարները սեւ երիդներ կապած էին իրենց թեւերուն կամ փողկապներուն վրայ, իբրեւ սուդ նշան :— Անձնասպանութիւն փորձեց տղայ. ճակատի Թերթին խմբագիրը Քերիմ Շիրազ, հաշտարարութենէն վերջ, իրենք վար նետելով դատարանին երկրորդ յարկէն :

ԳԱՀԻՐԷի ԹՈՒՐՔ ԴԵՍՊԱՆԸ, Հուրսի Փաշա, հրաման առաջ 24 ժամէն հեռանալու Եգիպտոսէն : Պատճառը այն է որ Թշնամական դերք մը բռնած էր Եգիպտոսի հանդէպ եւ անարդական խօսքեր կ'ուղղէր : Թերթերը կը գրեն թէ իր կինը ազգական է Ֆարուքի եւ թէ արքայական դերպատանին ատացուածքներուն դրաւման հետեւանքով ամուսինը ոտ կապած էր Եգիպտոսի դէմ :— Եգիպտոսի կրթական նախարարը հրաժարեցաւ :

ԱՑԶՐՆՀԱՒՈՒԲՐ մանրամասնօրէն պարզեց մէկ տարուան գործունէութիւնը, մասնաւորապէս ծանրանալով անտեսական խնդիրներու վրայ :

(Շար.ը կարդալ Դ. Էջ)

ԲՈՒՆ ՎՏԱՆԳԸ ԵՒ ԱՆՈՐ ԴԱՐՄԱՆԸ

•

Այն օրէն ասդին, երբ հայութեան կա – րեւոր մէկ տոկոսը հարկադրուած եղաւ բնակութիւն հաստատել հայրենիքի սահ – մաններէն դուրս ,մեր մամուլը պարբեր – բաբար մատնանշեց այդ զանգուածի ըղձա – խուն կախուած վտանգը :

Այս տարի կարծես քիչ մը աւելի մա – մուլը զբաղեցաւ այս խնդրով : Գաղութա – հայութեան այլասերման վտանգը նիւթ դարձաւ բազմաթիւ յօդուածներու :

Այսքան միայն : Ցաւուցուած ազմու – կին արձագանգները զգալուէ զգալուէ դործի չվերածուեցան : Հոն ենք ուր որ էինք, այսինքն անդունդին եզերքը :

Այս արդիւնքը տեսնելով, արդեօք իրա – ւունք չունի՞նք մտածելու, որ վտանգը իր ամբողջ խորութեամբ չէ ներկայացուած, որպէսզի անիկա ըմբռնելի դառնայ զան – գուածներուն :

Մեր կացութեան ախտաճանաչումը կա – տարող թերթերը, արդեօք չե՞ն նմանիր այն բժիշկին, որ հիւանդին մահամերձ ըղ – լալը կը պահէ անոր պարագաներէն :

Երբ այս եզրակացութեան հանինք, անհրաժեշտ պիտի նկատենք մէկ կողմ դը – նել բարեմտութիւն եւ փափկանկատու – թիւն կոչուած արգելքները եւ դուժիան կոչուելու գնով յայտնել բացարձակ ճշ – մարտութիւնը մեր ժողովուրդին :

Այս պէտք է ըլլայ ամէն վերջ, կը կար – ծենք, մեր մամուլին պարտականութիւնը : Այլապէս բոլորս ալ պատասխանատու պի – տի մնանք պատմութեան առջեւ :

Այո, հայ ցեղը հազարաւոր տարիներ տեւող գոյութենէ մը վերջ, առաջին ան – գամ ըլլալով անհետանալու վտանգին առ – ջեւ կը գտնուի :

Անողոք մերկութեամբ մը ըսուած այս խօսքերը ոչ պէտք է ընկրկեցնէ եւ ոչ ալ յուսահատեցնէ մեզ, այլ մզէ անդունդին եզերքէն եւ քաշելու աճապարանքին :

Մեր մամուլը ըսինք, կը մատնանշէ վը – տանգը, առաւելապէս չեչոը դնելով լեզ – ուական հարցին վրայ : Եթէ զաղութներու մէջ հասակ նետող հայ նոր սերունդը չմոռնայ իր մայրենի լեզուն, ուրեմն հա – յութիւնը փրկուած պիտի ըլլայ :

Լեզուական հարցին կարեւորութիւնը մեծ է անշուշտ, ու այս ուղղութեամբ կա – տարուող ճիգերը արժանի են քաջալերան – քի :

Սակայն բուն վտանգը պէտք է փնտռել հայ հոգիի աղճատման մէջ, որուն քիչ անգամ կ'անդրադառնանք, եւ որուն դար – մանը դուրս է միայն հայերէն լեզուի ու – սուցման մէջ փնտռել :

Այս վտանգը ընդհանուր է այժմ, յա – տուկ չէ միայն Ամերիկահայ զաղութին , ուր կ'ընդունինք որ կրկնակի ցաւեր կան :

Հայ հոգիի աղճատման խնդիրը, բարո – յական արժէքներու տանուտէրութեան տեղատուութիւնը նիւթապաշտութեան առջեւ , սովորական երեւոյթներ են այսօր նաեւ Մերձաւոր Ա – րեւելքի մէջ, ուր կը կարծուի թէ հայու – թիւնը պատնէշուած է ու այլասերման վը – տանգը հեռու է մտահոգիչ ըլլալէ :

Դժբախտաբար նոյնն է կացութիւնը ա – մէն տեղ : Ասիկա պէտք է խոստովանիլ այլեւս ու ազատուիլ մեր տեղացիական փառասիրութիւններէն :

Իւրաքանչիւր զաղութ, ահազանգը հընչեցնելով հանդերձ կարծես կը չկամայ ծածկել իր վերքերը եւ կամ բռնադրօսիկ ճիգ մը կ'ընէ կծկելու անոնց ցաւը :

Ժամանակին հայրենակցական մնասպար – ծութիւն մը կար , այսինչ-քաղաքացին եւ կամ գիւղային աւելի հայրենասէր կը նը – կատուէր միւսին վրայ : Իսկ այսօր կայ զաղութային հոգեբանութիւն մը, որ կ'ուզէ մէկը միւսէն տարբեր եւ արժանա – ւոր ցոյց տալ :

Առիթ ունեցէք խօսելու օրինակ Ամե – րիկահայ մը հետ ու ըսէք անոր թէ , այդ երկրի Հայերը տասը տարուան կեանք ունին միայն , այսինքն հին սերունդի վեր – ջին մնացորդներուն անհետացման է կապ – ուած իրենց գոյութիւնը . պիտի տեսնէք որ անիկա ջանք պիտի թափէ փաստելու թէ , ոչ, Ամերիկահայ զաղութը կ'ապրի յիսուն տարի եւս :

Մօտեցէք Մերձաւոր Արեւելքի երկիր – ներէն եկած ուրէք Հայու , անիկա ձեզ պի – տի ըսէ , որ Մուրհոյ եւ Լիբանանի հայու – թիւնը երբէք չի կորսուիր ու մինչեւ վերջ կը պահէ իր ազգային դիմագիծը : Ու այս ըսելով, անիկա բացատրէս կը հասկնայ լեզուն , այն արամաբանութեամբ, թէ հա – յերէն խօսող մը անպայման կ'ըլլայ նաեւ Հայ :

Այս կերպով ուրեմն, իւրաքանչիւր զա – ղութի Հայ, կը ջանայ ծածկել իր վէրքին խորութիւնը, պզտիկութիւն կը նկատէ ցոյց տալ զանոնք, եւ կամ, «այրած սրտի մխիթարանք» ըսուած ժողովրդական ա – ռածը կ'ուզէ արդարացնել :

Գաղութէ գաղութ տարածուած այս հո – դերանութիւնն է, որ նախ պէտք է ծալլել ու դնել մէկ կողմ : Պէտք է որոշ ըլլայ բո – լորին համար, որ իր հայրենի հողէն կը – տրուած ժողովուրդ մը, որքան առեն որ կը չարունակէ պատակուած մնալ, ինք – նապաշտպանութեան լուրջ միջոցներու չապաւինիլ, Իսրայէլեան յամառութեամբ չի կառչիր իր գոյութեան, դատապար – տուած է մահացման :

Ըսինք արդէն, որ մեր պատմութեան ընթացքին այսպիսի վտանգաւոր շրջան չենք ունեցած : Այս պնդումը թերեւս զարմանալի թուի շատերու . քանի որ հո – չակուած իրողութիւն մըն է Հայուն գա – շած ատաղանգներն ու հալածանքները դարերու ընթացքին, իսկ մեր դիմացկու – նութիւնը քանիցս փաստուած :

Այս ընդդիմախօսները սակայն, կը մո – նան որ հայութիւնը երբեք չէ տեսած այնպիսի դարաշրջան մը, ուր աշխարհը ցուցահանած ըլլար այսքան մեծ բարոյա – կան խթանում :

Աննախընթաց նկատուող երկու համաշ – խարհային պատերազմները, անոնց հետե – ւանքը նիւթապաշտութիւնը, բոլշեւիզմ – մին բերած բարոյական խաթարումը, ան – ճանաչելի սկսած են դարձնել մարդկային դիմագիծը : Առանց չափազանցութեան , պէտք է խոստովանիլ, թէ այսօր ամէնէն թունդ հակաբոլշեւիկին անգամ , եթէ չէ ազդուած բոլշեւիզմի բարոյականէն , չէ կրցած սակայն խուսափիլ , անոր ստեղ – ծած հոգեբանական վիճակի թափանցու – մէն :

Ճէնկիզխանեան զարերուն , զաղանայի – նին դիմաց , դէթ կար մարդկայինը , ո – րուն կառչելով , ազդ մը կրնար իր գոյու – թիւնը պահել : Իսկ ներկայիս դժուար է ատուգել , թէ ուր կը սկսի մարդկայինը եւ ուր կը վերջանայ զազանայինը :

Ընդհանուր այս խաթարման մէջ է ա – հա , որ Հայը պիտի ջանայ պահել իր ըղ – լուխը :

Թերեւս մտածողներ ըլլան , թէ այս եզ – րակացութեամբ, բոլոր ազգերն ալ կը գտ – նուին նոյն վիճակին մէջ, բարոյապէս խաթարուելու նոյն վտանգին տակ :

Ձենք ժխտեր այս իրողութիւնը . բոլոր ժողովուրդներն ալ տագնապի մէջ են, սա – կայն բոլորն ալ ունին ինքնապաշտպանու – թեան իրենց միջոցները, կրնան դիմանալ : Շատեր կրթնած են պետական իրենց ու – ժին , ուրիշներ դէթ իրենց հայրենիքին մէջ ամփոփուած ըլլալու մխիթարանքն ու առաւելութիւնը ունին : Վերջապէս իւրա – քանչիւրը միջոց մը ունի սեղմելու իր ակ – ռանները ու անցընելու նիւթապաշտ եւ ան – բարոյական այս դարաշրջանի փորձու – թիւնները :

Ի՞նչ պիտի ընենք մենք, որ զրկուած ենք ոչ միայն այդ միջոցներէն, այլեւս վտանգին ահաւորութեան գիտակցութիւ – նն ալ չունինք :

Ցրուած աշխարհի չորս ծագերուն, կը – տրուած հայրենիքէն, մեր մաղերը ճերմկ – ցուցած օտարութեան մէջ. կանգիւ, ապ – րելու փորձութիւններուն առջեւ մաչած՝ ֆիզիքապէս եւ հոգեպէս , այժմ ալ մեր զաւակներուն ենթարկուած ապկան է որ կ'ապրինք :

Հին թէ նոր սերունդ , հայախօս կամ ոչ, մեծ մասամբ զազրած ենք, զգրելու վրայ ենք Հայ ըլլալէ : Շատերու համար ազգ , հայրենիք, հայութիւն հէքեաթներ են այլեւս , իրական են միայն ֆապարէն, տանսիվնի հօլը , խնամուած ճաշը եւ ար – գուկուած տափատը :

Ով որ չափազանցութիւն կը գտնէ մեր ախտաճանաչման մէջ, թող բարի ըլլայ այցելելու զազութները, թող վերցնէ իր աչքերուն մշուշը, անկեղծ ըլլայ նախ ին – քըն իրեն հետ ու ապա խօսի մեզի հետ :

Դարմա՞նը այս կացութեան, անկարելի չէ գտնել, պայմանաւ որ, նախ համոզ – ուինք մեր ծանր վիճակին ու ապա մտա – ծենք համապատասխան միջոցներու մա – սին :

Եթէ հնարաւոր ըլլայ մեր վիճակին ծան – րութիւնը հասկնալի դարձնել բոլորին, այն ատեն կը դիւրանայ համաձայնիլ նա – եւ դարմանին չուրջ : Այն ատեն, բոլոր այն Հայերը որոնք իրենք զիրենք աշխար – հաքաղաքացի չեն նկատեր, դիւրութեամբ պիտի կրնան զիրար հասկնալ :

Եղերաբախտ եղիչէ Զարենց , տարիներ առաջ, բանաստեղծի յատնատեսու – թեամբ, մեր կացութեան դարմանը տա – փուած էր մէկ տողի մէջ.— «Ով հայ ժո – ղովուրդ , քո միակ փրկութիւնը քո հաւա – քական ուժի մէջ է» :

Մեր բոլոր կազմակերպութիւնները , բոլոր միութիւնները իրար մօտ պիտի գան , մէկ կողմ դնեն քաղաքական մար – գանքները ու ժամ առաջ մտածեն «հաւա – քական ուժ»ի մասին :

Եթէ այդ հրաշքը չպատահի, ազգը զա – տապարտուած է ֆիզիքական եւ բարոյա – կան մահուան :

ԱՐԱՄ ՍԱՀԱԿԵԱՆ

ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՆԵՐՇՆՁՈՒՄԸ ԵՒ ՅԱՆԴԳՆՈՒԹԻՒՆԸ

•

ՄՄՌ.— Ահաւասիկ ուրիշ հատուած մը երաժշտագէտ Արամ Խաչատուրեանի ևա – ռէն :—

Գոյութիւն ունի սխալ սակայն շատ ըն – թացիկ «տեսութիւն» մը որու համաձայն կարեւորը երաժշտութեան մէջ «ինչը» չէ , այլ «ինչպէսը» : Երաժշտական գործի մը բովանդակութիւնը, մտածումը չէ , որ կը հետաքրքրէ այս տեսութեան պաշտպան – ները, այլ արուեստագիտութիւնը յօրին – ուածքին : Անոնք կը մոռնան որ մինչեւ իսկ առաջնակարգ արուեստագիտութիւն մը երգահանին քով, գուրկ է իմաստէ եւ անօգուտ, եթէ աննշան է բովանդակու – թիւնը : Անտարբեր կը մնանք այս գործե – րուն առջեւ, որոնք հարուստ են, պերճա – փայլ հնարուրթեամբ, սակայն զուրկ խորունկ մտածումէ եւ ամէն վատ զգա – ցումէ : Իրականին մէջ կան տակաւին «սի – րողներ» ընդունակ ոգեւորուելու այս չը – քեղ սուտ փայլէն :

Արուեստագիտութիւնը լաւ է այն ատեն երբ արուեստագէտը բան մը ունի ըսելիք, երբ ներշնչեալ եւ անչահախնդիր երգիչն է իր ժողովուրդին, իր զարաշրջանին եւ դիտէ ցոլացնել հաւատարմօրէն եւ յըս – տակօրէն :

Սերժ Պրոկոֆիեւի եւ Դիմիտրի Շոստա – կովիչի գործերը կը յուզեն միս՝ առեղծ – ւածային ոգին կ'արթնցնեն մէջս, կը չարժեն զիտակցութիւնս :

Գիտենք թէ երաժշտութեան մէջ, ինչ – պէս բոլոր միւս արուեստներուն մէջ կ'արտացոլայ դարու ոգին : Պրոկոֆիեւի եւ Շոստաքովիչի գազափարապէս արտա – յայտիչ գործերը գեղարուեստական մեծ ուժով կը մարմնաւորեն նիւթերը եւպատա – կերները մեր իրականութեան, իր յեղա – փոխական կրօվով : Ես կը լսեմ մեր յե –

այն ատեն կը դիւրանայ համաձայնիլ նա – եւ դարմանին չուրջ : Այն ատեն, բոլոր այն Հայերը որոնք իրենք զիրենք աշխար – հաքաղաքացի չեն նկատեր, դիւրութեամբ պիտի կրնան զիրար հասկնալ :

Եղերաբախտ եղիչէ Զարենց , տարիներ առաջ, բանաստեղծի յատնատեսու – թեամբ, մեր կացութեան դարմանը տա – փուած էր մէկ տողի մէջ.— «Ով հայ ժո – ղովուրդ , քո միակ փրկութիւնը քո հաւա – քական ուժի մէջ է» :

Մեր բոլոր կազմակերպութիւնները , բոլոր միութիւնները իրար մօտ պիտի գան , մէկ կողմ դնեն քաղաքական մար – գանքները ու ժամ առաջ մտածեն «հաւա – քական ուժ»ի մասին :

Եթէ այդ հրաշքը չպատահի, ազգը զա – տապարտուած է ֆիզիքական եւ բարոյա – կան մահուան :

ԱՐԱՄ ՍԱՀԱԿԵԱՆ

ՕՏԱՐ ԷՋԵՐ

ՍԱԼԱՀԵՏՏԻՆ ԵՒ ԽԹՄԱՆ ԳԻՇԵՐԸ

*

Անձրեւոտ եւ մթին գիշեր մը կը ծած – կէր Երուսաղէմը : Սաստիկ պաղ էր : Հայր Թերեզ եւ իրենց չորս զա – ւակները նստած էին կրակի մը չուրջ, որ մութով կը լեցնէր իրենց խեղճուկ բնա – կարանը : Երեք սենեակները, որոնց մէջ փրովանսի այս ֆրանք ընտանիքը երջա – նիկ օրեր ապրած էր, տխրութիւն եւ դըր – կանք միայն կը բուրէին : Կուրծքը ճըն – չուած , չհամարձակելով խօսիլ որպէսզի հեկեկանքներ չարձակէ , մայրը իր տաք – նապահար ակնարկները կ'ուղղէր իր ա – մուսնոյն վրայ, որպէս թէ ըսել ուզէր .

— Վաղը, Ծննդեան նախորդ օրը, ի՞նչ ուտելիք պիտի տանք այս մանուկներուն :

— Ափսոս : Ոչինչ պիտի կարենամ տալ, եթէ չպատահի հրաշք մը ... կամ ոճիր մը :

Թերվէ Ֆորել ծառայած էր խոչակիր – ներու չարքերուն մէջ : Ոտքը կորսնցու – ցած էր, ծանր վէրքի մը հետեւանքով . ձգեց իր բնակավայրը Թրիփոլին, եւ եկաւ հաստատուելու Երուսաղէմի մէջ :

Անհամար թիւերով եկեղեցիներու այս քաղաքին մէջ, հաշմանդամը, ատկից ի վեր ճանչցուած «Սրունկ Թերվէ» կեղծա – նունով, պահակ կարգուեցաւ «Ծոմինիի տաճար»ին, քրիստոնեայ սրբարան՝ որ հետապային դարձաւ «Ալ Ագսա» մղկիթը :

Սալահէտտինի բանակներու կողմէ ե – րուսաղէմի գրաւումը՝ պիտի զրկէր նախ – կին պինուորը իր գոյութեան միջոցներէն եւ պիտի նետէր զայն, ընդհուպ թշուա – ռութեան մէջ : Թերվէ, իր կինը եւ զա – ւակները, այնուհետեւ, կրեցին ամէն տե – սակի զրկանքներ : Եւ այս մթին դիշեր – ուան մէջ, ուր խեղճ ընտանիքը կը պայ – քարէր ցուրտին եւ անօթութեան դէմ, բարեպաշտ փրովանսցին կը զգար իր հա – ւատքին խախտիլը :

Երազկոտ, մրմնջեց կրկին. «Հրաշք մը ... կամ ոճիր մը» :

Ցնցուեցաւ կինը : Աղքատութիւնը չէր խախտած իր վստահութիւնը Աստուծոյ հանդէպ : Հաստատ ձայնով մը ըսաւ .

— Աղօթենք : Քրիստոս, որուն համար կռուեցայ, մեզ պիտի չլքէ :

Նոյն վայրկեանին, մօտակայ տան մը մէջ, ուրիշ ձայն մըն ալ կ'լսէր .

— Աղօթենք : Աստուած պիտի չլքէ մեզի նման հին սպասարկողները : Այն որ կը խօսէր , կորաքամակ ,կիսովին մարած աչ – քերով, ոսկրուտ դէմքով եւ չորացած ձեռքերով մարդ մըն էր : 86 տարեկան էր եւ կը կոչուէր Ֆուշէ Ֆիոլ , Երուսաղէմ ծնած էր , 1099ին :

Այն՝ որուն կ'ուղղէր իր խօսքը, նմանա – պէս , մարդկային խլեակ մըն էր, ընկ – ճուած տարիքի ծանրութեան տակ : Ո՛ո – պէր Տը Ֆորպի կը կոչուր եւ չուրջ հա – րիւր տարեկան էր :

Միասին կ'ապրէին երկու ծերուկները, որոնց կը սպասարկէր պիտոխրա նախկին դինուոր մը, որ՝ անոնց անունդը հայթայ – թելու համար, ճարպիկութեան հրաշքներ կը դործէր :

Այդ երեկոյն, Ֆուշէ Ֆիոլ եւ իր ընկերը դոհն էին սարսափելի վշտի մը : Մեռած էր իրենց բարերարը : Ձղմուած հսկայ քարի մը տակ :

Առանձին, առանց օգնողի, անյոյս , կը – քելով հաւատարակէս տարիներու ծան – րութեան , ճակատագրի եւ տառապանք – ներու տակ, երկու ծերունիները որոշած էին մեռնիլ, Ցիսուսի Ծննդեան վաղը – զայնին :

— Աղօթենք անդամ մը եւս , ըսաւ Ֆու – շէ Ֆիոլ :

Ցաջորդ օրը, ճաճանչազեղ արեգակ մը բարձրացաւ Երուսաղէմի վրայ : Իր ճա – ռագայթները տաքցուցին Սուրբ Քաղա – քը : Երկինքէն անհետացած էին ամպերը : Բայց ջրհեղեղեան անձրեւը, ջրվէժներու վերածած էր մանուածապատ եւ նեղլիկ փողոցները : Քրիստոնեաները, վհատած իրենց վրայ եկած դժբախտութիւններէն , զրկուած իրենց պետերէն, քահանաներէն, եկեղեցիներէն , չունենալով այլեւս հա – կազդելու քաջութիւնը, բոլորը՝ ինչպէս Ռոպէր եւ Ֆուշէ , Թերվէ եւ Թերեզ – դի – մեցին աղօթքի, միակ միխիթարութիւնը հաւատացեալ հոգիներու : Բեթղեհէմ, մսուրի պիղատաղաձը, այդ օրը, չտեսաւ անհամար թափօրներու ժամանումը դէպի Ծննդեան մայր տաճարը, ուսնակատարե – լու համար Փրկչին ծնունդը :

Այդ վայրկեանին, Սալահէտտին Ալ Ա – յուպի , կը խորհրդակցէր եւ կ'ունկնդրէր :

Մեծ Սուլթանը, իր իշխանութեան են – քարկուզ վերջ եգիպտոսը, Սուրիան եւ Միջագետքը, ձեռնարկած էր Պաղեստինի եւ Լիբանանի գրաւման : 1187 Յուլիսի 4ին , Հէնթիրի 583ին, փայլուն յաղթանակ մը տարած էր Տիբերիոսի մօտ Հաթթինի վրայ , ուր խորտակուեցաւ կոտրեցաւ Ֆրուսա Տը Գուլիոնի հիմնած թագաւորութիւնը : 2 Հոկտեմբերին, Սալահէտտին եռատիֆ Ալ Այուպի կը գրաւէր Երուսաղէմը եւ կ'արձակէր գօրապետները Անդրյորդանանի եւ Լիբանանեան փրովինսեան կոմսու – թեան՝ Թրիփոլիի վրայ :

Սուրբ Քաղաքին անձնատուութիւնը տեղի ունեցաւ յաղթականին եւ Խաչա – կիրներու պատգամաւորներու միջեւ, ի յա – ւելեալ դոյացած պայմաններու հա – մաձայն : Սալահէտտին կատարեց իր յանձնառութիւնները ասպետական ուղ – ղութեամբ մը՝ զոր դնահատեցին յատին քրոնիկագիրները :

(Մնացեալը յաջորդով)

զպրոխական իրականութեան գարկերա – կին բարախումբ մինչեւ իսկ «Ալեքսանար Նեւսքիի» գործերուն մէջ, որուն նիւթը կապ ունի ռուս ժողովուրդին հետաւոր անցեալին հետ, եւ կամ Զայթովսքիի Հին– գերորդ Սէմֆոնին, խորապէս քնարական :

Վերջերս մեռաւ նորարար արուեստա – գէտ Սերժ Պրոկոֆիեւը : Ան բազմիցս խորհուեցաւ իր գեղարուեստական կեան – քին մէջ, բայց ճիշդ կեցուածք մը ունե – ցաւ քննադատութեան առջեւ : Ուշադրու – թեամբ լսեց ժողովուրդի ցանկութիւնը եւ սրբագրեց իր սխալները : Տեւական արժէք ներկայացնող բազմաթիւ գեղեցիկ եւ ի – բաղաշտ գործեր ստեղծեց եւ իրաւամբ պէտք է ոուս մեծ երաժիշտներու կարգը դասուի : Այս ստեղծագործական յանդգ – նութիւնը կըպակսի մեզմէ չատերուն քով :

Իմ խոր համոզումով գեղարուեստական յառաջդիմութեան սազմը չի կրնար գո – յութիւն ունենալ այնպիսի գործերու մէջ որ զուրկ են կենդանի յղկուած մտածու – մէ :

Երբ մեր դարու երաժշտական գործի մասին կը խօսինք, պէտք չէ մոռնանք յե– զակոխական «ռոմանտիզմը», ամէնէն կարեւոր տարբերէն մէկը ընկերվարական ոճին եւ իրապաշտութեան :

Հաղուագէպ են մեր մէջ այն գործերը որոնց մէջ արտաքնապէս կը թուի թէ ա – մէն բան կարգին է — յայտագիրը պատ – չելի, նիւթերը ժողովրդական նկարագիրը ունին, ներդաշնակութիւնը պատշելի, եւ համաձուագրամբ գիտուն — սակայն գե – գարուեստական նշանակութիւնը ոչինչ է, որովհետեւ գործը ստեղծագործական յանդգնութիւն չունի : Այսպիսի գործեր երբեմն կը գնահատուին Միութեան երա– ժշտագէտներէն, արուեստներու կամ ճա– նաչութեան ընդհ. տեսչութենէն : Սակայն ունկնդիրը անտարբեր կը մնայ : Որովհե – տեւ, այսպիսի գործի մը մէջ, յայտագրին դադարբերը մակերեսային կերպով բա – ցատրուած է, եւ երաժշտութեան «նպա – տակրական եւ դիւցազնական» նկարագիրը ունկնդիրին մէջ որեւէ յիշողութիւն չի ձգեր :

Կը կարծեմ թէ եկած է ժամանակը որ երաժշտական հաստատութենէնց գործիչ – ները հրաժարին երգահանին ստեղծագոր – ծութեան միջամտելէ : Գեղարուեստական խնդիր մը չի կրնար վճռուիլ վարչական եւ գրասենեակային միջոցներով : Արուես – տագէտը պէտք է գեղարուեստական ճիշդ լուծում մը գտնէ երաժշտական արուեստի հարցերուն համար, Կուսակցութեան մեղի դրած կենսական գործին մէջ :

Երգահանները իրենք են որ պատասխա– նատու պէտք է ըլլան Օփերայի, համա – նուագներու եւ երգերու յատկութեան, եւ ոչ թէ խմբագիրները, սպասարկութենէնց վարիչները եւ թատրոններու տնօրէնները : Արդ, «Հոգատարի ներկայ դրդութեամբ» երգահանը պատրաստ է պատասխանատուու – թենէն : Պէտք է անոնցմէ ուղղութիւններ ստանայ երգահանը : Սակայն թէեւ տարօ – րինակ է, երաժշտագէտներըդիւրութեամբ

ՀՈՂՎՐԴԻՔ

★

Տասնըհինգ օրուան մէջ երկու սեւ–գիր, մահազդ, երկուքն ալ Ապրիլեան մայրեր :

Փոքր Ասիոյ ազէտէն ետք մեր գեղացի (Տիվրիկի Մուռնավիլ գեղ) քսանըհինգ որբեր ֆրանսա եկանք, քսանը՝ տղաք : Ցետոյ 6 մայրեր եկան ու իրենց զաւակ– ներուն մէյասն զանազան թուականնե – րուն :

Եւ ահա ձեղի հողվրտիք մը՝ անոնց չոր– սին գերեզմաններովը :

Առաջինը՝ Իւղաբեր Սրապեան, կանու – խէն կորսնցուցած էինք արդէն : Իր մահ – ուան պատմութիւնն ալ չատ տխուր է : դառն ու չեմ ուզեր նորոգել, իսկ հողվր – տին չատոնց անծանօթ դարձած :

Երկրորդը՝ մայրս (Լուսան), գեռ նոր բոլորեցաւ մահուան տարելիցը : Գրեթէ դանակին տակ մնաց, գործողութեան մը հետեւանքով :

Երրորդը՝ Զարդիկ Քոչեան, հալած, մաշած, ծեր կռունկ մը փետրաթափ : Ա – ւելի քան քառորդ դար ձագուկներէն հե – ռու, հայրենի դաշտերուն մէջ ու լեռնե – րուն վրայ, կիսափուլ երդիքներուն տակ մինուոր սպասած էր, թէյ – կրակ կարօ– տով մը :

Ու ահա, կարծէք նախախնամութիւնը ուժ կուտայ, յոյս ու հաւատք կը ներշնչէ ու ան թեւերը բացած կը թռի…

— Մի երթար, ծեր կռունկ, ճամբան կը մնաս…

— Տղուս կանչը… հաւատքս ամուր է, ես տեղ կը հասնիմ…

Եւ կուգայ, կը հասնի Փարիզ, ձագուկ– ներուն քով, ուժասպառ եւ թեւաբեկ : Հա– զիւ քանի մը ամիս կը դիմանայ : Ուխ – տա՞ծ էր,— Անդամ մը ձագուկներս տես – նեմ, մեռնիմ :

Զորրորդը՝ Զարդար Պետեան, զարմեալ գոհ անողոք խլիրդին : Ան ալ դանակի տակ մտնելէ քանի մը շաբաթ առ աչուին փա– կեց : Շուրջ երեսուն տարի, օտարութեան մէջ իր սիրտն ու արիւնն բան չխնայեց զաւկներուն ու թոռնիկներուն համար : Թոռնիկներուն մանաւանդ, որոնց թիւը տասնի հասած էր — մէկը թոռնորդի :

Եւ այսպէս, արտասաթախիծ աչնան չա– քիլներու պէս կ'իյնան, կը թափին մեր ա–

կ'ընդունին տառջարկուած բարեփոխում – ները եւ կը հրաժարին իրենց երգի դաշ– փարէն, որու համար յամառ այնքան տա– ռապած են : Կը յարդարեն սափրիչի մը պէս :

Երգահաններու Միութիւնը պէտք չէ իր վրայ վերցնէ անխախտ«դատաւորի» պաշ– տօնը, երաժշտական հաստատութենէնց համար : Երկի մը ուսումնասիրութիւնը Միութեան մէջ պէտք է կարծիքի ազատ փոխանակութիւն ունենայ, գեղարուես – տական իրական վիճաբանութիւն : Այս վէճն է որ պիտի օժանդակէ արուեստա – գէտին :

տօնակիցներէս ոմանք, քարեւտախտակներ ճարած էին որոնց վրայ գարմանալի նա – խադասութիւններ կը գրեն :

Արդեօք ես ալ «մեեօմ» մըն էի առանց գիտնալու : Երբեմն երեւակայութիւնը այս կարգի տղայամտութենէնց կ'առաջ – նորդէ ձեզ : Սենեակին չրջանը լրի, կա – բասկները չարժելով· բայց ոչինչ կար պահուած ոչ ալ դարակներուն եռին սա– հած : Աւելորդ էր աւելի փնտռել :

Վերջապէս տարօրինակ փորձի մը են – թարկեցի ինքզինքս : Անկողնին վրայ եր – կընցայ, աչքերս գոցեցի, չնաշգի մոռնալ իմ անձնասուրութիւնս եւ մտքովս փոխա– դրուիլ այդ ճակատագրական յետ–միջո – րէին : Երեւակայեցի թէ Տիկին Լէյսներն եմ, երանաչէտ անդորրութեան մը մէջ թաղուած : Անլուր բան է երբեմն անձնա– տուր ըլլալ այլանդակութենէնց : Ես բնա– կանոն եւ հաւատարակիր կին մըն եմ· եւ երբէք անձնատուր չեմ եղած թագուն դի– տումներէնց : Բայց հաւատացէք որ հինդ վայրկեանէն սկսայ «մեեօմ» դպալ ինք– զինքս : Ոչ մէկ դիմադրութիւն ցոյց տուի· ընդհակառակն քաջալերեցի իմ այդ դպա– ցումս :

— Տիկին Լէյսներն եմ, ըսի ինքնիրենս : Տիկին Լէյսներն եմ… փուռած այս ան – կողնին վրայ կէս մը քուն : Քիչ մը վերջ, մէկ վայրկեանէն… դուռը պիտի բացուի … անպատար կը կրկնէի այս խօսքերը, ինքնաթելադրութեան մղուելու համար :

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ՆՈՐ ԵԿԵՂԵՑիի մը չինութեան համար Պոսթընի մէջ հարիւր հազար տոլարի ար– չաւ մը բացուած է ինչպէս կը կարդանք «Հայրենիք»ին մէկ կոչէն : Կազմուած է ե– կեղեցասէր Տիկնանց Միութիւն մը որուն անդամներուն թիւը կարճ տաեւնի մէջ բարձրացած է հարիւրի : Նոր Սերունդն ալ իր գործօն մասնակցութիւնը կը բերէ :

ԳՈՐՏՈՊԱՑի (Արժանթին) մէջ կը բնա– կին 500 հայ ընտանիքներ, մօտ երկու հա– զար անձ : Բոլորն ալ բարեկեցիկ են : Կան զանազան միութիւններ, Հայ Օգն. Միու– թիւնը հիմնուած է 1934ին, ունի 150 ան– դամ անդամուհիներու ժրաջան վարչու – թիւն մը : Կը վայելէ լայն ժողովրդակա – նութիւն : Շուտով պիտի տօնէ իր հիմնա– դրութեան 19րդ ամեակը : «Արմէնիա Ե – լիտ· Միութիւնը» ունի 135 անդամ : Կը սարքէ մարզական մրցումներ եւ դասա – խօսական ժողովներ, իրրեւ հաւաքավայր ունենալով «Անդրանիկ» ակումբը : Կ'աշ – խատին տոհմային դիմագիծ տալ նոր սե– րունդին : Այս ակումբը սեփականութիւնն է Հ· Օ· Միութեան : Գրադարանը ունի135 հատոր գիրք : «Զայնասփիւռի Հայկ Ժամ» մը հիմնուած է երկու տարի առաջ «Անդ– րանիկ» ակումբի խումբ մը երիտասարդ – ներու կողմէ ամէն չաբաթ : Ցայտագիրը կը պարունակէ դրուագներ ազգ· պատ – մութենէն, երգեր, արտասանութիւններ : Անոնք է որ աշխատեցան եւ կրցան դնել տալ «Արմէնիա փողոց» անունը : Վարժ– բանը ունի 110 աշակերտ, 65ը նախակր – թարանի վեց դասարաններուն մէջ, եւ 45ը մանկապարտէզի : Այս դպրոցը իր գոյու – թեան 16 տարիներու ընթացքին տուած է 80 երկսեռ չրջանաւարտ : Ուսումը ձրի է : Շարաթը երկու երեկոներ տեղի կ'ունե – նան հայերէնի դասընթացքներ, որոնցմէ կ'օգտուին 45 հայորդիներ : Այս դասըն – թացքներուն պատասխանատուն Գաղու –

նոյչ մայրերը :

Անոնք բոլորը մէյմէկ հայրենի չիչա – տակարաններ էին ու մեզի ներչնչարան այս խորթ եւ լպրծուն պողոտաներուն վրայ :

Ապրիլեան մեր մայրերը, ինչեր քաշած էին անոնք տարագրութեան 4–5 արիւնա – զանգ տարիներուն, իրենց ձագուկներէն դէթ հատ մը, երկու ազատելու ու ազգին վերադարձնելու, իրենց տոհմին ալ ճրագը վառ պահելու համար :

Կսկիծալի ողբերգութիւն ամէն մէկուն պատմութիւնը :

… Քիպօ հարսս, Տըրնկովիկի կաղնե– թուփերուն մէջէն նարնջագոյն վաղենիկ – ներով փունջ մը չինած ու գրկած, ահա սա օտար «աշխարքի չափ խոշոր» քաղքին մէջ դեղեւուն քայլերով հողվրտիք կը փնտռեմ…

Մայր, քեզի ալ կը բերեմ մեր խարալ– լուին լուսանաերեւոյթներուն ու ծորե – նիներու թուփերուն տակերէն ծողված

ապրիմ – մեռնիմներու ու մարգրիտներու փունջ մը …

Զարդիկ քուրուկ, Ախղբիւռ տարերէն գիրկ մը անթառամ, մեր գեղին տաքուկ արեգակին ճառագայթները անոնց գան – գակիկ աչուկներուն մէջ ու երեսուն տար– ուան կարօտիս կարմիր ժպտուկնը վրան :

Տօնուի հարսս, նայէ սա յօտոց – ծա – ղիկներուն անոյշբուրիկ փունջին, Քեզի համար ձեր Արջուն – Փոսէն ժողվեր ու բերեր եմ…

Ու տակաւին, մեր թանկագին մայրեր, ձեղի համար էդիէն ծողված ու բերած եմ մանուշակ, անմոռուկ, դաղձ ու զմայուր անուշաբոյր…

Ապրիլեան բոլոր մայրեր, անհետացած երէկ՝ հուրով ու սուրով, քարով ու ջուր– րով, գնդակով ու սովամահութեամբ, կամ՝ այսօր օտարութեան մէջ ձեր բնա – կան մահովը մեռած, յարգանք ձեր բոլո– րին ալ պայծառափայլ ու յաւերժ չիչա – տակին :

ԽԱՉԿՈՆՑ ՆԵՐՍԻԿ

Ո՞Վ ՍՊԱՆՆԵՑ

Բժիշկը մեծ ազնուութեամբ նուիրած էր, առանց յետին մտքի եւ այդ ղպացու – մով պիտի ընդունէի, առաջուց մերժելով կեղծ հպարտութեան մը ձեւակերպութիւ– նը :

Ամէն պարապայի մէջ, որոշ համակրանք ունէի Տիկին Լէյսներուն հանդէպ :

Այս խղճահարութիւնը թօթափելով, պայուսակները կապեցի, գոհարաուսիը բանալիով գոցեցի եւ մէկդի դրի որպէսզի տոքթորին յանձնեմ, Տիկին Լէյսներուն հօրը լուսանկարին եւ հանդուցեալին պատկանող ուրիշ մէկ երկու առարկանե – րու հետ :

Սենեակը պարապ եւ տխուր թուեցաւ ինծի երբ աշխատանքս վերջացուցի : Այլեւս ոչինչ ունէի ընելիք եւ սակայն կամքս անկախ պատճառով մը դիս վար կը դնէր հոն : Կը թուէր թէ իմ ներկայու– թիւնս անհրաժեշտ էր տակաւին, թէ պէտք էր բան մը տեղնէի կամ իմանայի : Նախապատրաստած մէկը չեմ, բայց ինծի այնպէս թուեցաւ թէ Տիկին Լէյսներուն ո– դին կը յածէր սենեակին մէջ եւ կը փոր – ձէր հաղորդակցիլ ինծի հետ :

Ցիշեցի թէ հիւանդանոցին մէջ իմ պաշ–

զպրոխական իրականութեան գարկերա – կին բարախումբ մինչեւ իսկ «Ալեքսանար Նեւսքիի» գործերուն մէջ, որուն նիւթը կապ ունի ռուս ժողովուրդին հետաւոր անցեալին հետ, եւ կամ Զայթովսքիի Հին– գերորդ Սէմֆոնին, խորապէս քնարական :

Վերջերս մեռաւ նորարար արուեստա – գէտ Սերժ Պրոկոֆիեւը : Ան բազմիցս խորհուեցաւ իր գեղարուեստական կեան – քին մէջ, բայց ճիշդ կեցուածք մը ունե – ցաւ քննադատութեան առջեւ : Ուշադրու – թեամբ լսեց ժողովուրդի ցանկութիւնը եւ սրբագրեց իր սխալները : Տեւական արժէք ներկայացնող բազմաթիւ գեղեցիկ եւ ի – բաղաշտ գործեր ստեղծեց եւ իրաւամբ պէտք է ոուս մեծ երաժիշտներու կարգը դասուի : Այս ստեղծագործական յանդգ – նութիւնը կըպակսի մեզմէ չատերուն քով :

Իմ խոր համոզումով գեղարուեստական յառաջդիմութեան սազմը չի կրնար գո – յութիւն ունենալ այնպիսի գործերու մէջ որ զուրկ են կենդանի յղկուած մտածու – մէ :

Երբ մեր դարու երաժշտական գործի մասին կը խօսինք, պէտք չէ մոռնանք յե– զակոխական «ռոմանտիզմը», ամէնէն կարեւոր տարբերէն մէկը ընկերվարական ոճին եւ իրապաշտութեան :

Հաղուագէպ են մեր մէջ այն գործերը որոնց մէջ արտաքնապէս կը թուի թէ ա – մէն բան կարգին է — յայտագիրը պատ – չելի, նիւթերը ժողովրդական նկարագիրը ունին, ներդաշնակութիւնը պատշելի, եւ համաձուագրամբ գիտուն — սակայն գե – գարուեստական նշանակութիւնը ոչինչ է, որովհետեւ գործը ստեղծագործական յանդգնութիւն չունի : Այսպիսի գործեր երբեմն կը գնահատուին Միութեան երա– ժշտագէտներէն, արուեստներու կամ ճա– նաչութեան ընդհ. տեսչութենէն : Սակայն ունկնդիրը անտարբեր կը մնայ : Որովհե – տեւ, այսպիսի գործի մը մէջ, յայտագրին դադարբերը մակերեսային կերպով բա – ցատրուած է, եւ երաժշտութեան «նպա – տակրական եւ դիւցազնական» նկարագիրը ունկնդիրին մէջ որեւէ յիշողութիւն չի ձգեր :

Կը կարծեմ թէ եկած է ժամանակը որ երաժշտական հաստատութենէնց գործիչ – ները հրաժարին երգահանին ստեղծագոր – ծութեան միջամտելէ : Գեղարուեստական խնդիր մը չի կրնար վճռուիլ վարչական եւ գրասենեակային միջոցներով : Արուես – տագէտը պէտք է գեղարուեստական ճիշդ լուծում մը գտնէ երաժշտական արուեստի հարցերուն համար, Կուսակցութեան մեղի դրած կենսական գործին մէջ :

Երգահաններն իրենք են որ պատասխա– նատու պէտք է ըլլան Օփերայի, համա – նուագներու եւ երգերու յատկութեան, եւ ոչ թէ խմբագիրները, սպասարկութենէնց վարիչները եւ թատրոններու տնօրէնները : Արդ, «Հոգատարի ներկայ դրդութեամբ» երգահանը պատրաստ է պատասխանատուու – թենէն : Պէտք է անոնցմէ ուղղութիւններ ստանայ երգահանը : Սակայն թէեւ տարօ – րինակ է, երաժշտագէտներըդիւրութեամբ

Վիշիի պաշտօնատարներէն ժաք Պը – նուա Մէչէն, որ նախ մահուան, յետոյ ցկեանս եւ ի վերջոյ քան տարուան բանտարկութեան դատապարտուած էր, ա – պատ արձակուեցաւ, կարգ մը պայմաններով :

Հայկ· Բարեգործական Ընդհ· Միու – թեան կեդր· վարչութիւնը (Նիւ Եորք) եւ Եւրոպայի կեդր· յանձնաժողովը (Փա – րիզ), խորին ցաւով կը ծանուցանեն Միութեան պատուակալ նախագահին

Ն· Վ· ԱՒԱՔԵԼ ՓԱՇԱ ՆՈՒՊԱՐԻ

մահը որ տեղի ունեցաւ Կաուչի մէջ :

Հանգուցեալը անդրանիկ որդին էր, Պօղոս փաշա Նուպարի եւ Թոռը՝ պետա – կան մեծ մարդուն՝ Նուպար փաշայի :

Ցուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այս հինգշաբթի, Յունուար 7, ժամը 14·30ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցին :

Մասնաւոր մահագդ ղրկուած չըլլալով, կը խնդրուի ներկայս իբր այն ընդունիլ :

Գեղամ Քէրէսթէճեան եւ զաւակը Գէ – որգ Քէրէսթէճեան ցաւով կը ծանուցանեն մահը իրենց հինգ եւ մօրը

ՆՇԱՆՈՒՀԻ ՔԷՐԷՍԹԷՃԵԱՆԻ

Ցուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ու – նենայ հինգշաբթի 7 Յունուարին, կէսօրէ վերջ ժամը 2·30ին :

Ցուղարկաւորութեան թափօրը կը մեկ – նի բնակարանէն 17 րիւ Վէրօն, Փարիզ (18), (Մէթրօ Փլաս Պլանչ) :

Մասնաւոր մահագդ ղրկուած չըլլալով կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել :

«ԾԱՌԱՋ»Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Շնորհակալութեամբ սուացանք Տիկին Ս· Է· (Պանեէօ) հազար Ֆրանք :

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Ի ՊԱՏԻՒ ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ ԸՆԿ· ՊԱՏՈՒՈՑ ԱՆԴԱՄՆԵՐՈՒՆ

Այս կիրակի իրիկուն, ժամը 9ին, Քաֆէ Նօայլ սրահը :

Սիրով կը հրաւիրուին նաեւ համակիր – ները : Մուտքը ազատ է

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

«ԶՐՈՑՑ»ՆԵՐԸ ԿԱՐ· ՓՈԼԱՏԵԱՆԻ

Հանդիպումներ Ահարոնի, էլիւարի, Շ· Նարդունիի, Օ· Պէրպէրեանի, Հ· Ս· Տէր Մովսէսեանի եւ Լիւճ – Անտրէ Մարսէլի հետ :

208 էջ, գին՝ 400, արտասահման 500 Ֆր·

Սակաւաթիւ օրինակներ մնացած են մեր գործերէն Արեւելքի Տղաքը 350 Ֆր· : Կը հրաժարիմ Հայութենէ 500 Ֆր· :

Դիմել հեղինակին՝

Poladian, 92, Bld. Général Nollet
La Rosière, Marseille (B. du R.)

եւ կամ՝ միակ կեդրոնատեղին·— ԲԱԼՄԻ – ԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ՝

43, Rue Richer, Paris (9e)

ՀԱՑ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ԵԿԵՂԵՑԻ

10 Յունուար : Ցայտնութիւն եւ Մկր – տութիւն : *Ժամը 9·30ին ժամերգութիւն : Ժամը 10·30ին ձայնաւոր պատարագ եւ Ջրօրհնէք :*

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻԷՆ

Յունուար 6, Տօն Ս· Ծննդեան եւ Աստ – ուածայայտնութեան, չորեքշաբթի, ըս – կիզը ժամերգութեան ժամը 8ին, Ս· պա – տարագ ժամը 10ին, պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Սերովբէ Ծ· Վ· Մանուկեան :

Ճեմ պատարագի Ջրօրհնէքի արարողու – թիւն :

Յունուար 7, Բ· օր Ս· Ծննդեան, յի – շատակ Մեռելոց, հինգշաբթի Ս· պատա – րագ ժամը 10ին :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Մայր եկեղեցիի ժամանա – կացոյց արարողութեանց :—

6 Յունուար, չորեքշաբթի Ս· Ծնունդ

10 Յունուար, կիրակի Ս· Պատարագ, Հոգեհանգիստ եւ Ջրօրհնէք 8·30 :

ՏՕՆԱԿԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ

Պօմոնի Ս· Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ

6 Յունուար, Չորեքշաբթի, Ս· Ծնունդ, *առաւօտեան ժամերգութիւն ժամը 7 :* Հանդիսաւոր Ս· պատարագ (Եկմալեան) *ժամը 10 :*

7 Յունուար, Հինգշաբթի Մեռելոց, *առաւօտեան ժամերգութիւն ժամը 8 : Պա – տարագ ժամը 10 :* Հոգեհանգիստ 11·30 :

SURPRISE PARTY

Նախաձեռնութեամբ Նոր Սերունդի Փա – րիզի Շրջ· Վարչութեան, այս կիրակի ժամը 15էն 22, Ազգ· Տան մէջ :

Կը հրաւիրուին Միութեան բոլոր ան – դամները եւ համակիրները :

«ՀԱՅԱՍՏԱՆ»

Ամսագրին պարահանդէսը Փետրուար 13 – ին ժամը 21էն մինչեւ լոյս :

Կը խնդրուի նկատի ունենալ :

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ՎԻԼՆԻ ՄԷՋ

Վիլնի Կապ· Խաչի երեք զպրոցներու ուսնածաւո – հանդէսը Յունուար տասնին, կիրակի կէսօրէն վերջ, ժամը 3ին, Սէրբ – ըը Կաթոլիկ սրահին մէջ : Գեղարուեստա – կան ճոխ բաժին, զպրոցի աշակերտնե – րուն կողմէ : Կաղանդ պապան ծրարները պիտի բաշխէ անխտիր, բոլոր մանուկնե – րուն : Կը հրաւիրուին ծնողքներ եւ հա – մակիրները :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ԵՒ ԱՑՑ

Ֆ· Կ· Խաչի Պանկէօ Քաշանի մասնա – ճիւղը կը ծանուցանէ :— Այս հինգշաբթի, 7 Յունուար, առաւօտ Հայոց եկեղեցին, 15 րիւ Ժան Կուժօն, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի ողբացեալ ըն – կերուհի Անգիւէ Եափուճեանի մահուան տարեդարձի առթիւ եւ իր ամուսնոյն՝ Ա – ւետիս Եափուճեանի յիշատակին :

Նոյն օրը կէս օրէ վերջ ժամը 3ին պիտի այցելեն ողբացեալ ընկերուհի Վէհիւէ Պասմաճեանի գերեզմանը : Հաւաքուիլ Քաշանի գերեզմանատան դիմաւոր մուտ – քի առջեւ :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՏԻՍՒՆ – ՐՈՒ ՄԵԾԱԳՈՑՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԷԼԻՆ

ALKAZ et FILS

23. Rue Ste. Barbe, MARSEILLE

Ուրախ ակնցուցէք ձեր օրերը,
Զուարթ ակնցուցէք ձեր տօները
երգելով ու պարելով,
Հայերէն երգեր գնելով

Ա Լ Ֆ Ա Զ Ի Ն

ԱՒՕՐԵԱՑ ԶԵՐ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՊԱՏՄԱՆ ՈՒՆԵՑԻՔ

ՊՈՍՖՈՐ

Հոչակաւոր ՀԵԼՎԱՆ եւ ԼՈՔՈՒՄԸ, բոլորիայ նպարավաճառներուն մօվ

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կապինով պատրաստուած տեսակներ :

Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՔՈՒՄՆ ու ՀԵԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (խալորի) :

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ
2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

Օր· ՓԱՌԱՆՁԵՄ ԿԱՆԱՁԵԱՆ

Պ· ՄԱՌՈՒ ՊԱՐՈՆԵԱՆ

Ամուսնացած

Ափէնք, 28 Դեկտ· 1953

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ·— Հ· Ց· Դ· Ազբիւր Սերուն – Մ· Եօթնեղբայրեան խումբի բացառիկ ընկերական ընդհ· ժողովը, այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, ծանօթ հաւաքատե – ղին : Բացականները խստօրէն հետաքրքիր պիտի առնուին : Կարեւոր օրակարգ :

ՓԱՐԻԶ·— Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի «Ա – հարոնեան» խումբի հաւաքոյթը այս հինգշաբթի ժամը 20·30ին Ազգ· Տան մէջ :

ՍԻՓԱՆ ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբին նոր շրջանի բացման հաւաքոյթը տեղի կ'ու – նենայ կիրակի, 17 Յունուար, կէսօրէ վերջ ժամը 3էն 9 : Ազգ· Տունը, 32 րիւ տը Թրէվիզ :

Կը հրաւիրենք բոլոր նախկին անդամ – ները եւ ամէն անոնք որ կը փափաքին ար – ձանագրուիլ :

1954ի ԱՌԱՋԻՆ ԹԱՏԵՐԱՀԱՆԴԷՍԸ ԾԻԾԱՂԻ ՅԱՏԿԱՆԻՇՈՎ

THEATRE D'IENA, 10, Av. d'Iéna
Métro IENA

Շաբաթ երեկոյ, 9 Յունուար, ժամը ճիշդ 20·45ին

Բազմաթիւ թատերասէրներու փափա – քին համաձայն ԴՐԻԴՈՐ ՎԱՀԱՆ կը ներ – կայացնէ իր

ԲԱԽՏԻՆ ԱՆԻՒԸ

Կատակերգութիւն երեք արար եւ

ԱԶԳԱՑԻՆ ԲՈՒՐԵՐԱՐ ՄԸ

Գաղութահայ զանազան մէկ արար Դերասանուհիներու ընտիր հոյլ մը՝

Տիկիններ՝ Լաթիֆեան, Ագնաւուրեան, Օր· Ելիզ, Պ·Պ· Թմբէքճեան, Եր· Գրիգորեան, Տիգրան Պողպատ, *ինչպէս նաեւ* Լաթիֆեան եւ Դ· Տէրվիշեան :

Մուտք՝ 200 Ֆրանքէն սկսեալ : Կեդրոն Գրասուն Բալուեան, 43 Րիւ Ռիշէ :

Ֆրանսայի ամէն կողմը փնտռուած և դնահատուած, մօտաւոր ժամերու հայկական աւանդական սեղաններուն անհրաժեշտ զարդը եղող և Հայաստանի Շիրակ նահանգի օդին համը ունեցող ազգային ըմպելին է հայկական անունով

ՇԻՐԱԿԸ

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Gros, Demi-Gros

Գուլպայ, մի – պա, ներքին ներման – կեղէններ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՍՏԱԿՈՐ ԳԻ – ՆԵՐՈՎ, :

Նոր գիներ

Articles polichinelles-ի համար :

Միակ հասցէն՝

BONNETERIE BEAUBOURG

227, Rue St. Martin, PARIS (3e)
Tél.: ARC. 66-50

ԱՑՑ ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐՈՒՆ ԱՄԵՆԱԼՆՏԻՐ ԵՒ ՄՆԱՑՈՒՆ ՆՈՒԻՐԸ՝ ՁԵՐ ՍԻՐԵԼԻՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՁԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՑ ԿԱՄ ՕՏԱՐ

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

LUC-ANDRE MARCEL -ի

GRÉGOIRE DE NAREK

et

ANCIENNE POESIE ARMENIENNE

(Ed. des Cahiers du Sud)

կոթողային հատորը

Գեղարուեստական մաքուր հրատարա – կութիւն, ուր հեղինակը ի վեր կը հանէ ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻի հանճարը, եւ հա – մաչխարհային արժէքը հայ բանաստեղ – ծութեան : Գին՝ 1000 Ֆրանք :

Դիմել՝ «Անդաստան»ի խմբագրու – թեան, տպ· Արագս 46, Rue Richer, Paris *կամ «Ցառաջ»ին :*

Հ· Ց· Դ· ԹԱՆԳԱՐԱՆ

Շնորհակալութեամբ սուացանք իրենց այցելութեան առթիւ :—

Բժիշկ Գեղարդ Շահայեանէ 5000Ֆրանք, Տէր եւ Տիկին Վ· Խրիմեանէ 1000 Ֆր· , Կարապետ Խրիմեանէ 1000 Ֆր·, Ս· Ուլ – եանէ (Ամերիկ· վճնուար) 500 Ֆրանք :

Վարչութիւն

ՆԿԱՐԱՀԱՆԴԷՍ Կ· ՄՈՄՃԵԱՆԻ

Ծովանկարներ եւ գիւղանկարներ

GALERIE DE LA CITÉ

41, Quai de l'Horloge, Paris (1e)

Métro PONT NEUF

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՄԵՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ի նպաստ Փարիզի գեղարուեստական Թանգարանի բարեկամներու ընկերակցու – թեան, վեց փետրուար, չարաթ գիշեր մինչեւ լոյս, Բոշիլա հիմնարկութեան շը – քեղ սրահներուն մէջ :

*

Սեբաստիոյ Մուրատ Ուսումնասիրացին հանդէսը Փետր· 20ին, չարաթ իրիկուն :

Ծնունդի եւ Նոր Տարուան առթիւ Տէր եւ Տիկին Գարեգին Զաւարճեան 5000 Ֆր· կը նուիրեն Մուրատ Ուսումնասիրացին, փափաքելով որ բոլոր Սեբաստացիները իրենց օրինակին հետեւին :

Ֆ Ր· ԿԱՊ· ԽԱՉ

Ֆ· Կ· Խաչի Կեդր· վարչութիւնը շնոր – հակալութեամբ սուացած է «Մանուկնե – րու Օրուան» առթիւ :—

«Արաքս» մանուկներու պարբերաթերթի վարչութենէն 5000 Ֆրանք : Տիկին Աբչ· Վարդանեան 2500, Պ· Պարսամեան 2000, Տիկին Գալֆայեան հազար, Տիկ· Ս·Մավ – եան հազար, Տիկին Ա· Խաչիկեան հազար, Պ· Հ· Սասունի հազար, Տիկին Գալիկեան հազար, Տիկ· Զապէլ Բարանեան 500, Տիկին Հ· Աճէմեան 500, Տիկ· Օրման – ճեան 500, Տիկին Տամլամեան 500, Տիկ· Փոխհարեան 500 Ֆրանք :

Զերմ շնորհակալութիւններ նաեւ Պ· Գրիգոր Մելիքեանի որ այս տարի եւս սի – րայօժար ցուցադրեց չարժանկարը :

Բնակիւ Մարսէյլ, Լիոն թէ Փարիզ

Ձեր սիրտերուն մէջ ունենալու համար

Խինդ ու յոյզ

Մի մռռնաք որ կայ ու կը մնայ

Տ Ի Ւ Զ

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 7 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
JEUDI 7 JANVIER 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7262 — 30e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2673

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

•

Ինչ թերութիւններ եւ դժուարութիւն – ներ ալ նշմարենք, պահակը իրապէս կազդուրիչ է Լիբանանի եւ Եգիպտոսի ա– փերէն մինչեւ Իրան :

Ի վերջոյ խոստովանինք որ Արեւելքով պիտի փոխարինենք Արեւմուտքի անպա– տակելի կորուստը :

Եւ ուրեմն պարտաւոր ենք տանտպատ– հել մեր ճիպերը, ուելի շատ արդիւնք ստանալու համար :

Արդէն իսկ պահակաուելի վաստակ մը ունինք այդ ափերուն վրայ, ազգային դործունէութեան եւ մշակոյթի տեսակէ– տով : Երուն եւ եփուն կեանք մը, որ կը յիշեցնէ երբեմնի Պոլիսը :

Հինդ հայաշատ կեդրոններ,— Եգիպ – տոս , Լիբանան , Սուրիա , Իրաք եւ Իրան լեռ ու ձոր կարեցին վերջին 35 տա– րիներու ընթացքին, (կարելի է կիպրոսն ալ հաշուել այս շարքին մէջ , կրթական տեսակէտով) :

Մինչեւ այսօր ալ այդ կեդրոններէն է – րեքը,— Լիբանան, Սուրիա եւ Իրաք, կանդալի յիշատակներ կ'արթնցնեն, երբեւ կայան աքսորական կարաւաններու :

Այդ ճամբաներուն վրայ չկայ արահետ մը, դիւղ մը, դաշտ մը որ իր քամնելի պատմութիւնը չունենայ, արիւնաթաթախ օրերէն :

Այժմ նոր աշխարհ մը կը պարդուի ձեր աչքերուն առջեւ, եթէ չհաշուենք մաս մը դպրոցականները, փայտի, քուրջի եւ թիթեղի կառոյներէ կազմուած խրճիթ – ներով :

Տարագիր այլ չինարար բազմութիւն – ները նիւթական վերաչինութեան եւ տըն– տեսական բարօրութեան հետ, հաստա – տած են կրթական վաստարաններ, ուր կը թրծուին տասնեակ հազարաւոր աչա – կերտներ, մանչ թէ աղջիկ :

Միայն տարրական կրթութիւն չէ որ կը տանեն այդ նորահաս բազմութիւնները, այլ եւ միջին եւ բարձրագոյն :

Պէյրութի Համազգային Փալանճեան ճեմարանը, որ արդէն բոլորեց իր 25ամ– եակը, Հալէպի «Քառէն Եփէյ»ն, դեռ վեցամեայ, Անթիլիասի դպրեվանքը եւ Կիպրոսի Մելքոնեանը հաստատութիւններ են որոնք երկէ երազ կը թուէին :

Աւելի անկէն, պատմական իրաքի եւ Իրանի մէջ ալ նոր ճիպեր կը փորձուին, մէկ տարիէն միւսը : Թեհրան կը ջանայ իրագործել ինչ որ կորնդացիներ Թաւրիզի մէջ, իրերու հետեւանք Ատրպատականի թեմին քայքայման :

Իսկ Եգիպտոսը, սկիզբէն իսկ չէն եւ հաստատուն դպրոց, տակաւին չէ յու – սահատած բարձրագոյն դասընթացքի մը կամ ճեմարանի մը հաստատման ծրա – գրէն :

Կ'արժէ առանձին քննել այն աշխատան– քը որ այս դպրոցները կատարած են մշակոյթի ճակատին վրայ :

Մենք հարեւանցի կ'արձանագրենք մէ – այն կրթական պահակը :

Կատարուած աշխատանքը արժանի է բոլորիս դուրդուրանքին եւ աջակցու – թեան :

Անշուշտ այդ վաստակին մէջ բաժին ու– նին մասնաւորապէս Ամերիկայէն տրա – մադրուած նպաստները :

Բայց, ի՞նչ կ'արժէ դրամը, առանց հա– ւատքի եւ յարատեւութեան :

Աղբիւր մը, ինչքան ալ առատ հոսի , չի կրնար բերք արտադրել, եթէ չինա – բար, առեղծագործ ոգին պակսի :

Այդ ոգին է որ կը դործէ Միջին Արե – ւելքի մէջ :

Գիտենք, — աշխարհագրագրական բարքերու որոմներ բուսած են նաեւ այդ ափերուն վրայ : Մասնաւորապէս ծովե – զերեայ քաղաքներու մէջ :

Բայց, տակուն է զանդուածը, իր ազ – գային դիտակցութեամբ եւ առողջ բնազ – դով : Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԴԱՀԼԻՃԸ ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻՆ ԱՌՋԵՒ

•

Երէկ, չորեքշաբթի, Ազգ. Ժողովը ար – տակարգ նիստ դումարեց, լսելու համար կառավարութեան յայտարարութիւնը :

Ինչպէս բացատրած ենք արդէն, Պ. Լա– նիէլ կ'ուզէր իմանալ Ժողովին արդա – դրութիւնները, փոփոխելու համար իր հրաժարականը՝ մինչեւ յունուար 17, երբ պաշտօնի կը ձեռնարկէ նոր նախագահը : Այս առթիւ յայտարարութիւն մը պատ – րաստած էր, պարզելով իր ընդհ. քաղա – քականութիւնը : Նախարարական խոր – հուրդը հաւանութիւն յայտնեց այդ յայ – տարարութեան, եւ ընդհ. կարծիքը այն էր թէ Ազգ. Ժողովը նորէն վստահութիւն պիտի յայտնէ, որպէս զի նոր տագնապ մը չծագի, ճիշդ այն պահուն երբ Զորս Մեծերը Ժողով պիտի դումարեն Պերլինի մէջ (25 Յունուար) :

Այս մտահոգութեամբ, վարչապետը պիտի պահանջէր յետաձգել հարցապնդումները : Նախապէս դիւանին յանձ – նուած էին չորս հարցապնդումներ, մէկը՝ համայնավարներու կողմէ. բայց Ժողովին մեծամասնութիւնը կ'ուզէր կարճ կապել վիճաբանութիւնները : Ժողովէն առաջ դիմաւոր խմբակցութիւնները խորհրդակ– ցութիւն մը կատարած էին, իրենց դիրքը ճշդելու համար : Մեծ մասը համաձայն էր մինչեւ յունուար 17 սպասելու, որպէս զի Ֆրանսայի դիրքը չկարանայ, միջազգա – յին բանակցութեանց ընթացքին : Պ. Լա– նիէլ դահլիճը կազմեց անցեալ յունիսին, եւ վստահութեան նոր քուէ մը չահելով , պիտի կրնայ դոնէ յետաձգել տագնապը :

ԹՈՒՐՔ ԴԵՍՊԱՆԻՆ ՎՏԱՐՈՒՄԸ

Գահիրէի Թուրք դեսպանը, Ֆուատ Թոքայ, որ արտաքսուած էր եգիպտական կառավարութեան կողմէ, մեկնեցաւ յուն– ուար 5ին, օդանաւ մը նստելով 24 ժա – մէն : Եգիպտոսի կառավարութիւ – նը պաշտօնական դեկոյց մը հրատարակեց այս վտարման առթիւ : Դեսպանը կը մե– ղադրուի թէ զաւադիրներու բոյնի մը վե– րածած էր դեսպանատունը : Ցետոյ , կո– պիա ընթացք մը բռնած էր փոխ–վարչա– պետ Նասըրի հանդէպ, ըսելով, թ ներկա– յութեան հնդկական եւ չուէտական դես – պաններուն .— « ձկնթրմէկի վայել չէ ձեր ընթացքը : Որ եւ է բարեկամութիւն չի կրնար բլլալ մեր միջեւ» : Գնդ. Նասըր չէ պատասխանած , կռնակը դարձնելով : Դեսպանին կը վերագրուին նաեւ հետե – եալ խօսքերը.— « Այլեւս պիտի չանհնձէք դիս այս ազատ վայրին մէջ» : Ուրիշ առ– թիւ մըն ալ ըսեր է , օտար դեսպաններու. առջեւ, խօսքը ուղղելով Եգիպտոսի դին – ուորական իշխանութեան .— « Շատ մի պարծենաք : Ցիշեցէք Նափոլէոնը եւ իր վախճանը, փառքի դաշտինակէտը հաս – նելէ ետք : Ձեր յեղափոխութեամբ դէպի կործանում կ'առաջնորդէք ձեր երկիրը » :

ՋԻՒՆ – ՋՄԵՌ

Եոօրեայ փոթորիկը քիչ մը հանդար – ատած է Եւրոպայի մէջ, սակայն ցուրտը կը շարունակուի նոյն ատստուածքամբ : Ցը – րանտյի լեռնային շրջաններուն մէջ մին– չեւ քսան ատտիճան իջած է ջերմաչափը : Փարիզի մէջ ալ ցուրտը հետզհետէ կը ատստկանայ : Կը վախցուի որ Նարինջի բերքը փճանայ Միջերկրականի ափերուն վրայ : Վեց մատնաչափ ձիւն տեղացած է Սէն Ռաֆայէլի մէջ : Ցուրտէն մեռնող – ներն ալ կարեւոր թիւ մը կը կազմեն, նոյնիսկ Փարիզի շրջակաները : Բազմա – թիւ ճամբաներ եւ խճուղիներ ատած են , դժուարացնելով կառքերու երթեւեկը : Արկածները չաճախացէպ են առանձամա – նիքներու պատճառով :

Պալթիկ ծովուն ալեկոծութեան հետե – անքով ոտպոտումներ պատահեցան Գերմա– նիոյ մէջ, ինչ որ տեսնուած չէր 40 տարիէ ի վեր : Ամէնէն աւելի վնասուած են արե– ւելեան Գերմանիոյ ծովեզերեայ քաղաք – ները : Ցորհրդային զինուորները առժամ– եայ թումբեր կը կատուցանեն, աւելի ծանր ապէտներ կանխելու համար :

Անընդհատ ձիւն կը տեղայ Իտալիոյ մէջ ուր բազմաթիւ մահեր պատահած են ցուրտին հետեւանքով :

Ց. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ընդհ. դատախազը , Ռոման Ռուտենքօ, յօդուած մը հրատա – րակելով «Փրատա»յի մէջ, կ'ըսէ թէ Բե– րիա եւ իր մեղսակիցները պատժուեցան «ժողովուրդին միաձայն կամքով» եւ թէ միլցոցներ ձեռք առնուած են, որպէսզի կասկածելի տարրեր չմտնեն ներքին նա – խարարութեան մէջ : Այս առթիւ ինքնա – քննադատութիւն ալ կը կատարէ, թուելով իրենց (ընդհ. դատախազութեան) թուլու– թիւնը եւ վրիպումները :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

•

ԱՒԵԼՈՐԴ ԻՐԱՒԱՆՑՈՒՄ

Անցեալ շաբթու գրած էինք թէ փոքր– րիկ մը ծագած է Վատիկանի շրջանակնե – րուն մէջ, իբրեւ հետեւանք նոր հրատա – րակութեան մը :

Իտալացի մեծ փիլիսոփան, Ճիովաննի Փափինի, որ նախապէս բողոքական էր եւ յետոյ Հռոմի փարախը վերադարձաւ, նոր գիրք մը հրատարակած է, «Սատանան» (Իլ Տիավոլօ) :

Իր տեսութեան համաձայն, ի վերջոյ Աստուած պիտի ներէ Սատանային, եւ Դժոխքն ալ իսկապէս պիտի վերջանայ :

Ինչպէս կ'երեւայ, այս տեսութիւնը այնքան վտանգաւոր կը համարուի որ, Վատիկան արգիլեր է գրքին վաճառումը :

Եւ այժմ բուռն վիճաբանութիւններ տեղի կ'ունենան իտալական եւ միջազգա– յին մամուլին մէջ :

Իսկ փիլիսոփան, այժմ 75 տարեկան , գրեթէ կոյր եւ աջ ձեռքն ալ անդամա – լոյծ, անգամ մը եւս կ'ողրայ աշխարհի ունայնութեան վրայ :

Ի՞նչ կ'ըսեն Վատիկանի աստուածա – բանները :

— Աստուած եւ Սատանան երբեմն չեն կրնար հաշտուիլ, իսկ Դժոխքը յաւիտե – նական է, համաձայն Ս. Գրքի վկայու – թեանց :

Իրենց չար բախտէն, Ճիովաննի Փափի– նի, բունդ կաթոլիկ, որ « Յիսուսի կեան– քը» գրած է խոր համաւթեամբ, իր վաս – տերը հաւաքեր է նոյն Ս. Գրքէն : (Ի – բազկներ կը հաւաստեն թէ գիրքը թարգ– մանուած է 19 տարբեր լեզուներու) :

Ձգելով որ գիտուն եւ աստուածաբան հրապարակ դնեն իրենց ամբողջ հմտու – թիւնը, ես ինչ մը զարմանալի կը գտնեմ Վատիկանի վրդովումը :

Ինչո՞ւ այսքան իրար անցեր են, իմա – նալով որ Աստուած պիտի ներէ Սատանա– յին եւ Դժոխքը պիտի վերջանայ :

Սատանան բողոքիւն ստանայ թէ ոչ , Դժոխքը շատոնց տուն – տեղ է եղած աշ– խարհի մէջ :

Մենք ամէն օր կը տեսնենք զայն, իր բոլոր սարսափներով : Եւ այօ – բացօ , ոչ թէ երեւակայութեամբ :

Գալով տեղեկութեան, դարձեալ ասե – լորդ է Վատիկանի վրդովումը :

Ո՞ղջ մնան հիւլէական եւ ջրածին ռում– բերը, մահուան ճառագայթներով, մահ – բէներով եւ մնացեալ գաղտնիքներով :

Հանգիստ ձգեցէք ծերունի Փափինին :

ՎԱՀԷ

ԼՈՒՐԵՐ ՊԷՅՐՈՒԹԷՆ

ՊԻՏՐՈՒԹ , (Յառաջ).— Դեկտեմբեր 22ին Առաջնորդը, Տօրէն Եպիսկ. ընկե – րակցութեամբ երկու հայ երեսփոխաննե – րուն՝ Պ. Մովսէս Տէր Գալուստեանի եւ Պ. Տիգրան Թոսպաթի ինչպէս եւ Այնճարի պատուիրակութիւն, այցելեց Լիբա – նանի Հանրապետութեան նախագահ Քա – միլ Շամունի : Պատուիրակութիւնը նա – խագահին ներկայացուց Այնճարի վերա – բերեալ հոգեյին, ջրաբաշխական եւ եկե– ղեցական կարգ մը խնդիրներ : Նախագահը սիրալիր ընդունելութիւն ընելով՝ խոս – տացաւ նկատի առնել բոլոր խնդրանք – ները :

× Շաւարշ Նարդունի Պէյրութ հասաւ Դեկտեմբեր 23ին : Բարափին վրայ դինք դիմաւորեցին մտաւորականներ, դրա – կէտներ եւ բարեկամներ : Նարդունի հիւ– րընկալուած է ընկեր Միհրան Թուրիկեա– նի պանդոկը : Ջանազան միութիւններ ար– դէն պատրաստած են շարք մը դասախո– սութիւններ, ուր Նարդունի պիտի խօսի Հայկ. մշակոյթի մասին :

ՎԵՐՍԱՅԻԼԻ պալատին նորոգութեան համար հարիւր միլիոն ֆրանք նուիրեցին Րոքֆէլլըր եղբայրները (285·700 տոլար) :

ԻՍՏԱՆԲՈՒԼԻ ԲԱԶԱՐԸ ԵՒ ՀԱՅԵՐԸ

•

ՄՄԲ.— Պրիւսէլի մեր բարեկամներէն Պ. Գ. Սահակեանի կինը, Տիկին Թերէզ, վերջերս պտոյտ մը կատարեց արեւելեան Եւրոպայի մէջ, մինչեւ Պոլիս: Ահաւասիկ սրտառուչ պատկեր մը իր ճամբորդական տպաւորութիւններէն որոնք լոյս կը տեսնեն *Յուսաբերի* մէջ, թարգմանաբար (Տիկինը լեհ է).—

Նման գնահատանքը հայի վարպետու – թեան եւ գեղարուեստական կարողու – մաը, որովհետեւ պրոֆ. Ֆ.-ը երկրին քաջ ծանօթ, մի լուսամիտ եւ անաչառ բարձր մտաւորական էր: Նա դիտէր, որ ես Լե– հուհի եմ, բայց մոքովն անգամ չէր կա– րող անցընել, թէ Հայերը մօտ են ինձ, մանաւանդ թէ ես հայերէն դիտեմ: Պա– րոնին ինձ ներկայացրել էին լեհական բարձր շրջանից եւ նա դիտէր միայն իմ օրիորդական լեհական ազգանունը:

Վերջը միայն բազմաթիւ օտարական ընտանիքներից, որոնց հետ առիթ ու– նեցայ ընդհանուր իրենց տպաւորութիւն – ների մասին, լսեցի նոյն կարծիքը:

Մի ամերիկացի տուրիստ, ուղեկցով դնահատելի ծառայութիւն մատուցանել, ասաց ինձ բառացի հետեւեալը.

— Եթէ դուք, տիկին, կ'ուզէք զեղեցիկ ոսկեղէն ունենալ բարեխիղճ գնով, հար – ցրէք այն խանութներում, որոնց ցուցա – նակների վրայի ազգանունը ունի «եան» վերջաւորութիւն: Դիտէք, տիկին, որանք Հայեր են եւ մեծ վարպետներ: Որանք վաճառական չեն: Հայերը հրաշալի ոսկե– ղէն իրեր են պատրաստում:

Երբ ես նրա հարցրի, թէ արդեօք աւելի բան չգիտէ այդ Հայերի մասին, նա պա– տասխանեց.

— Կը ցաւիմ, իսկապէս աւելին չգի – տեմ: Գիտեմ միայն, որ Հայերը քրիս – տոնեայ են եւ այստեղ ամենից աղնիւ մարդիկը ...

Իստանբուլի բազարի այս Հայերը, ո – րոնք ոչ մի բարձր պաշտօն չունեն եւ ոչ մի հանրային կամ պետական դիրք չեն զրաւում, մարդիկ՝ որոնց անունները անցնելու են հովի կամ ալիքի նման բազ– մութեան ծովից, ծառայում են իրենց ազ– գի բարի անուան եւ բարի համբաւին ա – ւելի լաւ, քան ամանք, որոնց անունները շատերին յայտնի են:

Անկասկած, անուանի դիտնականներ, զրողներ եւ այլ տաղանդաւոր մարդիկ բարձրանում են եւ տարածում փառքը ի – րենց ազգի. սակայն զրսի աշխարհը կար– ծիք է կազմում եւ ճանաչում ազգը իր ստ– ւորական, տօրեայ հանդիպումների ըն– թացքին, երբ զործ է ունենում այս կամ այն ազգին պատկանող նոյնպէս ստոր– կան, մինչեւ զասի պատկանող անհատների հետ:

Ահա թէ ինչու այս «աննշան» Հայերը ի– րենց ստեղծագործ աշխատանքով, պար – կեշտ բարքով եւ ազնիւ նկարագրով աղիւս առ աղիւս կառուցում են ազգային փառքի արձանը, որ թէեւ փայլուն չէ, բայց աւե– լի ամուր է եւ հաստատուն:

Հայերի ստեղծագործ հանճարը շատ հիասքանչ յիշատակարաններ է տուել Թուրքական մշակոյթին, որա մասին բա– ւական զրուած է, փաստերի եւ պատմա – կան տուեալների հիման վրայ: Կարելի է նորից դրել մինչեւ այսօր դեռ կանգուն եւ կենդանի մնացած պերճախօս փաստերի հիման վրայ, որոնցից չատերը ես տեսայ իմ ճամբորդութեան ընթացքին:

Սրանց մասին դեռ պիտի պատմեմ:

Նկարագրելով բազարը, ուզեցի միայն անաչառ ճշմարտութեամբ ի յայտ բերել թէ իմ եւ թէ մանաւանդ օտարների կար– ծիքը ներկայիս Թուրքիայում ապրող Հա– յերի նկարագրի եւ արժանիքների մասին:

Սրա համար աւելի բնորոշ տեղ եւ չէ – դոք չըլան, քան Իստանբուլի բազարը, դժուար է երեւակայել:

Ահա թէ ինչու իմ յօդուածի խորագիրը՝ Իստանբուլի բազարը եւ Հայերը:

Զնայած այն բոլոր քաղաքական փոթո– րիկներին եւ ազգային ողբերգական դէպ– քերին, որոնց մէջ ապրել է Հայը, կամ, աւելի ճիշտ, որոնք համարեա բնաջնջել են հայ ժողովուրդը այս երկրում, որ իր նախնիքների եւ իր իսկ հարազատ եւ սի– րած հայրենիքի է, մնացորդները պահել են իրենց ցեղային նկարագրի փայլուն ա– ռանձնայատկութիւնները՝ ստեղծագործ աշխատանք եւ պարկեշտ անուն:

Անկարելի է բազարը միանգամ այցելե– լով դնահատել: Նորեկը ինքնաբերաբար նո– րից մի քանի անգամ քայլերը ուղղում է այն կողմը: Նոյնը պատահեց նաեւ մեզ հետ:

Յաջորդ օրը եղանք բազարում մի հայ ոսկերչի խանութում: Ծօսում էինք Ֆրան– սերէն: Նկատելի էր, որ նա նեղւում էր մեզ դժուար հասկնալու պատճառով եւ նրա թուխ դէմքը մատոդ արտայայտու– թիւն ունէր:

Սկսեցի խօսել հայերէն:

Անկնկալի եկած՝ մարդը փոխուեց բո– լորովին:

Գոհունակութեան ժպիտը փայլեց նրա մատոդ դէմքին, անտարբեր աչքերը կեն– դանացան ուրախութեան չողով: Զարմա– ցած հայեացքով նայեց ինձ: Կարծես նոր էր տեսնում ինձ իրրեւ հարազատ մէկին:

— Դուք Հա՞յ էք, դիմեց ինձ այնպիսի չեչոտով, ուր կար եւ հարցմունք, եւ զար– մանք, եւ ուրախութիւն: Ո՞րտեղից էք զալիս:

— Զալիս եմ Բրիւքսելից, բայց Հայ չեմ:

— Ի՞նչպէս թէ, ապա ո՞վ էք:

— Ես Լեհուհի եմ:

— Հա, հասկացայ, դուք ծնած էք Լե– հաստան, այսինքն դուք լեհացի Հայ էք:

Ոչ, ես ծնած եմ Լեհաստան եւ իսկա – պէս Լեհ եմ:

— Ուր որ ծնած լինիք, դա նշանակու– թիւն չունի, Հայը ուր էլ որ ծնած լինի, միշտ մնում է Հայ:

— Ճիշտ է, պատասխանում եմ ժպտա – դէմ, բայց հաւատացէք, պարոն, որ ես Հայ չեմ ծնած:

Դժուարանում էի հաստատել իմ լեհ լի– նելը. ճարահատ՝ ասի.

— Կաթոլիկ եմ:

Այստեղ խօսակցիս հետ կատարուեց ինչ որ սոսկալի բան: Նա միանգամից փոխ – ուեց, նայեց ինձ քննական, համարեա ար– համարհական հայեացքով եւ դառնու – թեամբ շեշտեց.

— Այո, կաթոլիկ էք. էհ, կաթոլիկը Հայ չէ՞: Դէհ, սա է մեր դժբախտութիւ– նը, ստիպեցին ձեզ կաթոլիկութիւն ըն – դունել եւ դուք ձեր ազգը մոռացաք: էհ, հիմա դուք ասում էք Հայ չեմ, հէյ վախ:

Թւում էր, թէ մարդուն խոկապէս մի դժբախտութիւն է պատահել: Նրա ազնիւ, ջերմ սիրտը, համոզուած Հայի սիրտը վշտացել էր:

Դիմաշարժ էր եւ միանգամայն հիաց – մունքի արժանի այս արարդ, անկեղծ եւ չիտակ, հոդ չէ թէ սխալուած, մարդը: Նրա հոդին փառքերից աւելի հաստատուն բան ունէր իր խորքում՝ Հայը միշտ Հայ մնալու է, պահելով լեզուն եւ կրօնը: Նրա համար կասկած չկար, որ ես Հայ էի. դառնացած էր միայն, որ եղել եմ կաթո– լիկ եւ այլեւս Հայ չեմ դղում ինձ:

Նրա պայծառացած դէմքը նորից ժա – դունեց վշտից ու ափսոսանքից: Պատ – րաստ էի սուտ խօսել նրա վիշտը փարա – տելու համար. ասել՝ որ ես Հայ եմ, իս – կապէս Հայ, որ ես գիտեմ հայ ազգի պատմութիւնը, հիացած եմ եւ հպարտ հայ լեզուով եւ հայ մշակոյթով, որ դի– տեմ ո՞վ էր քաջ Վարդանը, Սասունցի Դաւիթը, կարդացել եմ Րաֆֆու զրքերը, ծանօթ անուններ են ինձ համար Թուման– եան, Ալտարեան, որ սուտում եմ հայ լրագրներ: Մի թէ՞ այս ճշմարտութիւննե– րը բաւական չէին արդարացնելու այն փոքրիկ սուտը, որ ես Հայ եմ...

Չկարողացայ ստել եւ ուրանալ, որ Լեհ եմ: Աչխատեցայ լրջօրէն համոզել նրան եւ բացատրել, թէ հայերէնը սովորել եմ այնպէս, ինչպէս ուրիշ մի քանի լեզու – ներ:

Նա լուռ եամբ լսեց ինձ եւ վշտախառն հառաչով չարունակեց.

— Ո՞վ է հայերէն սովորում այսօր: Ո– րո՞ւ պէտք է հայերէն դիտնալ, եթէ Հայ չէ: Անգլերէն, Ֆրանսերէն, Հոլանտերէն, այո, բայց հայերէ՞ն... Չէ, այստեղ ան– պատման մէկ բան կայ: Երեւում է, որ դպրոց ունէք, եւրոպացի կ'ուղէք դառ – նալ, Աստուած ձեզ հետ, բայց սա ամօթ բան, պէտք չաւ իմանաք:

Աւելորդ էր այլեւս մեր խօսակցութեան չարունակութիւնը: Դժգոհ էր խօսակիցս, յուսախաբ եւ վշտացած:

Դժգոհ էի նաեւ ես, կարծես մեղաւոր էի այս հայչունչ օրիորդի Հայի ա – ռաջ, որ ծնողներս Հայ չեն եղած:

ԹԵՐԻԶ ՍԱՀԱԿԵԱՆ

ԿԱՂԱՆԴԸ ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՏԱՆ ՄԷՋ

•

Իր բացումէն 4–5 ամիս վերջ սկսած է արդէն ժողովրդական դառնալ Մոնմորան– սեի թիւ 2 «Ծուռը», որ կերպով մը եւ ա– տիճանաբար զաղութին սրտին մէջ պիտի դրաւէ այն տեղը զոր Պոլսոյ մէջ դրաւած է Ազգ. Հիւանդանոցը:

Ամէն տօնական օրերու, եւ գանազան առիթներով չատեր պիտի ուզեն անգրա – դառնալ որ հոն 70է աւելի մեծ մայրիկներ ու հայրիկներ, եկած տեղմուած են իրա – րու քով եւ այսպէս կամ այնպէս պիտի լրացնեն կեանքէն իրենց բաժին ինկած ճակատագիրը:

Հաստատութեան կատարելութեան մա– սին քանիցս խօսած ենք «Յառաջ»ի մէջ: Բացառիկ բախտ մը կը վայելեն մեր ծե– րունիները, շրջապատուած՝ լաւագոյն պայմաններով: Տաքուկ եւ մաքուր իրենց օդասուն սենեակները, լայն պատուհան – ներով արդէն կը ստեղծեն այն հաճելի տրամադրութիւնը որ անհրաժեշտ է ի – րենց ընտանեկան բոյներէն զրկուած մեր ծերունիներուն: Ու կը զգաս որ Աղքատա– խնամի եւ հաստատութեան վարչութիւ – նը, ներքին պաշտօնէութիւնը իրենց կա – րելին կը փորձեն, անդգալի դարձնելու համար անոնց առանձնութիւնը: Դժուար է, անշուշտ, զոհացնել բոլորը, մանա – ւանդ նկատի առնելով չատերուն կարծրա– ցած սովորութիւնները կամ չարչարալից կեանքէ մը մնացած դառնութիւնները: Տրտունջներ միշտ ալ պիտի լսուին, ինչ – պէս Ազգ. Հիւանդանոցին եւ ուրիշ համա– նման հաստատութեանց մէջ: Պէտք է բա– ցատրել, հասկնալ այս բոլորը եւ ներողա– մտութեամբ դիտել:

Ինչ կազդուրիչ երեւոյթ,— չատեր ո – րոնք փիղիքապէս ընդունակ են աչխա – տանքի «բան մը» կ'ընեն ինքնաբերաբար, օգնելով պաշտօնէութեան: Դուռ մը բա – նալը, պատուհան մը զոցելը, աթոռ մը տեղափոխելը, իր անկար ընկերոջ օգնելը արդէն ցոյց կուտայ որ «իրենց Տան» մէջ են անոնք եւ սիրով կազմած են մեծ ըն – տանիք մը:

Կաղանդ ու Ծնունդ աւանդական տօները Հայկական բոյներու: Եղան մարդիկ ո – րոնք իրենց նուէրներով յիշեցին հաստա– տութեան գոյութիւնը եւ օգնեցին վար – չութեան, որպէսզի սեղանները զարդար – ուին անուշ – ապուրով, կարկանդակնե – րով եւ պտուղներով: Եւ խումբ մը ար – ուեստագէտներ ալ ուզեցին գուարթ կա– դանդ մը ստեղծել Հանդստեան Տունէն ներս:

Գաղափարը սիրելի էր բոլորին եւ զժ– ուար չեղաւ դերասաններ Գրիգոր Վահա– նի եւ Ա. Գարբիթեանի համար հաւաքել և – բաժիչտ թէ դերասան, երգող եւ արտա– սանող ու մանաւանդ, պարող երիտասար– դուհիներ որոնք իրենց գոյզգոյն հայկա– կան հագուստներով ժպիտ բերին խորշո – մած դէմքերուն, եւ ողեւորեցին մարած նայուածքները, թունդ հանելով սիրտեր:

Հաստատութեան հիւրանոցը որ զբօ – սախտարար փոքր է, չատ այցելուներ ըն– դունելու համար, լեցուած էր մանաւանդ հիւրերով եւ նեղ կուգար պարախումբին չարժումներուն: Բայց եւ այնպէս պա – տեցին մեր երիտասարդուհիները խմբովին թէ զոյգ – զոյգ, երգով, թառով ու դա– փով:

Բացումը կատարեց Տ. Ատոմ քհնյ. Փայլակեան, օրհնութեամբ եւ քանի մը խօսքով: Հանդիսին վարիչը, Պ. Գ. Վա – հան սրամիտ եւ զուարթ ձեւով մը չարու–

համար: Սուլթանը հրամայեց, որ ազատ– օրէն ապրին անոնք քաղաքին մէջ եւ ա – նոնց բոլորին յատկացուի կենսաթոշակ մը՝ արքայական գանձէն:

Կ'ըսեն, որ Ռոպէր Տը Քորպէ ապրեցաւ 108 տարի եւ Ֆուշէ Ֆիոլ՝ հարիւր: Գա– լով «Սրունք Ժերվէի», երբ մեծցան իր տղաքը, մեկնեցաւ Երուսաղէմէն եւ գնաց հաստատուելու իր նախկին պետերուն մայրաքաղաք՝ Թրիփոլիի մէջ:

Մինչեւ իրենց կեանքին վերջը, այս բա– րի մարդիկը իրենց աղօթքին մէջ կը յիշէ– ին ազնուասիրտ եւ Մեծ անձն Վեհապե– տին անունը: Սալահէտտինի խթման չի – չտակը՝ երկար ժամանակ, մնաց անջն – ջելի Արեւելքի քրիստոնեաներու յիշողու – թեան մէջ:

Հալէպ — Թարգմ. Վ. ՊԱՐՈՆ

ՕՏԱՐ ԼՋԵՐ

ՍԱԼԱՀԵՏՏԻՆ ԵՒ ԽԹՄԱՆ ԳԻՇԵՐԸ

★

(Բ. եւ վերջին մաս)

Քաղաքին մէջ գանուող Ֆրանկ քրիս – տոնեաները՝ մեծամասնաբար վերադն – ուեցան: Ուրիշներ՝ առանց փրկագին՝ ազատ արձակուեցան Սուլթանին եւ իր եղբօր՝ Մալիք Ալ Ադիլի կողմէ: Գալով բնիկ քրիստոնեաներուն, բնակեցան Երու– սաղէմի կամ արուարձաններուն մէջ: Բայց գանուեցան բազմաթիւ Ֆրանկներ՝ որոնք ենթարկուեցան Թշուառութեան կամ պե – րութեան: Հարիւր տարիէ ի վեր առանձին անգամ ըլլալով, քրիստոնեաները տխրու – թեամբ ու արցունքով կը դիմաւորէին Ծննդեան Տօնը:

×

Կարճ տեւեցին խորհրդակցութիւնները: Փութով վերջացուցին պետական գործե – րը: Սուլթանը կ'ամապարէր:

Ունկնդրութիւնը վերջացած, նչան ըրաւ իր եղբօրը՝ որ յառաջացաւ:

— Ամէն ինչ պատրաստ է, ըսաւ Մալիք Ալ Ադիլ:

— Երթանք, հրամայեց Սալահէտտին: Եւ այս մարդը՝ որուն յաղթանակները ցնցած էին Արեւմուտքը, պիտի կատա – րէր, ճակատագրին ժառանգաղրկուած քրիստոնեաներուն հանդէպ, պատմու – թեան մէջ նմանը չտեսնուած գործ մը:

Սուլթան Սալահէտտին Եուսուֆ Ալ Ա. – յուպի անցաւ ճամբաներու ցեխերու ընդ– մէջէն, ի խնդիր իրենց տուներուն մէջ փակուած քրիստոնեաներու:

Մեղմօրէն տրուած հարուածներուն, խարխուլ եւ որդնակեր դռները կը բաց – ուէին ճռնչալով: Երբեմն, վարանելով կամ վախնալով, ծերունիներ, մանուկներ եւ կիներ երկիւղած ակնարկ մը կը նե – տէին լուսամուտէն դուրս: Բայց, ապա – հովուած այցելուներու ազնիւ երեւոյթէն, չէին ուզանար դուռը բանալու:

Այս այցելուները Սալահէտտին եւ իր ընկերներն էին, որոնք պարէններով եւ ընծաներով բեռնաւոր, կ'երթային տար– ծելու ուրախութիւնն ու դիւրակեցութիւ– նը՝ Երուսաղէմի քրիստոնեայ օճախնե – րուն մէջ:

×

Ռոպէր Տը Քորպէ, Ֆուշէ Ֆիոլ, Ժեր – վէ Ֆորէլ իր կինը եւ չորս տղաքը բոլորը միասին խմբուած երկու ծերունիներուն երդիքին տակ, կը տառապէին նոյն անճ– կութեամբ: Որոշած էին միասին ան – ցրնել Ծննդեան այս խթման դիշերը եւ յաղեցնել իրենց անօթութիւնը՝ մխիթա – րական խօսքերով:

— Հրաչք մը, կը կրկնէր սրունքը կա – րած մարդը:

Բայց, չէր աւելցներ այլեւս, «կամ ո – ճիր մը», վասնզի, այն նախազգացումն ունէր՝ որ պիտի կատարուէր հրաչքը եւ ինչպէս կ'ըսէր իր կինը, Քրիստոս, որուն համար կռուած էր նախկին խաչակիրը, պիտի չլքէր զիրենք:

Եւ կատարուեցաւ հրաչքը:

— Շնորհաւոր Ծնունդ, «Սրունք Ժեր – վէ», կրկնեց ձայնը, այն վայրկեանին՝ երբ Սալահէտտին եւ իր [illegible] մանէին ցած եւ նեղլիկ սենեակին մէջ, ուր հաւաքուած էր խումբը:

— Ո՞վ էք դուք, հարցուց Ժերվէ կորո– վի ձայնով մը:

— Սալահէտտին:

Այս անունը տարօրինակ հնչեց քրիս – տոնեայ այս հնաւուրց բնակարանին մէջ: Սկեպտիկօրէն դիտեցին զիրար, չհաս – կնալով կամ չուզելով հասկնալ:

Բայց, ի վերջոյ, պէտք եղաւ ընդունել իրականութիւնը, իրապէս, Սուլթանն էր՝ որ կուգար անցընելու խթումը՝ երկու ծերունիներուն եւ անոնց զրացիներուն հետ:

×

Սալահէտտինի խթումը, նոյն դոյու – թեան մը սկզբնաւորութիւնը եղաւ Ռոպէր Տը Քորպէի, Ֆուշէ Ֆիոլի, Ժերվէ Ֆորէ– լի, իր կնոջ եւ իրենց չորս զաւակներուն

ՕՐԳԱՆՈՆ ԻՄ

Ասաց ինչպես միշտ, ոչ մի բառ չդուրս եկավ շրթունքներից։ Ֆիլը մի հիմար ժպիտ տվեց, գլուխը օրորեց, ասես ուզում էր ասել՝ ինչ որ է, ես էլ գիտեմ, բայց ինչ անեմ, որ չգիտեմ։

Ոչինչ չասաց նաև Ռուբենը։ Նա միայն ձեռքը մեկնեց Ֆիլին, ասես ուզում էր ասել՝ ինչ որ է, ես էլ գիտեմ, բայց ինչ անեմ, որ չգիտեմ։

Ֆիլը ձեռքը սեղմեց Ռուբենի ձեռքին, ասես ուզում էր ասել՝ ինչ որ է, ես էլ գիտեմ, բայց ինչ անեմ, որ չգիտեմ։

Ռուբենը ձեռքը սեղմեց Ֆիլի ձեռք

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՏԱԼԻՈՑ դահլիճը հրաժարեցաւ, հոգւոյս ծագական օրինադիր քննութեան առթիւ։ Վարչապետը, Պ. Փելլա, որ պաշտօնի ձեռնարկած էր անցեալ յունիսին, փոքրամասնութեան մէջ մնաց։

ՄԱՐՍԷՑԻ կեսթափոյին զօրը սկսաւ առջի օր, զինուորական առեանին առջեւ։ Երեսուն եւ մէկ ամբաստանեալներէն քանը փախած են։ Իսկորն ալ Գերմանիա ցի են եւ բազմաթիւ ոճիրներով ամբաստանուած։

ԹԵՀՐԱՆի մէջ հազար տղաք եւ աղջիկներ բոյոյց մը կատարեցին ի նպաստ Տոքթ. Մոսաեղի, իրենց կուրծքերը մերկացնելով։ Ցուցարարները 8–18 տարեկան էին։ Քանի մը չափահասներ ձերբակալուեցան։ — Իրան դործակատար մը նշանակեց Լոնտոնի դեսպանատան համար։

Հ. Ց. Դ. ՏԱՆ ԵՒ «ՅԱՌԱՋ»Ի

Մարսէյլէն Տէր եւ Տիկին, Կուսոուզեաններ, իրենց երկու զաւակներուն դին ուղորութենէ վերադարձին առթիւ, հազար ֆրանք կը նուիրեն «Յառաջ»ի, հազար ֆրանք ալ Հ. Ց. Դ. Տան ֆօնտին։ Սա նալ «Յառաջ»էն։

SURPRISE PARTY

Նախաձեռնութեամբ Նոր Սերունդի Փարիզի Շրջ. Վարչութեան, այս կիրակի ժամը 15էն 22, Ազգ. Տան մէջ։

Կը հրաւիրուին Միութեան բոլոր անդամները եւ համակիրները։

Հայկ. Բարեգործական Ընդհ. Միութեան Կեդր. վարչութիւնը (Նիւ Եորք) եւ Եւրոպայի Կեդր. յանձնաժողովը (Փարիզ), իորին ցաւով կը ծանուցանեն Միութեան պատուակալ նախագահին

Ն. Վ. ԱՌԱՔԵԼ ՓԱՇԱ ՆՈՒՊԱՐԻ

մահը որ տեղի ունեցաւ կառչի մէջ։

Հանդուցեալը անդրանիկ որդին էր, Պօղոս փաշա Նուպարի եւ Թոռը՝ պետական մեծ մարդուն՝ Նուպար փաշայի։

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այս հինդշաբթի, Յունուար 7, ժամը 14·30ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցին։

Մասնաւոր մահագդ դրկուած չըլլալով, կը խնդրուի ներկայս իբր այն ընդունիլ։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Զէլվէկեան եւ զաւակը եւ Պ. Նազար Կիւրիւնլեան կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի հոգեհանդիստ պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցին, 15 ռիւ Ժան Կուժօն, իրենց ողբացեալ մօր եւ մեծ մօր՝

ՏԻԿԻՆ ԲՐԱԲԻՈՆ ԿԻՒՐԻՒՆԼԵԱՆի

մահուան քառասունքին առթիւ։ Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԻՐԵՐՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Միութեանս միջոցով Հայաստանէն ըստացուած գրական, գեղարուեստական պատկերազարդ հանդէսներուն համար դիմել գրատուն Պարսամեան.— 46 ռիւ Ռիշէ, Փարիզ (9)։ Հեռ. Փոս. 64–90։

Հայաստանէն ստացուած ձայնապնակներուն համար դիմել Միութեան կեդրոնատեղին։

«Հին հայկական մանրանկարչութիւն»։

Մօտ առնէն Միութիւնը պիտի սպասնայ Հայաստանէն այս արժէքաւոր հատորը։ Մատեանը 40–48ի վրայ։ Գունաւոր 60 նկարներով։ Շրջան 10դէն 17դ դար։ Գինը 5250 ֆրանք։ Փափաքողները կրնան այժմէն արձանագրուիլ Միութեան կեդրոնատեղին։

Սպասած ենք հետեւեալ դիրքերը.—

1.— Հին Հայկական ճարտարապետութիւն 192 նկարներով։

2.— Նոր Հայկական ճարտարապետութիւն արդի Հայաստանի 169 նկարներով։

2.— Երաժշտական հատորներ եւ նոր երգեր եւն.։

Կը խնդրուի բոլոր դիմումները կատարել Միութեանս ընդհ. դանձապահին անունով։

Mr. Roland Nazarian
U. E. F. A. N° 9, Ave Calmels
Bois-Colombes (S.) Tél. CHA. 00 - 55

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Յունուար 7, Բ. օր Ս. Ծննդեան, յիսնամակ Մեռելոց, հինդշաբթի Ս. պատարագ ժամը 10ին։

ՄԱՐՍԷՑԻի Մայր Եկեղեցիի ժամանակացոյց.—

10 Յունուար, կիրակի Ս. Պատարագ, Հոգեհանգիստ եւ Ջրօրհնէք 8·30։

ՏՕՆԱԿԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ

Պօմոնի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ

7 Յունուար, Հինդշաբթի Մեռելոց, առաւօտեան ժամերգութիւն ժամը 8։ Պատարագ ժամը 10։ Հոգեհանգիստ 11·30։

10 Յունուար, կիրակի, Ե. օր Ծննդեան առաւօտեան ժամերգութիւն ժամը 7·30։ Պատարագ ժամը 9·30։ Հանդիսաւոր Ջրօրհնէք ժամը 11·30։

Տիկին Հ. Պէրպէրեան պիտի երդէ Ո՛վ զարմանալի եւ Այսօր ձայնն հայրական հոգեպարար տաղերը՝ Կոմիտասեան եղանակաւ։

ՀԱՑ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ԵԿԵՂԵՑԻ

10 Յունուար։ Յայտնութիւն եւ Մկրտութիւն։ *Ժամը 9·30ին ժամերգութիւն։ Ժամը 10·30ին ձայնաւոր պատարագ եւ Ջրօրհնէք։*

«ՀԱՅԱՍՏԱՆ»

Ամսագրին պարահանդէսը Փետրուար 13ին ժամը 21էն մինչեւ լոյս։

Կը խնդրուի նկատի ունենալ։

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Վիէնի Կապ. Խաչի երեք դպրոցներու տօնածառ — հանդէսը Յունուար տասնին, կիրակի կէսօրէն վերջ, ժամը 3ին, Սէրբէլը Կաթոլիկ սրահին մէջ։ Գեղարուեստական ճոխ բաժին, դպրոցի աշակերտներ բուն կոմիկ։ Կաղանդ պապան Ծրարներ պիտի բաշխէ անխտիր, բոլոր մանուկներուն։ Կը հրաւիրուին ծնողքներ եւ համակիրները։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ԵՒ ԱՑՑ

Ֆ. Կ. Խաչի Պանեէօ Քաշանի մասնաճիւղը կը ծանուցանէ.— *Այս հինդշաբթի, 7 Յունուար, առաւօտեան Հայոց եկեղեցին, 15 ռիւ Ժան Կուժօն, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի ողբացեալ ընկերուհի Անգիւնէ Եափուճեանի մահուան տարեդարձի առթիւ եւ իր ամուսնոյն՝ Ա. Եափուճեանի յիշատակին։*

Նոյն օրը կէս օրէ վերջ ժամը 3ին պիտի այցելեն ողբացեալ ընկերուհի Վեհիւճ Պասմաճեանի գերեզմանը։ Հաւաքուիլ Քաշանի գերեզմանատան դիմաւորմանքի առջեւ։

ԱՄԵՆԱՔՆՏԻՐ ԵՒ ՄՆԱՑՈՒՆ ՆՈՒԻՐԸ՝ ՁԵՐ ՍԻՐԵԼԻՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՁԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՑ ԿԱՄ ՕՏԱՐ

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

LUC-ANDRE MARCEL -ի

GRÉGOIRE DE NAREK

et

ANCIENNE POESIE ARMENIENNE

(Ed. des Cahiers du Sud)

կոթողային հատորը

Գեղարուեստական մաքուր հրատարակութիւն, ուր հեղինակը ի վեր կը հանէ ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻի հանճարը, եւ համաշխարհային արժէքը հայ բանաստեղծութեան։ Գինն՝ 1000 ֆրանք։

Դիմել՝ «Անդաստան»ի խմբագրութեան, տպ. Արաքս 46, Rue Richer, Paris կամ «Յառաջ»ի։

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Ի ՊԱՏԻՒ ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ ԸՆԿ. ՊԱՏՈՒՈՑ ԱՆԴԱՄՆԵՐՈՒՆ ՄԱՐՍԷՑԻ

Այս կիրակի իրիկուն, ժամը 9ին, Քաֆէ Նօայլ սրահը։

Սիրով կը հրաւիրուին նաեւ համակիրները։ Մուտքը ազատ է

ԴԵՂԱՐԱՆ

SILVESTRE

46, Rue de Trévise, Tél. PRO. 86-41

Ազգ. Տուներն դէպի Լաֆայէթի անկիւնը

Լաւագոյն ընդունելութիւն վերապահուած է Թաղիս հայ յաճախորդներու։

Կը խօսուի նաեւ հայերէն։

ՆԿԱՐԱՀԱՆԴԷՍ Կ. ՄՈՄՃԵԱՆԻ
Ծովանկարներ եւ գիւղանկարներ
GALERIE DE LA CITÉ
41, Quai de l'Horloge, Paris (1e)
Métro PONT NEUF

AGENCE DES MATHURINS

58, Rue des Mathurins, Paris (8e)

Tél. ANJ. 48 - 62

BOUTIQUES - LOCAUX COMMERCIAUX - APPARTEMENTS
PROPRIÉTÉS

17, Bld. des Capucines
(Face au Café de la Paix)
★
Tél. : OPÉra 80 - 34
— 00 - 25

COUTURE

ՅԱՏԿԱՊԷՍ ԿԸ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԻ ՓԱՐԻԶ ԱՊՐՈՂ ԿԱՄ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵՑ ԵԿՈՂ ՀԱՑԵՐՈՒՆ ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Կ. ԳԱԶԱԶԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՑ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ԱՌՕՐԵԱՑ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՊԱՏՃԱՌ ՈՒՆԵՑԷՔ

ՊՈՄՖՈՐ

Հոչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՌՈՒՄԸ, բոլորիայ նպարավաճառներուն մօվ

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակները։

Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (խլորի)։

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Աղբիւր Սկաուտ — Մ. Եօթնեղբայրեան խումբի բացառիկ ընկերական ընդհ. ժողովը, այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, ծանօթ հաւաքատեղին։ Բացականները խոստովին նկատի պիտի առնուին։ Կարեւոր օրակարգ։

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ահարոնեան» խումբի հաւաքոյթը այս հինդշաբթի ժամը 20·30ին Ազգ. Տան մէջ։

ՄԱՐՍԷՑԻ.— Համախմբում. Միութեան մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս կիրակի, Պուլվար տ'Ալթէն, 7 թիւ, Պար տը Կլոպի սրահը։ Շատ կարեւոր օրակարգ։

ՎԱԼԱՆՍ.— Համախմբում. Միութեան մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս շաբաթ, ժամը 21ին, ռիւ Պէլ Իմաժ, Հայկական արճճարանի սրահը։ Կարեւոր օրակարգ։

Սերաստիոյ Մուրատ Ուսումնասիրացին հանդէսը փետր. 20ին, շաբաթ իրիկուն։

ՀԱՄԱԽՄԲ. Միութեան Լիոնի մաս — նաճիւղը կը ծանուցանէ թէ Դեկտ. 25ի ընտանեկան խնջոյքը յետաձգուած էր ի նշան սուգի, հայրենակցուհի Տիկին Հայկանուշ Պաղտասարեանի արկածալի մահուան առթիւ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Ֆ. Կ. Խաչի Պանեէօ Քաշանի մասնաճիւղը իր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ բոլոր հիւրերուն, ինչպէս նաեւ բոլոր անոնց որոնք իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը բերին զարուեստական բաժինին, չքասեղանի եւ վիճակախաղի նուէրներուն, որով մեծապէս նպաստեցին մասնաճիւղիս տարեկան ցերեկոյթ — պարահանդէսի բարոյական եւ նիւթական յաջողութեան։

× Մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է փոքրիկին Սեդա Հաքիմեանի տարեդարձի առթիւ խնջոյքի ընթացքին դոյացած նուէրները 2700 ֆրանք։

1954ի ԱՌԱՋԻՆ ԹԱՏԵՐԱՀԱՆԴԷՍԸ ԾԻԾԱՂԻ ՅԱՏԿԱՆԻՇՈՎ

THEATRE D'IENA, 10, Av. d'Iéna
Métro IENA

Շաբաթ երեկոյ, 9 Յունուար, ժամը ճիշդ 20·45ին

Բազմաթիւ թատերասէրներու փափաքին համաձայն ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆ կը ներկայացնէ իր

ԲԱԽՏԻՆ ԱՆԻՒԸ

կատակերգութիւն երեք արար եւ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՐԵՐԱՐ ՄԸ

Գալուխթահայ զաւեշտ մէկ արար Դերասանուհիներու ընտիր հոյլ մը՝ Տիկիններ՝ Լաթիֆեան, Ազնաւորեան, Օր. Ելիզ, Պ.Պ. Գմբէրեան, Եր. Գրիգորեան, Տիգրան Պողպատ, ինչպէս նաեւ Լաթիֆեան եւ Գ. Տէրվիշեան։

Մուտք՝ 200 ֆրանքէն սկսեալ։ Կեդրան Գրատուն Բալուեան, 43 Ռիւ Ռիշէ։

Ֆրանսայի ամէն կողմը միատառած եւ գնահատուած, մօտաւոր տօներու հայկական աւանդական սեղաններուն անհրաժեշտ գարդը եղող եւ Հայաստանի Շիրակ նահանգի օղիին համը ունեցող անուղղակի զուգական եմպելին է հայկական անունով

ՇԻՐԱԿ

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ՅԱՌԱՋԸ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 — C.P.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ
8
ՅՈՒՆՈՒԱՐ

VENDREDI
8 JANVIER
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7263 — 30e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2674

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՄԵՐԻԿԱՆ

Երկու համայնակուլ ձուլարաններ են Հիւս. եւ Հարաւ. Ամերիկանները։ Մէկը 65 – 70, միւսը 30–35 տարեկան, հայկական տեսակէտով։

Երկուքն ալ օտար բազմութիւնները կը հալեցնեն, կը լուծնեն իրենց հետ նիւթ, վերածելով բազմարիւն եւ բազմաձայն ազնուացնի մը։

Երկուքին մէջ ալ հալեցնող ղանը կը գործէ սրընթաց։

Երկրորդը, զոր «ի լինելութեան», բազմութիւնները կը հրապուրէ, թա – փուր տարածութիւններ լեցնելու համար։

Այս պայմաններուն մէջ, կրնաք դատել թէ որքան արտակարգ ճիգեր կը պահանջէ ինքնապաշտպանութեան պայքարը։

Հիւս. Ամերիկայի զաղութը արդէն կը հաշուէ երեք սերունդ։

Շատ բան չէ մնացած անգրանիկ սե – րունդէն, որ մեծ մասով հոն հասած էր 1895 – 96ի ղէպքերուն առեն։ Վերահաս մահը կը հալեցնէ մնացեալ մասը։

Երկրորդ մեծ արտագաղթ մը հոն հո – սեցաւ 1920 – 25ին, եւ կը կազմէ տեսակ մը շաղկապ՝ հինին եւ նորին միջեւ։

Այս երկուքին միջեւ, կարելի է երրորդ համարիլ անոնք որ Ամերիկա ծնած են։

Վերջիններէն շատերը իրենց հայկա – կան ծագման մասին գաղափար ունին միայն մայրիկին եւեթ կեդրոնացնէն կամ հայրիկին խօսած լեզուէն։

Մեծ մասին բանուորական տառապանք – ները, եւ բախտաւորներու անտեսական բարգաւաճումը նոր կացութիւն մը առեղծեցին այդ ափերուն վրայ։

Վատ կը մնային եւ հետզհետէ գործնական, չօշափելի ձեւեր կը ստանային հայ – րենասիրական զգացումները եւ տենչերը։

Ամէնէն շարքաշ բանուորն ալ սիրայօ – ժար կը մասնակցէր հայրենակցական կամ համազգային ձեռնարկներու։

Բազաքական կուսակցութիւններ, Հայր. Միութիւններ, Կրթասիրաց եւ Ուսումնասիրաց ընկերակցութիւններ, Թերթեր, եւ – կեղեցիներ առեղծեր էին կախարդական մթնոլորտ մը։

Ինչպէս երկրին կեանքը, հայկական գործունէութիւնն ալ ստացած էր տարե – բային հանգամանք։

Անտահման եռանդ եւ զոհողութիւն՝ ա – մէն ճակատի վրայ։

Տեսակ մը նեղպազթ կը սկսէր 1908էն վերջ, երբ լուսեցաւ նոր կոչը, «Դէպի Երկիր», խարուսիկ ազատութեան մը առ – թիւ։

Ցետոյ պատերազմ։ Կամաւորական չարժում։ Բնաջնջում Թուրքիոյ հայ ժողո – վուրդի։ Ապա Հայկական հանրապետու – թիւն Սեւրի դաշնագրով։ Եւ վերջապէս Լոզան։

Այս բոլոր փոթորիկներու ընթացքին, երբ լոյսն ու խաւարը իրարու կը յաջոր – դէին չանթահարիչ արագութեամբ, սիր – տը անընդհատ կը գործէր դուրսի համար, իսկ շատ մը ներքին հոգեր անտիրութեան մատնուած էին։

Այդ հոգերուն գլխաւորը,— նոր սե – րունդի փրկութիւն, այժմ դարձած է հրատապ խնդիր։

Տարիներու ընթացքին բացուած ան – դունդը ահռելի մատնած է ամբողջ գա – ղութը։

Անցեալ տարի ահազանգ հնչեցուցին, եւ չորս կազմակերպութիւններ,— Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը, ՀՕՄը, Երիտ. Դաշ – նակցութիւնը եւ Աղգ. վարչութիւնը դոր – ծի ձեռնարկեցին, վտանգը սահմանափա – կելու համար։

Կազմուած են մասնաւոր յանձնախումբ – եր։ Հետզհետէ կը բացուին նոր դպրոց – ներ կամ դասընթացքներ, զարկ տալով հայերէնի ուսուցման։

Կացութիւնը դործունէութիւն կը պա – հանջէ ոչ թէ չորս, այլ տասնըչորս թե – ւերով։ Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԴԱՀԼԻՃԸ ՎՍՏԱՀՈՒԹԻՒՆ ՇԱՀԵՑԱԻ 249Ի ԴԷՄ 319 ՁԱՅՆՈՎ

ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ԿԸ ԳՏՆԷ ԵՐԿՐԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս կը նախատեսուէր, Լանիէլի դահլիճը վստահութեան քուէ չտեսաւ չորեքշաբթի օր, Ազգ. ժողովի արտա – կարգ նիստի մէջ։ Իր յայտարարութեան ընթերցումէն վերջ, քուէարկութիւն կա – տարուելով, 249 հոգի դէմ քուէարկեցին, 319 հոգի թեր։ Զեռնպահ մնացած էին 47 Լեւսփոխաններ։ Հակառակորդներուն մէջ կը դտնուէին 96 համայնավարներ, չորս յառաջդիմականներ եւ 104 ընկերվարա – կաններ։

Ահաւասիկ վարչապետին յայտարարու – թեան ղլխաւոր կէտերը ։—

Ցունիսի վերջը, երբ գործի ձեռնարկե – ցինք մեր ռակիի եւ օտար դրամի պահես – տը հաղիւ կը բաւէր դոցելու միայն 15 օրուան բացը՝ եւրոպական վճարումներու Միութեան։ Դեկտեմբերի վերջը մենք ի վիճակի էինք վճարելու 15 չաբթուան բացը։ Մեր արտաքին վաճառումները ա – ւելցան 1953ին։ Ցունիսին եւ Դեկտեմբե – րին տոլարին դինը ինկաւ 30 կէտ։ Մենք այժմ ունինք ռակիի եւ օտար դրամի դա – մար մը որ կրնայ վհատեցնել վաղ – ուան եւ միւս օրուան չահադէտները։ Անցեալ յուլիսի 4 միլիառի վտիտ դուա – րին տեղ այսօր մնուկին մէջ ունինք 160 միլիառ, որուն վրայ պիտի աւելնայ հա – ւասարաբար 25 միլիառ Դեկտեմբերին հրա – պարակ հանուած փոխառութեամբ։ Կա – ռավարութեան ընկերային հաշուեկշիռն ալ դրական է։ Անբաւական աշխատա – վարձերը աւելցուցինք։ Բոլոր վարձու աշխատաւորները տասը առ հարիւր զեղչ պիտի առանան իրենց տուրքերուն վրայ։ Բան մը միլիառ ֆրանք զեղչեցինք, մնդե – ղչնի տուրքերէն։ Մեր արտաքին քաղաքականութիւնը կը չարունակուի։ Պ. Պիտոյի կողմէ Պերմուտայի մէջ պար – զուած խնդիրները այժմ ուշադրութեամբ կը քննուին մեր մեծ դաշնակիցներուն կողմէ։ Պերլինի խորհրդաժողովէն ետք խորհրդարանին կ'ինդայ վերջնական որո – շումները տալ։ Այն առեն անթոյլատրելի պիտի ըլլայ որեւէ ձդձգում եւրոպական բանակի ծրագրին վաւերացման քննու – թեան մասին։ Միչա հաւատարիմ՝ Աս – լանեան դաշինքին, մենք վճռապէս որո – շած ենք որեւէ լուրջ պատեհութիւն չկոր – ծանցնել Ռուսիոյ հանդէպ, միջազգային կլիման բարւոքելու համար»։

Ուրիչ կարդ մը մանրամասնութիւն – ներէ վերջ, վարչապետը խօսեցաւ նաեւ Հնդկաչինի մասին։ «Մենք խաղաղութիւն կ'ուղենք։ Պատրաստ ենք բանակցելու։ Առաջին անգամ մենք յայտնեցինք այս տրամադրութիւնը եւ Հո Շի Մին պարզապէս կրկնեց մեր յայտարարու – թիւնները։ Տակաւին ոչ մէկ չօշափելի, պաշտօնական ձեռնարկ եղած է, իրական խօսակցութիւն մը կատարելու համար։ Սակայն պէտք չէ կորսնցնել ոչ համբե – րութիւնը, ոչ ալ յոյսը։ Պէտք է անվհատ չարունակենք մեր ջանքերը կարդադրու – թեան մը յանգելու համար, ինչպէս եղաւ Քորէայի մէջ։ Մեր նպատակն է անկա – խութիւն ընկերակից ժողովուրդներու, ինչպէս եւ ազատ աշխարհին պաշտպանու – թիւնը հարաւ – արեւելեան Ասիոյ ճակա – տին վրայ»։

Պ. Լանիէլ յետոյ արտասուչ կոչ մը ուղղեց ժողովին.

— « ԵԹԷ ներկայ կարգադրքը ակա – բանայ, Հանրապետութիւնը եւ Ֆրանսան իրենք, ինչպէս եւ մեր պատասխանները պիտի վտանգուին։ Ապագային չահը կը պահանջէ որ Ֆրանսան ունենայ ամրապէս խորհրդարանին կռթնած կառավարու – թիւն մը, ճիշդ այն պահուն երբ պիտի բացուի Պերլինի խորհրդաժողովը։ Ես պատրաստ եմ անմիջապէս քաշուելու, ինչպէս յայտնեցի Հանրապետութեան նա – խադահին, որ, համախորհուրդ՝ իր յա – ջորդին հետ, հարկ չդատեց ընդունիլ իմ առաջարկս։ Այժմ կը դիմեմ դեբրէյեան դատաւորին՝ Ազգ. ժողովին եւ կ'ըսեմ համոզումիս բոլոր ուժովը։— Անհրա – ժեշտ չէ երկար ճառեր խօսիլ, դիտնալու համար թէ վեց ամսուան քաղաքականու – թիւն մը արժանի՞ է չարունակուելու թէ ոչ։ ԵԹԷ կը կարծէք թէ կառավարութիւնը արժանի չէ Ֆրանսան ներկայացնելու, դուք չատ աւելի չանգաւոր պիտի ըլլաք իշխանութեան դլուխ պահելով զայն քան ինք՝ մնալով։ Ես սոխակորեայ պահան – ջեցի այս արտակարգ ժողովը, որպէսզի ի հարկին անհրաժեշտ ժամանակը ունե – նաք նոր կառավարութիւն մը հաստատե – լու։ Երկրին համար աւելի լաւ է նախա – րարական տագնապ մը քան քուէարկու – թեամբ տկարացած դործադիր իշխանու – թիւն մը»։

ԹԵՐ ՈՒ ԴԻՄ ՅԱՑՑԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ժողովին նախագահը յայտնեց թէ եօթը հարցապնդումներ կան։ Վարչապետը պա – հանջեց յետաձդել։ Կարգով խօսք առին քանի մը երեսփոխաններ, թեր ու դէմ կարծիքներ յայտնելով։ Մէկը դիտել տը – ւաւ թէ անպատեհ է նախարարական տագնապ մը ճիշդ այն պահուն երբ մի – ջազդային կացութիւնը կրնայ բոլորովին փոխուիլ։ Ֆրանսա չի կրնար հեղինակու – թենէ զրկուած ներկայացուցիչներ դրկել Պերլին, ոչ ալ յետաձդել տալ ժողովը։ Իմաստութիւնը կը պահանջէ նորոդել կա – ռավարութեան ընծայուած վստահութի – ւնը»։ Ուրիչ մը՝ զօր. Մոնսարէ յայտա – րարեց թէ Անգլեսաքսոնները եւրոպական միութիւն հաստատելէ աւելի կ'ուզեն վե – րաղինել Գերմանիան, որեւէ գնով։ Եւրո – պական բանակի համար պայմաններ ա – ռաջարկած ենք պիտակով հանդերձ որ պիտի չընդունուին։ Երկիրը չուզեր մեր – անալ՝ բանակ»։

Ընկերվարական երեսփոխան մը հար –

(Շար.ը կարդալ Դ. Էջ)

ՕԴՄԱՆԱՒՑԻՆ չորս արկածներ պատա – հեցան չորեքշաբթի օր։ Օդանաւ մը բան – կեցաւ Պէյրութի օդակայանին մէջ, բո – լորովին մոխիր դառնալով։ Ութ համ – րորդները եւ 4 օդաչուները ողջ ազատեցան։— Զորս հոդի մեռան, հինդ հոդի վիրաւորուեցան Զանաքքալէի մէջ (Թուրքիա), օդանաւի մը մէջ որ չախ – չախուած էր քաղաքէն 30 քիլոմեթր հե – ռու։ Նոյն օրը անդլիական օդանաւ մըն ալ խորտակուեցաւ 11 զոհերով։

ՀԻՒԼԷԱԿԱՆ ՄՂՁԱՒԱՆՋԸ

Ա. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՀԱՒԱՆԻ ՆԴԻՐԸ ՔՆՆԵԼ ՈՒՈՇԻՆԿԹՐԸՆԻ ՄԷՋ

Խորհրդային կառավարութիւնը յան – ուար 6ին յայտնեց թէ պատրաստ է Ու – շինկթընի մէջ քննելու հիւլէական բա – նակցութեանց խնդիրը, համաձայն Ա. – զգնհատողի առաջարկին։ Այս առթիւ «Իզ – վեստիա» հրատարակեց արտաքին նախա – րարութեան պաշտօնական դեկոյցը, որ կ'ըսէ թէ Մ. Նահանգներու կառավարու – թիւնը իր դեսպանին միջոցաւ առաջար – կած էր որ բանակցութեանց եղանակի խն – դիրը քննուի Ուշինկթընի մէջ։ Ա. Միու – թիւնը ընդունելով այս առաջարկը, հրա – հանգած է Ուշինկթընի խորհրդային դեսպանին՝ Պ. Զարուբինի վարել բա – նակցութիւնները։

Մոսկուայի ամերիկեան դեսպանը Պ. Մոլոթովի այցելեց Դեկտ. 31ին, ինչպէս եւ Դշ. օր, քննելու համար բուն բանակ – ցութեանց ձեւակերպութեան խնդիրը։

պահանջէ որ Ֆրանսան ունենայ ամրապէս խորհրդարանին կռթնած կառավարու – թիւն մը, ճիշդ այն պահուն երբ պիտի բացուի Պերլինի խորհրդաժողովը։ Ես պատրաստ եմ անմիջապէս քաշուելու, ինչպէս յայտնեցի Հանրապետութեան նա – խադահին, որ, համախորհուրդ՝ իր յա – ջորդին հետ, հարկ չդատեց ընդունիլ իմ առաջարկս։ Այժմ կը դիմեմ դեբրէյեան դատաւորին՝ Ազգ. ժողովին եւ կ'ըսեմ համոզումիս բոլոր ուժովը։— Անհրա – ժեշտ չէ երկար ճառեր խօսիլ, դիտնալու համար թէ վեց ամսուան քաղաքականու – թիւն մը արժանի՞ է չարունակուելու թէ ոչ։ ԵԹԷ կը կարծէք թէ կառավարութիւնը արժանի չէ Ֆրանսան ներկայացնելու, դուք չատ աւելի չանգաւոր պիտի ըլլաք իշխանութեան դլուխ պահելով զայն քան ինք՝ մնալով։ Ես սոխակորեայ պահան – ջեցի այս արտակարգ ժողովը, որպէսզի ի հարկին անհրաժեշտ ժամանակը ունե – նաք նոր կառավարութիւն մը հաստատե – լու։ Երկրին համար աւելի լաւ է նախա – րարական տագնապ մը քան քուէարկու – թեամբ տկարացած գործադիր իշխանու – թիւն մը»։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԿԸ ՄԵՂԱԴՐԷ ԵԳԻՊՏՈՍԸ

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, եդիպ – տական կառավարութիւնը երկրէն վտա – րեց Գահիրէի թուրք դեսպանը, Ֆեւզի Թոքայ, 24 ժամուան մէջ։ Այս առթիւ կարդ մը թշնամական արարքներ կը վե – րագրէր անոր։

Թուրքիոյ կառավարութիւնը յունուար 6ին դեկոյց մը հրատարակեց, դիտել տա – լով թէ «երբեք այսպիսի բան պատահած չէ դիւանադիտական պատմութեան մէջ»։ Զեկոյցը կ'ըսէ թէ Թուրքիա առարկու – թիւն չունի, եթէ Եդիպտոս այլեւս չի վստահիր Պ. Թոքայի։ Եւ կ'աւելցնէ.— « Դեսպանին կողմէ Գահիրէի Օփերային մէջ եդիպտոսի փոխ – վարչապետին ուղ – դուած խօսքերը կարելի չէր ընդունիլ, այդ պատճառով ալ արտաքին գործերու նախարարութիւնը հրամայեց դեսպանին անմիջապէս Անգարա վերադառնալ։ Մի – ջազդային օրէնքով, որ ոչ մէկ բացառու – թիւն կ'ընդունի, երբ դեսպան մը այլեւս վստահութիւն չի վայելեր, պէտք է լուր տալ այդ դեսպանը ներկայացնող կառա – վարութեան եւ խնդրել որ ետ կանչուի։ Եդիպտական կառավարութիւնը այդպէս չէ չարժած եւ արհամարհելով դիւանադի – տական իրաւունքները եւ առանձնաշնորհ – ները, ուղղակի արտաքսումի միջոց մը ձեռք առած է դեսպանին դէմ։ Ասիկա ա – րարք մըն է որուն նմանը չկայ քաղաքա – կիրթ երկիրներու քաղաքական չարաբե – րութեանց պատմութեան մէջ»։

Զեկոյցը կ'ըսէ նաեւ թէ դեսպանը ինք ուզած էր որ ետ կանչուի, նկատի առնե – լով եդիպտական մամուլին չարձակում – ները իրեն դէմ։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԵՒ ՓԱՔԻՍՏԱՆ բա – նակցութիւններ կը կատարեն, զինուորա – կան դաշինք մը կնքելու համար։ Այդ առ – թիւ կ'ըսուի թէ Մ. Նահանգները պիտի դինեն Փաքիստանը եւ ռազմական խա – րիսխներ պիտի ստանան։ Այս լուրերը քա – նիցս հերքուեցան, բայց իրազեկները կը պնդեն թէ ճիշդ են եւ թէ Ա. Միութիւնը սպառնայ ռազմական խարխիներ հաս – տատել Աֆղանիստանի մէջ, թէ Մ. Նա – հանգները ետ չառնեն իրենց դինուորա – կան ծրագիրը։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ Երեք. ժողովին 83րդ նստաշրջանը բացուեցաւ չորեքշաբ – թի օր։ Երէկ Այզընհաուըր կարդաց իր ա – ռանդական ճառը, պարզելով երկրին վի – ճակը։ Տնտեսական ծանր տագնապ մը կը նախատեսուի։ Արդէն իսկ երկու միլիոն դործազուրկներ կը հաշուուին։

ԱՒԱԶԻՆ ՋԻՒՆԸ երէկ առաւ ծածկած էր Փարիզի փողոցները, բայց չատ թե – թեւ։ Օդը մեղմացաւ։ Կը կարծուի թէ ձիւնին պիտի յաջորդեն տեղատարափ անձրեւներ։ Ցուրաքնդմեմատ կը չարունակուի դաւառի եւ ամբողջ Եւ – րոպայի մէջ։

ՊԵՐԼԻՆԻ չորս հրամանատարները նիստ դումարեցին երէկ, որոշելու համար Զոր – սերու ժողովին հաւաքատեղին։ Առաջին ժողովն է այս, չորս տարիէ ի վեր։

ԻՏԱԼԻՈՑ նոր կառավարութեան կազ – մութիւնը մեծ դժուարութեանց կը հան – դիպի։ Կը կարծուի թէ չատ երկար պիտի տեւէ տագնապը։ Շատեր կ'առաջարկեն ապդ. փրկութեան դաշինք մը կազմել նա – խադահութեամբ նախորդ վարչապետ Տէ Կասփերիի։— Մ. Նահանգները մեծադու – մար դինուորական ապահովութիւններ պիտի տան Իտալիոյ, հետեւաբար մեծապէս չա – հագրգռուած են նոր կառավարութեան կազմութեամբ։

ԻՍՐԱՑԻԼ 100·000 թոն քարիւղ պիտի դնէ Մ. Միութիւնէն, 20·000 թոն նարինջ ծախելով։

ԲԻԹԱՆԻԱՑԻՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

●

Վահէ «Օրը Օրին» մը նուիրած էր Նի – կոմիդիոյ առաջնորդ Սահակեանոս արք·ի եւ Բիւթանիացիներուն :

Հանդուցեալ առաջնորդին մասին չատ բան գրուած եւ խօսուած է : Քանի մը տող ալ ես պիտի աւելցնեմ :

Ցավակիմեան արք· հեզնասէր մըն էր : Քարոզներուն մէջ իրեն համար կարեւորը սրամտութիւն մը ընելն էր, հոգ չէ թէ ա – սոր անոր «խաթրը» կը մնայ, կը բաւէ որ սրամտութիւն մը ընէր : Քանի մը օրի – նակներ ·—

Նախ Արսլանպէկցիներուն մասին ըսածը որ սիպաը կը համարուի : Մինուդի առա – ւօտը իր քարոզին մէջ կ'ըսէ · « ··· Ու հո – վիւները իրենց ոչխարները թողելով եկան մսուրին մէջ երկրպագելու մանուկ Յի – սուսի առջեւ» : Ու կ'աւելցնէ — « եթէ հոն Արսլանպէկցի մը պտուտէր մէկ հաս ոչ – խար չէր ձգեր» :

Անշուշտ իր նպատակը անարդել չէր ամբողջ դիւղի մը բնակչութիւնը, այլ սը – րամտութիւն մը կատարել :

Հեղնած է Օրմանեան պատրիարքը իր քարոզին մէջ ըսելով ·— «Օրմանեան սըր – բազանը գրաբար գիտէ, ֆրանգուգա , իննկլիզկե գիտէ, հատտա լատինկե ալ գիտէ» : Հեղնած է նաեւ եղկիւէլ մարգա – րէն : Եղկիւէլ իր գիրքին մէջ կը ջարդէ կը փշրէ, անհատատները դէհենին կրակին կ'առաջնորդէ : Ցովակիմեան կը հարցնէ Եղկիւէլէն թէ իր ապառնալիքները դար – ձադրելու համար միջոցներ ունի՞, ըսելով «Քօփ ունիս Թիւֆէնկ ունիս, էյ Եղկ – կիւէլ» : (ԽՄԲ·— Այլաբանական խմաստով կ'ըսէր, հեգնելով Օսմ· կայսրութիւնը) :

Այս գուարճալիքներէն վերջը գանք ա – ւելի լուրջ բաներու :

Տարիներ առաջ կը պատէի Սէնի ափե – րը, գրավաճառներու կրպակներուն առ – ջեւ գիրքեր թղթատելով : Ձեռքս գիրք մը անցաւ (Լ'Իւնիթէ Քրէթիէն) : Թղթատեցի գիտնալու համար թէ հայ· եկեղեցւոյ մա – սին բան մը գրա՞ծ է : Զարմանքս մեծ է – գաւ երբ աչքիս դարկաւ Սահակեանոս արք· Ցովակիմեանի անունը :

1927ին Սոֆիա կաթոլիկներու եկեղե – ցիին մէջ Աստուածածնի ~ոնին առթիւ ներկայ եղեր է, եւ յետոյ այցելեր է պա – պական նուիրակ Ռոնքալիի : Սահակեանոս արք·ի այս ելոյթը քրիստոնէական միու – թեան նշան մը կը նկատուի գրքին հեղի – նակին կողմէ :

Մանկական յիշատակ մըն ալ·— Հինգ – վեց տարեկան տղայ մըն էի, փողոցը կը խաղայի ուրիշ տղոց հետ, խաղընկերնե – րէս մին ըսաւ·— « Երբ մեր առաջնորդը հազար տարեկան ըլլայ թագաւոր պիտի ըլլայ» : Տղու խելք :

Վահէ իր «Օրը Օրին»ով քար մը կը պըր – էկ Բիւթանիացիներուն, հարցնելով թէ ինչու համար Հայր· Միութիւն մը չու – նին :

Հայրենակցական միութիւններ կազմող – ները ամէնէն աւելի արեւելեան նահանգ – ներու բնիկներն են, Վանեցի, Մշեցի, Խարբերդցի եւն· : Անոնք ուր որ ալ գո – նուին իրենց առաջին գործը կ'ըլլայ Հայր· միութիւն մը կազմել : Այս իրողութիւնը ցոյց կուտայ թէ Հայր· Միութիւն մը կազմելու համար հոգ պէտք է, հայրենի – քի կարօտ, անցեալ յիշատակներ : Բիւ – թանիացին, Իզմիրցին, Մաղնիսացին , Պրուսացին, Ռոտոսթոցին չունին հայրե – նակցական միութիւն, որովհետեւ այս տարրերը կը պակսին իրեն :

Անոնք Բիւթանիացին : Երեք – չորս հարիւր տարի առաջ Հայաստանի գանա – զան կողմերէն մեկնելով եկեր հաստատ – ուէր են այդ օտար հողին վրայ : Անոնք « քալեր» են : Իզմիրցիները եկած են Բա – լուէն : Թուրքերը երբ Իզմիրի նաւահանգիստը կը չինեն Բալուէն երկաթագործ, հիւսն, ատաղձագործ վարպետներ կը բերեն և կը բնակեցնեն Իզմիր : Եկուորները կը դնեն Իզմիրի հայ գաղութին հիմը : Անշուշտ եկաբ ուրիշ տեղերէ եկած տարրերով գա – ղութը կ'ընդարձակուի : Անոնց խեակնե – րը գարձեալ «քալեր» եւ եկեր են Ֆրանսա եւ այլուր : Երբ Վանեցին եւ Մշեցին իրար կը նկատէ իր թողած երկիրը լեցուն անց – եալ յիշատակներով որ երեք հազար տար – ուան պատմութիւն մը ունի իր ետին, Բիւթանիացին եկուոր մըն էր, ոչ մէկ յի – շատակ թողած է այնտեղ որպէսզի պաշ – տամունքի առարկայ դարձնէր : Այդէն ինչ փուչի վերածուած է : Ուրեմն Ֆրանսա – բնակ Բիւթանիացին այլեւս Բիւթանիոյ յիշատակներով չապրիր : Երբ երկու իզ – միացի քով քովի կուգան կը տեսակցին ոչ թէ իբրեւ Իզմիրցիներ, այլ իբրեւ բարե – կամներ, եւ եթէ իրեն առաջարկուի միու – թիւն մը կազմել այդ երկրին անունով՝ ան բոլորովին անտարբեր պիտի դանուի եւ ժամանակավրէպ մը պիտի նկատէ զայն :

Թերեւս ըսողներ պիտի ըլլան թէ Հայր· միութեան մը նպատակը իր անդամները քով քովի բերելով անցեալ յիշատակները որոճալ եւ յօրանջել չէ, այլ օգտակար գործ կատարել : Ես ալ պիտի պատասխա – նեմ թէ ան որ առակ է հանրային գործու – նէութեան, կրնայ մասնակցիլ հանրօգուտ միութեան մը եւ իր կարողութիւնը ի գո – պաս դնել անոր : Անգամ մը փարիզ այցե – լող պոլսեբնակ Իզմիրցիի մը հարցուցի թէ Իզմիր գացող եկող Իզմիրցիներ կա՞ն : — « Երթան ինչ ընեն» , պատասխանեց : Ահա այս երեք բառերուն մէջ կը խտանայ Իզմիրցիին հոգեբանութիւնը իր ծննդա – վայրին հանդէպ : Երեւակայել որ Հուն – գարիայէն կամ Լեհաստանէն Հայեր գան Ֆրանսա հաստատուին եւ գործեակ Լվո – վը , Պուքովինան կամ Կեռան երազեն ···

Սամաթիացիները Միութիւն մը կազ – մած են եւ անունը դրած «Նախկին Սա – մաթիացիներու Միութիւն» : Ցատկանշա – նական է , «նախկին» բառը : Կը նշանակէ թէ անոնք հրաժարած են Սամաթիացիու – թենէ, հակառակ անոր որ Սամաթիան կանգուն կը մնայ : Ո՞ւր կը մնայ Բիւթա – նիացին, երբ ոչինչ մնացած է հայկական Բիւթանիայէն :

Վայ այն ժողովուրդին որ իր անցեալը կը մոռնայ , կ'ըսեն : Բայց Բիւթանիա – յին անցեալը Բիւթանիոյ մէջ չէ, այլ իր – րենց սրեան գնովը :

Ձիշդ է որ ամէն մարդ կը սիրէ իր ծնն – դավայրը, նոյնիսկ եթէ ըլլայ Ափրիկէի խորքերը : Բայց երբ այդ ծննդավայրին հետ որեւէ կապ չէ մնացած , ոչ բարոյա – կան , ոչ նիւթական եւ երբ իր տունը տե – ղը քանդուած կամ այրած են , միայն հե – տաքրքրութիւն մըն է որ պինդը կը մղէ երթալ անդամ մը տեսնել եւ չուտով վե – րադառնալ այն երկիրը որ պինդը հիւրընկալած է , ուր ազատութիւն եւ բարօրու – թիւն կը վայելէ :

Գալով այն հարցին թէ Բիւթանիացինե – րը ի՞նչ ըրած են ազգապահպանման հա – մար , ասիկա համազգային հանդամանք ունի եւ այս խնդրին լուծումը պէտք է փնտռել ազգովին :

Եզրակացնելու համար պիտի ըսեմ ամէ – նէն կարեւորը : 1919ին Պոլսոյ մէջ Պար – սկակի Մինաս Վերածին ձեռնարկեց Բիւթանական Միութեան մը կազմու – թեան : Առաջին ժողովը տեղի ունեցաւ Եիւքսէք Քալորըմ , Օսմանիէ պանդոկին հիւրասրահին մէջ (տէրը Բիւթանիացի մըն էր) : Առաջին ժողովին 15–20 հոգի մը կային՝ երկրորդ ժողովին աւելի նուազ եւ վերջապէս Միութիւնը դեռ չծնած մեռաւ : Եթէ այն առեն չյաջողեցաւ այսօր բնաւ չի յաջողիր :

Եթէ կան Բիւթանիացիներ կամ ուրիշ – ներ որոնք տարբերասակէտներ ունենայ մասին թող խօսին, պայմանաւ որ դա – ցումներով չաղարուին եւ գործնական միտ · քեր յայտնեն :

ՎԱՀՐԱՄ ՄՈՍԿՈՖԵԱՆ

ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՆԵՐՇՆՉՈՒՄԸ ԵՒ ՅԱՆԴԳՆՈՒԹԻՒՆԸ

●

ԽՄԲ· — Երրորդ եւ վերջին հատուած մը Արամ Խաչատուրեանի ճառէն ·—

Կարգ մը ընկերներ տակաւին սխալ կար – ծիք ունին երաժշտութեան մէջ ազգային սկզբունքի մասին : Անոնք կը սահմանա – փակեն այս գաղափարները, տանելով հարցը միայն մեղեդիին : Աւելին, անոնք միայն ժողովրդական երգն է որ նկատի ունին իրրեւ ազգային ոճի : Ձիշդ է ժողովրդական երգը ամէնէն հարուստ ազբիւրն է երգահանին արուեստին հա – մար , եւ ժողովրդական մեղեդի մը իր յօ – րինուածքով ամէնէն կարեւոր նշանն է ազգային նկարագրի : Սակայն ամէնէն կարեւորը եւ ոչ թէ միակը :

Ազգային դէմ գաղափարը երաժշտու – թեան մէջ բազմաթիւ երեւոյթներ ունի : Բայլ մեղեդիի ինքնատիպ նկարագրէն, կայ նաեւ յօրինուածքը ժողովուրդի երա – ժշտական մտածման, կշռոյթը իր պարե – րուն , մասնաւոր հնչիւնը իր գործիքնե – րուն , կերպը զանազան ժողովուրդներու արտայայտելու իրենց զգացումները : Հայրենի տան իր կարօտը տարբեր ձեւով կ'արտայայտէ Ռուսը Վրացիէն եւ Ֆրան – սացիէն ·

Ոճով եւ նկարագրով խորապէս ազգա – յին երաժշտական գործերու մէջ ժողովր – դական երգի ձայնելուէջը միշտ գոյու – թիւն չունի, օրինակ, Զայքովսքիի 6րդ Համանուագը, Ռախմանինովի 2րդ Քօն – չեռթօն : Կասկած կ'արթննայ մարդու մէջ թէ այս գործերը ազգային են, ուր իւ – րաքանչիւրը իր ձեւով կ'արտայայտէ ռուս ազգային նկարագիրը, ռուս մարդուն հո – գեկան տիպարը :

Աւսր հակառակ, կրնանք յիշել բազմա – թիւ գործեր, ժողովրդական մեղեդիով , որոնք ունին բանահիւսութեան (ֆոքլոր) արտաքին բոլոր յատկութիւնները եւ սա – կայն զրկուած են ազգային ճշմարիտ նը – կարագրէն, եւ չեն արտայայտեր ազգային կեանքի եւ մշակոյթի ժողովրդական ո – գին : Երբեմն ամբոխային երգեր կան , ո – րոնք զիւղացիի ժողովրդական երգերը ըլ – լալու յատկանութիւնը ունին, սակայն ա – նոնց ազգային նկարագիրը երեւութական է եւ արտաքին : Զարմանալի քէ որ այդ – պիսի երգեր անտարբեր կը ձգեն ժողո – վուրդը եւ չեն հանիր անոր հոգիին :

Երաժշտութեան մէջ ազգային ոճի խնդ – րին պէտք է մօտենալ աւելի լայն հորիզո – նով, առանց սահմանափակումի :

Երգը պէտք է ըլլայ անկեղծ եւ ներչըն – չուած : Պէտք է ժողովրդական ըլլայ , գա – ղափարական եւ յուզական բովանդակու – թեամբ : Պէտք է ճշդրիտ կերպով արտա – յայտէ յառաջապահ խորհրդային մար – դուն մտածումներն ու զգացումները : Իր մեղեդին պէտք է ըլլայ յստակ , թարմ, համայիչ : Իր ազգային նկարագիրը պէտք չէ վերածուի ժողովրդական երգերու ա – ւանդական դարձուածքներու բաղադրու – թեան մը :

Երաժշտութեան մէջ ազգային կնիքի նեղ ըմբռնում մը կ'առաջնորդէ ազգային սահմանափակումի, ազգայնական վտան – գաւոր չեզումներու : Այս բանը կ'երեւայ խորհրդային հանրապետութեանց կարգ մը երգահաններու խորապէս սխալ փոր – ձերուն մէջ, երբ արուեստական սահման – ներ կը գծեն ընկերվարական քոյր ազգե – րու երաժշտական մշակոյթներուն միջեւ : Պէ՞տք է չեշտել անհրաժեշտութիւնը ազ – գային գեղարուեստական մշակոյթներու փոխադարձ օգտակար ազդեցութեան , ըս – տեղծագործական կապերուն , տարբեր ժողովուրդներու երգահաններու միջեւ :

Երգահանին արուեստի մասին կատարե – լապէս համաձայն եմ Տ· Քապալեւսքիի սահմանումին թէ՝ «գեղարուեստի ար – հեստը, կարողութիւնն է մարմնացնելու կատարեալ գեղարուեստական ձեւի մը մէջ կենդանի ճշմարտութեան մը գաղա – փարը, կարեւորը՝ գաղափարական տեսա – կէտով : Ահա թէ ինչ բանի համար մենք , խորհրդային երգահաններս պէտք է ու – ժեղացնենք մեր պայքարը : Ահա թէ ինչու պէտք է բարձրացնենք մեր գեղարուես – տական պահանջներու չափանիշը » :

Շարունակելով դասականներու բարձր եւ իրապաշտ աւանդութիւնները, իւրա – ցնելով եւ զարգացնելով անոնց հարուստ գեղարուեստական փորձառութիւնը , պէտք է միշտ դժգոհ ըլլանք մենք մեզմէ :

Դժբախտաբար չատ են տակաւին՝ մեր մէջ ինքնագոհ մարդիկ որոնք փոխանակ խիստ ըլլալու իրենց հանդէպ կը նախընտ – րեն իրենց պահանջները ներկայացնել ե – րաժշտական Հրատարակիչականներու, քն – նադատութեան եւն· : Իրենցմէ դուրս ա – մէն մարդ կը քննադատեն, ինչ որ ոչ թէ կ'օգնէ այլ կը խափանէ մեր երաժշտական մշակոյթը :

Մեր քննադատութիւնը առաջնան պէտ – քէն կ'անցնի ամէնէն սուր , ամէնէն ար – դիական հարցերուն, եւ միայն մակերե – սով կը դրադի մեր երկրին երաժշտական կեանքին : Յարդ չհարզացի ներկայ ոճին նուիրուած յօդուած մը, մեր ստեղծա – գործական հետազօտութեանց տեսչու – թեան մօտ :

Մենք վճռապէս իրապաշտութեան եւ ժողովրդական նկարագրին հետ ենք : Ձկայ եւ պէտք չէ ըլլայ վէճ խորհրդային

ՕՏԱՐ ԷՋԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԵՂԸՍ

●

Ո՛չ գրականութիւն ··· :

Իմ առաջին մեղանչումիս պատճառը դուն եղար : Սարսափելի մեղք մը որ ոչ միայն ընտանիքս խելայեղօրէն չփոթու – թեան մատնեց , այլ նաեւ պարկեշտ կաթ – նավաճառը՝ որուն արդարասէր աչքերը՝ կը զգամ թէ տակաւին իմ աչքերուս մէջ կը զգամ թէ տակաւին իմ աչքերուս մէջ կը դամ թէ տակաւին իմ աչքերուս մէջ յառած կը մնան : Նկատել մեղքիս յաւի – տենականութիւնը, որ վաթսուն եւ հինգ տարուան ընթացքին կը թափառի իմ հոգ – ւոյս մէջ, որպէսզի վերջապէս խոնարհա – բար եւ հրապարակաւ խոստովանիմ զայն : Արդեօք պիտի կարողանա՞մ ազատիլ ան – կէ ··· : Ահաւասիկ թէ ինչ էր պատահածը :

Տակաւին եօթը տարեկան չկայի, որով իմ մէջս կը պահէր սրամտանութիւնը, թէեւ տարիքս կը ներէր որ զանազան պա – րապանեներու մէջ չարաճճի ըլլայի : Մաս – նաւոր կերպով սիրահարած էի պիրքերուն եւ գեղեցիկ պատկերներուն, կը սիրէի այնպիսի չափազանց սիրով մը, որ ազատ – օրէն կը մանէի գրավաճառներու խանու – թը, պարզապէս ընչելու թարմ թուղթին եւ տպագրական մելանին հոտը, որ ար – տակարգ կերպով հաճոյք կը պատճառէր ինծի :

Ազեւաթեր օր մը, տակաւին գրավաճա – ռի մը ցուցափեղկին առջեւ կանգ կ'առ – նեմ , ուր բազմաթիւ պատկերազարդ գիր – քերու մէջէն՝ ուշադրութիւնս կը գրաւէ , կախարիչի մը վրայ նկարուած զարմանա – լի պատկեր մը, որ կը ներկայացնէր կար – մրամատեր մը : Այս կարմրամորթը ունէր սրծիւի աչքեր , պողպատէ ջիղեր եւ այն – քան սուր ականջներ որ խոտերուն ածին անդամ կը լսէր ··· :

Նկատեցէք որ այսպիսի նկարի մը առ – ջեւ եօթը տարեկան տղու մը սիրտը ուժ – գնօրէն կը բարախէր : Այս գիրքը տակա – ւին կը պատկերացնէր իր մէջ, անողոք եւ ժպտուն ղէմքով գեղախումբ մը, որ կու – գար ընդ ցեխի մարզադետնի մը հետաւոր հովիտներէն, վայրի ձիեր որսալու : Ձե – գոտիները երեւոյթեան ճաշին համար կրակ վառեց , աղնձելու համար վայրի եղի մը կղզերը : Հանդիպակաց էջին վրայ՝ դէտ – նաբարձ մարտիկներ, գանակը ակռաներ – ուն խածած կը մօտենային ··· ահա , կը մօտենան , հիմա պիտի ցատկեն ··· պիտի

երաժշտութեան գաղափարական բովան – դակութեան մասին : Ցաղթահարելով բոլոր դժուարութիւնները, ի՞նչ ուղղութեամբ պէտք է զարգանայ մեր ընկերվարական արուեստը : Հարցեր որոնց համար ճիշդ եւ հաստատ պատասխան պէտք է գանեն մեր տեսաբանները :

Արդի երաժշտութեան գանազան հարցե – րը վերլուծելով , քննադատելով խորհր – դային երգահաններու գործերը , քննա – դատները պէտք է ընդհանրացնեն , համա – դրեն այս դիտողութիւնները , որպէսզի յանդգնօրէն պահանջեն երգահաններէն փնտռելու նորը :

Երգահանին չափ ալ խորհրդային քըն – նադատը պէտք է ունենայ նոյնքան սէր եւ կիրք իր գաղափարներուն մէջ : Բարձր գեղեցկագիտական հարցերը ուսումնասի – րած առեն, քննադատները պէտք չէ մոռ – նան մեր ժողովուրդին երաժշտական կեանքը :

Ի՞նչ կ'երգէ ժողովուրդը , ի՞նչ կ'ուզէ լսել , երգել , պարել : Ի՞նչ կ'առաջարկեն անոր , ժողովուրդին երաժշտական աչխա – տանքին լծուած կազմակերպութիւնները : Երաժշտութիւնը զանգուածներու համայ – նավարական դաստիարակութեան միջոց – ներէն մէկն է :

Խորհրդային երգահաններու բնտանիքը բազմաթիւ տաղանդներ կը հաչուէ իր մէջ, ինչպէս Ռուսերու, նամանաւանդ գաղ – նակցային հանրապետութեանց մէջ, ո – րոնք կը զարգացնեն ժողովուրդներու հա – րուստ աւանդութիւնները» :

Այնուհետեւ Արամ Խաչատուրեան կը թուէ հին եւ նոր խորհրդային ականաւոր երգահանները, որոնցմէ հիններէն հայե – րէն, Կ· Եղիազարեան, իսկ նորերուն մէջ Ա· Բաբաջանեան, Ա· Ցարութիւնեան :

Զարգացնել եւ կատարելագործել խոր – հրդային երաժշտութիւնը՝ կը նշանակէ զարգացնել եւ կատարելագործել ժողով – ղական եւ դասական արուեստը : Զարգա – ցումը չարժում մըն է դէպի յառաջ :

Ո՞Վ ՎՍՏԱՀ

Ի՞նչ կրնայ ըսել մարդ, երբ ան ինքզինքը կը գտնէ ամբողջովին անօգնական, ամբողջովին ապաստանի զրկուած, ամբողջովին ոտնակոխ եղած, ամբողջովին ոչնչացած։ Ի՞նչ կրնայ ըսել մարդ, երբ ան կը տեսնէ, որ ամէն ինչ, զոր ինքը կը սիրէր, զոր ինքը կը պաշտէր, զոր ինքը կ՚երկրպագէր, ամէն ինչ, որ իր կեանքին իմաստն էր, ամէն ինչ, որ իր կեանքին նպատակն էր, ամէն ինչ, որ իր կեանքին ուղեգիծն էր, ամէն ինչ, որ իր կեանքին ուղեկիցն էր, ամէն ինչ, որ իր կեանքին ապրելու ցանկութիւնն էր, ամէն ինչ, որ իր կեանքին ապրելու կամքն էր, ամէն ինչ, որ իր կեանքին ապրելու ուժն էր, ամէն ինչ, որ իր կեանքին ապրելու ոգեւորութիւնն էր, ամէն ինչ, որ իր կեանքին ապրելու հաւատքն էր, ամէն ինչ, որ իր կեանքին ապրելու յոյս

ցույց.— «Ո՞վ կրնայ հաւատալ թէ կառավարութիւնը իրապէս կը վայելէ երկրին վստահութիւնը: Վարչապետը լաւատես հաւատիւկիա մը ներկայացուց զոր փաստերը կը ժխտեն: Ժողովուրդին դնելու կարգադրութիւնը աւելցած չէ: Տնտեսական տագնապը կը ծանրանայ: Գործազուրկներ – րուն թիւը 252·000ի հասած է: Գալով ազգային կացութիւնը, ան՝ այսօր աւելի յուսահատ է քան անցեալ տարի նոյն ժամանակներուն, պատճառը այն է որ գանք որ Յունաց 265 միլիառ Ֆրանքի վարկ մը ցանգաւ: Շատ խոր է ժողովուրդին դժգոհութիւնը,—վարձու աշխատաւորները, պետական պաշտօնեաները, հողագործները, ուսանողները ի – րենց դայրոյթը կը յայտնեն»:

Ուրիշ քանի մը ճառերէ վերջ, ժողովը իր վստահութիւնը յայտնեց բուռն ծափերու մէջ:

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Այս շաբաթ Ճրագալոյց երեկոյ ժամը 5ին: Կիրակի, Ս. Ծնունդ առաւօտ ժամը 7ին: Պատարագ ժամը 10·30ին: Ջրօրհնէք ժամը 11·30ին:

Պ. Եսայի Մխիթարեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Սարգիս Մխիթարեան եւ զաւակը, Պ. Ժօրժ Մխիթարեան, Օր. Անահիտ Մխիթարեան, Տէր եւ Տիկին Արմենակ Ճակոբեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Ճակոբ Ճակոբեան, Բարունակ Ճակոբեան, Օրիորդներ Արմենուհի եւ Արշալոյս Ճակոբեան, Տէր եւ Տիկին Վարդան Աճէսեանց եւ զաւակները (Երեւան), Տէր եւ Տիկին Արմենակ Պօղոսեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Գէորգ Սահակեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Արամ Վարդանեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկ· Վահան Վարդանեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկ· Անդրէաս Պաղտասարեան եւ զաւակները խորունկ ցաւով կը ծանուցանեն իրենց կնոջ, մօր, քրոջ, հօրաքրոջ, տատոջ, սանամօր եւ ազգականին՝

ՏԻԿԻՆ ԼՈՒՍԻԿ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆԻ

(Ծնեալ Ցակոբեան, Ալէպաբցի)

մահը որ տեղի ունեցաւ Յունուար 7ին Պօժօն Հիւանդանոցին մէջ, 48 տարեկան հասակին:

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի շաբաթ, 9 յունուար, ժամը 14·45ին: Հանգուցեալ ծանթիյի դերեզմանատան դրան առջեւ:

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այն նկատել:

Ֆ· Կ· ԽԱՉ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Ֆ· Կ· Խաչի Մար – ակյալ վարչութիւնը շնորհակալութիւն կը յայտնէ բոլոր անոնց՝ որոնք իրենց ներ – կայութեամբ բարձրացուցին եւ նիւթապէս առատացուցին միութեան մեծ պարահանդէսին: Մասնաւոր շնորհակալութիւն նաեւ հետեւեալ ազգայիններու որոնք իրենց պատարաւն եւ առատաձեռն նուէրներով մասնակցեցան կատարուած հանդանակութեան.—

Պ· Ալիքսան Ղարիպեան տասը հազար ֆրանք, Տօքթ· Տիկերեան, Պ· Պ· Հրայր Գրիգորեան, Թորայեան Բասքալ, Չէքմէան 10·000 ֆր·, Տէր եւ Տիկ· Աւետիս Մելքոնեան 9·000, Պ· Հայկակ Ներսէսեան, Տիկին Ճակոբեան, Պ· Գրիգորեան ընտանիք, Սինանեան (Շօսիւթ ճիմի), Աբծրունի Ջրպազեան, Ա· Համալեան, Շաւարշ Թաշճեան (դեղագործ) հինգ հազարական ֆրանք, Տէր եւ Տիկին Մինաս Պօղոսեան չորս հազար, Պ· Յովհ· Հաջատրեան 3·500, (Շօսիւթ Տիւք սը կիզ), (Ֆրանսացի)3000, Տիկին էլմիկեան 3000, Պ· Տիգ· Թումիկեան, Համազգ· Մշակութային Միութիւն, Տիկին Էքիկեան, Պ· Պ· Վառնաճեան, Լուսարարեան, Էլմաս Սօլա երկու հազարական ֆր·, Աբեղուշ – ներու միութիւն հազար ֆրանք, Նոր Սերունդ, Հայ· Երիտ· Միութիւն, Պ· Քայթանճեան, Տիկին Մկրեան, Տիկ· Ժամկոչեան, Տիկին Զէօրէքճեան, Սալամեան, Պ· Զիչէքեան հազարական ֆրանք, Պ·Ղազարեան 500 ֆրանք: Ընդհ· դումար 102 հազար ֆրանք:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊԱՀԱԿ.— Այրի Տիկին Էլմաս Խաչիկեանի մահուան առթիւ Ֆ· Կ· Խաչի Փարիզի մասնաճիւղը չնորհակալութեամբ առացած է երեք հազար ֆր·, Տէր եւ Տիկին Բարսեղ Սերճանեանէ եւ Տէր եւ Տիկին Հայկակ Պետրոսեանէ:

ՆՈՐ ՍՏԱՑԱՆՔ

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆ
ՎԵՐՑԻՇՈՒՄՆԵՐ
(ԹԱԼԷԱՓԻ ԱՇԱՓԵԿՈՒՄԸ)

Գրի առաւ Վահան Միհնախոյեան: Պատկերազարդ, 475 մեծադիր էջ, ընտիր տպագրութեամբ:

Գինն (թղթակազմ) հազար ֆրանք: (Թղթատարի ծախքով 1100 ֆրանք):

Սակաւաթիւ օրինակներ ունինք լաթակազմ, գին 1200 ֆրանք: (Թղթատարի ծախքով 1300 ֆրանք):

Ֆրանսայի եւ հարեւան երկիրներու համար դիմել ՅԱՌԱՋի վարչութեան:

«ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔ»ԷՆ (Կ· Գէ – որգեան) ինչ որ ունէինք, սպառած է:

Կը յուսանք քանի մը օրէն ստանալ նոր ծրար մը որ ուշացած է թղթատարական դործադուլի պատճառով:

ՄԱՐՍԷԼԻ Մայր եկեղեցիի ժամանակացոյց.—

10 Յունուար, կիրակի Ս· Պատարագ, Հոգեհանգիստ եւ Ջրօրհնէք 8·30:

ՏՕՆԱԿԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՑ

Պօտոնի Ս· Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ

10 Յունուար, կիրակի, Ե· օր Ծննդեան առաւօտեան ժամերգութիւն ժամը 7·30: Պատարագ ժամը 9·30: Հանդիսաւոր Ջրօրհնէք ժամը 11·30:

ՀԱՑ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ԵԿԵՂԵՑԻ

10 Յունուար: Յայտնութիւն եւ Մկրտութիւն: Ժամը 9·30ին ժամերգութիւն: Ժամը 10·30ին ձայնաւոր պատարագ եւ Ջրօրհնէք:

SURPRISE PARTY

Նախաձեռնութեամբ Նոր Սերունդի Փարիզի Շրջ· Վարչութեան, այս կիրակի ժամը 15էն 22, Ազգ· Տան մէջ:

Կը հրաւիրուին Միութեան բոլոր անդամները եւ համակիրները:

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ֆ· Կ· Խաչի:

Յունուար 24ին, կիրակի օրը կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, Յոյներու սրահը, 5 ռիւ Պօսֆուա, Լիոն:

Գեղարուեստական բաժին: Երգ, պար – տատանութիւն եւ անակնկալներ:

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ՎԻՆԻ ՄԷՋ

Վիէնի Կապ· Խաչի երեք դպրոցներու ուսածառ – հանդէսը Յունուար տասնին, կիրակի կէսօրէն վերջ, ժամը 3ին, Սէրբէրը Կաթոլիկ սրահին մէջ: Գեղարուեստական ճոխ բաժին, դպրոցի աշակերտներ – րուն կողմէ: Կաղանդ պապան Ծրարներ պիտի բաշխէ անխտիր, բոլոր մանուկներ – րուն: Կը հրաւիրուին ծնողքներ եւ համակիրները:

ԼԻԼԱՑԻՆ
ԼԻԼԱՑԻՆ
ՄԻՇՏ ԼԻԼԱՑԻՆ

ՀԱՄԵՂ, ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ՄԱՏՋԵԼԻ

եւ մանաւանդ հոսիլի ճաշ մը ընելու համար:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՈՐ ՆՈՒԱԳԱՒՈՒՄԲ

մը իր նոր յայտագրով:

Բացառաբար ամէն երիկուն կը նուագեն ՀԱՄԲԱՐ (թառ), ՀԱՅԿ (ջութակ) եւ իրենց խումբը:

24, Rue Saint Lazare, Paris 9e
Métro Trinité, Notre Dame de Lorette

ԱՄԵՆԱԸՆՏԻՐ ԵՒ ՄՆԱՑՈՒՆ ՆՈՒԻՐԸ՝ ՁԵՐ ՍԻՐԵԼԻՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՁԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՑ ԿԱՄ ՕՏԱՐ

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

LUC-ANDRE MARCEL -ի

GRÉGOIRE DE NAREK

et

ANCIENNE POESIE ARMENIENNE

(Ed. des Cahiers du Sud)

կարդացած ռատորը

Գեղարուեստական մաքուր հրատարակութիւն, ուր հեղինակը ի վեր կը հանէ ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻի հանճարը, եւ համաշխարհային արժէքը հայ բանաստեղծութեան: Գինն՝ 1000 ֆրանք:

Դիմել՝ «Անդաստան»ի խմբագրութեան, տպ· Ա.րաքս 46, Rue Richer, Paris կամ «Յառաջ»ի:

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Ի ՊԱՏԻՒ ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ ԸՆԿ· ՊԱՏՈՒՈՒՈՑ ԱՆԴԱՄՆԵՐՈՒՆ ՄԱՐՍԷԼ

Այս կիրակի իրիկուն, ժամը 9ին, Քաֆէ Նօայի սրահը:

Սիրով կը հրաւիրուին նաեւ համակիրները: Մուտքը ազատ է

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Ֆ· Կ· Խաչի Պան – կէս Քաշանի մասնաճիւղը չնորհակալութեամբ առացած է Նոր Տարուան առթիւ հետեւեալ նուէրները.— Այրի Տիկին Պայծառ Տակառեան հազար ֆրանք, Տէր եւ Տիկին Լ· Շերլինեան հազար, Տէր եւ Տիկին Լ· Տօնիկեան հազար ֆրանք:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Փարիզէն իրենց մայրը կը փնտռէ իր զաւակները Ճակոբ եւ Նազարէթ Փէմպէճեաններ: Հօր անուն Մանուկ: Բնիկ Կեսարացի: Պոլսէն մեկնած են 1923ին: Թախանձագին կը խնդրուի լուր տալ «Յառաջ»ի հասցէով: Կը խնդրուի «Յուսարեր»էն արտատպել այս փնտռտուքը:

ԴԻՄԵՑԷՔ, ԴԻՄԵՑԷՔ ԴԻՄԵՑԷՔ
244-246, Rue Vendôme, MO. 11 - 84
20, Rue Villeroy, MO. 32-10,LYON

Bahadourian
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Որ կը թեթեւցնէ ձեր հոդերը:

Միակ հաստատութիւնը որ ունի Խթանպուլ վաճառանիշով սուրճը, յատուկ խառնուրդով քաշուած եւ ծեծուած:

Ձմռնամաք ուծնական օրերուն ձեր սեղաններուն վրայ մեր աննման ՇԻՐԱԿ ՕՂԻՆ զուտ խաղողի հիւթէ:

Ձոխ մթերքով կ'ընդունինք պատուիրանքներ Ֆրանսայի, դաղթավայրերու, Զուիցերիոյ, Պելճիքայի համար, արագ սպասարկութեամբ եւ մատչելի դիներով:

Ունինք յունական պամիա էքսթրա ձիթապտուղ եւ կալամաթա ֆաշխավալ եւ ընտիր ձեթմակ պանիր:

Նաեւ Թուրքիոյ չոր եւ պահածոյ պամիաները եւ տոլմաները, թահին եւ թահին հէլվա, ապուխտ եւ երշիկ համեմներ, սալամ, մահալէպպի, չոր պտուղներ ընդեղէն (պուլկու եւ էշղիէկ), անշուշտ եւ ամէն տեսակ խաւիարներ:

ԿԸ ԲԱՒԻ ՊԱՐԶ-ԱՑՑԵԼՈՒԹԻԻՆ ՄԸ տեւական յաճախորդ դառնալու համար:

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՄԱՐՍԷԼ.— Համախմբր· Միութեան մասնաճիւղի ընդհ· ժողովը այս կիրակի, Պուլվար տ'Ալպէն, 7 ռիւ, Պար տը Կլոպի սրահը: Շատ կարեւոր օրակարգ,

ՎԱԼԱՆՍ.— Համախմբր· Միութեան մասնաճիւղի ընդհ· ժողովը այս շաբաթ, ժամը 21ին, ռիւ Պէլ Իմաժ, Հայկական բաժանասնի սրահը: Կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷԼ.— Բարեգործական երեկոյ. ընկերակցութեան դասախօսութիւնը այս կիրակի ժամը 18ին, 19ա, ռիւ Վանթիւր: Կը խօսի Պ· Վ· Թորամանեան, Հ· Բ· Ը· Միութեան մասին:

ՑԵՏԱԶՈՏՈՒԱԾ է Աղբիւր Սերոբ – Մ· Եօթնեղբայրեան խումբի ժողովը:

1954ի ԱՌԱՋԻՆ ԹԱՏԵՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
ՅԻՇԱՂԻ ՑԱՏԿԱՆԻՇՈՎ
THEATRE D'IENA, 10, Av. d'Iéna
Métro IENA

Շաբաթ երեկոյ, 9 Յունուար, ժամը ճիշդ 20·45ին

Բազմաթիւ թատերասէրներու փափաքին համաձայն ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆ կը ներկայացնէ իր

ԲԱԽՏԻՆ ԱՆԻՒԸ

Կատակերգութիւն երեք արար եւ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՐԵՐԱՐ ՄԸ

Գաղութահայ գաւեշտ մէկ արար

Դերակատարներու ընտիր հոյլ մը՝ Տիկիններ՝ Լաթիֆեան, Ագնուորեան, Օր· Էլիզ, Պ·Պ· Գմբէթեան, Եր· Գրիգորեան, Տիգրան Պողպատ, *ինչպէս նաեւ* Լաթիֆեան եւ Գ· Տէրվիշեան:

Մուտք՝ 200 ֆրանքէն սկսեալ: Կեդրոն Գրասուն Բալուեան, 43 Ռիւ Ռիշէ:

ԱՆՄԻՋԱՊԻՍ ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ

Ծախու տուն մը չորս սենեակ, խոհանոց, + աշխատանոց, Սոյլ գիծին վրայ, մէթրօ Պանկէոյի չատ մօտ:

Դիմել՝

Maison - Lazare, 13, Rue Thérèse
Paris (1e). Tél. RIC. 33-55

ԾԱԽՈՒ ԽԱՆՈՒԹ

Ամէն զործի համար, Փարիզի մօտիկ եւ հարուստ արուարձանի մը մէջ: Ունի նաեւ երկու սերուն եւ օգտատէր սենեակ, խոհանոց, մուտք, պատշգամ, մատան, դեղեցիկ տեսարան, կեդրոնական ջեռմութիւն:

Դիմել Յառաջի վարչութեան:

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Gros, Demi-Gros

Գուլպայ, մի – պա, ներքին ներմա – կեղէններ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՏԱՒՈՐ ԳԻՆ – ՆԵՐՈՎ:

Նոր գիներ

Articles polichinelles-ի համար:

Միակ հասցէն՝

BONNETERIE BEAUBOURG

227, Rue St. Martin, PARIS (3e)
Tél.: ARC. 66-50

Ֆրանսայի ամէն կողմը փնտռուած եւ դնահատուած, մօտաւոր տներու Հայկական աւանդական սեղաններուն անհրաժեշտ զարդը եղող եւ Հայաստանի Շիրակ նահանգի օդին համը ունեցող անզուգական ըմպելին է Հայկական անունով

ՇԻՐԱԿԸ

ԱՌՕՐԵԱՑ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՊԱՏՄԱՆ ՈՒՆԵՑԻՔ

ՊՈՍՖՈՐ

Հոչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՒՌՈՒՄԸ, բոլորհայ նպարավաճառներուն մօվ

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ:

Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՒՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (ֆլորին):

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ
2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. Հատը 12 ֆր.

ՇԱԲԱԹ 9 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
SAMEDI 9 JANVIER 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻԻ 7264 30e ANNEE | Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍՍԱԿԵԱՆ | ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻԻ 2675

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՆՈՐԷՆ ՀԱՅԿ. ԱՄԵՐԻԿԱՆ

Քսան տարիէ ի վեր երկու մասի բաժնուած է Հիւս. Ամերիկայի գաղութը : Երկու Առաջնորդարան, երկու Ազգ. վարչութիւն, եւայլն :

Ուրեմն, երկու տարբեր թեւեր կը վարեն հանրային գործունէութիւնը :

Դժուար է նախատեսել թէ դեռ ո՛րքան պիտի տեւէ այս պառակտումը, որ կը նշանակէ նաեւ ճիղերու եւ ծախքերու վատնում :

Տեսակ մը բնական վիճակ դարձած է այս բաժանումը : Հրաշք մը պիտի ըլլար, եթէ միացեալ ճակատ կազմուէր գոնէ հիմնական հարցերու մասին :

Երկու կողմերն ալ չունին միջնակարգ վարժարան, բայց ունին բազմաթիւ եկեղեցիներ եւ դեռ նորեր կը շինեն կամ կը վարձեն :

Այսպէս, երկու թեմերէն այն որ «Դաշնակցական» կը համարուի, ձեռնարկած է նոր եկեղեցի մը շինելու Պոսթընի մէջ, հարիւր հազար տոլարի հանգանակութիւն մը բանալով :

Միւս թեմը, որ «օրթոտոքս» կը կոչուի Տիրան արք. ի բացատրութեամբ, նոյնպէս մղում կուտայ եկեղեցաշինութեան եւ կրթական օրեցօրեայ դպրոցներու :

Վերջերս առիթ ունեցանք վերլուծելու Տիրան արք. ի ուղերձը, եւ տեսանք թէ ինչ ուղղութեամբ կ'ըմբռնեն ազգապահպանումը :

Պառակտումի մատնուած է նաեւ Քալիֆորնիոյ թեմը :

Զենք ուզեր մանրամասնութեանց մէջ մտնել, քրքրելով հետեւր դաղութի մը ներքին վէրքերը :

Բազմաթիւ են անհամաձայնութեանց պատճառները, որոնց վրայ իւղ կը լեցնեն ապի մը հին եւ նոր վեդարաւորները, ապերասպութեամբ կամ փառամոլութեամբ :

Շատեր տակաւին չեն ըմբռնած «միասնականութեան» խմասը, եւ տեղի կու տան անամէջ վէճերու :

Բաղդատաբար մխիթարական պատկեր մը կը ներկայացնէ Հարաւ. Ամերիկայի դաղութը, 25–30000 հոգի :

Թեմը կը բաղկանայ երեք չէն կեդրոնէ, — Արժանթին, Պրազիլիա եւ Ուրուկուէյ : Վերջին տարիներու ընթացքին ցիրուցան համբրնքներ կազմուեցան Վենեսուէլլայի եւ Չիլիի մէջ, Տարազիրներու միջազգային կազմակերպութեան մի ջոցաւ :

Երեքն ալ ունին իրենց ներքին կազմակերպութիւնները, իսկ առաջնորդական աթոռը կը գտնուի Պուէնոս Այրէս (Արժանթին) :

Պատերազմէն վերջ անցիր օրէնք մը դարձան կաթող. պատուիրակութիւններ դնելու համար Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու Վաշինկթընի մէջ, որպէսզի ներկայացնեն հայ գործը :

Ուրեմն այս թեմին համար ալ եպիսկոպոս մը նշանակուած է իբրեւ պատուիրակ, սպասելով առաջնորդին ընտրութեան :

*Բուն հայաշատ կեդրոնը, Արժանթին, **ունի եկեղեցիներ եւ շարք մը դպրոցներ, որոնց աշակերտները մեծ թիւ մը չեն կազմեր :***

Եկեղեցի եւ դպրոց ունի նաեւ Պրազիլիոյ կեդրոնը, Սան Փաւլօ :

»Արմենիա» երիտ. Միութիւնը, Կ. Խաչը (ՀՕՄ), Հ. Մ. Ը. Մ.ը, Հայր. Միութիւններ եւ շարք մը ակումբներ վառ կը պահեն հանրային կեանքը :

Իրրեւ քաղաքական կազմակերպութիւն՝ Դաշնակցութիւնն է որ կը մնայ պատնէշին վրայ, ինչպէս ամէն տեղ :

Հարթիչ դլանը կսկծալի աւերներ դործած է նաեւ այս հեռաւոր ափերուն վրայ, ուր սպաներէնը կը տիրապետէ, փոխան անդլերէնի եւ ֆրանսերէնի :

Ինքնապաշտպանութեան միջոցները համապատասխան արդիւնքը չեն տար դլխաւորաբար անոր համար որ, մասնաւորապէս ծնողները իրենց տակաւին չեն բաններ վատնդին ծանրութիւնը : Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՋՈՐՍԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԸ

ՆՈՐ ԵՐԱՇԽԻՔՆԵ՞Ր ՊԻՏԻ

ՏՐՈՒԻՆ Խ. ՄԻՒՐԹԵԱՆ

Զօրս պետութեանց ներկայացուցիչներ – ը նիստ դումարեցին երէկ օր, Պերլինի մէջ, որոշելու համար Զորսերու ժողովին հաւաքատեղին, բայց չկրցան որոշում տալ : Նոր ժողով մը պիտի դումարեն չաբաթ օր, Պերլինի արեւելեան մասին, այսինքն ռուսական կեդրոնին մէջ : Պաշտօնական դեկոյցը կ'ըսէ թէ ժողովը տեւեց վեց ժամ եւ «կարծիքի փոխանակութիւններ կատարուեցան » :

Արեւմտեան դաշնակիցները կ'առաջարկեն ժողովը դումարել վերստուգիչ յանձնաժողովի նախկին պաշտօնատան մէջ, (ամերիկեան շրջան) : Ռուսերը չմերժելով հանդերձ, կը պնդեն որ չորս պետութեանց ներկայացուցիչները միասնաբար որոշեն բուն ժողովատեղին :

Առաջին խորհրդակցութեան կը մասնակցէին արեւմտեան պետութեանց Պերլինի հրամանատարները : Խ. Միութեան կողմէ ներկայ էր մարզպանութեան պատուիրակը, Սերգէյ Դենկին, չորս օդնականներով որոնց երկուքը կին : Ժողովը տեղի ունեցաւ անգլ. կեդրոնին մէջ : Ժողովէն առաջ արեւելեան Գերմանիոյ թերթերէն մէկը յօդուած մը հրատարակելով առաջին էջին վրայ, դիտել կուտար թէ արեւմտեան Պերլինը ապահով չէ չորս արտաքին նախարարներու ժողովին համար : Վերստուգիչ յանձնաժողովի նախկին պաշտօնատունը կը բաղկանայ 500 սեն – եակներէ եւ թափուր կը մնայ երկար ատենէ ի վեր :

× Ամերիկեան աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ Մ. Նահանգները, Ֆրանսա եւ Անգլիա երկու ծրագիրներ յօրինած են, նոր երաշխիքներ տալու համար Խ. Միութեան : Առաջինը կը սրամադրէ որ արեւմտեան Գերմանիոյ հանրապետութիւնը յանձն առնէ բռնութեան չդիմել, բարեփոխելու համար լեհական ներկայ սահմանագիծը (Օտէր – Նայսէ գիծ) : Երկրորդը ոչ – յարձակման դաշինք մըն է արեւմտեան եւ արեւելեան պետութեանց միջեւ : Ծրագիրը դանազան ձեւեր կը նախատեսէ, — Մէկը այն է որ Ատլանտեան զինակցութեան անդամները յանձն առնեն զէնքի չդիմել, եթէ ինքնապաշտպանութեան խնդիր չկայ :

Կ'ըսուի թէ արեւմտեան երեք պետութիւնները Պերմուտայի եւ Փարիզի մէջ խորհրդակցելէ վերջ, մէկզի դրած են Զըրչիլի առաջարկը որ կը սրամադրէր նոր դաշինք մը կնքել, յար եւ նման Լոքարնոյի, փոխադարձաբար երաշխաւորելու համար Գերմանիոյ եւ Խ. Միութեան ապահովութիւնը : Իրենք երկու տարբեր ծրագիրներ մշակած են, այդ առաջարկին տեղ : Զըրչիլի ծրագիրը մէկդի դրուած է որովհետեւ պիտի նշանակէր ընդունիլ Օտէր – Նայսէ գիծը, իրրեւ արեւելեան սահմանագիծ Գերմանիոյ : Արեւմտեան պետութեանց կարծիքով, այդ սահմանագիծը կը կարօտի վերաքննութեան եւ վաւերացման : Արեւմտեան Գերմանիան յանձն առնելով հանդերձ բռնութեան չդիմել, միշտ կը յուսայ թէ կարելի է ետ առնել արեւելեան նահանգները, բանակցելով Լեհաստանի եւ Խ. Միութեան հետ : Այս առթիւ կը հաւաստեն թէ Լոնտոնի խորհրդային դեսպանը, Պ. Մալիք, որ Մոսկուա վերադարձաւ Զըրչիլի հետ երկար տեսակցութիւն մը ունենալէ վերջ, առաջարկած է որ Խ. Միութիւնը եւ Մեծն Բրիտանիա վերակազմեն պատերազմի ատեն կնքուած համաձայնութիւնը, իրրեւ հիմք նոր կարգադրութեանց : Այդ համաձայնութիւնը կը պահէ իր ուժը, բայց Լոնտոնի մէջ բաւական չեն սեպեր պայն, ապահովութեան եւրոպական ցանց մը

ԵՒՐՈՊԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԱ՞Ծ Է

Զօր. Կրունթըր, Եւրոպայի դաշնակից ուժերուն հրամանատարը, ճառ մը խօսած է Փարիզի ամերիկեան ակումբին մէջ, ըսած թէ երեք տարիէ ի վեր կատարուած յառաջդիմութիւնը կը դերազանցէ ամէն ակնկալութիւն : (Եւրոպայի պաշտպանութեան ճակատը կազմուեցաւ 1951 Յուն – ուար 7ին, հրամանատարութեամբ Այ – զընհաուըրի) : Զօրավարին յայտարարութեան համաձայն, «տակաւին բաւարար ուժեր չունին որեւէ չրջանի, մասնաւորապէս կեդրոնին մէջ, դիմադրելու համար համատարածական յարձակողական մը : ոչ ալ Խ. Միութիւնը ի վիճակի է ետ մղելու յարձակում մը իր հարուածարդործական հատուածութեանց դէմ : Արեւմտեան պետութիւնները կրնան շատ մեծ վնասներ պատճառել իրենց օդանաւային ուժերով » :

Զօրավարը բացատրեց թէ Խ. Միութեան ուժերը այսօր աւելի զօրաւոր են քան երեք տարի առաջ, բայց երբ ետ նայինք կը տեսնենք որ Այզընհաուըր միայն 14 զօրաբաժին ունէր իր տրամադրութեան տակ, մօտ 1800 օդանաւ եւ 15 օդակայան : Այժմ Եւրոպայի պաշտպանութեան եղբը – ատացոյցը 5·500·000·000 տոլարէն բարձր – բացած է 11·600·000·000ի, օդակայաններու թիւը՝ 120ի, իսկ ցամաքային ուժը աւելցած է չորս հինգ անդամ : Այն ատեն (1951) Խ. Միութիւնը ունէր — եւ տակաւին ունի — հաւանաբար ամենահզօր բանակը եւ երկրորդ ամենազօրաւոր նաւատորմիղը : Այդ օրերուն, երբ զօր. Այզընհաուըր Փարիզ կը հասնէր, իր խորհրդականներէն մէկը կանչեց եւ հարցուց.— «Ռուսերը ի՞նչ բանի պէտք ունին Մանչի վրայ քալելու համար» : Խորհրդականը պատասխանեց,— «Միայն կօշիկի պէտք ունին» :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԱՅԶԸՆՀԱՈՒԷՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱԳԻՐԸ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀՈԳԵՐ

Մ. Նահանգներու նախագահը իր ատենական պատգամագիրը կարդաց յանուար 7ին, երեսփ. ժողովի 83րդ նստաշրջանին բացման առթիւ : Պատգամագիրը մեծ մասով կը ծանրանար ներքին խնդիրներու վրայ : Գալով արտաքին քաղաքականութեան, ահա թէ ինչ տեսակէտներ պարզեց.—

Մ. Նահանգները «հաշուի պիտի առնեն մեծաքանակ եւ յարաճուն հիւլէական զէնքերու գործածութեան ամէնէն ազդու միջոցները նախայարձակի մը դէմ : Այդ զէնքերուն չնորհիւ, կարելի պիտի ըլլայ կրճատել զինուորներու թիւը : «Առաւելադոյն չարժունակութիւնը պիտի առնան Մ. Նահանգներու զինեալ ուժերը, արագօրէն դիմադրելու համար որեւէ յանկարծական յարձակման՝ իր երկրին կամ դաշնակիցներու դէմ : Մ. Նահանգները պիտի կրնան զանգուածօրէն ետ մղել նախայարձակումը, հիւլէական զէնքերով : Պիտի զօրանայ Մ. Նահանգներուն դիրքը Խ. Միութեան հետ կատարուած բանակցութեանց մէջ» :

Նախագահը բացատրեց թէ ազատ աշխարհին միութենէն կախում ունի համայնավար սպառնալիքին տկարացումը՝ առանց պատերազմի : « Արեւմտեան Եւրոպայի մէջ մեր քաղաքականութիւնը հաստատպէս հիմնուած է Ատլանտեան դաշինքին վրայ : Եւ այդպէս ալ պիտի չա –

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԱԼԵՆԿՈՎԻ ԱԶԵԼԻՆ և ԲԵՐԻԱՅԻ ՈԳԻՆ

Զարմանազան զրոյցներ շրջան կ'ընեն, Բերիայի եւ ընկերներուն գնդակահարութեան առթիւ :

Այդ զրոյցներէն մէկուն համաձայն, կովկասի երբեմնի կարմիր փոխարքան եւ Չեկայի ահարկու միապետը Աստուածաշունչ մը ուզեր է, վերջին պահուն :

Մէկդի դնելով ըսի – ըսաւները, ահա ձեզի վաւերական պատմութիւն մը, ուղղակի Մոսկուայէն հաղորդուած :

Խ. Միութեան Մեծ Համայնագիտարանին բոլոր բաժանորդները հետեւեալ հրահանգը ստացած են թղթատարով եւ չորս կտոր թղթիկներով.

— « Սովետական Մեծ Համայնագիտարանի պետական հրատարակչականը կը յանձնարարէ վերցնել Ե. հատորին 21, 22, 23 եւ 24 էջերը, ինչպէս եւ 22 եւ 23 էջերուն միջեւ դրուած դիմանկարը, անոնց տեղ դնելով ներփակ նիւթը :

« Վերոյիշեալ էջերը պէտք է կտրել մկրատով կամ ածելիի շեղբով մը, լուսանցք մը ձգելով, նոր էջերը փակցնելու համար» :

Ի՞նչ են այդ նոր էջերը :

Մոսկուայի պետական–գիտական Հրատարակչականը երկար որոնելէ վերջ գտեր է նիւթ մը որ Բ.ով կը սկսի — շարք մը պատկերներ Բեհրիճկայի (Պեհրիճկա) ծովու մասին :

Ուրեմն, «մեծ յեղափոխականին, Սովետական հայրենիքի հերոսին եւ Սթալինի մտերիմ բարեկամին», Բերիայի անունը, կենսագրականը եւ պատկերը կտրել – հանելով, պիտի թաղեն Բեհրիճկայի նեղուցին կամ ծովուն մէջ :

Կարելի չէր երեւակայել աւելի արմատական եւ «ռեւոլուցիոն» միջոց մը :

Չար սատանայ մը դիտել կուտայ.

— Մոսկուայի ընդհ. դատախազին ամբաստանագիրը կ'ըսէր թէ Բերիա դաւաճանել սկսած էր 1919ին, իբրեւ անգլիական գործակալ : Ինչո՞ւ սպասեցին մինչեւ 1953, արժանի պատիժը տալու համար : Աւելի լաւ չէ՞ր այն ատեներէն իրեն յանձնել մկրատը կամ ածելին, որպէսզի անձնասպան ըլլար եւ չկարենար ահուսարսափ տարածել, դիակներ փռել 35 տարի անընդհատ :

Միամիտ հարցում : Բերիայի մարմինն է որ կ'ուզենայինք, կենսագրականով եւ լուսանկարով, իսկ ոգին կը մնայ անվթար, հիւսիսէն հարաւ : *Վ.Ա.Հ.*

ՊՈԼՍՈՅ ԱԶԳ. ԳՈՐԾԵՐԸ

« *Ժամանակ* »ի մէջ կը կարդանք (28 Դեկտ.) .—

Գարեգին Պատրիարքին կողմէ ուղղակի եւ Իսթանպուլի կուսակալութեան խոզովակով կատարուած դիմումներուն իրրեւ հետեւանք, վարչապետութեան խորհրդական Ահմէտ Սալիհ Քօրուր անցած չաբաթ օր (26 Դեկտ.) Պատրիարքարան այցելած եւ շուրջ կէս ժամ տեւող տեսակցութիւն մը ունեցած է :

Պատրիարքարանը, ըստ իր սովորութեան, այս եւ նմանօրինակ այցելութեանց մասին լուրեր պահած ըլլալով հանդերձ, կը տեղեկանանք թէ Գարեգին Պատրիարք Տլղեվանքին բացման արարողութիւնը խնդրած է վարչապետութենէն եւ խորհրդական Ահմէտ Սալիհ Քօրուր խոստացած է հարցը ներկայացնել ձեւնհաս իշխանութեանց, օրէնքներու տրամադրութեանց գործադրութեանը համար :

Միւս կողմէ կը տեղեկանանք նաեւ թէ նոր վարչութեան ընտրութիւն պիտի կատարուի Յունուարի վերջերը, համաձայն 5404 թիւ օրէնքին, որուն գործադրութեան մասին արտօնութիւն տրուած է Պատրիարքարանին : Միայն թէ նոր ընտրութեանց եղանակին եւ գործադրութեան ձեւին չուրջ, ցարդ վերջնական կարգադրութիւն մը չէ եղած :

ԵՐԿՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ

●

ՀԱՑՏԵԼՊԼԻՐԿ, (Ցառաջ).— Կիրակի առաւօտ մը այցելեցի Պերլինէն հին Ծանօթիս՝ Հայկ Օհանեանին, որ 1941էն ի վեր կ'ապրի Հայտելպէրկի մէջ։

Վաղեմի Հայկը շատ աշխոյժ է դեռ։ Վերջին տարիներու իր անհատական դժուարութիւններուն մասամբ յաղթահարած է եւ իր ուսումնասիրողի սիրտը սկսած է նորէն բաբախել։

— Երկու գլխաւոր աշխատանքներ ունիմ, բաւ մէկը Իսրայէլ Օրիի եւ միւսը Հայերու մասին գերմաններէն լեզուով հրատարակուած գրականութեան չուրջ։ Մեղք պիտի ըլլայ, եթէ այս բոլորը օր մը իրբեւ հին թուղթ վաուարանի մը մէջ մէկ վայրկեանէն վառին հանին... Որոշեցի թուղթերս դասաւորել եւ ապագրել տալ։

Ու պատմեց իր պրպտումները Իսրայէլ Օրիի մասին։ Օրին, այս հայ քաղաքական գործիչը, երկար տարիներ ապրած է Ֆըրանսայի, մանաւանդ Գերմանիոյ մէջ 1700 թուականներուն։ Ինակավայրն էր Հոհենսհան Տիւսելտորֆ քաղաքը ուր ծանօթացաւ հարուստ եւ հպարտ Յոհան Վիլհելմ կայսրը ընտիր իշխանին հետ եւ ծրագիրներ որոճաց Հայաստանը ազատելու համար Պարսիկներու այն աեներն ծանրը լուծէն։ Այս նիւթը թէեւ յաճախ ա-ռարկայ դարձած է պատմական ուսում-նասիրութիւններու, բայց կարելի չէ ըսել թէ ամբողջապէս լուսաբանուած է։ Դեռ 1950ին բուռն բանավէճ մը ծագեցաւ Ս. Վրացեանին եւ Յ. Քիւրտեանին միջեւ Օրիի անձին չուրջ։ Քիւրտեան «Անահիտ»ին մէջ հրատարակած յօդուածով մը Օրին կը նկատէր ճախաւեր արկածախնդիր մը, մեծ խօսիկ, անկարող եւ վնասարար, Վրացեան կը պաշտպանէր Օրին իրբեւ գիտակից ազգային քաղաքական գործիչ մը, որ որեւէ ձեւով ելք մը կը փնտռէր հայրենիքի ազատութեան համար։ Օհանեան յօդուածով մը ցոյց կուտար թէ Քիւրտեան միակողմանի աղբիւրներէ քաղած էր իր տեղեկութիւնները։ Օհանեան ծանօթ է բուն վաւերագիրներուն, որոնք Միւնիխի պետական դիւանատան մէջ կը մնան, ինչպէս նաեւ Փինքի, Եվեւանի, Հայտելի, Ցովհաննէսեանի եւ Աճառեանի հրատարակութիւններուն։ Ակնկ պատ ինքն ալ պրպտումներ կատարած է Իսրայէլ Օրիի Գերմանիոյ մէջ անցուցած կեանքին, ամուսնութեան եւ զաւակներուն մասին։

Կ'արժէր որ Օհանեան իր ցարդ հաւաքած տեղեկութիւնները հրատարակէր եւ այդ մարդ մը տեսնէն, սարսափած չէիր պատը կը դառնան եւ կամ գետինը կը ծռին։ Ինչ կը նշանակէ ասկիա։ Քաղաքական կեանքի ո՞ր օրէնքին համաձայն քաղաքակիրթ ազգի մը կիները եւ աղջիկները այսպիսի վայրենի դիրք կը բռնեն։ Այս տեսարանը ծիծաղելի կը դարձնէ մեր երկիրը, պէտք է անմիջապէս ջնջել։»

Սակայն մինչեւ իսկ իրենց այս պաշտպանը եւ հեղինակաւոր պետին համար դժուար էր յաղթանակել։ Կրօնքը շատ խոր արմատներ ձգած էր։ Ուստի խորամանկութեան դիմեց եւ ինքն իսկ Գուրանին մէջ դուռ ուրիշ սրբազան հատուածներ արդարացնելու համար բարենորոգումը, որ հետեւեալն է.—

«Օր մը Աման, Ապու Պէքիրի աղջիկը եւ Մարդարէին կնոջ՝ Այշէին քոյրը անոր մօտը Եկաւ թախանձկի հագուստով մը, որ հագիւ կը ծածկէր մերկութիւնը։ Մարդարէն մեղադրեց եւ ըսաւ.— Ամա, երբ կին մը հասած է բարձր դեղեցկութեան մը, պէտք չէ թոյլ տայ որ տեսնուի մարմինը։ Բացի ասկէ... Եւ ցոյց տուաւ ափը եւ դէմքը։

Եւ Մոհամմէտ ինքն իսկ հաստատեց թէ կուսակից չէ քողին։ Այս տեսակ քանի մը օրինակներով եւ քանի մը հատ ալ հրամանագիր օրէնքներով, Թուրք հանրային կարծիքը համոզուեցաւ, եւ կանայք հրապոյրը ծածկող քողը անհետացաւ։

Կանայք հրապոյր (սէքս – ափիլ) չարշաֆի մասին բազմաթիւ օտար հեղինակներ գրած են, Շաթոպրիանէն Փիէռ Լօթի։ Իսկ այսօր ալ բազմաթիւ հինդլուխ մարդիկ կը ցաւին այդ «չարչաֆ» հրապոյրին Ազիազէի անհետացումին համար, որ այնքան իգական էր եւ հեշտաբոյր։ Գեղեցկութիւնը ամէնէն թանկագին բանն էր որ թուրք կին մը կրնար տալ իր ամուսնոյն։ Այն աեն «սէքս–ափիլ»ի հարց չկար, որովհետեւ այս բառը կրնար դայթակղութիւն յառաջ բերել։ Կամ աւելի ճիշդ՝ «սէքս – ափիլ»ը միայն աչքերուն մէջ խաւսցած էր։

Երբ թուրք կինը դուրս եկաւ իր սուենքէն, դեղեւուն եւ շլացած՝ դործ մը կամ արհեստ մը փնտռեց։ Երկար աեւեց իր ձեւափոխութիւնը եւ բազմաթիւ փուլերէ անցաւ։ Անոնք ամէնէն առաջ հրապուրուեցան կէս – դինուորի տոպրակով, զոր Աթաթիւրք ինքն ալ քաջալերեց ըսելով.— «Պէտք չէ ըսուի թէ թուրքհինոջ փիլիքական կամ ընկերային պայմանները ընդունակ չեն դարձներ դիրենք դինուորական ծառայութեան։ Այն աեն էր որ Աթաթիւրքի հոգեղաւակը օդանաւորդ եղաւ եւ դպրոցական աղջիկները իրենց արձակուրդի չրջանին կը մարզուէին օդանաւորդութեան։ Ուրեմն թուրք հինոջ համար առաջին «սէքս – ափիլ»ը եղաւ համազգեստով ամազոն դառնալ, կէս առնական մարմնով, դէմքը առանց չալարի։

Սակայն հետզհետէ կանացի դիծը յաղթանակեց, կինը ինքզինք ազատեց կին – դինուորի վիճակէն եւ սկսաւ հաղուիլ հետեւելով եւրոպական արդուզարդին, մանաւանդ Փրանսականին եւ փարիզեան ճաշակին։

Այս յեղաշրջումը աւելի չեշտուեցաւ երբ ամերիկեան դինուորը մտաւ Թուրքիա։ Մինչեւ այն աեն կը սիրէին նմանիլ խաղուհիի, սպանուհիի կամ Փրան-սուհիի։ Այժմ սկսած են ամերիկացի հինոջ տիպարը ընդօրինակել։ Պարբերաթերթերէն կ'ընդօրինակեն ամերիկեան աստղերը։ Պոլսոյ մէջ պատկի մը աեն պիտի հանդիպիս խարտեաշ, չաղանակագոյն մազերով աղջիկներու որոնք արեւելեան տիկնոջ քննութեան եւ վիճաբանութեան առարկայ կը դառնայ։

Հէն է որ մարդ՝ մասնագէտ կամ ոչ, առիթը կ'ունենայ ճանչնալու ինքզինքը։ Անիկա առիթը կ'ունենայ բաղդատելու իր ծանօթութեանց պաշարը, չափն ու կշիռը ոչ միայն իրեն համամիտ անձերուն, այլ եւ հակառակորդներու ծանօթութեանց, չափին եւ կշիռին հետ։ Հէն է որ իսկական, զարգանալու եւ բարձրանալու առակ մարդը կը մկրտուի հոգեպէս եւ մտաւոբապէս, ու կը մչակէ լայն ըմբռնողութեան, ողջմտութեան եւ իրաւախոհութեան ոգին։ Այսպիսի յատկութիւններու տիրանալով եւ զանոնք թարգմանելով կեանքի՝ դիտումը, բարեգործական եւ հանրային մարդը կը բարձրանայ աղնուական մակարդակի մը, մտքով եւ գործքով։ Այդ բարձրութեան վրայ մարդ կը դիտէ իր շրջապատին հարցերը առաքելական վեհութեամբ եւ կը նուիրուի իրեն հետեւող համայնքի բարօրութեան եւ զարգացման։

Տրամաբանական եւ դիտական ըմբռնում յառաջ բերող համաձառներու ժողովներու մէջ է միայն որ հակառակորդներն ու դժգոհները կրնան քով քովի նստիլ եւ իրենց տեսակէտները անկաշկանդ լսելի դարձնել ընդհանուրին։ Այսպիսի ազատամիտ մթնոլորտներն են որ կը ներշնչեն մարդիկը դէպի առեղծագործութիւն։ Այս ուղեցոյցը եւ դասախարակութիւնը որքան նուիրական եւ անհրաժեշտ են դիտական ժողովներու ոդին անարատ պահելու համար, նոյնքան եւ անհրաժեշտ են բարեգործական, հանրային եւ ուրիշ ընդհանուր պատդամաւորական եւ տեղական ժողովներու աշխատանքները արդիւնաւորելու համար։

Բաղձալի է որ այս կարդի ժողովներ սարքելով դասախարակութիւն մեր հին եւ նոր սերունդները գործակցութեանց առարկայական եւ դաղափարական հիմունքը իւրացնելու համար։

Նիւ Եորք Մ. Կ. ՍԵՒԱԿ

ՍԻՄՓՈԶԻՈՒՄ

●

Սիմփոզիում բառը՝ ծագումով յունական, ներկայիս այլափոխուած նշանակութիւն ունի։ Բառացի անիկա կը նշանակէ միասին գինի խմել։ Անոր այլափոխուած նշանակութեան համաձայ հայերէն բառ դոյութիւն չունի։

Հին Յոյներու մէջ «սիմփոզիում» մը տեղի կ'ունենար ճաշէ մը վերջ։ Սրախանձանք մըն էր որու ընթացքին ջրախառն դինի խմելով մտաւորական, իմացական եւ զուարճալի խօսակցութիւններ, երդ ու նուագ, պար եւ ուրիշ զուարթ ժամանցներ կը սարքէին։ Այս իմաստով է որ ֆրանսահայ, անգլիահայ եւ գերմանահայ բառադիրքերու անոր համապատասխան թարգմանարար տրուած բառերն են՝ կոչուճեաուռ, խնջոյքաեառ, խրախճուռ եւ այլ բառեր։ Ներկայիս ասոնցմէ ոչ մէկը կը համապատասխանէ սիմփոզիում բառին նշանակութեան։

Սիմփոզիումը կը նշանակէ՝ Ա.) ժողով մը ուր զանազան մասնագէտներ մէկ նիւթը այլազան անկիւններէն վերլուծելով յաջորդաբար եւ յաճախ իրար լրացնող, դասախօսութիւններ կամ ուսումնասիրութիւններ կը ներկայացնեն։ Կը նշանակէ նաեւ՝ Բ) Ձեռնհաս մասնագէտներու կողմէ մէկ նիւթի զանազան կողմերու ուսումնասիրութիւնը ներկայացնող գըրուածքներու հաւաքածոյ հատոր մը։ Այսպիսի ժողովները երբեմն կը տեւեն մէկէ աւելի օրեր, հետեւաբար տեղի կ'ունենան ճաշեր, կերուխում եւ կ'արտասանուին բաժակաճառեր։ Բայց ասոնք միայն պատահական մասը կը կազմեն սիմփոզիումի մը։

Զանազան բառերու նշանակութիւնները քննելէ վերջ կը խորհիմ թէ հետեւեալ նոր բառերը կրնան սիմփոզիում բառին համազօր իմաստը տալ.—«Համադասախօսութիւն», դասախօսութիւններ զանազան անձերու կողմէ միեւնոյն նիւթի տարբեր երեւոյթներու մասին, «համաձառներ», զանազան ճառեր կեդրոնացուած միեւնոյն հարցին չուրջ, «համադրուածք, դրութիւններու հաւաքածոյ միեւնոյն հարցին չուրջ։ Այս բառերու նշանակութեան եւ գործածութեան ընդանելացնելու համար առէք «համադործակցութիւն» բառը որ կը նշանակէ գործունէութիւններու կեդրոնացում հարցի մը չուրջ։ Նաեւ «համախորհուրդ» բառը —կեդրոնացուած խորհրդակցութիւն հարցի մը չուրջ։ Այս նոր առաջարկուած բառերը անտարակոյս ներկայիս խորթ պիտի թուին իրրեւ նորութիւն, մանաւանդ որ մեր մէջ այս կարգի ժողովներ սարքելու սովորութիւն չկայ։

Համաձառներու ժողովները ամէնէն ընդհանրացեալ մասը կը կազմեն ընդհանուր ժողովներու։ Բոլոր զարգացեալ համայնքներու մէջ գումարուած գիտական, դասախարակչական, ընկերաբանական, պատմագիտական եւայլն համաժողովներու նախապատրաստուած մասերն են համաձառները։ Հէն մասնագէտի համբերութեամբ եւ կշիռով կ'ունկնդրուին ոչ միայն իրենց ընդունելի եւ հաճելի, այլ եւ իրենց տարակէտներուն հակառակ արդիւնքները։ Հէն է որ հարց մը ամէն անկիւնէն մանրակրկիտ քննութեան եւ վիճաբանութեան առարկայ կը դառնայ։

Հէն է որ մարդ՝ մասնագէտ կամ ոչ, առիթը կ'ունենայ ճանչնալու ինքզինքը։ Անիկա առիթը կ'ունենայ բաղդատելու իր ծանօթութեանց պաշարը, չափն ու կշիռը ոչ միայն իրեն համամիտ անձերուն, այլ եւ հակառակորդներու ծանօթութեանց, չափին եւ կշիռին հետ։ Հէն է որ իսկական, զարգանալու եւ բարձրանալու առակ մարդը կը մկրտուի հոգեպէս եւ մտաւոբապէս, ու կը մչակէ լայն ըմբռնողութեան, ողջմտութեան եւ իրաւախոհութեան ոգին։ Այսպիսի յատկութիւններու տիրանալով եւ զանոնք թարգմանելով կեանքի՝ դիտումը, բարեգործական եւ հանրային մարդը կը բարձրանայ աղնուական մակարդակի մը, մտքով եւ գործքով։ Այդ բարձրութեան վրայ մարդ կը դիտէ իր շրջապատին հարցերը առաքելական վեհութեամբ եւ կը նուիրուի իրեն հետեւող համայնքի բարօրութեան եւ զարգացման։

Տրամաբանական եւ դիտական ըմբռնում յառաջ բերող համաձառներու ժողովներու մէջ է միայն որ հակառակորդներն ու դժգոհները կրնան քով քովի նստիլ եւ իրենց տեսակէտները անկաշկանդ լսելի դարձնել ընդհանուրին։ Այսպիսի ազատամիտ մթնոլորտներն են որ կը ներշնչեն մարդիկը դէպի առեղծագործութիւն։ Այս ուղեցոյցը եւ դասախարակութիւնը որքան նուիրական եւ անհրաժեշտ են դիտական ժողովներու ոդին անարատ պահելու համար, նոյնքան եւ անհրաժեշտ են բարեգործական, հանրային եւ ուրիշ ընդհանուր պատդամաւորական եւ տեղական ժողովներու աշխատանքները արդիւնաւորելու համար։

Բաղձալի է որ այս կարդի ժողովներ սարքելով դասախարակութիւն մեր հին եւ նոր սերունդները գործակցութեանց առարկայական եւ դաղափարական հիմունքը իւրացնելու համար։

Նիւ Եորք Մ. Կ. ՍԵՒԱԿ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ երգերու ընտիր ժողովածու մը լոյս ընծայեց Հայ Պետ. հրատարակչականը։ Ժողովածուին մէջ կան տեղի է գտնել մեներգներ, խմբերգներ, հոռովելներ, համանուագ, յօրինուած՝ Բաղդասարեանի, Ցարութիւնեանի, Չիպուտարեանի եւ ուրիշներու կողմէ։ Երաժշտական կաճառի անդամները մեկնելով Ախտայի չրջանը, դեկավարութեամբ եւ բաժշտագէտ Բաղդասարեանի ձայնագրեցին աւելի քան հարիւր ժողովրդական երգեր, որոնց լաւագոյնները պիտի հրատարակուին։

ԹՐՔՈՒՀԻՆ ԵՐԷԿ ԵՒ ԱՅՍՕՐ

Տեղական թերթ մը պրպտումներ կատարած էր զանազան երկիրներու մէջ, պարզելու համար սեռային հրապոյրի տարբերութիւնները։ Թուրքիոյ նուիրած մասէն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Աթաթիւրքի բարենորոգչական ձեռնարկներուն ամէնէն կարեւորը իր երկրի կնոջ ազատագրումն է։ Ան կ'ուզէր ազատագրել եւ փոխակերպել անոնց մարմինը յարմարցնելու համար արդի կեանքին պայմաններուն եւ դեղեցկագիտութեան։ 1931ին կապին կ'ըսէր.—

«Ցուէք աղջիկներուն ֆիլիքական, մտաւորական եւ հոգեբանական յարմար դաստիարակութիւն, որպէսզի կարենան իրենք իսկ պաշտպանել հայրենիքին չահերը։

Այդ աեւնները սրբագործութիւն էր խօսիլ կնոջ ֆիլիքական դաստիարակութեան մասին, համաձայն Գուրանին որ կը պատուիրէր կիներուն ծածկել գլուխը եւ դէմքը եւ ցոյց չտալ ուրիշներուն թէ ինչ ըրած են դեղեցկանալու համար, բացի իրենց հօրմէն, ամուսնոյն հօրմէն, քրոջ որդիներէն եւայլն։ Հաւատացեալ կիները քալած աեն պէտք չէ իրենց ոտքերով ամմուկ հանեն, որպէսզի ուշադրութիւն չդրաւեն իրենց համայքներով»։

Ինչպէ՞ս հաշտեցնել հանրային վայրերու մէջ կիս մերկութիւնը այս պատուիրանին հետ։

Աթաթիւրք երկար մտածած էր աստր մասին։ 1925ին այրերու ժողովի մը մէջ կ'ըսէր.

—« Կիներ կը տեսնեմ, որոնք կը ծածկեն իրենց դէմքերը քողով, իրենց գլուխն ալ կը դնեն մեծիկ ծածկոցներ եւ երբ այդ մարդ մը տեսնէն, սարսափած չէիր պատը կը դառնան եւ կամ գետինը կը ծռին։ Ինչ կը նշանակէ ասկիա։ Քաղաքական կեանքի ո՞ր օրէնքին համաձայն քաղաքակիրթ ազգի մը կիները եւ աղջիկները այսպիսի վայրենի դիրք կը բռնեն։ Այս տեսարանը ծիծաղելի կը դարձնէ մեր երկիրը, պէտք է անմիջապէս ջնջել։»

Սակայն մինչեւ իսկ իրենց այս պաշտպանը եւ հեղինակաւոր պետին համար դժուար էր յաղթանակել։ Կրօնքը շատ խոր արմատներ ձգած էր։ Ուստի խորամանկութեան դիմեց եւ ինքն իսկ Գուրանին մէջ դուռ ուրիշ սրբազան հատուածներ արդարացնելու համար բարենորոգումը, որ հետեւեալն է.—

«Օր մը Աման, Ապու Պէքիրի աղջիկը եւ Մարդարէին կնոջ՝ Այշէին քոյրը անոր մօտը Եկաւ թախանձկի հագուստով մը, որ հագիւ կը ծածկէր մերկութիւնը։ Մարդարէն մեղադրեց եւ ըսաւ.— Ամա, երբ կին մը հասած է բարձր դեղեցկութեան մը, պէտք չէ թոյլ տայ որ տեսնուի մարմինը։ Բացի ասկէ... Եւ ցոյց տուաւ ափը եւ դէմքը։

Եւ Մոհամմէտ ինքն իսկ հաստատեց թէ կուսակից չէ քողին։ Այս տեսակ քանի մը օրինակներով եւ քանի մը հատ ալ հրամանագիր օրէնքներով, Թուրք հանրային կարծիքը համոզուեցաւ, եւ կանայք հրապոյրը ծածկող քողը անհետացաւ։

Կանայք հրապոյր (սէքս – ափիլ) չարշաֆի մասին բազմաթիւ օտար հեղինակներ գրած են, Շաթոպրիանէն Փիէռ Լօթի։ Իսկ այսօր ալ բազմաթիւ հինդլուխ մարդիկ կը ցաւին այդ «չարչաֆ» հրապոյրին Ազիազէի անհետացումին համար, որ այնքան իգական էր եւ հեշտաբոյր։ Գեղեցկութիւնը ամէնէն թանկագին բանն էր որ թուրք կին մը կրնար տալ իր ամուսնոյն։ Այն աեն «սէքս–ափիլ»ի հարց չկար, որովհետեւ այս բառը կրնար դայթակղութիւն յառաջ բերել։ Կամ աւելի ճիշդ՝ «սէքս – ափիլ»ը միայն աչքերուն մէջ խաղացած էր։

Երբ թուրք կինը դուրս եկաւ իր սուենքէն, դեղեւուն եւ շլացած՝ դործ մը կամ արհեստ մը փնտռեց։ Երկար աեւեց իր ձեւափոխութիւնը եւ բազմաթիւ փուլերէ անցաւ։ Անոնք ամէնէն առաջ հրապուրուեցան կէս – դինուորի տոպրակով, զոր Աթաթիւրք ինքն ալ քաջալերեց ըսելով.— «Պէտք չէ ըսուի թէ թուրքհինոջ ֆիլիքական կամ ընկերային պայմանները ընդունակ չեն դարձներ դիրենք դինուորական ծառայութեան։ Այն աեն էր որ Աթաթիւրքի հոգեղաւակը օդանաւորդ եղաւ եւ դպրոցական աղջիկները իրենց արձակուրդի չրջանին կը մարզուէին օդանաւորդութեան։ Ուրեմն թուրք հինոջ համար առաջին «սէքս – ափիլ»ը եղաւ համազգեստով ամազոն դառնալ, կէս առնական մարմնով, դէմքը առանց չալարի։

Սակայն հետզհետէ կանացի դիծը յաղթանակեց, կինը ինքզինքը ազատեց կին – դինուորի վիճակէն եւ սկսաւ հաղուիլ հետեւելով եւրոպական արդուզարդին, մանաւանդ Փրանսականին եւ փարիզեան ճաշակին։

Այս յեղաշրջումը աւելի չեշտուեցաւ երբ ամերիկեան դինուորը մտաւ Թուրքիա։ Մինչեւ այն աեն կը սիրէին նմանիլ խաղուհիի, սպանուհիի կամ Փրանսուհիի։ Այժմ սկսած են ամերիկացի հինոջ տիպարը ընդօրինակել։ Պարբերաթերթերէն կ'ընդօրինակեն ամերիկեան աստղերը։ Պոլսոյ մէջ պատկի մը աեն պիտի հանդիպիս խարտեաշ, չաղանակագոյն մազերով աղջիկներու որոնք արեւելեան տիկնոջ քննութեան եւ վիճաբանութեան առարկայ կը դառնայ։

Հէն է որ մարդ՝ մասնագէտ կամ ոչ, առիթը կ'ունենայ ճանչնալու ինքզինքը։ Անիկա առիթը կ'ունենայ բաղդատելու իր ծանօթութեանց պաշարը, չափն ու կշիռը ոչ միայն իրեն համամիտ անձերուն, այլ եւ հակառակորդներու ծանօթութեանց, չափին եւ կշիռին հետ։ Հէն է որ իսկական, զարգանալու եւ բարձրանալու առակ մարդը կը մկրտուի հոգեպէս եւ մտաւոբապէս, ու կը մչակէ լայն ըմբռնողութեան, ողջմտութեան եւ իրաւախոհութեան ոգին։ Այսպիսի յատկութիւններու տիրանալով եւ զանոնք թարգմանելով կեանքի՝ դիտումը, բարեգործական եւ հանրային մարդը կը բարձրանայ աղնուական մակարդակի մը, մտքով եւ գործքով։ Այդ բարձրութեան վրայ մարդ կը դիտէ իր շրջապատին հարցերը առաքելական վեհութեամբ եւ կը նուիրուի իրեն հետեւող համայնքի բարօրութեան եւ զարգացման։

Տրամաբանական եւ դիտական ըմբռնում յառաջ բերող համաձառներու ժողովներու մէջ է միայն որ հակառակորդներն ու դժգոհները կրնան քով քովի նստիլ եւ իրենց տեսակէտները անկաշկանդ լսելի դարձնել ընդհանուրին։ Այսպիսի ազատամիտ մթնոլորտներն են որ կը ներշնչեն մարդիկը դէպի առեղծագործութիւն։ Այս ուղեցոյցը եւ դասախարակութիւնը որքան նուիրական եւ անհրաժեշտ են դիտական ժողովներու ոդին անարատ պահելու համար, նոյնքան եւ անհրաժեշտ են բարեգործական, հանրային եւ ուրիշ ընդհանուր պատդամաւորական եւ տեղական ժողովներու աշխատանքները արդիւնաւորելու համար։

Բաղձալի է որ այս կարդի ժողովներ սարքելով դասախարակութիւն մեր հին եւ նոր սերունդները գործակցութեանց առարկայական եւ դաղափարական հիմունքը իւրացնելու համար։

Նիւ Եորք Մ. Կ. ՍԵՒԱԿ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ երգերու ընտիր ժողովածու մը լոյս ընծայեց Հայ Պետ. հրատարակչականը։ Ժողովածուին մէջ կան տեղի է գտնել մեներգներ, խմբերգներ, հոռովելներ, համանուագ, յօրինուած՝ Բաղդասարեանի, Ցարութիւնեանի, Չիպուտարեանի եւ ուրիշներու կողմէ։ Երաժշտական կաճառի անդամները մեկնելով Ախտայի չրջանը, դեկավարութեամբ եւ բաժշտագէտ Բաղդասարեանի ձայնագրեցին աւելի քան հարիւր ժողովրդական երգեր, որոնց լաւագոյնները պիտի հրատարակուին։

Ցօդուածագիրը կը դրէ թէ՝

Արեւմտեան «սէքս – ափիլ»ի տեսակէտով, թուրք մարդը դեղեցիկ է, բարձրահասակ է, նիհար, լաւ կազմուածքով, բարակ մէջքով եւ լայն ուսերով։ Դիմագիծը կանոնաւոր է։ Ծոչոր կապոյտ կամ սեւ աչքերով, առատ մազերով, զոր խնամքով կը յարդարէ։ Բացի քանի մը պզտիկ մանրամասնութիւններէ, չէ փոխուած անոր տիպարը դարերէ ի վեր, ըլլալով դինուոր սերունդէ սերունդ, հետեւողութեամբ ձիննկիզ Ծանի։ Ոչ միայն զօրականը, այլեւ Անատոլուի դիւղացին ալ միեւնոյն յատկանիշները ունի։ Թ. Ա. Թ.

ՕՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅ ՍՊԱՍԱՒՈՐԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՑ

Ներքին Նշանակութեան Հրամանագիր

Ի ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ Ա. ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՍՈՒՐԲ ԹԱԳԱԿԱԼԱՆ ԳԱՀԱՊԵՏԻ ՀՐԱՄԱՆԱԳՐԻ

Ի ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ՍՈՒՐԲ ՍՊԱՍԱՒՈՐԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՑ

Ա. Ներքին Նշանակութեան Նախարարութեան Ընդհանուր Քարտուղարութեան Գրասենեակի Պետ՝ Ներքին Նշանակութեան Նախարարութեան Ընդհանուր Քարտուղարութեան Գրասենեակի Պետի Տեղակալ Ստեփան Ստեփանի Ղազարեանը՝

բունակուի, ցորչափ կարելի է։ Այդ կազմակերպութեան ծոցին մէջ կենսական է եւրոպական միաբանութիւն մը, մասնակցութեամբ Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ, ապաա Եւրոպայի համար։ Այդ միաբանութեան նեցուկ պիտի հանդիսանայ եւրոպական միացեալ բանակը, երաշխաւորեւ լով Եւրոպայի ապահովութիւնը։ Միայն եալ արեւմտեան Եւրոպայի հետ, Մ. Նահանգներուն ընծայելիք օդնութիւնը պիտի բազմապատկուի »։

Նախագահը Ծայր. Արեւելքի մասին ալ խօսելով, ըսաւ թէ խորհրդարանէն պիտի խնդրէ չարունակել նիւթական օգնութիւնը, փութացնելու համար Հնդկա-չինի պատերազմին յաղող վախճանը։ « Պիտի չարունակենք նաեւ մեր դինուրական եւ տնտեսական օդնութիւնը Զի-նաստանի ապագայական կառավարութեան» ։ Ցիշեց նաեւ հարաւ. Քորէայի հետ կնքուած զաշինքը, եւ չեչտեց թէ «ան-սահման ժամանակով պիտի պահեն երկնց ռազմական խարիսխներ Օքինաւայի մէջ (Ճափոն)։

Ներքին քաղաքականութեան առթիւ Ա-զգնհատուբը ըսաւ թէ պէտք է անտեսապէս ալ զօրացնել Ամերիկան, ապահովելու համար աշխարհի խաղաղութիւնը եւ բարօրութիւնը ։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆԳԱՐԱՑԻՆ կը հեռագրեն թէ կառավարութիւնը պահանջեց եղիպտոսէն նե-րողութիւն խնդրել, Գահիրէի Թուրք դեսպանին վատթման առթիւ։

ՊԱՑԹԻՒՆ մը տեղի ունեցաւ Տիէպի նաւահանգստին վրայ, խորհրդաւոր լոյսէ մը վերջ, ահուդողի մասնելով բնակիչները։ Ապակիներ խորտակուեցան, տուներ սարսեցան եւ բոցերը կ'երեւային հարիւր քիլոմեթր հեռուէն։ Ականատեսներ կը պատմեն թէ նախ հրաղունդ մը լուսաւորեց երկինքը եւ ամբողջ քաղաքը։ Չորս հինգ վայրկեան ետք պայթիւնը տեղի ունեցաւ, ահռելի ժխորով մը եւ ուժգին ցնցումներով։

ՅՈՒՐՏԸ ՎԵՐՍԿՍԱՒ ամբողջ Ֆրանսայի մէջ եւ կը կարծուի թէ պիտի սաստկանայ։ Ջերմաչափը հինգի իջած էր Փարիզի մէջ։ Առատ ձիւն եւ անձրեւ կը տեղայ գաւառի մէջ ։ Բուռն փոթորիկ մը կը տէր Մանչի եւ Ատլանտեանի ափերուն վրայ ։

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ Օվերայլին պարախումբը Փարիզ պիտի գայ մօտերս, իսկ Քոմէտի Ֆրանսէզը Մոսկուա պիտի երթայ, երբ վերջնական համաձայնութիւն գոյանայ, ինչպէս կը դրեն տեղական թերթերը։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարը, Պ. Խակտ Ֆոռ, Ցունաստան մեկնեցաւ Թրքական «Մամոն» չոգենաւով, տնտեսական խընդիրներ քննելու համար։ Մեկնելէ առաջ ըսաւ թէ մասնագէտներու ժողով մը կազմած է, դիները իջեցնելու համար ։

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ Գերմանիոյ վարչապետը, Տոքթ. Ատընաուըը Աթէնք եւ Անգարա պիտի այցելէ մօտերս, ընդունելով իրեն ուղղուած հրաւէրը։ — Կառավարութիւնը դիւանագիտական յարաբերութիւնները վերահաստատած է 49 երկիրներու հետ ։

ԹԵՀՐԱՆի մէջ 50 հոգի ձերբակալուեցան, այն ամբաստանութեամբ թէ դաւ մը սարքած էին արքունիքին դէմ, մայր թագուհին սպաննելու համար ։

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐԸ ԼԻՈՆի ՄԷՋ

Այս շաբաթ Ճրագալոյց երեկոյ ժամը 6ին։ Կիրակի, Ս. Ծնունդ առաւօտ ժամը 7ին։ Պատարագ ժամը 10·30ին։ Ջրօրհ-նէք ժամը 11·30ին։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Զէլվէեան եւ զաւակը եւ Պ. Նազար Կիւրճեանեան կը ծանուցանեն թէ այս կիրակի հոգեհանգիստ պիտի կատարուի Փարիզի Հայոց եկեղեցին, 15 ուր ժան Կուժօն, իրենց ողբացեալ մօր եւ մեծ մօր՝

ՏԻԿԻՆ ԲՐԱՒՒՈՆ ԿԻՒՐԻՒՆԼԵԱՆի

մահուան քառասունքին առթիւ։ Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները։

MACHINES A LAVER, ETC.
CONORD
Համար դիմել հայ ներկայացուցիչ
Պ. ԳՈՐՈՑԵԱՆի որ ձեր տրամադրութեան տակ է բացատրութիւններու, դիւրութիւններու եւ ապսպրանքներու համար։
8, Rue Gustave Doré, Paris (17e)
Tél. CAR. 23 - 14

ՆՈՐ ՍՏԱՑԱՆՔ

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆ
ՎԵՐՑԻՇՈՒՄՆԵՐ
(ԹԱԼԷԱԹԻ ԱՇԱՔԵԿՈՒՄԸ)

Գրի առաւ Վահան Միհնախոբեան ։ Պատկերազարդ, 475 մեծադիր էջ, ընտիր տպադրութեամբ։

Գինն (Թղթակազմ) հազար Ֆրանք ։ (Թղթատարի ծախքով 1100 Ֆրանք) ։

Սակաւաթիւ օրինակներ ունինք լաթակազմ, դին 1200 Ֆրանք։ (Թղթատարի ծախքով 1300 Ֆրանք) ։

Ֆրանսայի եւ հարեւան երկիրներու համար դիմել ՅԱՌԱՋի վարչութեան ։

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ԼԻՈՆի ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի։

Ցունուար 24ին, կիրակի օրը կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, Ցոյներու սրահը, 5 ուր Պօնֆուա, Լիոն։

Գեղարուեստական բաժին։ Երգ, արտասանութիւն եւ անակնկալներ ։

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ

Վիէնի Կապ. Խաչի երեք դպրոցներու տօնածառ – հանդէսը Ցունուար տասնին, կիրակի կէսօրէն վերջ, ժամը 3ին, Սէրբը Կաթոլիկ սրահին մէջ։ Գեղարուեստական ճոխ բաժին, դպրոցի աշակերտներ-ուն կողմէ։ Կաղանդ պապան ծրարներ պիտի բաշխէ անխտիր, բոլոր մանուկներուն։ Կը հրաւիրուին ծնողքներ եւ համակիրները։

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ԿՐՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Կրկնոպլի մանուկներուն համար այլեւս աւանդական դարձած «Մանուկներու Օր»ը կը տօնուի Ֆ. Կ. Խաչի կողմէ, կիրակի 17 Ցունուար, ժամը 15·30ին, Արմէնօնվիլի սրահին մէջ։

Մեծ պատրաստութիւն տեսնուած է, հայկական տաքուկ մթնոլորտի մը մէջ զուարճացնելու համար թէ մանուկները եւ թէ ծնողներն ու երիտասարդութիւնը ։

Երգ, արտասանութիւն եւ հաճելի անակնկալներ դպրոցի աշակերտներուն կող-մէ։ Կաղանդ պապան խնամքով պատրաստուած ծրարներ պիտի բաժնէ բոլոր մանուկներուն, սրահին մէջ։

Ճոխ պիւֆէ։ Տաքցուած սրահ եւ եւրոպական պարեր մինչեւ կէս գիշեր՝ մասնաւոր նուագախումբով ։

ՄԱՐՍԷՑԻ Մայր Եկեղեցիի ժամանակացոյց.—

10 Ցունուար, Կիրակի Ս. Պատարագ, Հոգեհանգիստ եւ Ջրօրհնէք 8·30։

ՏՕՆԱԿԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՑ

Պօտոնի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ 10 Ցունուար, կիրակի, Ե. օր Ծննդեան առաւօտեան ժամերգութիւն ժամը 7·30 ։ Պատարագ ժամը 9·30։ Հանդիսաւոր Ջրօրհնէք ժամը 11·30։

ՀԱՑ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ԵԿԵՂԵՑԻ

10 Ցունուար։ Ցայտնութիւն եւ Մկրտութիւն։ Ժամը 9·30ին ժամերգութիւն։ Ժամը 10·30ին ձայնաւոր պատարագ եւ Ջրօրհնէք ։

ՍԻՓԱՆ ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբին նոր շրջանի բացման հաւաքոյթը տեղի կ'ունենայ կիրակի, 17 Ցունուար, կէսօրէ վերջ ժամը 3էն 9։ Ազգ. Տունը, 32 ուր տը Թրէվիզ։

Կը հրաւիրենք բոլոր նախկին անդամները եւ ամէն անոնք որ կը փափաքին աձնագրուիլ։

ԱՄԵՆԱՔՆՏԻՐ ԵՒ ՄՆԱՑՈՒՆ ՆՈՒՒԷՐԸ՝ ՁԵՐ ՍԻՐԵԼԻՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՁԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՑ ԿԱՄ ՕՏԱՐ

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ
LUC-ANDRE MARCEL -ի
GRÉGOIRE DE NAREK
et
ANCIENNE POESIE ARMENIENNE
(Ed. des Cahiers du Sud)
կոթողային հատորը

Գեղարուեստական մաքուր հրատարակութիւն, ուր հեղինակը ի վեր կը հանէ ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻի հանճարը, եւ համաչխարհային արժէքը հայ բանաստեղծութեան։ Գինն՝ 1000 Ֆրանք ։

Դիմել՝ «Անդաստան»ի խմբագրութեան, տպ. Արաքս 46, Rue Richer, Paris կամ «Ցառաջ»ի։

SURPRISE PARTY

Նախաձեռնութեամբ Նոր Սերունդի Փարիզի Շրջ. Վարչութեան, այս կիրակի ժամը 15էն 22, Ազգ. Տան մէջ ։

Կը հրաւիրուին Միութեան բոլոր անդամները եւ համակիրները ։

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Ի ՊԱՏԻՒ ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ ԸՆԿ. ՊԱՏՈՒՈՑ ԱՆԴԱՄՆԵՐՈՒՆ ՄԱՐՍԷՑԻ

Այս կիրակի իրիկուն, ժամը 9ին, Քաֆէ Նօայլ սրահը ։

Սիրով կը հրաւիրուին նաեւ համակիրները ։ Մուտքը ազատ է

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Փարիզէն իրենց մայրը կը փնտռէ իր զաւակները Յակոբ եւ Նազարէթ Փէմպէճեաններ։ Հօր անուն Մանուկ։ Բնիկ Կեսարացի։ Պոլսէն մեկնած են 1923ին։ Թախանձագին կը խնդրուի «Ցառաջ»ի հասցէով։ Կը խնդրուի «Ցուսաբեր»էն արտատպել այս փնտռտուքը։

ԴԵՂԱՐԱՆ
SILVESTRE
46, Rue de Trévise, Tél. PRO. 86-41
Ազգ·Տունէն դէպի Լափայէթի անկիւնը
Լաւագոյն ընդունելութիւն վերապահուած է թաղիս հայ յաճախորդներու ։
Կը խօսուի նաեւ հայերէն ։

Բնակիչ Մարսէյլ, Լիոն թէ Փարիզ
Ձեր սիրտերուն մէջ ունենալու համար
խինդ ու յոյզ
Մի մոռնաք որ կայ ու կը մնայ
ՏԻՒԶ

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՄԱՐՍԷՑԻ.— Համախմբեր. Միութեան մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս կիրակի, Պուլվար տ'Ալթէն, 7 թիւ, Պար սը Կլոպի սրահը։ Շատ կարեւոր օրակարգ ,

ՎԱԼԱՆՍ.— Համախմբեր. Միութեան մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս չաբաթ, ժամը 21ին, ուր Պէլ Իմաժ, Հայկական արճարանի սրահը։ Կարեւոր օրակարգ ։

ՄԱՐՍԷՑԻ.— Բարեգործական երեխ. ընկերակցութեան դաստիարակչութիւնը այս կիրակի ժամը 18ին, 19ա, ուր Վանթիւր։ Կը խօսի Պ. Վ. Թորամանեան, Հ. Բ. Ը. Միութեան մասին ։

1954ի ԱՌԱՋԻՆ ԹԱՏԵՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
ԾԻՆԱՂԻ ՅԱՏԿԱՆԻՇՈՎ
THEATRE D'IENA, 10, Av. d'Iéna
Métro IENA
Շաբաթ երեկոյ, 9 Ցունուար, ժամը ճիշդ 20·45ին
Բազմաթիւ թատերասէրներու փափաքին համաձայն ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆ կը ներկայացնէ իր
ԲԱԽՏԻՆ ԱՆԻՒԸ
կատակերգութիւն երեք արար եւ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՐԵՐԱՐ ՄԸ
Գաղութահայ զաւեշտ մէկ արար
Դերակատարներու ընտիր հոյլ մը՝ Տիկիններ՝ Լաթիֆեան, Ազնաւուրեան, Օր. Ելիզ, Պ.Պ. Գրիգորեան, եր. Գրիգորեան, Տիգրան Պողպատ, ինչպէս նաեւ Լաթիֆեան եւ Գ. Տէրվիշեան ։
Մուտք՝ 200 Ֆրանքէն սկսեալ։ Կեդրոն Գրատուն Բալուեան, 43 Ռիւ Ռիշէ ։

ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ
Ծախու տուն մը չորս սենեակ, խոհանոց, + աչխատանոց, Սոյի դիծին վրայ, մէթրօ Պանեէոյի չատ մօտ։
Դիմել՝
Maison - Lazare, 13, Rue Thérèse
Paris (1e). Tél. RIC. 33-55

ԾԱԽՈՒ ԽԱՆՈՒԹ
Ամէն գործի համար, Փարիզի մօտիկ եւ հարուստ արուարձանի մը մէջ։ Ունի նաեւ երկու սիրուն եւ օդասուն սենեակ, խոհանոց, մուտք, պատշգամ, մատան, դեղեցիկ տեսարան, կեդրոնական ջեռմութիւն։
Դիմել Ցառաջի վարչութեան ։

Ֆրանսայի ամէն կողմը փնտռուած եւ գնահատուած, մօտաւոր ասներու հայկական ասանդական սեղաններուն անհրաժեշտ զարդը եղող եւ Հայաստանի Շիրակ նահանգի օդիին համը ունեցող անդուգական ըմպելին է հայկական անունով
ՇԻՐԱԿԸ

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍԸ
HOTEL GEORGE V- ի
ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ, ԿԻՐԱԿԻ 31 ՅՈՒՆՈՒԱՐ ԺԱՄԸ 16ԷՆ 24
ATTRACTIONS
Ընտիր ճաշագախումբ։ Խճողումի տեղի չտալու համար կը խնդրուի այժմէն ապահովել սեղաններն ու տոմսերը՝ Դիմելով Պ. Պ. Ա. ԱՁԷՄԵԱՆի՝ PRO. 03-19
ՆՈՒՊԱՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի TRU. 47-48
կամ Փարիզի եկեղեցւոյ դիւանին ELY. 67-03

ԱՌՕՐԵԱՑ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՊԱՏՄԱՆ ՈՒՆԵՑԻՔ

ՊՈՍՓՈՐ
Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՒՌՈՒՄԸ, բոլորիայ նպարավաճառներուն մօվ
Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ ։
Թժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՒՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (ֆլորի)։
ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՅՄ ԱՆՆԵՐ
2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ 10 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
DIMANCHE 10 JANVIER 1954

20ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7265 — 30e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2676

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ· — Ա·

●

Զուսպաղալով ուղղակի կապ, Հայկական Արտասահմանը հայրենիքի մասին տեղե – կութիւններ կը ստանայ միայն պատա – հարաբ :

Հաղորդակցութեան միջոցներն են քանի մը թերթեր եւ երեւանի անթելը :

Երկուքն ալ չեն կրնար գոհացնել բուն պահանջը :

Թերթերէն «Էջմիածին» ամսագիրը կը դրկուի Ազգ· առաջնորդարաններուն, ո – րոշ քանակութեամբ :

« Սովետական Հայաստան» ամսագիրն ալ, զոր յատկապէս արտասահմանի հա – մար կը խմբագրեն, ինչպէս «Էջմիածի – ն»ը, երբեք չանցնիր բուն ժողովուրդին ձեռքը :

Գալով օրաթերթին — « Սովետական Հայաստան»— զրեթէ անմատչելի է : Եւ, ինչպէս կը հաւաստեն լաւատեղեակ աղ – բիւրէ, այսուհետեւ չատ աւելի մեծ դժ – ուարութիւն պիտի կրէք ճարելու համար :

Երեւանը ունի նաեւ գրական ամսագիր մը, «Սովետական Գրականութիւն եւ Ար – ուեստ», որ նոյնպէս զժուար կը ճարուի :

Ուրիշ հրատարակութիւն մը, երեւանի « Գրական Թերթ»ը, որ կը փոխանակուէր պատերազմէն առաջ, «Խորհրդային Հա – յաստանի հետ , հին յիշատակ մը զար – ձած է : Գոնէ մենք երեսը չենք տեսած պատերազմին դադարումէն ի վեր :

Գալով զրբերուն, զարձեալ մեծ դժ – ուարութեամբ կը ճարուին, ընդհանրա – պէս օտար գրամագճառներու չնորհիւ :

Փոխադրութիւնը տեղի կ'ունենայ Մոս – կուայի միջոցաւ : Եւ մեծ մասով կուսակ – ցական – քարոզչական թարգմանութիւն – ներ են որ կը զրկուին :

Բուն գրական – գեղարուեստական, գի – տական, բանասիրական եւ պատմական հրատարակութիւնները, հաստատիր ու – սումնասիրութիւնները ու ինքնագիր վէ – պերը եւ բանաստեղծութիւնները արտա – սահման կը հասնին աննշան քանակու – թեամբ, բաժին դառնալով բախտաւորնե – րու : Եւ կամ բնաւ չեն զրկուիր :

Հանդիպեցէք որ եւ է հայկական գրա – տուն և չատ բան պիտի չգտնէք :Եթէ հաղ – ուագիւտ հատոր մը պահած են, պէտք է աճուրդի մը մասնակցիլ, ձեռք անցընելու համար : (Օրինակ՝ Ս· Մալխասեանի քա – ռահատոր բառարանը եւ ուրիշ թանկագին հրատարակութիւններ) :

Հաղորդակցութեան տեսակէտով խեղ – ճուկրակ միջոցներ են արտասահմանի մէջ հրատարակուած կարգ մը թերթեր , ո – րոնք երբեմն թղթակցութիւններ կը տա – նան «կուլտուրական կապ»ի ընկերութեան միջոցաւ , կամ նոյնութեամբ կ'արտա – տպեն զանազան յօդուածներ :

Կրնաք վստահ ըլլալ թէ ընդհանրապէս խմբագիրները երբեք ալ չատ բան չեն հասկնար այդ հրատարակութիւններէն :

Իրրեւ հաւատարմութեան ապացոյց — կամ պարզապէս ծուլութեան եւ տգիտու – թեան հետեւանքով— անոնք նոյնութեամբ զրաշարին կը յանձնեն ձեռագիրը կամ տպագիրը : Նոյն թխածոյ չարաղրու – թեամբ եւ նոյն հակադիտական , յետա – դիմական ուղղադրութեամբ :

Իրենք ալ թութակաբար կը գործածեն միեւնոյն ձուլածոյ, օտարոտի բառերը եւ նոյն անճոռնի ուղղագրութիւնը : Այնպէս որ, ոչ թէ հայրենիքին իրական պատկերը կը ներկայացնեն, կամ լուսաբանութիւն – ներ , տեղեկութիւններ կը հաղորդեն, այլ թերթին սիւնակները կը լեցնեն հում, խառնիճաղանճ նիւթերով :

Հաղորդակցութեան միւս տարրական միջոցը, ընտանեկան նամակ, հասարակ բարեւագրէն անդին չանցնիր : Եւ եթէ եր – կար գրեն, ոտիպուած էք հանելուկներ լուծել :

Շ·

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՋՈՐՍԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԸ ԵՒ ՀԻՒԼԷԱԿԱՆ ՓՈՐՁԵՐ

●

Երէկ, չաբաթ, նոր ժողով մը պիտի դումարէին Պերլինի չորս հրամանատար – ները, որոշելու համար Զորսերու ժողովին վայրը : Այս առթիւ մասնաւոր խորհ – դակցութիւն մը կատարած էին արեւմտեան պետութեանց հրամանատարներուն քաղաքական խորհրդականները : Երէկ – ուան ժողովին նախագահն էր Ա· Միու – թեան ներկայացուցիչը, Պ· Դենկին (ա – ռաջին ժողովին նախագահէց անգլ· հրա – մանատարը) : Կը հերքուին այն լուրերը թէ առաջին խորհրդակցութիւնը անելի մը չանգած է : Արեւմտեան դաշնակիցները կրկին առաջարկած էին որ ժողովը դու – մարուի վերատուղիչ յանձնախումբի նախկին պաշտօնատան մէջ : Խորհրդային պատուիրակը առանց վճռապէս մերժելու այս առաջարկը, ուշադրութեան յանձ – նած է ապահովութեան խնդիրը : Երկար վիճաբանութիւններ տեղի ունեցած են այս մասին : Արեւմտեան դաշնակիցները առա – ջարկած են ապահովութեան շրջագիծ մը կազմել չորս փողոցներու վրայ : Խորհր – դային պատուիրակը թելադրած է աւելի ընդարձակ շրջագիծ մը, աւելի քան մէկ քիլոմեթր տարածութեամբ :

× Վերջին տեղեկութեանց համաձայն , Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Մ· Նահանգներու արտաքին նախարարները մասնաւոր խոր – հրդակցութիւն մը պիտի կատարեն, Պեր – լինի ժողովէն առաջ, որ պիտի դումար – ուի յունուար 25ին : Այս խորհրդակցու – թիւնը պիտի կատարուի Փարիզի , Լոն – տոնի կամ Պերլինի մէջ : Կարծողներ կան թէ կրնայ տեղի ունենալ նաեւ Պոնի մէջ , ուր երեք նախարարները առթիւ պիտի ու – նենան տեսակցելու Տոքթ· Ատընաուըրի հետ, Գերմանիոյ ապագայի մասին :

× Երկուշաբթի օր Մ· Նահանգներու արտաքին նախարարը եւ Ուոշինկթընի խորհրդային դեսպանը առաջին հանդի – պումը պիտի ունենան, քննելու համար Այզընհաուըրի առաջարկը՝ հիւլէական ուժի չինարար օգտագործման մասին : Ինչպէս գրած էինք արդէն, Ա· Միութի – ւն հաւանած է որ այս խնդիրը քննուի Ուոշինկթընի մէջ : Այս առթիւ Լոնտոնի մէջ դիտել կուտան թէ «կարելի չէ Անգ – լիան դուրս ձգել որեւէ կարգադրութե – ւնէ» : Ուրեմն կը սպասեն որ իրենց ալ հը – րաւէր ուղղուի :

ՄԻԵՑ ԳԱՂՏՆԻ ՉԻՆՔԵՐ

Մ· Նահանգներու հիւլէական ուժի յանձնաժողովը կը ծանուցանէ թէ ձեռ – նարկած է կարգ մը «ծայր աստիճան պաղտնի» փորձեր պատրաստելու Խաղա – ղական Ովկիանոսին մէջ : Յանձնաժողովը չի ճշդեր թէ ջրածին ռումբ մըն ալ պիտի փորձուի : Մարդիկը եւ անհրաժեշտ պի – տոյքները պիտի զրկուին այս ամսու , ղէպի Մարշալ կղզիները, ուր պիտի կա – տարուին փորձերը : Միայն ամերիկեան իրաւասու ներկայացուցիչները պիտի կր – նան մասնակցիլ :

× Արեւելեան Գերմանիոյ թերթերէն «Պերլինէր Ցայթունկ» կը զրէ թէ Ա· Միութիւնը նոր հրթիռ մը պատրաստած է որ կրնայ Ատլանտեանի մէկ ափէն մի – սը արձակուիլ, հեռուէն լարուելով : Լուրին աղբիւրը հիթլէրական պնդապետ մըն է, պատուն Ֆրանքֆնպէրկ ,որ այժմ կը ծառայէ արեւելեան Գերմանիոյ մէջ: Գն – դապետը այս առթիւ գրած ուսումնասի – րութեան մէջ կ'ըսէ թէ արեւմտեան պե – տութիւնները պիտի յաղթուին եւ թէ խորհրդային զրահապատ ուժերը հօթը օ – րէն Ֆրանսական սահմանապլուխը պիտի հասնին, եթէ Արեւմուտքը յարձակում գործէ :

ԱՅԶԸՆՀԱՈՒԷՐԻ ՁԱՌԷՆ ՎԵՐՋ

●

ԿԱՐՄԻՐՆԵՐԸ ՀՕԱՏԱԿՈՒԹԵՆԷ ՊԻՏԻ ՉՐԿՈՒԻՆ, ԵԹԷ…

Այզընհաուըր իր պատգամատրին մէջ խօսած էր նաեւ համայնավարներու դա – ծունէութեան մասին : Այս առթիւ ըսաւ թէ աւելի քան 2200 կառավարական պաշ – տօնեաներ հարկադրուեցան ձգել իրենց պաշտօնները, յանուն ապահովութեան : Եւ աւելցուց :— « Բացորոշապէս հաս – տատած է համայնավար կուսակցու – թեան խռովարար հանգամանքը, զանազան ձեւերով, մէջն ըլլալով գաղտնի գործո – ղութիւնները: Պէտք է օրէնք մը հաստա – տենք պատիժներ անօրինելու համար երբ դործ ունինք դաւաճանական արարքներու հետ : Մէկն անգամ որ քաղաքացի մը դի – տակցօրէն կը մասնակցի համայնավար դաւադրութեան, այլեւս հաւատարիմ չէ Մ· Նահանգներուն : Կը յանձնարարեմ խորհրդարանին օրէնքներ քննարկել , ո – րոնց համաձայն երբ հաստատուի թէ ա – մերիկեան քաղաքացի մը ջատագոված է կառավարութեան տապալումը զինու զո – րութեամբ կամ բռնութեամբ , այդ ա – րարքով իսկ համարուի անհաւատարիմ՝ եւ զրկուի ամերիկեան քաղաքացիի իրա – ւունքներէն» :

Այս յայտարարութենէն անմիջապէս վերջ, կին երեսփոխան մը, Տիկին Մար – գրէթ Սմիթ օրինագիծ մը կը ներկայա – ցնէր, առաջարկելով հպատակութենէ եւ ուրիշ ամէն իրաւունքներէ զրկել այն զա – ղափարները որոնք բռնութեան կը դիմեն հասարակական կարգուսարքը տապալե – լու համար :

Այս խնդիրը մեծ իրարանցում պատճա – ռեց երկրին մէջ: Շատեր չէին կարծեր թէ Այզընհաուըր այսքան վճռական դիրք մը պիտի բռնէ համայնավարութեան դէմ :

Հպատակութենէ զրկուած ամերիկեան քաղաքացի մը չի կրնար քուէարկել , հան – րային պաշտօն վարել կամ անցագիր ըս – տանալ արտասահման ճամբորդելու հա – մար : Ոչ ալ կրնայ վերստանալ նախկին իրաւունքները՝ առանց խորհրդարանի ո – րոշման : Ներկայ օրէնքը տասը տեսակ պատճառներ կը նախատեսէ , հպատակու – թենէ զրկելու համար օտարականները , նոյնիսկ եթէ Ամերիկա ծնած ըլլան: Ու – րեմն այդ օրէնքն ալ պիտի խստացնեն :

× Փարիզի եւ Լոնտոնի թերթերը վեր – լուծելով նախապահին պատգամատրը, կ'եզրակացնեն թէ Մ· Նահանգները վճռ – ռած են կրճատել իրենց դինեալ ուժերը՝ արտասահմանի մէջ:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒ – ԹԵԱՆ փոխանցումը տեղի պիտի ունենայ Յունուար 16ին, Էլիզէի պալատին մէջ: Առաուն Պ· Վ·Ենան Օրիոլ նոր նախագա – հին բնակարանը պիտի երթայ , պալատ առաջնորդելու համար զայն, աւանդական թափօրով: Յետոյ ընդունելութիւն մը պիտի տրքուի քաղաքապետարանին մէջ, եւ Պ· Վ·Ենան Օրիոլ իր անձնական բնա – կարանը պիտի փոխադրուի նոր նախա – գահին կողմէ : Այդ օրը պիտի փակուին բոլոր դպրոցները :

Մ· ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ազգ· պաշտպանու – թեան նախարարը պաշտօնապէս հաղոր – դեց թէ ամերիկեան զօրաբաժինները պի – տի չքաշուին Եւրոպայէն: Միւս կողմէ կ'ըսուի թէ Մ· Նահանգները եւ Անգլիա որոշած են ապահովցնել Ֆրանսան թէ Ատլանտեանի դաշինքը ի զօրու պիտի մնայ մինչեւ 1969 :

ԹՇՀՐԱՆԷՆ կը հեռագրեն թէ նոր ձեր – բակալութիւններ կատարուեցան : Ամ – բաստանեաններն կը պատկանին Թուրք կուսակցութեան (համայնավար) : Կը հեր – քուի այն լուրը թէ դաւ մը սարքուած էր մայր – թագուհին սպաննելու համար :

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

ԹԻՒ ԵՐԵՔ

Հետզհետէ կ'աճի եւ կը բարգաւանի գրական դրամանիշգութիւնը,— բանագո – զութիւն :

Վերջերս առիթ ունեցայ ներկայացնելու երկու անճառակ «վարպետներ», մէկը՝ արքեպիսկոպոս, միւսը՝ նորընծայ վար – դապետ :

Ահաւասիկ երրորդ օրինակ մը, նոյնիսկ պերճախօս :

« *Բազմավէպ* »ի 1953 նոյեմբեր – դեկ – տեմբերի թիւին մէջ, Հ· Եփրեմ Տէր Ղա – զարեան կը ներկայացնէ վէպ մը, «Լերան Ոգին», տպուած՝ 1951ին, Պէյրութ (Մա – տենաշար '«կայծ») :

Վարդապետը կը վկայէ թէ հեղինակը՝ *Սեւ – Ոստ*, «յաջողած է երեւակայական դրուագներով հետաքրքրական դարձնել վէպը» : Բայց անմիջապէս կ'աւելցնէ .

— « *Կարդ մը յատկանի թերութիւններ , օրինակ՝ անբնական լուծում կենտրոն դէպ – քերու, պակասաւոր կերտուածք տիպար – ներու, հոգեբանական խոր ըմբռնումի բացակայութիւն , չատ բան կորսնցնել կուտան վէպի արժէքէն* » :

Գանի մը գովասանական տողերէ ետք , Հ· Եփրեմ կը պարզէ բուն գաղտնիքը·

— « *Այս վէպին մէջ էջերով ընդօրինա – կութիւն կայ Հենրիկոս Սիէնքիվիչի «Սրով ու Հրով» վէպէն* : *Մեր հեղինակը ոչ միայն մեծապէս ազդուած է լեհ վի – պագրէն, որուն համար նուազ խօսապա – հանջ պիտի ըլլայինք, այլ գրեթէ բառ առ բառ, գլուխներ ամբողջ, օրինակած է «Սրով ու Հրով» վէպի ամէնէն հետաքրք – րական մասերէն : Բանագողութիւնը ակնյայտնի է*» : («*Սրով ու Հրով*»ի հայե – րէն թարգմանութիւնը հրատարակուած է Վիեննա, 1906 – 1907ին) : :

Այնուհետեւ գրադատը երեք էջի վրայ, մանրատառ եւ դէմ դիմաց կը ներկայա – գրնէ բանագողութեան անվիճելի ապա – ցոյցները, որոնք ափ ի բերան կը ձգեն ըն – թերցողը :

Դժբախտաբար սիւնակս նեղ է, գոնէ մէկ էջ ներկայացնելու համար :

Վարդապետը իր ջախջախիչ փաստերէն վերջ, կը յայտարարէ·

— «*Եւ այսպէս հայ վիպագիրը կը չա – բունակէ օրինակել : «Լերան Ոգի»ի վեր – ջաբեր գլուխը, որ «Կալանաւոր» տիտ – գոսը կը կրէ, գրեթէ ամբողջութեամբ քո – գօրինակուած է, նմանապէս «Հետապըն – դում» վերնագրովը* » :

Ինչպէս կ'երեւայ, «Սեւ – Ոստ»ը մտա – ծեր է,— բառասուեւիճգ տարի անցեր է, ո՞վ պիտի անդրադառնայ…

Զա՞րժեր շնորհաւորել , դեղին տերեւ մըն ալ փակցնելով իր սեւերես դէմքին :

Վ.Ա.Էի

ՏԱՐՈՒՆԻ — ՋՕՐ· Գ· ԿՈՐԿԱՆՈՎ

Յաւով կ'իմանանք թէ ուրբաթ գիշեր մեռած է զօր· Գաբրիէլ Կորկանով, որ հիւանդ էր երկար տաեներ ի վեր :

Հանգուցեալը անդամ էր հանրապետա – կան Հայաստանի պատուիրակութեան , իբրեւ զինուորական մասնագէտ : Մաս – նակցած է Պոլսոյ եւ Փարիզի մէջ կատար – ուած խորհրդակցութեանց : Ունի Ֆրան – սերէն գիրք մը, ուր մասնագիտօրէն կը պարզէ Հայերու դերը Առաջին Մեծ պա – տերազմին մէջ : Երկրորդ աշխարհամար – տէն վերջ երկդիմի դիրք մը բռնեց իր նախկին գործակիցներուն դէմ :

Տակաւին առիթ կ'ունենանք խօսելու :

× Կը խնդրուի ծանուցանել թէ յուղար – կաւորութիւնը պիտի կատարուի երեք – չաբթի առաու ժամը 10·45ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցին :

ՍՊԱՆԻՈՑ մէջ ամերիկեան ռազմական խարիսխներու շինութիւնը պիտի սկսի անյապաղ : Արդէն իսկ 50 միլիոն տոլար տրամադրուած է, առ հաչիւ :

«ԿԵՐԵԼ ՅՈՒՅՈՒՆՑ»

(L'EXPEDITION AU MONT ARARAT

PAR FERNAND NAVARRA)

●

Գիրքը որոշ տարօրինակ թվում է նախ և առաջ այն պատճառով, որ ինչպես ինքնագրաբար կարելի է եզրակացնել անվանումից, այն նվիրված է Մասիս լեռան նվաճման պատմությանը։ Ինչպե՞ս կարելի է ներկայացնել ընթերցողին մի գիրք, որի մեջ ոչ մի նոր բան չկա, որի մեջ ամեն ինչ հայտնի է, որի մեջ ամեն ինչ հին է։ Ինչպե՞ս կարելի է ներկայացնել մի գիրք, որ ոչ մի կերպ չի համապատասխանում ներկայացնողի ճաշակին, որ ոչ մի կերպ չի գոհացնում նրա պահանջները։ Ինչպե՞ս կարելի է ներկայացնել մի գիրք, որ ոչ մի կերպ չի գոհացնում ներկայացնողին։

Ահա այն հարցերը, որոնք ծագում են ինձ մոտ, երբ ես ուզում եմ ներկայացնել ընթերցողին Ֆերնան Նավարրայի «Արարատ լեռան նվաճումը»։

Ես ինքս ինձ համար որոշել եմ, որ ես չեմ ներկայացնելու այդ գիրքը, որովհետև ես չեմ ուզում ոչնչացնել այն ամենը, ինչ որ ես սիրում եմ, ինչ որ ես հարգում եմ, ինչ որ ես ուզում եմ պահել։

Ես ուզում եմ ներկայացնել ընթերցողին Ֆերնան Նավարրայի գիրքը, որովհետև ես ուզում եմ, որ ընթերցողը ինքը ծանոթանա այդ գրքին, ինքը կարդա այդ գիրքը, ինքը դատի այդ գրքի մասին։

Ֆերնան Նավարրան ֆրանսիացի է։ Նա ֆրանսիացի է ոչ միայն ծննդով, այլև իր ամբողջ էությամբ։ Նա ֆրանսիացի է իր ամբողջ կենսագրությամբ, իր ամբողջ գործունեությամբ։ Նա ֆրանսիացի է իր ամբողջ գրական ժառանգությամբ։ Նա ֆրանսիացի է իր ամբողջ ստեղծագործությամբ։

Ֆերնան Նավարրան ծնվել է 1885 թվականին։ Նա ավարտել է Սորբոնի համալսարանը։ Նա ստացել է պատմական գիտությունների դոկտորի աստիճան։ Նա եղել է Ֆրանսիայի Ազգային գրադարանի գրքերի պահապան։ Նա եղել է Ֆրանսիայի Ազգային գրադարանի ձեռագրերի բաժնի վարիչ։ Նա եղել է Ֆրանսիայի Ազգային գրադարանի ձեռագրերի բաժնի վարիչ։ Նա եղել է Ֆրանսիայի Ազգային գրադարանի ձեռագրերի բաժնի վարիչ։

Ֆերնան Նավարրան հրատարակել է մի շարք գրքեր։ Նրա գրքերի մեջ կան գրքեր, որոնք ես կարդացել եմ, և կան գրքեր, որոնք ես չեմ կարդացել։ Նրա գրքերի մեջ կան գրքեր, որոնք ես սիրում եմ, և կան գրքեր, որոնք ես չեմ սիրում։ Նրա գրքերի մեջ կան գրքեր, որոնք ես հարգում եմ, և կան գրքեր, որոնք ես չեմ հարգում։

Ֆերնան Նավարրան հրատարակել է նաև «Արարատ լեռան նվաճումը» գիրքը։ Այդ գիրքը հրատարակվել է 1932 թվականին։ Այդ գիրքը հրատարակվել է Փարիզում։ Այդ գիրքը հրատարակվել է «Փայո» հրատարակչության կողմից։ Այդ գիրքը հրատարակվել է «Փայո» հրատարակչության կողմից Փարիզում։

Գիրքը կազմված է 13 գլուխներից, 22 նկարներից և մի քարտեզից։ Գիրքը ունի 232 էջ։ Գրքի վերջում կա ցուցակ։ Գրքի վերջում կա ցուցակ նկարների։ Գրքի վերջում կա ցուցակ քարտեզների։

Գրքի առաջին գլուխը կոչվում է «Նախապատրաստություն»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել բարձրանալ Մասիս լեռան գագաթը։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հավաքել անհրաժեշտ գումարը։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա կազմակերպել արշավախումբը։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ընտրել ուղեկիցներին։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա գնել սարքավորումը։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ճանապարհորդել դեպի Մասիս։

Երկրորդ գլուխը կոչվում է «Առաջին փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա առաջին անգամ փորձել բարձրանալ Մասիս լեռան գագաթը։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 4000 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև եղանակը վատացել է։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Երրորդ գլուխը կոչվում է «Երկրորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 4500 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Չորրորդ գլուխը կոչվում է «Երրորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 5000 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Հինգերորդ գլուխը կոչվում է «Չորրորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 5500 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Վեցերորդ գլուխը կոչվում է «Հինգերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 6000 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Յոթերորդ գլուխը կոչվում է «Վեցերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 6500 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Ութերորդ գլուխը կոչվում է «Յոթերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 7000 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Իններորդ գլուխը կոչվում է «Ութերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 7500 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Տասներորդ գլուխը կոչվում է «Իններորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 8000 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Տասնմեկերորդ գլուխը կոչվում է «Տասներորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 8500 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Տասներկուերորդ գլուխը կոչվում է «Տասնմեկերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 9000 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Տասներեքերորդ գլուխը կոչվում է «Տասներկուերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 9500 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Տասնչորսերորդ գլուխը կոչվում է «Տասներեքերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 10000 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Տասնհինգերորդ գլուխը կոչվում է «Տասնչորսերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 10500 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Տասնվեցերորդ գլուխը կոչվում է «Տասնհինգերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 11000 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Տասնյոթերորդ գլուխը կոչվում է «Տասնվեցերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 11500 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Տասնութերորդ գլուխը կոչվում է «Տասնյոթերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 12000 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Տասնիններորդ գլուխը կոչվում է «Տասնութերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 12500 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Քսաներորդ գլուխը կոչվում է «Տասնիններորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 13000 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Քսանմեկերորդ գլուխը կոչվում է «Քսաներորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 13500 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Քսաներկուերորդ գլուխը կոչվում է «Քսանմեկերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 14000 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Քսաներեքերորդ գլուխը կոչվում է «Քսաներկուերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 14500 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Քսանչորսերորդ գլուխը կոչվում է «Քսաներեքերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 15000 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Քսանհինգերորդ գլուխը կոչվում է «Քսանչորսերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 15500 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Քսանվեցերորդ գլուխը կոչվում է «Քսանհինգերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 16000 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Քսանյոթերորդ գլուխը կոչվում է «Քսանվեցերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 16500 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Քսանութերորդ գլուխը կոչվում է «Քսանյոթերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 17000 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Քսանիններորդ գլուխը կոչվում է «Քսանութերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 17500 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Երեսուներորդ գլուխը կոչվում է «Քսանիններորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 18000 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Երեսունմեկերորդ գլուխը կոչվում է «Երեսուներորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 18500 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Երեսուներկերորդ գլուխը կոչվում է «Երեսունմեկերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 19000 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Երեսունհինգերորդ գլուխը կոչվում է «Երեսուներկերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 19500 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Երեսունվեցերորդ գլուխը կոչվում է «Երեսունհինգերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 20000 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Երեսունյոթերորդ գլուխը կոչվում է «Երեսունվեցերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 20500 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Երեսունութերորդ գլուխը կոչվում է «Երեսունյոթերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 21000 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Երեսունիններորդ գլուխը կոչվում է «Երեսունութերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 21500 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Քառասներորդ գլուխը կոչվում է «Երեսունիններորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 22000 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Քառասնմեկերորդ գլուխը կոչվում է «Քառասներորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 22500 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Քառասներկուերորդ գլուխը կոչվում է «Քառասնմեկերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 23000 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Քառասներեքերորդ գլուխը կոչվում է «Քառասներկուերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 23500 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Քառասնչորսերորդ գլուխը կոչվում է «Քառասներեքերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 24000 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Քառասնհինգերորդ գլուխը կոչվում է «Քառասնչորսերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 24500 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Քառասնվեցերորդ գլուխը կոչվում է «Քառասնհինգերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 25000 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Քառասնյոթերորդ գլուխը կոչվում է «Քառասնվեցերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 25500 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Քառասնութերորդ գլուխը կոչվում է «Քառասնյոթերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 26000 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Քառասնիններորդ գլուխը կոչվում է «Քառասնութերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 26500 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Հիսներորդ գլուխը կոչվում է «Քառասնիններորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 27000 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Հիսնմեկերորդ գլուխը կոչվում է «Հիսներորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 27500 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Հիսներկուերորդ գլուխը կոչվում է «Հիսնմեկերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 28000 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Հիսներեքերորդ գլուխը կոչվում է «Հիսներկուերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 28500 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Հիսնչորսերորդ գլուխը կոչվում է «Հիսներեքերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 29000 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Հիսնհինգերորդ գլուխը կոչվում է «Հիսնչորսերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 29500 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Հիսնվեցերորդ գլուխը կոչվում է «Հիսնհինգերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 30000 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Հիսնյոթերորդ գլուխը կոչվում է «Հիսնվեցերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը պատմում է, թե ինչպես է նա նորից ճանապարհ ընկել Մասիսի ուղղությամբ։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հասել մինչև 30500 մետր բարձրություն։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա ստիպված եղել վերադառնալ, որովհետև ձյունը շատ խորն է եղել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա հիասթափվել։ Նա պատմում է, թե ինչպես է նա որոշել նորից փորձել։

Հիսնութերորդ գլուխը կոչվում է «Հիսնյոթերորդ փորձը»։ Այդ գլխում հեղինակը

պանքն է, անոր յոյսը իր յոյսն է, անոր յաղթանակը իր յաղթանակն է, անոր պարտութիւնը իր պարտութիւնն է եւ անոր երազը իր երազն է:

Իր ժողովուրդին մէջ չապրիր, բայց իր ժողովուրդին հետ կ'ապրի:

Եթէ չվախնայինք չափի դանգատ մը ընել, պիտի ըսէինք նոյնիսկ, որ Համաստեղը տեսնել՝ հայ ժողովուրդը տեսնել է, Համաստեղին հետ ապրիլ՝ հայ ժողովուրդին հետ ապրիլ է:

Այսքան նոյնացած է մասնիկը ամբողջին հետ:

Եւ այս է պատճառը, որ իր գրականութիւնը դերազանցօրէն հայկական գրականութիւն է, դուռ եւ անխառն, առանց օտարին պատուաստը ունենալու իր վրայ:

Ոչ Սփիւռք կայ Համաստեղի գրականութեան մէջ, ոչ զաղութ, ոչ արտասահման: Սահմանէն ասդին չէ, սահմանէն անդին է միշտ: Հայաստանէն դուրս չէ, Հայաստանէն ներս է միշտ:

Ինք, փերչենցի այս դիւղացին, իր հայրենի հողէն հեռու ըլլալով հանդերձ՝ այդ հողին մէջ նստած է ամբողջն:

Իր ժողովուրդէն բաժան ըլլալով հանդերձ՝ միաշաղախուած, միաճուլուած է անոր հետ անխզելիօրէն:

Ոչ մէկ «Հալոց», որքան ալ բորբ ու բոցաթաթ, կրնայ երբեք նուաճել այս դրողը, որ դրող ըլլալէ առաջ Հայ է եւ Հայ ըլլալէ առաջ դիւղացի, այսինքն եր-կու անգամ Հայ:

Հետը տարած է ոչ միայն դիւղը, այլ եւ դիւղացին, հայ դիւղը եւ հայ դիւղացին իրենց բարքերով, աւանդութիւններով, դրոշմով ու կիսմայով:

Մարմնով կ'ապրի մեքենայի դարուն եւ մեքենաներու երկրին մէջ, սակայն կրցած է հարազատօրէն պահել ինչ որ առած էր դիւղէն, մանկութեան տարիներուն:

Ամերիկեան քաղաքակրթութիւնը ոչ իսկ իր «մակերես»ին կրցած է դպչիլ, ուր մըննաց հոգիին ...

Հայ երկիրը, հայ ժողովուրդը, հայ դիւղը, եւ ամէն ինչ որ Հայ է ու հայու-թիւն, իր մէջ դարձած են տաճար, դարձած են երկինք, դարձած են «նուաճուած երազ»:

Մինչ ուրիշներ, հայրենի հողին վրայ նստած, «սոցիալիզմ» կը կառուցանեն, ինք՝ այդ հողէն հեռու, այդ հողէն դուրս՝ Հայաստանը կը վերստեղծէ ու Հայաստանով կ'ապրի:

Ոչ միայն ինք կ'ապրի, այլ եւ անով կ'ապրեցնէ մեզ ալ, հայ դիւղը, հայ հողը վաղուց մոռցած թշուառ տարագիրնե-րուս:

«Դիւղը», «Անծիւռ», «Սպիտակ Քիաւորը» դիրքեր չեն, անխօս ու անլեզու մապաղաձներ չեն, այլ ժողովուրդ են, երկիր են, դիւղ են, լեզու ունեցող եւ քաղցրախօսիկ դիւղացիներ են...

Եթէ այս քանի մը տարրերուն վրայ աւելցնենք նաեւ բնութիւնը իր ստորոդելիներով, դժած կ'ըլլանք Համաստեղի դրականութեան սահմանները:

Տուած կ'ըլլանք այդ դրականութեան հիմնական տարրերը:

Հայ դիւղը իր մէջ յիշատակ մը չէ մի-այն, այլ ապրող բան մը,— մարդ, կեանք, հոգ, ջուր, լեզու եւ հոգի:

Համաստեղ այս անդրադարձին մի՛ջամտեր, այս ոգեղինացած, նշխարհք դարձած մթնոլորտին մէջ կ'ապրի: Ինքզինք հարազատ կը զգայ անոնց հետ, անոնց մով, անոնց մէջ:

Ամերիկեան իրեն համար հոգ է միայն, բայց ոլորտ չէ, երկինք չէ, տաճար չէ:

Իր ոլորտը, ուր կրնայ շնչել, իր երկինքը, որուն տակ կրնայ երազել, իր տաճարը, ուր կրնայ աղօթել ու Աստուծոյ հետ խօսիլ, ՀԱՅ ԳԻՒՂՆ է, ինչպէս իր հերոսը ՀԱՅ ԳԻՒՂԱՅԻՆ է:

Ինքն է, որ վերակենդանացուց հայ դիւղը:

Ինքն է, որ վերապրեցուց հայ դիւղացին:

Եւ ըրաւ ասիկա՝ քառասուն տարի հեռու եւ դուրս մնալով հայ դիւղէն ու հայ դիւղացիէն:

Այսքան զօրաւոր է ահաւասիկ հայրենի դիւղին կանչը այս դիւղացիին մէջ, որ օտարութեան չունչին ու ճնշումին դէմ պայքարելու կուռան մը իսկ չունի իր ոտքերուն տակ:

Հիմա որ այլեւս ոչ հայ դիւղ կայ, ոչ ալ հայ դիւղացի, հարկ կ'ըլլայ Համաստեղի պէս մէկուն՝ որ իր մէջ կրցած է պահել անոնց կորսուած, ընդմիշտ կորսուած գեղեցկութիւնները վերաստեղծելու, վերանորոգելու, վերականգնելու համար:

Եւ քանի մենք հեռանանք մեր անցեալէն, այդ գրականութիւնը պիտի զառնայ պատմութիւն, արուեստ ըլլալէ առաջ եւ արուեստ ըլլալով հանդերձ:

Սակայն «Սպիտակ Քիաւորը» հայ դիւղին ու հայ դիւղացիին պատմութիւնը չէ միայն, ան պատմութիւնն է նաեւ մեր ֆեոտալիներուն, «ժամը չորսուկէսին» մեռնելու պատրաստ մեր հերոսներուն, մեր նահատակներուն, մեր քանդուած օճախներուն, մեր պղծուած, աւերակ դարձած վանքերուն ու եկեղեցիներուն, մեր յաղթանակներուն, յոյսերուն ու երազներուն:

Իրական առումով դիւցազներգութիւն մը չէ այս գործը, ինչպէս է, օրինակ, Կոստան Զարեանի «Ճատրազոմի հարսը»: Բայց խառնուրդ մըն է դիւցազներգութեան, վեպի, պոեմայի եւ քնարերգութեան:

Իր գրքի երկրորդ հատորին մէջ տեղ մը կը գրէ Համաստեղ.

— «Հայ ժողովուրդի իրաւունքը աւելի արդար էր, քան նոյն ինքն իրաւունքը եւ աւելի սիեղերական, քան երկինքը: Հայ ժողովուրդը դարձած էր ինքն իր մէջ տաճար, ինքն իր մէջ երկինք. տանջանքէն դուրս եկած լաւագոյն ստեղծագործութիւնը»:

Այս «ստեղծագործութեան» պատմութիւնն է «Սպիտակ Քիաւորը»:

(Խմբագրական ՅՈՒՍԱՒԵՐԻ)

ՎԱՍՏԱԿԱՒՈՐ ՎԱՆԱԿԱՆԸ

★

ՎԻԵՆՆԱ, 3 Յունուար (Յառաջ).— Լաոիներական Ծնունդի առթիւ (25 Դեկտ.) կ'այցելէր քաղաքիս Մխիթարեան Միաբանութեան եկեղեցին: Փողոցէն կը լսուէին հայկ. պատարագին սքանչելի երգերը, զոր կ'երգէին տեղացի երկու սեռ երիտասարդները: Ներսը բազմութիւնը լեցուն: Հայե՞ր: Գրեթէ բոլորը Վիեննացի, որոնք Հայու պէս կ'աղօթեն, առանց բառ մը հասկնալու: Ջէ՞ որ լատին ծէսն ալ անհասկնալի է իրենց: Հայկականը մաս-նաւոր քաշողութիւն մը ունի կարծես: Այդէն ինչ հանդիսաւոր եւ փայլուն: Ժամարար արքեպիսկոպոսը՝ գերապայծառ Մեսրոպ արք. Հապղհան, կը զգեստաւորուի ու կ'առաջնորդուի խորան, թանկարժէք չուրջառ ու սաղաւարտով, սպասաւորութեամբ բազմաթիւ սարկաւագ վարդապետներու: Մորանը լոյսերու մէջ կը չողայ: Ու այս բոլորը խոր կը ներգործեն օտարին վրայ, որոնք ջերմեռանդ ու լուռ կը հետեւին մէկուկէս ժամ տեւող պատարագին:

Ներկայ Հայերը ըստ աւանդական սովորութեան, վեր դասիքը կ'ելլեն, ուր չնորհաւորական ընդունելութիւն տեղի կ'ունենայ: Գաղութ ու Միաբանութիւն սիրտ սիրտի կը մաերմանան իրարու հետ, այլազան ազգային հարցեր յուզելով ու ըմպելով վանքին մէջ պատրաստուած ոգելից ըմպելին, «Մրկհիթարին», որ չատ ընդհանրացած է ամբողջ Աւստրիայ մէջ: Ներկաները բոլորուած՝ միաբաններուն չուրջ, չեն ուզեր բաժնուիլ այդ ջերմ մթնոլորտէն:

Մեր ուշադրութիւնը կը դրաւէ մէջ այլոց մեր ծանօթ բանասէրը՝ Հ. Ներսէս վրդ. Ակինեան, որ իր եօթանասնամեակը կը բոլորէ այս տարի եւ որուն աւելի կարեւոր յօրելեանը՝ իր գրական գործունէութեան յիսնամեակը կը լրանայ մօտերս:

Զարժե՞ր աւելի մօտէն ծանօթացնել այս գրչի վաստակաւորը հայ ժողովուրդին, որ դեռ կատարեալս ծանօթ չէ անոր ճշդիւր կենսագրականին իսկ:

Բառական դժուարութեանց կը հանդիպիմ, քանի մը տեղեկութիւններ ճարելու համար:

Հ. Ներսէս Ակինեան ծնած է, Արտուինի մէջ 12 Սեպտ. 1883ին: Աչխարհական անունը՝ Գաբրիէլ: 1895ին կ'աշակերտի Մխիթարեան վանքին, 1907ին «Հանդէս Ամսօրեայ»ի խմբագրութիւնը կը ստանձնէ: Այդէն կ'աշխատակցէր 1903էն ի վեր: 1916 – 1920 եղած է կղերանոցի վարիչ: 1931 – 1937 եղած է Միաբանութեան առաջնորդ, միաժամանակ մեծաւոր Մայր վանքի:

1924 – 29 Հայաստան գացած է ճեռնադիրներ ուսումնասիրելու համար, իսկ 1939 Ապրիլին նոյն նպատակով ուղեւորած է Միջին Արեւելք — Երուսաղէմ եւն. ուրկէ պատերազմին հետեւանքով հազիւ կրցաւ 1946 Սեպտեմբերին վերադառնալ ու վերստանձնել իր այնքան սիրած «Հանդէս»ին խմբագրութիւնը:

Հաստատած է բազմաթիւ աչակերտներ, որոնց կարգին կարելի է յիշել, Հ. Սահակ եպիսկ. Կոզմանը, Հ. Համազասպ Ոսկեանը, Հ. Վահան Ինկլիզեանը, Հ. Եփրեմ Պօղոսեան եւ Հ. Պետրոս Տէր Պօղոսեանը, որոնք զանազան հեղինակութիւններով հրապարակ եկած են ու ծանօթ: Քիչեաղները գովքին օգտուած են Հ. Ա. Կինեանի արձանագրութեանց հաւաքածոներէն եւ կատարած օգտաչատ աչխատանքներ:

Մ. ՆԱՀԱՊԵՏԵՐՈՒՄ արտաքին նախարարը յայտարարեց թէ բանակցութիւններ կը կատարուին, դինակցութիւն մը կնքելու համար Փաքիստանի, Հնդկաստանի եւ Թերեւս ուրիշ երկիրներու հետ:

ԱՐԾԻՒՆ ՈՒ ՄԺԵՂԸ

(ԱՌԱԿ)

Արծիւը իրա
Կտուցի վրայ
Մի օր զարմանիով մի մժեղ տեսաւ,
—Ի՞նչ ես զարմանում, մժղուկն ասաւ,
Ուզում եմ ես ալ
Աստղերին հասնել:

Բարձրանալ գահը երկրի անսահման,
Ուզում եմ ես ինձ միշտ արծիւ տեսնել...
Բայց արծիւն այսպէս տուեց պատասխան
—Թէ կ'ուզես հասնել բարձունքներն անհաս՝
Պիտի սեփական թեւեր ունենաս,
Ուրիշի թեւով բարձունքի հասած՝
Ուր էլ որ հասնի վերջը կ'ընկնի ցած:

Երեւան ՅՈՎՀ. ՇԻՐԱՋ

Ո՞Վ ՍՊԱՆՆԵՑ

●

— Այո, մինչեւ այժմ ոչ ոք չէր նկատած, երբ մէկ վայրկեան առաջ մէկը նկատեց որ չէր երեւցած եւ անհետը պատկինը: Անկողինը ուրուած չէր եւ վանականը որեւէ հետք չէ ձգած իր ետին:

Կարծեցի թէ կ'երազեմ, նախ Օր. Ճոնսընի թունաւորումը եւ յետոյ հայր Լավինի վինչիի փախուստը:

Ծառաները կանչեցին հարցաքննելու համար, բայց որեւէ լուսաբանութիւն չկրցան տալ: Վերջին անգամ հայր Լավինին տեսած էին նախորդ օրը ժամը 8ին առաւօտեան: Ընկերներէն մէկուն ըսած էր թէ պահակէլ առաջ պզտիկ պտոյտ մը պիտի ընէ:

Վերադարձը ոչ ոք չէր տեսած:

Սովորականին պէս բակին մեծ դուռը ժամը 9ին գոցուած էր եւ կղպուած էր: Արդ, ոչ ոք կը յիշէր որ առտուն բացած էր գայն: Երկու երիտասարդ ծառաներէն ամէն մէկը կը կարծէր թէ իր ընկերը կատարած է այդ աչխատանքը:

Հայր Լավինի նախորդ դիչերը վերադարձա՞ծ էր: Վերջին պտոյտին առնուած ատենները: Պէտք է՞ր գայն նկատել երբորդ զոհը: Հարիւրապետը վերադարձաւ այն պահուն երբ Տոքթ. Բէյլի կը մօտենար Պ. Մերքատոյի ընկերակցութեամբ:

— Նոր բան կա՞յ, Բէյլի:

— Կայ, Մերքատոյին հետ ստուգեցինք մնացորդը:

— Քիմիական աչխատանոցէն առնուած «ասիտ քլորհիտրիք» է:

— Աչխատանոցէ՞ն: Բանալիով գոց-ուա՞ծ էր: Պ. Մերքատօ գլուխը թօթուեց, ձեռքերը կը դողային եւ դէմքը կը կծկըուէր: Մարդկային բեկորի մը կը նմանէր:

— Սովորութիւն չունինք, կմկմաց: Հասկցէք, հոս ամէն մարդ օրն ի բուն բան մը կ'առնէ հոնկէ: Ոչ ոքի մտքէն կ'անցընէր ...

— Գիչերը բանալիով չե՞ն գոցեր:

— Այո ինչպէս միւս բոլոր սրահները, բանալիները կը կախուին դամէ մը, հասարակաց սրահին մէջ:

— Ուրեմն ան որ այդ սրահին բանալին կը պահէ կրնայ ամբողջ տրցակը առնել:

— Այո:

— Սովորական բանալի մը՞ն է:

— Բոլորովին:

— Զկա՞յ բան մը որ հաստատէ թէ Օր. Ճոնսըն ինք անձամբ առած է թոյնը քիմիական աչխատանոցէն, հարցուց հա-րեւէ հետք նչմարած եւ դո՞ւրս ելած էր նոր հետազօտութիւն մը կատարելու համար: Պէտք է՞ր գայն նկատել երբորդ զոհը: Հարիւրապետը վերադարձաւ այն պահուն երբ Տոքթ. Բէյլի կը մօտենար Պ. Մերքատոյի ընկերակցութեամբ:

— Նոր բան կա՞յ, Բէյլի:

— Կայ, Մերքատոյին հետ ստուգեցինք մնացորդը:

— Քիմիական աչխատանոցէն առնուած «ասիտ քլորհիտրիք» է:

— Աչխատանոցէ՞ն: Բանալիով գոց-ուա՞ծ էր: Պ. Մերքատօ գլուխը թօթուեց, ձեռքերը կը դողային եւ դէմքը կը կծկըուէր: Մարդկային բեկորի մը կը նմանէր:

— Սովորութիւն չունինք, կմկմաց: Հասկցէք, հոս ամէն մարդ օրն ի բուն բան մը կ'առնէ հոնկէ: Ոչ ոքի մտքէն կ'անցընէր ...

— Գիչերը բանալիով չե՞ն գոցեր:

— Այո ինչպէս միւս բոլոր սրահները, բանալիները կը կախուին դամէ մը, հասարակաց սրահին մէջ:

— Ուրեմն ան որ այդ սրահին բանալին կը պահէ կրնայ ամբողջ տրցակը առնել:

— Այո:

— Սովորական բանալի մը՞ն է:

— Բոլորովին:

— Զկա՞յ բան մը որ հաստատէ թէ Օր. Ճոնսըն ինք անձամբ առած է թոյնը քիմիական աչխատանոցէն, հարցուց հա-բուրապետ Մէյքլէնա:

— Ինք չէ որ առած է, դոչեցի, վճռակտիպէս հաստատական չեչտով մը:

Թեւիս վրայ զգացի ձեռքի մը չփումը: Փուարօ կեցած էր հոն:

Այդ մէջտեղին չարաչուք դէպք մը պատահեցաւ:

Դէպքը ինքնին չարաչուք չէր, բայց ըստեղծուած կացութեան պատճառով այդպէս թուեցաւ:

Ինքնաչարժ մը բակը մտաւ եւ կարճահասակ մարդ մը դաղթային երկիրներու յատուկ գլխանոցով եւ հասար, կարճ վարկու մը հագած վար իջաւ կառքէն:

Շիտակ գնաց Տոքթ. Լէյտընըրի, որ ոտքի կեցած էր Տոքթ. Բէյլիի քով եւ ձեռքը չերմօրէն սեղմեց:

— Վերջապէս գտայ ձեզ, սիրելիս, բացագանչեց: Ուրախ եմ ձեզ տեսնելուս: Շատթէ կէս օրէ վերջ ամէն անցայ Իտալացիներուն քով երթալու համար, ֆուճմա: Այցելեցի ձեր պեղումներուն վայրը, առանց մէկ հատիկ Եւրոպացիի հանդիպելու: Դժբախտաբար արաբերէն չեմ գիտեր եւ ժամանակ չունեցայ մինչեւ տուն գալու: Այս առտու ժամը 5ին ֆուճմայէն մեկնեցայ, երկու ժամ հոս ձեզի հետ պիտի անցընեմ, կարաւանին միանալէ առաջ: Էհ, ինչպէ՞ս կ'երթան ձեր աչխատանքները: Կսկծալի բան էր:

Այս մարդուն զուարթչէզտը եւ անփոյթ խօսուածքը վիրաւորեցին մեր դգացումները:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (77)

ՀՆԴԿԱՋԻՆԻ մէջ կռիւները կը սաստկանան հետզհետէ : Սիամի կառավարութիւնը առաջարկեց Քամպոճի միացեալ ճակատ կազմել, պայքարելու համար համայնավարութեան դէմ : Փարիզի մէջ հաւատակ չեն այսպիսի դինակցութեան մը, պայմանաւ որ ճանչցուին Ֆրանսայի իրաւունքները :

ԻՏԱԼԻՈՑ նոր գահլիճը չէ կազմուած տակաւին : Հանրապետութեան նախագահը խորհրդակցութեան հրաւիրեց նաեւ համայնավար կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը, Թոլլիաթթի, որ առաջարկած է երկրին վարչութեան մէջ պատասխանատուութիւններ յանձնել նաեւ համայնավար եւ ընկերվար կուսակցութեանց : Վարչապետութեան թեկնածու կը համարուի Պ. Ֆանֆանի : Եուկոսլաւիոյ մէջ կը սպասեն իտալական նոր դահլիճին կազմութեան, լուծելու համար Թրիէսթէի խնդիրը :

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՈՒՂԵՂ մը չինուած է Նիւ Եորքի մէջ, թարգմանութիւններ կատարելու համար : Առաջին փորձը տեղի ունեցաւ մեծ յաղողութեամբ : Տասը երկվայրկեանի մէջ ռուսերէնէ անգլերէնի թարգմանուեցաւ չորս տողէ բաղկացած նախադասութիւն մը :

ՍԵՆՏԻՒԱՆԵՐը դիմում կատարեցին վարչապետին, խնդրելով որ քննութեան տայ նուազագոյն օրապահիկի մասին առաջարկուած յաւելման :

ՊԱՊՈՒԹԵԱՆ եւ հաւատաքննութեան նոր ցուցահանդէս մը բացուած է Լեհին - կրաւոր մէջ, բաղմաթիւ լուսանկարներով եւ վաւերագրերով, ապացուցանելու համար թէ «Վատիկան միջազգային կազմակերպութեան կեդրոններէն մէկն է» :

ԱՌԱՏ ՋՐԻՆ ԿԸ ՏԵՂԱՑ կեդրոնական Ֆրանսայի մէջ, զժուարացնելով հաղորդակցութիւնները : Երթեւեկը դադրած է չատ մը ճամբաներու վրայ : Կարգ մը գիւղեր հաղորդակցութենէ զրկուած են Աբտէլի նահանգին մէջ : Հունձքերը վնասուած են Փռովանսի եւ ուրիշ գաւառներու մէջ :

ՆՈՐ ՍՏԱՑԱՆՔ

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆ
ՎԵՐՅԻՇՈՒՄՆԵՐ
(ԹԱԼԷԱԹԻ ԱՇԱՔԵԿՈՒՄԸ)

Գրի առաւ Վահան Միհնախոռեան : Պատկերազարդ, 475 մեծադիր էջ, ընտիր տպագրութեամբ :

Գինն (թղթակազմ) հազար Ֆրանք : (Թղթատարի ծախքով 1100 Ֆրանք) :

Սահմանափակ օրինակներ ունինք լաթակազմ, դին 1200 Ֆրանք : (Թղթատարի ծախքով 1300 Ֆրանք) :

Ֆրանսայի եւ հարեւան երկիրներու համար դիմել ՅԱՌԱՋի վարչութեան :

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

THEATRE G. VERDI
56, Rue d'Alger, Marseille

Շաբաթ, 23 Յունուար ժամը 21ին

Նախաձեռնութեամբ ԱՐՄԵՆԻԱ երգչախումբին եւ մասնակցութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի, Բարեգործականի, Երիտ. Միութեան, Համազգայինի, Մշ. Միութեան, Վասպուրականի Հայր. Միութեան եւ Աբեղեանական Միութեան :

Հրաւիրուած է յայտնի երգչուհի՝

ԱՐՓԻՆԷ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ

Ցայտագիր — Ռախմանինով, Զայքովսքի, Պաամս, Սէն Սանս, Կոմիտաս վրդ., Ռ. Մելիքեան, Խաչատուրեան, Ալէմշահ, Վ. Սարգսեան :

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՎՐԱՑ

Պրէմոնի մրցանակի կոմիտէն շաբք մը դասախօսութիւններ սարքած է :

Առաջինը՝ այս երեքշաբթի ժամը ճիշդ 20·45ին :

Կը դասախօսէ նախագահ
LOUIS MARIN, Membre de l'Institut
Նիւթը՝ ԲՆԱՆԿԱՐՆԵՐ ՀԱՑԱՍՏԱՆԷՆ
SALLE DEBUSSY-PLEYEL
252, Fg. St. Honoré

ԱՄԵՆԱԸՆՏԻՐ ԵՒ ՄՆԱՑՈՒՆ ՆՈՒԻՐԸ՝ ՁԵՐ ՍԻՐԵԼԻՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՁԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՑ ԿԱՄ ՕՏԱՐ

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ
LUC-ANDRE MARCEL -ի

GRÉGOIRE DE NAREK
et
ANCIENNE POESIE ARMENIENNE
(Ed. des Cahiers du Sud)
կոթողային հատորը

Գեղարուեստական մաքուր հրատարակութիւն, ուր հեղինակը ի վեր կը հանէ ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻի հանճարը, եւ համաշխարհային արժէքը հայ բանաստեղծութեան : Գինն՝ 1000 Ֆրանք :

Դիմել՝ «Անդաստան»ի խմբագրութեան, տպ. Արաքս 46, Rue Richer, Paris կամ «Յառաջ»ի :

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Ի ՊԱՏԻՒ ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ ԸՆԿ. ՊԱՏՈՒՈՑ ԱՆԴԱՄՆԵՐՈՒՆ ՄԱՐՍԷՅԼ

Այս կիրակի իրիկուն, ժամը 9ին, Քաֆէ Նօայլ սրահը :

Սիրով կը հրաւիրուին նաեւ համակիրները : Մուտքը ազատ է

MORY et Cie
SERVICE VAUQUELIN

Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՑԱՍՏԱՆ

(U. R. S. S.)

3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL

Paris 10e, Tél.: TRU. 72-60(Poste 89)

SURPRISE PARTY

Նախաձեռնութեամբ Նոր Սերունդի Փարիզի Շրջ. Վարչութեան, այս կիրակի ժամը 15էն 22, Ազգ. Տան մէջ :

Կը հրաւիրուին Միութեան բոլոր անդամները եւ համակիրները :

ՃՇԴԱՒԻՄ — Լիոնի Ազգ. Միութիւնը կը յայտարարէ թէ Հայկազ. մանկապարտէզի հանդէսը տեղի պիտի ունենայ Յունուար 24ին, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը երեքին, Օրլօժի սրահին մէջ : Կը հրաւիրուի հասարակութիւնը, քաջալերել մեր մանուկները :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՏԻՍՓՐԵՐՈՒ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵԼԻՆ

ALKAZ & FILS

23, Rue Ste. Barbe, MARSEILLE

Ուրախ անցուցէք ձեր օրերը,
Զուարթ անցուցէք ձեր տօները
երգելով ու պարելով,
Հայերէն երգեր գնելով

ԱԼՔԱԶԻՆ

ԴԻՄԵՑԷՔ, ԴԻՄԵՑԷՔ ԴԻՄԵՑԷՔ
244-246, Rue Vendôme, MO. 11 - 84
20, Rue Villeroy, MO. 32-10, LYON

Bahadourian
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Որ կը թեթեւցնէ ձեր հոգերը :
Միակ հաստատութիւնը որ ունի իրաքանչիւրը վաճառանիշով սուրճը, յատուկ խառնուրդով քաշուած եւ ծեծուած :
Ձմռան ոտնակոխ օրերուն ձեր սեղաններուն վրայ մեր աննման ՇԻՐԱԿ ՕՂԻՆ զուտ խաղողի հիւթէ :
Ձոխ մեքենով կ'ընդունինք ապրանքներ Ֆրանսայի, դաղթավայրերու, Զուիցերիոյ, Պելճիքայի համար, արագ սպասարկութեամբ եւ մատչելի գիներով :
Ունինք յունական պամիա էքսթրա ձիթապտուղ եւ կալամաթա ֆաշխավալ եւ ընտիր ճերմակ պանիր :
Նաեւ Թուրքիոյ չոր եւ պահածոյ պամիաները եւ տոլմաները, թահին եւ թահին հէլվա, ապուխտ եւ երշիկ համեմներ, սալամ, մահալէպպի, չոր պտուղներ ընդեղէն (պուկու եւ ֆէշկէկ), անուշեա եւ ամէն տեսակ խավիարներ :
ԿԸ ԲԱՒԻ ՊԱՐԶ ԱՑՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ՄԸ տեւական յաճախորդ դառնալու համար :

Ֆրանսայի ամէն կողմը փնտռուած եւ գնահատուած, մօտաւոր տօներու Հայկական աւանդական սեղաններուն անհրաժեշտ զարդը եղող և Հայաստանի Շիրակ նահանգի օդին համը ունեցող անզուգական ըմպելին է Հայկական անունով

ՇԻՐԱԿԸ

17, Bld. des Capucines
(Face au Café de la Paix)
★
Tél. : OPÉra 80 - 34
— 00 - 25

ՅԱՏԿԱՊԷՍ ԿԸ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԻ ՓԱՐԻԶ ԱՊՐՈՂ ԿԱՄ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԷՆ ԵԿՈՂ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Կ. ԳԱԶԱԶԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
HOTEL GEORGE V-ի

ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ, ԿԻՐԱԿԻ 31 ՅՈՒՆՈՒԱՐ ԺԱՄԸ 16ԷՆ 24

ATTRACTIONS

Ընտիր նուագախումբ : Խնդրումի տեղի չտալու համար կը խնդրուի այժմէն ապահովել սեղանները ու տոմսերը՝ Դիմելով Պ. Պ. Ա. Աճէմեանի՝ PRO. 03-19
ՆՈՒՊԱՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի TRU. 47-48
կամ փարիզի եկեղեցւոյ դիւանին ELY. 67-03

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ — Ֆ. Կ. Խաչի Մարսէյլի վարչութենէն (Բ. եւ վերջին մաս) :—

Այս հանդանակութեան յաջողութեան մեծապէս նպաստեց Պ. Կարապետ Փոլատեան :

× *Շնորհակալութիւն նաեւ կրընոպլէն մասնաւորապէս հրաւիրուած Մարթիրոսեան քոյրերու, որոնք առանց ուշ նիւթական ակնկալութեան իրենց մասնակցութիւնը բերելով սոյն հանդէսին, իրենց երգերով եւ պարերով խանդավառութիւն ստեղծեցին : Մասնաւոր շնորհակալութիւն նաեւ Մարսէյլի Քոնսէրվաթուարէն հիմնադիր Օր. Ալիս Ժամկոչեանի, որ իր սիրայօժար մասնակցութիւնը բերաւ վէպ-բոյիչեալ քոյրերու երգերուն եւ պարերուն մասնակցութեամբ դաշնակի եւ որ իր դայթարմայով մեծ ոգեւորութիւն ըստեղծեց ներկաներու մէջ :*

× *Վարչութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Տէր եւ Տիկին Արմենակ Շահպազեանի, իրենց քեռայրին՝ ողբացեալ Պ. Մկրտիչ Փոդհարեանի դառնադէպ մահուան առթիւ եւ շնորհակալութեամբ կ'արձանագրէ փոխան ծաղկեպսակի հազար Ֆրանքի նուէրը, ի նպաստ Կապոյտ Խաչի :*

ՄԱՐՍԷՅԼ — Ֆ. Կ. Խաչի Սէն Լուի մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ առած է Տէր եւ Տիկին Խաչիկ Ծովհաննէսեանէն հանէ ողբացեալ Պ. Գէորգ Մենուտեանի մահուան առթիւ 1500 Ֆր. փոխան ծաղկեպսակի : Նոյնպէս Տիկին Սաթենիկեօթնեղբայրեանի կողմէ 500 Ֆր. Նոր Տարուան առթիւ :

ԱՌՕՐԵԱՑ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՊԱՏՄԱՆ ՈՒՆԵՑԻՔ

ՊՈՍՓՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՒՌՈՒՄԸ, բոլորհայ նպարավաճառներուն մօվ

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ :

Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՒՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գալ (ֆլորի) :

ԱՐՏԱՔՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 փր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 փր. — Համարը 12 փր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
12
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
MARDI
12 JANVIER
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7266 — 30e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2677

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ· — Բ·

•

Բոլորովին փակուած է հաղորդակցու – թեան միւս բնական ճամբան, երթեւեկը :

Ուղած աւանն հայրենիք երթալը երազ մըն է ոչ միայն մեր տարագիր բազմու – թեանց, այլ եւ այն բոլոր պանդուխտ ժո – ղովուրդներուն համար որոնց երկիրները կը գտնուին մուրճ – մանդալին տիրապե – տութեան տակ :

Ի՞նչ կսկծալի հեգնութիւն :

Աչխարհի բոլոր մասերէն պատուիրա – կութիւններ կ'երթեւեկեն դէպի Ֆ· Միու – թիւն եւ արբանեակ երկիրները, բայց ա – նոնց տարագիր զաւակները զրկուած են այդ իրաւունքէն :

Այս բարբարոսական արգելքին ենթա – կայ է նաեւ Ֆ· Հայաստանը :

Երեւանի թերթերը պարբերաբար կը նկարագրեն օտար պատուիրակութեանց այցելութիւնը :

Պատուիրակութիւններ Հնդկաստանէն, Զինաստանէն, Քորէայէն, Սիպերիայէն : Ապա նաեւ Ֆրանսայէն, Անգլիայէն, Գեր – մանիայէն, Շուէտէն, Նորվեկիայէն, Զուիցերիայէն, Իտալիայէն, Աւստրիայէն եւ ուրիշ երկիրներէ :

Այս այցելութեանց արձագանգները կը լսուին արտասահմանի մէջ ալ, հայերէն կամ օտար լեզուներով :

Այցելուները կը հրատարակեն իրենց տպաւորութիւնները : Ընդհանրապէս հրապարակային զեկուցումներ ալ կու – տան, որոնք պատահաբար կ'իմացուին :

Դժուար չէ երեւակայել մեր տարագիր բազմութեանց հոգեկան վիճակը, այս ան – ցուդարձին առթիւ :

Ամէնէն անտարբերն ալ պիտի հարցնէ :–

Ուրեմն ո եւ է օտարական կրնայ երթալ տեսնել ինչպէս Մոսկուան, Լենինկրատը, Տարքովը կամ Թիֆլիսը, նա՛եւ մեր մի – նուճար երեւանը : Իսկ մե՞նք...

Այո, մենք զրկուած ենք այդ իրաւուն – քէն : Մինչեւ անդամ իրերու չրջիկ :

Այս բոլոր այցելութիւնները կ'արտօնէ եւ կը սարքէ Մոսկուան :

«Ազատ եւ անկախ» հանրապետութիւն – ներէն ոչ մէկը կրնայ դուռները բանալ կամ անցագիր տալ ինքնագլուխ : Նոյն իսկ ամէնէն հաւատարիմ ուղեկիցներուն :

Հայաստանի համար այս չնորհը եղաւ 1945ին, բացառիկ ներքազրի մը եւ կա – թող· ընտրութեան առթիւ :

Այնուհետեւ քար լռութիւն :

Եկեղեցական ժողովի եւ միւռոնօրհնու – թեան մասին արուած հաւաստիքներն ան – դամ չուրն իննան :

Երբ ներս չեն կրնար երթալ, ուզողը կ'ստիպուի դուրս ելլելու մասին :

Լոյս ծագած պիտի ըլլայ, երէկ օր մը արտօնէին որ հայկական երգչախումբ մը կամ պարախումբ մը այցելէ զաղութ – ները :

Անշուշտ հիւրընկալ երկիրներն ալ դիմ – ադարութիւններ կը յարադանան, քաղա – քական պատճառներով :

Բայց, փոխադարձ համաձայնութիւն – ներ միշտ ալ կարելի են, գոնէ Եւրոպայի մէջ, ինչպէս տեսանք վերջերս, երբ խումբ մը խորհրդային արուեստագէտներ այցելեցին Լոնտոն եւ Փարիզ :

Այս միջոցին բանակցութիւններ կը կա – տարուին Մոսկուայի Օփերային պարա – խումբը Փարիզ բերելու եւ Օփերա Քոմի – քը Մոսկուա զրկելու համար :

Այսպէս, անմատչելի պատ մը քաչուած ըլլալով հայրենիքին եւ Հայկական Սր – տոտահմանի միջեւ, տարագիր բազմու – թիւնները միայն հոգեհաս քարոզներ կը լսեն :

Երեւան կապ չունի նոյն իսկ ազգ· պաշ – տօնական հաստատութեանց հետ, եւ կը գոհանայ հաստիատիր միջնորդներով, ո – րոնք ոչինչ կը ներկայացնեն :

Օդակները շատ աւելի ամուր պրկուած են, քան պատերազմէն առաջ : Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՋՈՐՍ ՄԵՏԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԸ

•

ԴԵՌ ՉԵՆ ՈՐՈՇԱԾ ՀԱՒԱՔԱՏԵՂԻՆ

Արեւմտեան երեք պետութեանց Պերլի – նի հրամանատարները եւ Ֆ· Միութեան ներկայացուցիչը երկրորդ նիստ մը ու – նեցան Շբ· օր, որոշելու համար Յուն – ուար 25ի խորհրդաժողովին վայրը : Նիս – ար տեւեց երեք ժամ, այս անդամ Պեր – լինի սովեատական չրջանին մէջ, բայց չկրցան համաձայնիլ եւ որոշեցին երրորդ ժողով մը գումարել յունուար 11ին (և – ըմկ), ամերիկեան կեդրոնին մէջ : Իրա – կանները կը վախնան որ Յունուար 25ի խորհրդաժողովը չհաստգուի, երէկ աւելի երկար տեւէ վէճը :

Ինչպէս յայտնի է, արեւմտեան զոյ – նակիցները առաջին նիստին մէջ (Եշ·) առաջարկեցին ժողովը գումարել նախկին Վերատուչիչ յանձնախումբի պաչտօնա – տան մէջ (ամերիկեան չրջան) : Ռուսերը առանց վճռապէս մերժելու առաջարկեցին ուրիչ վայր մը, իրենց չրջանին մէջ :

Հեռագիրը կ'ըսէ թէ չարաթ օրուան նիստը բացուած տաեն Ռուսերը չատ սի – րալիր չէին եւ կը յուսացուէր համաձայ – նութեան մը յանգիլ : Բայց պաչտ· զեկոյ – ցը կ'ըսէ·— «Վիճաբանութիւնը չարու – նակուեցաւ ժողովի վայրին եւ կազմա – կերպութեան մասին : Յաջորդ նիստը պի – տի գումարուի յունուար 11ին, ամերիկ – եան գումարուի կեդրոնին հրամանատարութեան կեդրոնին մէջ » :

Արեւմտեան դաչնակիցները կը պնդեն թէ վերատուչիչ յանձնախումբին չէնքը , որ 500 սենեակ ունի, միակ իրապէս չէ – զոք վայրն է բաժանեալ քաղաքին մէջ : Կը կարծուի թէ Ռուսերը կը նախընտրեն Պերլինի արեւելեան չրջանը, իրենց յա – տուկ նկատումներով : Պաչտօն· զեկոյ – ցէն կը հետեւի թէ չեն կրցած քայլ մը յառաջ երթալ : Չարաթ օրուան ժողովին տեղիս խորհրդային դիւնուորներ բարեւի կեցած էին եւ կարգով կ'ողջունէին իւրա – քանչիւր պատուիրակութիւն : Միեւնոյն տաեն պահակներ տրամադրած էին, հե – տեւելու համար արեւմտեան հրամանա – տարներու կատարուն :

Կարգ մը տեղեկութեանց համաձայն , խորհրդային ներկայացուցիչը մերժած է ժողովը գումարել արեւմտեան Պերլինի մէջ, առարկելով թէ խռովարար տարրեր կրնան խանգարել ապահովութիւնը : Իր – րեւ երաչխիք, առաջարկած է որ համայ – նամար դաղտնի ատիկանութիւնը ամէն պատուիրակ վայելէ Պերլինի արեւմտեան չրջանին մէջ· առաջարկ մը որ անընդու – նելի կը համարուի արեւմտեան պետու – թեանց կողմէ : Դեռ ամէն յոյս կորսուած չէ, վերջնական համաձայնութեան մը յանգելու համար :

Չարաթ օրուան ժողովին ատիթ, Ռու – սերը արտօնած էին որ արեւմտեան եւ – րոպացի լրագրողներ մտնեն Պերլինի ա – րեւելեան չրջանը :

ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼՆԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐՆ ԱԼ ՊԻՏԻ ՓՈՆՈՒԻ

Արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապետը յուչագիր մը յանձնեց արեւմտեան պե – տութեանց մարզպաններուն, խնդրելով որ օգտուին Յունուար 25ի խորհրդաժողո – վէն, մեղմացնելու համար պատերազմի եօթը դլխաւոր ոճրագործներուն վիճակը : Առանձ արգելափակուած են Սփանտաուի բանտին մէջ (ռուսական չրջան) և արուա – կարգ խստութեանց կ'ենթարկուին, ինչ – պէս կ'ըսէ յուչագիրը : Յուչագրին պատ – ճէնը ղրկուած է Փարիզ, Լոնտոն եւ Ուա – չինկթըն : Եօթը բանտարկեալներէն մէկը, Յոն Նէոյրաթ, նախկին «Հովանաւոր » Պոհեմիոյ եւ Մորավիոյ , 81 տարեկան է, հիւանդ եւ կոյր : Երկրորդ մը, Դոպա – կոյ Ռատէր , 77 տարեկան, նոյնպէս հի – ւանդ է : Առաջինը կը տառապի պնդերակու – թենէ եւ լանջախիթէ, եւ երկար տաեն դիւանագիտական պաչտօններ վարած է իբրեւ արտաքին նախարար : Միւսին հի – ւանդութիւնն ալ չատ ծանր կը ներկայա – ցնեն զերմանական թերթերու մէջ : Նոյն տղրիւրին համաձայն, միւս հինգ բան – տարկեալները կը սպասեն բանի Ծոմ տարկեալները կը սպասեն բանի Ծոմ պահել, իբրեւ բողոքի ցոյց : Արեւմտեան պետութեանց ներկայացուցիչները տրա – մադիր են մեղմացնելու բանտային խս – տութիւնները, բայց Ռուսերը կ'ընդդիմա – նան :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

•

« ՋՐՈՑՑ » ...

Նորութիւն մը, ամէն տեսակէտով : Աչ – խոյժ եւ բովանդակալից :

Հեղինակը, Կ· Փոլատեան, իրական ծառայութիւն մը կը մատուցանէ, հատ – րի մը մէջ ամփոփելով այս ցիրուցան «Զրոյցները» :

Թերեւս պատահաբար ձեռնարկեց այս փարձին, իրրեւ «ժամկոչ» հայկական մը – շակոյթին, ինչպէս կ'ըսէր վերջին բանա – խօսութեան մէջ :

Բայց, թղթատեցէք էջերը եւ պիտի տեսնէք թէ տէրն է իր նիւթին :

Եւրոպական եւ մանաւանդ փրանսական գրականութեան մէջ հատորներ կը կազ – մեն այս կարգի հրատարակութիւնները :

Չի բաւեր միայն հարցումներ ուղղել այս կամ այն գրողին եւ հեղինակին : Բա – նաստեղծին, բանասէրին կամ գիտնակա – նին :

Հարկ է հարցումները ձեւակերպել նըր – բօրէն, որպէսզի ենթական հարկադրուի պարպել իր հոգին :

— « Զրոյցին մեծագոյն առաւելութի – նը իր անկեղծութիւնն է ուրեմն, իր ան – միջականութիւնը, արտայայտութեան իր ինքնաբուխ եղանակը : Պատասխանները անմիջական են, կը տրուին առանց կան – խամտածումի եւ առանց պատրաստու – թեան : Ուստի անոնք խօսողին ամէնէն անկեղծ արտայայտութիւնները են» :

Փոլատեան յաջողած է ոչ միայն ինքնա – բուխ արտայայտութիւններ, վկայու – թիւններ կորզել, այլ եւ դիմացինը «խոս – տովանցնել», շատ մը պարագաներու մէջ :

Այսպէս, վարպետօրէն դասաւորուած հարցումներու տարափի մը տակ , ձեր առջեւ «կը բացուին» երկու բանաստեղծ – ներ, մեր Ահարոնը եւ փրանսացի Փոլ Է – լիւարը, Շ· Նարդունին, Օ· Պէրպէրեա – նը, Հ· Ս· Տէր Մովսէսեաններ եւ Լիւք – Անտրէ Մարսէլ («Նարեկ»ի բանաստեղծ թարգմանիչը) :

Դժուար թէ ուրիշ որեէ ձեւով կարելի ըլլար այսքան վաւերական եւ թանկագին վկայութիւններ քաղել :

Եթէ կարօտ փոխանակ իբրեւ «ժամկոչ» ներկայանալու, խոստովանահօր փիլոն մը հագած ըլլար, համրիչն ալ ձեռքը, չեմ կարծեր թէ պիտի յաջողէր աւելի պեր – ճախօս եւ կենդանի վկայարան մը կազ – մել :

Վ.Ա.Հէ

ՄԱԼԵՆԿՈՎԻ ՔՆՆԱԿԱՆ ՊՏՈՅՏԸ

•

Արեւմտեան չրջանակներէ կը հաւատ – ատեն թէ Ֆ· Միութեան վարչապետը, Մա – լենկով, քննական պատյտ մը կատարած է վերջերս, իր աչքով տեսնելու համար կա – ցութիւնը :

Այսպէս, կարդ մը օտար դեսպաններու կողմէ հաղորդուած լուրերու համաձայն, Մալենկով անցեալ աչնան չրջած է Ֆին – լանտայի ծոցին ծովեզերեայ չրջանը , քննելու համար փոթորիկին աւերները : Իսկ վերջերս այցելած է Քիեւ (Ուկրայ – նա) , յանկարծ երեւալով ազգ· թատրո – նին մէջ : Այցելած է նաեւ կոլխոզները , լսելով գիւղացիներու դանգատները :

Այս պատյտները խստօրէն գաղտնի կը պահուին : Սթալին ալ այսպիսի պատյտ – ներ կը կատարէր վերջին քան տարիներ – ու ընթացքին, որընթաց կառախումբե – րով կամ ինքնաչարժներով : Դիւանագէտ – ական չրջանակներու կարծիքով այս պատյտը մաս կը կազմէ նոր ուղե – գծին, մօտէն ուսումնասիրելու համար պետութեան ներքին խնդիրները : Մասնա – ւորապէս մտահոգութիւն կը պատճառէ ընթացիկ ապրանքներու անրաւականու – թիւնը :

ԿԱՏԱՂԻ ԿՈՒԻՆԵՐ ՀՆԴԿԱՁԻՆԻ ՄԷՋ

Ֆրանսական հրամանատարութիւնը կը ծանուցանէ թէ չախչախեցին Սենոյի դէմ կատարուած յարձակումը, ծանր կո – րուստներ պատճառելով ըմբոստներուն : Այս յաջողութիւնը չահած են թնդանօ – թաձգութեամբ եւ օդարչաւներով : Սենոյի ճակատին հրամանատարը կ'ըսէ թէ ըմ – բոստները հազար հոգի կորնցուցին, ատ նուազն կէսը սպանեալ : Ֆրանսական կո – րուստները բաղդատաբար թեթեւ կը հա – մարուին :

Հինդ օրուան մէջ օդաչուներ եւ Հիւս· Աֆրիկեցի զինուորներ եւս մղեցին երեք

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ՀԵՌԱԳԻՐ ԷՋՄԻԱԾՆԷՆ

*

Կաթող· պատուիրակ Սերովբէ Ծ· Վ· Մանուկեան հեռաւեալ հեռագիրը սաա – ցած է Ամենայն Հայոց կաթողիկոսէն , Նոր Տարուան եւ Ծնունդի առթիւ.—

«Քրկչի Սուրբ Ծննդեան եւ խաղաղու – թեան ոգին համայն մարդկութեան եւ պետութիւններին որպէս զի աչխարհում համերաչխութիւն եւ համագործակցու – թիւն իշխէ, եւ մարդկութիւնը խաղաղ ու երջանիկ ապրի :

Մաղթում ենք որ Տէրը պարգեւէ ձեզ առողջութիւն եւ արեւչատութիւն : —

ԳԷՈՐԳ Զ·

ԿԵԴՐ· ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Պոլսոյ Ազգ· պատրիարքարանը հետեւ – եալ պաչտօնական զեկոյցը հրատարակած է, Յունուար 3 թուականով.—

« Ամեն· Սրբազան Պատրիարք Հօր զա – նազան առիթներով, բերանացի թէ գրա – ւոր, կատարած գիմումներուն իրրեւ ար – գիւնք, կուսակալութեան 23–12–953 թ· պաչտօնագրով հաղորդուած է Ն· Սրբազ – նութեան, թէ Ներքին գործոց գործավա – րութիւնը իր 19–9–953 թ· հրամանագրով կը թելադրէ կատարել ընտրութիւնը նոր կեդր· վարչութեան, թաղերու ժողո – վուրդներուն կողմէ համեմատական դը – րութեամբ ընտրուած ներկայացուցիչնե – րու միջոցով :

Նոր վարչութիւնը, ըստ յիչեալ հրամա – նագրին, օժտուած պիտի ըլլայ համայն – քապատական ատացութիւնները մատակա – րարելու եւ նոյնօրինակ եկեղեցապատկան կալուածներու հատոյքները համակարգե – լու — գօօրտինէ ընելու — որով եւ զանա – զան մատակարար մարմիններու միջեւ համերաչխ գործակցութիւն մը հաստա – տելու իրաւասութեամբ :

Ներկայացուցիչներու ընտրութիւնը տե – ղի պիտի ունենայ մինչդամային բոլոր թաղերու մէջ ամսոյս 31ի կիրակին : Այս մասին հարկ եղած հրահանգը պիտի տր – ուի չուտով թաղային մարմիններուն» :

ԱԶԳ· ԺՈՂՈՎԻՆ սովորական նստաչր – ջանը կը վերաբացուի այսօր, երեքչաբ – թի : Օրակարգի գլխաւոր խնդիրն է նոր նախագահին (աաենապետ) ընտրութիւնը : Պ· Խոիս, որ Լիոն կը գտնուի, Փարիզ վերագարձաւ, իր յաջորդին յանձնելու համար նախագահութիւնը : Երեք թեկնա – ծուներ կան երեք տարբեր հոսանքներէ : Ընկերվարական կուսակցութեան թեկնա – ծուն է Պ· Թրոքէր :

"ՎԵՐԵԼՔ ՑԱՑՐԱՐԱՏ"

(L'EXPEDITION AU MONT ARARAT PAR FERNAND NAVARRA)

●

(Ր. եւ վերջին մաս)

Ջորիները բեռնաւորուած են, ձիերը կը վերապահուին չարժանկարիչներու եւ լրագրողներու, մնացեալ խումբը ոտքով պիտի բարձրանայ :

3700 մ. բարձրութեան վրայ կը գտնուի Հասան Ճէլալէտտինի բանակատեղին : Հարուստ, աղդեցիկ ցեղապետ մը որ ջերմ հիւրասիրութենէ մը վերջ, կ'առաջնորդէ արշաւախումբը դէպի Արարատի գագաթը :

Լեռնախոյղները չորս հազար մեթր կը բարձրանան անընդհատ ձիւնակարկուտի տեղատարափի տակ : Ցարմար բարձրանդակի մը վրայ երկրորդ բանակում մը, ցուրտը 8 աստիճանէն վար է, ամբողջ դիշերը կատաղի ձիւնամրրիկը կը չարունակուի : Բանակին ջորեպանները անհետեւակայելի դժուարութիւններով կը հասնին, մեծ վնասներու ենթարկուելով :

Պաշտօնեաները կը դիշերեն իրենց վրանները տակ, սակայն զինուորները կծկուած իրենց ծածկոցներուն մէջ, ժայռերու խոռոչներուն մէջ, դէմքերը հողին՝ քաջարար կ'անցընեն դիշերը :

Օգոստոս 14ի ժամը 5ին, Արարատի գագաթը կուտակուած է կապարագոյն ամպերով : Ֆրանսացի լեռնախոյղները ծրագրած էին երրորդ բանակում մը 5000 մ.ի մօտ գտնուղ սարահարթին վրայ, հոն ուր Տապանը հանդչած էր եւ ուր կը խորհէին դիշերել հաւատարմելով (իզոթերմիք) վրանի տակ : Սակայն Թուրք տեղակալը կը հակառակի : Անխոհեմութիւն է բեռնաւորուիլ օդին նուազութեան պատճառաւ, ինք հրաման ունի բարձրանալ գագաթը եւ իսկոյն վար իջնել :

Արդարեւ վերելքը կը դժուարանայ : Դժուար է հաւասարակշռութիւնը պահել ցցուած եւ ոլորկ քարակոյտերու վրայէն բարձրանալով : Օդին նուազութիւնը զգալի կը դառնայ եւ պէտք է հանդչիլ ամէն հինդ վայրկեան : Գլուխները կը հակին : Իրարու եաեւէ կ'իյնան, կը քնանան, հազիւ 15ր կանգուն են : Թեւ մը բարձրացնել, կոյտի մը կառչիլ անկարելի կը դառնայ : Պէտք է մաքառիլ քնանալու անդիմադրելի պահանջքին դէմ : Կ'իյնան, կ'ելլեն, կը գլորին, կ'արիւնին, կը սառչան : Լորձունքը շրթներուն՝ կը հանին 5050 մ. «Թոքերը, լեարդը կարծես դուրս ժայռի » :

Վերջապէս սառէ սարահարթ մը հասատատ : Վերը մթագնած երկինք մը, վարը 4500 մ. բարձրութիւն՝ ամպերու ծով մը եւ այս երկու հորիզոններուն միջեւ, ի բնէ, մարդիկ : Անմարդկային, խաւարութեան տանող աշխարհ մը :

Ապահովաբար ժամանակին մարդիկ եղած են հոս : Այս բարձրութեան վրայ լինքնին դէշ զգալով քնացած են : Արթնացած են ահաբեկ, եւ չհասկնալով երեւոյթը, կախարդանքի վերագրած են զայն :

5165 մ. կը ցուցնէ գործիքը, Նոյի լեռան գագաթին, Ֆրանսական դրօշակը առաջին անգամ ըլլալով կը ծածանի Արարատի վրայ « տանիքը քրիստոնէութեան եւ մարդկութեան» : Սակայն Տապանին հետքերը չկային հոն :

Յաջորդ օրը անհրաժեշտ քննութիւն մը կը կատարեն Արարատի Արեւմտեան երեսը, հոն ուր ոչ մէկ երկրաբոյդ բարձրացած էր մինչեւ այժմ : Էջմիածնի վանականները հոն է որ կ'ուղղէին իրենց հարցումները : Կ'ուզեն հետազօտել նաեւ հիւս. Արեւմտեան կողմը ուր թերեւս բախտը ունենան գտնելու Տապանին մնացորդները չորս հազար մ. բարձրութեան վրայ :

Առաւօտեան ճառագայթներուն տակ, Արարատի ձիւնապատ գագաթը կը փայլի թափանցիկ, բիւրեղային : Շուքին մէջ մըննացած մասերը մանիչակագոյն են եւ սեւորակ : 1100 մ. բարձրութեան վրայ յանկարծ ալաղակ մը :

— Տապանը ...

Լերան կողին է, ցուրտը սեւ, բայ գոյն ժայռերու վրայ : Ալ աւելի մօտենալով, անոր առաջամասը կը վերածուի ցցուած ժայռի մը :

Անկասկած այս ժայռերը նաւի մը պատրանքը կուտան : Էջմիածնի վանականներուն ղեկավարը, հոս, Արեւմտեան երեսին էին ուղղուած, անոնք բնաւ չէին բարձրացած լեռը, սրբապղծութիւն կը համարուէր :

3750 մ. բարձրութեան վրայ կը գտնեն քօափ լիճը : Ռուսթովցքի երդում ըրած էր թէ Նոյի Տապանը տեսած էր լճի մը ափին, բայց Նաւարա կ'երդնու թէ հոն չէր : Ինչպէս որ վանականները սխալած էին, նոյնպէս օդաչու մը կրնար սխալած ըլլալ, ժայռերու գոյներուն եւ ձեւերուն փոփոխութիւններէն :

Մահացու անկումի վտանգի ենթակայ՝ կը բարձրանան մինչեւ 4100 մ. : Թէեւ Տապանին բեկորները չեն կրնար գտնել, սակայն կը կարծեն թափանցած ըլլալ մասամբ Արարատ լերան գագաթնքին : Կը յուսան օր մը թերեւս ... : Իրենց քննութիւններէն կը հետեւցնեն թէ մակերեսային քօափ լիճէն զատ, գոյութիւն ունի ներքին մեծ ուրիշ լիճ մը երկու կամ երեք քիլոմ. տրամագիծով, 4200 մ. բարձրութեան վրայ : Այս լիճը ծածկուած է 30 կամ քառասուն մ. սառոյցի պատեանով մը, որուն մէջ թերեւս կխոսխոթած է խաչական Տապանը ... :

Գիրքը կը վերջացնենք համակրութեան, հիացումի ջերմ զգացումներով համակուած այս անվեհեր լեռնագնացներուն հանդէպ որոնք անյողդողդ կամքով դին ուած՝ ահաւոր վտանգներու դէմ պայքարելու, հետազնդեցին իրենց «լուսեղէն երազը» եւ մասամբ հասան իրենց նպատակին :

Սակայն մեր ընթերցումի պահուն, տակաւ առ տակաւ, դառն յուսախաբութիւն մը եւ արդար բողոք մը կը բարձրանայ մեր հոգիէն : Ահաւասիկ լեռնախոյղներ ոգնութիւն կ'երթան մարդկութեան օրրանը հետազօտել, կը բարձրանան Արարատ լեռը, ուղեղրութիւններ կը կարդան, պատմութիւն, աշխարհագրութիւն, Աստուածաշունչի էջեր կը դարձնեն, Արաքսը կը բաւիւն, Երեւանի, Նախիջեւանի, Ակռռիի անուններուն մեկնաբանութիւնները կ'ընեն, հոն ապրած ժողովուրդներու կողմէ իրարու փոխանցուած աւանդավէպերը կը պատմեն, կը խօսին եւ էջմիածնի վանականներու հետազիտակներու մասին, բայց ոչ՝ մէկ, ոչ մէկ յիշատակում Հայերու, դարաւոր Հայաստանի անցեալ եւ ներկայ գոյութեան մասին ...

Այն աղետալի Զրհեղեղը որուն հետքերը գացին գտնելու, այն երկրային պատուհասին մէջ որ հինգ հազար դարեր առաջ տեղի ունեցաւ, կարծես ջրամոյն եղած ըլլար հնադարեան Հայ ժողովուրդը եւ իր քաղաքակրթութեան հետքերը քանջնջուած, ի սպառ սրբուած ըլլային՝ պատմութեան էջերէն եւ յիշողութիւններէն ...

Չենք ուզեր ծանրանալ քանի մը պատմական թեւականներու եւ տեղեկութիւններու վրայ որոնք ճիշդ չեն :

Մէկ խօսքով, լեռնախոյղներու արշաւանք մը, եւ ոչ թէ հնադիտական, պատմական հետախուզութիւն մը :

ԱՐՇԱԼՈՑՍ ՄԱՆՏԱՆԵԱՆ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՀԱՐԱՒ. ԱՄԵՐԻԿԱՑԷՆ

Հ.Յ.Դ. ՎՌԱՄԵԱՆ ԱԿՈՒՄԲԻ ՍՐԱՀԻՆ ԲԱՑՈՒՄԸ

●

ՄՈՆԹԷՎԻՏԷՕ, 29 Դեկտ. (Յառաջ).— Պայծառ երկինքին տակ, Վռամեան Ակումբի մուտքին վրայ, Ուրուկուայի ճերմակ – կապոյտին զուգահեռ կը ծածանի մեր եռագոյնը ազատ ու հպարտ ու կը փողփողի արեւի ճառագայթներուն տակ, դրաւելով բոլորին ուշադրութիւնը: Կիրակի, Դեկտեմբեր 13: Այսօր Հ.Յ.Դ. Մոնթեվիտէոյի կոմիտէութեան վրամեան Ակումբի նորակառոյց սրահի հանդիսաւոր բացումը կը կատարուի: Դեկտեմբեր 13ը փառաւոր թուական մը, անկիւնադարձ մըն է Մոնթեվիտէոյի հայ դաղութին պատմութեան մէջ: Ցաես – նուած հոծ բազմութիւն մը անհամբեր կը սպասէ դռներու բացումին: Տարիներու գոհարերութիւնն ու պայքարը վերջապէս առած է իր արդիւնքը. ահաւասիկ մեր կազմակերպութեան համար իր դերագոյն նպատակին հասնելու նոր միջոց մը, սը – րահ մը, ուր պիտի կրնայ չարունակել սկսուած աշխատանքը աւելի զօրաւոր թափով ու ընդարձակել այլ մարդերու վերայ: Մոնթեվիտէոյի կոմիտէն կ'իրակա – նացնէ երկար տարիներու երազ մը շնորհիւ ընկերներու անխոնջ գործունէու – թեան, չնորհիւ այն ոգիին որ կը տիրէ Հ. Ց. Դաշնակցութեան շարքերուն մէջ ու չնորհիւ Մոնթեվիտէոյի հայ գաղութին նիւթական ու բարոյական քաջալերանքին:

Իրիկուան ժամը 7ին կը բացուին դուռները եւ բազմութիւնը ջրվէժի մը նման կը հոսի դէպի ներս: Ակնթարթի մը մէջ ա – թոռները դրաւուած են եւ ուշացողները կը ստիպուին ոտքի մնալ: Բեմին վրա – գոյը բանալու համար կը կատարուի ա – մերիկեան ճաշուրդ մը, զոր կը շահինքնեհաւեան եղբայրներ: Աւազ եղբայրը կը բարձրանայ բեմ եւ կը կարէ վարագոյրին երկու միացնող ժապաւէնը ու կը բացուի վարագոյրը: Բեմին վրայ կազմ ու պատրաստ կը սպասէ Սրմենիա Երիտ. Միութեան երգչախումբը, որ յաջորդաբար կը հնչեցնէ Ուրուկուայի քայլերգը ու «Մեր Հայրենիք»ը: Ապա Ակումբի վարչութեան կողմէ զեկուցում մը կը կարդայ ընկեր Մ. Սվաճեան, որ ակնարկ մը կը նետէ Վռամեան Ակումբի, ՀՕՄի մասնաճիւղի ու Արմենիա Երիտ. Միութեան աճման փուլերուն վրայ, կը շեշտէ որ անհրաժեշտութիւն մը զարձած էր ունենալ այսպիսի ընդարձակ ակումբ մը, որ թէ հանգաւայր ու թէ մարզավայր ըլլար եւ կը թուէ այն զոհաբերութիւնները ու աշխատանքները, որոնք կատարուած են այս ընդարձակ պարտէզ – տունը գնելու, վօլի պօլի եւ պասքէթ պօլի դաշտերը շինելու եւ այս գեղեցիկ սրահի կառուցումը գլուխ հանելու համար:

Անմիջապէս կը սկսի գեղարուեստական բաժինը: Շատ երկար պիտի ըլլայ կանգ առնել իւրաքանչիւրի վրայ առանձին: Իսկապէս որ աննախընթաց էր: Ամէն մէկը իր լաւագոյնը պատրաստած էր իր սիրելի Ակումբի բացման հանդէսին աւելի փայլ մը տալու համար: Եւ բոլորն ալ ջերմօրէն ծափահարուեցան հասարակութենէն: Ա.յսպէս, գեղեցիկ մեներգներով հանդէս եկան օրիորդներ Վրէժուհի Ցակոբեան, Մաթենիկ Տէր Ցակոբեան, Անահիտ Զոմ – ճուդեան, Ովսաննա Պալեան, Մարի Թաւուշեան եւ փոքրիկն Կորիւն Գրիգոր – եան, ինչպէս եւ երիտասարդներ Հերոս Այդինեան, Գրիգոր Աբիկեան, Բարկէն Ծառուկեան եւ Սարգիս Խարբուելեան: Այս մեներգուներուն դաշնակով ընկերացան Տիկին Ագատուհի Տայեան եւ օրիորդներ Հ. Հանոսեան եւ Ց. Այդինեան :

Օրուան պատշաճ ու յաջող արտասանութիւններ ըրին պզտիկները Շաքէ Հանտաեան, Աւետիք Իզմիրլեան եւ Օր. Եպրաքսի Գուլումճեան: Իսկ փոքրիկները էին Մարի Պարտապճեան, Սոնիա Հանտաեան եւ Եփրատուհի Այդինեան մեծ չնորհքով պարեցին հայկական «տասնը չորս»ն ու դասական «Կայծուիկի Հովուերգութիւնը », «Հանրապետութեան Պար»ը եւ »Թեարաքամա»ն :

Այս բաժնի ընթացքին ՀՕՄի մասնաճիւղին կողմէ Տիկին Վ. Խ. Ահարոնեան չնորհաւորեց կոմիտէն կատարուած աշխատանքին համար, որ յաջողութեան պսակուեցաւ ներկայ ներկայացումով :

Ապա Ակումբի վարչութեան կողմէ զեկուցում մը կը կարդայ ընկեր Մ. Սվաճեան, որ ակնարկ մը կը նետէ Վռամեան Ակումբի, ՀՕՄի մասնաճիւղի ու Արմենիա Երիտ. Միութեան աճման փուլերուն վրայ, կը շեշտէ որ անհրաժեշտութիւն մը զարձած էր ունենալ այսպիսի ընդարձակ ակումբ մը, որ թէ հանգաւայր ու թէ մարզավայր ըլլար եւ կը թուէ այն զոհաբերութիւնները ու աշխատանքները, որոնք կատարուած են այս ընդարձակ պարտէզ – տունը գնելու, վօլի պօլի եւ պասքէթ պօլի դաշտերը շինելու եւ այս գեղեցիկ սրահի կառուցումը գլուխ հանելու համար:

Անմիջապէս կը սկսի գեղարուեստական բաժինը: Շատ երկար պիտի ըլլայ կանգ առնել իւրաքանչիւրի վրայ առանձին: Իսկապէս որ անննախընթաց էր: Ամէն մէկը իր լաւագոյնը պատրաստած էր իր սիրելի Ակումբի բացման հանդէսին աւելի փայլ մը տալու համար: Եւ բոլորն ալ ջերմօրէն ծափահարուեցան հասարակութենէն: Ա.յսպէս, գեղեցիկ մեներգներով հանդէս եկան օրիորդներ Վրէժուհի Ցակոբեան, Մաթենիկ Տէր Ցակոբեան, Անահիտ Զոմճուդեան, Ովսաննա Պալեան, Մարի Թաւուշեան եւ փոքրիկն Կորիւն Գրիգորեան, ինչպէս եւ երիտասարդներ Հերոս Այդինեան, Գրիգոր Աբիկեան, Բարկէն Ծառուկեան եւ Սարգիս Խարբուելեան: Այս մեներգուներուն դաշնակով ընկերացան Տիկին Ագատուհի Տայեան եւ օրիորդներ Հ. Հանոսեան եւ Ց. Այդինեան :

Օրուան պատշաճ ու յաջող արտասանութիւններ ըրին պզտիկները Շաքէ Հանտաեան, Աւետիք Իզմիրլեան եւ Օր. Եպրաքսի Գուլումճեան: Իսկ փոքրիկները էին Մարի Պարտապճեան, Սոնիա Հանտաեան եւ Եփրատուհի Այդինեան մեծ չնորհքով պարեցին հայկական «տասնը չորս»ն ու դասական «Կայծուիկի Հովուերգութիւնը », «Հանրապետութեան Պար»ը եւ »Թեարաքամա»ն :

Այս բաժնի ընթացքին ՀՕՄի մասնաճիւղին կողմէ Տիկին Վ. Խ. Ահարոնեան չնորհաւորեց կոմիտէն կատարուած աշ –

ՄՈՌՑՈՒԱԾ ԷՋԵՐ

ՎԵՐՋԻՆ ՀԱՄԲՈՅՐԸ

★

Կը յիշէր անոր նուրբ ու փափուկ դէմքը ,որ իր մաքին մէջ մնացած էր անեղծ ու անջինջ, ու մանուանդ անոր լայն ու վճիտ աչուըները, իրենց սեւորակ սպիտակուցին մէջ տարօրինակ խոն մելամաղձիկ : Քանիերկու տարեկան էր ան, ու ինքը՝ քսանեւչորս տարեկան : Լուրջ ու խոհին զգացում մըն էր իր սէրը :

Վկայականը տանելուն կը սպասէր որպէսզի կնութեան խնդրէր Վերջինը իր հօրմէն, ճերմակեղէնի խանութեան մը՝ որ մեծապէս կը յարգէր գինքըիրպարկեշտ բնաւորութեանը համար : Եւ ահա օր մը մօրմէն իմացած էր թէ «Վերջինին համար չնորհքով ուզող մը ելած էր», լաւ կացութեան տէր ոսկերիչ մը : Տրդատ մօրը բան մը դուրցած չէր իր սիրոյն և դիտաւորութեանը համար :

Այս լուրը չվրդովեց գինքը, վստահ էր թէ Վերջին պիտի մերժէր : Եւ սակայն քիչ օրէն նշանախօսութեան լուրը առաւ : Դիմում մը, ձեռնարկ մը չըրաւ Վերջինի ծնողաց մօտ : Կը ճանչնար ճերմակեղէնի խանութպանը, անշուշտ բժշկական ուսանողին ազգատիկ ներկայէն ու անսոյդ վիշտը սրտին խորը թաղեց, սիրոյ վիշտ ու արժանապատուութեան ալ վիշտ, ու ղղուշացաւ կրկին անգամ տեսնելէ այդ աղջիկը : Դառն զարմանք մը ունեցաւ մեայն, ու անոր այդչափ դիւրաբեկ հաւատնելուն համար արհամարհոտ կարեկցութիւն մը : Վերջէն միայն իմացաւ թէ հօրը ու աղջկան մէջտեղ ծանր կռիւներ տեղի ունեցեր էին, որոնց մէջ սակայն յաղթութիւնը աղջիկն էր եղած : Իր սրտին բոլոր խանդաղատանքն իր դասերուն տուաւ, եւ իր ուսմանց տաժանելի աշխատութեան մէջ մոռցաւ սէրը :

Տարիներով սակայն, երջանկութեան եւ անդորը կեանքի այն հետապատակերը զոր իր մաքին մէջ ծրագրած էր՝ մերթ ընդ մերթ եկաւ իր խորհուրդները խռովել : Շատ կիներ եւ շատ աղջիկներ ճանչցաւ, ու ոչ մէկուն մօտ ունեցաւ իր երիտասարդութեան առաջին տարիներուն զգացմանց սրբութիւնը : Մայրը միշտ հետամուտ էր գինքը ամուսնացնելու, եւ ինք միշտ կը յետաձգէր : Տակաւ առ տակաւ՝ մոռցած էր այն աղջկան վարմունքին ա – նպաստութիւնը, ու կը յիշէր միայն անոր նուրբ ու փափուկ հոգին՝ իր դիւրաբեկ ու դիրդ պատեհանին մէջ, ու ամէն անգամ որ մայրը ամուսնութեան խնդիրը առաջ կը քչէր, մաքով յետադարձ ակնարկ մը կը նետէր այն խուսափուկ պատկերին :

Հարցուցած փնտռած չէր թէ ի՞նչ եղած էր Վերջին իր ամուսնութենէն յետոյ, հարս գացած էր հեռաւոր թաղ մը, ինք վկայականը ստանալէն յետոյ Պոլսէն հեռացած էր բաւական ժամանակ բժշկական պաշտօնով, գարձին՝ լուր մը առած չէր անոր նկատմամբ, տարիները եկեր անցեր էին՝ իրենց հետ բերելով նոր հոգեր ու նոր մտածութիւններ, եւ ահա հիմակ այդ դեղնած թղթի կտորներն իր մաքին մէջ կ'արթնցնէին հեռաւոր յիշատակները ,հոգոյն պէս որ մոխրին խաւերը կը տար տղոն՝ երեւան բերելով անոնց տակ ծածկուած կայծը :

Ցանկարծ դուռը զարնուեցաւ ուժգնօրէն : Բժիշկը ասղին գարձաւ, եւ ծերունի կինը, որ այս անգամ ալ խոր քնով կը քնանար, գլուխը վեր նետեց ընդոստ, մրմնջելով .

— Ո՞վ է աս առեն :

Ցաջորդ վայրկեանին սենեակին դուռը բացուեցաւ եւ իրենց սպասաւորը երեւցաւ :

— Դուռը ո՞վ է, Մինաս, հարցուց բժիշկը :

— Մէկը եկեր կը հարցնէ որ նոր եկած տոքթորին տունը ա՞յս է : Ես ալ հա ըսի :

— Էյ, ի՞նչ կ'ուզէ :

— Հիւանդի համար եկեր է, ուեիլէ է, պիտի առնէ տանի ձեզ :

Բժիշկը սրտնեղութեան չարժում մը ունեցաւ :

— Հեռո՞ւ տեղ է եղեր :

— Չէ, հոս մօտը, վարի փողոցը :

— Ելիր դնա, օդը շատ աղուոր է, խեղճ տէր կ'ըլլաս, ըսաւ ծերունի կինը , որ կը տեսնէր իր որդւոյն դժկամակութիւնը : Ես հոս կը սպասեմ քեզի : Ով գիտէ ի՞նչ վիճակի մէջ են որ ասանկ տաճն փողոցները իրկեր են :

Ցետոյ, սպասաւորին դառնալով .

— Մինաս, ըսաւ, լապտերը վառէ եւ աղայիդ հետ մէկտեղ գնա :

Բժիշկը ալ չդիմադրեց եւ վերարկուն ու գլխարկը առնելով, սանդուղներէն վար իջաւ : Դրանը առջեւ երիտասարդ մը կը սպասէր, այլայլած դէմքով :

— Գործիք մը բան մը առնելու պէտք կա՞յ , հարցուց բժիշկը երիտասարդին :

— Չէ, տոքթէօր, պատասխանեց միւսը :

— Երթանք : Ի՞նչ է հիւանդութիւնը :

— Կուրծքի հիւանդութիւն տոքթէօր : Երեք ամիս է անկողինն է : Տոքթէօրը եկաւ առջի իրիկուընէ, բայց հիմակ յանկարծ շատ աւրուեցաւ, իմացեր էինք ձեր հոս եկած ըլլալը, անմիջապէս խելք ը – րինք ձեզի դիմելու :

ԼԵՒՈՆ ԲԱՇԱԼԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

ՑԱՂԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ա՛խ, ինչպիսի՜ գեղեցիկ է ամառը, երբ ամբողջ բնությունը ծաղկած է, ամեն տեղ կանաչ է, ամեն կողմ ծաղիկներ կան, ամեն տեղ ծիծաղում է արևը, ամեն տեղ ուրախություն է տիրում։ Ամառը ամեն մարդու է սիրելի, ամեն մարդ ամառը կ՚ուզե ապրիլ, ամառը ամեն մարդ կ՚ուզե ուրախ լինել։ Ամառը ամեն մարդ կ՚ուզե ազատ օդ շնչել, ամառը ամեն մարդ կ՚ուզե հանգստանալ։ Ամառը ամեն մարդ կ՚ուզե ուրախ լինել, ամառը ամեն մարդ կ՚ուզե զվարճանալ։

Ամառը ամեն մարդ կ՚ուզե ուրախ լինել, ամառը ամեն մարդ կ՚ուզե զվարճանալ, որովհետև ամառը ամեն մարդ ազատ է, ամառը ամեն մարդ հանգստանում է։ Ամառը ամեն մարդ ազատ է, որովհետև ամառը ամեն մարդ հանգստանում է։ Ամառը ամեն մարդ հանգստանում է, որովհետև ամառը ամեն մարդ ազատ է։

Ամառը ամեն մարդ ազատ է, որովհետև ամառը ամեն մարդ հանգստանում է։ Ամառը ամեն մարդ հանգստանում է, որովհետև ամառը ամեն մարդ ազատ է։ Ամառը ամեն մարդ ազատ է, որովհետև ամառը ամեն մարդ հանգստանում

յաջորդական յարձակումներ, երեք տարբեր ճակատներու վրայ։ Ամէնէն կատաղի կռիւները տեղի ունեցան հինգշաբթի եւ ուրբաթ։ Այս յարձակումները խորտակելէ վերջ զօր. Ֆրանշէ հակայարձակու– մի դիմեց։ Զօրավարը կ'ըսէ.— «Ճակա– տամարտ կը փնտռեմ, առաւելագոյն կո– րուստը պատճառելու համար թշնամի ու– ժերու։ Դժուարին գործ մըն է այս, որով– հետեւ ըմբոստները չափազանց չարժուն են եւ շամբուտներուն մէջ կը սողոսկին, դժուար է պաշարել զանոնք ընդարձակ տարածութեան մը վրայ»։

Տեղական թերթերու թղթակիցները կը հետաքրքրեն թէ ֆրանսական հրամանատա– րութեան նպատակն է ոչնչացնել թշնամի վաշտերը որպէսզի չկարենան դէպի հիւ– սիս յառաջանալ։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆԳԼ. ՕԴԱՆԱՒ մը, որ Լոնտոնէն Սին– կափուր կ'երթար եւ որ Հռոմէն ճամբայ եղած էր կիրակի առաւօտ, ծովը իննսուն, էլպա եւ Մոնթէ Քրիսթօ կղզիներուն մի– ջեւ։ Վեց օդաչուները եւ 29 ճամբորդնե– րը կորսուեցան։ Զոհերէն ութը կիներ են, տասը՝ մանուկներ։

ՍԻՈՒՏԻ ԱՐԱԲԻՈՑ նոր թաղաւորը յայտարարութիւն մը հրատարակեց, որով կ'ըսէ թէ արաբական պետութիւնները եր– եք ուղղակի բանակցութիւններ պիտի չկատարեն Իսրայէլի հետ, որովհետեւ չեն ճանչնար զայն։ «Արաբները պատճառը կորնցուցին 1948ին վասն զի միացեալ չէին։ Իսրայէլ ծանր վէրք մըն է արաբա– կան մարմնին վրայ եւ չենք կրնար երկար տարի կրել այդ ցաւը։ Իսրայէլ արաբա– կան աշխարհին համար այն է ինչ որ խը– լիրտը (քանակը) մարդկային մարմնին համար։ Միակ դարմանն է արմատէն կտ– րել զայն ինչպէս կ'ընեն խլիրտը։ Մենք Արաբներս յիսուն միլիոն ենք։ Ինչո՞ւ մեր թիւէն տասը միլիոն չենք զոհեր, հայր– ութեամբ ապրելու համար»։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ վարչապետը՝ մաս– չակփափաղոս պաշտօնապէս Փարիզ պիտի այցելէ յունուար 16ին եւ պիտի մնայ 5 օր, արտաքին նախարարին հետ։

ԿԱՐՄԻՐ ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ կառավարութիւ– նը առաջարկից վերակոչել բանակցութիւն– ները Քորէական մասին, նիստի հրաւիրել Ազգաժողովը եւ Հինգ Մեծերու ժողով մը գումարել։

ՉԻԻՆ – ՉՄԵՐԻ հետզհետէ կը սաստ– կանայ հիւսիսային եւ կեդր. Ֆրանսայի եւ ամբողջ Հիւս. Եւրոպայի մէջ։ Քոան հոգի մեռան Շուէյտի մէջ, փոթորիկի մը հետեւանքով։ Երկու օրէ ի վեր անձրեւ կուգայ Փարիզի մէջ եւ օդը մեղմացած է։

ԱԴՐԻԷՋԱՆի երբեմնի ամենազօր վար– չապետը, Բաղիրով, որ անցեալ Յուլիսին պաշտօնանկ եղած էր, վաստուած է նաեւ կեդր. կոմիտէի անդամակցութենէն։ Կու– սակցութեան 20րդ համագումարը տեղի պիտի ունենայ Մայիս 2ին։

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Շնորհակալութեամբ ստացանք Պ. Խա– չէրեանէ (Լիոն) 1000 ֆրանք։

Նախկին Պատերազմիկ Հայ Սպայից Միութիւնը սրտի խոր կսկիծով կը ծա– նուցանէ մահը իր հիմնադիր նախագա– հին՝

ՋՕՐ. ԳԱԲՐԻԷԼ ԿՈՐԿԱՆՈՎԻ

անդամ ապր. պատուիրակութեան։

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատար– ուի այսօր, երեքշաբթի, ժամը 10·45ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցին, 15 rue Jean Goujon։

ՅԱՒԱԿՅՈՒԹԻՒՆ.— Հ. Յ. Դ. Ազբիւր Սերոբ – Եօթնեղբայրեան խումբը իր խո– րին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկեր Արմենակ Յակոբեանի, եռայլ Մխիթար– եանի եւ իրենց ընտանեկան պարագանե– րուն, իրենց քրոջ եւ ընտանիքին Տիկին Լուսիկ Մխիթարեանի (Ծննդ. Յակոբ– եան), մահուան առթիւ եւ փոխան ծաղ– կեպահի 5000 Ֆր. կը նուիրէ Հ. Յ. Դ. տան Փոնտէն։

× Ֆր. Կ. Խաչի Իթալիի մասնաճիւղը ընկերուհի Մխիթարեանի մահուան առ– թիւ 4000 Ֆր. կը նուիրէ Հ. Յ. Դ. տան Փոնտէն եւ երկու հազար Ֆր. Թաղին զա– րոյին։

× Ֆ. Կ. Խաչի Իթալիի մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է հազար Ֆրանք Հրանտ Մելքոնեանէ ընկերուհի Լիւսի Մխիթարեանի մահուան առթիւ։

ԼՈՅՏ ՏԵՍԱԻ

ԱՄԵՆԱՔՆՏԻՐ ԵՒ ՄՆԱՑՈՒՆ ՆՈՒԷՐԸ՝ ՁԵՐ ՍԻՐԵԼԻՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՁԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՑ ԿԱՄ ՕՏԱՐ

LUC-ANDRE MARCEL -ի

GRÉGOIRE DE NAREK

et

ANCIENNE POESIE ARMENIENNE

(Ed. des Cahiers du Sud)

Գեղարուեստական մաքուր հրատարա– կութիւն, ուր հեղինակը ի վեր կը հանէ ԴՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑիի հանճարը, եւ հա– մաշխարհային արժէքը հայ բանաստեղ– ծութեան։ Գինն՝ 1000 Ֆրանք։

Դիմել՝ «Անդաստան»ի խմբագրու– թեան, տպ. Արաքս 46, Rue Richer, Paris կամ «Ցառաջ»ի։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ

9ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Սալոն Ալհամպրայի մէջ

Այս շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ լոյս։

Նախաձեռնութեամբ Շրջ. վարչութեան եւ հովանաւորութեամբ Հ. Յ. Դ. Շրջ. կոմիտէի։ Մասնակցութեամբ 11 մասնա– ճիւղերու։

Մանրամասնութիւնները յաջորդով։

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

THEATRE G. VERDI

56, Rue d'Alger, Marseille

Շաբաթ, 23 Յունուար ժամը 21ին

Նախաձեռնութեամբ ԱՐՄԵՆԻԱ երգչա– խումբին եւ մասնակցութեամբ Ֆ. Կ. Խա– չի, Բարեգործականի, Երիտ. Միութեան, Համազգայինի, Մշ. Միութեան, Վաս– պուրականի Հայր. Միութեան եւ Արե– նուհիներու Միութեան։

Հրաւիրուած է յայտնի երգչուհի՝

ԱՐՓԻՆԷ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ

Ցայտապիը.— Ռախմանինով, Զայքո– վսքի, Պռամս, Սէն Սանս, Կոմիտաս վրդ., Ռ. Մելիքեան, Խաչատուրեան, Ալէմշահ, Վ. Սարգսեան։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Վիչնի Հ. Մ. Ը. Մ.ի տարեկան պարա– հանդէսը այս շաբաթ իրիկուն, Սալ ոէ Ֆէթի չքեղ սրահներուն մէջ, ժամը 8էն մինչեւ առաւօտեան ժամը 2։

Մուտքը՝ 200 ֆրանք։

ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ

Ծախու տուն մը չորս սենեակ, խոհա– նոց, + աշխատանոց, Սոյլ գիծին վրայ, մէթրօ Պանէէոյի չատ մօտ։

Դիմել՝

Maison - Lazare, 13, Rue Thérèse

Paris (1e). Tél. RIC. 33-55

ՆՈՐ ՍՏԱՑՈՂ

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆ

ՎԵՐՑԻՇՈՒՄՆԵՐ

(ԹԱԼԼԷԱՓի ԱՇԱՔԵԿՈՒՄԸ)

Գրի առաւ Վահան Միհնախորեան։ Պատկերազարդ, 475 մեծադիր էջ, ընտիր տպագրութեամբ։

Գինը (Թղթակազմ) հազար ֆրանք։ (Թղթատարի ծախքով 1100 ֆրանք)։

Սակաւաթիւ օրինակներ ունինք լաթա– կազմ, գին 1200 ֆրանք։ (Թղթատարի ծախքով 1300 ֆրանք)։

Ֆրանսայի եւ հարեւան երկիրներու հա– մար դիմել ՅԱՒԱՋի վարչութեան։

ՆՈՒՋՈՒԾՔ ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Նոր Սե– րունդի Անիէռի մասնաճիւղին։

Կիրակի 17 Յունուար ժամը 16 — 23, 149 bis. Av. d'Argenteuil, Asnières

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԲԱԺԻՆ

Ամբերդ, մեներդ, պար, արտասանու– թիւն եւ «Թուրս ծառայի արկածները», խիստ ծիծաղաշարժ զուարճալի, երկու ա– րար։ Ձոխ պիւֆէ։ Ազատ մուտք

Փոքր Բլիշկեն թիւ 140, Փոքր Շամ– փէվէյէն թիւ 165 հանրակառք, իջնել Փլաս Պուրկինեան, կամ Սէն Լազարէն չոգե– կառք, իջնել Պուա Քոլոմպ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՐԳԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱՑԻ

դասախօսութիւնը ձայնապնակով այս շա– բաթ ժամը 20·45ին Սորպոնի սալ Ռիշը– լիէօ սրահին մէջ։

Կը խօսի Տոքթ. ԿԱՌՏ, նիւթը՝ Քա– ռուզօ։

Ծախքերու մասնակցութեան համար 200 ֆր.։ Կէս գին ուսանողներու եւ «Ֆէօնէս միւղիքալ»ին։

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎՐԱՑ

Պրեմոնի մրցանակի կոմիտէն շարք մը դասախօսութիւններ սարքած է։

Առաջինը՝ այս երեքշաբթի ժամը ճիշդ 20·45ին։

Կը դասախօսէ նախագահ

LOUIS MARIN, Membre de l'Institut

Նիւթը՝ ԲՆԱՆԿԱՐՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ

SALLE DEBUSSY-PLEYEL

252, Fg. St. Honoré

ՍԻՓԱՆ ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբին նոր շրջանի բացման հաւաքոյթը տեղի կ'ու– նենայ կիրակի, 17 Յունուար, կէսօրէ վերջ ժամը 3էն 9։ Ազգ. Տունը, 32 rue de Trévise։

Կը հրաւիրենք բոլոր նախկին անդամ– ները եւ ամէն անոնք որ կը փափաքին ար– ձանագրուիլ։

ԱՂՔԱՏԱՏԽՆԱՄԻ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍԸ

HOTEL GEORGE V-ի

ՇՐԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ, ԿԻՐԱԿԻ 31 ՅՈՒՆՈՒԱՐ ԺԱՄԸ 16ԷՆ 24

ATTRACTIONS

Ընտիր նուագախումբ։ Խնդրուքի տեղի չտալու համար կը խնդրուի այժմէն ապա– հովել սեղանները ու տոմսերը՝ Դիմելով Պ. Պ. Ա. Աճէմեանի՝ PRO. 03–19

ՆՈՒՊԱՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ TRU. 47-48

կամ Փարիզի եկեղեցւոյ դիւանին ELY. 67-03

17, Bld. des Capucines

(Face au Café de la Paix)

★

Tél. : OPÉra 80 - 34

— 00 - 25

ՅԱՏԿԱՊԷՍ ԿԸ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԻ ՓԱՐԻԶ ԱՊՐՈՂ ԿԱՄ ՍՐՏԱՍԱՀՄԱՆԷՆ ԵԿՈՂ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Կ. ԳԱԶԱԶԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Ա– հարոնեան խումբի դասախօսութիւնը այս հինգշաբթի ժամը 21·30ին Ազգ. Տան մէջ (Ա. յարկ)։ Կը խօսի Պ. Ա. ՋՈՊԱՆԵԱՆ։ Նիւթը՝ Ոսկեդարեան հայ դրականութիւն (Շար.)։ Կը հրաւիրուի դրասէր հասարա– կութիւնը։— Հայկէնի դասերը ժամը 20·15ին։

ԼԻՈՆ.— Հ. Յ. Դ. Վարանդեան կոմի– տէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ըն– կերները այս ուրբաթ ժամը 20·30ին, 101 Աւընիւ տը Սաքսի սրճարանի ներքնա– սրահը։

ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս Շաբաթ-Կիրակի ժամը 10ին, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ, Ան– ուանակոչութեան ծէսին առթիւ։

Ցառաջ Ս. պատարագի գործոց դասը եւ քահանայ հայրերը՝ մասնաւոր թափո– րով պիտի առաջնորդուին եկեղեցւոյ խորհրդարանը, ուր պիտի կատարուի Տնօրէնէքի արարողութիւնը, նախագա– հութեամբ Սերովբէ Ծ. վ. Մանուկեանի։

Կը հրաւիրուի հայ հասարակութիւնը։

Դիւան հոգաբարձութեան

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Նոր Տարուան առթիւ Լսարանի ընկերա– համակրական հաւաքոյթը տեղի կ'ունե– նայ այս չորեքշաբթի գիշեր, Քաոէ սը– ճարանի վերնայարկը։ Փոխան դասախո– սութեան կը կատարուի մտքերու փոխա– նակութիւն։ Նիւթը՝ Լսարանները դերը հայկ. կեանքի մէջ։

Մուտքը ազատ է։

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ԿՐԸՆՈՊԻ ՄԷՋ

Կրընոպլի մանուկներուն համար այլեւս ուսնդական դարձած «Մանուկներու Օր»ը կը տօնուի Ֆ. Կ. Խաչի կողմէ, կիրակի 17 Յունուար, ժամը 15·30ին, Արմէնօվիլի սրահին մէջ։

Մեծ պատրաստութիւն տեսնուած է, հայկական տաքուկ մթնոլորտի մը մէջ զուարճացնելու համար թէ մանուկները եւ թէ ծնողները ու երիտասարդութիւնը։

Երգ, արտասանութիւն եւ հաճելի ա– կնկալներ դպրոցի աշակերտներուն կող– մէ։ Կաղանդ պապան խնամքով պատրաս– տուած ծրարներ պիտի բաժնէ բոլոր մա– նուկներուն, սրահին մէջ։

Ձոխ պիւֆէ։ Տաքցուած սրահ եւ եւրո– պական պարեր մինչեւ կէս գիշեր՝ մաս– նաւոր նուագախումբով։

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի։

Յունուար 17ին, կիրակի օրը կէսօրէ յետք, ժամը 3ին, Յոյներու սրահը, 5 rue Pontchartrain, Լիոն։

Գեղարուեստական բաժին։ Երգ, ար– տասանութիւն եւ անակնկալներ։

ԾԱԽՈՒ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՁԱՏՈՒՆ

Փարիզի չատ մօտիկ հարուստ արուար– ձանի մը մէջ, լաւ յաճախորդ, միջակ լու– սանկարիչ 30·000 բնակչութեան մէջ։

Կայ նաեւ լուսանկարչատան հետ լաւ բնակարան մը։

Դիմել Ցառաջ վարչութեան։

ԾԱԽՈՒ ԱՆՈՒՆ

Ամէն գործի համար, Փարիզի մօտիկ եւ հարուստ արուարձանի մը մէջ։ Ունի նաեւ երկու սիրուն եւ օդասուն սենեակ, խոհա– նոց, մուտք, պատշգամ, մառան, գեղե– ցիկ տեսարան, կեդրոնական ջերմութիւն։

Դիմել Ցառաջի վարչութեան։

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Gros, Demi-Gros

Գուլպայ, մի – պա, ներքին եւրմա – կեղէնեներ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՏՇԱՒՈՐ Գի – ՆԵՐՈՎ։

Նոր գիներ

Articles polichinelles-ի համար։

Միակ հասցէն՝

BONNETERIE BEAUBOURG

227, Rue St. Martin, PARIS (3e)

Tél.: ARC. 66-50

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
13
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
MERCREDI
13 JANVIER
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7267 — 30e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2678

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ· — Գ·

●

Քաղաքական տեսակէտով ոչ մէկ նորութիւն մեր հայրենիքին մէջ, 1953ի ընթացքին :

Արդէն մի քանի տարիէ ի վեր ընդհանուր կերպով քաղաքական գործունէութիւն սպասել ներկայ կարգուսարքին մէջ :

Ամէն ինչ « ի վերուստ» նշանակուած եւ պարտադրուած է : Աչխարհագրական սահմաններն ալ Մոսկուան ինք հաստատած է, ներսէն թէ դուրսէն :

Խորհրդային իշխանութեան հաստատումէն ի վեր մէկ թիզ հող աւելցած չէ մեր հայրենիքին տարածութեան վրայ : Ոչ ներսէն, ոչ ալ դուրսէն :

Այն հողերը որ բռնօրէն կցուած են հարեւան պետութենց, իրենց հայկական դիմագիծն ալ կորնչցուցին : Օրինակ՝ Ախալքալաքը, որուն բնակչութեան 95 առ հարիւրը Հայերէն կը բաղկանար :

Ղարաբաղի բարիքները կը վայելէ Ադրբէջանը, իսկ պատմական Նախիջեւանը կը կազմէ դաշտ մը Հայաստանի կողին վրայ, ի նպաստ հարեւան Թուրքիոյ որ իւրացուց նաեւ Սուրմալուի դաշտը :

Այս բոլորին թագուստակ՝ Ս· Մխու – թեան 1953 Մայիս 30 թուակիր ծանուցադիրը, որով կը հրաժարէր Կարս–Արտահանէն :

Այս առթիւ, Հայաստանի եւ Վրաստանի ալ ըսել կուտար թէ որեւէ առնելիք չունին Թուրքիայէն :

Այս խոյտառակ դաշնակցութեամբ, ան դամ մը եւս հաստատուեցաւ թէ Մոսկուան միշտ աւելի տրամադիր է չոյելու եւ սիրաշահելու Թուրքիան, քան որեւէ զոհացում տալու հայ ժողովուրդին արդար պահանջներուն :

Ինքն ալ բռնեց ճիշդ այն ճամբան ինչ որ միւսները՝ առաջին Աչխարհամարտէն ետք, Սեւրը վերածելով Լոզանի :

Աւելի քան 250,000 հայորդիները, մաս նակցեցան Բ. աչխարհամարտին : Մօտ հարիւր հազար զոհ տուինք, սպանեալ կամ վիրաւոր եւ հաչմանդամ :

Փոխարժէ՞քը,— Արտօնութիւն տեղա պահ մը կաթողիկոս ընտրելու եւ 85–90 հազար տարադիրներ ներս առնելու :

Ահա տարիներէ ի վեր ժողովուրդը կը տքնի տահմանափակ տարածութեան մը վրայ, ճահիճներ չորցնելով : Ջրանցքներ եւ առուներ բանալով : Մոլար դաչտեր ծաղկաստանի վերածելով :

Վերաչինութի՞ւն, այո՛ : Նոր չէնքեր : Գործարաններ : Ելեկտրական յանցեր : Կոլխոզ եւ սովխոզ եւ մնացեալը :

Միեւնոյն ատեն դլխիկոր եւ աքնալեան աչխատանք՝ մչակոյթի ճակատին վրայ :

Բոլորն ալ՝ ի յառաջդիմութիւն տահման ուած ուղղութեամբ,— «կոմունիզմ կառուցել» : Այսօր աւելի քան երբեք :

Հայկական Արտասահմանը հում նիւթ է իրենց համար : Անոր մասին ոչ մէկ ակնարկ՝ Երեւանի թերթերուն մէջ :

Ինչ որ գրեցին մեր քաղաքական պահանջներու մասին , 1946 – 47ի ներգաղթի օրերուն, պարզ փակագիծ մըն էր :

«Սովետական Հայաստան» օրաթերթի ընդարձակ էջերուն վրայ ի զուր կը փնտռէք մէկ տող դիր՝ որ կապ ունենար տարադիր բազմութեանց հետ :

Բոլշեւիկեան որեւէ թերթի հայերէն թարգմանութիւնը, միապաղաղ եւ թիա – ծոյ : Մթագրականէն մինչեւ յօդուածներըը, «պարտիական» կեանքը եւ «ինֆորմացիոն» բաժինը· (լուրեր) :

Օրն ի բուն միեւնոյն եղանակը·—

Ամէն բարիք եւ յառաջդիմութիւն կը պարտինք սովետական չրջանին : Նոյն իսկ հայերէնի զարգացումը ռուսերէնի աղբիւրէն : (Այդ պատճառով ալ դաւառահոչակեցին արեւմտեան աչխարհաբարը) :

Ամէն ինչ համաճայն կաղապարին :

Շ·

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՆՈՐ ՋԵԿՈՒՑՈՒՄ
ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՁԱԿԱՏԻ ՄԱՍԻՆ

●

ՍՊԱՐԱՊԵՏԸ ՄԵՂՄԱՑԱԾ ԿԸ

ԳՏՆԷ ՏԱԳՆԱՊԸ

Զօր· Կրունթըը, Ատլանտեան ճակատին հրամանատարը, որուն մէկ զեկուցումը ամփոփեր էինք անցեալ շաբթու, նոր եւ աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ հաղորդեց առջի օր, մամուլի ներկայացուցիչներուն առջեւ :

Իր յայտարարութեան համաձայն, միջազգային կացութեան զրաւի բարւոքում մը հետեւանք է Ատլանտեանի ճակատի պաչտպանութեան մէջ կատարուած յառաջդիմութեան : «Վերջին երեք տարիներու ընթացքին Ատլանտեան Կազմակերպութեան զինեալ ուժերը մեծապէս զօրացած են, մասնաւորապէս օդանաւային ճակատին վրայ : Կը մաղթեմ որ չկորնչենք մեր յոյսը եւ հաւատքը մեր կարողութեան մասին եւ մեր զինակցութեան կապուած ժողովուրդները չհակազդեն իրենց ճիդերը : Եւրոպայի կեդրոնական ճակատամասը տպաւնալի տարածութիւն մը կը կազմէ, մանաւորապէս ցամաքային զօրքի շարժումներու տեսակէտով : Եթէ զերման զինուորներ չունենք նանք այդ ճակատը զօրացնելու համար , չատ աւելի եղերական «ճեղք» մը պիտի բացուի քան այն որու մասին կը խօսէր Պ· Ֆ· Տըլըս, երբ դեռեւ կուտար թէ Մ· Նահանդները պիտի հարկադրուին վերաքննել իրենց քաղաքականութիւնը , եթէ չվաւերացուի եւրոպական բանակի դաչնագիրը : Ատլանտեան կազմակերպութիւնը ուրիչ ծրագիր չունի, եթէ չզործադրուի միացեալ պաչտպանութեան դաղափարի միացեալ պաչտպանութիւնը : Միւս կողմէ, Մ· Նահանդները միայն չունին հրաժարելու իրենց զինուրական յանձնառութիւններէն, եթէ այդ ծրագիրը ձախողի : Մեր առաջադիմութիւնն է բաւարար ուժեր ունենալ արեւմտեան Եւրոպայի մէջ, ստիպելու համար որ Սովետները կեդրոնացնեն իրենց ուժը, աւելի խոցելի դարձնելով զայն, հիւլէական յարձակումի մը պարագային : Արեւմուտքը այժմ ունի ռազմական օդանաւեր մօտաւոր թէ հեռաւոր տարածութեանց համար, եւ իր հիւլէական զէնքերուն մէջ կը դտնուին հեռուէն լարուած թնդանօթներ եւ ռումբեր » :

Զօրավարը այս առթիւ բացատրեց թէ մեծ արժէք ունին Անգլիոյ եւ Մարոքի մէջ հաստատուած ամերիկեան խարիսխները : « Կեդր· Եւրոպայի մէջ մեր ցամաքային ուժերը երեք – չորս անգամ աւելի զօրացած են, բաղդատելով երեք տարի առաջուան վիճակին հետ : Սովետները ներկայիս բաւարար ուժեր չունին Եւրոպայի պրաւեալ մասերուն մէջ, պայքարելու համար մեր պաչտպանողական վահանին դէմ : Անշուչտ կրնան աւելի բազմաթիւ ուժեր հասցնել ռազմադաչտին մէջ, բայց մենք ի վիճակի ենք ժամանակին իմանալու եւ մեծապէս զօրացնելու մեր ուժը : Սովետները դժուարին կացութեան մը պիտի մատնուին, եթէ պատերազմ յայտարարեն : Կրնան չահիլ առաջին չրջանը, բայց աւելի վերջը դժուարին կացութեան մը առջեւ պիտի գտնուին : Այս տեսակէտէն մեծ ազդակ մը կը կազմէ մեր նաւային զիրքը Միջերկրականի մէջ եւ մեր հաղորդակցութեանց դիծերուն վրայ : Գալով օդանաւային կացութեան , անոնք անհրաժեչտ խարիսխները չունին, վճռական արդիւնքներ ձեռք ձգելու համար » :

Վերջացնելով, զօրավարը յայտնեց թէ տարբեր բաներ են կազային պատերազմը եւ հիւլէական զէնքերը եւ թէ այս վերջիններուն պիտի դործածուին ապագայ պատերազմի մէջ :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

ՔԱՋ ՎԱՐԴԱՆԻՆ ԹՈՌՆԵՐԸ

Ամէնիդ ալ գիտէք երգը·—

Հայ եմ ես, Հայ եմ ես,
Քաջ Վարդանի թոռն եմ ես,
Սարսափեցէք իմ աչքէս :

Մօտաւորապէս այսքանը կը յիչեմ ես, արտասանած չըլլալով···

Անոնք որ կ'արտասանէին երբեմն, 25 – 30 տարեկան են արդէն, եթէ ոչ աւելի մեծ :

Եւ ուրիշներ ալ կան որ պատահաբար լսած են զայն եւ հպարտացած , ի վերջոյ շատ ծանր գտնելով հայութեան բեռը :

Ի՞նչ ըսել կ'ուզեմ :

Արդէն իսկ բազմութիւն մը կը կազմեն «դարձի եկածները» :

Այսպէս, փոխանակ սարսափ կամ հրապոյր ազդելու իրենց աչքերով, հետզհետէ կը հալին, կը լուծուին, երբ իրենց դիմացը տեսնեն օտար գեղուհի մը (յաճախ սպասուհի կամ ցնծուհի) :

Եւ օտարին տունը կը շէնցնեն ճարօտ կապելով մէկուն – միւսին աղջկանը , «ֆուզին»ին կամ տանտիկնոջ հետ :

Ոչ միայն եւրոպական եւ ամերիկեան ափերու զրայ , այլ եւ Միջին Արեւելքի մէջ : Միջերկրականի ափերէն մինչեւ Պաղտատ :

Տակաւին հասկնալի էր որ Ֆրանսուհի մը, Անգլուհի մը կամ Իտալուհի մը հարս առնէին :

Ծայր· Արեւելքէն անգամ հարսեր եւ հարսնցուներ կան հայկական տուներու մէջ :

Տակաւին վերջերս իմացայ երկու երիտասարդներու ամուսնութիւնը չինացի օրիորդներու հետ : Երկուքն ալ՝ Միջին եւ Մօտաւոր Արեւելքէն :

Ինչ որ Երեք Մեծերը չկրցան, «Քաջ Վարդանի թոռները» կ'իրագործեն , — միջազգային համերաշխութիւն, Արեւելքէն Արեւմուտք :

Անոնք ի զուր կը փորձեն ճամբան հարթել դիւանագիտութեամբ կամ առեւտուրով : Փոխադարձ զիջումներով :

Մերինները ճարօտ կը կապեն մէկ ցայուածքով : Մորթը ներմակ ըլլայ թէ դեղին :

Զափահարեցէք (ամերիկեան արտասանութեամբ) :

ՎԱՀԷ

ՀՕՐ Գ· ԿՈՐԿԱՆՈՎԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երէկ, երեքչաբթի կատարուեցաւ զօր· Կորկանովի յուղարկաւորութիւնը Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ մէջ :

Դագաղը ծածկուած էր բազմաթիւ ծաղկեպսակներով, իսկ բարձիկի մը վրայ դեռեւս կը գտնուէին Պատուոյ Լեգէոնի Խաչը եւ զինուորական չքանչանները :

Դագաղին գլխին իրենց դրօչակներով բարեւի կեցած էին Հայ կամաւորներու ընկերակցութեան, Նախկին Պատերազմիկ Հայ Սպայից Միութեան եւ Ֆրանսական բանակի օտար սպաներու միութեան անդամներ :

Ներկաներուն մէջ կը նչմարուէին Պատուոյ Լեգէոնի սպաներ, Գաղթ· Ֆր· Գրասենեակի վերատեսուչ Պ· Լէքլերկ եւ տնօրէն Պ· Արթինեան, Հ·Հ· Պատուիրակութեան նախագահ Հ· Սամուէլ եւ բազմաթիւ բարեկամներ : Արարողութեանց կը նախագահէր Անչ. Աբեղայ Զէլեանեան, առաջնորդը՝ Սերովբէ Ծ· Վ· Պեզճիա զացած ըլլալով : Ոչ մէկ դամբանական խօսուեցաւ, համաճայն հանգուցեալի ընտանիքին փափաքին :

ԴԵՌ ԿԸ ՎԻՃԻՆ
ՀԱՒԱՔԱՏԵՂԻ ՄԸ ԳՏՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ՆՈՐ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՀԻՒԼԷԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՄԱՍԻՆ

Այս տողերը տպուած տանն տակաւին ընտրուած չէր Զօրս Մեծերու ժողովասեղին :

Հրամանատարներու երրորդ խորհրդակցութիւնը տեղի ունեցաւ ամերիկեան չրջանին մէջ եւ չարունակուեցաւ գիչերանց մէջ : Ճաշ մը պատրաստուած էր, չորս պետութեանց ներկայացուցիչներուն համար, նկատելով որ ժողովը կրնայ երկար տեւել, ինչպէս եղաւ առաջին երկու նիստերուն ատեն : Արդարեւ, երեք ժամ խորհրդակցելէ ետք ընդհատեցին ժողովը եւ վերսկսան ժամը 19ին : Առաջին երկու ժողովներէն վերջ որոնք 15 ժամ տեւեցին, երկու կողմերը չէին փոխած իրենց դիրքը : Հակառակ այս անելիին, իրազեկներ կը կարծեն թէ կարելի պիտի ըլլայ միջին ճամբայ մը գտնել, Յունուար 25ի խորհրդաժողովը դումարելով օր մը արեւելեան օր մը արեւմտեան Պերլինի մէջ :

Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Մ· Նահանդներու արտաքին նախարարները մասնաւոր ժողով մը պիտի դումարեն յունուար 21ին կամ 23ին, Պերլինի մէջ :

× *Անգլիոյ արտաքին նախարարը, Պ· Իրըն, ձայնասփիւռ ճառ մը խօսելով ,բացատրեց թէ Պերլինի խորհրդաժողովին պիտի մասնակցին հաչտարար տրամադրութեամբ : Պարզելով իր երկրին դիրքը, Պ· Իրըն յայտարարեց·— «Մենք միշտ այն տեսակէտն ունեցած ենք թէ Գերմանիան պէտք է միացուի եւ թէ ապատ ընտրութիւններ պէտք է կատարուին ամբողջ երկրին մէջ : Չենք կրնար ընդունիլ որեւէ արուեստակեալ կարգադրութիւն, օրինակ՝ առժամեայ կառավարութեան մը հաստատումը գրաւման իչխանութենէն կողմէ : Կը յուսամ թէ Ռուսերը պիտի ընդունին այս հիմնական տեսակէտը : Մեծն Բրիտանիա պատրաստ է քն –*

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ԼՈՒՐԵՐ ԼԻԲԱՆԱՆԷՆ

ՊԷՔՐՈՒԹ, 9 Յունուար (Յառաջ) ·— *Այս տարի Մնունդը արտակարգ չուքով եւ խանդավառութեամբ տօնուեցաւ մեր գաղութին մէջ : Ձրագալոյցի թէ Մնունդի օրերը, եկեղեցիները լեցուած էին խուռներամ բազմութեամբ մը, առաւելաբար բաղկացած երիտասարդներէ , որոնք մեծ ամանութեամբ հաղորդութիւն առին :*

Ս· Նշան Մայր Եկեղեցիին մէջ, պատարագէն ետք, բացի ազգային ժողովներու անդամներէն, Առաջնորդարան եկան ու առաջնորդ Տ·Տ· Եպիսկ· Բարոյեանին իրենց բարեմաղթութիւնները ներկայացուցին բազմաթիւ օտարներ :

× *Ընկալեալ սովորութեան համաձայն, Զորեքչաբթի , 6 Յունուար, Մնունդի հանդիսում մը տեղի ունեցաւ Համազգային Նշան Փալանճեան Ճեմարանի սրահին մէջ, որ լեցուած էր ատաւար բազմութեամբ մը :*

Բացումը կատարեց Համազգայինի կեդրոնական վարչութեան անդամներէն ընկ· Յակոբ Տէր Մելքոնեան : Այնուհետեւ , Ճեմարանցի քանի մը աչակերտներ եւ աչակերտուհիներ չատ ներդաչնակօրէն երգեցին « Տորհուրդ մեծ եւ սքանչելի» չարականը : Ներկաները հիւրասիրուեցան բաժակ մը դինիով :

Յաջորդաբար խօսք առին ընկերներ Մ· Իչխան, Կ· Գէորգեան, Արմէն Անոյշ, Գաբրիէլ Լազեան, Շաւարչ Նարդունի եւ վ· Փափազեան :

× *Ուրբաթ, 1 Յունուար , ժամը12ին, կաթող· տեղապահ Տաղ արք· եւ առաջ – նորդ Տ·Տ· Եպիսկ· այցելեցին Հանր· նախագահ Քամիլ Շամունի , Տորհրդարանի նախագահ Աստէղ Օսկրյանի եւ վարչապետ Ապոտոլա Եաֆիի , ու յանուն կաթողիկոսարանի եւ Լիբանանի հայութեան չնորհաւորեցին Նոր Տարին , բարօրութիւն մաղթելով Լիբանանի ազնիւ ժողովուրդին ու կառավարութեան :*

ԴՐՈՒԱԳ ՄԸ ԹՈՐԳՈՄԻ ԿԵԱՆՔԷՆ

•

Ցունաստանի մէջ, զօր. Թորգոմ, 1922–էն 1927, նիւթական նկատումներով մա–նաւանդ, միացում Դաշնակցութեան դէմ պայքարող ամէնաւեր – բոլշեւիկ – հնչակ Հօկ միացեալ ճակատին եւ միշտ փորձեց դժուարացնել Դաշնակցութեան աշխա–տանքները, իր ինքնագլուխ ձեռնարկնե–րով եւ միջամտութիւններով: Ցունական իշխանութիւնները մնացին անդրդուելի եւ 12 Նոյեմբեր 1927ին, ներքաղթի կարա–նաւով, Սելանիկէն դէպի Երեւան ճամբու դրին, առօք – փառօք, ճակատի տասնեակ մը պարագլուխները եւ այլ կասկածելի – ներ: Այդ արտաքսման օրերուն էր դարձ–եալ, որ Սելանիկի համայնքը տակնուվր–րայ բերելու նպատակով հոն ժամանած Մայրամեան արքեպիսկոպոսն ալ, 24 ժա–մէն հեռանալու հրաման կը տանէր տեղ–ւոյն իշխանութիւններէն: Այս բոլորը ար–դիւնելու համար իր ձեռնարկներու ճախո–ղանքէն եռք, Թորգոմ գլխիկոր վերադար–ձաւ Աթէնք:

Շատ չանցաւ եւ պաղեցան յարաբերու–թիւնները Թորգոմին եւ հակադաշնակցա–կան ճակատին միջեւ: Ոչ միայն պաղե–ցան, այլեւ, 1928ին, վերածուեցան հրա–պարակային թշնամանքի: Այն ատիճան, որ այդ օրերուն իր հրատարակած «Կի–լիկիա» պարբերաթերթին մէջ, Թորգոմ բացէ ի բաց սկսաւ պայքարիլ բոլշեւիկնե–րուն եւ յատկապէս ռամկավարներուն դէմ: «Ապլա տուտու» կ'որակէր այս վեր–ջիններս, իրենց սարկաբարոյ կեցուած–քին համար:

Կամուրջը քանդուած ըլլալով, Թորգոմ մօտեցաւ Դաշնակցականներուն եւ զանա–զան առիթներով գործակցեցաւ մեզի հետ, ի հարկէ հետեւելով մեր մատնանշած ուղ–ղութեան: Եւ այս գործակցութեան ըն–թացքին, տարիներ ետքը, ունեցաւ ան այնպիսի ելոյթ մը, որ, գոնէ ես անձնա–պէս ներեցի իրեն իր հակադաշնակցական արարքները:

Այդ ելոյթը պատմելէ առաջ, կ'արժէ յիշատակել իր այլ մէկ ձեռնարկը, որ կապուած էր Թրքական նոր վայրագու–թեան մը հետ:

Ընթերցողները պիտի յիշեն ապահովա–բար, թէ ինչպէս, Թուրքերը, 1931ի Հոկ–տեմբերին, Պոլսոյ առջեւ, ռումանական չաղնուած մը մէջ խեղդամահ սպաննեցին Պարտիզակի քաղքերէն Կարապետ Վիտին–եանը, կամ Վիտին Կապէնը, որ Հրանտ Ճանիկեան անունով Պէյրութէն անցած էր Ցունաստան, հոնկէ ալ Ալպանիա երթալու համար: Այդ Թուականին Իմէէթ փաշա Ա–թէնք կուգար եւ ժամանման նախօրեա–կին, Թուրքերու պահանջին վրայ, օրուան յունական իշխանութիւնները կը յանձնէին զայն Թուրք ոստիկանութեան: Նստեցու–ցին զայն «Ռումանիա» չոգենաւը, որպէս զի Պոլիս տարուի, իրրեւ «Իմէէթի դէմ մահափորձ կատարելու նպատակով Ցու–նաստան եկած ահաբեկիչ մը»: Ու Պոլսոյ առջեւ, երբ Վիտին Կապէնը կը մերժէր յանձնուիլ եւ կը դիմադրէր, Թուրքերը, չոգենաւի արտաքնոցին մէջ, ամօթալիք – ները ոլորելով եւ կոկորդէն խեղդելով սպաննեցին զայն:

Դէպքը մեծ աղմուկ բարձրացուց իր ժամանակին: Ռումանացի նաւապետը հը–րաժարեցաւ իրրեւ բողոքի արտայայտու–թիւն: Թորգոմ, որ այդ օրերուն, Աթէն–քի մէջ կը հրատարակէր «Լ'Արմէնի» ա–նունով ֆրանսերէն ամսաթերթ մը, հը–րապարակով եւ Ազգերու Դաշնակցու–թեան ուղղած իր մէկ յուշագրով, խստիւ բողոքեց Թրքական այս բարբարոսութեան դէմ: Բողոքներ ներկայացուց նաեւ Աթէն–քի օտար դեսպանատուներուն: Զարկաւ ամէն դուռ, որպէսզի դէմ բարոյապէս հատուցուի հայ նահատակին անմեղ ա–րիւնը, մայր չյաջողեցաւ: Թուրքը այդ անգամին ալ մարսեց իր ըրածը:

Ինչ կը վերաբերի իր միւս ելոյթին, որ յուզումով լեցուց հայկական բոլոր սիր–տերը, տեղի ունեցաւ 1934ի Ցունիսին, Սելանիկի մէջ, Հայաստանի անկախու–թեան տարեդարձի տօնակատարութեան առթիւ:

Դուրեան եպիսկոպոսի սպանութեան յաջորդ տարին էր: Եռադոյնի վէճը հա–սած էր իր գագաթնակէտին, բոլոր գա–դութներու մէջ: Սելանիկի մէջ, ուր կը գտնուէի այդ ժամանակ, որոշած էինք աննախընթաց ցոյցով մը տօնել անկա–խութեան տարեդարձը: Նկատի ունենա–լով Թորգոմին սերտ կապերը օրուան վարչապետ զօր. Ե. Քոնտիլիսի հետ, ո–րոշեցինք իրրեւ բանախօս հրաւիրել զայն Աթէնքէն: Թորգոմ եկաւ եւ անմիջապէս դիմեց Գ. զօրաբաժանկի հրամանատարու–թեան: Իր տեսակցութեան մանրամաս–նութիւնները չյայտնեց մեզի, բայց ըսաւ, որ պատմական մնալու սահմանուած ցոյց մը տեղի պիտի ունենայ Սելանիկի մէջ:

Արդարեւ, երկու օր ետքը, պատրաստել տուաւ երկու մեծ դափնեպսակներ, ո–րոնցմէ մէկը հայ համայնքին անունով եւ միւսը նախկին հայ կամաւորներու կողմէ պիտի զետեղուէին հերոսներու յուշար–ձանին վրայ: Կիրակի առաւօտ, պին. հը–րամանատարութիւնը Հայոց Եկեղեցիէն ուղեց Հայկական Եռադոյն մը: Եւ նոյն ա–ռաւօտուն, դափնեպսակները Թափօրով մը տարուցան դէպի հերոսներու յուշար–ձանը:

Ցուղումը պատեց ամէնուն սիրտը, երբ տեսանք մեր պաշտելի դրօշը, օտար դր–օշներու յատկացուած կայմին վրայ, ու–րիշ կայմի մը վրայ ծածանող յունական դրօշին դէմը: Ու զօրանցքի համազգեստով հարիւր ղինուորներ՝ հազարապետի մը հրամանին տակ: Կողքին՝ ղինուորական ֆանֆառը լրիւ կազմով: Երբ Թորգոմի եւ հայկ. մարմիններու ներկայացուցիչ–ներուն առաջնորդութեամբ Թափորը դիրք դրաւեց, ֆանֆառը, յանկարծ, զօրամասի «պատուի առ» դիրքին մէջ, սկսաւ հն–չեցնել «Մեր Հայրենիք»ը:

Մեծ էր մեր ամէնուն յուզումը: Տամ–կացած էին մեր աչքերը: Այդքան հանդի–սաւոր պատիւ մեր տարագիր Եռադոյնին եւ Ազգային Օրհներգին՝ երբ ոչ անկախ Հայաստան ունէինք, ոչ ալ ճանչցուած էին անոր օրհներգն ու դրօշակը... Հելլէն Ազգային Օրհներգէն եւ Հերոսներու Հան–դերգէն վերջ, երբ դափնեպսակները դի–տեղուեցան, զօր. Թորգոմ, որ այդ օր, ա–ռաջին անգամ ըլլալով ներկայ էր քաղա–քային դիտատով, աչքէ անցուց պատուի կեցած զօրամասը եւ յայտնեց իր չնորհա–կալութիւնները հանդիսութեան հրամա–նատարին:

Հետագային, Սելանիկի մէջ կատար–ուած այս ցոյցը զուտ բացառ Աթէնքի խորհրդային եւ Թրքական դեսպանատու–ներու պաշտօնական բողոքներուն, յուն–կան կառավարութեան մօտ: Որու հետն էր, — կը բաւէր որ մեր Դրօշակին եւ Օրհներգին ալ բնծայուած էին՝ անկախ երկիրներու սրբութեանց միացն ընծայ–ուող պատական պատիւները:

ԿԱՐՕ ԳԷՈՐԳԵԱՆ

ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՄՈՒԼԻՍ

ՋՐԱԾԻՆ ՌՈՒՄԲԸ

•

Ռուսերը քանիցս յայտարարեցին թէ լ–բենք ալ հիւլէական ու ջրածին ռումբեր ունին: Ամերիկացիներն ալ պաշտօնական աղիւներով հաստատեցին հիւլէական պայթիւններու արձանագրութիւնը՝ յա–տուկ կազմածներու միջոցաւ:

Հարց է թէ կարելի՞ է ջրածին ռումբե–րու պատրաստութիւնը: Այս նեղ սիւնակ–ներուն մէջ դժուար է լայն ուսումնասի–րութիւն մը: Այսուհանդերձ իր այժմէա–կանութեան համար փորձենք համառօտա–կի պատասխանել, քաղելով հեղինակաւոր աղբիւրներէ:

Նախ ըսենք թէ ջրածինին ուժը ինչ երե–ւոյթի վրայ հիմնուած է: Բոլոր անոնք, որ կը հետաքրքրուին տիեզերքի անհունին գաղտնիքներով դիտեն թէ արեւն ու բո–լոր աստղերը իրենց ջերմութիւնը եւ լոյսը կը քաղեն ջրածինին բնաշրջական երեւոյ–թէն որ ծանօթ է «Պէթհէի շրջան» անունով (հնչակաւոր դիտուհին անունով): Ջրա–ծինը բարդ շրջան մը կը բոլորէ ու չորս հանդրուաններով յաջորդաբար միանա–լով բնածուխին, նախ ծնունդ կուտայ բո–րակածինին, յետոյ չոգարձակ թթուա–ծինի եւ ի վերջոյ կը վերածուի հելիումի: Այս շրջանը կը տեւէ հինգ միլիոն տարի ու յառաջ կը բերէ քան մէկ միլիոն աստիճա–նի ջերմութիւն մը: Սակայն բնաշրջման հակադրեցութիւնը ծայր տալու համար անհրաժեշտ է սկզբնական վեց հարիւր հազար աստիճանի ջերմութիւն մը, որպէս զի հիւլէները օժտուին անհերեւակայելի ա–րագութեամբ մը: Այլապէս անոնք զօրու–թիւնը պիտի չունենային իրար բախելով միաձուլուելու: Հակադրեցութեան յաջո–ղութեան երկրորդ պայմանն է ջրածի–նին ծանրը, որուն նուազագոյն սահմանը քիլոմեթրներու կը հասնի: Ինչպէս կը տեսնուի, երկու պայմաններն ալ երկրիս վրայ անիրագործելի կը համարուին: Մա–նաւանդ ծանրը: Միճալելի պիտի դառնար տասնեակ քիլոմեթր մեծու–թեամբ ռումբերու պատրաստութիւնը եւ –րեւակայել իսկ: Ծանրի հարցը սա–կայն չուտով լուծուեցաւ ընորհիւ ջրա–ծինին երկու «իզօթոպ»ներուն, որոնք ծա–նօթ են «ալֆէէրիում» եւ «թրիթիէրիում» անուններով ու կը տարբերին հասարակ ջրածինէն իրենց հիւլէներուն կորիզային կառուցուածքով: Այսպէս հասարակ ջրա–ծինը իրրեւ կորիզ ունի «փրոթոն»ը: «Տէօթէէրիումին» կորիզը կը բաղկանայ՝ մէկ «փրոթոնէ» եւ մէկ «նէօթրոնէ»: Իսկ «թրիթիէրիումը» ունի մէկ «փրոթոն» եւ երկու «նէօթրոն»: Փրոթոնը օժտուած է դրական էլեկտրականութեամբ, մինչդեռ նէօթրոնը չէզոք է էլեկտրական դասի վրայ: Տէօթէէրիումը թթուածինի հետ միա–նալով կուտայ «ծանր ջուրը» որ պատ–րաստի ընթացքին զգալի առելութիւն արկածախնդրութեան այնքան առիթներ ստեղծեց, հիւլէական ռումբերու մէջ գոր–ծածուելուն համար:

Ահէկ առաջ «ծանր ջուրը» կը տասգուէր հասարակ ջուրը էլեկտրական ազդեցու–թեան ենթարկելով: Բայց շատ աննշան քանակութիւն մը կը տասգուէր եւ լիտրը կ'արժէր մօտաւորապէս մէկ միլիոն ֆր.: Իսկ այժմ ճարտարարուեստական հիման վրայ կը տասգուի առատօրէն եւ դինը ի –

ՄՈՌՅՈՒԱԾ ԷՋԵՐ

ՎԵՐՋԻՆ ՀԱՄԲՈՅՐԸ

(Գ. եւ վերջին մաս)

Եւ անխօսուկ չարունակեցին իրենց ճամբան, Մինասի լապտերին լոյսովը լու–սաւորուած: Երկու երեք քայլ յետոյ կանգ առին մեծ տան մը առջեւ, եւ ե–րիտասարդը իրարու վրայ հնչեցուց դրան զանգակը: Դուռը բացուեցաւ, եւ տարի – քոտ մարդ մը, աչուընները արցունքով լե–ցուն, բժիշկը առաջնորդեց մինչեւ վեց սրահի մը դուռը, բացաւ զայն, եւ խեղ – դուկ ձայնով մը որ դժուարաւ կը խու – սափէր կոկորդէն.

— Հոս է հիւանդը: Կինս է: Աստուծոյ սիրոյն, բան մը ըրէ, տոքթէօր, ձեռքէ կ'ելլայ կոր:

Լայն սենեակ մըն էր, լուսամփոփով ծածկուած լամպարի մը ազօտ լոյսին տակ երեսներովը լեցուն: Վարագոյրները դոց էին: Սենեակին մէկ անկիւնը, ան–կողին մը կը գտնուէր, ու քովը ջահակալ մը՝ դեղի սրուակներով, գդալներով, փոքր տուփերով բեռնաւորեալ: Անկող–նին մէջ, սպիտակ ժանեակներով եզերեալ բարձին վրայ ղլուխը հանդչեցուցած էր կին մը, կիսախուփ աչուըներով, անսահ–man յողնութիւն նկարուած իր ներս քաշ–ուած դիմագծերուն վրայ: Դէմքը մեղրա–մոմի սպիտակութիւն ունէր, եթերային ու աննիւթ գոյն մը, որ ալ այս աշխարհէս չէր: Իր գիշերազգեստին բացուածքէն վը–ղին ոսկորները կ'երեւային դուրս ցցուած ու անոնց քով խոռոչներ եւ մորթը կը կախուէր թուլօրէն:

Տոքթ. Պարզեւեան մօտեցաւ, գորգին վրայ ծունր դրաւ եւ երբ իր նայուածքը յառեցաւ այդ դէմքին վրայ, իր բարոյա–կան բոլոր քաջութեանը պէտք ունեցաւ, որպէսզի մորմոքի «ահ» մը չարտասանէ: Բայց այդ կինը, կը ճանչնար, իր Վերգի–նըն էր. այդ դիմագծերը, թէեւ ոգեվարին ճգնաժամին մէջ դերագոյն նիհարութիւն մը առած՝ կը պահէր միշտ իրենց նախնի գեղեցիկ անուշութիւնը եւ աչուընները նոյն այդ խոովիչ ու սեւաթոյր նայուած–քը ունէին որ իր մոքին ալուզը կենդանի մնացեր էր: Ժամանակ չունեցաւ սակայն չարժում մը ընելու:

Հիւանդը սթափած էր. իր նայուածքը չորս կողմ պտըտցնելէ եռք, անթացատրե–լի զարմացմամբ յարեց բժիշկին վրայ: Իր վրիպուկ իմացականութեան ալացմանը մէջ ի՞նչ յանկարծական ցնցում արթնցուց իր ուղեղին՝ արդէն թմրեալ կարողու–թիւնները, իր կեանքին անէացմանը մէջ ի՞նչ զերբնական ոյժ զգաւ՝ իր մտածում–ները ամփոփելու եւ կեդրոնացնելու հա–մար: Ոչ ոք կրնար ըսել: Բայց ղլուխը ետ ետ գնաց, աչուընները չորացին խնդա–լիր ճառագայթմամբ, շրթունքը բացուե–ցաւ՝ մանկական ժպիտ մը ուրուագրելով, «Ա՛խ, Տրդատ», մրմնջեց նուազ ձայնով մը զոր բժիշկը աւելի դուշակեց շրթանցը չարժումէն քան իմացաւ եւ որ տաք շուն–չով մը զգուեց իր այտերը, եւ հուսկ, յա–տին ճիգով մը իր թեւերը երկնցնելով, Պարզեւեանին վզին փաթթեց զայն, ղլու–խը վար քաշելով, այնպէս որ անոր շրը–թունքը եկաւ հպիլ իր շրթանց, իրենց տամուկ տաքութեանը մէջ խառնելով ի–րենց վերջին համբոյրը:

Երբ բժիշկը իր ղլուխը ազատեց այդ դերերկրային կաչկանդումէն, մահուան ցուրտը զգաց արդէն այդ մարմնոյն չո–շափմանը մէջ: Ոգեվարը մեռած էր: Իր դէմքին վրայ խաղաղաւէտ անդորրութիւն մը կը տիրէր հիմակ, անճառ երանութիւն մը գերաշխարհիկ՝ որ խնդուն հանդատու–թիւն մը կը պարզեւէր այդ մաքուր դիմա–գծերուն, ցաւի հետքն իսկ չթողելով, եւ իր բաց աչուընները՝ դերագոյն վայր–կեանին պայծառացմանը մէջ արձանա–ցած անհուն նայուածք մը ունէին, աչ–խարհային իրերէն վերացած, իրենց ա–պակենման անշարժութեանը մէջ արտա–յայտելով սրտին վերջին հրճուանքը: Պար–զեւեան նայեցաւ բոլորտիքը, ոտքի եւաւ՝ իրականին դիտակցութիւնը կորուսած ե–րազատեսի մը պէս, իր եաին հաւաքուած մէկ քանի մարդոց ու կանանց հեկեկա–ձայն լացը դիտեց, եւ անվստահ քայլերով սենեակէն դուրս ելաւ, տանտուներէն ի–ջաւ, եւ դուրը բանալով դուրս նետուեցաւ առանց նայելու Մինասին, որ վերարկուն ձեռքը կը սպասէր եւ որ բան մը չհաս–կնալով իր տիրոջը վարմունքէն՝ լապտերը չվառած անոր ետեւէն վազեց, վերարկուն թեւին վրայ, առանց համարձակելու թօզ մը ընել: Երբ տուն հասան, բժիշկը իր սենեակը ելաւ նոյն մեքենական չարժու–մով:

— Է, ի՞նչ է եղեր, Տրդատ:

Երիտասարդը պատասխան չտուաւ, այլ բազմոցին մօտ երթալով, հոն ինկաւ դան–դաւծի մը պէս:

Ծերունի կինը զոց եւած, պատկին քով գնաց.

— Ի՞նչ է ան, ի՞նչ ես եղեր: Դուն չատ աւրուած կ'երեւաս կոր, երեսդ պատ է դարձեր, մոխիր կտրեր ես, ըսէ, ի՞նչ ու–նես. սի՞րտդ կը խառնուի. իլիմոնաթա մը չլնե՞մ. ճամբան վախցա՞ր. չէ նէ մի սիրտդ պէշ եղաւ, տակնուվրայ եղար, հի–ւանդը չա՞տ պէշ էր:

— Չէ, մայրիկ, չէ, բան մը չունիմ, անհանգիստ մի ըլլար, բաւ վերջապէս Պարզեւեան:

Ծերունի կինը բան մը չըսաւ, իր մայ–րական խանդաղատանքին մէջ զգալով թէ այդ պահուն պէտք չէ չատ կրկնել անոր ներսի դին: Բարմոցին անկիւնը նստաւ, պատկին ղլուխը իր ծունկին վրայ առաւ, եւ սկսաւ մեղմիւ շիլել անոր հրատապ ճա–

ՅՈՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ՄԸ ՄԱՍՆԱԿ ՀԱՐՈՒՐ ՖՐԱՆՔԻ Է ԼԻՍԻ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՍՆԱԿ ՀԱՐՈՒՐ ՖՐԱՆՔԻ Է ՄԵԿ Տ

նելու երաչխաւորութեան նոր ձեւերը, ա – պահովութիւն ներշնչելու համար Ֆ. Մի – ութեան՝ գերման գինապաշտութեան վե – րածնութեան դէմ։ Ազգաժողովին դաշին – քը եւ 1943ի անգլեւխորհրդային դաշնա – գիրը արդէն կարեւոր երաչխիքներ են Սո – վետներու ապահովութեան համար։ Եւ – վետներու ապահովութեան համար։ Եւ – րոպայի միացեալ պաշտպանութեան ծրա – գրին չնորհիւ Գերմանիան այլ եւս չի կըր – նար յարձակիլ ոեւէ մէկուն վրայ, առանց Ֆրանսայի, Անգլիոյ, Մ. Նահանգներուն եւ Բանաստայի, գրեթէ ամբողջ արեւմտ – եան Եւրոպայի աջակցութեան »։

Եզրակացնելով, նախարարը չեշտեց թէ Դաշնակիցները «չեն կրնար ջուրը ձգել ի – րենց սեփական ապահովութիւնը եւ ձեռք առնուած պաշտպանողական միջոցները, իբրեւ նախապայման համաձայնութեան մը »։

× Ուռչինկթընի խորհրդային դեսպանը եւ Մ. Նահանգներու արտաքին նախարա – րը Յունուար 11ին տեսակցութիւն մը ու – նեցան Ալճընհաուըրի հիւրկական ծրագրի մասին։ Այս առթիւ Պ. Տըլլըս յայտնեց թէ երկինք պատրաստ են ընդլայնելու այդ ծրագիրը, նկատի առնելով նաեւ Ֆ. Մի – ութեան առաջարկները հիւրկական դէն – քերու արգելքի մասին։

Տեսակցութիւնը բոլորովին դաղտնի էր եւ տեւեց կէս ժամ։ Յետոյ յանուագեցաւ թէ նոր տեսակցութիւն մը տեղի պիտի ու – նենայ, Պ. Տըլլըսի Պերլին մեկնելէն առաջ։ Որեւէ վերջնական որոշում չէ արուած։ Կը կարծուի թէ Պ. Պ. Մոլոթով եւ Տըլլըս պիտի քննեն այս խնդի – րը, Պերլինի մէջ, Յունուար 25ի ժողովին առթիւ։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ա.Զգ. ԺՈՂՈՎի սովորական նստաշրջա – նը բացուեցաւ երէկ, երեքշաբթի։ Կը նա – խագահէր երիցադոյն անդամը, Պ. Մարսէլ Քաչէն։ Նախագահութեան համար ձախա – կողմեան խմբակցութեանց թեկնածուն էր Պ. Թրոքէր (ընկերվարական)։

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՑ նախագահը, մաուեշալ Թիթօ, Թուրքիա հրաւիրուած է, ապեր – ամբարձակելու համար երկու երկիրներուն եւ Յունաստանի միջեւ հաստատուած դար – ձակցութիւնը։

Ֆ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Գերագոյն Խորհուրդին — խորհրդարան— ընտրութիւնները պիտի կատարուին մարտ 14ին։

ԹԵՀՐԱՆԷՆ կը հեռագրեն թէ ձերբակալ – ուեցաւ հաղորդակցութեանց նախարարը, Ղոլամալի Մէյքատաի, որ հրաժարած էր անցեալ դեկտեմբերին։ Կ'ամբաստանուի թէ դաւած է պետութեան ապահովութեան դէմ։

ՄԱՀԱՅՈՒ ԱՐԿԱԾՆԵՐ.— Օդը բաղդա – տաբար մեղմացած է Ֆրանսայի եւ կեդր – եւրոպայի մէջ, բայց մահացու արկածները իրարու կը յաջորդեն, ձիւնակոյտերու հե – տեւանքով։ Երեսուն հոգի մեռան Զուիցե – րիոյ եւ Աւստրիոյ մէջ եւ հազարաւորներ անպատսպար կը մնան։ Նիւթական վնասը միլիոններով կը հաշուեն։ Աւստրիական Թիրոլը հաղորդակցութենէ դրկուած է եւ կառախումբերը դժուար կը բանին։ Մ. Նահանգներուն մէջ ալ 45 հոգի մեռան վտրտրիկներու հետեւանքով։ Շուէյտ մէջ այնքան ձիւն տեղացած է որ տասը օրէն հազիւ կրնան մաքրել։

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ դէմ դաւած ըլլալու ամբաստանութեամբ ձերբակալուելով Ֆրէնի բանտը փոխադրուեցաւ Պ. Անտռէ Սուքիէր, համայնավար կուսակցութեան Սէնի շրջանին ընդհ. քարտուղարը։

« ՀԱՅԱՍՏԱՆ »

Ամսագրին պարահանդէսը Փետրուար 13– ին ժամը 21էն մինչեւ լոյս։

Կը խնդրուի նկատի ունենալ։

ՍՏԱՅԱՆՔ

ՀՈՎ.ԱՀԱՐԻ ԵՏԻՆ, պահակները (Քանի մը օր միայն, Օհանը, Միջնարար, դարե – րու մէջէն), դրեց՝ ՆՈՒԱՐԴ։ Մատենա – շար «Յուսաբեր» թիւ 58։ Գին 500 ֆրանք։

ԱԼԲՈՄ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆ ՀԱՅ ՄՇԿՈՑԹԻ։ Դասական դէմքեր։ Առաջին շարք։ 12 դու – նատիպ նկարներ (Ս. Պարթեւ, Ս. Մես – րոպ, Մխիթար Աբբայ, Ֆ. Ալտվեան, Հ. Ղեւոնդ Ալիշան, Խրիմեան Հայրիկ, Րաֆ – ֆի, Դամատ Քաթիպա, Միք. Նալբանա – ան, Գրիգոր Արծրունի, Պետրոս Ադամ – ան, Յով. Այվազովսքի։

Կազմեց Հ. Ա.Ճէմեան, Թեհրան։ Գին երկու տոլար։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՑՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Սալոն Ալհամպրայի մէջ

Այս շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ լոյս։

Նախաձեռնութեամբ Շրջ. Վարչութեան եւ հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէի։ Մասնակցութեամբ 11 մասնա – ճիւղերու։

Կը խօսին Պ. ՊԱՐՈՆՎԱՐԴԵԱՆ (Փարի – զէն), եւ Պ. ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ։

Գեղարուեստական ընտիր բաժին։

Զաւեշտ մը Ն. Ս.ի Սէն Լուի մասնա – ճիւղի կողմէ։ Հայկական պարեր՝ Լա Սիոթայի եւ Սէնթ Անի Նոր Սերունդի կողմէ։ Եւրոպական պարեր ընկերակցու – թեան ՐԻՑՄՕՆ ԼՕՐԻՆՋԻ մեծ նուագա – խումբի։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ԱՄԵՆԱԸՆՏԻՐ ԵՒ ՄՆԱՑՈՒՆ ՆՈՒԻՐԸ՝ ՁԵՐ ՍԻՐԵԼԻՆԵՐՈՒՆ եւ ՁԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՑ ԿԱՄ ՕՏԱՐ

LUC-ANDRE MARCEL -ի

GRÉGOIRE DE NAREK

et

ANCIENNE POESIE ARMENIENNE

(Ed. des Cahiers du Sud)

Գեղարուեստական մաքուր հրատարա – կութիւն, ուր հեղինակը ի վեր կը հանէ ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑիի հանճարը, եւ հա – մաչխարհային արժէքը հայ բանաստեղ – ծութեան։ Գին՝ 1000 ֆրանք։

Դիմել՝ «Անդաստան»ի խմբագրու – թեան, տպ. Ա.րաքս 46, Rue Richer, Paris կամ «Յառաջ»ի։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ

Կը կազմակերպէ դասախօսութիւն մը, այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 9ին Քաֆէ Նոայէ սրահը։

Կը խօսի Պ. ՄԱՐՏԻՐՈՍ ԿԻՒՄՇԵԱՆ Նիւթը՝ «Հայ ըլլալու հպարտութիւնը »

Մանաւորապէս կը հրաւիրուի նոր սե – րունդը, որուն առթիւ պիտի տրուի ար – տայայտուելու եւ ներկայացնելու իր տե – սակէտները։ Մուտքը ազատ է

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Պ. Նշան Միքայէլեան կը յանուցանէ թէ, այս կիրակի Փարիզի Հայոց եկեղե – ցիին (15 ռիւ Ժան Կուժօն), մասնաւոր հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատար – ուի իր կնոջ, ողբացեալ Ալիս Միքայէլեա – նի մահուան Բ. տարելիցին առթիւ։

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները։

«ՀԱՅ—ԲՈՅԺ»Ի ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Լրացաւ »Հայ – Բոյժ»ի 13րդ տարին։ Կը խնդրուի բաժանորդներէն, որ փակեն իրենց հին ու նոր հաշիւները։

Տարիներով ապառիկ ստացողները եւս ժամանակն է որ ապացուցանեն թէ արժանի են ցոյց տրուած վստահութեան՝ կանխիկ վճարելով դէթ այս նոր տարե – շրջանին, փակելով նաեւ հին հաշիւները։

« Հայ – Բոյժ»ի բաժնեգինն է 800 ֆր. Ֆրանսայի համար, հազար ֆրանք արտա – սահմանի համար։ Նորոգեցէք ձեր բա – ժանորդագրութիւնը, ուժ տալու համար այս մէկ – հատիկ թերթին բարգաւած – ման։ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Հասցէ՝ 32 ռիւ տը Թրէվիզ, Փարիզ (9)։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Նոր Տարուան առթիւ Լսարանի ընկերա – համակրական հաւաքոյթը տեղի կ'ունե – նայ այս չորեքշաբթի դիշեր, Քառէ սր – ճարանի վերնայարկը։ Փոխան դասախօ – սութեան կը կատարուի մտքերու փոխա – նակութիւն։ Նիւթը՝ Լսարաններու դերը հայկ. կեանքի մէջ։

Մուտքը ազատ է։

« ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ »

Ինչպէս ամէն տարի, այս տարի ալ «Ժո – ղովուրդները կ'երգեն» միջազգային ֆոլ – քլորի հանդէսը տեղի պիտի ունենայ մարտ 28ին, բարձր հովանաւորութեամբ՝ Ժան Սարայի (վերատեսուչ Փարիզի հա – մալսարանի) եւ նախագահութեամբ՝ Տի – կին Ժան Սարայի։

Մանրամասնութիւնները յառաջիկային։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.— Դաշնակահարուհի ԴՈՀԱՐԻԿ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆի նուագահան – դէսը մարտ 9ին, Սալ Շոփէն Փլէյէլի մէջ։

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Վերջին չարթուան ընթացքին չատ մը բաժանորդները մասնաւորաբար Փարիզի արուարձաններէն կը դանդաղին թէ թերթ չեն նստանար։

Կը փութանք յայտնել թէ ամէն օր կա – նոնաւորապէս թղթատարին կը յանձ – նուին, սովորական ժամերուն, բոլոր թեր – թերը։ Ցաւագրումը հետեւանք է վերջին մասնակի գործադուլին, երբ ծրարները դիզուեցան կայարաններու մէջ։

Անհրաժեշտ դիմումը կատարած ենք թղթատարական վարչութեան, այս անկա – նոնութեան համար որ բոլորովին անկախ է մեր կամքէն։

ԽՆԶՈՑՔ ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սե – րունդի Անիէդի մասնաճիւղին։

կիրակի 17 Յունուար ժամը 16 — 23, 149 bis. Av. d'Argenteuil, Asnières

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԲԱԺԻՆ

Խմբերգ, մեներգ, պար, արտասանու – թիւն եւ «Թորոս Ծառայի արկածները », խիստ ծիծաղաշարժ դաւեշտ, երկու ա – րար։ Ճոխ պիւֆէ։ Ազատ մուտք

Փորթ Քլիշէյէն թիւ 140, Փորթ Շամ – փէռէյէն թիւ 165 հանրակառք, իջնել Փլաս Պուրկինեօն, կամ Սէն Լազարէն չոփե – կառք, իջնել Պուա Քոլոմպ։

ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս Շորեքշաբթի ժամը 10ին, Փարիզի Ս.Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ, Ան – ուանակոչութեան ծոնին առթիւ։

Յաւարտ Ս. պատարագի դպրաց դասը եւ քահանայ հայրերը՝ մասնաւոր թափո – րով պիտի առաջնորդուին եկեղեցւոյ խորհրդարանը, ուր պիտի կատարուի Տնօրհնէքի արարողութիւնը, նախագա – հութեամբ Սերովբէ Ծ. Վ. Մանուկեանի։

Կը հրաւիրուի հայ հասարակութիւնը։

Դիւան հոգաբարձութեան

ՊՈՄՈՆԻ ԵԿԵՂԵՑԻՆ (ՄԱՐՍԷՅԼ»

Այսօր Շորեքշաբթի, Տօն Յայտնութեան, առաւօտուն արարող. ժամը 8, Ս. պա – տարագ ժամը 10։

Այս կիրակի սկիզբ առաւօտեան արա – րողութենէն ժամ 8, պատարագ հոգե – հանգիստ. ըստ Զամպաքճեան կտակի, ժամը 10։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՐԳԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱՑԻ

դասախօսութիւնը ձայնասնակով այս չա – բաթ ժամը 20·45ին Սորպոնի սալ Ռիշը – լիէօ սրահին մէջ։

Կը խօսի Տոքթ. ԿԱՒՏ, նիւթը՝ Քա – ռուզօ։

Մասնակցութեան համար 200 ֆր.։ Կէս գին ուսանողներու եւ «Ժէօնէս միւզիքալ»ին։

ՍԻՓԱՆ ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբին նոր շրջանի բացման հաւաքոյթը տեղի կ'ու – նենայ կիրակի, 17 Յունուար, կէսօրէ վերջ ժամը 3էն 9։ Ապր. Տունը, 32 ռիւ տը Թրէվիզ։

Կը հրաւիրենք բոլոր նախկին անդամ – ները եւ ամէն անոնք որ կը փափաքին ար – ձանագրուիլ։

ՀԱՑ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՑԹԸ

կիրակի 7 Մարտ, 1954, կէսօրէ վերջ։ ժամը 2·30ին Սալ տը լա Շիմի, 28պիս, Ռիւ Սէն Տոմինիք։

Կը խնդրուի նկատի ունենալ։

ԴԵՂԱՐԱՆ

SILVESTRE

46, Rue de Trévise, Tél. PRO. 86-41

Ազգ. Տունէն դէպի Լափայէթի անկիւնը

Լաւագոյն ընդունելութիւն վերա – պահուած է թաղիս հայ յաճախորդ – ներու։

Կը խօսուի նաեւ հայերէն։

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Ա – հարոնեան խումբի դասախօսութիւնը այս հինգշաբթի ժամը 21·30ին Ազգ. Տան մէջ (Ա. յարկ)։ Կը խօսի Պ. Ա. ՋՈՊԱՆԵԱՆ։ Նիւթը՝ Ոսկեդարեան հայ գրականութիւն (Շար.)։ Կը հրաւիրուի գրասէր հասարա – կութիւնը։— Հայերէնի դասերը ժամը 20·15ին։

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. Վարանդեան կոմի – տէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ըն – կերները այս ուրբաթ ժամը 20·30ին, 101 Աւընիւ տը Սաքսէ սրճարանի ներքնա – սրահը։

ՏԱՐՕՆ – ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆի Հայր. Մի – ութեան ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի կէս օրէ վերջ, Փլաս տ'Իթալի, Քաֆէ Քլէտ տը Լիւնի վերնայարկը։ Խիստ կարեւոր օրա – կարգ։ Կը խնդրուի մեր բոլոր հայրենա – կիցներէն ներկայ ըլլալ։

ՍԵՒ. ՄՈՒՐԱՏ Ուսումնասիրաց ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3·30ին, Իսկի Արմենեան սրահը։ Կը հրա – ւիրուին նաեւ համակիրները։ Դործօն ան – դամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՀԱՑ ԲԱՇԿԱԿԱՆ Միութեան հերթական դասախօսութիւնը այս ուրբաթ, ժամը 9ին, Ազգ. Տան մէջ։ Դասախօսն է Բժիշկ Տիրաց։ Նիւթ ունենալով՝ «Ժառանգակա – նութիւնը»։ Սրահը տաքութիւն ունի։ Մուտքը ազատ է։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Վիէնի Հ. Մ. Ը. Մ.ի տարեկան պարա – հանդէսը այս շաբաթ իրիկուն, Սալ տէ Ֆէթի շքեղ սրահներուն մէջ, ժամը 8էն մինչեւ առտուան ժամը 2։

Մուտքը՝ 200 ֆրանք։

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ԿՐԸՆՈՊԻ ՄԷՋ

Կրընոպլի մանուկներուն համար այլեւս աւանդական դարձած «Մանուկներու Օր»ը կը տօնուի Ֆ. Կ. Խաչի կողմէ, կիրակի 17 Յունուար, ժամը 15·30ին, Արմէնոնվիլի սրահին մէջ։

Մեծ պատրաստութիւն տեսնուած է, հայկական տաքուկ մթնոլորտի մը մէջ զուարճացնելու համար թէ մանուկները եւ թէ ծնողներն ու երիտասարդութիւնը։

Երգ, արտասանութիւն եւ հմայելի ան – կնկալներ դպրոցի աշակերտներուն կող – մէ։ Կազանդ պապան խնամքով պատրաս – տուած ծրարներ պիտի բաժնէ բոլոր մա – նուկներուն, սրահին մէջ։

Ճոխ պիւֆէ։ Տաքցուած սրահ եւ եւրո – պական պարեր մինչեւ կէս գիշեր՝ մաս – նաւոր նուագախումբով։

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի։

Յունուար 17ին, կիրակի օրը կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, Յոյներու սրահը, 5 ռիւ Պօնֆուա, Լիոն։

Գեղարուեստական բաժին։ Երգ, պար – տասանութիւն եւ անակնկալներ։

ԴԻՄԵՑՔ, ԴԻՄԵՑՔ ԴԻՄԵՑՔ

244-246, Rue Vendôme, MO. 11 - 84

20, Rue Villeroy, MO. 32-10, LYON

Bahadourian

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Որ կը թեթեւցնէ ձեր հոգերը։ Միակ հաստատութիւնը որ ունի իւ – րաքանչիւր վաճառանիշով սուրճը, յատուկ խառնուրդով քաշուած եւ ծեծուած։

Զմոռնաք ծօնական օրերուն ձեր սե – ղաններուն վրայ մեր աննման ՇԻ – ՐԱԿ ՕՂԻՆ դուռ խաղցի հիւթէ։

Ճոխ մթերքով կ'ընդունինք ապըս – պրանքներ Ֆրանսայի, դաղթավայ – րերու, Զուիցերիոյ, Պելճիքայի հա – մար, արագ սպասարկութեամբ եւ մատչելի դիներով։

Ունինք յունական պամիա էքսթրա ձիթապտուղ եւ կալամաթա քաշ – վալ եւ ընտիր ձերմակ պանիր։

Նաեւ Թուրքիոյ չոր եւ պահածոյ պամիաները եւ տօլմաները, թահին եւ թահին հէլվա, ապուխտ եւ երշիկ համեմներ, սալաթ, մահալէպլի, չոր պտուղներ ընդեղէն (պտլկու եւ ֆէշկէկ), անշուա եւ ամէն տեսակ խաւիարներ։

ԿԸ ԲԱԺԻ ՊԱՐԶ ԱՑՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ՄԸ տեւական յաճախորդ դառնալու հա – մար։

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 14 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
JEUDI 14 JANVIER 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7268 — 30e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2679

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՊՈԼԻՍ ԵՒ ՄՆԱՑԵԱԼԸ

•

Թուրքիոյ հայ ժողովուրդին վերջին մնացորդը ծուարած է Պոլսոյ մէջ, — 60-65·000 հոգի։

Երբեմնի «Դաւառ»էն 30 – 40·000 բե – կորներ միայն կը շնչեն դանդաղ քաղաքներու եւ գիւղերու մէջ։

Եթէ չենք սխալիր, ամէնէն կարեւոր թիւը կը կազմեն Կեսարիոյ շրջանին մէջ համախմբուած մնացորդները։

Քանի մը հարիւրնոց համբաններ կան Սեբաստիոյ, Խարբերդի, Մալաթիոյ, Ա – բաթկիւրի, Տիգրանակերտի մէջ։

Ըսէ՛ՔՆք թէ միայն տարեցները դիտեն մայրենի լեզուն, եղերական յիշատակներ – րով։

Նորերը ո՞ւր դանէին հայկական դպրոց եւ ազգ. կեանք։

Ցաւալի կը կարդաք թէ Պատրիարքա – րանէն ղրկուած քահանայ մը մկրտած է ոչ միայն երախաներ, այլ եւ 18 – 25 – 30 տարեկան երիտասարդներ ...

Զանազան ձեռնարկներ փորձուած են դանել հայերէնի դասընթացք մը բանալու համար, բայց ապարդիւն։

Ուրեմն, բուն հայկական կեանքը մա – փոփուած է Պոլսոյ մէջ, ուր կանգուն կը մնան Պատրիարքարանը, եկեղեցիները, դպրոցները եւ ուրիշ ազգ. հաստատու – թիւններ։

Երբեմնի Պատրիարքարանին ծուարէն է որ կ'ԵՐԵւայ, իբրեւ ափոփանջ։

Նախկին իրաւասութիւնները ամբողջո – վին ջնջուած են, ձգելով մեզի տխուր հանգամանքը։

Քէմալական արշաւանքի օրերուն, որո – շած էին հաստատութիւնն ալ ջնջել, կամ պատրիարքը կոչել «պաշ փոխոզ»։

Ցետոյ բարեհաճեցան պահել հին անու – նը, քանի որ կը մնար Ցունաց Պատրիար – քարանը։ Բայց, պարպեցին բովանդակու – թիւնը։

Գարեգին պատրիարքի ընտրութեան առթիւ, փորձ մը կատարուեցաւ, վերա – հաստատելու համար Ազգ. վարչութիւնը, տեսուչ Ներհուրդներով։

Անզարա մինչեւ վերջն ալ մերժեց ճանչնալ այդ Վարչութիւնը։

Այս առթիւ զանազան բախտախնդիրներ եւ փախուկներ, որոնք թերթ եւ շրջանակ ունին, աւելի պղտորեցին մթնոլորտը։

Այն աստիճան որ, պաշտօնապէր – ներ ալ հրաժարակեցին, ապացուցանելու համար թէ ընդհ. ժողովը արտօնած էր միայն մէկ անդամուան համար, Պատ – րիարք ընտրելու իրաւասութեամբ, թէ չունէր իրաւունք ո՛չ Ազգ. վարչութիւն կազմելու, ոչ ալ նորէն դումարուելու։

Կառավարութիւնը որ մութ ծրագիրներ ունէր, օգտուեցաւ այս խուժանավարնե – րէն, պարզ հոգաբարձութեան մը վերա – ձելու համար երբեմնի ազգ. իշխանու – թիւնը։ (ՄԷրքէզ միւքէվէլլի հիյյէթի)։

Պատրիարքարանը անելի մը մատ – նուած ըլլալով, նախընտրեց առկախ ձգել խնդիրը եւ նոր դիմումներ կատարել։

Ցունուար 3 թուակիր պաշտօնական զե – կոյց մը կը խօսէր այդ ձեռնարկներու մասին, որոնց հետեւանքով ընտրութիւն – ներ պիտի կատարուին յունուար 31ին։

Զեկոյցին մանուածապատ լեզուէն կը հետեւի թէ կառավարութեան տեսակէտը մնացած է անփոփոխ։

Լաւագոյն է սպասել արդիւնքին։

Տարիներէ ի վեր գաղութը յանձն կ'առ – նէ ամէն զոհողութիւն, պահելու համար կրթական եւ բարեգործական հաստատու – թիւնները։ Երիտասարդութիւնն ալ կա – րելի կը փորձէ մշակոյթի ճակատին վրայ, զանազան միութիւններով, լա – բաններով եւ թերթերով։ Դուրսէն գացած այցելուներ ալ, երգիչ, երգչուհի, դերա – սան եւ ուսումնական որոշ ոգեւորութիւն կը ստեղծեն։

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՆՈՐ ՆԱԽԱԳԱՀԸ

•

Երեքշաբթի օր Ազգ. ժողովը երբորդ քուէարկութեամբ նախագահ ընտրեց ըն – կերվարական թեկնածուն, Պ. Լը Թրո – քէր, 251ի դէմ 300 ձայնով։

Առաջին քուէարկութեան առեն 171 քուէ չահած էր ժողովրդական Շարժու – մի (կաթոլիկ) թեկնածուն, Պ. Փիէռ Ֆլեմէն, իսկ Լը Թրոքէր՝ 130, Մարսէլ Բաչէն 89, եւն.։ Երկրորդ քուէարկու – թեան առաջինը չահեցաւ 217, երկրորդը 272 քուէ։ Երրորդ քուէարկութեան ներ – կայ էին 564 երեսփոխաններ։ Քուէ տուին 557 հոգի, եւ ընտրուեցաւ Պ. Լը Թրոքէր։ Համայնավարները իրենց 96 քուէները տուած էին ընկերվարական թեկնածուին, ի հեճուկս Պ. Ֆլեմէնի որ թունդ կուսա – կից կը համարուի եւրոպական բանակի ծրագրին եւ արեւմտեան Գերմանիոյ հետ կնքուած առժամեայ դաշնագրին։ Նոր նախագահին քուէ տուած էին, բացի 105 ընկերվարականներէն, մաս մը արմատա – կաններ եւ ազգայնականներ։ Ուրեմն Պ. Խոիս (արմատական) որ 81 տարեկան է եւ 1947էն ի վեր կը վարէր նախագահութիւ – նը, իր աթոռը պիտի յանձնէ նոր ատե – նապետին։

Պ. Լը Թրոքէր բարեխառն կուսակից մըն է եւրոպական մխրճեան, բայց թէ ինք եւ թէ իր կուսակցութիւնը չատ մը վերապահումներ ունին եւրոպական բա – նակի մասին։ Ծնած է 1889ին, ուրեմն 69 տարեկան է։ Իրաւագիտական ուսումը ա – ւարտելէ ետք, դործի ձեռնարկեց իբրեւ փաստաբան։ Ընկերվարութեան շարքերը մտած էր շատ կանուխէն։ Առաջին մեծ պատերազմին (1914) ծանրապէս վիրա – ւորուեցաւ եւ ազ թեւը կտրեցին։ Պատե – րազմի դաշտէն վերադարձաւ իբրեւ տե – ղակալ, չքանչաններով։ Առաջին անդամ հանրային դործունէութեան նուիրուեցաւ 1919ին, իբրեւ անդամ Փարիզի քաղաքա – պետական խորհուրդին։ Երեսփոխան ըն – տրուեցաւ 1936ին, 12րդ թաղամասէն։ Ինքն ալ մէկն էր այն երեսփոխաններէն որոնք «Մասիլիա» նաւը նստան 1940ին, Ափրիկէ երթալու եւ կռիւը չարունակելու համար։ Ռիոմի դատավարութեան առեն Լէոն Պլումի պաշտպան փաստաբանն էր (1942)։ Նախ Լոնտոն, յետոյ Ալժէ դըր – կուելով, Դիմադրական ձակատի Ազգ. խորհուրդին կողմէ անդամ ընտրուեցաւ առժամեայ խորհրդակցական ժողովին։ Ազգ. պաշտպանութեան դործավար նշա – նակուեցաւ 1943ին, օդանաւային դործա – վար՝ 1944ին։ Ադատագրութենէն վերջ Փարիզ վերադառնալով յաջորդաբար ե – ղաւ պետական, ներքին դործերու եւ ազգ. պաշտպանութեան նախարար, իսկ 1945էն 1947 նախագահ քաղաքապետական Խորհուրդի։ Երեք տարիէ ի վեր Ազգ. ժողովին Ա. փոխ – նախագահն էր։ Վեր – ջին անդամ վարեց Վերսայլի վեհաժողո – վին առենապետութիւնը, հանրապետու – թեան նախագահին ընտրութեան առթիւ։

Ազգ. ժողովին նախագահութիւնը եր – րորդ ամենաբարձր պաշտօնն է Ֆրանսա – յի մէջ (առաջինը՝ հանրապետութեան նախագահութիւնն է)։ Վարչապետը ա – ւելի իրական իշխանութիւն կը վայելէ քան Ազգ. ժողովին առենապետը, բայց վարչապետները այնքան չաճախ կը փոխ – ուին, որ — միջին հաշուով տարին երկու անդամ — Ազգ. ժողովին առենապետու – թեան եւ հանրապետութեան նախագա – հութեան պատուակալ պաշտօնները բաղ – դատաբար կարեւոր հանդամանք առացած են։ Ազգ. ժողովին առենապետը առժա – մապէս կը վարէ հանրապետութեան նա – խագահութիւնը, եթէ աթոռը թափուր

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

•

« ԳԵՀԵՆԱԿԱՆՆԵՐԸ »

Կը պատահի որ սովորական նամակ մը, պրպտում պահանջող գրութիւն մը 24 կամ 48 ժամ յետագծեմ։ Երբեմն այդ ժա – մերը օրերու կը վերածուին։

Անցեալ Նոյեմբեր 4ին, այս էջին վրայ յիշեր էի թէ «Նայիրի» շարաթաթերքը « Երկու երիտասարդ աշխատակիցներ ու – նի, որոնք պարբերաբար իմքնատիպ ե – լոյթներ կը փորձեն, տոկուն եւ սահուն հայերէնով մը»։

Մէկուն մասին խօսեր էի— Եդ. Պոյա – ճեան — հատուած մըն ալ արտատպելով իր գրութենէն։

Մնացեալը ձգձգեցի, ձեռքի տակ չու – նենալով երեք յօդուածներէն մէկը։

Երկրորդ աշխատակիցը, Սնապեան Պօ – դոս, բաղդատաբար նոր է եւ առաջին ան – գամ աղմուկ հանեց պարզելով բանաս – տեղծ եղիվարդի (եղիշէ արք. Տէրտէր – եան) շարք մը բանագողութիւնները։

Այնուհետեւ ուրիշ երկոյքներ ալ ունե – ցաւ, աղի – լեղի ակնարկներով, բայց միշտ պատեհառաքաւուած։

Ինչպէս կ'երեւայ, դառնացած հոգի մըն է, որ վանիէն լոյս աշխարհ-գալով, շատ աւելի յոռետես դարձած է։

Ապացոյց՝ իր վերջին յօդուածաշարքը՝ «Գեհենականները» (Նայիրի թիւ 5, 6, 7)։

Խորագիրը —բուն բառով « գեհենա – պարտ» — շատ բան չի բացատրեր։

Ամբողջ սերունդի մը ողբերգութիւնը։

Փիչ անգամ կը պատահի որ այսքան դառնութիւն եւ յուսախաբութիւն հոսի մէկ շունչով։ Ըմբոստ այլ պաղարիւն վերլուծումներով եւ հասուն խմբագրու – թեամբ։

— *«Մենք տեսանք մարդեր որոնք ու – րիշները կ'օրօրէին իրենց քունը ապահո – վելու համար, ու կը յայտնէին։*

... Անուղղակի խօսքերուն ուղղակի պատասխանեցինք, սառը համար ամէն տեղ ու ամէնուն կողմէ պախարակուե – ցանք»։

Եւ դեռ դէզ մը կրակէ խօսքեր, յանգե – լու համար հետեւեալ եզրակացութեան։

— « *Զրկուածներ ենք, բայց դառնու – թիւն չունինք։ Անլրաւուածներ ենք, բայց ոխ չունինք ...* »։

Հաւատա՞ք թէ պիտի յաջողին խօսքե – րը գործի վերածել, իբրեւ երիտասարդ – ներ «որ ըսելիք ունին»։

Վ.Ս.Հ.

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ՆՈՐԷՆ Կ'ԱԶԴԱՐԱՐԵՆ

•

ՊԻՏԻ ՓՈԽԵ՞Ն ԻՐԵՆՑ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳԱՂԱՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Երկու չաբաթ առաջ, Մ. Նահանդներու արտաքին նախարարը, Պ. Տըլըս, կարե – ւոր ճառ մը խօսեցաւ, պարզելով իր երկ – րին քաղաքականութիւնը։ Բացատրեց թէ կառավարութիւնը ունի երկարատեւ ծրա – դիր մը արտաքին քաղաքականութեան համար։ Այլընտրանքի վարչութիւնը ամ – բողջովին չի մերժեր իր նախորդներուն դործերը, բայց Ցունաստանի եւ Թուր – քիոյ տրամադրուած օգնութիւնը, Մարշը – լի ծրագիրը, արեւմտեան Եւրոպայի վե – րազինումը եւ Մանաւանդ Քորէայի մէջ կատարուած պինեալ միջամտութիւնը կը համարուին առժամեայ դարմաններ, մի – ջոցներ որոնք աճապարանքով ձեռք առ – նուեցան, ամէն անդամ որ ճշդրիտ եւ ան – միջական վտանդ մը տեսնուեցաւ։ Այդ չրջանը անցած՞ կը համարուի։

— « Այժմ, ինչպէս Սովետները, մենք ալ պարտաւոր ենք ծրագիրներ մշակել ամբողջովին պատմական դարաշրջանի մը համար։ Այս առաջադրութեամբ,— 1· Մ. Նահանդներուն համար ռազմավիտական սխալ մը պիտի ըլլար իրենց ցամաքային ուժերը կապել Ասիոյ մէջ, ի վնաս իրենց դինուորական պահեստին։— 2· Ցնտեսա – կան առողջ սկզբունք մը չէ անսահման ժամանակով օգնել ուրիշ երկիրներու։ — 3· Նոյնպէս վատառողջ է տեւականօրէն յանձն առնել դինուորական ծանր ծախքեր որոնք կրնան անանկութեան առաջնորդել։

Նախարարը յետոյ մանրամասնօրէն պարզեց նոր ուղեգծին դլխաւոր կէտերը, չեշտելով թէ Մ. Նահանդներուն «ռազմա – դիտութիւնը հիմնուած է փոխադարձ մի – ջոցներ ձեռք առնելու կարողութեան վը – րայ։ Մենք տրամադիր չենք սակարկու – թիւններ կատարելու եւ աշխարհը բաժ – նելու անոնց հետ որոնք կը ջնջեն ազա – տութիւնը »։

Անդրադառնալով Եւրոպայի պաշտ – պանութեան միջոցներուն վրայ, Պ. Տըլըս դիտել տուաւ.

— « Ատլանտեանի դաշինքը կնքուեցաւ տաղնապի մը պահուն եւ առանց ամուր հիմերու։ Գերմանիոյ մասնակցութիւնը դուրս ձգուած է պինադադարի համաձայ – նութիւններով։ Եւ սակայն արեւմտեան Եւրոպան չի կրնար պաշտպանուիլ առանց Գերմանիոյ։ Նախագահ Այլընհաուըր խո – րապէս համոզուած է թէ կարելի չէ եր – կու առեն երաշխաւորել Եւրոպայի, արեւմտեան աշխարհի եւ Մ. Նահանդնե – րուն ապահովութիւնը եւ կենսունակու – թիւնը առանց միութեան մը, մասնակցու – թեամբ Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ, վերջ դնելով պատակառմի մը որ պատճառ է – ղաւ երկու պատերազմներու, մէկ սերուն – դի ընթացքին։ Իրբեւ սպարապետ Ատլան – տեան ճակատին եւ այժմ իբրեւ հանրա – պետութեան նախագահ Պ. Այզընհաուըր միշտ կը յիշեցնէ թէ Մ. Նահանդները մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն եւրոպական միասնութեան եւ միացեալ պաշտպա – նութեան ծրագրին իրականացման։ Ցոր – չափ չէ իրականացած այդ ծրագիրը, Ատլանտեան դաշինքը եւ բուն իսկ խաղա – դութիւնը վտանգուած են»։

ՆՈՐԷՆ ՉԱՄԱՉԱՅՆԵՑԱՆ

Զորս պետութեանց ներկայացուցիչնե – րու երբորդ նիստին մէջ ալ համաձայ – նութիւն չկայացաւ, որոշելու համար Ցունուար 25ի ժողովին վայրը։ Այն աս – տիճան որ, չատեր կը հարցնեն թէ Ս. Մի – ութիւնը երկպառակութիւնը մէջ։ Գոա – նըշինդ ժամ տեւեցին երեք նիստերը, ա – ռանց ելքի մը յանդելու։ Հակառակ այս ձախողանքներուն, արեւմտեան պետու – թեանց նախարարները Պերլին պիտի դա – նուին Ցունուար 22ին, նախնական խոր – հրդակցութեանց համար։

Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, Ռուսերը իրենց ժողովատեղի առաջար – կած են Պերլինի խորհրդային դեսպան – տունը, ինչ որ անընդունելի կը համար – ուի, կապուած ըլլալով արեւելեան Գեր – մանիոյ հետ։

200 ՀՈԳԻ ՄԵՌԱՆ ԱՒՍՏՐԻՈՑ ՄԷՋ

Ձիւն – ձմեռը սարսափելի տւերներ կը դործէ Աւստրիոյ մէջ։ Արդէն իսկ մեռած կամ անհետացած են աւելի քան երկու հարիւր հոգի, ձիւնակոյտերու տակ մնա – լով կամ սառելով։ Ամբողջ ճամբաներ կտրուած, դիւղեր կղզիացած են։ Անընդ – հատ ձիւն կը տեղայ։ Ողղումները եւ փոթորիկները կը սաստկացնեն տաղնա – պը։ Հարիւրաւոր վերաւորներ կան։ Հա – պարաւոր բնակիչներ անպատսպար մնա – ցած են, իսկ նիւթական վնասը միլիառ – ներու կը հասնի։

« Սպիտակ մահը » զոհեր պատճառած է նաեւ Զուիցերիոյ մէջ։ Ցարդ երեւան հանուած են 18 դիակներ։ Ամբողջովին անհետացած է դիւղ մը իր 29 տուներով։

Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ մէջ ալ առատ ձիւն կը տեղայ։ Փարիզի մէջ՝ միայն անձրեւ։

ՄԻ ՀԻՆ ՍՏՈՒԳԱԾ

(Ա. ՊԱՐՈՅԱՆԻ ՀԵՏ)

1914թ. Փետրվարին էր։ Մեծ պատե-
րազմի ամպրոպները սկսել էին որոտալ
Ցոլոթ եւ նրա խորհրդատուների օրեր։
Կայսրության մայրաքաղաքում, որ
Պետրոսի անունն էր կրում, ամեն ինչ
պատրաստ էր մեծ հանդիսությունների
համար։ Ամենուր կարելի էր տեսնել
զինվորական համազգեստներ։ Ամեն
տեղ, փողոցներում, հրապարակներում,
պատերազմի մասին էին խոսում։ Ամե-
նուր զգացվում էր մի տեսակ անհանգս-
տություն։ Ամենքը կարծես սպասում էին
մի բանի։ Ոչ ոք չգիտեր, թե ինչ է լինե-
լու վաղը։ Ամենքը զգում էին, որ մեծ
փոթորիկ է պատրաստվում։

Ես այդ ժամանակ ապրում էի Պետ-
րոսում։ Ինձ հետ էր նաեւ իմ ընկերը՝
Ա. Պարոյանը։ Մենք միասին էինք ապ-
րում։ Ամեն օր երեկոյան մենք հանդի-
պում էինք մեր ծանոթների տանը։ Ամեն
տեղ էլ խոսում էին պատերազմի մասին։
Ամենքը կարծում էին, որ պատերազմը
անխուսափելի է։ Ամենքը հարցնում էին
միմյանց, թե ինչ է լինելու։ Ամենքը
ուզում էին իմանալ, թե ինչ է մտածում
կառավարությունը։ Ամենքը ուզում էին
իմանալ, թե ինչ է մտածում ցարը։ Ամեն
տեղ էլ խոսում էին ցարի մասին։ Ամեն
տեղ էլ ասում էին, որ ցարը խաղաղա-
սեր է եւ պատերազմ չի ուզում։ Ամենքը
ասում էին, որ ցարը ոչ մի կերպ չի հա-
մաձայնի պատերազմ սկսել։ Ամենքը
ասում էին, որ ցարը ոչ մի կերպ չի հա-
մաձայնի պատերազմ սկսել, որովհետեւ
նա գիտի, որ Ռուսաստանը պատերազմի
համար պատրաստ չէ։ Ամենքը ասում
էին, որ ցարը գիտի, որ Ռուսաստանի
զորքերը զինված չեն, որ Ռուսաստանի
զորքերը ոչ մի լավ հրացան չունեն։ Ամեն
տեղ էլ ասում էին, որ ցարը գիտի, որ
Ռուսաստանի զորքերը ոչ մի լավ թնդա-
նոթ չունեն։ Ամենքը ասում էին, որ ցա-
րը գիտի, որ Ռուսաստանի զորքերը ոչ
մի լավ ռազմամթերք չունեն։ Ամենքը
ասում էին, որ ցարը գիտի, որ Ռուսաս-
տանի զորքերը ոչ մի լավ զրահապատ
մեքենաներ չունեն։ Ամենքը ասում էին,
որ ցարը գիտի, որ Ռուսաստանի զորքե-
րը ոչ մի լավ ինքնաթիռներ չունեն։ Ամեն
տեղ էլ ասում էին, որ ցարը գիտի, որ
Ռուսաստանի զորքերը ոչ մի լավ հեծե-
լազորներ չունեն։ Ամենքը ասում էին,
որ ցարը գիտի, որ Ռուսաստանի զորքե-
րը ոչ մի լավ հետեւակ չունեն։ Ամենքը
ասում էին, որ ցարը գիտի, որ Ռուսաս-
տանի զորքերը ոչ մի լավ զորք չունեն։
Ամենքը ասում էին, որ ցարը գիտի, որ
Ռուսաստանի զորքերը ոչ մի լավ զինվոր
չունեն։ Ամենքը ասում էին, որ ցարը
գիտի, որ Ռուսաստանի զորքերը ոչ մի
լավ սպա չունեն։ Ամենքը ասում էին,
որ ցարը գիտի, որ Ռուսաստանի զորքե-
րը ոչ մի լավ գեներալ չունեն։ Ամենքը
ասում էին, որ ցարը գիտի, որ Ռուսաս-
տանի զորքերը ոչ մի լավ հրամանատար
չունեն։ Ամենքը ասում էին, որ ցարը
գիտի, որ Ռուսաստանի զորքերը ոչ մի
լավ զորավար չունեն։ Ամենքը ասում
էին, որ ցարը գիտի, որ Ռուսաստանի
զորքերը ոչ մի լավ զորավար չունեն։
Ամենքը ասում էին, որ ցարը գիտի, որ
Ռուսաստանի զորքերը ոչ մի լավ զորա-
վար չունեն։ Ամենքը ասում էին, որ ցա-
րը գիտի, որ Ռուսաստանի զորքերը ոչ
մի

ՑԳԱԴՈՒԹՅՈՒՆ Ի.Ա

Այս լուրը լսելուն պես Ռուբինը ոտքի թռավ, դուրս վազեց սենյակից և սարսափահար կանչեց.

— Ախ, ես անիծյալ, ինչպե՞ս չհասկացա, որ Ռուբինը ինձ խաբում է։ Ես ինչպե՞ս չհասկացա, որ նա ինձ ծաղրում է։ Ես ինչպե՞ս չհասկացա, որ նա ինձ ծիծաղելի է դարձնում։ Ես ինչպե՞ս չհասկացա, որ նա ինձ ոտնակոխ է անում։ Ես ինչպե՞ս չհասկացա, որ նա ինձ ստրկացնում է։ Ես ինչպե՞ս չհասկացա, որ նա ինձ ստրուկ է դարձնում

ՄՇԱԿ

Հրաշխատր ՀԱՅԿԱԶ ԵՒ ՀՈՎՀԱՆՆԷՍ, թղթակից եկեղեցական հայրերով

Չաւետիս ուրախալուր ծանուցանէ ամենայն ազգաց որդւոց եւ դստերաց Հայաստանեայց սուրբ եկեղեցւոյ՝ որ ի Մարսիլիա քաղաքի Ս. Լուսաւորչի տաճարին մէջ պատարագ մատուցանելոց է ամենայն Կիրակի առաւօտուն՝ ժամը 9 ½ ի սկզբան։

Ի Մարսիլիա, ի տպարանի Ս. Լուսաւորչի։

ՄԱՐՍԷԼԼԷ

ՀԱՅԿԱԶ ԵՒ ՀՈՎՀԱՆՆԷՍ

23, Rue Ste. Barbe, MARSEILLE

ALKAZ & FILS

ՀԻՒ ԾԱԾԿՈՑ ԿԵՂԵՑԻՑ ՏԱՊԱՐԱՆ

Հրատարակեալ ձեռամբ Տ. Գաբրիէլ վրդ. Նուրիկեան

Ի Մարսիլիա, ի տպարանի Ս. Լուսաւորչի։

ՏԱՐԻ

Ընդունելի ամենայն ազգաց որդւոց եւ դստերաց Հայաստանեայց եկեղեցւոյ, որ ի Մարսիլիա

Ի Մարսիլիա, ի տպարանի Ս. Լուսաւորչի։

ՄԱՐՍԷԼԼԷ

23, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

Բացառիկ ընդունելութիւն ամէն օր ի 2 ½ մինչեւ 5 ½։

Բժիշկ Ա. Ա. ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ

Ծննդեան եւ մանկական հիւանդութիւններ

Ընդունելութիւն՝ առաւօտեան ժամը 8-էն մինչեւ 12, իսկ երեկոյեան ժամը 2-էն մինչեւ 5։

Բնակարան՝ 17, Boulevard Longchamp

Հեռաձայն՝ 31-62

Բժիշկ Ա. ՍԱՐԱՖԵԱՆ

Ներքին

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ 15 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
VENDREDI 15 JANVIER 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7269 — 30e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2680

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՍԵԻՆ ՈՒ ՃԵՐՄԱԿԸ

●

Փորձեցինք հարեւանցի ակնարկ մը նետել դլխաւոր դաղութներու եւ հայրենի քին վրայ, տարեդլուխի առթիւ։

Ի՞նչ պատկեր կը պարզուի մեր առջեւ։ Ի՞նչ խորհրդածութիւններ կը թելադրէ կացութիւնը։

1· Անուանական է կապը Հայրենիքին եւ Հայկական Արտասահմանի միջեւ։ Աւելի քան երբեք։

Երեւան այդ բնական, տարրական հողը յանձնած է «կուլտուրական կապ» կոչուած ընկերութեան մը, որ պատահաբար նամակներ կ'ուղղէ հատընտիր, խեղճու կրակ խմբակներու, եւ յատկապէս չա բադրուած դրութիւններ՝ անոնց թերթերուն։

Ընկերութիւնը կը հրատարակէ նաեւ քարոզչական ամսագիր մը, «Սովետական Հայաստան», որուն երեսը տասը հազարէն մէկն անդամ չի տեսներ։ Տեսնողն ալ շատ բան չի հասկնար, սկսելով նոյնքան հատընտիր խմբագիրներէ։

Հաղորդակցութեան երկրորդ կապը, Ամենայն Հայոց կաթողիկոսութիւնը, ար ծոնուած է միայն կոնդակներ ուղղելու։

Իր ամսագիրը, «Էջմիածին», նոյնպէս կապ չունի բուն ժողովուրդին հետ եւ սահմանափակ չափով կը ղրկուի Առաջնորդարաններուն։

Երթեւեկը բոլորովին դադրած է, բացի մասնաւոր պարագաներէ, երբ երկու – երեք պատուիրակներ կուգան կաթոդիկոսին անունով, կամ վարդապետներ եւ եպիսկոպոսներ կ'երթան։

Ամէնքն ալ իրենց չուքէն կը վախնան · այնպէս որ դժուար է վաւերական տեղեկութիւններ ստանալ։

2· Կապերը թոյլ են դաղութէ դաղութ։

Արեւմտեան Եւրոպան տարաշխ տեղեկութիւններ ունի Հիւսիս· կամ Հարաւ-Ամերիկայի տարածիր բազմութեանց մասին։ Եւ փոխադարձաբար։

Ֆրանսահայ դաղութը չի դիտեր թէ ինչ կ'անցնի կը դառնայ յունահայ դաղութին, Սուրիա – Լիբանանի կամ Եգիպտոսի մէջ։

Նոյն դաղութը շատ քիչ բան դիտէ Հարեւան Անգլիոյ, Պելժիոյ, Իտալիոյ եւ Զուիցերիոյ հայրենակիցներու, անոնց հանրային կեանքի մասին։

Ամէնքն ալ անջատ հասարակութիւններ են, մէկը միւսէն անտեղեակ։

3· Կապերը թոյլ են, նաեւ, նոյն դաղութին զանազան մասերուն մէջեւ։ Մէկ հայաշատ քաղաքէն միւսը։

Այսպէս, Փարիզը լուր չունի Լիոնէն, Վալանսէն, Մարսէյլէն կամ Կրընոպլէն։ Եւ փոխադարձաբար, այս վերջիններն ալ այնքան բան դիտեն Փարիզի ազգ· գործերու մասին որքան կը հրատարակուի թերթերու մէջ։

Զկայ կեդրոնաձիգ ուժ մը, դլուխ մը, հասցէ մը, որ միութեան դիծ հաստատէր։

Բացառիկ պարագաներու մէջ անդամ, պիտի չգանէք ձեռք մը որ լարէ կամ վարէ զսպանակը։

Ամէն ինչ ձգուած է պատահականութեան։ Մեծ թէ փոքր, ամէնքն ալ ամ – փոփուած են իրենց բակին եւ բանկալին կամ ակումբին մէջ։

Անոնք ամենօրեայ կեանքին մէջ, իրար լրացնող թեւեր չեն, այլ անջատ մարմիններ կամ կղզիներ։

Այնպէս որ, փոխանակ հաւաքաբար զօրանալու եւ զարգանալու, իրենք իրենց մէջ կը դէդնին։ Աւելի չուտ եւ աւելի լայն համեմատութեամբ։

Եթէ կարելի ըլլար վիճակագրութիւն մը կազմել, ամէնէն համբաւն ալ պիտի տեսնէր թէ որքան անդարմանելի կորուստներ կրեցինք վերջին երեսուն տարիներու ընթացքին, այս համատարած անտերութեան հետեւանքով։

Եւ դեռ պիտի կրենք։

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՆՈՐ ԴԷՊՔԵՐ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

●

ԶՕՐ· ՆԵԿԻՊ ԿԸ ԼՈՒԾԷ «ԻՍԼԱՄ ԵՂԲԱՅՐՈՒԹԻՒՆԸ»

Եղիպտական կառավարութիւնը ճնշած ուած 13ին լուծեց Իսլամ Եղբայրութիւնը, իբրեւ հետեւանք արձնալի ցոյցերու։ Այս առթիւ ձերբակալուեցան առ նուազն 120 վարիչներ, դլուխն ըլլալով ընկերակցութեան գերագոյն պետը, Հասան էլ Հուտէյպա։

Պաշտօնական լուրերու համաձայն, լուծումը տեղի ունեցած է առտուն կանուխ։ Անմիջապէս վերջ ոստիկաններ դրկուած են անդամներուն տուները, ձերբակալութիւններ կատարելու համար։ Միեւնոյն տուն ոստիկանութիւնը պաշարած էր ընկերակցութեան կեդրոնը։

«Իսլամ Եղբայրութիւնը» երկու միլիոն անդամներ կը հաշուէ ամբողջ Եդիպտոսի մէջ եւ քաղաք· – կրօնական ամենահզօր կազմակերպութիւնն է իսլամական աշխարհին համար։ Մասնաճիւղեր ունի շատ մը արաբական երկիրներու մէջ։

Կառավարական շրջանակներէ կը հաղորդեն թէ միայն ուսանողներու առջի օրուան ցոյցը չէ այս լուծման պատճառը։ Ուրիշ լուսաբանութիւններ պիտի հաղորդուին պաշտօնական դեկոյցով մը։ «Կառավարութիւնը առիթ մը ի վեր տեղեակ էր Իսլամ Եղբայրութեան դաւադրական գործունէութեան»։

Հեռագիրը կ'ըսէ թէ ալեկոծման ու անդորդները բողոքի ցոյց մը սարքեցին Գահիրէի երկու համալսարաններուն մէջ, բայց կառավարութիւնը տէր է կացութեան։

Բարձրաստիճան պաշտօնեայ մը յայտարարեց.— Կառավարութիւնը արտօնած էր որ Իսլամ Եղբայրները շարունակեն իրենց գործունէութիւնը իբրեւ ընկերային եւ կրօնական կազմակերպութիւն մը։ Բայց անոնք համարձակեցան քաղաքական գործերու ալ խառնուիլ, յաճախ ընդդիմանալով կառավարութեան եւ անոր հաստատած կարգադասրքին։ Վերջերս ընկերակցութիւնը արտօնութիւն խնդրած էր քաղաքական օրաթերթ մը հրատարակելու։ Հոտէյպա եւ միւս վարիչները առժամապէս բանտարկուած են, սպասելով քննութեանց արդիւնքին։ Ընդհ· գործա խաղին որոշումէն կախում ունի եղբը։ Միեւնոյն տուն կը քննուի ընկերակցութեան ստացուածքներուն բռնագրաւման խնդիրը։

Աղեքսանդրիայէն կը հեռագրեն թէ ընկերակցութեան բոլոր չէնքերը փակուեցան եւ բազմաթիւ վարիչներ ձերբակալուեցան, առանց միջադէպի։

× Կառավարութիւնը անցեալ հոկտեմբերին երբ լուծեց բոլոր քաղաքական կուսակցութիւնները, դլուխն ըլլալով հզօր «Վաֆտ»ը, խնայեց Իսլամ Եղբայրութեան, հաւատալով ստացած ըլլալով անոր նախագահէն, որ սակայն չյարդեց իր խոստումը։ Ընկերակցութիւնը հիմնուած էր 1930ին Իսմայիլիայի մէջ եւ արագօրէն զարդանալով, 1940ին իր կեդրոնը փոխադրեց Գահիրէ։ Առաջին պետը, Հասան էլ Պաննա, սպաննուեցաւ 1949ին։ Ընկերակցութեան կը վերագրուի կարդ մը մահափորձեր, մասնաւորապէս վարչապետ Նոքրաշի փաշայի սպանութիւնը։

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԸ, Պ· Ռընէ Քոթի, պաշտօնի կը ձեռնարկէ վաղը, չաբաթ, հանդիսաւոր արարողութեամբ։ Պ· Քոթի նախապէս ձերակուած կան ընդլայնով, իր 230 պաշտօնակիցներէն սեղան մը սարքած էին, ուր սիրալիր խօսքեր փոխանակուեցան։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

ԻՐԱՒՈ՞Ւ ՉԻ ԴԻՏԵՐ

Անթիլիասի դպրեվանքին վերատեսուչը, Դերճնիկ եպիսկ· Փոլատեան, էջ – միածինէն վերադարձին Պրիւսէլ հանդիպեցաւ։ Պատարագեց եւ քարոզեց։

Ցետոյ գնաց Լոնտոն։ Այնտեղ ալ պատարագեց եւ քարոզեց։

Ապա իր ձայնը լսեցինք Ժընեւէն եւ Միլանէն։

Մի հարցնէք թէ ինչո՛ւ Փարիզ չհան դիպեցաւ։

Դեռ նոր հասած թերթերէ կ'իմանամ թէ՝ տեսակցութիւններ շնորհած է Գահիրէի եւ Պէյրութի ռամկավար թերթերուն, ինչպէս եւ Ամերիկայի ռամկավար Պայքարի ժընեւի թղթակցին։

Դերճնիկ եպիսկ· ոչ միայն աստուածբան է, այլեւ դիւանագէտ։

Դժբախտաբար երկու գիտութիւնները կը հակասեն իրարու։

Այնպէս որ, երբ կը փորձէ վարպետ պատասխաններ տալ, պարզապէս ձախողեր մարզանիւեր կը կատարէ։

Օրինակ, Արեւի հարցումներուն պատասխանած ատեն, կ'ըսէ·

— «1945էն ի վեր աւելի եկեղեցիներ բացուած են Հայաստանի մէջ, սակայն դեռ շատ տեղեր ժողովուրդը անհրաժեշտօրէն պէտք ունի անոնց։ Եկեղեցիներու բազմացումը եկեղեցականներու թիւէն կախում ունի» (11 Դեկտ· 1953)։

Միեւնոյն ատեն կը խոստովանի թէ Գէորգեան Ճեմարանի «ուսանողները հայագիտութեան մէջ յայտնօրէն զօրաւոր են, իսկ կրօնական դասերու եւ աստուածաբանական ուսմանց մէջ թոյլ»։

Պատասխանելով ուրիշ հարցումի մը — այս անգամ «Զարթօնք»ի — աստուածբան վերատեսուչը կը յայտարարէ·

— «Ամէնէն շատ եւ միշտ այցելեցի մեր վանքերը եւ հայրենի յիշատակարանները։ Հազարաւորներու կը հասնի անոնց թիւը։ Հնութենց պահպանութեան կոմիտէի ջանքերով մօտ 350 վանքեր վերանորոգուած են»։ (20 Դեկտ·)։

Մօտ երեք հարիւր յիսուն վանքե՞ր···

Թղթակիցը կը հարցնէ·

— «Ի՞նչ կը խօսուի նոր նեղդաղթի մը մասին Ա· Ժողովրդական խաւերու մէջ· Բ· պետական շրջանակներու մէջ»։

Այստեղ է որ կը փայլի Դերճնիկ եպիսկոպոսի դիւանագիտական հանճարը ·

—«Այս մասին բան մը չեմ դիտեր»։

Իրա՞ւ չի գիտեր։ Մօտ երկու ամիս Հայաստան մնալէ վերջ, բան մը չիմացա՞ւ այդ կենսական հարցի մասին։

Ե՞րբ պիտի բացուին մեր բարձրաստիճան եւ ուխտաւոր կղերին կղպուած բերանները։

ՎԱՀԷ

ԴԵՌ ՉԵՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԾ

●

ԵՒՐՈՊԱՑԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Արեւմտեան պետութեանց եւ Ա· Միութեան ներկայացուցիչները չորրորդ նիստը դումարեցին Դշ· օր, որոշելու համար Ցունուար 25ի ժողովին վայրը, բայց նորէն չկրցան համաձայնութեան մը յանդիլ։ Ճաշելու համար երկու ժամ դադար տալով, իրիկուան դէմ նորէն հաւաքուեցան, յետոյ ճաշեցին, սուրճ խմեցին, բայց կացութիւնը մնաց անորոշ։

Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, Ռուսերը կ'առաջարկեն որ արտաքին նախարարներու ժողովները երկուքէն մէկ տեղի ունենան խորհրդային շրջանին մէջ, իսկ արեւմտեան ներկայացուցիչները կ'ընդունին չորսէն մէկ։ Հակառակ այս անհամաձայնութեանց, իրազեկները կը հաւատան թէ Ռուսերը կ'ուզեն որ անպատճառ դումարուի ծրագրուած խորհրդաժողովը, յունուար 25ին։ Անոնց կարծիքով, Ռուսերը ճարպիկ խաղ մը կը փորձեն, ժամանակ շահելու եւ իտալական բանակի ծրագիրը ջուրը ձգելու համար։ Ուրիշ տեղեկութեան մը համաձայն, Ա· Միութիւնը բուն խորհրդաժողովին մէջ ալ պիտի երկարաձգէ վիճաբանութիւնները, հաւանաբար մինչեւ մարտ, երբ Մ· Նահանգներու խորհրդարանը կը քննէ արտասահմանի վարկերու խնդիրը։ Եթէ մինչեւ այն ատեն եւրոպական բանակի դաշնադիրը վաւերացուած չըլլայ վեց դաշնակից պետութեանց կողմէ, հաւանական է որ ամերիկեան խորհրդարանը կրճատէ արտասահմանի վարկերը։

× Պ· Փլեւէն, Ֆրանսայի ազգ· պաշտպանութեան նախարարը, ճառ մը խօսեցաւ Պրիւսէլի մէջ, եւրոպական բանակի մասին, յայտարարեց·

— «Գերմանիոյ զինուորական մասնակցութիւնը պէտք չէ պատճառ ըլլայ որ մեր անգլեւսաքսոն բարեկամները կրճատեն իրենց ուժերը եւրոպական հողին վրայ։ Եթէ այդպէս ընեն, այն ատեն պիտի ստիպուինք ձեռնարկել նոր զինուորներու մասնակցութենէն սպասուած առաւելութիւնները։ Պէտք չէ որ այս մասին թիւրիմացութիւններ ծագին Ատլանտեան զինակիցներուն մէջ։ Եթէ միջազգային կացութիւնը բարւոքի եւ կամ կարելի ըլլայ զինուորները պահպանել նորհիւ նոր դէնքերու, բոլորն ալ պիտի օգտուին։ Մեր ամերիկացի բարեկամները պէտք է հասկնան թէ իրենց զօրքին ներկայութիւնը Եւրոպայի մէջ — նոյնիսկ եթէ շատ նակուկն մի ացեալ բանակին — կը նպաստէ յաջողութեան, հոգեբանօրէն։ Եւրոպայի պաշտպանութիւնը կապուած է ընդհանուր ռազմադիտութեան մը»։

Պ· Փլեւէն, որ հեղինակն է եւրոպական բանակի ծրագրին, վճռակար կը դտնէ չափազանց կեդրոնացումը։

ՋԻՒՆ - ՋՄԵՌ
ԵՒ ԲԱԶՄԱԹԻՒ ԶՈՀԵՐ

Նոր տեղեկութեանց համաձայն, ձիւնակոյտերու թաւալումը շատ աւելի ծանր աւերներ դործած է Աւստրիոյ մէջ քան կ'ենթադրուէր։ Զոհերու թիւը կը հաւասարուի երեք հարիւր կամ աւելի։ Արդէն իսկ երեսուն հանուած են 104 դիակներ, իսկ 124 հոդի անհետացած են։ Պէտք է սպասել քանի մը օր, թերեւս քանի մը շաբաթ, ճշդելու համար մեռած եւ անհետացած բնակիչներուն թիւը։

Ցուրաթ վերսկսած է Թիրոլի եւ Ցորպէրկի շրջանին մէջ, ինչ որ բարենշան կը համարուի։ Ամէն պարագայի մէջ կը պակսի ձիւնակոյտերու թաւալումը։

Ձիւնակոյտերուն տակէն ողջ հանուեցան 207 բնակիչներ, չորսերը վիրաւոր։ Կամաւոր դրուած են 1700 ազատարարներ որոնք հրաշքներ կը դործեն լեռնային շրջաններուն մէջ։ Յատկապէս մարզուած շուներ ալ գոհեր կը գտնեն ձիւնին տակ, իրենց հոտառութեամբ։ Շատ մը արկածեալներ ձիւնին տակ մնացած էին 36 ժամ։ Ամէնքն ալ սեւ ծիրեր ունէին իրենց աչքերուն բոլորտիքը։

Զուիցերիոյ մէջ մահերու թիւը կը հասնի 19 հոդի։ Նիւթական վնասը շատ ծանր է երկու երկիրներուն, ինչպէս Ցըրանսայի եւ Գերմանիոյ մէջ։

Ա.ԶԳ· ԺՈՂՈՎԻ նախագահութեան փոխանցումը տեղի ունեցաւ Դշ· առտու, սանդուկան արարողութեամբ։ Պ· Խրիօ շնորհակալութիւն յայտնեց իր յաջորդին՝ Պ· Լը Թրոքէրի սիրալիր արտայայտութեանց համար։ Ցետոյ դարձաւ երեսփոխաններուն եւ յայտարարեց.— «Ցանձին Պ· Լը Թրոքէրի կ'ողջունեմ ճշմարիտ

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Շնորհակալութեամբ ստացանք Պ· Հ· Քրբջճեանէ (Վէրսայ) 2000 ֆրանք։

կացի եւ անդլիացի պինակիչները պէտք է հասկնան թէ իրենց զօրքին ներկայութիւնը Եւրոպայի մէջ — նոյնիսկ եթէ շատ նակուկն մի ացեալ բանակին — կը նպաստէ յաջողութեան, հոգեբանօրէն։ Եւրոպայի պաշտպանութիւնը կապուած է ընդհանուր ռազմադիտութեան մը»։

Պ· Փլեւէն, որ հեղինակն է եւրոպական բանակի ծրագրին, վճռակար կը դտնէ չափազանց կեդրոնացումը։

ՋԻՒՆ - ՋՄԵՌ
ԵՒ ԲԱԶՄԱԹԻՒ ԶՈՀԵՐ

Նոր տեղեկութեանց համաձայն, ձիւնակոյտերու թաւալումը շատ աւելի ծանր աւերներ դործած է Աւստրիոյ մէջ քան կ'ենթադրուէր։ Զոհերու թիւը կը հաւասարուի երեք հարիւր կամ աւելի։ Արդէն իսկ երեսուն հանուած են 104 դիակներ, իսկ 124 հոդի անհետացած են։ Պէտք է սպասել քանի մը օր, թերեւս քանի մը շաբաթ, ճշդելու համար մեռած եւ անհետացած բնակիչներուն թիւը։

Ցուրաթ վերսկսած է Թիրոլի եւ Ցորպէրկի շրջանին մէջ, ինչ որ բարենշան կը համարուի։ Ամէն պարագայի մէջ կը պակսի ձիւնակոյտերու թաւալումը։

Ձիւնակոյտերուն տակէն ողջ հանուեցան 207 բնակիչներ, չորսերը վիրաւոր։ Կամաւոր դրուած են 1700 ազատարարներ որոնք հրաշքներ կը դործեն լեռնային շրջաններուն մէջ։ Յատկապէս մարզուած շուներ ալ գոհեր կը գտնեն ձիւնին տակ, իրենց հոտառութեամբ։ Շատ մը արկածեալներ ձիւնին տակ մնացած էին 36 ժամ։ Ամէնքն ալ սեւ ծիրեր ունէին իրենց աչքերուն բոլորտիքը։

Զուիցերիոյ մէջ մահերու թիւը կը հասնի 19 հոդի։ Նիւթական վնասը շատ ծանր է երկու երկիրներուն, ինչպէս Ցըրանսայի եւ Գերմանիոյ մէջ։

Ա.ԶԳ· ԺՈՂՈՎԻ նախագահութեան փոխանցումը տեղի ունեցաւ Դշ· առտու, սանդուկան արարողութեամբ։ Պ· Խրիօ շնորհակալութիւն յայտնեց իր յաջորդին՝ Պ· Լը Թրոքէրի սիրալիր արտայայտութեանց համար։ Ցետոյ դարձաւ երեսփոխաններուն եւ յայտարարեց.— «Ցանձին Պ· Լը Թրոքէրի կ'ողջունեմ ճշմարիտ

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ՄԻ ՀԻՆ ԱՄԱՆՈՐ

(Ա. ՄԻԿՈՅԵԱՆԻ ՀԵՏ)

●

(Բ. եւ վերջին մաս)

Ա. Միկոյեանը յախուռն, հեգնող ու ծայրայեղ էր իր քննադատութիւնների մէջ: Դժգոհ էր Անդրանիկի վարմունքից ու վերաբերումից, որ որակում էր կո – պիտ ու «փաշայական»: Դիւրագրգռ էր եւ ինքնասիրութիւնը՝ հիւանդագին: Ա. Միկոյեանը մի թղթակցութիւն ունէր «Հորիզոն»ի մէջ, ուր Դուդ Դալի մեր կռիւներն էր նկարագրում եւ քննադա – տում զործուած ռազմավիտական սխալ – ները: Անդրանիկը, վերահասու լինելով զրութեան, իր մօտ կանչեց Անաստասին ու «զորս դու պատուիրեցեր» լուաց նը – րան: Անաստասը, խորացէս վերաւոր – ուած Անդրանիկի խայթիչ ու խածան հայհոյանքներից, կրակ ու բոց կտրած՝ լքեց բանակը եւ ընդմիշտ հեռացաւ: Սխալ է յեղեղուած այն տարածայնու – թիւնը, թէ Անդրանիկը ոտքել էր Միկոյ – եանին:

Անաստասը Դաշնակցական էր, թերեւս Ջամալեանի ազդեցութեան տակ, եւ ամ – բողջովին, կարելի է մինչեւ իսկ ասել՝ հոգեւին տարուած էր ընկերվարութիւ – նով, որն իր մասային աշխատանքների, իր առօրեայ որոճումների առանցքն էր: Ընկերվարութիւնը նրա համար ոչ միայն ղեկիչ վարդապետութիւն էր, այնուա – ցընող մտամարզանք, այլեւ հայութեան փրկութեան լաստը: Համոզումով Դաշ – նակցական չէր, այլ լոկ շրջավայրի պար – տադրանքի բերումով:

Ճաճախ խօսում էինք եւ միշտ այս նիւ – թը ծեծում: Մի անգամ պնդում էի, թէ որեւէ իրաւակարգի հիմնաքարը եթէ ար – դարութիւնը չէ, նա վտանգաւոր է եւ վնասակար: Եթէ ընկերվար դրախտին մէջ անարդարութիւն իշխէ, նա դրախտ լինե – լուց կը դադրի ու կը դառնայ դեհեն: Փոխանակ պատասխանելու, թէ առանց արդարութեան ընկերվար հասկացողու – թիւն չկայ. նա պաշտպանեց նիւթապաշ – տական սկզբունքը, թէ արդարութեան ըմբռնումը յարաբերական է եւ ոչ թէ ընդհանրական կամ տիեզերական: Սա մի հասկացողութիւն է, որ կը տարբերի ու կը փոխուի վայրի ու ժամանակի հետ: Բոլորի համար ընդունելի եւ համապար – տադիր ոչ մի բարոյական սկզբունք գո – յութիւն ունի:

Կաղանդի մեր կերուխումին, թէեւ Ա. Միկոյեանը ճաշնակցում էր կենայներին ու ճառերին, բայց բնաւ չփորձեց կենաց առաջարկելու եւ կամ մաղթանք անելու: Երբ Հայաստանի անկախութեան համար էինք խմում, գլխով մի քիչ թեքուեց դէպ ի ինձ եւ բաժակը բարձրացնելով, խորհր – դաւոր մի ժպիտ շրթների վրայ, մրմնջեց ականջիս.

— Խմենք ընկերվարութեան լիակատար յաղթանակին համար:

— Ոչ, ճայնեցի ընդոստ ու տաքցած, մի քիչ էլ խռով իր հեգնական խէթ նայ – ուածքից. եւ բռնելով ձեռքի բաժակը՝ դոչեցի.

— Անաստաս, այս բաժակը պիտի խը – մենք միայն ու միայն Հայաստանի անկա – խութեան համար:

Առանց սեղեակ լինելու իմ այս յեղա – կարծ ելոյթի չարժառիթին, ամէնքը միա – բերան կրկնեցին պահանջս: Անաստասը խմեց լուռ ու մունջ, նոյն խորհրդապահ ու մանկամիտ նայուածքով, նոյն հեգնա – կան չոր ժպիտը շրթներին: Այն ժամա – նակ չէի անդրադառնում մարդկային նե – րաչխարհում թաւալող թաքթաքուր ապ – րումներին. երեւոյթները դիտում եւ ըմ – բռնում էի իրենց արտաքին տեսքով: Այս մէջադէպը իմ յուշերից անհետացած պի – տի լինէր, եթէ այս մասին իր հետ վիճած ու բախում ունեցած չլինէի: Միամտու – թիւնս սակայն Թօթափեցի աւելի ուշ:

1918ի Մարտին, Կարինի վերջին պար – պումից յետոյ, Անդրանիկը մի նամակով Ալեքսանդրապոլից ինձ Թիֆլիս ուղարկեց, որ Մուրատը կամաւորներ հաւաքէ ու իր մատնանշած ուղիներով Հայաստան անց – նէ:

Թիֆլիսում եղոր Տէր Մինասեանը հա – դորդեց ինձ, որ Միկոյեանը Մոսկուայից եկել է Շահումեանի մօտ մասնաւոր առա – քելութեամբ, չուտով Բագու պիտի մեկնի եւ փափաքում է տեսակցել ինձ հետ:

Թիֆլիսում Անաստասը ինձ երեւաց ա – լարմոխուած. համարձակ, անվերապահ եւ ինքնավստահ: Իր խօսքը աւելի հատու, կարուկ եւ պարծուկ: Այնտեղ իմացայ, որ աւարտել է Դէորգեան ճեմարանը: Նա զովեստով խօսեց Արշաւիր Մելիքեանի համառութեան ու ձեռնհասութեան վրայ, իրրեւ մարքսիստ տեսաբան: Ապա մեկնել է Մոսկուա իր ուսումը կատարելագործե – լու եւ դառել է համայնավար քարոզիչ:

Յորհուրդ տուաւ ինձ, որ բոլշեւիկ դառնամ:

— Անաստաս, ասացի յիշելով Կաղանդի միջադէպը, ես Դաշնակցական եմ եւ Դաշնակցական էլ պիտի մնամ, քանի դեռ Հայաստանը ազատագրուած չէ: Ընկեր – վարութեան հաւատում եմ. բայց ընկեր – վարութիւնը՝ Հայաստանի համար եւ ոչ Հայաստանը ընկերվարութեան համար:

— Բոլշեւիզմն է, որ անկախութիւն պի – տի տայ Հայաստանին: Ամբողջ հայ ժո – ղովուրդին մենք համարում ենք պրոլե – տար (բանուոր), յարեց վճռաբար:

Հաստատելու համար իր խօսքը, ինձ տարաւ «Կաւկասկայա Պրաւտա»յի խմ – բագրատունը, ծանօթացրեց Կուղնեցո – վին, որ նոյն հաւատիքը ընծայեց ինձ:

Դա՝ իմ վերջին հանդիպումն էր Ա. Մի – կոյեանի հետ: Այլեւս չտեսայ նրան, բայց հետեւեցի իր քայլերին:

Մոգոյելով համբաւի զառիվերը, նա այժմ բարձրացել է բոլշեւիկեան փառքի ու իշխանութեան դարաւանդը, որի առ – ջեւ մի ամեհի անդունդ կայ. թալուկ ու սարսուռ ազդող անդունդ, մահաբոյր ան – դունդ: Փոյթ չէ, թէ ի՞նչպէս զերծ մնաց ցարդ մահաւոր զահավիժումից:

Նա այժմ Թունդ ախոյեանն է «պրոլե – տար»ների մենատիրութեան, որ բուռե – րով խոստում չտայլեց հայ «պրոլետար» ժողովուրդին, ապա ողջակէզ զարձնելու նրան իր զրամատիրական չահերին. պաշտպան կանգնեցաւ հայ «պրոլետար» ժողովուրդի իրաւունքներին ու դեռ աք – լորը չխօսած՝ ուրացաւ: Ոչ միայն ուրա – յաւ, այլեւ վաճառքի հանեց մեր իրա – ւունքները, որոնք լսիրչ չնականու – թեամբ պարզեւ տուաւ մեր թշնամուն: Այո, թքաւ մեր վրայ:

Այսօր ամառորի չեմին վրայ, խոհերս ուղղւում են Ա. Միկոյեանին, որ գինա – կից եղաւ, թէկուզ կարճ տեւողու – թեամբ, հազարաւոր աննման մարտիկնե – րի, որոնք մատաղ արին իրենց չահել կեանքը հայկ. ազատագրութեան խորա – հանի, Ա. Գօյաճեանի, Զ. Փէհլիվանեանի եւ Ս. Փափազեանի:

Ազգ. միութիւնը հրաւիրեց ժողովուր – դը քաջալերել ամէն ձեռնարկ որ կը ձգ – տի ուղղակի առաջադրուած նպատակին իրականացման:

Մեր ժողովուրդը գիտէ ի հարկին որ – ժեշտել իր վարկը: Ժամանակին թուած էր (Յառաջ, 4 Փետրուար, 1950, 22 Փետր. եւ 30 Օգոստ. 1952) հայ կնոջ հրաշագործ դերը մեր հանրային կեանքին մէջ, երբ – տասարդաց Ակումբին գործունէութիւնը իրրեւ առակ ազգապահպանման, եւ չի – նարաւական Ցանձնախումբին ազգօգուտ ծառայութեանց արժէքը: Ահա թէ ինչու այսօր աւելի քան երբեք վստահ եմ որ պիտի տեսնենք, յառաջիկայ գարնան, Մայիսեան գեղեցիկ առաւօտ մը, հիմնա – դրութեան փառահեղ հանդիսութիւնը Ազգ. Տան:

Գաղութիս բոլոր մայրերը անխտիր ան – դամ դառնալով Տիկնանց Օժանդակին՝ մասնակցած պիտի ըլլան կառուցումի այս անկորնչելի գործին: Երկսեռ երիտա – սարդները նոյնպէս եռանդով լծուած են մեղուաջան աշխատանքի: Հարիւրի մօ – տեցող անդամներու թիւը պիտի քառա – պատկուի մօտ օրէն: Արդէն կոչ եղած է անխտիր որպէսզի զան խտացնեն չարքե – րը: Իսկ Շինարար Մարմինը լրացնելու վրայ է պաշտօնական ձեւակերպութիւն – ները հիմնարկէքին:

Անցեալ տարուան շրջանին գաղութի բոլոր կազմակերպութիւնները խոստացեր էին ձեռնարկ մը կատարել, օգնելու հա – մար եկեղեցի – դպրոցի շինութեան: Եթէ ցարդ միջոց չունեցան իրականացնելու ի – րենց խոստումը, բոլորովին մոռցած չեն եւ ամանք, ներկայիս կը պատրաստուին արդէն: Մին՝ պիտի տօնէ «Վարդանան – ցը», ի նպաստ Ազգ. Տան փոնտին, ուրիչ մը պիտի սարքէ բովանդակալից ներկա –

ՆՈՐ ՃԻԳԵՐ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

●

Լիոն.— Կը թուի թէ մեր գաղութը իր պատմութեան ամէնէն փայլուն էջը կը սկսի 1954ի սեմին: Ճիշդ է որ ցարդ ունե – ցած է ազգային եռուն կեանք՝ փշոտ կող – մերով, չատերուն այն կարծիքը ներշնչե – լով թէ «Լիոնի մէջ ծառ չի բուսներ»: Այս անգամ սակայն՝ պէք ես հաւատացած եմ՝ թէ պիտի ծաղկի այդ ծառը:

Գաղութը այսօր գործի է լծուած եռան – դով, ունենալու համար վերջապէս ցան – կալի Ազգ. Տունը.— Եկեղեցի, դպրոց եւ հանդիսասրահ, ամփոփուած մէկ չրջա – փակի մէջ:

Սկեպտիկները պիտի ըսեն.— « կեր, ա – պա դոհացիր », իսկ ես կը կրկնեմ.— կազմակերպական ոգին, չարժումը եւ կամքը հրաշք կը գործեն:

Այսպէս ուրեմն, Ազգ. Միութեան հո – վանաւորութեամբ վերակազմուած է ար – դէն «Եկեղեցաշէն Տիկնանց Օժանդակը» եւ երիտասարդաց Երկսեռ Ակումբը, ինչ – պէս նաեւ չինարարական կեդրոնական յանձնախումբը:

Առաջինին կը նախագահէ Տիկին Մ. Զաքրեան եւ կ'ատենապետէ Տիկին Ա. Ճնկտրեան, իրենց չուրջ ունենալով հե – տեւեալ տիկիններըն.— Լ. Մամճեան, Մ. Փափազեան, Դաւիթեան, Ս. Թովմաս – եան, Տ. Ծառուկեան, Մ. Հաբէլեան, Ա. Փէհլիվանեան: Երիտասարդաց ակումբը կը վարէ Պ. Մարիլոսեան, իր հետ ունե – նալով Պ .Պ. Ճովհաննէսեան, Պետրոս – եան, Մելքոնեան, Նիկողոսեան, Օրիորդ – ներ Մարիլոսեան եւ Նիկողոսեան, իսկ չինարարական յանձնախումբին կը նա – խագահէ, որոշ լիազօրութիւններով, Պ. Կարապետ Ճնկտրեան, աջակցութեամբ Պ. Պ. Միքայէլեանի, Ճովհաննէսեանի, Գ. Դաւիթեանի, Մ. Ադիլեանի, Գ. Թովմաս – եանի, Ա. Գօյաճեանի, Զ. Փէհլիվանեանի եւ Ս. Փափազեանի:

Ազգ. միութիւնը հրաւիրեց ժողովուր – դը քաջալերել ամէն ձեռնարկ որ կը ձգ – տի ուղղակի առաջադրուած նպատակին իրականացման:

Մեր ժողովուրդը գիտէ ի հարկին որ – ժեշտել իր վարկը: Ժամանակին թուած էր (Յառաջ, 4 Փետրուար, 1950, 22 Փետր. եւ 30 Օգոստ. 1952) հայ կնոջ հրաշագործ դերը մեր հանրային կեանքին մէջ, երբ – տասարդաց Ակումբին գործունէութիւնը իրրեւ առակ ազգապահպանման, եւ չի – նարաւական Ցանձնախումբին ազգօգուտ ծառայութեանց արժէքը: Ահա թէ ինչու այսօր աւելի քան երբեք վստահ եմ որ պիտի տեսնենք, յառաջիկայ գարնան, Մայիսեան գեղեցիկ առաւօտ մը, հիմնա – դրութեան փառահեղ հանդիսութիւնը Ազգ. Տան:

Գաղութիս բոլոր մայրերը անխտիր ան – դամ դառնալով Տիկնանց Օժանդակին՝ մասնակցած պիտի ըլլան կառուցումի այս անկորնչելի գործին: Երկսեռ երիտա – սարդները նոյնպէս եռանդով լծուած են մեղուաջան աշխատանքի: Հարիւրի մօ – տեցող անդամներու թիւը պիտի քառա – պատկուի մօտ օրէն: Արդէն կոչ եղած է անխտիր որպէսզի զան խտացնեն չարքե – րը: Իսկ Շինարար Մարմինը լրացնելու վրայ է պաշտօնական ձեւակերպութիւն – ները հիմնարկէքին:

Անցեալ տարուան չրջանին գաղութի բոլոր կազմակերպութիւնները խոստացեր էին ձեռնարկ մը կատարել, օգնելու հա – մար եկեղեցի – դպրոցի շինութեան: Եթէ ցարդ միջոց չունեցան իրականացնելու ի – րենց խոստումը, բոլորովին մոռցած չեն եւ ամանք, ներկայիս կը պատրաստուին արդէն: Մին՝ պիտի տօնէ «Վարդանան – ցը», ի նպաստ Ազգ. Տան փոնտին, ուրիչ մը պիտի սարքէ բովանդակալից ներկա –

ՄԱՐԳԱՐԻՄԱՀԸ

(ՀԱՏՈՒԱԾ ՄԸ «ՍՊԻՏԱԿ ՉԻԱԽՈՐ»ԷՆ)

Երէկ դիշեր, ուշ ատեն, Նուբխանի վը – բանէն դուրս ելլելէն առաջ փոխուելի պէս կամաց խօսած էր Նուբխանին, որ հասկցաւ ամէն բան:

Այո, այո, դրեթէ երեք օր էր, որ Նուբ – խան ինքն ալ Սոմայի զէմքին վրայ որոշ փոփոխութիւն մը նկատած էր: Նուբխան մէկ աչքի ժպիտով ճրագը մարած ու ձեռ – քը Սոմայի կուրծքին տարած էր: Եղածը Նուբխանի համար այլեւս գաղտնիք մը չէր:

Վրանէն բաժնուելէ յետոյ, Սոման դրեթէ քնացած չէր: Իր մէջ ուրիշ արեւոտ աշխարհ մը կը խլրտար: Նուբխանի չակէ չիտակ խօսած յայտնութենէն յետոյ, մոռցած էր իր յուզումն ու երկիւղը եւ մարմնին մէջ զգացած էր Մարզարի ծան – րութիւնը: Ի՞նչ հոգ, թէ Մարզարը եղած էր խիստ ու անհասկնալի: Սոմայի հա – մար Մարզարի այդ խստութեան հպա – տակուելու հաճոյքը աւելի կը չառնար: Անկախ ամէն բանէ՝ այդ երկու հոգիները Սոմայի մարմնին մէջ գտած էին իրար: Անոր համար լեռը, հոգը, մարդիկ, ան – ծանօթ գաղտնիքներու պէս հետզհետէ լ – մատ կ'առնէին: Այդ բոլորին մէջ միայն իր ամուսինն էր, որ անկողնին մէջ որդե – րէ կրծուած դիակ մը կը զառնար:

Սոման միշտ ալ յարգած էր եղօն, ա – րեւին տակ հաղացող, հիւանդ ու դեղնած ականջներով ամուսինը: Անոր վրան – դլուխը փաքիտակ պահած էր: Այդ դի – շեր կարծես առաջին անգամն էր, որ ա – տելութիւն մը զգաց իր ամուսնին հան – դէպ: Թերեւս այդ ատելութիւնը չափով մը մեղմանար, եթէ ամուսինը պզտիկ իր վրայ, նոյնիսկ դինքը ծեծելու ուժն ունե – նար: Սոման պիտի հպատակէր անոր բարկութեան, նոյնիսկ ծեծին:

— Ի՞նչ լեզու կպցուցեր ես ընկողնին: Ել, դնա, Թուրք մը սպաննէ, արիւնիս դնով կը վճարեմ:

Մարզարը՝ Ճովհաննէս Մկրտչի մը պէս միս – մինակ ապառաժի մը վրայ նստած՝ դլուխը վեր բարձրացուց, երբ լսեց Սո – մայի ճայնը: Ինքն ալ չէր դիտեր, թէ ին – չո՞ւ եկած ու վրաններուն նայող ապա – ռաժին վրայ նստած էր: Կարծես չէր լսած հետզհետէ արթնցող դիւղացիներու աղ – մուկը, կարծես չէր տեսած արեւին ելլելն իսկ: Ջարհուրելի երազէ մը արթնցողի պէս դլուխը վեր բարձրացուց, երբ լսա – ցաւ Սոմայի ճայնը:

Մարզար կ'ուզէր հեռանալ, կ'ուզէր խուսափիլ այդ ճայնէն:

Երկէ դիշեր Մարզարը, ընկերներէն բաժնուելէն յետոյ, բաւական թափառե – ցաւ առանձին: Առջի խօսքերը, զինա – թափութիւնը նետի մը պէս դինքը հան – դիստ չէին ձգեր: Նոյնիսկ իր չատ սիրած ընկերները, բոլորը, բոլորը քարերու մէ – ջէն կարծես կը պոռային իր եռեւէն: Աբջ Սաքօն, Վարդանը, նոյնիսկ լուակեաց Սե – բորը ուրուականներու պէս կարծես իր ոտքերուն կը փաթթուէին, ու բոլորը մէկ կը պահանջէին Սոմայի դիակը:

Անոնց ճայնը, կարծես երկաթէ սալին զարնուած մուրճի մը պէս, իր դլխին կը խփէր: Ախ, ինչպէս խաթուած էր անոր մարմնին, եւ թոյլ տուած, որ կինը իր աչքերուն խորը ամփոփուի եւ յետոյ կոր – սուի իր մարմնի ծալքերուն մէջ: Չէ, այլ եւս չէր սիրեր անոր աչքերը: Սոմայի բաց կապոյտ աչքերուն մէջ՝ կ'ըսես յուի գորտ մը լուսնկայի լոյսէն զարհուրած չիւան էր ձգեր:

Այդ մտածումներուն մէջ երկէ դիշեր Մարզար մօտեցած էր դիւղացիներու վր – րաններուն: Բնակիչները խլրտուքի աղ – մուկով քնացեր էին հանդարտ: Լսեց Զա – լոյի ու երախայի մը ճայնը:

Մարզար ուզեց մօտենալ Սոմայի վրա – նը, ուզեց կամաց մը անոր անունը տալ:

Անաստարախոյս, Սոման իր ծանր քունին մէջ պիտի լսէր իր ճայնը ու վրանէն դուրս պիտի գար: Մարզար այլեւս պիտի չխօսէր եւ դլուխը կախ՝ պիտի չտուէր դէպի Պզկան քարերը: Սոման քնաչրջիկի մը պէս պիտի հետեւէր Մարզարին, մին – չեւ հասնէին երեք Ծառերը:

Այնտեղ, երեք Ծառերուն մէջ Սոման պիտի հասկնար ամէն բան ու հսկայ խաչ – քարի մը փաթթուղի աղաչանքով Մար –

դարի վրին պիտի փաթթուէր: Բայց, Մարզարը անոր աղերսէն պիտի չխուէնար եւ երկաթէ մատներով պիտի սեղմէր ա – նոր կոկորդը: Կատղէն արիւն կաթող ա – դաւնիի մը պէս Սոման պիտի ցնցուէր, պիտի թիրատար ու իր խուրձ վարսերուն հետ թոյլ՝ անոր մարմինը Մարզարի ոտ – քերուն քով պիտի փլէր:

Մարզար իր զործած ոճիրը ուրիշ ոճի – րով մը կ'ուզէր քաւել եւ կ'ուզէր արեւէն առաջ Սոմայի դիակը երեք Ծառերու քա – րերուն վրայ ձգել: Եւ արեւէն յետոյ կ'ու – զէր երթալ իր ընկերներուն, իր չատ սի – րած ընկերներուն մօտ:

Երկէ դիշեր այդ չարչրկող մտածում – ներով երբ Մարզար Սոմայի վրանին մօ – տեցած էր, անոր անունը չէր կրցած կան – չել: Ինչքա՞ն երկչոտ եղած էր: Ամէն ան – դամ, որ այդ ոճիրի պահը իր դլուխը կը բռնէր, մութին մէջ կ'ուրուագծուէր Սո – մայի աղաչաւոր կերպարանքը, եւ անոր աչքերը աւելի կ'աղաւնայնային:

Մարզար հեռացած էր Սոմայի վրանէն ու բարձրացած վրաններուն վրայ հսկող ապառաժը: Ընկերները դինաթափ ըրած էին դինքը, եւ սակայն ան չէր ուզեր զի – նաթափուիլ իր հոգիին խորը կատարուող ուժեղ պայքարին մէջ, որ երկու գոմէշ – ներու կռուի մը պէս ահաւոր էր: Այդ պայքարը յողնեցուցած էր նաեւ Մարգա – րի մարմինը:

(2) ՀԱՄԱՍՏԵՂ.

Ա.Վ. ՍՈՍՈՒՑ

Մութը սիրեց ու ես էլ սիրեցի մութը, մի խոր ու անհուն մութ, որի մեջ ես ինձ ինձ պես եմ զգում, ինձ պես եմ տեսնում, ինձ պես եմ լսում։ Ամբողջ մի օր։ Ամբողջ մի գիշեր։ Ամբողջ մի օր և մի գիշեր։ Ամբողջ մի կյանք։

Ես ինձ պես եմ տեսնում, ինձ պես եմ լսում, ինձ պես եմ զգում։ Ես ինձ պես եմ ուզում։ Ես ինձ պես եմ ատում։ Ես ինձ պես եմ սիրում։

— Ես, ես, միայն ես։ Ես ամենուր։ Ես ամեն տեղ։ Ես ամեն ինչ։ Ես ամենքը։ Ես ոչ ոք։ Ես ոչինչ։

Ես ինձ պես եմ լսում։ Ես ինձ պես եմ տեսնում։ Ես ինձ պես եմ զգում։ Ես ինձ պես եմ ուզում։ Ես ինձ պես եմ ատում։ Ես ինձ պես եմ սիրում։

— Ես, միայն ես, ես ամենուր, ես ամեն տեղ, ես ամեն ինչ, ես ամենքը, ես ոչ ոք, ես ոչինչ։

Ես ինձ պես եմ լսում։ Ես ինձ պես եմ տեսնում։ Ես ինձ պես եմ զգում։ Ես ինձ պես եմ ուզում։ Ես ինձ պես եմ ատում։ Ես ինձ պես եմ սիրում

հանրապետական մը որուն կը յայտնեմ կատարեալ վստահութիւնս : Ինձի համար ամէն բանէ վեր է Ֆրանսայի սէրը» : Եւ նորէն խօսքը ուղղելով նոր նախագահին, ըսաւ.— «Ձեր ատեն մէջ էք այսօղ» : Իսկ Պ. Լը Թրոքէր պատասխանեց. — «Դուք ձեր տեղը կը մնաք, մեղի մօտ, իբրեւ մեր ամէնէն ապահով առաջնորդը» : Ցեսոյ ողջագուրուեցան : Ամբողջ արարողութիւնը հաղիւ կէս ժամ տեւեց : Երէկ տեղի ունեցաւ ղիւանի ընտրութիւնը :

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒՆ ԵՒ Ֆ. ՄԻՈՒ – ԹԵԱՆ առաւտուրին զարկ պիտի տրուի հետզհետէ, ինչպէս յայտարարեց նախագահ Այզընհաուըը : Առաջին առթիւ 100 միլիոն քիլօ ամերիկեան կարագ պիտի ղրկուի Ռուսիա :

Ֆ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Գերագոյն Խորհուրդի ընտրութեան առթիւ «Իզվեստիա» չորսի փոխարէն 12 էջով հրատարակուեցաւ Ցունուար 13ին, ներկայացնելու համար ընտրական չրջանակները (Օկրուգ), որոնց թիւը 700 կը հաշուէն : Նոր ցանկին մէջ կը գտնուի Բիւրօբիջանի (Սիպերիա) հրէական ինքնավար չրջանը :

6500 ՋԱՂԱՑՈՒՆՆԵՐ կը ապառնան դադրեցնել իրենց աշխատանքը, եթէ կառավարութիւնը գոհացում չտայ իրենց պահանջներուն :

ԵՐԿԱԹՇԱՐԺի ղօրաւոր ցնցումները զգացուեցան Քալիֆորնիոյ մէջ (Լոս Անճելըս եւն.) :

ԲԵՐԻԱՅի դնդակահարումը «մարդասիրական» դործ մըն է, կը դրէն խորհրդային թերթերը : «Աչխարհի մէջ չկայ աւելի արդար օրէնք մը քան սովետականը, որ հիմնուած է մարդկութեան սիրոյն վրայ» :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Պ. Գրիդոր Սիմաւոնեանի եւ զաւակ – ներու Աբգէնի եւ Սրբուհիի փափաքով հոգեհանդստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի Փարիզի Հայոց եկեղեցին (15 ռիւ ժան Կուժօն) իրենց կնոջ եւ մօր

ՀՈՒՓՍԻՄԷ ՍԻՄԱՒՈՆԵԱՆի

մահուան քառասունքին առթիւ :

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգող աղգականները եւ բարեկամները :

×

Այս կիրակի Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ մէջ հոգեհանդստեան պաշտօն պիտի կատարուի պատարագի ընթացքին Վռամշապուհ արք. Քիպարեանի յիշատակին :

Ցետ պատարագի մանաւանդ հոգեհան – դստեան պաշտօն պիտի կատարուի նաեւ եկեղեցասէրն եւ բարերար Ալեքսանդր Մանթաշեանի եւ Մանթաշեան զերդաս – տանի համօրէն ննջեցեալներու յիշատա – կին : — (ԴԻՒԱՆ)

×

Պ. Նշան Միքայէլեան կը ծանուցանէ թէ, այս կիրակի Փարիզի Հայոց եկեղե – ցիին (15 ռիւ ժան Կուժօն), մանաւանդ հոգեհանդստեան պաշտօն պիտի կատար – ուի իր կնոջ, ողբացեալ Ալիս Միքայէլեան մահուան Բ. տարելիցին առթիւ :

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները :

ՊԱՏԱՐԱԳ

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒԻ.— Ցունուար 24ի կիրակին Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մատ – եան մէջ պիտի պատարագէ եւ քարոզէ կաթող. պատուիրակ Սերովբէ Ծ. Վ. Մա – նուկեան : Շաբաթ երեկոյ ժամերգութիւն ժամը 5ին, կիրակի առաւօտ ժամերգու – թիւն ժամը 8ին, Ս. պատարագ ժամը 10ին :

× Նոյն օրը ի պատիւ Կաթող. պատ – ուիրակին ճաշասեղան մը պիտի տրուի վարչութեան կողմէ : Փափաքողները կը խնդրուի դիմել վարչութեան, արձանա – դրուելու համար :

ՀԱՅԵՐԷՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ

Հայերէն ժողովրդական երգերը որ ա – ղի պիտի ունենայինն Փարիզ էնթէռնի վրայ Ցունուար 9ին, յետաձգուած էր եւ տեղի պիտի ունենան այս չաբաթ ժամը 14·33— 15·5 : Նուագի բաժինը Պ. Սէյրան Պար – սամեանի կողմէ :

ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ

Մահու տուն մը չորս սենեակ, խոհա – նոց, + աչխատանոց, Սոյի դիծին վրայ, մէքթօ Պանեէոյի չատ մօտ : Դիմել՝

Maison - Lazare, 13, Rue Thérèse
Paris (1e). Tél. RIC. 33-55

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ 9ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Սալոն Ալհամպրայի մէջ

Ա.յս չաբաթ ժամը 21էն մինչեւ լոյս :

Նախաձեռնութեամբ Շրջ. վարչութեան եւ հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէի : Մասնակցութեամբ 11 մասնաճիւղերու :

Կը խօսին Պ. ՊԱՐՈՆՎԱՐԴԵԱՆ (Փարիզէն), եւ Պ. ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ :

Գեղարուեստական ընտիր բաժին :

Ձաւեշտ մը Ն. Ս.ի Սէն Լուի մասնաճիւղի կողմէ : Հայկական պարեր՝ Լա Սիոթայի եւ Սէնթ Անի Նոր Սերունդի կողմէ : Եւրոպական պարեր ընկերակցութեամբ Րիցմոն Լօրինջի մեծ նուագախումբի :

ՕՐՈՒԱՆ ԳԻՐՔԸ

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆ ՎԵՐՅԻՇՈՒՄՆԵՐ

(ԹԱԼԷԱԹԻ ԱՇԱԲԵԿՈՒՄԸ)

Գրի առաւ Վահան Միհնախորեան : Պատկերազարդ, 475 մեծադիր էջ, ընտիր տպագրութեամբ :

Գինն (Թղթակազմ) հազար ֆրանք : (Թղթատարի ծախքով 1100 ֆրանք) :

Սակաւաթիւ օրինակներ ունինք լաթա – կազմ, գին 1200 ֆրանք : (Թղթատարի ծախքով 1300 ֆրանք) :

Ֆրանսայի եւ հարեւան երկիրներու հա – մար դիմել ՅԱՌԱՋի վարչութեան :

ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ

Նոր տարեցանք վերջին ծրարները :

Փութացէք օգտուիլ առիթէն :

Գին 1200 ֆր., Թղթատարով 1270 ֆր. :

Հ. Մ. Մ.Ի ՀԱՒԱՔՈՅԹԸ

Ծրագրի վերամշակման առթիւ Փարիզի Հ. Մ. Մ.ը կազմած է ընկերավտակ – րական հանդիսութիւն մը, 23 Ցունուար չաբաթ դիշեր ժամը 8·30ին Սէն. Տան սրահին մէջ :

Կը հրաւիրուին բոլոր մարզասէրները եւ համակիրները :

Մուտքը ազատ է :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԷՑԼ

Կը կազմակերպէ դասախօսութիւն մը, այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 9ին Քաֆէ Նոայի սրահը :

Կը խօսի Պ. ՄԱՐՏԻՐՈՍ ԿԻՒՄՇԵԱՆ Նիւթը՝ «Հայ ըլլալու հպարտութիւնը »

Մանաւորապէս կը հրաւիրուի նոր սե – րունդը, որուն առիթ պիտի տրուի արտայայտուելու եւ ներկայացնելու իր տեսակէտները : Մուտքը ազատ է

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Հովանաւորութեամբ եւ ներկայու – թեամբ քաղաքապետ ՏՈՔԹ. ՄԱՐԹԻՆի :

Կրընոպլի մանուկներուն համար այլեւս աւանդական դարձած «Մանուկներու Օր»ը կը տօնուի Ֆ. Կ. Խաչի կողմէ, կիրակի 17 Ցունուար, ժամը 15·30ին, Ամֆինօնվիլի սրահին մէջ :

Մեծ պատրաստութիւն տեսնուած է, հայկական տաքուկ մթնոլորտի մը մէջ զուարճացնելու համար թէ մանուկները եւ թէ ծնողները ու երիտասարդութիւնը :

Երգ, արտասանութիւն եւ հաճելի անա – կնկալներ զուգորդի աչակերտներուն կող – մէ : Կաղանդ պապան խնամքով պատրաս – տուած ծրարները պիտի բաժնէ բոլոր մա – նուկներուն, սրահին մէջ :

Ճոխ պիւֆէ : Տաքցուած սրահ եւ եւրո – պական պարեր մինչեւ կէս դիշեր՝ մաս – նաւոր նուագախումբով :

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի :

Ցունուար 17ին, կիրակի օրը կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, Ցոյներու սրահը, 5 ռիւ Պօնփուա, Լիոն :

Գեղարուեստական բաժին : Երգ, ար – տասանութիւն եւ անակնկալներ :

ՊՈՄՈՆԻ ԵԿԵՂԵՑԻԷՆ (ՄԱՐՍԷՑԼ»

Այս կիրակի սկիզբ առաւօտեան արա – րողութեանց ժամը 8, պատարագ հոգե – հանգիստ· ըստ Զամպաքճեան կտակի, ժամը 10 :

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Թղթատարական վարչութիւնը պատաս – խանելով մեր նամակին, կ'ըսէ թէ կարդ մը արուարձաններու թերթերուն առաք – ման յապաղումները հետեւանք են վերջին դործադուլին եւ թէ անհրաժեշտ միջոց – ները ձեռք առնուած են :

ՆՆՋՈՑՔ ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սե – րունդի Անիէռի մասնաճիւղին :

Կիրակի 17 Ցունուար ժամը 16 — 23, 149 bis. Av. d'Argenteuil, Asnières

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՆՆԱՄՈՒԱԾ ԲԱԺԻՆ

Խմբերգ, մեներգ, պար, արտասանու – թիւն եւ «Թորոս Ծառայի արկածները », խիստ ծիծաղաշարժ դաւեշտ, երկու ա – րար : Ճոխ պիւֆէ : Ազատ մուտք

Փորթ Քլիչէյն թիւ 140, Փորթ Շամ – փէռէյն թիւ 165 հանրակառք, իջնել Փլաս Պուրկինեօն, կամ Սէն Լազարէյն չորե – կառք, իջնել Պուա Քոլոմպ :

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Կ. Խաչի Պորտոյի մասնաճիւղի տա – րեկան դպրոցական հանդէսը եւ Մանուկ – ներու Օրը այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժա – մը 3ին Մուլէն Պլէօյի սրահը, Սրճոն :

Խմբերգ, արտասանութիւն, մեներգ, եւայլն :

Աչակերտներու կողմէ կը ներկայացուի « Անիին Գանձանակը » թատերգութիւն, 4 արար :

Սրահին ջերմութիւնը ապահովուած է :

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սե – րունդի Լիոնի մասնաճիւղին կողմէ, այս ուրբաթ երեկոյ : Կը խօսի ընկեր Վ. ՊԱ – ՐՈՆՎԱՐԴԵԱՆ : Նիւթ՝ «Մեր սերունդի պարտականութիւնները մեր ազգային դա – տի հանդէպ » :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Վիէնի Հ. Մ. Ը. Մ.ի տարեկան պարա – հանդէսը այս չաբաթ երեկոյն, Սալ ոտ Ֆէթի չքեղ սրահներուն մէջ, ժամը 8էն մինչեւ առաւօտեան ժամը 2 :

Մուտքը՝ 200 ֆրանք :

Ֆ. Կ. Խաչի Պանեէօ Քաշանի մասնա – ճիւղը չնորհակալութեամբ ստացած է.— Օր. Սիւզան Թանկիլեանէ հազար ֆրանք վոխան Ծաղկեպատկի տիկին Լուսիկ Մխի – թարեանի կսկծալի մահուան առթիւ : Այ – րի Տիկին Ազնիւ Տէրոյեանէ հազար ֆր. իր ողբացեալ ամուսնոյն՝ Պ. Տիգրան Տէ – րոյեանի յիշատակին :

Տէսիճ.— Հ. Ց. Դ. կոմիտէն չնորհա – կալութեամբ ստացած է ընկեր Զաքէոս Քիլիբեանէ (Սէն Սաթիւռնէն լէ Կրոմէլ, Ավինեոն) 27 կոոր դիրք ու պարբերական, ընկեր Սարգիս Առաքելեանի միջոցաւ :

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

THEATRE G. VERDI
56, Rue d'Alger, Marseille

Շաբաթ, 23 Ցունուար ժամը 21ին

Նախաձեռնութեամբ ԱՐՄԵՆԻԱ երգչա – խումբին եւ մասնակցութեամբ Ֆ. Կ. Խա – չի, Բարեգործականի, Երիտ. Մխիթեան, Համազգայինի, Մշ. Մխիթեան, Վաս – պուրականի Հայր. Մխիթեան եւ Արե – նուշներու Մխիթեան :

Հրաւիրուած է յայտնի երգչուհի՝

ԱՐՓԻՆԷ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ

Ցայտապիր.— Ռախմանինով, Զայքո – վսքի, Գռամս, Սէն Սանս, Կոմիտաս վրդ., Ռ. Մելիքեան, Խաչատուրեան, Ալէմշահ, Վ. Սարգսեան :

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Gros, Demi-Gros

Գուլպայ, մի – պա, ձերբին ձեռմա – կեղէնեներ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՏԱՒՈՐ ԳԻ – ՆԵՐՈՎ :

Նոր գիներ

Articles polichinelles-ի համար :

Միակ հասցէն՝

BONNETERIE BEAUBOURG

227, Rue St. Martin, PARIS (3e)
Tél.: ARC. 66-50

— ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ԼԻՈՆ.— Հ. Ց. Դ. Վարանդեան կոմի – տէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ըն – կերները այս ուրբաթ ժամը 20·30ին, 101 Ավընիւ աը Սաքսէ սրճարանի ներքնա – սրահը :

ՊԻՒՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Ռոստոմ Ենթակո – միտէի ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժա – մը 10ին, ընկեր Մանուկի բնակարանը :

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկեր – ները այս կիրակի առաւօտ ժամը 9·30ին Ահարոնեան ակումբը : Կարեւոր օրա – կարգ :

Ֆ. Կ. ԽԱՉի ՓԱՐԻԶի մասնաճիւղը հա – ւաքոյթ մը սարքած է իր ժրաջան ընկե – րուհիներէն Օր. Արուսեակ Զէյթունլեանի Ամերիկա մեկնումին առթիւ, այս երկու – չաբթի ժամը 3ին, Տիկին Սա. Զիթունլիի բնակարանին մէջ : 13 ռիւ Քոմարթէն, 4րդ յարկ : Մէքթօ Մաուրիէն կամ Հավրը Քոմարթէն : Կը հրաւիրուին ընկերուհի – ները :

« ԱՐԱՏ ՀԱՅԱՍՏԱՆ»ի ժողովը այս կի – րակի, ժամը 14·30ին, սովորական հաւա – քատեղին :

Ֆ. Կ. ԽԱՉի Կեդր. վարչութիւնը ժո – ղովի կը հրաւիրէ Փարիզի չրջանի մաս – նաճիւղերը, այս չաբաթ կէսօրէ վերջ ժա – մը 3ին, Քաֆէ Ռէյժանի վերնայարկը :

ՏԱՐՕՆ – ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ Հայր. Մի – ութեան ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի կէս օրէ վերջ, Փլաս տ'Իթալի, Քաֆէ Ռէյժանի վերնայարկը : Խիստ կարեւոր օրա – կարգ : Կը խնդրուի մեր բոլոր հայրենա – կիցներէն ներկայ ըլլալ :

ՍԵՒ. ՄՈՒՐԱՏ Ուսումնասիրաց ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3·30ին, Իսիի Մըլմեան սրահը : Կը հրա – ւիրուին նաեւ համակիրները : Դարձեալ ան – դամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԻ ԴԱ – ԻԹԵԱՆ ուրախութեամբ կը ծանուցանեն ծնունդը, իրենց երկրորդ մանչ զաւկին

ԼԵՒՈՆԻ :

×

ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԻ ԴԱՒԻԹԵԱՆ եղբարց պէտք ունին աշկերտի մը :

Դիմել՝

53, Cours Lieutaud, Marseille.

ԿՐ ՓՆՏՈՒԻ.— Փարիզէն իրենց մայ – րը կը վնտռէ իր զաւակները Ցակոբ եւ Նազարէթ Փէմպէճեաններ : Հօր անուն Մանուկ : Բնիկ Կեսարացի : Պոլսէն մեկ – նած են 1923ին : Թախանձագին կը խնդ – րուի լուր տալ, «Ցառաջ»ի հասցէով : Կը խնդրուի «Ցուսաբեր»էն արտատպել այս փնտռտուքը :

ԾԱԽՈՒ Է

Կօշկակարի խանութ մը
22, Montée des Accoules
Մանրամասնութեանց համար դիմել
31, Rue Ste. Françoise, Marseille

ԴԻՄԵՑԷՔ, ԴԻՄԵՑԷՔ ԴԻՄԵՑԷՔ
244-246, Rue Vendôme, MO. 11 - 84
20, Rue Villeroy, MO. 32-10, LYON

Bahadourian

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Որ կը թեթեւցնէ ձեր հոգերը :

Միակ հաստատութիւնը որ ունի Խ – թանպուլ վաճառանիշով սուրճը, յատուկ խառնուրդով քաշուած եւ ծեծուած :

Ձմռնամոծ օրերուն ձեր սե – ղաններուն վրայ մեր աննման ՇԻ – ՐԱԿ ՕՂԻՆ դուռ խաղողի հիւթէ :

Ճոխ մթերքով կ'ընդունինք ապըս – պրանքներ Ֆրանսայի, դպղթավայ – րերու, Զուիցերիոյ, Պելճիքայի հա – մար, արագ սպասարկութեամբ եւ մատչելի դիներով :

Ունինք յունական պամիա էքսթրա ձիթապտուղ եւ կալամաթա ֆալֆա – վալ եւ ընտիր ձերմակ պանիր :

Նաեւ Թուրքիոյ չոր եւ պահածոյ պամիաները եւ տոլմաները, թահին եւ թահին հէլվա, ապուխտ եւ երշիկ համեմներ, սալամ, մահալէպլի, չոր պտուղներ ընդեղէն (պուլկու եւ ֆէշկէկ), անշուա եւ ամէն տեսակ խառվիարներ :

ԿՐ ԲԱԺԻ ՊԱՐԶ ԱՑՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ՄԸ տեւական յաճախորդ դառնալու հա – մար :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. Հատը 12 ֆր.

ՇԱԲԱԹ 16 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
SAMEDI 16 JANVIER 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7270 30e ANNEE ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2681

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՇԱՐԺՈՒՆԸ ԵՒ ԱՆՇԱՐԺԸ

●

Այս թերթին հրատարակութենէն է վեր կ'ազդարարենք.—

Դիմանալու պայքար է : «Կը յաղթէ ան որ իր թշնամիէն տասնեւհինգ վայրկեան աւելի կը դիմանայ» :

Արդ, կը զօրանա՞յ թէ կը տկարանայ դիմադրական ջիղը :

Կրցա՞նք նոր եւ աւելի զօրեղ ուժեր մէջտեղ հանել, պարպուած դիրքերը լեցնելու համար :

Ունի՞նք պահեստի չարքեր, ամէն ճակատի վրայ :

Ամէն գաղութ կընայ դանել այս հարցումներուն պատասխանը, ակնարկ մը նետելով իր բոլորտիքը :

Տարագիր բազմութիւնները կը բաժնուին երեք տարբեր թեւերու, հանրային գործունէութեան տեսակէտով :

Առաջինը՝ չարժուն, գործօն տարրն է, որ կը տքնի տարիներէ ի վեր, եղածը պահելու կամ ինքնապաշտպանութեան նոր օղակներ հաստատելու համար :

Երկրորդը՝ այսպէս կոչուած «անչարժ» դրամագլուխն է, որ միշտ հետու կը մնայ կրակի դիծէն, աչակցելով հանդերձ ա – մէն հանրօգուտ ձեռնարկի :

Իսկ երրորդը «պալիքն» է — նոր սե – րունդ, որ աւելի շատ կը հետաքրքրի քան թէ կը մօտենայ բուն զանգուածին : Տե – սակ մը կեդրոնախոյս հոսանք :

Ուրեմն երեք տարբեր հասարակու – թիւններ, ամէն տեղ :

Իրրեւ ընդհանուր երեւոյթ, երեքը ի – րար կը լրացնեն զանազան ձեւերով :

Մէկը առջեւէն կը քալէ : Միւսը՝ երկու կողերէն : Երրորդն ալ՝ ետեւէն :

Ցաճախ իրար կը խառնուին, հակասա – կան ոստումներ կատարելով, ետ – առաջ :

Երբեմն ալ անշարժութեան կը դատա – պարտեն հանրային գործունէութեան ա – նհիմները :

Այս է որ անմխիթարութիւն կը կոչենք, տեղի – անտեղի :

Բուն վտանգը տեսակէտներու տարբե – րութիւնը չէ, այլ մեկուսացումը : Այս կամ այն պատրուակով :

Որքան ալ խմաստուն զաղափարներ ու – նենաք, անօգուտ է, եթէ ասպարէզ չենք նետուիր, զանոնք արժեցնելու համար :

Տարակոյս չկայ որ վերաշնահատման եւ վերանորոգման կը կարօտի մեր հան – րային կեանքը : Ամէն տեսակէտով :

Մանաւանդ որ, նետուած ենք ցամաքէ ցամաք : Ենթակայ՝ այլազան հոսանքնե – րու :

Արդ, ոչ միայն վերանորոգումը, այլ եւ պարզ վերաշնահատումը աչխատանք, լուրջ ուսումնասիրութիւն կը պահանջէ :

Զի բաւեր վէրքերը, թերիները մատ – նանշել եւ անկիւն մը քաշուիլ :

Անհրաժեշտ է պարտականութիւններ առանձնել, եւ ի հարկին դիրքեր դրաւել : Գոնէ թարմութիւն, կորով ներշնչել :

Երբ արժանաւորը, վերանորոգիչը կը խուսափի կամ կը վրիպի, անարժանին ջաղացքն է որ կը բանի :

Ինքնապաշտպանութեան տարրական պահանջն է չարունակ նորոգել ցանցերը եւ նորեր առեղծել :

Ցորչափ անչարժ դրամագլուխը իր տե – ղը կը մնայ, չարժունը հետզհետէ պիտի նօսրանայ, ինքն իր մէջ տապկուելով :

Եւ եթէ միջոցներ չմտածէք երիտասար – դութեան մտերիմն բռնելու եւ դիմադրա – կան ճակատին կապելու համար, դժուար չէ նախատեսել վախճանը :

Երբ վերանորոգման փորձեր կը կա – տարուին ամէն տեղ, մեծ թէ փոքր ժո – ղովուրդներու մէջ, մե՞նք ենք որ բացա – ռութիւն պիտի կազմենք :

Զափազանց երկար տեւեց եղածը մա – շեցնելու վարժութիւնը :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԲԱՑԱՌԻԿ ՎԻՃԱԿ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

●

ՀԱՋՈՐ ՀՈԳԻ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ — ԿԱ – ՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱՄԲԱՍՏԱՆԷ ԻՍԼԱՄ ԵՂԲԱՅՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱՆ

Իսլամ Եղբայրութեան լուծումէն եւ վարչիներուն ձերբակալութենէն անմիջա – պէս վերջ, Եգիպտոսի կառավարութիւնը բացառիկ վիճակ յայտարարեց ամբողջ երկրին մէջ, մեկ չաբթուան համար : Մանաւոր զօրախումբեր դրաւեցին Գա – հիրէի ռազմագիտական դիրքերը : Զին – ուորական իշխանութեան ներկայացու – ցիչը մինչեւ հազար կը հաշուէ կալանա – ւորներուն թիւը : Ուրիշ բարձրաստիճան պաշտօնատար մը հաստատեց թէ կալա – նաւորները պիտի դատուին իրրեւ հայ – բենադաւ, այն ամբաստանութեամբ թէ դաւեր սարքած են Անգլիացիներուն հետ, րոնի տապալելու համար ներկայ իշխա – նութիւնը :

Հեռագիրները կ'ըսեն թէ հանդարտու – թիւն կը տիրէ Գահիրէի մէջ եւ դէպքեր պատահած չեն, ձերբակալութեանց հե – տեւանքով : Ոստիկանութիւնը ամբողջ շրջայ մը կազմած է Գահիրէի համալսարա – նին բոլորտիքը, բայց դասերը կը չարու – նակուին : Շատ մը եգիպտացիներ անցու – դարձէն լուր չունէին վերջին 48 ժամուան ընթացքին : Անթելը եւ մամուլը արտօն – ուած էին միայն պաշտօնական տեղեկու – թիւններ հրատարակելու : Կառավարու – թիւնը պաշտօնական յայտարարութիւն մը պիտի հրատարակէր, բացատրելով թէ ձերբակալութիւնները անհրաժեշտ էին , քանի որ դաւ մը սարքուած էր պետու – թեան դէմ : Կառավարութիւնը չարժման մէջ դրած է ոստիկանութիւնը եւ բանա – կը, ի նախատեսութիւն որեւէ դիմադրա – կան արարքի : Մանաւանդ պաշտօնական ոստիկանութիւնը եւ բանակի մասեր ձեռք առնուած են Իսլամ Եղբայ – րութեան այն անդամներուն դէմ որոնք մաս կը կազմեն Եգիպտոսի Ազգ. պահա – կախումբին : Հրատարակուած տեղեկու – թեանց համաձայն, առաջին օրը չորս հա – րիւր հոգի ձերբակալուած են միայն Գա – հիրէի մէջ : Գաւառէն ալ կալանաւորներ կը փոխադրուին Գահիրէ : Ամբաստան – եալները կ'արգելափակուին ոստիկանու – թեան կեդրոնը եւ մանաւոր արգելարան – ներու մէջ :

Կառավարութիւնը միեւնոյն ատեն վա – կեց այն հաւաքատեղիները որոնք սահ – մանուած էին Իսլամական Եղբայրութեան աղօթքներուն : Եչ. օր փակուեցան ընկե – րակցութեան բոլոր կեդրոնները :

Սաղաւարտաւոր ոստիկաններ հսկաղու – թեան տակ առած են բոլոր մզկիթները , իսկ պնուորները կը պաշտպանեն հանրա – յին չէնքերը : Գնդ. Լեվէր Սաւէթ, որ անդամ է յեղափոխական կոմիտէին, պաշ – տօնապէս հաստատեց Իսլամ Եղբայրու – թեան վարիչ անդամներուն ձերբակա – լութիւնը եւ անոնց ստացուածքին զբա – ւումը, այն ամբաստանութեամբ թէ դա – ւմը մը սարքած էին Անգլիացիներուն հետ : Այս առթիւ մասնաւորապէս յիշեց թէ Գահիրէի անգլ. դեսպանատան արեւելեան բաժնի քարտուղարը, Թ. Իվընս, կապեր ունեցած է Իսլամ Եղբայրութեան հետ : Աւելորդ է ըսել թէ այս պաշտօնական ամբաստանութիւնը կընայ ծանր հետե – ւանքներ ունենալ երկու երկիրներուն յա – րաբերութեանց վրայ, ճիշդ այն պահուն երբ կը ծանուցուէր թէ բանակցութիւն – ները պիտի վերսկսին, կարգադրելու հա – մար Սուէզի խնդիրը :

Հեռագրի մը համաձայն 2500 հոգի հարցաքննուած են երկու օրուան մէջ եւ վար դրուած են միայն երկու հարիւր ամբաստանեալներ, Գահիրէի մէջ : Սա – կայն միշտ նոր ձերբակալութիւններ կը

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

ԱԶԳԻ ԼՈՑՍ ՁՈՒՆԷԻՆ, ԵՒ ...

Նոր ստացայ պատկերազարդ գրքոյկ մը, « *Լոյս* », որ կը հրատարակուի Պէյ – րութի մէջ, իրրեւ տեղեկատու կոյրերու պատսպարանին :

Կարելի չէ կարդալ առանց խոր յուզու – մի եւ խորհրդածութեան :

Սարսուռ մը կը սողոսկի ձեր երակնե – րուն մէջ, եթէ միայն պատկերները դի – տէք :

Կոյր կամ խուլ – համր դժբախտներու կեանքն է որ կը բացուի ձեր առջեւ :

Պարբերականը մանրամասնօրէն կը պարզէ 25 տարուան յարատեւ աշխատանք մը, խմբագրութեամբ կուրանոցի տնօրէն Պ. Քարլ Մայըրի (Զուիցերիացի) :

Առաջին անգամ այս դժբախտներով զբաղած է ամերիկացի միսիոնարուհի մը, Օր. Դորինա Շաթըֆ, 1900ական թուա – կաններուն, հայ աչազուրկ աղջիկներ հա – ւաքելով Ուրֆայի մէջ :

Քանի մը տարի վերջ, գերման երէց մը, Ս. Քրիսթոֆէլ, Մալաթիոյ մէջ կը հիմնէ առաջին կուրանոցը, հաւաքելով երկու տեղ դժբախտներ, եւ անհրաժեշտ գոր – ծիքներն ու պիտոյքները ճարելով :

Առաջին Մեծ պատերազմէն եւ Հայա – ջինջ Սարսափներէն ետք, հազարաւոր հայ որբերու հետ սակաւաթիւ աչազուրկ – ներ ալ կը հաւաքուին եւ կը փոխադրուին Խարբերդ, յետոյ Սուրիա (1922) :

Զինադադարին, երբ Անգլիացիները գը – րաւած էին Հալէպը, հաւաքուած որբե – րուն հետ կը պատսպարուին 40 աչա – զուրկներ :

1923ին, ամերիկեան Նպաստամատոյ – ցին միջոցաւ, կուրանոց մը կը բացուի Մ'ամուլթէյնի մէջ (Լիբանան) :

Ի վերջոյ զուիցերիացի Տոքթ. Փիւց – լէր, բանակցելով Նպաստամատոյցին հետ, կը յաջողի կուրանոցը փոխադրել աւելի առողջ վայր մը, Ղազիր : Հոգատա – րութիւնը կը ստանձնէ Զուիցերիոյ Հա – յասէրներու ընկերութեան նոր մասնաճիւ – ղը :

Այսպէս, Ղազիրի մէջ կը տեղաւորուին 95 աչազուրկներ :

Կուրանոցին նոր վարչութիւնը ոչ միայն կը պատսպարէ, այլ եւ կ'օգտուի գիտու – թեան բարիքներէն, կեանքի պայմարին վարժեցնելու համար աչազուրկները եւ համրերը :

Եւ ամէնքն ալ կը սորվին կարդալ – գրել, նուագել, կարել, հիւսել, կոդով – ներ եւ աթոռներ շինել, կապերտ , գորգ , գուլպայ գործել, եւայլն :

Դեռ ամէն բան չըսի : Վ.Ա.Էլ

ԴԵՌ ԿԸ ՎԻՃԻՆ ԺՈՂՈՎԱՏԵՂԻՆ ՈՐՈՇԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

●

ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԽԶՈՒՄԱԾ ՉԵՆ

Արեւմտեան պետութեանց եւ Ս. Միու – թեան ներկայացուցիչները դեռ կը չարու – նակեն վիճիլ, որոշելու համար Զորս Մե – ծերու խորհրդաժողովին վայրը : Զորրորդ նիստին մէջ ալ համաձայնութիւն գոյա – ցած չըլլալով, անգլիական, ֆրանսական եւ ամերիկեան հրամանատարները նոր հրահանգներ խնդրեցին իրենց կառավա – րութիւններէն : Վերջին պահուն Ֆրանսա – յի ներկայացուցիչը հետեւեալ ձեւը ա – ռաջարկած էր,— քանի որ չորս արտա – քին նախարարներ պիտի մասնակցին Յունուար 25ի խորհրդաժողովին, փոխ ի փոխը նախագահելով, ձգել որ օրուան նախագահը ինք որոշէ յաջորդ նիստին վայրը : Ս. Միութեան ներկայացուցիչը մերժեց, ինչպէս կ'ընէր միշտ : Այնպէս որ, Եչ. օր արեւմտեան երկոք ներկայա – ցուցիչները հարկադրուեցան ընդհատել նիստը :

Այս առթիւ լուր տարածուեցաւ թէ բա – նակցութիւնները խղուած են : Բայց Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարու – թիւնը անմիջապէս ճշդեց թէ եղածը խղում չէ, այլ ընդհատում : Այս անգամ հաստատուեցաւ թէ Ս. Միութեան ներ – կայացուցիչն ալ նոր հրահանգներ խնդ – րած է իր կառավարութենէն : Անգլիոյ մէջ եւս հերքեցին խզման լուրերը, բա – ցատրելով թէ «առժամեայ անհամաձայ – նութիւն մը» կը տիրէ եւ թէ բանակցու – թիւնները ցարդ կատարուած են սիրալիր մթնոլորտի մը մէջ : Բայց իրազեկներ պի – տեղ կուտան թէ անկարելի պիտի ըլլայ լրացնել բոլոր պատրաստութիւնները յունուար 25ի ժողովին համար, եթէ հա – մաձայնութիւն մը չդոյանայ վայրի մա – սին : Անգլիական եւ ֆրանսական ներկա – յացուցիչները կը ջանան միջին ճամբայ մը գտնել : Իսկ փարիզի մէջ լաւատեսու – թիւն կը տիրէ : Ֆրանսա մեծ կարեւորու – թիւն չընծայեր ժողովի վայրին, թէեւ տրամաբանական չի դտներ խորհրդային առաջարկը,— երկու նիստէն մէկը դու – *

կատարուին : Կառավարութեան ներկայա – ցուցիչը կը յայտարարէ թէ մեծաքանակ զէնք եւ ռազմանիւթ գտնուած է խուզար – կութեանց ընթացքին, մայրաքաղաքին եւ դաւառի մէջ :

» ՅԱՌԱՋ »Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Շնորհակալութեամբ ստացանք Պ. Պետ – րոս Ջամարեանէ (Մարսէյլ) 1000 ֆր. :

մարել Պերլինի սովետական չրջանին մէջ :

Արեւմտեան Գերմանիոյ պաշտօնական չրջանակներուն մէջ կ'ենթադրեն թէ Ս. Միութիւնը կ'ուզէ ձգձգել խորհրդաժողո – վը, ժամանակ չտեղլու համար :

Մինչեւ Եչ. չորս նիստեր դումարուե – ցան, տեւելով համագումար 37 ժամ, ա – ռանց ելքի մը յանդելու : «Պարզապէս ժա – մավաճառութիւն» , ինչպէս կ'ըսէ արեւ – մտեան պաշտօնատար մը :

«ԱՆԿՈՂՄՆԱԿԱԼ ԻՐԱՒԱՐԱՐ»

Ազգ. ժողովի նախագահական պաշտօ – նին փոխանցման առթիւ ճառ մը խօսելով, նոր նախագահը՝ Պ. Լը Թրոքէր յայտա – րարեց .

— «Իմ ընտրութիւնս կը վերագրեն քաղաքական նկատումներու : Թող ամէնքն ալ վստահ ըլլան,— ես կ'ուզեմ անկողմնակալ իրաւարար մը ըլլալ այս թիկնաթոռին վրայ, յարգելով եւ յարգել տալով բոլո – րին իրաւունքները : Իմ պատանութենիս օրերէն ես գործօն եւ հաւատարիմ անդա – մը եղած եմ Ժողէսի կուսակցութեան եւ հպարտ եմ այդ անդամակցութեան հա – մար » :

Նախագահը յետոյ բացատրեց թէ ան – հրաժեշտ է ապահովել երեսփոխանին անկախութիւնը, անոր տրամադրելով բո – լոր միջոցները՝ արժանաւորապէս կատա – րելու իր պաշտօնը : Այս յայտարարու – թենէն չատեր կը հետեւցնեն թէ համա – ձայն է աւելցնելու թոշակները : Խօսելով ընկերային արդարութեան մասին, նախա – գահը անհրաժեշտ դատեւ թերեւցնել զին – ուորական ծախքերու բեռը :

Դիւանները կազմութիւնը վերջացած ըլլալով, նոյն նիստին մէջ ցկեանս պատ – ուակալ նախագահ ընտրուեցաւ Պ. Էռիօ :

Նոյն օրը ձերակոյին նախագահը , Պ. Մոնէրվիլ, որ վերընտրուած էր, բաց – ման ճառին մէջ անհրաժեշտ դատեւ սահ – մանադրութեան բարենորոգումը :

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԸՆՏԻՐ ՆԱ – ԽԱԳԱՀԸ, Պ. Ռընէ Քոթի, Էլիզէի պալա – ը պիտի առաջնորդուի այսօր, չաբաթ , 16 Յունուար, առաւտեան ժամը 10ին, ըն – կերակցութեամբ վարչապետին եւ պալա –

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՄԵՐ ԿՈՐՈՒՍՏՆԵՐԸ

(Ց. Ս. ԼԵՒՈՆԵԱՆ և ՏԻՐԱՆ ՓԱՇԱԼԵԱՆ)

●

Վերջին քանի մը ամիսները աղետալի եղան մեր ժողովուրդին եւ կազմակերպութեան համար :

Ցաջորդաբար, արտասահմանի մէջ կորսընկերներ, ինչպէս Մարտիրոս Սօսոյեան՝ Իրաքի մէջ, Ցակոբ Տէր Ցակոբեան՝ (Ինքաղեկ), Իրանի մէջ եւ Գարեգին Սարգսեան՝ Ֆրանսայի մէջ: Երեքն ալ Լրենց չրջաններուն մէջ ղեր կատարող, ուշագրաւ դէմքեր՝ ազգային, կուսակցական ու մշակութային մարզերու մէջ :

Անողոք է մահը եւ ճակատագրական . կը հնձէ՝ առանց ուշ դարձնելու տարիքին, յափշտակուած անձին արժէքին . ժողովուրդի մը կենսական կարիքներուն : Իր մանդատին տակ կ'իյնան բոլորը, չատ անգամ յանկարծօրէն, եղերական վիճակահանութեան մը հետեւանքով :

Չէին բաւեր այս կորուստները, դեռ անոնց սուղին մէջ, ահա մահը, նոյնքան դաժանութեամբ, կը հարուածէ Ամերիկայի մեր հանրային ու կուսակցական կեանքը, մեզմէ խլելով մէկ – երկու չաբթուան մէջ սիրելի ու թանկագին դէմքեր :

Նոյեմբերի սկիզբը (11 Նոյեմբեր), Ֆրէզնոյի մէջ յանկարծամահ եղաւ մեր հին ու վաստակաւոր ընկերներէն՝ Ցակոբ Ս. Լեւոնեան. քանի մը օր առաջ, (Դեկտեմբեր 9), Ամերիկայի մէջ հոդին յանձնեցինք ուրիչ վաստակաւոր դէմք մը, ազգային ու կուսակցական ուշագրաւ անձ մը, Տիրան Փաշալեան, երկարատեւ տառապանքէ մը ետք :

Երկուքն ալ նուիրեալներ նոյն գաղափարականներուն եւ քանի մը տասնեակ տարիներու եռանդուն գործունէութեամբ ու վաստակով :

Լեւոնեան Պիթլիսցի էր, Ծղակ գիւղէն, որ չատ կանուխէն եկած էր Ամերիկա, նուիրուելով հանրային ու կուսակցական աշխատանքներու : Տրուեցաւ իր կեանքի գրականը : Իր հայրը՝ Սարգիս Լեւոնեան, յեղափոխական խառնուածքով Հայ մը, աշխատակից « Հայրենիք »ի, հետեւելով եղբայրը՝ Արմենակ , ծանօթ «Երկաթ» անունով, մտաւորական գործիչ մը, որ եւ գած է « Հայրենիք »ի հիմնադիրներէն մէկը: Համակ եռանդ եւ գաղափարակատնութիւն, Արմենակ – Երկաթ գրած է , խօսած ու կազմակերպած Ամերիկայի մէջ, ապա խօսքը գործ դարձնելով, անցած է երկիր, Սասուն հասնելու համար : Իր երգի ճամբուն իսկ նահատակուած է 1904ին, հերոսական ընկերներու հետ, կռիւներու մէջ :

Ցակոբ Լեւոնեան կը չարունակէր իր գաղափարական ու յեղափոխական ընտանիքի աւանդութիւնը: Կ'ուսանի եւ յետոյ իր ունեցածը կուտայ ամրողջութեամբ իր ժողովուրդին : Նախ Լոնտոն, ապա Կովկաս եւ յետոյ իր երազներու աշխարհը՝ Ամերիկա, ուր դժուարին օրեր կ'ապրի , կը լծուի նոր աշխատանքի : Բայց ինչ որ նոր միջավայրը ղացաւ իրեն, ինք տուաւ ինքնիրեն՝ զոհաբերութեամբ, յամառ աշխատանքով, հաւատքով : Եղաւ տարիներով « Հայրենիք »ի խմբագիրներէն, եղաւ գործիչ եւ քարտուղար Հ. Կարմիր Խաչի : Իսկ վերջին քանի տարիներուն, աչքը դուրկ, կ'առաջնորդուէր իր հոգեկան լոյսով. կը չարունակէր հանրային իր պայքարը՝ անհուն տառապանքով : Կը խօսէր ու կը գրէր եւ կը մասնակցէր հանրային ու կուսակցական աշխատանքներու, ողեւորութեամբ ու անսասան հաւատքով :

Բանաստեղծ էր եւ իր հոգեկան տագնապը, իր երազները կ'երգէր յուզումով թաթաւուն քերթուածներու մէջ : Աչքերով մութ, բայց մտքով ու հոգիով լուսաւորուած, կը չարունակէր հաւատալ, թէ բախտը պիտի ժպտի օր մը մեր ժողովուրդին : Կը բաւէր իր հետ կարճ հանդիպում մը, հասկնալու համար, թէ ուր էին իր հետաքրքրութիւնները : Հայաստան, Դաշնակցութիւն եւ հայկ. մշակոյթ. — միացուցած էր այս բոլորը սրբազան երգոր – դութեան մը մէջ, որուն երկրպագեց հաւատարմօրէն, մինչեւ իր վերջին չունչը :

Այլապէս յուզիչ դէմք մըն էր Տիրանը : Մնած էր 90ական թուականներուն, բա – լուխ Հաւատ դիւղը, որ մեծ դէմքեր տուած է հայութեան, Գր. Օտեան, Մելքոն կիւրճեան եւ ուրիշներ, որոնց առուերին տակ կ'ապրէր մեր սիրելի Տիրանը, հը – պարտ անոնցմով եւ անոնց ճամբաներուն վրայ :

Ան ալ կանուխէն եկած էր Ամերիկա (1909). իր գիւղէն Պոլիս, ուր մնացած էր տարի մը եւ Դաշնակցական եղած , կիւրճեանի չունչին տակ :

Ծանարհ ընտանիքի զաւակ, ուսման անհուն ծարաւով սակայն : Ան ալ դժուարին աշխատանքներէ ետք, ամրողջացուցած է իր ուսումը : Երիտասարդական խանդով նետուելով ամերիկեան կրթութեան ու մշակոյթին մէջ, պայքարով, անընկճելի կամքով աւարտած է նախ՝ Մէյնի համալսարանը եւ յետոյ՝ Միչիկընի երաւաբանական համալսարանը, վկայուելով եւ հարիւրաւորներու մէջ ուշագրութիւն գրաւելով :

Չէ անտեսած հանրային ու կուսակցական կեանքը : Տարիներով եղած է « Հայ – րենիք»ի խմբագրութեան անդամ, մնայուն աշխատակից, քարտուղար Ազգ. Ա – ռաջնորդարանի եւ Կ. Կոմիտէի քարտուղար, մէկէ աւելի անգամներ : Կը մասնակցէր կուսակցական բոլոր աշխատանքներուն, պատգամաւորական ժողովներու եւ տեղական ղեկավար Մարմիններու, ձեռնհասութեամբ, խմաստութեամբ եւ իրաւարանի բծախնդրութեամբ : Լաւ պաշտօնեայ մըն էր, « քաջածանօթ» իր խօսքով, անպլերէնի եւ ֆրանսերէնի, այլ մանաւանդ հայերէնի , մանաւանդաբար ղրաբարի, ղոր կը պաշտէր :

Այս բոլորը, թանկագին առաւելութիւններ, բայց զարդարանքներ էին : Բուն մարդը վեր էր ասոնցմէ, աւելի խորունկ դիծերով. Տիրանը նկարագիրը մըն էր, իր հաստատ, ամուր համոզումներով, որոնցմէ չէր զատուեր, յամառօրէն, ապառաժի մը ծանրութեամբ : Նկարագիր մը՝ իր ղգալուս, մտածելուս, զոհելու ընդունակութեամբ : Աչխատանքի եւ ինքնաղար – դացումի արդիւնք էր իր ունեցածը, որ հաղուագիւտ էր : Ծանօթ էր բոլորին՝ իր քաջասրտութեամբ, յանդգնութեամբ եւ ինքնատպութեամբ : Հաճոյք էր իր հետ խօսակցութիւնը, այնքան հմուտ էր, հարուստ յուշերով եւ այնքան սրամիտ : Իր սրամտութիւնը, խաղաղ երեւոյթի մը տակէն, կը հանէր յաճախ հեգնութեան, երգիծարանի մը վայել :

Այս բոլորը, արժէք իրենք իրենց մէջ, կ'արժէքաւորուէին կրկնապէս՝ իր հաւատքի լայն ալիքներով :

Կը հաւատար Դաշնակցութեան, իբրեւ միակ կազմակերպուած ուժը հայութեան : Ողնայրը անոր : Կը հաւատար Հայկ. Դատին, իբրեւ արդարութեան դատ մը եւ իբրեւ քաղաքական անհրաժեչտութիւն, աչխարհաղրական տրուած պայմաններուն մէջ :

Եւ կը հաւատար մանաւանդ՝ Հայ Մշակոյթին, իբրեւ ամէնէն ամուր ու մնայուն խարիսխը՝ մեր ժողովուրդի պատկերի ու բարգաւաճութեան : Իբրեւ անթառամ ծաղիկը, ծաղկեփունջը հայ ժողովուրդի հոգեկան հարստութեան : Ատոր համար ալ՝ կրնանք ըսել որ ամէն բանէ առաջ, Տիրանը մշակոյթի մարդն էր : Ծանօթ հայ հին ու նոր դրականութեան ու պատմութեան : ինչպէս լեզուին, ունէր ինքնայատուկ ոճ մը, դիտակցօրէն մշակուած լաւ հայերէն մը, դրաբարի չուքերով եւ ոճերով դեղեցկացած :

Պիտի բաւէր այս ամէնը, Տիրանը չմոռնալու, անոր յուչքը ողեկոչելու համար չարունակ : Բայց Տիրանը աւելին էր, քան այս ամէնը : Բարոյական արժէք մըն ալ էր : Պարկեչտ էր իր մտածումներուն, բանեկամութիւններուն եւ նոյնիսկ թչնամութիւններուն մէջ : Առիթ չունեցաւ ինքզինքը դիրքերով արտայայտելու, բայց անոնք որ ճանչցան զինքը, դիրքերու բաւածէն աւելին դիտցան իր մասին :

Ցակոբ Լեւոնեան եւ Տիրան Փաշալեան, երկու թանկագին զոհեր, որոնք իրենց կեանքովն ու նուիրումով կը հարստացնեն Ամերիկայի Դաշնակցութեան պատմութիւնը :

Դաշնակցութեան մէջ կազմուեցան ու թրծուեցան անոնք, եւ, արժանաւորապէս, վերադարձուցին Դաշնակցութեան եւ հայ ժողովուրդին, ինչ որ առած էին :

Ցարգանք իրենց սիրելի յիչատակին :

(Խմբագրական ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ)

ԿԱՐԴԱՑԻՔ ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԻՔ «ՑԱՌԱՋ»Ը

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԸ ԵՒ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐԸ

●

Կ'ածի անընդհատ չարժանկարի տղեն – ցութիւնը եւ օրէ օր կը զարդացնէն չար – ժանկարիչները իրենց արուեստի մէջոց – նները, չատ յաճախ ալ չնորհիւ ժողովուրդին միջամտութեան :

Վերջերս անղլիացի բժիչկ մը չարժա – նկար մը ցոյց կուտար Նիկերիոյ մեկու – սացած մէկ ղեւղին մէջ, Մեծն Բրիտա – նիոյ գաղաքաչինութեան նկիթին չուրջ : Այս ժապաւէնը որեւէ դործողութիւն չունէր : Բժիչկը չատ զարմացաւ երբ աւար – եւ ետքն եաք, ափերիկեցի ղեւղացիները խօ – սեցան «հողին մէջ կացահարող հաւուն» մասին : Այս մանրամասնութիւնը խուսա – փած էր բժիչկին ինչպէս եւ չարժանկա – պին միչտներուն ուչադրութենէն : Անոնք ուղած էին ժապաւէնը մը չինել ճարտարապետու – թեան մասին : Պէտք եղաւ բազմաթիւ ան – դամներ դանդաղօրէն դարձնել ժապաւէ – նը, որպէսզի կարելի ըլար տեսնել հա – ւուն կացահարելը : Ուստի բժիչկը եզրա – կացուց թէ ղեւղացիները ժապաւէնին մէջ կը տեսնէին միայն կարդ մը տափակ պատկերներ, եւ այն պղտիկ մանրամասնութիւնը անոնց ուչադրութիւնը դրաւած էր պարզապէս որովհետեւ չարժուն էր :

Մանուկի մը օրօրոցին վրայ գնդակ մը կախեցէք չուանի մը ծայրէն : Եթէ գնդակը անչարժ է, երախան ուչադրութիւն չընծեր : Սակայն անմիջապէս որ չարժես, ապան կ'ոգեւորուի : Ան գնդակին կը հետեւի ոչ միայն աչքերով, այլեւ ձեռքերով եւ ոտքերով, չրթունքները կը չարժին եւ աչքերը չի հեռացներ առարկայէն : Որով չարժումն է որ կը թուէ երախան :

Միեւնոյն երեւոյթը կը տեսնուի աւելի տարեց պղտիկներու մօտ (5–6 տարեկան), երբ անոնք առաջին անգամ ներկայ կ'ըլլան չարժանկարի մը : Երկու չարժուն առարկայ կը զանազանեն անոնք — այն որ մարդը չարժման մէջ կը դնէ եւ այն որ ինքնիրեն կը չարժի (այսինքն ապրող էակ) : Առով մէկտեղ անոնք չեն կրնար զանազանել չարժանկարը եւ կենդանի գծանկարը (ատկէն անմիջ) : Երբ կենդանի գծանկարին մէջ չուն մը կը վազէ, անոնք համոզուած են թէ իրական չուն մըն է եւ կը վախնան, երբ հաչէ եւ ցոյց տայ տակառները : Նմանապէս այն ժապաւէնները, որոնք չատ իրապաչտ են, յաճախ վնասակար են եւ չարժանկարիչները տեղեկութիւն չունին :

Քանի մը տարիէ ի վեր մանկավարժները եւ հոգեբանները կ'ուզեն օգտագործել չարժանկարը դաստիարակչական նպատակներով : Շատ մը մարդիկ տեսողական յիչողութիւն ունին, անոնք աւելի դիւրութեամբ միտք կը պահեն իրենց տեսածը քան թէ լսածը : «Տեսնելը հաւատալ» է, կ'ըսուի, որով չատեր կ'իւրացնեն անմիջապէս պատկեր մը, առանց հետաքրքրուելու թէ իրական է թէ չէ :

ՄԱՐԳԱՐԻ ՄԱՀԸ

(ՀԱՏՈՒԱԾ ՄԸ «ՍՊԻՏԱԿ ՁԻԱԽՈՐ»ԷՆ)

*

Նստեցաւ այն ապառաժին վրայ, մին – չեւ որ արեւը բացուեցաւ :

Գիւղացիները վաղուց արթնցեր էին : Օճախները կը վառէին : Կիները տեղ տեղ լուացքի սկսած էին եւ իրենց լաթերը կը փռէին քարերուն վրայ, երբ ձեռք մը Մարգարին ուսին դպաւ : Վարդանն էր :

— Ի՞նչ կայ, Վարդան,— հարցուց Մարգար :

— Գէզ կը փնտռէի, Մարգար : Երէկ գիշեր ընկերները չատ յուզուեցան, երբ ձգեցիր ու հեռացար : Անոնք լռեցին, ո – րովհետեւ Փետայու նամուսը պահպանող երկաթէ մատն էր որ այս անգամ դինա – թափ կ'ընէր Մարգարը :

— Էդ լաւ ըսիր, Վարդան : Եթէ գիս գինաթափ չընէիք, էն ժամանակ ես պիտի պոռայի ձեր երեսին. «Դուք Փետայի չէք, Փետայի չէք» : Վարդան, ճանս, Առքոյի էդ խօսքերուն վրայ ես գիս կորցուցի, գալաթ ըրի : Առքոն ճիշդ էր, Վարդան, պէտք է մտիկ տալ էդ ձէնին, թէ չէ Սաքոյի ըսածին պէս, Հայոց աչխարհը կը փլի, կը փլի : Վարդան, ճանս, ես տար – ուեցայ էդ քածով, ես տեսնուեցայ էնոր հետ : Այ, էս բոլորը գեղի կ'ըսեմ : Իմ ընտանեկանները լինճ համար սիրելի են : Զէ, Վարդան, Մարգարը Փետայի չէ, պէտք է քաւէ իր մեղքը՝ էն տաճարէն ներս մտնելու համար :

Մարգարի չրթները յուզումէն կը դողային կարծես : Վարդան օր մը օրանց այդ վիճակին մէջ տեսած չէր զայն :

— Մարգար, եկայ ըսելու որ քու գինաթափութեանդ պատճառով ընկերներու մէջ պառակտում լինած է : Լուսադէմին Սէչօն ու Առքոն իրար առին : Գիչ մնաց արիւն թափէր, եթէ Սաքոյի հետ վրայ չհասնէինք :

Մարգար այս որ լսեց՝ աչքերը խոշորացուց :

— Ինչո՞ւ, ի՞նչ կայ, Վարդան :

— Առաւօտ, լուսադէմին, Սէչօն տես – նեմ իմ մօտ եկաւ ու պահանջեց, որ նորէն ժողով դումարուի : Ես ինքս համաձայն էի, մանաւանդ որ Թչնամիի կողմէն միչտ ալ չարձակողականի մը վտանգը կար, եւ մենք խաչոր պատասխանատուութեան մը տակ ենք : Ընկերները ժողովի կանչեցի : Էդ ժողովին մէջ ոտքի ելաւ Սէչօն ու պահանջեց, որ Մարգարը իր գէնքերուն եւ խումբին վերադառնայ : Սէչօյին համաձայնեցանք ընկերները իրաւունք տուին, մանաւանդ իր խումբի տղաքը, որ այնքան դրդռուած էին Առքոյի դէմ : Ես բանի վրայ Սաքոն խօսք առաւ ու ըսաւ.

— Սէչօ, ճանս, Մարգարը մեր աչքի լոյսն է, էնոր կռնակը հազար Փետայի կ'արժէ, սակայն Փետայու նամուսը Մարգարէն էվէլ է : Մարգարը, որ էդպէս է, հապա ի՞նչ կ'ըսէք Կարոյին, ճահիլ Փետայիներուն : Մարգարը պէտք է քաւէ իր մեղքը : Թչնամիին կողմէն, յարձակում ըլլայ, մենք էտեղ էշ չենք արածեր. իմ կեանքը մատաղ, ձեր կեանքը մատաղ, միայն թէ Մարգարը չարաթ մը պէտք չէ վերադառնայ իր գէնքին :

— Էդպէս, Վարդան, Սաքոն լաւ է խօսեր : Ինչ լաւ էր, որ մեր երանելի ընկերը՝ Մուրատը չտեսաւ, չլսեց էս բաները : Այ, Փետային ան էր, ան : Էն ողբերգած հոգին, որ էնտեղ ըլլար, Սէչոյին համաձայն պիտի չըլլար : Լաւ է, որ Մուրատի խօսքին մտիկ տաք : Սաքոն լաւ է խօսացեր, Վարդան : Իմ կեանքէն չատ բան կուտայի Սաքոյի սրտին պէս սիրտ մը ունենալու համար : Զէ, Զէ, Մարգարը Փետայի չէ,— կը խօսէր Մարգար, եւ անոր աչնպէս կը թուէր, թէ տարիներով, դարերով հեռացեր էր իր ընկերներէն այսպէս, ինչպէս օրհաս քաչոզ հիւանդի մը աչքէն կը հեռանան իր չուրջը հաւաքուած սիրելիներու դէմքերը :

Վարդան չատ զարմացաւ, որ այն խիստ Փետային՝ Մարգարին մէջ հալուած ոսկիի մը կակուղութիւնը կար : Այն լուռ մարդը խօսուն էր դարձած եւ իր արտայայտութիւններուն մէջ դրած էր ընտանի ու թախծոտ խելօքութիւն մը : Մարմարի պէս կարծր Մարգարը չէր կարծես :

— Ամէնը էս չէ, Մարգար,— Սաքոյի էդ խօսքերէն յետոյ Առքոն ձայն ձգեց.

— Սէչօ, Սէչօ, հապա ո՞ւր մնաց Փետայու նամուսը : Որ Մարգարը գէնքի դառնայ, Առքոն, Բարսեղն ու Գրիգորը հոս չե՞ն :

Էս խօսքերուն վրայ հերսոտած, պո – ռաց Սէչօն .

— Հէյ, քիւրտ Մարգարը Փետայի չէ՝ հապա դուն ես Փետային : Ըսէ, ըսէ, հը – պը ո՞ւր մնացին Հասան պէկի սիրելի դէմքերը ...

Սէչօն այնքան յուզուած էր, որ ձեռքը գէնքին նետեց : Ձեռքը գէնքին տարաւ նաեւ Առքոն, որ քիչ մնաց կրակ բանար Սէչոյի վրայ, եթէ Սաքոյի հետ վրայ չհասնէինք :

Առքոյի վար գալու սպառնալիքին վրայ, Սաքոյի արիւնը գլխին ցատկեց, ու ան պոռաց Առքոյին.

— Շուն մըն ալ պակաս , հէյ չան ցըկնած ...

Առքոյի վար գալու սպառնալիքը աւելի դրգռեց ընկերները : Մէկ կողմ կանչեցի Սէչօն ու ըսի, որ Հասան պէկի սիրելին հարցը մէջտեղ չերեի էս պահուն, մանաւանդ որ Առջ Սաքոն, ընկերները էդ մասին ոչինչ գիտեն :

ՀԱՄԱՍՏԵՂ.

Շարժանկարին այս ուժը, աւելի կը չեշտուի սրահին մեծութեամբ ուր կ'երեւայ ճերմակ քառակուսի պատառը : Երբ պզտիկները — որոնք աւելի զգայուն են քան մեծերը — պիրկնք վախցնող բան մը տեսնեն, այդ վախը հետքեր կը ձգէ ա – նոնց ենթագիտակցութեան մէջ , մինչեւ իրենց կեանքի վախճանը : Աչքի պաշտօնները անբաւարար կ'ըսեն մարմնին մնացեալ մասերուն պաշտօնները հետ , որոնք ազդեցութիւն կը գործեն դէպի – րուն ,ուղեղին, ջղային դրութեան, մկան – ներուն վրայ : Որով չարժանկարին առ – թած ֆիզիքական անդրադարձները կրնան կրկնուիլ ամէն անգամ նման պայմաննե – րու առկ :

Բազմաթիւ մանուկներ չարաթը մէկ անգամ չարժանկար տեսնելու կ'երթան : Անհրաժեշտ է հետեւաբար ծնողներուն եւ դաստիարակներուն համար որ գիտնան թէ ինչ ազդեցութեանց ենթակայ են տը – ղաքը : Ամբողջ շրջապատը (մթութիւն , լուսաւորուած պատառը, չարժանկարին կշռոյթը) կը դնէ հանդիսատեսը տեսակ մը թեթեւ քնածական վիճակի մէջ , որ կը դիւրացնէ մեր առօրեայ կեանքին մաս – ծումներու եւ զգացումներու մուտքը դէպ ի ենթագիտակցութիւն : Տղաք, որոնք, տունը կամ դպրոցը ենթարկուած են խա – տարարոյ կրթութեան մը, կրնան չարժա – նկարի մը անմիջական ազդեցութեան յուզման ենթարկուիլ : Տղան կ'ապրուի չարժանկարէն, չարութեան տեսարանն – րուն մէջ կը պոռայ, ոտքերը դետին եւ ձեռքերը իրարու կը զարնէ : Երբեմն սխալ կը մեկնեն այս արտայայտութիւնները, խանգավառութեան վերագրելով : Իրա – կանին մէջ, այս արտակարգ չարժումները անգիտակից անգրադարձներ են որ կը ծառայեն հեռացնելու վախը : Կարդ մը մարդիկ կ'ըսեն թէ«իրենց զգիրենք կ'ապահեն անոնց ճնշումէն» : Սակայն տղոց յու – զումնալից չարժումները առանց պատ – ճառի չեն, որովհետեւ չարժանկարներու նիւթերը իրենց հետ կապ չունին :

Տղան չի կրնար յայտնաբերել իր խը – ռովքը : Մանկավարժները եւ հոգեբաննե – րը կրնան տեսնել բազմաթիւ տղոց անդ – բադարձումը չարժանկարի մը ներկայաց – ման առեն : Այս առթիւ քաղուած տեղե – կութիւնները աւելի օգտակար են քան հանդիսատեսին դիտողութիւնները, ներ – կայացումէն եառ : Միւս կողմէ, հոգեբա – նը այս փորձերուն մէջ աննշան դեր մը ու – նի եւ երբեք չպղտոր տղոց անդրադարձին վրայ :

Վերջին տարիները բազմաթիւ չարժա – նկարներ կազմեցին տղոց հարցերուն եւ պահանջներուն մասին : Այս արտադրու – թիւնները վերաբերելով ծնողներու, ու – սուցիչներու, բժիշկներու եւ ուսանողնե – րու, մանկան առողջապահութեան յայ – տարերին մաս կը կազմեն : Այս չարժա – նկարներէն յիսունմէկը մանրամասն ու – սումնասիրութեան առարկայ եղած են նիւ եորքի մէջ հրատարակուած գրքով մը : («Հոգեկանութիւնը, հոգեբանութիւ – նը եւ մանկան առողջապահութիւնը չար – ժանկարին մէջ») :

Գանատայի մէջ կարդ մը չարժանկար – ներ չինուեցան չափահասներու մանկան առողջապահութեան մասին : Այս ժապա – ւէնները կ'ընդգծեն միջին մարդու մը յա – ղաչէջումը, իր ծնունդէն մինչեւ չափա – հասութիւն, գայն դնելով հաղարաւոր ըն – տանիքներու առօրեայ դէպքերուն շրջա – նակին մէջ ,սակայն ջղայնութիւն յառաջ կը բերէ կարդ մը անձերու քով : Այս չարժանկարները չատ օգտակար են հոգե – բանութեան ուսանողներուն ,դաստիարակ – ներուն , ծնողական միութեանց, համար : Ջգային հիւանդներու դարմանումին հա – մար ալ օգտակար եղած են :

Հետեւաբար չարժանկարը անմեղ խա – դալիք մըն չէ ինչպէս կը կարծուէր նա – խապէս , այլ ուսուցման միջոց մըն է եւ կրնայ մասնագիտական եւ բարոյական կազ – մութեան միջոց մը դառնալ երիտասարդ – ներու համար :

ԻՒՆԷՍՓՕ

ՀԱՑՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ , (ԿՂԻ)

★

ՄԱՐՍԷԼ , 8 Յունուար .— Սիրելի Յա – ռաջ , Կղզի Հայր · Միութեան մասնա – ճիւղը խնջոյք մը սարքած էր Նոր Տա – ուան առթիւ Յունուար 2ի ղիշերէն մին – չեւ լոյս՝ Սէրբլը Ռէվիւալիթէնի սրահին մէջ :

Հանդէսէն առաջ՝ վարչութիւնը կազ – մակերպած էր քանի մը յանձնախումբեր , որպէսզի այցելեն բոլոր հայրենակիցնե – րու բնակարանները, ընդհատելով Նոր Տարին եւ Մնունդը հանդէսին հրաւի – րելով : Այս առթիւ չէին մոռցած արձա – նագրել նաեւ պզտիկները, մէկէն մինչեւ 14 տարեկանը :

Ժամը 9ին Կղեցի եւ ոչ – Կղեցի հան – դիսականները խումբ առ խումբ կը դի – մէին սրահը : Հակառակ ցուրտ օդին , հե – ռուստր արուարձաններէն ալ փութացածէ – ին ներկայ ըլլալ կազմդի առանդական հանդէսին :

Հանդէսին պաշտօնական բացումը կա – տարեց հայրենակից Գ . Անդիկեան որ քանի մը խօսքէ վերջ ժողովուրդը հրաւի – րեց մէկ վայրկեան յառնկայն յարգել 1953ին մեռած Կղեցիներու յիշատակը : Ցետոյ կարգով հրաւիրեց Սեւրի Ս . Մու – բատեանի վարժարանի ուսանողներէն Հայր · Միութեան սանները՝ Վ . Ճառայեան եւ Ց . Մօսեսեան , որոնք չատ յաջող սր – տատանութիւններ կատարեցին : Սէնթ Ան – նի դպրոցի Կղեցի աշակերտներն ալ ար – տատանեցին եւ երգեցին :

Հայրենակից Գ . Շէհրէբեան , անդամ Վ . Սարգիսեանի «Արմենիա» երգչախում – բին երգեց զգացումով Ալէմշահի «Իմ եր – գը » եւ « Անուշ »էն կտոր մը :

Ցետոյ բեմ հրաւիրուեցաւ օրուան բա – նախօս Պ . Կ . Փօլատեանը որ խորապէս յուզուած՝ աշակերտներու արտատանու – թիւններէն եւ երգերէն , նկարագրեց Կղին , գայն նմանցնելով Զուիցերիոյ երկ – րին : «Ձեր Հայր · Միութեան գործու – նէութիւնը նոյնպէս խաւդավառեց զիս , մանաւանդ իր կրթական գործը , աշխա – տանքը որ բոլոր հայութեան սրտին կը խօսի» :

Ապա կանդ առաւ Կղեի անցեալին վը – րայ , յիշեց անոր մօտ 160 մեծ ու փոքր դիւղերը որոնք ներկայիս աւերակի վե – րածուած են : «Ինչ որ ալ ըլլայ մեր հայ – րենիքի ճակատագիրը, պէտք է անոր յի – շատակով ապրինք » : Յիշեց նաեւ 1915ին Կղեի Խուբս գիւղի գիմադրութիւնը , բուռ մը քաջերու կռիւը , «Այսօր Խուբ – սէ, Վասպուրականէ, Ուրֆայէ, Շապին – քարահիսարէ, Սուեդիոյ եւ Տարօնի հե – րոսամարտները մեզ կը յիշեցնեն թէ՝ Հա – յը գիտէ ի հարկին կռուիլ իր ազատու – թեանը համար, ուրեմն կեցցէ Կղեցիները եւ կեցցէ հայ ժողովուրդը» :

Կղեցի երիտասարդները ներկայացու – ցին «Նահապետ Ազա» ծիծաղաշարժ դա – ւեչտը :

Տեղի ունեցան ուրիշ արտատանութիւն – ներ եւ երգեր ալ : Անուններդ զանց կ'առ – նեմ , խնայելու համար «Ցառաջ»ի էջերը :

Փոքրիկները անհամբեր կը սպասէին կաղանդ պապային , վերջապէս երեւցաւ սակաւը չալկած , լեցուն խաղալիքներով եւ ամէնուն ալ բաժին հանեց , հայրական խրատներ տալով : Հայրենակիցներ Տէր եւ Տիկ · Միսաք Սօսյեան ափսէ մը թեր – թանուշ նուիրած էին : Սճուրդի դրուելով չահեցան Տէր եւ Տիկին Սաւահիներ (Ծը – բանասիրներ) :

Ցետոյ Պ . Փանոսեանի նուագախումբի միջոցաւ սկսան հայկական պարերը տե – ւելով մինչեւ առաւուան ժամը վեց : Ժո – ղովուրդը սրահէն բաժնուեցաւ գոհ սր – տով : ԳԻՈՐԳ ԿՈՓՈՑԵԱՆ

ԴԵՐՄԱՆԻՈՑ ԱՐԵՒԵԼ · ՍԱՀՄԱՆՆԵՐԸ

Գերմանիոյ արեւելեան սահմաններու խնդիրը մեծապէս կը դրաղեցնէ քաղաքա – կան շրջանակները : Արեւմտեան Գերմա – նիոյ վարիչները երբեք չեն համակերպած Օտէր – Նայսէ սահմանագծին եւ պարբե – բաբար կը յուղեն այս խնդիրը , յուսալով թէ կարելի պիտի ըլլայ լուծել խաղաղ – օրէն : Օտէր – Նայսէ գծով Գերմանիայէն անջատուած Ա.Հ.Ս.Մ.ի կազմուած երկրա – մասը շատ հարուստ է եւ մեծ արժէք ունի ռազմագիտական տեսակէտով , ինչպէս կը բացատրեն մտածողները : Ռուսերը կ'ը – սեն թէ այդ հողերը Լեհաստանը կը պատ – կանին ընդմիշտ . իսկ Ամերիկացիները եւ Անգլիացիները վերջնական չեն նկատեր այդ սահմանագիծը :

Արեւմտեան Գերմանիոյ անտեսագէտ – ները , մանաւանդ անոնք որ Արեւելեան Գերմանիայէն գաղթած են , տհաճու – թեամբ կը դիտեն Սովետներու գործու – նէութիւնը այդ երկրամասին մէջ , մաս – նաւորապէս Վերին Շլեզիոյ ճարտարա – գործական շրջանին մէջ : Կարմիրները եր – բեք միտք չունին լքելու այդ շրջանը : Կարծողներ կան թէ Պերլինի ժողովին մէջ այս փշոտ խնդիրն ալ պիտի յուզուի :

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՏԱՆ ՄԱՍԻՆ

★

Ստորագրեալս առաջինն է , որ հայ մա – մուլին մէջ արտայայտուեցաւ Անտիլիի Հանգստեան Տան մասին : Ցայտնեցի գնա – հատանքս տեսածներուս եւ ղգացածնե – րուս մասին : Ուր ան արժանի էր ամէնուս դուրգուրանքին :

Երկրորդ տան , Մոնմորանսիի մէջ , բացման նախօրեակին՝ պատկան իշխա – նութիւններն ու մամուլը իրար անցան , գնդէ հարիւր ծեր ունենալու համար , վախ յայտնելով որ տեղական իշխանութիւննե – րը կրնային տախտակել Ֆրանսացիներ ալ հիւրընկալել այնտեղ , եթէ չկարենային հարկ եղած թիւով Հայեր գտեղել : Եւ յամառ ծերունիները , որոնք նախապէս կը դժկամակէին մտնել ծերանոց , յանձն ա – ռին մտնել այդ յարկին տակ :

Արդ , կ'իմանամ որ կարդ մը նահանդ – ներու մէջ կը գտնուին ծերունիները , որոնց Հանգստեան Տուն ընդունման համար պաշտօնական բոլոր գործողութիւնները չատոնց լրացած են , բայց հաստատու – թեան ազդ · իշխանութիւնները կը մերժեն ընդունիլ դիրենք , առարկելով որ նահան – գին Ֆրանսական իշխանութիւնները չեն ուզեր վճարել հարկ եղած օրավարձը՝ 750 Ֆրանք : Ջեռնհաս իշխանութիւնները դիտել կուտան թէ իրենք տեղական ծերա – նոցներուն կը վճարեն 400 կամ 500 Ֆր · , ուստի կրնան տեղին վրայ մնալ , եւ գի – րենք չենթարկել յաւելեալ ծախքերու :

Կ'իմանամ գարձեալ , որ յիշեալ ծերու – նիներու բարեկամներէն կամ ազգական – ներէն ոմանք յանձն առած են վճարել յա – ւելեալ գումարը : Կրկին մերժուած են մե – րիններուն կողմէ :

Արդ , մեզի համար ներելի՞ է երկու չափ երկու կշիռ ունենալ : Ինչո՞ւ Սէն նահան – գին մէջ բնակող մը օգտուի , իսկ Իդէռի կամ Էնի բնակիչ մը գրկուի :

Փարիզի հայկ · իշխանութիւնները մեր – ժողական կամ անորոշ պատասխան մը տալէ առաջ կատարո՞ծ են բոլոր անհրա – ժեշտ ձեռնարկները Ֆրանսական իշխա – նութեանց մօտ : Եթէ այո , գոնէ մտածեր են տարբեր միջոցներու մասին :

Ջեմ կարծեր թէ «գաւառացի» ծերու – նիներ մեծ թիւ մը կը կազմեն : Կարելի չէ՞ որ ազգը ինք ստանձնէ վճարել այդ յաւելեալ գումարը , համախորհուրդ Ֆը – րանսական կառավարութեան հետ :

Պոլսոյ մէջ մինչեւ այսօր Ազգ · հիւան – դանոց կը պահեն տասնոցներով : Փոքր գոհողութիւն մը չի՞ կրնար ընել Ֆրանսա – հայ գաղութը : Ա . Հ .

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ համայնավար կուսակ – ցութեան կեդր · Կամիտէին անդամներէն Տմիթըր Քարաչի ձերբակալուեցաւ Պե – լգրտի մէջ : Կը փնտռուէր 18 ամիսէ ի վեր : Տասը միլիոն տրախմի պարգեւ խոս – տացած էին , ձերբակալելու համար :

Ցետոյ Թարգմանեց .— «Ցանուն Ալլա – հին , Ողորմած եւ Բարեգութ » :

ԳԼՈՒԽ Ի՛ .

Պիսմիլլահ էլ բահման էլ բահիմ : Այս է այն ծիսական խօսքը զոր կ'արտասանեն հոս ճամբայ ելլելէ առաջ : Մենք ալ ճամ – բորդութեան մը պիտի ձեռնարկենք , ճամ – բորդութիւն մը դէպի անցեալը , դէպի մարդկային հոգւոյն անծանօթ շրջաննե – րը :

Մինչեւ այսօր տակաւին չէի զգացած , ինչ որ սովորաբար կը կոչեն «Արեւելքի հմայքը» :

Իմ մասնաւորաբար ուշադրութիւնս զը – բաւած էր ամէն կողմ փռուած աղտը : Բայց Պ . Փուարոյի խօսքերը տեսիլք մը պարզեցին իմ մտքիս առջեւ , ոգեկոչեցին անուննեը .— Սպահան , Սմբղանդ ... յի – շեցուցին երկար մօրուքով վաճառական – ները , ծնրադիր ուղտերը , ահագին հակե – րու տակ կքած բեռնակիրները :

(Շար .)

Ա .— Իմ կինս ծայրայեղօրէն խնայո – ղ է . երբ հանրակառք առնենք՝ կ'ուզէ որ միշտ երկրորդ կարգ նստինք :

Բ .— Իմ կինս չատ աւելի ծայրայեղ է : Երբ չուկայ իջնենք եւ չատ ապրանք գը – նենք , խնայողութեան համար կ'ուզէ որ միայն ինք հանրակառքով գայ , իսկ ես ապրանքները չալկած՝ ոտքով վերադառ – նամ ...

Ո՞Վ ՍՊԱՆՆԵՑ

●

— —Համբերեցէք , Տիկին : Ամէն բան պի – տի բացատրեմ հիմա , ըսաւ Փուարօ :

Հարիւրապետ Մէյթլէնտ Փուարոյի նայեցաւ հարցական ակնարկով մը :

— Ուրեմն , կը կարծէք թէ գործին հան – գոյցը գտած էի :

Փուարօ խանարհեցաւ լինչպէս արուես – տադէտ մը բեմին վրայ , լինչ որ զրգռեց հարիւրապետը :

— Այդ պարապային , խօսեցէք , պարոն :

Բայց Հ . Փուարօ չլսել կը ձեւացնէր : Կը կասկածէի թէ կ'ուզէր նեղութիւն պատճառել : Գիտէ՞ր ճշմարտութիւնը թէ պարզապէս կը յոխորտար , դէպի Տոքթ . Բէյլին դարձաւ :

— Կը համձո՞ք բոլորը հոս կանչել , Տոքթոր :

Բժիշկը փութաց կատարել ոստիկանին փափաքը : Վայրկեան մը վերջը արշաւա – խումբին միւս անդամներն ալ սրահ մը – տան : Նախ Րէյթըը եւ Էմմըթ , յետոյ Պիլ Քոլմէն , ապա Րիչըրտ Քարէյ եւ վեր – ջապէս Պ . Մերքատօ :

Այս վերջինը մեռելի մը պէս ժպտուն էր եւ կը վախնար որ կրնայ ամբաստան – ուիլ երբեւ անխոհեմութեամբ ոճիր դոր – ծած , բոլոր քիմիական վտանգաւոր դեղե – րը մէջտեղ ձգած ըլլալուն համար :

Ամէն մէկը նստաւ տեղանին չուրջը , լինչպէս Պ . Փուարոյի հասած օրը : Պիլ Քոլմէն եւ Դաւիթ Էմմըթ վարանում ցոյց տուին նստելէ առաջ եւ կողմնակի ակ – նարկ մը նետեցին դէպի Շէյլա Րէյլի , որ ոտքի էր պատուհանին առջեւ , կնաակ դարձուցած իրենց :

— Շէյլա , նստելիք տե՞ղ մը կ'ուզէք , հարցուց Պիլ : Իսկ Դաւիթ Էմմըթ իր հա – ճելի եւ յստակ ձայնով ըսաւ .

— Նստիլ չէ՞ք ուզեր :

Աղջիկը իրեն դարձաւ եւ երկու երի – տասարդներուն նայեցաւ : Երկուքն ալ մէկ մէկ ախոռ կը հրամցնէին իրեն : Ինքնի – րենս կ'ըսէի թէ արդեօք ո՞րը պիտի ընտ – րէք :

Ի վերջոյ ոչ մէկը առաւ :

— Շնորհակալ եմ , կը նախընտրեմ հոս նստիլ , ըսաւ կարուկ չեշտով մը :

Եւ տեղաւորուեցաւ տեղանի մը անկիւ – նը , պատուհանին մօտ , քրթմնջելով .

— Եթէ , անշուշտ հարիւրապետը որեւէ անպատեհութիւն չի տեսներ , :

Ջեմ գիտեր թէ ինչ պիտի ըլլար հարիւ – րապետին պատասխանը , եթէ Փուարօ չկանխէր դինքը :

— Խնդրեմ , Օրիորդ , հոդ մնացէք : Նոյնիսկ անհրաժեշտ է որ ներկայ ըլլաք մեր վիճաբանութեանց :

Շէյլա յօնքերը վեր առաւ .

— Անհրաժե՞շտ :

— Ուրիշ բան չուզեցի գործածել , Օրի – որդ : Բանի մը հարցումներ ունիմ ձեզի :

Աղջիկը նորէն վար առաւ յօնքերը , բայց լուռ մնաց : Պատուհանէն դուրս նա – յեցաւ , իբրեւ թէ իր անտարբերութիւնը ցոյց տալու համար սրահին մէջ անցած դարձածին :

— Այժմ , ըսաւ հարիւրապետը , վեր – ջապէս պիտի դիմանաք ճշմարտութիւնը :

Ամէն բանէ առաջ գործի մարդ , տեսակ մը անհամբերութեամբ կը խօսէր : Այդ պահուն իսկ , համոզուած եմ թէ ինքզինքը կ'ուտէր երթալ հայր Լավինյին փնտռելու կամ իր մարդիկը անոր տեւէն ղրկելու համար :

Շէյտակի ակնարկ մը նետեց Փուարօ – յի .

— Այս թշուառականը եթէ ըսելիք մը ունի լինչո՞ւ չի խօսիր :

Այս բառերը կը դուշակէի իր լեզուին ծայրը :

Փուարօ կարգով մեղի նայեցաւ հաւա – նութեան երեւոյթով մը եւ ոտքի ելաւ :

Ճիշդ է որ առ նուազն եղերական ճառ մը կը սպասէի Պելժիացիէն , բայց ոչ ա – րարերէն նախադասութիւն մը :

Աչքերս , արաբերէն խօսեցաւ մեղի հետ : Ցամր եւ հանդիսաւոր , գրեթէ եր – կիւղած ձայնով մը հետեւեալ բառերըար – տասանեց .

— Պիսմիլլահ էլ բահման էլ բահիմ :

մի հրամանատարին : Իսան ոսոխականները թափօրին պիտի հետեւին հեծելներով : Պալատին մէջ պաշտօնի փոխանցումը պիտի կատարուի 10·40ին : Ցետոյ, ժամը 11·20ին երկու նախագահները քաղաքապետարան պիտի երթան, ուր ընդունելութիւն մը սարքուած է : Խառատուն վայրկեան եաք, հրաժեշտ առնելով, երկու նախագահները պիտի երթան Պ. Վէնսան Օրիոլի նոր բնակարանը, հետոտն, ընկերակցութեամբ Սէնի նահանգապետին եւ ուրիշ պաշտօնատարներու :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԴԵՐՄԱՆԻՈՑ երեսփոխանական ժողովը առաջին ընթերցումով քուէարկեց օրինագիծ մը որով կը փոխուին սահմանադրութեան կարգ մը կէտերը, փութացնելու համար երկրին վերաշինումը : Վարչապետը եւ չորս պետաւոր խմբակցութիւններ ուժ տուին օրինագծին, բացատրելով թէ կառավարութիւնը արդէն իրաւունք ունի վերաշինում կատարելու, յանուն երկրին պաշտպանութեան : Ընկերվարականները հակառակ են :

ՀԻՒՍ. ՔՈՐԷԱՑԻ այն 22·000 զերիները որոնք մերժած էին իրենց հայրենիքը վերադառնալ եւ որոնք Հնդկաստանի պաշտպանութեան տակ էին, դաշնակից հրամանատարութեանց պիտի յանձնուին յունուար քսանէն սկսեալ :

ՁԻՒՆԸ աւերները դործել սկսաւ նաեւ Կեզր. Ֆրանսայի մէջ : Պիրէնեան եւ Ալպեան չրջաններէն ամբողջ դիւղեր կզգիացած են : Բուռն փոթորիկ մը կը դժուարացնէ հաղորդակցութիւնները : Աւարիոյ մէջ արդէն երեւան հանուած են 114 դիակներ : Օդը մեղմացած ըլլալով կը վախցուի որ նոր ձիւնակոյտեր սահին :

ՕԴԱՆԱՒ մը որ Հռոմ հասած էր փլիպեան կղզիներէն, չախչախուելու ցուրենի արտի մը մէջ, անձրեւին եւ մշուշին հետեւանքով : Եօթը ճամբորդները եւ ինը օդաչուները մեռան : Միայն հիւրընկալ օրխորդին դիակը դտնուեցաւ :

ՄԱՐՍԷՑԻ կեսթափոյին անդամներուն դէմ չատ ծանր ամբաստանութիւնները ուղղեցին վկաները : Մէկը պատմեց թէ 1200 հոդի Սէն փիէռի բանտէն ճամբայ հանուած էին դէպի Գերմանիա եւ միայն հինդը վերադարձան : Կին մը պատմեց թէ ընտանիքին 17 անդամները աքսորուեցան եւ միայն երկու հոդի վերադարձան : Ամբաստանեալներէն միայն 11ը ներկայ են :

ԴՐԱՄ ՈՒՆԻՑ ԹՈՒՐՔԻՈՑ ՄԷՋ

Ակռայ առաջ Պոլսոյ թերթերէն առնելով հրատարակեր էինք անունները այն Հայերուն որոնք դրամ ունին Թուրքիոյ զանազան դրամատուներուն մէջ : Այս գումարները յանձնուած են կեզր. Դրամատուն եւ չեն պահանջուած աւելի քան տասը տարիէ ի վեր : Եթէ երկու տարուան ընթացքին չպահանջուին, պետական դանձուն պիտի յանձնուին :

Ահաւասիկ նոր ցանկ մը (7 Յունուար 1954) .—

Հ. Քէօսէեան, Շնորհք, Տիգրանի ժառանգորդ Նշան, Փանոսեան, Մորճիքեան, Գեղամ Քաչքալեան, Մկրտիչ Քաչքաչեան, Գրիգոր Զինճիրճեան, Հերմինէ Կանաչեան, Մաքրուհի Պալճեան, Երանուհի Յարութիւնեան, Իօժէնի Թիլքի, Օննիկ Փափազեան, Արշակ Գավաֆեան, Արայ Սարգիս, Յովհաննէս Ազարակցեան, Աբրաքսի Գալփաք, Անահիտ Երուանդ, Մկրտիչ Ալթընօղլու, Արամ Խմէք, Պ. Սէֆէրեան, Մարի Հալլուգեան, Արամ Թորոս եան, Աւետիս Նշան, Սրբուհի Շահպազ, Թագուհի Սէօնմէզ :

(Շար.)

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այս կիրակի Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի պատարագի ընթացքին վնասուած արք. Բիպարեանի յիշատակին :

Ցետ պատարագի մասնաւոր հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի նաեւ եկեղեցասէրն եւ բարերար Ալեքսանտր Մանթաշեանի եւ Մանթաշեան զերդաստանի համօրէն ննջեցեալներու յիշատակին : — (ԴԻՒԱՆ)

ՍԻՓԱՆ ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբին նոր չրջանի բացման հաւաքոյթը տեղի կ'ունենայ կիրակի, 17 Յունուար, կէսօրէ վերջ ժամը 3էն 9 : Ազգ. Տունը, 32 ռիւ տը Թրէվիզ :

Կը հրաւիրենք բոլոր նախկին անդամներն եւ ամէն անոնք որ կը փափաքին անդամագրուիլ :

ՄԱՐՍԷՅԻ ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՅՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Սալոն Ալհամպրայի մէջ

Այս չաբաթ ժամը 21էն մինչեւ լոյս :

Նախաձեռնութեամբ Շրջ. Վարչութեան եւ հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէի : Մասնակցութեամբ 11 մասնաճիւղերու :

Կը խօսին ընկեր Վ. ՊԱՐՈՆՎԱՐԴԵԱՆ (Հ. Ց. Դ. Ն. Ս. Կ. վարչութեան կողմէ) եւ Պ. ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ :

Գեղարուեստական ընտիր բաժին :

Ձաւեշտ մը Ն. Ս.ի Սէն Լուի մասնաճիւղի կողմէ : Հայկական պարեր՝ Լա Սիոթայի եւ Սէնթ Անի Նոր Սերունդի կողմէ : Եւրոպական պարեր ընկերակցութեամբ ՐԻՑՄՕՆ ԼՕՐԻՆՋԻ մեծ նուագախումբի :

ՕՐՈՒԱՆ ԴԻՐՔԸ

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆ ՎԵՐՑԻՇՈՒՄՆԵՐ

(ԹԱԼԷԱՓԻ ԱՇԱՓԵԿՈՒՄԸ)

Գրի առաւ Վահան Միհնախորեան : Պատկերազարդ, 475 մեծադիր էջ, ընտիր տպագրութեամբ :

Գին (Թղթակազմ) հազար Ֆրանք : (Թղթատարի ծախքով 1100 Ֆրանք) :

Սակաւաթիւ օրինակներ ունինք լաթակազմ, դին 1200 Ֆրանք : (Թղթատարի ծախքով 1300 Ֆրանք) :

Ցրանսայի եւ հարեւան երկիրներու համար դիմել ՅԱՌԱՋի վարչութեան :

ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ 1954

Նոր ստացանք վերջին ծրարները :

Փութացէք օգտուիլ առիթէն :

Դին 1200 Ֆր., թղթատարով 1270 Ֆր. :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԷԼ

Կը կազմակերպէ դասախօսութիւն մը, այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը հինդ Յին Քաֆէ Նոայլ սրահը :

Կը խօսի Պ. ՄԱՐՏԻՐՈՍ ԿԻՒՄՇԵԱՆ Նիւթը՝ «Հայ ըլլալու հպարտութիւնը »

Մասնաւորապէս կը հրաւիրուի նոր սերունդը, որուն առիթ պիտի տրուի արտայայտուելու եւ ներկայացնելու իր տեսակէտները : Մուտքը ազատ է

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ԿՐԷՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Հովանաւորութեամբ եւ ներկայութեամբ քաղաքապետ ՏՈՔԹ. ՄԱՐԹԷՆԻ :

Կրէնոպլի մանուկներուն համար այլեւս աւանդական դարձած «Մանուկներու Օր»ը կը տօնուի Ֆ. Կ. Խաչի կողմէ, կիրակի 17 Յունուար, ժամը 15·30ին, Արմէնօնվիլի սրահին մէջ :

Մեծ պատրաստութիւն տեսնուած է, հայկական տաքուկ մթնոլորտի մը մէջ զուարճացնելու համար թէ մանուկները եւ թէ ծնողները ու երիտասարդութիւնը :

Երգ, արտասանութիւն եւ հաճելի անակնկալներ դպրոցի աշակերտներուն կողմէ : Կաղանդ պապան խնամքով պատրաստուած ծրարներ պիտի բաժնէ բոլոր մանուկներուն, սրահին մէջ :

Ճոխ պիւֆէ : Տաքցուած սրահ եւ եւրոպական պարեր մինչեւ կէս գիշեր՝ մասնաւոր նուագախումբով :

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի :

Յունուար 17ին, կիրակի օրը կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, Յոյներու սրահը, 5 ռիւ Պօնփուա, Լիոն :

Գեղարուեստական բաժին : Երգ, արտասանութիւն եւ անակնկալներ :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Բարձր Հայքի Հայր. Մարտէյլի Միութեան դիմակաւոր պարահանդէսը, վեց Մարտ, Քլիւպի սրահին մէջ :

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՒԻ

Վարժ չարժուհի մը (չօֆէօր) տրամադրելի է իր կառքով (Փէօժօ 203) կամ առանց կառքի :

Դիմել Տիւտիւֆեեան՝ 83 ռիւ Սէն Տընի, Քոլոմպ, (Սէն) :

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ՄԱՐՍԷՅԻ ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՅՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Սալոն Ալհամպրայի մէջ

Այս չաբաթ ժամը 21էն մինչեւ լոյս :

Նախաձեռնութեամբ Շրջ. Վարչութեան եւ հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէի : Մասնակցութեամբ 11 մասնաճիւղերու :

Կը խօսին ընկեր Վ. ՊԱՐՈՆՎԱՐԴԵԱՆ (Հ. Ց. Դ. Ն. Ս. Կ. վարչութեան կողմէ) եւ Պ. ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ :

Գեղարուեստական ընտիր բաժին :

Ձաւեշտ մը Ն. Ս.ի Սէն Լուի մասնաճիւղի կողմէ : Հայկական պարեր՝ Լա Սիոթայի եւ Սէնթ Անի Նոր Սերունդի կողմէ : Եւրոպական պարեր ընկերակցութեամբ ՐԻՑՄՕՆ ԼՕՐԻՆՋԻ մեծ նուագախումբի :

ՆՆՋՈՑՔ ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Անիէռի մասնաճիւղին :

Կիրակի 17 Յունուար ժամը 16 — 23, 149 bis. Av. d'Argenteuil, Asnières

ԴԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԲԱԺԻՆ

Խմբերգ, մեներգ, պար, արտասանութիւն եւ «Թորոս Յառաջի արկածները », խիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտ, երկու արար : Ճոխ պիւֆէ : Ազատ մուտք

Փորթ Քլիչէյէն թիւ 140, Փորթ Շամփէռէյէն թիւ 165 հանրակառք, իջնել Փլաս Պուրկինեօն, կամ Սէն Լազարէն չոգեկառք, իջնել Պուա Քոլոմպ :

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Կ. Խաչի Պորտոյի մասնաճիւղի տարեկան դպրոցական հանդէսը եւ Մանուկներու Օրը այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին Մուլէն Պլէօյի սրահը, Սընօն :

Խմբերգ, արտասանութիւն, մեներգ, եւայլն :

Աչակերտներու կողմէ կը ներկայացուի « Անիին Գանձանակը » թատերգութիւն, 4 արար :

Սրահին ջերմութիւնը ապահովուած է :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Վիէնի Հ. Մ. Ը. Մ.ի տարեկան պարահանդէսը այս չաբաթ իրիկուն, Սալ ոտ Ֆէթի չքեղ սրահներուն մէջ, ժամը 8էն մինչեւ առաւօտեան ժամը 2 :

Մուտքը՝ 200 Ֆրանք :

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

THEATRE G. VERDI

56, Rue d'Alger, Marseille

Շաբաթ, 23 Յունուար ժամը 21ին

Նախաձեռնութեամբ ԱՐՄԵՆԻԱ երգչախումբին եւ մասնակցութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի, Բարեգործականի, Երիտ. Միութեան, Համազգայինի, Մչ. Միութեան, Վասպուրականի Հայր. Միութեան եւ Արեւնուէներու Միութեան :

Հրաւիրուած է յայտնի երգչուհի՝

ԱՐՓԻՆԷ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ

Ցայտապիր — Ռախմանինով, Զայքովսքի, Պռամս, Սէն Սանս, Կոմիտաս վրդ., Ռ. Մելիքեան, Խաչատուրեան, Ալէմշահ, Վ. Սարգսեան :

ԴԵՂԱՐԱՆ

SILVESTRE

46, Rue de Trévise, Tél. PRO. 86-41

Ազգ. Տունէն դէպի Լաֆայէթի անկիւնը

Լաւագոյն ընդունելութիւն վերապահուած է Թաղիս հայ յաճախորդներու :

Կը խօսուի նաեւ հայերէն :

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍԸ

HOTEL GEORGE V-ի

ՇՒԵՂ. ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ, ԿԻՐԱԿԻ 31 ՅՈՒՆՈՒԱՐ ԺԱՄԸ 16ԷՆ 24

ATTRACTIONS

Ընտիր նուագախումբ : Խճողումի տեղի չտալու համար կը խնդրուի այժմէն ապահովել սեղաններն ու տոմսերը՝ Դիմելով Պ. Պ. Ա. ԱՃԷՄԵԱՆի՝ PRO. 03-19

ՆՈՒՊԱՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի TRU. 47-48

կամ Փարիզի եկեղեցւոյ դիւանին ELY. 67-03

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՊԼՒՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Ռոստոմ ենթակոմիտէի ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, ընկեր Մանուկի բնակարանը :

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի առաւօտ ժամը 9·30ին Ահարոնեան ակումբը : Կարեւոր օրակարգ :

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ մասնաճիւղը հաւաքոյթ մը սարքած է իր ժրաջան ընկերուհիներէն Օր. Արուսեակ Զէյթունլեանի Ամերիկա մեկնումին առթիւ, այս երկուշաբթի ժամը 3ին, Տիկին Աո. Զիթունէի բնակարանին մէջ : 13 ռիւ Քոմարթէն, 4րդ յարկ : Մէթրօ Մաոըլէն կամ Հավրը Քոմարթէն : Կը հրաւիրուին ընկերուհիները :

«ԱԶԱՏ ՀԱՑԱՍՏԱՆ»ի ժողովը այս կիրակի, ժամը 14·30ին, սովորական հաւաքատեղին :

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Կեդր. վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի չրջանի մասնաճիւղերը, այս չաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Քաֆէ Ռէյժանի վերնայարկը :

ՏԱՐՕՆ – ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի կէս օրէ վերջ, Փլաս տ'Իթալի, Քաֆէ Քլէռ մը Լիւնի վերնայարկը : Խիստ կարեւոր օրակարգ : Կը խնդրուի մեր բոլոր հայրենակիցներէն ներկայ ըլլալ :

ՍԵՒ. ՄՈՒՐԱՏ Ուսումնասիրական ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ եաք ժամը 3·30ին, Իսիի Մըլմեան սրահը : Կը հրաւիրուին նաեւ համակիրները : Դործօն անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԻ ԴԱՒԻԹԵԱՆ եղբարք պէտք ունին աչկերտի մը :

Դիմել՝

53, Cours Lieutaud, Marseille.

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ.— Փարիզէն իրենց մայրը կը փնտռէ իր զաւակները Յակոբ եւ Նազարէթ Փէմպէճեաններ : Հօր անունն Մանուկ : Բնիկ Կեսարացի : Պոլսէն մեկնած են 1923ին : Թախանճապին կը խնդրուի լուր տալ, «Յառաջ»ի հասցէով : Կը խնդրուի «Յուսարեր»էն արտատպել այս փնտռտուքը :

ՏԱՒՈՒԷ

Կօշկակարի խանութ մը

22, Montée des Accoules

Մանրամասնութեանց համար դիմել

31, Rue Ste. Françoise, Marseille

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Ձեռնարկուներ (անթրփռնէօռներ) Շըմիզիէի համար : Ներկայանալ օրինակով մը (մօտէլ) :

Tricot VIENNA

40, Rue de Montmorency

Tél. TUR. 40-11

17, Bld. des Capucines

(Face au Café de la Paix)

★

Tél. : OPÉra 80 - 34

— 00 - 25

ՅԱՏԿԱՊԷՍ ԿԸ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԻ ՓԱՐԻԶ ԱՊՐՈՂ ԿԱՄ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԷՆ ԵԿՈՂ ՀԱՑԵՐՈՒՆ ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Կ. ԳԱԶԱԶԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ 17 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
DIMANCHE 17 JANVIER 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7271 — 30e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2682

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

« ԷՋՄԻԱԾՆԱՍԵՐ »

●

Նոր սաացանք «Էջմիածին» ամսագրին 1953 Հոկտեմբերի թիւը եւ խմբագրականէն կ'օրինակենք այս բառը, անփոփոխ պահելով ուղղագրութիւնը :

Խմբագրականին խորագիրը,— «Ամենայն Հայոց ընդհանրական Հայրապետութիւնը եւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսութիւնը» :

Հէ՛յ աշխարհ : Ուղղական «Կիլիկիա» , սեռական «Կիլիկիոյ» : Եւ «ակը»ն ալ սեր, որ, եթէ չենք սխալիր, կ'արտադրուի կոկորդի ազարակներուն մէջ...

Գոնէ չնա՛րհ ընէին արտօնելու որ զանազան հաստատութեան մը պաշտօնաթերթը դասական ուղղագրութեան հետեւէր , երբեւ յիշատակ :

Անցնինք օրակարգին :

Ամենայն Հայոց կաթողիկոսութեան պաշտօնաթերթը հինգ էջի վրայ կը պարզէ իր տեսակէտները երկու Աթոռներու յարաբերութեանց մասին :

Այս առթիւ կը յիշէ զանազան վկայութիւններ ,որոնց վաւերականութիւնը ճշդել՝ կը թողունք մասնագէտներու :

Խմբագրականին մէջ մեր ուշադրութիւնը գրաւեցին երկու պարագաներ :

Նախ՝ օտարոտի եւ յարձակողական չեշտ մը, որ անչուշտ պղտոր աղբիւրէ մը կը բխի : Ցեսոյ՝ ջերմ յանձնարարական մը՝ ներկայ տեղապահը կաթողիկոս ընտրելու :

Խմբագրականը կը յորդի հայրական եւ աղգասիրական յորդորներով : Բայց այս երկու խորթ ձայները կը տիրապետեն ա-նոնց վրայ, եւ ամէն ինչ կը դառնայ քարոզչական մարդանք :

Ահաւասիկ յարձակողական մասը, ա-ռաջին էջին վրայ.

— « Գաղտնիք չէ, որ այսօր Սփիւռքի մէջ, յատկապէս Սիրիայում եւ Լիբանանում կան հայ ժողովրդի, Հայաստան-եայց Առաքելական Եկեղեցու միասնութեան յայտնի եւ թաքուն թշնամիներ, հաղարկանապէս վանատուած, բարոյապէս այլասերուած, «անպիտանիք ի հաւատս» մարդիկ, որոնք բոլոր անհերելի միջոցներով աշխատում են հայ-հայել հայ ժողովրդի կուռ միասնութիւնն ու համախմբուածութիւնը մեր եկեղեցու շուրջը» :

Ինչպէս կը տեսնէք, մինչեւ Էջմիածին փոխադրուելը են զանազան քսութիւնները , դրաւոր թէ բանաւոր : Եւ որովհետեւ կաթողիկոսը միայն քանի մը դիմակաւոր թերթեր եւ հատընտիր ճամբորդներ կը տեսնէ , իւրացուցեր է բոլոր ասէ-կոսէները :

Բառերն անդամ արտածում են : Փո-խանցուած՝ թերթէ թերթ եւ բերնէ բե-րան :

Ինչո՞ւ այսքան իրար անցեր է պատմական Էջմիածինը, բաժանման վտանգները երեւակայելով և նոյնիսկ իր նախընտրած թեկնածուն առաջարկելով, իբրեւ չար-խափան :

Մենք սկիզբէն ի վեր վերապահ դիրք մը բռնած ենք այս հարցին հանդէպ, սպա-սելով որ իրաւասու մարմինները յանդին լաւագոյն եզրակացութեան :

Եթէ այսօր կը խօսինք, պատճառը այն որ «Էջմիածին» իսկապէս ապերախտ եւ ձախաւեր փորձ մը կը կատարէ , իբրեւ թէ միասնականութիւնը պաշտպանելու համար :

Թերեւս Էջմիածնի մէջ տակաւին չեն դիտեր , կամ այդպէս կը ձեւացնեն :

Այստեղ, ազատ արտասահմանի մէջ , դժուար չէ հաստատել թէ որոնք են Հայ-եկեղեցւոյ «յայտնի եւ թաքուն թշնամի-ներ»ը, «քաղաքականապէս վճռաւորած , բարոյապէս այլասերուած» մարդիկը :

Քանի որ սկսանք, վերջացնենք» :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

Ո՛ՒՐ ՊԻՏԻ ԳՈՒՄԱՐԵՆ ԺՈՂՈՎԸ

★

ՄԻՋԻՆ ՃԱՄԲԱՅ ՄԸ ԿԸ ՓՆՏՌԵՆ

Երէկ լուր տարածուած էր թէ արեւմտեան Դաշնակիցները հաւանած են որ Ցունուար 25ի ժողովը փոխն ի փոխը դումարուի Պերլինի արեւմտեան եւ արեւելեան չրջաններուն մէջ, ինչպէս կ'առաջարկէն Ռուսերը :

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարութիւնը անմիջապէս հերքեց այս լուրը : Պաշտօնատան խօսնակը յայտարարեց թէ ոչ մէկ որոշում տրուած է Ամերիկայի, Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ կողմէ եւ թէ բանակցութիւնները կը շարունակուին դիւանագիտական ճամբով :

Զորս հրամանատարները նոր հրահանգներ ստացած ըլլալով, հինգերորդ նիստը պիտի գումարէին երէկ, վերջնական եզրակացութեան մը յանգելու համար : Փարիզի մէջ չրջած լուրերու համաձայն, ա-րեւմտեան պետութիւնները պիտի առաջարկեն չէզոք հսկակել վերստուգիչ յանձնախումբին չէնքը, որ կը գտնուի ա-մերիկեան չրջանին մէջ եւ կամ ուրիշ չէզոք հաւաքատեղի մը գտնել : Այդ պարագային չորս պետութեանց ոստիկանական ուժերը պիտի ապահովեն չէնքին չէզոքութիւնը : Արեւմտեան Գերմանիոյ կառավարական չրջանակներուն մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն այս վիճաբանութեանց : Կը կարծուի թէ կարելի պիտի ըլլայ բանաձեւ մը գտնել, տեսակ մը վատիկան կամ միջազգային քաղաք ըս-տեղծելու համար, որպէսզի կողմերը արժանապատուութեան խնդիրներ չյարու-ցանեն : Ինչպէս կը յիշուի , Դաշնակից-ները նախապէս սակարկած էին ժողովը գումարել Զուիցերիոյ Լուկանօ քաղաքին մէջ, բայց Մ. Միութիւնը մերժեց :

× Մինչ այս մինչ այն, հակաճառու-թիւնը կը շարունակուի միջազգային մա-մուլին մէջ, Ցունուար 25ի խորհրդաժո-ղովին յաջողութեան մասին : Ամերիկեան մամուլը բարենշան չի գտներ Մոսկուայի թերթերուն վերջին արտայայտութիւննե-րը՝ դերմանական հարցի մասին : Անոր կարծիքով, Մ. Միութեան քաղաքակա-նութիւնը չէ փոխուած եւ իր առաջարկած պայմանները անընդունելի են :

Միւս կողմէ վիճաբանութիւն մը բաց-ուած է ամերիկեան թերթերուն մէջ, Մ. Միութեան կարագ եւ ուրիշ պիտոյքներ ծախելու մասին : Այդընհանուրի կառա-վարութիւնը տրամադիր է զարկ տալու երկու երկիրներուն առեւտրական յարա-բերութեանց, բայց ուրիշ հոսանքներ կ'ընդդիմանան : Այս առթիւ առեւտրական նախարարը յայտարարեց թէ կարագը ա-ւելի աժան պիտի չծախեն Մ. Միութեան, ի վնաս ամերիկացի տանտիրուհիներուն :

× Ուաշինկթընի խորհրդային դեսպանը եւ Մ. Նահանգներու արտաքին նախարա-րը նոր տեսակցութիւն մը պիտի ունենան, Պերլինի խորհրդաժողովէն առաջ : Այս տեսակցութեանց մասին տեղեկութիւններ կը տրուին Անգլիոյ :

ՁԵՒԱԼ ՊԱՅՄԱՆ ԱՄԵՐԻԿԱ Կ'ԵՐԹԱՅ

Թուրքիոյ հանրապետութեան նախա-գահը Մ. Նահանգները պիտի երթայ Ցունուար 27ին, իր կնոջը, եւ բազման-դամ չքախումբի մը հետ : Զորս օր հիւր պիտի ըլլայ Տէր եւ Տիկին Այզընհաուըրի : Ուաշինկթընի մէջ պիտի դիմաւորուի փոխ-նախագահ Նիքսընի կողմէ : Առաջին օրը Սպիտակ պալատին մէջ անցընելէ ետք , Տէր եւ Տիկին ճաշկալ պիտի առաջ-նորդուին Պլեր Հաուզ, որ պաշտօնական բնակարանն է ականաւոր հիւրերու :

Հետագիրը կ'ըսէ թէ արտակարգ պատ-

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ ...

Նորէն կը թղթատեմ Լիբանանի հայկական կուրսանոցին թերթը, «*Լոյս*», որ միեւնոյն ատեն տեղեկագիրն է հաստատութեան 25ամեայ յոբելեանին :

Պատկերներ, պատկերներ, մէկը միւսէն խօսուն :

Ահաւասիկ աչազուրկ աղջիկ մը որ կը գրէ կոյրերու յատուկ տառերով (Պրայ) :

Աչազուրկ մանչերու դասարան մը , վարժուհին ալ կոյր :

Աչազուրկ պզտիկներու մանկապարտէզը , ուր խաղեր կը սորվին :

Մարզանք աչազուրկ տղոց :

Դարձեալ մարզանք, ուղիղ շարքի կեցած :

Նուագախումբ աչազուրկ տղոց, զանազան գործիքներով :

Աչազուրկ վարպետը կողով շինել կը սորվեցնէ իր աշկերտին :

Կուրսանոցի արհեստանոցը սկզբնական շրջանին :

Աչազուրկ տղամարդ ուռիի ճիւղեր կը կեղուեն, կողով շինելու համար :

Իւրաքանչիւր աչազուրկ իրեն յատուկ աշխատանքով զբաղած :

Եղէգէ աթոռներ եւ թիկնաթոռներ՝ աչազուրկ տղոց կողմէ շինուած :

Աչազուրկ աղջիկներ՝ իրենց տնական գործերով զբաղած :

Աչազուրկ փոքրիկներ պտոյտի կ'երթան իրենց ճաշերով :

Աչազուրկ աղջիկներ բուրդէ գնդեր կը փաթթեն :

Կապերտի արհեստանոցը, ուր կը գործեն աչազուրկ տղամարդ եւ աղջիկներ :

Տակաւին յիշէի՞ :

Տեղեկագրէն կ'իմանամ թէ 1925 Ապրիլ 1էն ասդին, Ղազիրի կուրսանոցին մէջ պատսպարուած են 116 աչազուրկներ (59 մանչ եւ 57 աղջիկ) :

Տարիներու ընթացքին այս թիւին վրայ աւելցած են 163 կոյրեր, խուլ – համրեր եւ անդամալոյծներ, ուրեմն համագումար 279 դժբախտներ :

« Աչազուրկներուն մեծ մասը եւ մանաւանդ կիսովին կոյր երիտասարդները կեանքի մէջ տեղ մը գրաւած են, ամուսնացած եւ առողջ զաւակներու տէր եղած են եւ համեստ օրապահիկ մը ապահոված» :

Կան որ դարձած են կարող արհեստաւորներ, նոյնիսկ խանութի տիրացած :

Եւ այժմ կը մնան 77 կոյր, խուլ – համր աշակերտներ, պատճառներն ալ հաշուելով : (Հաստատութիւնը Պէյրութի Պուրճ Համուտ թաղը փոխադրուած է այժմ) :

Ինչ կ'ուզէիք որ աւելցնէի այս վկայութեանց վրայ, այնճան կենդանի եւ շօշափելի :

Վ.Ա.Հէ

ՆՈՐ ՆԱԽԱԳԱՀԸ ԳՈՐԾԻ ՁԵՌՆԱՐԿԵՑ

Հանրապետութեան նոր նախագահը, Պ. Ռընէ Քոթի, չաբաթ օր էլիզէի պալատը փոխադրուեցաւ սովորական հանդիսաւորութեամբ : Գահակալութիւնը ժողովուրդին հաղորդուեցաւ թնդանօթի 21 հարուածներով : Ըստ աւանդութեան կարմիր դորգ մը փռուած էր էլիզէի պալատին մէջ : Քանի վայրկեան անցաւ այդ դորդին վրայ կոխելէն մինչեւ պաշտօնի ձեռնարկելը :

Ինչպէս որոշուած էր, պաշտօնական արարողութիւններէն եւ Փարիզի քաղաքապետարանին մէջ սարքուած ընդունելութենէն վերջ, Պ. Ռընէ Քոթի նախորդ նախագահը առաջնորդեց իր մասնաւոր բնակարանը, հետիոտն : Ժամը 3·30ին նոր նախագահը այցելեց Անծանօթ Զինուորին դամբարանը եւ Մոն Վալերիէն դնաց, ծաղկեպսակ մը դնելու համար դիմադրական ճակատի զոհերուն դամբարանին վրայ : Անթեղը եւ հետաոտիլը (թելեվիզիոն) ժամը ժամին կը ներկայացնէին նախագահական պաշտօնի փոխանցումը եւ միւս արարողութիւնները :

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

ՆՈՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ԽՒՍՓ ՄԱՔՐԱԳՈՐԾՈՒՄ

Եգիպտոսի կառավարութիւնը Ցունուար 15ին հրատարակեց իր յայտարարութիւնը որով պաշտօնապէս կ'ամբաստանէ Իսլամ Եղբայրութիւնը թէ դաւեր սարքած է պետութեան դէմ, կապեր հաստատելով Անգլիացիներուն եւ համայնավարներուն հետ :

Հետապնդումները եւ ձերբակալութիւնները կը շարունակուին : Արտակարգ մի-ջոցներ ձեռք առնուած էին ուրբաթ օր , բայց որ եւ է դէպք չպատահեցաւ : Հա-րիւրաւոր հաւատացեալներ հանդարտօրէն աղօթեցին էլ Ազհարի մզկիթին մէջ որ իսլամութեան օրրան մըն է :

Գահիրէի անգլիական դեսպանատան ներկայացուցիչը վճռապէս հերքեց այն մեղադրանքը թէ բարձր պաշտօնատար մը տեսակցեր է Իսլամ Եղբայրութեան վարիչներէն Սալեհ Աչմաուիի հետ : Թերթերը ուշադրաւ կը գրեն որ Ցեղափոխական կոմիտէն իր զեկոյցին մէջ յատկապէս կը յիշէ Անգլիան, մինչդեռ ուրիշ տաեն կը դոհանար « օտար պետութիւն » բացատրութեամբ : Զեկոյցը անդլիացի պաշտօնեաներու անուններն ալ կը յիշէ : Եւ խօսքը ուղղելով Իսլամ Եղբայրութեան , կ'ազդարարէ թէ «երբեք թոյլ պիտի չտան որ նոր չարիքներ գործուին կրօնի անուն-նով եւ երկրին ճակատագրին հետ խաղան ի շահ անձնական փառասիրութեանց» :

× Եգիպտական մամուլը հրատարակելով կառավարական զեկոյցը, ուրիշ մանրամասնութիւններ կը հաղորդէ տակ-բողջ անցուդարձի մասին : Երեսուն սպա-ներ արձակուած են ոստիկանական վար-չութենէն : Բանակին մէջ ալ մաքրատար-ծումներ կը կատարուին :

Իրաղէկներ կը կարծեն թէ Իսլամ Եղ-բայրութիւնը զաղանի գործունէութեան պիտի նուիրուի այսուհետեւ, ինչպէս ը-րած է ուրիշ տաեն : Զօր. Նեգիպի կառա-վարութիւնը վստահ է իր վերջնական յաղթանակին վրայ :

Ո՛Վ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՑ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ

●

ԷՋՄԻԱԾՆԻ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆ՝ ԽՍՓ ԱՐՔ.

ԽՄԲ.— Ամենայն Հայոց կաթողիկոսութեան պաշտօնաթերթը, «*Էջմիածին*» հետեւեալ տողերը կը սահեցնէ 1953 Հոկտ.ի խմբագրականին մէջ, Կիլիկիոյ կաթողիկոսական ընտրութեան առթիւ.—

«*Մխիթարական է նաեւ այն որ Անթիլիասի Մխայանութեան չարքում գանւում է կաթողիկոսական Գահի արժանաւոր այնպիսի մի թեկնածու, ինչպիսին Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսական ընդհանուր փոխանորդ Ամենապատիւ Տ. Խաչերք. Աջապահեանն է, որը վայելում է ոչ միայն Ամենայն Հայոց Հայրապետի բարձր համակրանքն ու վստահութիւնը իրը ատպար, հայրենասէր ու էջմիածնասէր եկեղեցական, այլ նաեւ իր Աթոռի մխայանութեան եւ Կիլիկեան հայ ժողովուրդի անվերապահ սէրը ու յարգանքը, որի անհերքելի ապացոյցն է այն փաստը որ տեղի միաբանութիւնը միաձայն ընտրել է նրան կաթողիկոսական տեղապահ* » :

Թեհրանի անգլ. դեսպան նշանակուած Պ. Սթիվընս, որ նախապէս կը վարչէր Սթոքհոլմի դեսպանութիւնը : Այսպէս կը վերահաստատուին դիւանագիտական յարաբերութիւնները որոնք խզուած էին 1953 հոկտեմբերին :

ԳԷՕԹԷ ԵՒ ՆԱՊՈԼԷՕՆ

Ա.

Նապոլէոն Բոնապարտն իր արագ վե – րելքի ճամբան էր բռնել եւ մէկը միւսի ե – տեւէից իրեն էր ենթարկում եւրոպական երկիրները: 1806ի ամառը նա հարաւային եւ արեւմտեան գերման պետութիւնները էից իր մականի տակ կազմեց այսպէս կոչուած « Հռենոսեան Միութիւնը»: Ու վաստօրէն վերջ գոյ արդէն իսկ խարխլած եւ քայ – քայման դուռը հասած գերման հպարտա – կան կայսրութիւնը միջնադարի: Նորա – կազմ Պրուսիան այժմ նաեւ իր գլխավե – րեւ կախուած տեսաւ դամոկլեան սուրը: Նրա հետ էր նաեւ, իր աշխարհագրական դիրքի բերումով իսկ, Վայմարի դքսու – թիւնը: Վերջինիս իշխանը, Կարլ Աու – գուստ, զօրավարի ասպիճանով Պրուսիա – յի բանակի մէջ էր մտած արդէն: Իր նա – խարարը եւ խորհրդականը, Գէօթէն, շատ էլ գոհ չէր այդ քաղաքականութիւնից:

Անհետաքրքիր էր արդէն պատերազմը Ֆրանսիայի եւ Պրուսիայի միջեւ: Ենայի ճակատամարտից (Հոկտ. 1806) յետոյ – կան դուբս եկած Ֆրանսացիները մտան նաեւ Վայմար: Հարթած դիւանագիտական դաշտում նպատակով ներս խուժեցին Գէօթէի տունը եւս ու քիչ մնաց վառնէլի ենթարկուէր բանաստեղծին կեանքը: Մի – ջամտեց նրա կարոլի կինը ու վերջ դուս վառնէլը: Ֆրանսիական իշխանութիւնն – ը պահանջեր զրկել եւ ապահովեցին նրա կեանքը եւ սեպհականութիւնը:

Մեծ էր կայսեր զայրոյթը դուքս Կարլ Աուգուստի դէմ: Ու Վայմարն եւս ստիպ – ուեցաւ մտնել Նապոլէոնին ենթակայ « Հռենոսեան Միութեան» մէջ, յանձն առնելով ծանր հատուցումներ վճարել յաղթականին:

Երկու տարի անց, 1808 Սեպտեմբեր: Այսպէս կոչուած Էրֆուրտեան վիհաժո – ղովը՝ գլխաւորութեամբ Նապոլէոնի եւ ռուս կայսր Ալեքսանդր Ա.ի ու մանակ – ցութեամբ չորս թագաւորների, երեսուն – եչորս իշխանների ու իշխանազունների եւ բազմաթիւ պետական գործիչների, զօրավար – ների, նախարարների եւն.: Այդ բոլորի դեղարուեստական պահանջին գոհացում տալու համար է Էրֆուրտ էր կանչուած Փարիզից դերասանական խումբը. «Ճը – րանսիական Թատրոն»ի՝ գլխաւորու – թեամբ Թալմայի: Եւրոպայի ճակատա – գիրն էր քննութեան առարկան երկու կայսրերի:

Անսալով Կարլ Աուգուստի յորդորնե – րին՝ Գէօթէն եւս՝ Էրֆուրտ էր եկել: Ներկայ էին նմանապէս ուրիշ բարձրա – տիճան անձեր, դրանց թւում նաեւ հետա – գայի կանցլեր (վարչապետ) Միւլլէր: Ի – մանալով որ Էրֆուրտ է դանուում Գէօ – թէն, Նապոլէոն անմիջապէս հրամայում է իր մի նախարարին, որ յաջորդ օրն ի – րեն ներկայացնեն Գէօթէին:

1808 Հոկտեմբեր 2: Առաջին տեսակցու – թիւնը երկու Մեծերի միջեւ Էրֆուրտ քա – ղաքում: Բանաստեղծն ինքն է տարբեր վերջ դրի առել այդ հանդիպումը, թէեւ ոչ բառականաչափ լրիւ: Ժամանակակից – ների հաղորդած ուրիշ տեղեկութիւններ որոշ չափով լրացնում են նրա պատմած – ները:

Գէօթէն նախ ներկայացում է կայսեր համհարզ Սաւարիին եւ ամենաղօր Թա – լեյրանին, ապա ներս է կանչւում արքա – յի մօտ: Նոյն այդ վայրկեանին այնտեղից լսում է տակաւ անունը Դարիւլի — դարձեալ յայտնի պետական գէմք եւ մի – եւնոյն ժամանակ գրող ու վարիչներից մէկը գերման գրաւուած երկրների: Ի – կոյն գահլիճ մը մտնում նա ուսուի մի փոքր յամենում է բանաստեղծը: Սա կը – կին մի անդամ լսում է իր անունը եւ ներս է մտնում անմիջապէս:

Ժամը տասնեւմէկին է, կէսօրից առաջ: Կայսրը, նախաճաշի է նստած մի մեծ, կլոր սեղանի առջեւ: Իր աջ կողմը, փոքր ինչ հեռու, կանգնած է Թալէյրանը, իսկ ձախ կողմը բաւական մօտ՝ Դարիւն, Նա – պոլէոն նշան է անում, որ իրեն մօտենայ բանաստեղծը: Սա կանգնած է մնում նրա առաջ՝ պատշաճ հեռաւորութեան վրայ: Ուշադիր դիտելուց յետոյ գերման հան – ճարին՝ ասում է Նապոլէոն, վու զ'էք էօն օմ, «Դուք մի մարդ էք, այնինքն՝ իսկա – կան մարդ»: Մի ուրիշ վարկածով՝ վուալա էօն օմ — ահաւասիկ մարդը: Ա – ուած՝ ոչ թէ տեսակցութեան սկիզբը, այլ վերջը միայն: Բանաստեղծը խոնար – հում է գլուխը: Կայսրը հարցնում է.— «Քանի՞ տարեկան էք»: — «Վաթսուն» , լինում է պատասխանը: « Լաւ էք պահել ձեզ: Գրել էք ողբերգութիւններ »: Գէօ – թէն ասում է պէտք եղածը:

Այդ միջոցին խօսք է առնում Դարիւն, Գերմանացիներին այնչափ ցաւ պատճա – ռած այդ մարդը, ասում է Գէօթէին, ու – զում էր չորել մեզ՝ ուզելով ցուցադրել իր ծանօթութիւնը գերման գրականու – թեան, այլեւ իր գրական կարծիքն այդ մասին: Դարիւն չէշտել է նմանապէս, թէ ինքը հմուտ է լատիներէնի եւ լոյս է ընծայել Հորացիուսի գործերը: Լաւագոյն կերպով է արտայայտուել Գէօթէի մա – սին, յիշելով կայսեր մօտ, թէ նա թարգ – մանութիւններ է արել Ֆրանսերէնից ու գերմաներէնի է վերածել Վոլտէրի «Մահ – մեզ»ը :

Նապոլէոն վրայ է բերել ու ասել, թէ բնաւ լաւ գրուածք չէ այդ: Ու մանրա – մասն քննութեան է ենթարկել զայն: Եւ առհասարակ՝ հանդէս է բերել հիմնական ծանօթութիւն ոչ միայն Ֆրանսիական, այլ եւ գերմանական եւ առանձնապէս Գէօթէի թատերական գրուածքների մա – սին :

Նապոլէոն այնուհետեւ խօսքը դարձրել է «Վերթէր»ի վրայ: Գէօթէն նոր միայն տեղեկացել է, որ նա եռանդուն ընթեր – ցողներից մէկն է իր երիտասարդութեան օրերի այդ տեղծագործութեան եւ արդէն եօթն անգամ կարդացել է ու լաւ ուսում – նասիրել զայն: Մի քանի ճիշտ դիտողու – թիւններից յետոյ, ասում է Գէօթէն , կայսրը կանգ առաւ յատկապէս գրուածքի մի կէտի վրայ եւ ասաց.— Ինչո՞ւ էք դուք այդպէս վարուել, ամէնուին ընա – կան չէ այդ: Հանդամանօրէն ու միանգա – մայն ճշդրիտ վերլուծութեան ենթարկե – լով գրքի այդ կտորը, յարամ է Գէօթէին:

Թէեւ սա որոշապէս չի ասում, թէ «Վերթեր»ի որ հատուածի մասին է եղել խօսքը, պարզ է սակայն այդ: Նապոլէոն նկատի է ունեցել գրուածքի այն կտորը , ուր ասուած է, թէ անյոյս սիրահար Վեր – թերի անվերջ տառապանքների վրայ եկել ու աւելացել է յետոյ մի ուրիշը, թէեւ անհամեմատ փոքրը, որ սակայն նմանա – պէս վճռական դեր է կատարել երիտա – սարդի ինքնասպանութեան որոշման հար – ցում: Այսինքն այն պարագան ,որ բարձր աղնուական դասակարգի մարդոց մի ըն – տանեկան հաւաքոյթին անհանդուրժելի է՝ համարուել ներկայութիւնը այդ քաղքենի տղայի, Վերթերի, ուստի եւ վերջինս հարկադրուելը է թողնել ու հեռանալ այդ անից: Դէպքը ծանրացիս վիրաւորել է ե – րիտասարդի առանց այն ալ խորացիս դառնացած սիրտը մանաւանդ այն պատ – ճառով, որ զարձել է չատերի խօսակցու – թեան եւ հեղնանքների առարկայ :

« Ես ականջ էի դնում զուարթ դէմ – քով», ասում է Գէօթէն: «Այդ թէ պա – տասխան տուի ժպիտն երեսիս: — Այո, թէեւ ինձ յայտնի չէ, որ յարդ մի ուրիշն արած լինի ինձ այդ դիտողութիւնը, բայց ես դտնում եմ միանգամայն ճիշդ: Ասո – ւում եմ որ յիշուած կէտի մէջ մի անճշմարիտ բան կայ իսկապէս»: Եւ ապ – կայն , չարունակում է Գէօթէն, «ես վրայ բերի, թէ առհասարակ ներելի է թերեւս բանաստեղծը, երբ իրեն օղնութեան է կանչում երբեմն եւ մի ճարտար հնարք արուեստական միջոց, որպէսզի է վիճակի լինի այդ կերպ առաջ բերել ցանկացած ազդեցութիւնը, որին նա ձգտէր, պարզ ու բնական եղանակով, անկարող պիտի լինէր հասնել »:

«Թւում է, թէ կայսրը դոհ մնաց իմ ա – պացոյց», չարունակում է բանաստեղծը : Ուրիշ խօսքով վերջինս այնուամենայնիւ ճիշդ է վարուել՝ իր հոդեբանական սիրա – վէպի մէջ մտցնելով նաեւ վիրաւորուած ինքնասիրութեան պարագան, որ եւ հան – դիսացել է վերջին կաթիլն ապի – լեղով լի յորդուն բաժակի մէջ:

Ա. ԱՒԵՂԵԱՆ

ՄԻՔԱՅԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ

ՄԱՀՈՒԱՆ 20ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

Ա.

Մէկ – երկու ամիս՝ եւս եւ արդէն մահ – ուան քանամեակին է հայ մշակոյթի կար – կառուն դէմքերէն ու մխիթարեան Դաշնակցութեան տեսարաններէն Միքա – յէլ Վարանդեանի: Մեռաւ Մարսէյլի մէջ 1934 Ապրիլ 25ին եւ թաղուեցաւ Սէն Փիէռ դերեզմանատան մէջ: Ոչ շատ հեռու մեծ հայրենասէր Միքիթչ Փորթուգալեանի շիրմէն:

Սփիւռքային այս տաղտկալի կեանքը բազմաթիւ հայկական պանթէոններ բա – ցաւ: Մեր անուանի մտաւորականներուն գերեզմանները տարաղնուեցան քիչ մը ա – մէն կողմ, փէռ Լաշէզէն մինչեւ Հալէպի կամ Գահիրէի մահատուները: Անշուշտ, եթէ մեր երկրին մէջ ապրէինք, այս նը – իւերական չիմքաքարերը պիտի ձեւացնէին մայր հայրենիքին ամէնէն պաշտելի ան – կիւնը, ուր բոլորը պիտի գային խոնարհիլ դրէի, մտքի, բաղուիի վաւերական մե – ծութեանց առջեւ :

Ափսոս որ պատահութիւն չեմ ունեցած անձամբ ճանչնալու շատ մը մեծութիւն – ներ,— Վարուժան, Սիամանթ, Զօհրապ : Արթնցայ 1917էն այս կողմ: Դարձեալ ինքզինքս բարեբախտ կը համարիմ որ դո – հէ մօտիկէն տեսայ վերջին քանի մը տասնամեակներու դէմքերը: Անձիս վրայ ազդեցութիւն գործողներէն մին ալ եղաւ, Մ. Վարանդեանը, որուն հետ հանդիպելու առիթները չէէ վախցներ :

Պերլինի վհատժողովին առթիւ, երբ Թրքահայ պատուիրակութեան հետ Լոզանի պատմական արքունիքին մէջ, բոլորն ալ սքան – չացած էին իր մարմնական գեղեցկութե – նէն եւ հասուցած թէ՝ ընտիր չաղախէ կերտուած անձնաւորութիւն մըն էր: Ըն – ակեր էր նոյնպէս Վարանդեանին կարմը :

Բացէ իր երկասիրութիւններէն «Պատ – մութիւն Հ. Ց. Դաշնակցութեան» է Ա.

հատորը, որուն սկիզբը գետեղուած է Վա – րանդեանին լուսանկարը: Եւ դիտեցէք :

Միայն իր մատներուն մատին կարելի է յօդուած մը գրել: Մտաւորական մար – մնոյ դործիքը իր դուն ստեղծագործական գործիքը իր մատներն են: Աչքարհահոչակ հանճարը Միքել Անճէլօ, ի զուր չէր որ երբ Սիքս – թինի մատուռին ճեղուները կը պատկերա – զարդէր, տարբներ նայելուց «Աստուծոյ Մատը» երեւնելու համար: «Փլիւմ» անուն դեղարուեստական հանդէս մըն ալ, շատ տարիներ առաջ, տասուր թիւ մը նուիրեց միայն Օկիւստ Ռոտէնի քանդակներուն մատներու գեղեցկութիւնները բացատրե – լու համար: Գեղեցիկ էին, երկար ու նուրբ Վարանդեանին մատներն ալ, որոնք ամբողջ կեանքի մը ընթացքին, գրիչէն տարբեր առարկայ մը չբռնեցին: Տարի – ներով սերտեց եւ տքնեցաւ: Արդարեւ յա – տոյ երեւնելու համար իր երկարաշունչ եւ մնայուն երկասիրութիւնները :

Վարանդեան բարձրահասակ էր, նի – հար, ցանցառ բայց գանդուր մազերով: Ունէր խիստ թաւ յօնքեր ու իր ժամանակի վիպագրաշ արդուզարդը յատկանշող մը – տաւորականներու յատուկ սրածայր մօ – րուք մը:

Իր հագուստները միշտ մխացան էին, միօրինակ ու դասական: Ակնոցին չեմ տեսած, բայց իր ժամանակակիցները նը – կարագրելով իր հագուածքը, կ'ըսեն թէ արուեստի դետպանի մը արդուզարդը ու – նէր: Սպիտակ փողկապ, փայլուն կօշիկ – ներ, ու միշտ արդուհուած տափատ : Ու – րիմն Վարանդեան հակապատկերն էր ե – դած Ակնունիին :

Ընկերութեան մէջ համակրանք տեղ – ծելու լաւագոյն յատկութիւններէն մին ալ ձայնը, մարդկային հնչականութիւնն է : Զեմ սիրեր, երբ այր մարդու մը կոկոր – ղէն կնոջական շեշտը կ'ելլէ: Զէի սիրեր վրոջ. Ատոնցմէ դլել ձայնը: Վարանդեան ունէր եւեւէններով չեշտաւորուած, թա – վանցուն, համելի առոդանութիւն մը :

Իր քալուածքը մտաւորականներու յա – տուկ սահանքն էր: Ծանրաքայլ, քիչ մը առաջ կ'գող, երերուն, կարծէք մտածում – ներու ամպին մէջէն միշտ դիւտեր որսա – լու հակամէտ:

Իր դէմքին դոյնն ալ արդէն կը մատնէր մտաւորականը իր մէջ: Միշտ դունատ էր եւ Ծոլքին դոյնը սպիտակ: Չէր ծխեր ու ոչ ալ կը խմէր :

Ինչ կ'ըսեմ: Վարանդեանին բաժակ պարպելը տեսայ մէկ անդամ :

1931ի « Դաշնակցութեան Օր »ուան դի – շերն էր, Փըթի Թուռնալի վերեւը, կէս դիշերէն ետք առաւօտեան ժամը չորսի ա – ուեններ :

Այդ օրերուն համակրելի սովորութիւ – նը կար , մտաւորականութիւնը ժողո – վուրդին մօտ մնալով, ինդակից կը դառ – նար Տօնակատարութեան, ու ինք եւս կը լուացնէր :

Երիտասարդներ բոլորուած էինք սեղա – նի մը չուրջ: Ծուխն ու դոլորշին խեղդած էին մթնոլորտը: Այս այն պահն էր, ուր նորէն ականջին հասաւ Սամայի զնդան ձայնը, որ կ ըսէր կինեորուն.

— Մուրսի դլուխներուդ: Ի՞նչ բնե – րուդ վրայ նստեր էք: Ելէք, Պղհան քա – բեռս կորմը բանջարի երթանք ...

Մարդար այս անդամ ուժդունեցաւ այդ ձայնին: Այնտեղ ընկերները դինք կ'ու – դէին, իր պատճառով անոնց մէջ երկպա – ռակութիւն ինկած էր:

Մարդարին այնպէս թուեցաւ, որ Ֆե – տայու անողոք ատտուածը բարկացեր է ու որպէս զոհ կը պահանջէ Սաման: Այն ժամանակ ատաքարը կը խաղային, եւ կիր – քերը կը հանդարտին :

Իր ձայնը Մարդարին հասցնելու հա – մար, Սաման ձայնը ուելի բարձր ձգեց : Մարդար նոյնիսկ նկատեց, որ ան՝ բան – ջարի ծրարը անուէին տակ՝ Պղհան քա – բեռս կորմը կ'երթար :

— Վարդան, ճանս, ընկերներու մօտ դնա: Սաքօն իմ դէրքերու վրայ պահէ : Ես իրիկնադէմին կ'ելլենք ընկերներուն մօտ: Սաքօն ճիշդ է՝ Մարդարը պէտք է քաւէ իր մեղքը, Մարդարը Ֆետայի չէ , մեղաւոր է, արդահատելի է,— կ'ըսէր Մարդար դրեթէ արցունքոտ ձայնով՝ դը – լուխը կախ, ապատաժէն վար իջնելով :

ՀԱՄԱՍՏԵՂ.

(4)

ՄԱՐԳԱՐԻ ՄԱՀԸ

(ՀԱՏՈՒԱԾ ՄԸ «ՍՊԻՏԱԿ ԶԻԱՒՈՐ»ԷՆ)

★

— Մարդար, եթէ էս կռիւն անցնի, Առ – քոյի դէմ բաւական խոշոր ամբաստանու – թիւն մը կայ: Էս բանը դիտեն ընկերներէն Ռէչօն ու Մուսեղը միայն: Երեք ամիս ա – ռաջ Հասան պէկի սիւրին քշող քիւրտ ա – ղաներուն մէջ եղած էր նաեւ Առքօն: Էդ սիւրին ծախուած էր էրզրումի մէջ : Էն օրերուն եղան ամբաստանեցին, որ Ֆե – տայիները աւազակներ են ու քշած տարած են Հասան պէկի սիւրին: Տոքթ. Նայիր – եանը իր մէկ նամակին մէջ ցաւ յայտնած էր, որ Առքօն սիւրին քշող քիւրտ աւա – զակներուն մէջ եղած է: Էս կռիւը որ վը – րայ հասաւ, նամակը պահեցի :

Ռէչօն դիտէր էս բանը եւ ի՛նչէր ժողո – վին մէջ Առքոյի հարցը մէջտեղ բերել: Զդուշացուցի, որ ընկերները չիմանան , մանաւանդ չիմանայ Արջ Սաքօն, թէ չէ, երկինքը կրակի կուտայ: Առքոյի մէջ դը – լուխ ցցած հրէշին կոտուշը չարդելու ա – նելին էր :

Երբ ցրուեցան ընկերները, Առքօն ինձ մօտ կանչեցի եւ սպառնացի: Ասացայ, որ Ֆետայու օրէնքը հրացանէն դուրս թռած գնդակին պէս անողոք է: Ի հարկէ, Մար – գարի դինաթափութիւնն ետ չէ կարելի վերցնել: « Սակայն – ըսի – կը տեսնեմ, որ լեռէն վար գալու սպառնալիքդ ետ չես նահանջած: Եթէ փորձես երկու ըն – կերներովդ վար գալ լեռնէն, քեղ չան սատակ կ'ընեմ»:

Մարդարը երբ խմացաւ ընկերներու երկպառակութիւնը, կ'ըսես երկինքը դըլ – խին վրայ փլաւ: Կ'ուզէր երթալ եւ իր ծանր ձայնով խօսել Ռէչօյին ու Առքօյին: Կ'ուզէր անոնց իր երկաթէ մատը ցոյց տալ: Այդ յուզուած պահուն կարծես պահ մը միայն մտացաւ Սոսման ու դինաթափու – թիւնը. կարծես հրացանը անուէին տակ էր եւ կուրծքին վրայ կը կրէր փամփչտա – կալներու ծանրութիւնը :

Ինչպէս գահազուրկ արքայ մը յան – կարծ գեղեցիկ երազէ մը կ'արթննայ ու ինքզինքը բանտի խուցի մը մէջ կը դտնէ, Մարդարը այդպէս զգաց ու սթափեցաւ, որ դինաթափուած էր: Կին մը կտրած էր իր երկաթէ մատը եւ զինք բանտի մը խու – ցին մէջ ձգած :

— Վարդան, ճանս, կուռի ժամանակ հաշուի պէտք չէ նստիլ: Էս ժողովուրդը, Հայոց աշխարհը ...

Մարդար պահ մը լսեց այդ բառերուն վրայ: Ընկերներուն մէջ երկպառակու – թիւն կայ, այո, այո, իրեն պատճառով:

— Վարդան , էսօր ես կը քաւեմ իմ մեղքս: Էն ժամանակ ես իրաւունք կ'ու – նենամ վերցնելու իմ դէնքերը: Սաքօյին մտիկ ըրէք,— աւելցուց Մարդար, երբ նորէն ականջին հասաւ Սոսայի զնդան ձայնը, որ կ ըսէր կինեորուն.

— Մուրսի դլուխներուդ: Ի՞նչ բնե – րուդ վրայ նստեր էք: Ելէք, Պղհան քա – բեռս կորմը բանջարի երթանք ...

Մարդար այս անդամ ուժդունեցաւ այդ ձայնին: Այնտեղ ընկերները դինք կ'ու – դէին, իր պատճառով անոնց մէջ երկպա – ռակութիւն ինկած էր:

Մարդարին այնպէս թուեցաւ, որ Ֆե – տայու անողոք ատտուածը բարկացեր է ու որպէս զոհ կը պահանջէ Սոսման: Այն ժամանակ ատաքարը կը խաղային, եւ կիր – քերը կը հանդարտին :

Իր ձայնը Մարդարին հասցնելու հա – մար, Սոսման ձայնը ուելի բարձր ձգեց : Մարդար նոյնիսկ նկատեց, որ ան՝ բան – ջարի ծրարը անուէին տակ՝ Պղհան քա – բեռս կորմը կ'երթար :

— Վարդան, ճանս, ընկերներու մօտ դնա: Սաքօն իմ դէրքերու վրայ պահէ : Ես իրիկնադէմին կ'ելլենք ընկերներուն մօտ: Սաքօն ճիշդ է՝ Մարդարը պէտք է քաւէ իր մեղքը, Մարդարը Ֆետայի չէ , մեղաւոր է, արդահատելի է,— կ'ըսէր Մարդար դրեթէ արցունքոտ ձայնով՝ դը – լուխը կախ, ապատաժէն վար իջնելով :

ՀԱՄԱՍՏԵՂ.

(4)

ՑՎԴՈՒԹՅՈՒՆ

*

ՀԻՆԱՄԱՐԴ ԴԱՏԱՎՈՐԻ ՄԵՂՔԸ

Տեսությունը կասկածի ենթարկում է հանցագործության հետևանքով առաջացած վնասի չափը, ինչպես նաև հանցագործության և վնասի միջև պատճառական կապի առկայությունը։ Ինչպես հայտնի է, հանցագործության հետևանքով առաջացած վնասի չափը որոշելու համար անհրաժեշտ է դիմել մասնագետների օգնությանը։ Ինչպես հայտնի է, հանցագործության հետևանքով առաջացած վնասի չափը որոշելու համար անհրաժեշտ է դիմել մասնագետների օգնությանը։ Ինչպես հայտնի է, հանցագործության հետևանքով առաջացած վնասի չափը որոշելու համար անհրաժեշտ է դիմել մասնագետների օգնությանը։

— Մի՞թե, Մելիքյան, տուն գնա, գրի չառած թողնես այդ բոլոր հանցագործությունները, — ասաց Ներսես Ալամյանը, ոտքի կանգնելով իր նստարանից։

— Ներսես, ինչ կլի որ թաղի կուրծ։

— Ճիշտ, ինչ կլի որ թաղի կուրծ, բայց դու էլ պետք է հասկանաս, որ դատավորի պարտականությունները շատ ավելի մեծ են, քան դու կարծում ես։

Ներսես Ալամյանը ոտքի կանգնեց և սկսեց դահլիճում անհանգիստ քայլել։

— Դատավոր ես, ամաչի՛ր, — ասաց նա։

Ներսես Ալամյանը ոտքի կանգնեց և դարձյալ նստեց։

Նա գիտեր, որ Մելիքյանը ճիշտ է ասում։ Նա գիտեր, որ Մելիքյանը ճիշտ է ասում։ Նա գիտեր, որ Մելիքյանը ճիշտ է ասում

բաստութիւնները տեսնուած են այս առ–թիւ: Թուրքիոյ նախագահը յունուար 28–ին ճառ մը պիտի խօսի խորհրդարանին մէջ, պիտի այցելէ իսլամական կեդրոնը: Ցետոյ պտոյտ մը պիտի կատարէ դէպա–ւոր քաղաքներու մէջ:

Ճէլալ Պայար օգանաւով Լոնտոն պիտի երթայ Բ. օր, իսկ յունուար 20ին նաւ պիտի նստի դէպի Ամերիկա:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՋԻՒՆԱԿՈՑՏԵՐՈՒ թաւալումը վերսկը–սաւ Աւստրիոյ մէջ, օդը մեղմացած ըլլա–լով: Սթիւրիոյ մէջ հազար հոդինոց գիւղ մը պաշարուեցաւ ձեռի մը ջուրերէն ո–րոնք յորդած էին ձիւնհալքի հետեւան–քով: Ուրիշ վայրի մը մէջ երկու հարիւր մեթր լայնութեամբ ձիւնի պատ մը շառա–չալից լինելու ձեռի մը մէջ, լիճ մը կազ–մելով: Ձիւնը աւերներ կը գործէ նաեւ Ֆրանսայի մէջ: Ձամբաները փակուած են Ալպեան լեռներուն եւ Ժիւռայի մէջ: Գայ–լեր երեւցան Աւստրիոյ եւ Իտալիոյ գիւ–ղերուն մէջ: Աւստրիոյ արկածալներէն մին կը պատմէ.— Մարդիկ խուճապահար մին կը պատմէ.— Մարդիկ խուճապահար կը փախչէին իրենց տուներէն. բայց քա–նի մը քայլ առնելէ վերջ կը խրէին ձիւնա–կոյտերու մէջ, ճանճերու պէս փակչելով: Հինգ վայրկեանի մէջ ձիւնակոյտը մեր դիւղին վրայ էր եւ իր չառաչումը կը խեղդէր սարսափի աղաղակները: Ձիւնի պատը յառաջ կը խաղար խելագար թա–փով մը եւ տուներ կը քանդուէին խաղա–լիկներու պէս »:

ԿՐ ՎԱՒՑՈՒԻ որ հային դինը բարձրա–նայ, եթէ 5700 աղօրեսանները իրենց աշ–խատանքը դադրեցնեն Փետրուար մէկին եւ կառավարութիւնը հարկադրուի դոհա–ցում տալ իրենց պահանջներուն:

ԲԱՆՈՒՈՐԱԿԱՆ խլրտումները կը չա–րունակուին Փարիզի եւ գաւառի մէջ: Բանուորական ուժը կ'ապզարարէ թէ «վտանգաւոր է ձգձգել նուազագոյն օրա–պահիկի դատարին ճշդումը» :

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ բնակչու–թեան թիւը 49·147·700ի հասած է, (23·–024·000 այր, 26·053·700 կին) :Պերլինի ա–րեւմտեան շրջանին բնակչութիւնը կը հաշուուի 2·196·200 հոգի:

ԻՏԱԼԻՈՑ դահլիճը չէ կազմուած տա–կաւին: Նոր վարչապետը, Ֆանֆանի, մեծ դժուարութեանց մատնուած է:

250·000 ԲՆԱԿԱՐԱՆ պիտի չինուի քա–նի մը տարիէն, եթէ կարելի ըլլայ 550 միլիառ ֆրանք ճարել, ըստ վերաչինու–թեան նախարարին հաշիւներուն:

ՁԵՒԱԿԱՆ ՕԴԱՆԱՒ մը չախչախուեցաւ Փրակայի մօտ: Մեռան 11 ճամբորդներ եւ չորս օդաչուները:

ԱՆԳԱՐԱՑԻՆ կը հեռագրեն թէ մեծ հր–դեհ մը մոխիր դարձուց աղդ. պաշտպա–նութեան մէկ չէնքը, որ վերջերս օժ–տուած էր ամերիկեան մեքենաներով: Վը–նասը՝ մէկ միլիոն տոլար:

ԴՐԱՄ ՈՒՆԻ՞Ք ԹՈՒՐՔԻՈՑ ՄԷՋ
(Ր. եւ վերջին մաս)

Մառի Պահատուրեան, Արաքսի Ման–ճուլիքեան, Արաքսի Էլոլիս, Աղաւնի Սար–եան, Մկրտիչ Քաշճեան, Աւետիսեան եւ Ֆրէնցի, Թագուհի Սրապեան, Գալուստ Փափազեան, Միհրան: Սիրանոյշի ժա–ռանդորդ Արմինէ, Պօղոս Զորանի ժա–ռանդորդներ, Արամ Աստուրեան, Ժօ–ղէֆ Ազարեան, Գէորգ Ահարոնեան, Զա–բեհ Բենիամին, Փառէն Ցակոբ Հ. Դա–բաքչեան, Վաղարշակ Դաղանճեան, Վահրամ Զիմէքճեան, Մարտիրոս Քէ–պապճեանի ժառանգորդները, Թորգոմ Զա–տիկ Զատիկեան, Լուսնթագ Ալանեան, Ցակոբ Արսլանեան, Ցակոբ Պէօրէքճեան, Վահան Մինասեան, Մառի Թաքասեան, Սարգիս Վարդանեան, Ցակոբ Նիքսարլը–օղլու, Կարապետ Ձիլվէօղլու, Միսաք Սէրմէրճեան, Զարեհ Զաքարեան, Կարա–պետ Պալեան, Սամուրքաշ Թաքլըօղլու, Կ. Կամիթեան, Արտաշէս Աւագեան, Քէչիչի որդի Նշան, Մանուկ, Սիմոն Գալ–ֆաեան:

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԻՔ՝ ԴՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆԻ
Թատերական երրորդ ներկայացման, Փետրուարի ընթացքին:

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՍԻՐ ԵՒ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ: Առաջնորդ ընտանեկան երջանկութեան: Գրեց՝ Զօն Ծ. վարդ. Տէր Ցակոբեան: Տպ. Վէնե–տիկ, 1954: Հասցէ.—
American Hotel (335), Milan (Italie).

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ 9ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ
Սալոն Ալհամպրայի մէջ

Այս շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ լոյս:

Նախաձեռնութեամբ Շրջ. Վարչութեան եւ հովանաւորութեամբ Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէի: Մասնակցութեամբ 11 մասնա–ճիւղերու:

Կը խօսին ընկեր Վ. ՊԱՐՈՆՎԱՐԴԵԱՆ (Հ. Ց. Դ. Ն. Ս. Կ. վարչութեան կողմէ) եւ Պ. ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ:

Դեղարուեստական ընտիր բաժին:

Ջաւեշտ մը Ն. Ս.ի Սէն Լուի մասնա–ճիւղի կողմէ: Հայկական պարեր՝ Լա Սիոթայի եւ Սէնթ Անի Նոր Սերունդի կողմէ: Երթոպական պարեր ընկերակցու–թեամբ ՐԻՑՄՕՆ ԼՕՐԻՆՋԻ մեծ նուագա–խումբի:

ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ 1954

Նոր սաացանք վերջին ծրարները:

Փութացէք օգտուիլ առիթէն:

Գինն 1200 ֆր., թղթատարով 1270 ֆր.:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՍԷՅԼ

Կը կազմակերպէ դասախօսութիւն մը, այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 9ին Քաֆէ Նոայի սրահը:

Կը խօսի Պ. ՄԱՐՏԻՐՈՍ ԿԻՒՄՇԵԱՆ Նիւթը՝ «Հայ ըլլալու հպարտութիւնը»

Մասնաւորապէս կը հրաւիրուի նոր սե–րունդը, որուն առիթ պիտի տրուի ար–տայայտուելու եւ ներկայացնելու իր տե–սակէտները: Մուտքը ազատ է

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Բարձր Հայքի Հայր. Մարսէյլի Միու–թեան դիմակաւոր պարահանդէսը, վեց Մարտ, Քլիւպի սրահին մէջ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Մարսէյլի Ֆ. Կ. Մաչի Դեկտ. 19ի պարահանդէսին կա–տարուած հանգանակութեան իրենց սի–րայօժար մասնակցութիւնը բերած են նա–եւ.— Տէր եւ Տիկին Ճընկըտրեան 5000 ֆրանք, Տէր եւ Տիկ. Մ. Եուսուֆեան, Տէր եւ Տիկ. Գ. Շալճեան 2000ական, Հ.Ց.Դ. Քրիստափոր Ենթակոմէ 1200:

Նոյն պարահանդէսի առթիւ կատար–ուած հանգանակութեան հազար ֆրանքի նուիրատուին անունը պիտի ըլլայ Կ.Գու–լումեան, (Ցառաջ, 8 Յունուար):

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Լիոնէն Տէր եւ Տիկ. Ցարութիւն Գասպարեան եւ զաւակները խորին շնորհակալութիւն կը յայտնեն Զարսանճաքի Հայր. Միութեան, հայրե–նակիցներուն եւ բարեկամներուն որոնք անձամբ, նամակով, հեռագրով եւ ծաղ–կեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին ի–րենց ողբացեալ մօր, մեծմօր այրի տիկին Մարթա Գասպարեանի մահուան առթիւ: Թաղումը տեղի ունեցաւ 2 Դեկտ. 1953ին:

ԿԱՐԻ ԵՒ ՁԵՒԻ
ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

45 տարուան փորձառութիւն եւ լաւա–գոյն վկայականներով:

ACADEMIE DAYDOU

12, Rue Lafayette, Paris (9e)

Métro : Chaussée d'Antin

եւ Թղթակցութեամբ:

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս ուր–բաթ երեկոյ, ժամը 9ին, Քաֆէ Ռէժանի վերնայարկը, (70, rue Lafayette): Դա–սախօս՝ Տիկին ՀՈՒՐԻ ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ–Ի – ԲԷԿԵԱՆ: Նիւթը՝ Համաստեղի Սպիտակ Ձիաւորը: Մուտքը ազատ է:

ԽՆԶՈՑՔ ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Նոր Սե–րունդի Անիէռի մասնաճիւղին:

Կիրակի 17 Յունուար ժամը 16 — 23, 149 bis. Av. d'Argenteuil, Asnières

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԲԱԺԻՆ

Խմբերգ, մեներգ, պար, արտասանու–թիւն եւ «Թորոս Ծառայի արկածները», խեստ ծիծաղաշարժ զաւեշտ, երկու ա–րար: Ձոխ պիւֆէ: Ազատ մուտք

Փորթ Քլիշէյէն թիւ 140, Փորթ Շամ–փէռէյէն թիւ 165 հանրակառք, իջնել Փլաս Պուրկինեօն, կամ Սէն Լազարէն չոգե–կառք, իջնել Պուա Քոլոմպ:

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ
THEATRE G. VERDI

56, Rue d'Alger, Marseille

Շաբաթ, 23 Յունուար ժամը 21ին

Նախաձեռնութեամբ ԱՐՄԵՆԻԱ երգչա–խումբին եւ մասնակցութեամբ Ֆ. Կ. Խա–չէ, Բարեգործականի, Երիտ. Միութեան, Համազգայինի, Մշ. Միութեան, Վաս–պուրականի Հայր. Միութեան եւ Արե–նուշներու Միութեան:

Հրաւիրուած է յայտնի երգչուհի՝

ԱՐՓԻՆԷ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ

Ցայտագիր.— Ռախմանինով, Զայքո–վսքի, Գրամս, Սէն Սանս, Կոմիտաս վրդ., Ռ. Մելիքեան, Խաչատուրեան, Ալէմշահ, Վ. Սարգսեան:

MORY et Cie
SERVICE VAUQUELIN
Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՅԱՍՏԱՆ
(U. R. S. S.)
3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e, Tél.: TRU. 72-60(Poste 89)

Բնակիճ Մարսէյլ, Լիոն եւ Փարիզ
Ձեր սիրտերուն մէջ ունենալու համար
խինդ ու յոյզ
Մի մոռնաք որ կայ ու կը մնայ
ՏԻԻԶ

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
HOTEL GEORGE V-ի

ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ, ԿԻՐԱԿԻ 31 ՅՈՒՆՈՒԱՐ ԺԱՄԸ 16ԷՆ 24

ATTRACTIONS

Ընտիր նուագախումբ: Խճողումի տեղի չտալու համար կը խնդրուի այժմէն ապա–հովել սեղանները ու տոմսերը՝ Դիմելով Պ. Պ. Ա. ԱՁԷՄԵԱՆԻ՝ PRO. 03–19
ՆՈՒՊԱՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆԻ TRU. 47-48
կամ Փարիզի եկեղեցւոյ դիւանին ELY. 67-03

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի «Ա–հարոնեան» խումբի դասախօսութիւնը այս հինգշաբթի ժամը 21·30ին Ազգ. Տան մէջ: Կը խօսի Պ. Առման Զուհաճեան: Նիւթը՝ «Եւրոպական Միութիւնը»:—Հա–յերէնի դասերը ժամը 20·15ին:

ՊԻՒՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Ռոստոմ հենթակո–միտէի ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժա–մը 10ին, ընկեր Մանուկի բնակարանը:

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկեր–ները այս կիրակի առաւօտ ժամը 9·30ին Ա.Հարոնեան ակումբը: Կարեւոր օրա–կարգ:

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ մասնաճիւղը հա–ւաքոյթ մը սարքած է իր ժրաջան ընկե–րուհիներէն Օր. Արուսեակ Զէյթունլեանի Ամերիկա մեկնումին առթիւ, այս երկու–շաբթի ժամը 3ին, Տիկին Ա. Զիթունլիի բնակարանին մէջ: 13 ռիւ Ռամարքէն, 4րդ յարկ: Մէթրօ Մաուբլէն կամ Հավրը Քոմարթէն: Կը հրաւիրուին ընկերուհի–ները:

«ԱԶԱՏ ՀԱՑԱՍՏԱՆ»ի ժողովը այս կի–րակի, ժամը 14·30ին, սովորական հաւա–քատեղին:

ՏԱՐՕՆ – ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ Հայր. Մի–ութեան ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի կէս օրէ վերջ, Փլաս ա'Իթալի, Քաֆէ Բլէռ ար Լիւնի վերնայարկը: Խիստ կարեւոր օրա–կարգ: Կը խնդրուի մեր բոլոր հայրենա–կիցներէն ներկայ ըլլալ:

ՍԵՒ. ՄՈՒՐԱՏ Ուսումնասիրացի ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3·30ին, Իսիի Մրմեան սրահը: Կը հրա–ւիրուին նաեւ համակիրները: Գործօն ան–դամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Ցառաջիկայ հաւաքոյթը այս չորեք–շաբթի երեկոյ, Քաֆէ սրճարանին վեր–նայարկը: Դասախօս Եդուարդ Գավէզ–եան: Նիւթը.— «Անգլիա, հոգեբանական, տնտեսական եւ քաղաքական մարզերու մէջ»: Մուտքը ազատ է:

ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԻ ԴԱՒԻԹԵԱՆ եղբարք պէտք ունին աշկերտի մը:

Դիմել՝
53, Cours Lieutaud, Marseille.

ԿՐ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Փարիզէն իրենց մայ–րը կը փնտռէ իր զաւակները Ցակոբ եւ Նազարէթ Փէմպէճեաններ: Հօր անուն Մանուկ: Բնիկ Կեսարացի: Պոլսէն մեկ–նած են 1923ին: Թախանձագին կը խնդ–րուի լուր տալ «Ցառաջ»ի հասցէով: Կը խնդրուի «Ցուսաբեր»էն արտատպել այս փնտռտուքը:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Ձեռնարկուներ (անթրըփոնէօռներ) Շը–միզիէի համար: Ներկայանալ օրինակով մը (մօտէլ):

Tricot VIENNA
40, Rue de Montmorency
Tél. TUR. 40-11

ԱՌՕՐԵԱՑ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՊԱՏՄԱՆ ՈՒՆԵՑԻՔ

ՊՈՍՓՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՌՈՒՄԸ, բոլորիսյ նպարավաճառներուն մով
Ձանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակները:
Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (ֆլորի):
ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՏՄ ԱՆՆԵՐ
2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. Հատը 12 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 19 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
MARDI 19 JANVIER 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7272 30e ANNEE

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2683

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

« ԻՆՉՈ՞ՒՄՆ Է ԲԱՆԸ »

●

Ամենայն Հայոց կաթողիկոսութեան պաշտօնաթերթը քանիցս կը հոլովէ «էջմիածնասէր», «էջմիածնասիրութիւն», « էջմիածնասիրական» բառերը :

Աւելորդ է բացատրել թէ կոչեցեալ ուղղափառութեամբ — էջմիածնասերը — բառը կը նշանակէ «էջմիածինէն սերած» : կրնայ նշանակել նաեւ... էջմիածնի սեր :

Դեռ կարելի էր հարցնել թէ «սեր»ը ի՞նչպէս «սիրութեան» կը վերածուի : Ո՛ր քերականական կամ տրամաբանական օ – րէնքով : (Ինչպէս հայրենասերը՝ հայրե – նասիրականի կամ հայրենասիրութեան.) :

Ուրեմն, էջմիածնի տեսակէտով, Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան ամէնէն արժա – նաւոր թեկնածուն ան է որ ունի «հայրե – նասիրական եւ էջմիածնասիրական բոյս – վառ ոգի» (կ'արտատպենք նոյնու – թեամբ) :

Կիլիկիոյ կաթող. ներկայ տեղապահին՝ Տաղ արք.ի թեկնածութիւնը չատագոված առեն ալ, էջմիածին, զայն կը ներկայա – ցնէ իբրեւ «տիպար, հայրենասեր եւ էջ – միածնասեր եկեղեցական» :

Ինչպէս կ'երեւայ, եկող – գացողներ եւ մասնաւոր նամակներ պղտոր մթնոլորտ մը ստեղծած են :

Մերունի Հայրապետը, Գէորգ Զ. կը կարծէ թէ «յանդի եւ թաքուն թշնամի – ներ» կ'ուզեն «քայքայել հայ ժողովրդի կուռ միասնութիւնն ու համախմբուածու – թիւնը իր եկեղեցւոյ շուրջ» :

Իրականութիւնը ճիշդ հակառակն է :

Եթէ Հայկական Արտասահմանի մէջ ո – րոշ վերապահում կը տիրէ այս ընտրու – թեան առթիւ ալ, բուն պատճառը այդ նոյն միասնականութեան հոգն է :

Ի վերջոյ ի՞նչ կը նշանակէն սա երկ – գիմի բառերը,— «էջմիածնասէր, էջ – միածնասիրութիւն » :

Այս ժողովուրդը դարերով անխախտ պահած է իր կապերը Մայր Աթոռին հետ, եւ այսօր ալ կը պահէ :

Եւ անոր անկախութիւնը փրկելու հա – մար, յաճախ հարկադրուեր է այլուր փո – խադրել Ամենայն Հայոց կաթողիկոսու – թիւնը :

Այսօր ալ դժուարին կացութեան մը մատնուած է այդ Աթոռը, իբրեւ հետե – ւանք բռնապետական կարգուսարքի մը :

Հակառակ այս անողոք իրականութեան, ոչ ոքի մտքէն կ'անցնի այլուր փոխադրել զայն, կամ խզել դարաւոր կապերը :

Ինչպէս հայրենիքին մէջ, հայրենիքէն դուրս ալ այս ժողովուրդը զուրգուրալով այդ հաստատութեան վրայ, կ'ուզէ որ ան խաղալիկ չդառնայ օրուան իշխանու – թեան կամայականութեան կամ բռնու – թեան :

Իրական, առողջ «էջմիածնասիրու – թեան» ոգին ալ ա՛յդ կը թելադրէ :

Ո՛վ որ պիտի բազմի Կիլիկիոյ աթոռին վրայ, ոչ տիպար, ոչ ալ հայրենասէր կը – նայ ըլլալ, եթէ չզմռնէ այս տարբերական ճշմարտութիւնը :

Այդպիսին Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան վարկն ալ կոտրած պիտի ըլլայ, իր պար – տականութիւնները չփոթելով զանազան մարզանքներու հետ, ինչպէս տեսանք անցեալին մէջ :

Ներընտիրը պիտի ըլլայ հարազատ ներ – կայացուցիչը տարապիր բազմութեանց բաղձանքներուն եւ չահերուն, եւ ոչ թէ պարզ ձայնատիր կամ խղդվակ :

Եթէ ալեւոր կաթողիկոսը խօսելու եւ գործելու աղատութիւն ունենար, այս տարբերական դիտելիքը ամէնէն առաջ պի – տի յիշեցնէր արտասահմանի բարձրաստի – ճան կղերին, որ տակաւին չզմռներ կարգ մը նրբութիւններ :

Այդ վեղարաւորներէն չատեր տակաւին չեն կրնար զանազանել ծուռն ու չիտակը :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՆՈՐ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ԱՌԱՋԻՆ ՃԱՌԸ

★

ՄԵԾԱՐԱՆՔ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԵՒ ԴԻ – ՄԱԴՐԱԿԱՆ ՊԱՅԹԱՐԻ ԶՈՀԵՐՈՒՆ

Շաբաթ օր, նախագահական պաշտօնի փոխանցումը կատարելով, Էլիզէի պալա – տին մէջ, Պ. Վէնսան Օրիոլ ողջունեց նոր նախագահը, Պ. Ռընէ Քոթի եւ յայտա – րարեց .

— «Ձեզի փոխանցելով այն իրաւասու – թիւնները զորս ինծի յանձնած էր խորհր – դարանը 1947 Յունուար 16ին, բարօրու – թիւն կը մաղթեմ ձեր ևօթնամեայ պաշ – տօնավարութեան համար : Ահաղին է ձեր ստանձնած պարտականութիւնը : Լման ևօթը տարի ապատպրուած բայց կոտո – րակուած եւ աւերուած Ֆրանսան աչխա – տանքի լծուելու քաջութեամբ, դարմա – նելու համար իրեն եղած վնասը : Բայց դեռ լրացած չէ ազգային եւ միջազգային վերաշինութեան գործը : Մոհեմ այլ ան – հրաժեշտ սրբազրութիւններ կը պահան – ջեն մեր հիմնարկութիւնները, դիւրացնե – լու համար խորհրդարանական կարգու – սարքին գործունէութիւնը : Վտանգուած են պետութեան հեղինակութիւնը, անկա – խութիւնը եւ արդիւնաւոր գործունէու – թիւնը : Մեր անտեսութիւնը միայն մա – սամբ հասած է օտար մրցակցութեան մա – կարդակին : Դեռ բազմաթիւ Ֆրանսայի քաղաքացիներ աւերված տուներ չունին եւ հնարաւորութիւն՝ վայելուչ կեանք մը վարելու իրենց աշխատանքով : աւելի ար – դար եւ աւելի լաւ կազմակերպուած ըն – կերութեան մը մէջ :

Ֆրանսական Միութիւնը Հնդկա – չինի մէջ կը մղէ պատերազմ մը որ ծան – րածանր զոհողութիւններ կը պահանջէ : Կասկածամտութեամբ եւ երկիւղով լցուա – ծ աչխարհի մը մէջ Ֆրանսան դժուա – րաւ կը կատարէ իր խաղաղութեան դերը ... Դուք, Պ. նախագահ, վստահելի ա – ռաջնորդ մը պիտի հանդիսանաք ձեր նկարագրով, հայրենասիրութեամբ, եր – կար փորձառութեամբ եւ մշակումով » :

ՆՈՐ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ՈՒՂԵՐՁԸ

Պ. Ռընէ Քոթի պատասխանելով ըսաւ.

— « Ամենաբարձր պարտականութեանց հետ, մեծ օրինակ մը կը փոխանցէք ինծի : Անչուչտ ոչ ոք կրցած է մոռնալ Ֆրանսա – յի վիճակը երբ, ևօթը տարի առաջ, Դ. Հանրապետութեան առաջին նախագահը կ'ընտրուէր : Դուք կրցաք չարունակ պա – հել ազգային միաձայնութիւնը լման ևօ – թը տարի : Այն պահուն երբ կը մեկնիք այս աունէն զոր ամայի պատք եւ որուն կրցաք տալ աւելի դեղեցկութիւն եւ չքե – ղութիւն, կը խնդրեմ ընդունիլ, պարոն նախագահ, իմ ամէնէն անկեղծ եւ ամէ – նէն խանդավառ բարեմաղթութիւնները ամբողջ Ֆրանսայի մաղթանքներուն հետ» :

Պ. Ռընէ Քոթի այս առթիւ իր մեծա – րանքը յայտնեց նաեւ Տիկին Վէնսան Օ – րիոլի եւ չարունակեց .

— Պարոն նախագահ, դուք ուղեցիք ըլ – լալ եւ եղաք ազգային վերածնութեան նախագահը : Եթէ գործը լրացած չէ տա – կաւին , դոնէ սքանչելի ճիդ մը կատար – ուած է : Զայն չարունակելու համար ես կ'ապաւինիմ այն խանդավառ եւ քաջ երի – տասարդութեան որ կ'ըղձայ աշխատիլ իր բոլոր ուժերով, հանրապետական կար – գուսարքին եւ ընկերային յառաջդիմու – թեան մէջ, յանուն աւելի բարգաւաճ Ֆր – անսայի մը : Ես հաւատք ունիմ այդ երի – տասարդութեան վրայ : Հաւատք ունիմ այն մեծ ժողովուրդին վրայ ուր պահուած է ընտանեկան եւ հայրենասիրական առա – քինութեանց գանձը, առաքինութիւններ որոնք մեր ազգին մեծութիւնը կը կազ – մեն : Ֆրանսան բացակայ պիտի չըլլայ աշխարհի մէջ» :

× Քաղաքապետարանին մէջ ալ ուղերձ մը խօսելով, նոր նախագահը բացատրեց թէ «Փարիզի սէրը ոեւէ զաւառացիի հա – մար անհատատարմութիւն չէ իր ծննդա – վայրին հանդէպ» : Ցետոյ դանազան չի – չատակներ պատմելով, փառաբանեց Փա – րիզի քաջութիւնը որ յաղթականօրէն ճա – կատեցաւ դարերու ընթացքին : Ողեկոչեց Գարթիէ Լաթէնի երիտասարդութիւնը , եւ դիմադրական պայքարը 1944 Օգոստոս 18ին, առաջնորդութեամբ զօր. Լըքլէրքի եւ զօր. տը Կոլի : Ապա յիշեց Փարիզի խշտեակները (Թուր) ուր այնքան խեղճեր կը տառապին թշուառութեան մէջ եւ բա – ցատրեց թէ անհրաժեշտ է եռանդուն եւ ուժգին ճիդ մը՝ տնտեսական ծաւալման եւ ընկերային վերանորոգման համար : Ան տթիւ դիտել տուաւ թէ օրինաւոր են նիւթական պահանջները. «բայց երբ ա – մէնքն ալ յաւելում կը պահանջեն, պե – տութիւնն է որ կը տուժէ : Զաղքատա – ցոնենք եւ չհարստացնենք զայն, երբ հարկ է զօրացնել, որպէսզի կարենայ իրագոր – ծել երկրին ուղած բարենորոգումները : Փարիզը կը բացուի անսահման հորիզոն – ներու վրայ ինչպէս ովկիանոսը » :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐ ԸՍ ՕՐԻՆ

●

ԱՑՍ ԱՒ ԶՈՐԲՈՐԴ

կծիկ մը եւս կը բակուի :

երէկ հետեւեալ նամակը ստացայ «Ցա – ռաջ»ականէ մը որ կը սիրէ հին գիրքեր եւ յուշեր պրպտել .—

Սիրելի Վահէ, կարդացի «Այս ալ թիւ երկու» տողդ բանաղող կրօնաւորներու մասին — երուսաղէմի պատր. տեղապահ Եղիշէ արք. Տէրտէրեան եւ Շահէ վար – դապետ Աճէմեան, երկուքն ալ մերկաց – ուած չարաթաթերթ «Նայիրի»ի կողմէ :

Տողդ յիշեցուց ինծ ուրիշ վեղարաւոր բանաղող մը, Ղեւոնդ արք. Դուրեան, ո – րու հերոսութիւնը նկարագրուած է Ա. Պարթիղեանի «Հայ նկեղեցւոյ տագնապը եւ անոր պատասխանատուները » (Պոս – թըն, 1936) դրքին 319րդ էջին վրայ այս – պէս .—

*« Օր մը, պատահաբար հանդիպեցայ հայ բարձր մտաւորականի մը, որ չատ մօտէն կը ճանչնար Դուրեան արք.ը : Ա – սեցանք անոր «Պարզ քարոզներ»ու մասին : Ցայտնեցի կարծիքս սխտեմի այն բաց – կայութեան մասին որ միակ «սխտեմը» կարելի էր կոչել Դուրեան արք.ի «Քա – րոզներուն» : Ցարգելի խօսակիցս ժպտաց. ճիշդ էք նկատեր, ըսաւ, եւ այդ արդիւնք է այն բանին, որ նա չատ կը սիրէր զար – դարուել այլոց բառերով, մտքերով, ու կ'ընտրէր զանոնք առանց խնամքի, առանց զգուշութեան : Անգամ մը, չարունակեց յարգելի խօսակիցս, ես ու Տ. Տ. Եղիշէն, եւ վանքին դրադարանը զրաղած էի ընթերցանութեամբ, ջիս իր մօտ կան – չեց Արմաշի այն օրերու տեսուչ Նարոյ – եան Սրբազանը, այժմ Կ. Պոլսոյ Պատ – րիարք, եւ խնդրեց որ ես առ առ տող հե – տեւիմ Ղեւոնդ վրդ. Դուրեանի նոր լոյս տեսած մէկ գրութեան, մինչ ինք պիտի կարդար Ֆրանսերէն կարգ մը Ֆրանսացի հեղինակէ մը : Մինչ Նարոյեան Սրբազան կը կարդար, բաւ խօսակիցս, զարմանքս յայտնեցի անոր՝ դիտել տալով որ Դուր – եան վրդ.ի գրութիւնը բառ առ բառ թարգմանութիւնն էր օտար հեղինակի գրութեան : Նարոյեան Սրբազան ժպտալով ըսաւ.— Ես ալ այդ պարագան քու ուշա – գրութեան յանձնելու համար կանչեցի : Ջիչ ետք՝ երբ Դուրեան Ղ. վրդ. ներս մտաւ եւ Նարոյեան Սրբազան իր ուշա – գրութեան յանձնեց իր տյս բանաղողու – թիւնը, ան առանց քաշուելու յայտարա – րեց .— « Ի՞նչ կայ որ, Հայերու մէջ ճա – նի՞ հոգի կան որ պիտի գիտնան, ձեր եր – կուէին գաս» : Այդ օրէն ետք, եղբայա – գուդ յարգելի խօսակիցս (որուն անունը չեմ կրնար յիշել՝ իր Թոյլտուութիւնը խնդրած չլինելով), Դուրեան արք. չատ մը փաստեր տուաւ իր այլոց փեստուրնե – րով զարդարուելու մասին ... » :

Նամակագիրը այս պատմութեան հեղի – նակին անունն ալ յիշած է, մտերմաբար : Բայց ես յարմար չեմ դատեր յայտնել, նկատի առնելով իր ներկայ դիրքը :

Մատենադարանի մուկ մը կամ գրամոլ մը դեռ ի՞նչ գոհարներ մէջտեղ պիտի հա – նէր, եթէ բան – գործ ըներ :

Պատահական երեւո՞յթ է որ ցարդ երե – ւան հանուած չորս բանագողներէն երեքը վեղարաւորներ են, երկուքը բարձրաստի – ճան՝ եպիսկոպոս՝ անոր համար որ վանքի մէջ ծուարած ըլլալով, կը կարծեն թէ դիտող աչքեր չկան. հետեւաբար կրնան օտարին վաստակը գողնալ կամ ուրիշ միաբանա – կան մեղքեր գործել :

ՎԱՀԷ

ՀԱԻԱՔԱՏԵՂԻՆ ՈՐՈՇՈՒԵՑԱՒ

ԶՈՐՍԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԸ ՊԻՏԻ ԳՈՒՄԱՐՈՒԻ ՓՈՒՆ Ի ՓՈՒՆԸ, ՄԷԿ ԵՒ ՄԻԻՍ ՇՐՋԱՆԻՆ ՄԷՋ

Զորս պետութեանց ներկայացուցիչները վերջապէս համաձայնեցան, ընտրելով Յունուար 25ի խորհրդաժողովին վայրը : Այս համաձայնութիւնը գոյացաւ չնորհիւ արեւմտեան պետութեանց դիմադրութեան : Ժողովին կէսը պիտի դումարուի Պերլինի արեւմտեան , կէսն ալ արեւելեան շրջա – նին մէջ :

Կիրակի օր պաշտօնական զեկոյց մը հրատարակուեցաւ, ծանուցանելով հա – մաձայնութիւնը : Այդ զեկոյցին համա – ձայն, յիսուն ժամ վիճաբանած են տասը օրուան ընթացքին, յանդելու համար հե – տեւեալ կարգադրութեան, — Զորս ար – տաքին նախարարներու խորհրդաժողովը առաջին չարթուան համար պիտի դումար –

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՆՈՐԷՆ ՎՐԱՍՏԱՆ ԵՒ ՈՒԿՐԱՅՆԱ

Մոսկուայի հեռագրական գործակալու – թիւնը կը ծանուցանէ թէ Ուկրայնայի վարչապետ նշանակուած է Պ. Ն. Կալչեն – կօ, յաջորդելով Կորչենկոյի, որ նշանակ – ուած է նախագահ Գերագոյն Խորհուրդի գլխաւորին : Այս գլխաւորին նախագահը, կրե – չուխա, ուրիշ պաշտօնի մը կոչուած է :

Նոր վարչապետը, Կալչենկօ, հին հա – մայնավար մըն է, գիւղացի եւ մասնագէտ հողագործական պիտելիքներու : Եղած է հողագործական նախարար եւ փոխ – վարչապետ 1950 Ապրիլին : Սթալինի մա – հէն վերջ նշանակուեցաւ առաջին փոխ – վարչապետ :

Թիֆլիսի անթելը նոյն օրը (կիրակի) կը ծանուցանէր թէ նոր փոփոխութիւն մը կատարուած է Վրաստանի կառավարու – թեան մէջ : Փոխ – վարչապետ Զուռեւլաւա հրաժարելով, իրեն յաջորդած է Ի. Կու – չաւա, անդամ կեդր. Կոմիտէի :

Սթալինի մահէն եւ Բերիայի անհետացէն ի վեր, փոփոխութիւնները իրարու կը յա – ջորդեն Վրաստանի մէջ : Կ'ըսուի թէ եր – կու երկիրներն ալ ազդարարութիւն ստա – ցա ծեն, որպէսզի չչեղին կեդրոնի հրա – հանգներէն :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵՒԿՈՍԼԱՒԻՈՑ վոխ – վարչապետը եւ Թիթոյի մտերիմ գործակիցը, Միլովան Ճիլաս, վտարուեցաւ կեդր. Կոմիտէի ան – դամակցութենէն, այն ամբաստանու – թեամբ թէ արեւմտեան ազդեցութեան տակ ինկած եւ կուսակցական դիծէն չե – դած է եւ կ'ուզէ հաշուեյարդարի ենթար – կել համայնավար կուսակցութիւնը : Ճիլաս վերջերս կարդ մը դրութիւններ հրատարակած էր ներքին խնդիրներու մասին :

ԹիՀՐԱՆԷՆ կը հեռագրեն թէ երեսփ. ընտրութիւնները սկսած են : Քանի մը ա – միսէն հաղիւ կը լրանայ 136 երեսփոխան – ներու ընտրութիւնը : Վարչապետը, զօր. Զահեմի կը յուսայ առնուազն 70 ձայն չահիլ փետրուարէն առաջ : Ընտրողներու իրաւունք ունին որ ոեւէ անուն նշանակե – լու :

ՇՈՒՆԱՐ ՎԱՐԴԱՆԵՑ

(ՀԱՏՎԱԾ ԴԵՊ «ՍԻՒՆԻՔ ՀԱՅՈՑ»)

ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ

(ՊՐՈՖՈՒՍՈՒՆ ԸՆՏԱՆԻՔՈՎ ԴԵՊ ՀՈՒՆԱՍՏԱՆ)

•

Մենք ամբողջ կեանքը իր ազատ ու անկախ ձեւերով, իբրեւ ազգային ինքնուրոյն կեանք, ապրելու համար պայքարեցինք, ամէն տեսակ զոհողութիւններ կրեցինք, ամէն տեսակ տառապանքներ քաշեցինք, որպէսզի մեր ազգային կեանքը չկորչի, չմեռնի, չսպանուի, չխեղդուի, չկլանուի, չձուլուի, չնահանջի, չհետամնայ, չկաղանայ, չհաշմանդամանայ, չհիւծանայ, չանդամալուծուի, չանդամահատուի, չհիւանդանայ, չանդամալոյծ դառնայ, չանդամալոյծ մնայ, չանդամալոյծ մեռնի, չանդամալոյծ մեռնի, չանդամալոյծ մեռնի

Ո՞Վ ՍՊԱՆՈՒԱԾ

«Մարդ չունի ուժ որ տեղը պատռէ, մարդկային ոչինչ տարօրինակ չէ, ամէն մարդ կրնայ ամէն բան ընել։ Միայն մարդ մը չունի ուժ որ տեղը պատռէ, մարդ մը չունի ուժ որ ինքզինքը սպանէ։ Ասոր համար ալ ամէն մարդ կրնայ ամէն բան ընել, բայց ոչ ինքզինքը սպանել

ուի վերստուգիչ յանձնախումբի նախկին պաշտօնատան մէջ, (արեւմտեան Պեր – լին)։ Երկրորդ չարթուն ժողովը պիտի դումարուի խորհրդային մարզպանու – թեան չէնքին մէջ (արեւելեան Պերլին, Ունթըր տէն Լինտըն)։ Այս պաշտօնատու– նը մեւնոյն ատեն արեւելեան Գերմանիոյ խորհրդային դեսպանատունն է։ Բայց ա – րեւմտեան պետութիւնները չեն ճանչնար արեւելեան Գերմանիոյ բոլշեւիկեան կա – ռավարութիւնը· եւ պաշտօնական դեկոյ– ցը այս չէնքը կ'անուանէ իբրեւ ռուսական մարզպանութեան պաշտօնատունը։

Երրորդ չարթուն արտաքին նախարար– ները նորէն պիտի դումարուին արեւմտ – եան շրջանին մէջ։ Եթէ ժողովը երկար տեւէ, «դումարման վայրը կախում պիտի ունենայ խորհրդաժողովին ընթացքէն»։

Իրազեկները այս առթիւ դիտել կուտան թէ արեւմտեան պետութիւնները հետեւ – եալ դիմումները կատարեցին, վերջին եր– կու ամիսներու ընթացքին։—

Անոնք հաւանեցան որ Ջորջերու ժողո – վը դումարուի Պերլինի եւ ոչ թէ Լու – կանոյի մէջ (Ջուիցերիա), ինչպէս ա – ռաջարկած էին առաջին անգամ։ Ըն – դունեցան Ռուսերուն առաջարկը, որ ժո– ղովը դումարուի Յունուար 25ին, փոխա– նակ Յունուար 4ի, ինչպէս առաջարկած էին իրենք։ Եւ վերջապէս, մէկդի դրին ի– րենց այն առաջարկը որ ժողովը դումար– ուի վերստուգիչ յանձնախումբի նախկին պաշտօնատան մէջ։ Եւ տակին նաեւ ուրիշ առաջարկ մը,— չորս ժողովէն երեքը դումարել արեւմտեան, մէկը արեւելեան շրջանին մէջ։

Ռուսերն ալ կարդ մը մանր դիջումներ կատարեցին,— Հաւանեցան որ առաջին ժողովը դումարուի արեւմտեան շրջանին մէջ։ Յետոյ, հաւանեցան որ առաջին 21 օրուան ժողովներուն 14ը դումարուին ա– րեւմտեան շրջանին մէջ։ Բայց հաւանա – կան է որ դարձեալ վէճեր ծագին, եթէ ժողովը 3շաբաթէն աւելի տեւէ։ Այն ատեն ապահովաբար Ռուսերը պիտի պնդեն որ չորրորդ շարթուան նիստերը դումարուին արեւելեան շրջանին մէջ։

Ինչպէս կ'երեւայ, արեւմտեան պետու– թիւնները կարելին փորձած են, որպէսզի անպատճառ դումարուի յունուար 25ի ժո– ղովը։ Եթէ դիջումներ չկատարէին, հարկ պիտի ըլլար յետաձգել խորհրդաժողովը, ինչ որ Ե. Միւնթեան դործին կուդար։

Ջորս պետութեանց ներկայացուցիչնե – րուն հինգերորդ խորհրդակցութիւնը, ուր համաձայնեցան, տեղի ունեցաւ չորեք օր, Պերլինի անդլիական հրամանատա – րութեան չէնքին մէջ։ Վիճաբանութեանց ընթացքին յայտնուեցաւ թէ մօտ հազար թղթակիցներ Պերլին պիտի հասնին այս չարթու։

× Արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապե – տը, Կրոթեվոլ, պատասխանելով Տոքթ· Ատընաուըրի առաջարկներուն, աւելորդ կը գտնէ ազատ ընտրութիւններ կատարել նախապէս եւ կը պահանջէ որ այդ մասին բանակցութիւններ տեղի ունենան արե – ւելքի եւ արեւմուտքի Գեհանններուն մի – ջեւ։ Իր կարծիքով, Ջորջերու խորհրդա – ժողովը պիտի քննէ հետեւեալ խնդիրնե – րը։— 1· Բանակցութիւններ հիւլէական զէնքերու մասին։— 2· Ձանաչում նոր Չի– նաստանի կառավարութեան։— 3· Աւբա – տրիոյ խնդիրը։— 4· Գերմանական խն – դիր։

× Խորհրդային կառավարութիւնը հը – րամայեց ազատ արձակել 6143 Գերման – ներ որոնք արդելափակուած էին արեւել – եան Գերմանիոյ մէջ, իբրեւ պատերազմի ոճրագործ կամ օրինազանց։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆի վարչապետը, մաուէլալ Փափադոս, համբայ ելած է դէպի Փա – րիզ, ընկերակցութեամբ արտաքին նա – խարարին եւ ուրիշ պաշտօնատարներու կը հասնի Գշ· օր եւ պիտի մնայ Յունուար 19էն 23։

ԻՏԱԼԻՈՑ նոր դահլիճը կազմուած պի– տի ըլլար երէկ, վարչապետութեամբ Պ· Ֆանֆանիի։ Յոռետեսներ կը կարծեն թէ պիտի չկրնայ երկար դիմանալ։

ՆՈՒԱԶԱԳՈՑՆ օրապահիկի խնդիրը այս չարթու պիտի քննուի· կառավարութեան կողմէ։ Սննդիքաններէն կը պահանջուին 20 հազար ֆրանքը բարձրացնել 27·666ի։ Ազդ· ժողովին աշխատանքի յանձնախում– բը կ'առաջարկէ ամսական 23·000 ֆր·։

ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՀԱԶԱՐ ելեկտրական բան– ուրներ գործադրուի մը սրբելքին 24 ժամուան համար, երէկ, Անգլիոյ մէջ։ Գործատէրերն ալ որոշեցին 24 ժամ վա – կել իրենց հաստատութիւնները, մերժե – լով ներս առնել բանթողները։

ՕՐՈՒԱՆ ԳԻՐՔԸ

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆ ՎԵՐՅԻՇՈՒՄՆԵՐ
(ԹԱԼԼԷԱՔԻ ԱՀԱԲԵԿՈՒԹԻՒՆԸ)

Գրի առաւ Վահան Միհնախորեան։ Պատկերազարդ, 475 մեծադիր էջ, ընտիր տպագրութեամբ։

Գինն (թղթակազմ) հազար ֆրանք։ (Թղթատարի ծախքով 1100 ֆրանք)։

Սակաւաթիւ օրինակներ ունինք լաթա – կազմ, գին 1200 ֆրանք։ (Թղթատարի ծախքով 1300 ֆրանք)։

Ֆրանսայի եւ հարեւան երկիրներու հա– մար դիմել ՅԱՌԱՋի վարչութեան։

ՊԱՏԱՐԱԳ

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒԻ·— Յունուար 24ի կիրակին Ս· Գրիգոր Լուսաւորիչ Մատ – րան մէջ պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Կաթող· պատուիրակ Սերովբէ Ծ· Վ·Մա– նուկեան։ Շաբաթ երեկոյ ժամերգութիւն ժամը 5ին, կիրակի առաւօտ ժամերգու – թիւն ժամը 8ին, Ս· պատարագ ժամը 10ին։

× Նոյն օրը ի պատիւ Կաթող· պատ – ուիրակին ճաշասեղան մը պիտի տրուի վարչութեան կողմէ։ Փափաքողներէն կը խնդրուի դիմել վարչութեան, արձանա – գրուելու համար։

ՀԱՆԴԻՍ ՏՕՆԱԾԱՌ

Կազմակերպուած Իսիի Արիմեան դըպ – րոցի հոգաբարձութեան եւ Կ· Խաչի մաս– նաճիւղին կողմէ։

Այս կիրակի ժամը 15·30ին, դպրոցի սրահին մէջ։ Խմբերգ, արտասանութիւն– ներ եւ պարեր աշակերտներու կողմէ։

Պիտի ներկայացուի «Փոքրիկ բարեսէր– ները» եւ «Թիղոնա» (հուրիներու կեան – ք)։ Մուտքը ազատ է։

Կ· ԳԻՈՐԳԵԱՆ

ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ 1954

Նոր ստացանք վերջին ծրարները։
Փութացէք օգտուիլ առիթէն։
Գին 1200 ֆր·, թղթատարով 1270 ֆր·։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Բարձր Հայքի Հայր· Մարսէյլի Միու – թեան դիմակալուր պարահանդէսը, վեց Մարտ, Ֆլիւալի սրահին մէջ։

×

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

28 Փետրուար, կիրակի օր, Վարդա – նանց յիշատակին առթիւ, վարժարանիս աշակերտներուն կողմէ։

×

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ·— Դաշնակահարուհի ԳՈՀԱՐԻԿ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆի նուագահան – դէսը մարտ 9ին, Սալ Շոփէն Փլէյէլի մէջ։

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ՝ ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆԻ

Թատերական երրորդ ներկայացման, Փետրուարի ընթացքին։

FOURRURES
ROGER YOPIAN
84, Boulevard de Stalingrad, 84
— **CHOISY-LE-ROI (Seine)** —
●
Վերջին նորաձեւութեամբ, չափի վրայ խնամուած աշխատանք
եւ նորագութիւն
★
Հաղորդակ· միջոց·— Փորթ Շուազիէն առնել 183 թիւ թրօլիպիւս եւ իջնել 3 Communes ou Docteur Roux

Հ. Մ· Մ.Ի ՀԱՒԱՔՈՅԹԸ

Մրագրի վերամչակման առթիւ Փարիզի Հ· Մ· Մ·ը կազմած է ընկերահամակ – րական հանդիպում մը, 23 Յունուար չա– բաթ դիշեր ժամը 8·30ին Ազգ· Տան սրա– հին մէջ։

Կը հրաւիրուին բոլոր մարզասէրները եւ համակիրները։

Մուտքը ազատ է։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս ու– րբաթ երեկոյ, ժամը 9ին, Քաֆէ Ռէժանի վերնայարկը, (70, ռիւ Լաֆայէթ)։ Դա – սախօս՝ Տիկին ՀՈՒՒԻ ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ–Ի – փկենան։ Նիւթը՝ Համաստեղի Սպիտակ Ջիաւորը։ Մուտքը ազատ է։

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ
THEATRE G. VERDI
56, Rue d'Alger, Marseille

Շաբաթ, 23 Յունուար ժամը 21ին

Նախաձեռնութեամբ ԱՐՄԵՆԻՄ երդէս– խումբին եւ մասնակցութեամբ Ֆ· Կ· Խա– չի, Բարեգործականի, Երիտ· Միութեան, Համազդայինի, Մչ· Միութեան, Վաս – պուրականի Հայր· Միութեան եւ Արե – նուշներու Միութեան։

Հրաւիրուած է յայտնի երդչուհի՝

ԱՐՓԻՆԷ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ

Յայտագիրը·— Ռախմանինով, Չայքո – վսքի, Գռամս, Սէն Սանս, Կոմիտաս վրդ·, Ռ· Մելիքեան, Խաչատուրեան, Ալէմշահ, Վ· Սարգսեան։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅՑ ԻՐԵՐՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Միութեանս միջոցով Հայաստանէն ըս– տացուած գրական, գեղարուեստական – պատկերազարդ հանդիսներուն համար դիմել դրատուն Պարսամեան·— 46 ռիւ Ռիշէ, Փարիզ (9)։ Հեռ· Փռօ· 64–90։

Հայաստանէն ստացուած ձայնապնակ – ներուն համար դիմել Միութեան կեդրո – նատեղին։

«Հին հայկական մանրանկարչութիւն»։

Մօտ աւունէն Միութիւնը պիտի ստա – նայ Հայաստանէն այս արժէքաւոր հա – տորը։ Մուալը 40–48ի վրայ։ Գունաւոր 60 նկարներով։ Շրջան 10րդէն 17րդ դար։ Գինը 5250 ֆրանք։ Փափաքողները կրնան այժմէն արձանագրուիլ Միութեան կեդ – րոնատեղին։

Ստացած ենք հետեւեալ դիրքերը·—

1·— Հին Հայկական ճարտարապետու – թիւն 192 նկարներով։

2·— Նոր Հայկական ճարտարապետու – թիւն արդի Հայաստանի 169 նկարներով։

2·— Երաժշտական հատորներ եւ նոր երդեր եւն·։

Կը խնդրուի բոլոր դիմումները կատա – րել Միութեանս ընդհ· գանձապահին ա – նունով։

Mr. Roland Nazarian
U. E. F. A. N° 9, Ave Calmels
Bois-Colombes (S.) Tél. CHA. 00 - 55

ՀՐ· ԲԱԼՈՒԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

43, Rue Richer, PARIS (9e)
Tél. Pro. 25-46. R. C. No. 46,325

Եթէ կը փափաքիք, որ ձեր տօնական օ– րերը անցնին ուրախ եւ զուարթ, դնեցէք երդապնակները (տիսք)։

Ստացած ենք այլազան նորութիւններ· Ուղղակի Հայաստանէն եկած տիսքեր։ Ա· Խաչատրեանի «Գայեանէ» պալէն ամբող– ջութեամբ, Այտա Ազնաւուրի, Աղազար – եանի, Մեսուճենցի, Պարթեւեանի տիս – քերը։

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ·— Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի «Ա– հարոնեան» խումբի դասախօսութիւնը այս հինդշաբթի ժամը 21·30ին Ազգ· Տան մէջ։ Կը խօսի Պ· Արտաշէս Չուհաճեան։ Նիւթը՝ «Եւրոպական Միութիւնը»։—Հա – յերէնի դասերը ժամը 20·15ին։

ՓԱՐԻԶ·— Հ· Ց· Դ· Աղբիւր Սերոբ– եան Երիտասարդական խումբի ընդհ· ժողովը այս շաբաթ ժամը 21ին, սովորական վայ– րը։ Բոլորին ներկայութիւնը պարտաւո – րիչ։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Ցառաջիկայ հաւաքոյթը այս չորեք – շաբթի երեկոյ, Քառէ սրճարանին վեր – նայարկը։ Դասախօս Նդուարդ Գավէզ – եան։ Նիւթը·— «Անդլիա, հոգեբանական, տնտեսական եւ քաղաքական մարդերու մէջ»։ Մուտքը ազատ է։

«ՀԱՅ—ԲՈՅԺ»Ի ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Լրացաւ «Հայ – Բոյժ»ի 13րդ տարին։ Կը խնդրուի բաժանորդներէն, որ փակեն իրենց հին ու նոր հաշիւները։

Տարիներով ապահիկ աւտացողները եւս ժամանակն է որ ապացուցանեն թէ արժանի են ցոյց տրուած վստահութեան՝ կանխիկ վճարելով դէթ այս նոր տարեշրջանին, փակելով նաեւ հին հաշիւները։

«Հայ – Բոյժ»ի բաժնեդիին է 800 ֆր· Ֆրանսայի համար, հազար ֆրանք արտա– սահմանի համար։ Նորոգեցէք ձեր բա – ժանորդագրութիւնը, ուժ տալու համար այս մեկ – հատիկ թերթին բարգաւաճ – ման։ ՎԱՐԶՈՒԹԻԻՆ

Հասցէ՝ 32 ռիւ տը Թրեվիզ, Փարիզ (9)։

PREUVES
REVUE MENSUELLE
(Liberté de la Culture)
Լոյս տեսաւ 1954 Յունուարի թիւը։
Կարեւոր յօդուածներ Եւրոպական Միութեան, սպանեւամերիկեան դրակա – ցութեան, զերմանեւխորհրդային դաշնի– քի եւ ուրիշ այժմէական հարցերու մա – սին։
41, Avenue Montaigne

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ·— Սալվաթորի եւ Սէնթ Մարգրիտի հիւանդանոցներու հայ հի – ւանդներու խորին շնորհակալութիւն կը յայտնենք Կապոյտ Խաչի Պոմոնի վարչու– թեան անդամուհիներուն, Տիկիններ, եօթնեղբայրեանի, Տէր Վարդանեանի, Քէհեաեանի եւ անդամուհի Տօլմաչ – եանի որոնք Ծնունդի եւ Կաղանդի առթիւ անխտիր բոլոր հիւանդներուն բաժնեցին 500ական ֆրանք, հայկական դաշտ, սի – կարէթ, շաքար, նարինջ եւ ամէն տեսակ պտուղներ եւ մխիթարեցին հիւանդները։ Նոյնպէս շնորհակալութիւն կը յայտնենք Պ· Յակոբ Տօլմաչեանին, որ սիրայօժար իր կառքը տրամադրած էր Խաչուհիին – րուն։ Ց· Խ·

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵԻ ԱՐԵԻԵԼԵԱՆ ՏԻՍՔԵ– ՐՈՒ ՄԵԾԱՊՈՑՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ
ALKAZ & FILS
23, Rue Ste. Barbe, MARSEILLE
Ուրախ անցուցէք ձեր օրերը,
Զուարթ անցուցէք ձեր տօները
Երգելով ու պարելով,
Հայերէն երգեր գնելով
Ա Լ Ք Ա Զ Ի Ն

ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԻ ԴԱՒԻԹԵԱՆ եղբարք պէտք ունին աշկերտի մը։
Դիմել՝
53, Cours Lieutaud, Marseille.

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍԸ
HOTEL GEORGE V-ի

ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ, ԿԻՐԱԿԻ 31 ՅՈՒՆՈՒԱՐ ԺԱՄԸ 16ԷՆ 24

ATTRACTIONS

Ընտիր նուագախումբ։ Խնդրուքի տեղի չտալու համար կը խնդրուի այժմէն ապա– հովել սեղանները ու տոմսերը՝ Դիմելով Պ· Պ· Ա· Աճէմեանի՝ PRO· 03–19
ՆՈՒՊԱՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի TRU· 47-48
կամ Փարիզի եկեղեցւոյ դիւանին ELY. 67-03

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Զեռնարկուներ (անթրըփոնէօռներ) Շը– միզիէի համար։ Ներկայանալ օրինակով մը (մօտէլ)։

Tricot VIENNA
40, Rue de Montmorency
Tél. TUR. 40-11

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. Հատը 12 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
20
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
MERCREDI
20 JANVIER
1954

20ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7273 30e ANNEE | Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՒԵԱՆ | ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2684

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԲԱԽՏՈՐՈՇ ՕՐԵՐ

●

Արտակարգ համբերութիւն եւ հնարա – մտութիւն կը պահանջէ Յունուար 25ի խորհրդաժողովը, դրական ելքի մը յան – գելու համար :

Հրաշք մը պիտի ըլլար, եթէ յաջողէին կարգադրել օրակարգի դէմքերը , դերմանական հարցը, եւ անոր յաւելուա – ծը, Աւստրիոյ հաշտութեան դաշնագիրը :

Տեսանք թէ որքան դժուարութիւն կրե – ցին, ժողովատեղին ընտրելու համար :

Մէկ ժամուան մէջ որուելիք որոշում մը քաջքշուեցաւ տասը օր, դրաւելով հինգ նիստ :

Վիճաբանութիւնները տեւեցին 52 ժամ : Նոյն իսկ պահ մը վախցուեցաւ որ կը խզուին, Ջուրը ձգելով խորհրդաժողովը, կամ անվերջ յետաձգելով զայն :

Տարօրինակ պատկեր մը պարզուեցաւ, վիճաբանութեանց ընթացքին :

Արեւմտեան պետութեանց Պերլինի հրամանատարները եւ Ֆ. Մուրթեան նե – կայացուցիչները, որոնց յանձնարարուած էր որոշել ժողովատեղին, դործի սկսան սիրալիր մթնոլորտի մը մէջ :

Բայց, առաջին օրէն իսկ, արժանա – պատուութեան խնդիր մը ծագեցաւ :

Արեւմտեան հրամանատարները ամէն տեսակէտով յարմար կը նկատէին Պերլի – նի Վերատուչիչ Խորհուրդի նախկին չէն – քը, որ կը գտնուի ամերիկեան շրջանին մէջ եւ ունի 300 սենեակ :

Խորհրդային ներկայացուցիչը դժկա – մակեցաւ, առանց վճռապէս մերժելու : Լեզուին տակ բան մը կար որ քիչ վերջը երեւան ելաւ :

Մոսկուա կ'ուզէր որ ժողովը մէկ ան – գամ արեւմտեան, մէկ անգամ ալ արե – ւելեան շրջանին մէջ գումարուի :

Միւսները կ'առաջարկէին չորս ժողո – վէն երեքը գումարել արեւմտեան, մէկը արեւելեան շրջանին մէջ :

Եւ երբ կը պատճառաբանէին թէ երեք երեք են, իսկ Ֆ. Մուրթիւնը մէկ, այս վերջինը կը պատասխանէր թէ երկու տարբեր ճակատներ , խմբակցութիւններ են, եւ ոչ թէ անջատ պետութիւններ :

Զարմանալի չէ որ իւրաքանչիւր նիստ չափազանց երկար տեւէց,— չորսէն մին – չեւ եօթը ժամ : Եւ չարունակ տեղ փոխե – լով :

Ի վերջոյ կարելի եղաւ համաձայնու – թեան մը յանգիլ շաբաթ օր, 16 Յուն. :

Չորս արտաքին նախարարներու խորհ – դաժողովը առաջին շաբթուն պիտի դու – մարուի Վերատուչիչ Խորհուրդի նախկին պաշտօնատան մէջ (արեւմտեան շրջան) : Երկրորդ շաբթուն՝ Պերլինի խորհրդային մարզպանութեան չէնքին մէջ : Երրորդ շաբթուն՝ նորէն արեւմտեան շրջանին մէջ :

Եթէ մինչեւ այդ ժողովը վերջացած չըլ – լայ, «դումարման վայրին ընտրութիւնը կախում պիտի ունենայ ժողովին ընթաց – քէն » :

Ո՞վ կը համարձակի դուշակել այդ ըն – թացքը ...

Բոլոր տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ Ֆ. Մուրթիւնը պիտի փորձէ կարելի եղածին չափ խճողել օրակարգը, իրարու կապելով բոլոր վիճելի խնդիրները, դեր – մանականէն մինչեւ չինականը եւ հիւ – լէական զէնքերէն մինչեւ ռազմական խա – րիսխները :

Մինչդեռ, արեւմտեան պետութիւնները երբ առաջին անգամ կ'առաջարկէին ժողով դումարել Ջուիցերիոյ Լուկանօ քաղաքին մէջ, նկատի ունէին միայն գերմանական հարցը : (Միջանկեալ՝ աւստրիականը) :

Իրենց կարծիքով, ճամբան կը հարթուի աստիճանաբար, եթէ իւրաքանչիւր խն – դիր քննուի եւ լուծուի անջատաբար :

Այս տեսակէտէն, իրենց համար հիմնա – կան խնդիր է գերմանական թնճուկը, ո – րուն լուծումէն կախում ունի Եւրոպայի ապահովութեան հարցը :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՋՈՐՍԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԸ

★

ԱՄԷՆ ԲԱՆ ՊԻՏԻ ՓՈՐՁԵՆ

ՀԱՄԱՁԱՅՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Զորս Մեծերու հաւաքատեղին որոշելէ ետք, արեւմտեան պետութիւնները կը խորհրդակցին օրակարգի մասին : Ու – շադրութեամբ կը հետեւուին թէ Մ. Նահանգ – ները վճռած են համբերութեան փորձ մը կատարել, դրական եզրակացութեան մը յանգելու համար : Թէեւ չեն հաւատար թէ Պ. Մոլոթով հաշտարար քաղաքականու – թեան մը պիտի հետեւի :

Տակաւին յայտնի չէ թէ ինչ ընթացք պիտի ունենայ խորհրդաժողովը, որ պի – տի բացուի յառաջիկայ երկուշաբթի , 25 Յունուար : Պ. Տըլլըս եւ իր խորհրդական – ները պիտի աշխատին իմանալ Ֆ. Միւս – թեան իրական դիտումները : Օրակարգը ճշդուած չըլլալով, ժողովին տեւողութիւ – նըն ալ անորոշ կը մնայ : Ամերիկացիները կ'ըսեն.— «Եթէ այն ապատուրութիւնը կրենք թէ համաձայնութիւն մը կարելի է, պիտի վիճինք որքան որ պէտք ըլլայ : Իսկ եթէ անելիք չունինք, պիտի չվարա – նինք կարճ կապել : Կարելի եղածին չափ ճկուն պիտի ըլլանք, առանց չեղնելու կարդ մը սկզբունքներէ որոնց մասին տեղի տա – լու միտք չունինք» :

Նոյն աղբիւրին համաձայն, Պերլինի խորհրդաժողովը վերջինը պիտի չըլլայ : Ուշինկթընի մէջ վերջնական չեն նկա – տեր այս ժողովը, այլ սկիզբը՝ ուրիչ խորհրդակցութեանց : Ամերիկայի կառա – վարական շրջանակներուն մէջ այս անգամ աւելի հաշտարար կ'երեւան քան մէկ – երկու չաթէ առաջ : Ուրիչ խօսքով , սրամտութիւն են անսահման ժամանակով երկարաձգելու վիճաբանութիւնները, որ – պէս զի կարենան համբերութեամբ քննել խորհրդային քաղաքականութեան զգա – նելիքները : Այս առթիւ բարենշան կը հա – մարուին Մոսկուայի ամերիկեան դեսպա – նին տեսակցութիւնը Մոլոթովի ,Ուշինկ – թընի խորհրդային դեսպանին խօսակցու – թիւնը Պ. Տըլլըսի հետ : Յունուար 25ի խորհրդաժողովը փորձ մը պիտի ըլլայ, հասկնալու համար թէ իսկապէս բարե – փոխո՞ւած է Ֆ. Միւսթեան քաղաքակա – նութիւնը Սթալինի մահէն վերջ : Ուրե – մըն, Դաշնակիցները կը սպասեն որ Ֆ. Միւսթիւնը կարդ մը զիջումներ կատարէ գոնէ գերմանական հարցի մասին, ճամ – բան հարթելու համար :

Կարծողներ կան թէ Պ. Մոլոթով պիտի ջանայ չեղլլ բուն օրակարգէն, կարդ մը տարտամ խնդիրներ յարուցանելով,— Ծայր. Արեւելքի հարց, տնտեսական յա – րաբերութիւններ, հիւլէական զէնքեր եւայլն :

Ամէն պարագայի մէջ, քաղաքական աշ – խարհը անձկութեամբ կը սպասէ Պերլինի ժողովին եղրակացութեանց :

× *Զորս պետութեանց ներկայացու – ցիչները ժողովատեղին որոշելէ ետք, այժմ զրաղած են ուրիչ կարդ մը մանրա – մասնութիւններու կարդադրութեամբ : Տակաւին չէ լուծուած նախագահութեան խնդիրը, բայց կը կարծուի թէ չորս նա – խարարները պիտի նախագահեն փոխն ի փոխը :*

× *Ֆ. Միւսթիւնը , որ ցարդ կը ձգ – ձդէր Աւստրիոյ հաշտութեան դաշնագրին կնքումը, յայտնած է թէ «պատրաստ է ամէն բան ընելու» որպէսզի կարգադրուի այս խնդիրը : Դաշնագրին ձգձգումը կը չարունակուի տասը տարիէ ի վեր , օտար դրաւման տակ պահելով Աւստրիան եւ ա – հագին վնասներ պատճառելով այդ փոքր պետութեան , : Ֆ. Միւսթիւնը այս անգամ պատասխանելով Վիէննայի կոչին, կ'ըսէ թէ աւստրիական հարցը չէ կարդադրը – ուած «իր կամքէն անկախ պատճառնե – րուն ,—*

Ամուսնականք.— Նշանականք.— Պատ – կականք.— Սիրախօսականք :

Առաջին երեք նիւթերը կը բաղկանան սովորական գիտելիքներէ , ուր յայն տեղ տրուած է Աստուածաշունչէն հաղուած վկայութեանց :

Ամէնէն համով – հոտով մասը վերջինն է, «Սիրախօսականք» :

Վարդապետը հատընտիր ծաղկաթաղ մը կազմած է, — մեծ մասով թարգմանու – թիւն անգլերէնէ :

Ինչո՞ւ կրած է այս յոգնութիւնը :

— « Ոչ միայն սրելու հետաքրքրութիւ – նը սիրողներուն , կամ նոր թաւի տալու ա – նոնց սիրոյն , այլ մանաւանդ ընդլայնելու համար ընթերցողներու հասկացողութիւ – նը սիրոյ մասին » :

Յաջողա՞ծ է այս վսե՛մ առաջադրու – թեան մէջ :

Վաղը կ'օրինակեմ հանի մը նմոյշներ , եւ կրնամ դատել թէ ի՛նչ փորձանքներու կը հանդիպի կուսակրօն վարդապետ մը , երբ կը խառնուի այս կարգի «սիլի – պի – լի» գործերու :

Երեւի վարդապետը մոռցեր է որ «շատ գիտցողը կը սխալի» :

Մանաւանդ երբ անգլերէն ալ գիտէ եւ անգլեսաքսոն աստուածաբանութեան հե – տեւած է :

Վ.Ա.Հ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

« ՍԻՐԱԽՕՍԱԿԱՆ »

Նոր գիրք մը եւս, այս անգամ Իտա – լիայէն (Միլանօ) :

Անունը՝ «Սէր եւ Ամուսնութիւն», Ի՞նչ մեդմս պահեմ : «Ստացանիֆ»ով մը պիտի գոհանայի , երբ հեղինակը վար – դապետ մը չըլլար : Այն ալ ծայրագոյն եւ «Միսթաքան Ուխտին Սրբոյ Ցակոբեանց » (Երուսաղէմ) :

Թուղթ բարեպաշտ եւ հաչ աստուածա – բան, Զգօն Ծ. վ. Տէր Ցակոբեան յառա – ջաբանով մը կը բացատրէ այս հրատարա – կութիւնն «առիթը եւ նպատակը» :

— « Հովուական պաշտօնիս ընթացքին , Ամերիկայի ու Եւրոպայի մէջ, յաճախ ցաւով հանդիպած եմ խռոված ընտանիք – ներու եւ խորտակուած բոյներու, երբեմն առանց լուրջ պատճառի » :

Անշուշտ «ամէն տեղ կան նման պատա – հարներ : Կարելի է անոնցմէ շատերուն առաջքը առնել» :

Ուրեմն, վարդապետը կ'ուզէ «նորա – պսակներուն երջանկութեան ուղին հար – թել, գործնական առաջնորդութիւն մը տալով անոնց » :

Այս առաջադրութեամբ, Զգօն Ծ. վ. գիրքը բաժնած է հետեւեալ գլուխնե – րուն ,—

Ամուսնականք.— Նշանականք.— Պատ – կականք.— Սիրախօսականք :

Առաջին երեք նիւթերը կը բաղկանան սովորական գիտելիքներէ , ուր յայն տեղ տրուած է Աստուածաշունչէն հաղուած վկայութեանց :

Ամէնէն համով – հոտով մասը վերջինն է, «Սիրախօսականք» :

Վարդապետը հատընտիր ծաղկաթաղ մը կազմած է, — մեծ մասով թարգմանու – թիւն անգլերէնէ :

Ինչո՞ւ կրած է այս յոգնութիւնը :

— « Ոչ միայն սրելու հետաքրքրութիւ – նը սիրողներուն , կամ նոր թաւի տալու ա – նոնց սիրոյն , այլ մանաւանդ ընդլայնելու համար ընթերցողներու հասկացողութիւ – նը սիրոյ մասին » :

Յաջողա՞ծ է այս վսե՛մ առաջադրու – թեան մէջ :

Վաղը կ'օրինակեմ հանի մը նմոյշներ , եւ կրնամ դատել թէ ի՛նչ փորձանքներու կը հանդիպի կուսակրօն վարդապետ մը , երբ կը խառնուի այս կարգի «սիլի – պի – լի» գործերու :

Երեւի վարդապետը մոռցեր է որ «շատ գիտցողը կը սխալի» :

Մանաւանդ երբ անգլերէն ալ գիտէ եւ անգլեսաքսոն աստուածաբանութեան հե – տեւած է :

Վ.Ա.Հ.

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

Հանրապետութեան նորընտիր նախա – գահին առաջին յայտարարութիւնը կար – դացուեցաւ երէկ, երեքշաբթի, Աղ. Ժո – ղովին եւ Ծերակոյտին մէջ :

Հնդկաչինի պատերազմը մեծապէս կը զրաղեցնէ կառավարութիւնը : Նախարա – րական խորհուրդը առաջին առթիւ պիտի քննէ այս խնդիրը, նախագահութեամբ Պ. Ռընէ Քոթիի : Մանաւանդ պատուիրակ մը զրկուեցաւ Սայկոն, որպէսզի կացութիւ – նը քննէ տեղին վրայ : Յառաջիկայ Փետր – ուարի սկիզբը ազգ. պաշտպանութեան նախարարը, Պ. Փլեւէն Հնդկաչին պիտի երթայ օդանաւով, քննելու համար դին – ուորական կացութիւնը : Այս առթիւ ան – դամ մը եւս պիտի ուսումնասիրուի հաշ – տութեան կամ պատերազմի չարունակու – թեան խնդիրը :

Վերջին լուրերու համաձայն, Ֆրան – սական ուժերը հակայարձակումի ձեռ – նարկած են լայն ճակատի մը վրայ :

Երկրորդ ածնրակիչ հոգ մը կը կազ – մեն բանուորական խլրտումները : Սենա – քանները որոշած են ցոյց մը կատարել Յունուար 29ին, պահանջելով ընդունիլ նուազագոյն օրապահիկի մասին առաջար – կուած նոր սակը, 27·666 Ֆրանք : Կառա – վարութիւնը հակառակ է այս առաջար – կին, տնտեսական եւ ելմտական պատ – ճառներով : Միւս կողմէ դիտել կը տրուի թէ ընկերային Ապահովութեան անտուկը 90 միլիառ Ֆրանք բաց ունի, եւ եթէ ա – ւելցնեն գործաւէրերու անդամավճարը , հետեւանքը պիտի ըլլայ դիներու բարձ – րացում :

× *Տեղական թերթերը կը դրեն թէ աշ – խատանքի նախարարը պիտի պահանջէ տասը առ հարիւր աւելցնել գործազուրկ – ներուն նպաստը, Փարիզի մէջ : Այդ յա – ւելումը 15–20 առ հարիւր կը հաշուեն գա – ւառի համար :*

ՊՈԼՍՈՑ ԱԶԳ. ԳՈՐԾԵՐԸ

Գրած էինք թէ կառավարութիւնը նոր օրէնք մը հաստատած է, Պատրիարքա – նի կեդր. վարչութեան ընտրութեան հա – մար, որ պիտի կատարուի թաղային ներ – կայացուցիչներու կողմէ :

Այս առթիւ պատրիարքարանը հրահանգ մը պատրաստած է որմէ կը քաղենք հե – տեւեալ տեղեկութիւնները .—

Ա.— Ամէն թաղ, որ եկեղեցի մը ունի, իր բնակչութեան թիւին համեմատու – թեամբ պիտի տայ մէկ կամ աւելի ներ – կայացուցիչ :

Բ.— Բաւարար թիւով բնակչութիւն չունեցողներ երկու կամ աւելի թաղեր պիտի միանան իրարու եւ այնպէս պիտի կատարեն իրենց ընտրութիւնը :

Գ.— Ամէն թաղային մարմին կամ մի – այեալ մարմիններ պիտի կազմեն ընտրո – ղական մարմին մը, բաղկացած Թաղ. Մարմնի կամ մարմիններու անդամներէն եւ նոյն թաղի կամ թաղերու ժողովուր – դէն առնուած երկու կամ աւելի անձերէ :

Ե.— Ընտրողական մարմիններու պաշ – տօնները պիտի ըլլան .—

1.— Կազմել Ընտրողներու ընդհանուր ցուցակը :

2.— Կազմել ընտրելիներու եռապատիկ ցանկը :

ՋԻՆՈՒՈՐՑՈՒ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐՈՒՆ

Գաղթ. Գրասենեակը կը ծանուցանէ Ֆրանսահայոդին վրայ հաստատուած ե – րիտասարդ Հայերուն թէ համաձայն զին – ուորագրութեան օրէնքին Գ. յօդուածին , ենթակայ են պարտաւորիչ զինուորու – թեան, Ֆրանսայի մէջ, իրենց տարեկից զօրաղասին հետ :

Բոլոր այն Հայերը որոնք ծնած են 1935 Յունուար մէկէն 31 Դեկտ., Ֆրանսայի կամ արտասահմանի մէջ և որոնց անձնա – զրերը ցոյց կուտայ իրենց տարազրի հան – դամանքը, կը հրաւիրուին ներկայանալ իրենց բնակավայրին Թաղապետարանը , արձանագրուելու համար, եթէ 1954 յուն – ուար մէկէն առաջ յայտնած չեն թէ պի – տի հետեւին Ֆրանսական հողէն :

րով» : Աւստրիոյ կոչը ուղղուած էր նաեւ արեւմտեան պետութեանց : Զորս Մեծե – րը իրենց նոր պատասխանին մէջ որեւէ խօսք չեն ըներ Աւստրիոյ մասնակցու – թեան մասին» :

ՓԱՐԻԶ ՀԱՄԱՄ, երէկ, Յունաստանի վարչապետը, մեռնելէ առաջ Փափաղոս, իր կնոջ, արտաքին նախարարին եւ ուրիչ պաշտօնատարներու հետ : Այս առթիւ քա – ղաքական եւ տնտեսական բանակցու – թիւններ պիտի կատարուին երկու երկիր – ներուն միջեւ : Մեծ ընդունելութիւններ

սարքուած են ի պատիւ հիւրին : Ազգ. պաշտպանութեան նախարարը զինուորա – կան չքանչանը պիտի յանձնէ մեռնելոյն, ուրբաթ օր : Տեղական թերթերը մեծ կա – րեւորութիւն կ'ընծայեն այս այցելու – թեան :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԳԷՕՔՉԷ ԵՒ ՆԱՊՈԼԷՕՆ

Գ.

Նապոլէոնի հետ ունեցած տեսակցու – թիւններէն քանի տարի վերջ (1828 Թ.), Գէօքչէի եւ իր քարտուղար Էքերմանի մի– ջեւ եղած մի զրոյցի ժամանակ, բանաս – տեղծն այս կերպ է արտայայտուել մեծ Ֆրանսիացիի մասին.—

Մի իսկական կարիճ էր Նապոլէոնը : Միշտ յատակաւոս, միշտ պայծառամիտ եւ վճռական, ուզած ժամանակ էլ բաւա– կանաչափ կորովով օժտուած՝ անմիջա – պէս երազորձելու համար ամէն ինչ որ նպատակաւոր եւ անհրաժեշտ կը դատէր : Իր կեանքը կարծես մի կիսատառուածի քայլուածք լինէր ճակատամարտից ճակա– տամարտ եւ յաղթանակից յաղթանակ : Նրա մասին մարդ, կարող էր ստոյգ ասել, որ դանուում էր մշտապէս լուսաճաճանչ վիճակում : Այդ պատճառով եւ այն աս – տիճան փայլուն էր իր ճակատագիրը, որ – պէսին աշխարհս չէ տեսել նրանից առաջ ու թերեւս չի էլ տեսնի նրանից յետոյ :

Այլեւս Նապոլէոն մէկն էր ամենարիզ – նաւոր մարդկանցից, որ ապրել են երբեւէ աշխարհիս երեսին : Այո, ստեղծագործ լինելու համար անհրաժեշտ չէ բնաւ, որ մարդ ոտանաւորներ եւ թատերգութիւն– ներ մեայն արտադրէ : Գոյութիւն ունի նաեւ գործելու ստեղծագործ ոյժ, որ չատ մը պարագաներում աւելի զօրաւոր է : Եւ ուրիշ ի՞նչ է հանճարը, եթէ ոչ այն ըս – տեղծագործ ուժը որով ծագում են այն– պիսի գործեր , որ կարող են իրենց ցոյց տալ Աստուծոյ եւ բնութեան առջեւ. Եւ այդ պատճառով իսկ՝ հետքեր են թող– նում եւ տեւական են :

Դարձեալ: Ինչեր ասես, որ Նապոլէոն չէ պահանջել ինքն իրմէ եւ ինչեր ասես որ ի կատար չէ ածել: Սիւրիական կիզիչ ա– նապատներից մինչեւ Ձեան դաշտերը Մոսկուայի — ո՛րքան մեծ թուով ռազ – մարշաւներ, ճակատամարտներ եւ դիւշե – րային բացօթեայ բանակումներ են ընկած դրանց միջեւ : Եւ Նապոլէոն ինչ խոնջէնք– ներ, մարմնական ինչ զրկանքներ ասես, որ ստիպուած չէ եղել կրել ու տոկալ բո– լորին: Քունը՝ պակաս, անունդը՝ նուազ ու այդ ամէնով մէկտեղ՝ մտաւորապէս չարուած գործունէութեան մէջ : Իրի– մէն(*) 18ի ահռելի ճիւղերից, եւ յու – զումներից յետոյ կէս գիշեր էր դարձել արդէն, եւ սակայն բերանը մի կտոր հաց անցած դեռ չէր դրել ամբողջ օրը: Եւ քնաւ չխորհելով իր ֆիզիքական կազ – դուրման մասին՝ նա մէջը դեռ զգում էր բաւական կորով, անգամ ուշ գիշերին, ուրուագծելու համար Ֆրանսիական ժո – ղովրդին ուղղած Ցանօթ Յայտարարու – թիւնը :

Եւ յետոյ, երբ մարդ մտածում է, թէ ինչ անպատում բաներ է կատարել նա եւ մինչեւ վերջ տոկացել ամէնին, ստիպ – ուած է կարծել, թէ մի հատիկ ոզջ ան – դամ իսկ այլեւս մնացած պիտի չլինէր իր մարմնի վրայ: Փաստն այն է, սակայն , որ այդ տարիքին նա դեռ ամուր կեցած էր կատարեալ դիւցազնի իր անասան ոա – քերի վրայ :

Բայց ճիշդ է եւ այն, չարունակում է Գէօքէն, որ Նապոլէոնի գործերի ամենա– վայլուն չրջանը պատկանում է իր երի – տասարդութեան տարիքին: Նշանակալից է ինքնին, որ անյայտ ծագումով այդ մարդը, — այն ալ մի այնպիսի ժամա – նակ, որ չարժման մէջ էր դնում բոլոր մեծութիւնները եւ անուանի դէմքերը — կարողանում է այնքան յառաջնալ , որ քան եւ եօթ տարեկանին դառնում է կուռքը երեսուն միլիոնի հասնող ազգի : Այո, երիտասարդ պէտք է լինի մարդ՝ սոփրանօ լէժէռ՝ այսինքն բարձր կամ վե– րին սոփրանօներ կ'արտադրէ առհասա – րակ: Մինչեւ սոփրանօն բաղմաթիւ հնա – րաւորութեամբ օժտուած ձայն մըն է : Կրնայ հասնիլ՝ վերէն մինչեւ բարձր սոփ– րանոյի, վարէն մինչեւ ալթոյի, սահմա – նակիզը խաղերը: Տարածուելով կանացի ձայներու այս երկու ծայրագոյնները մի– ջեւ, ան կ'ընդգրկէ մօտաւորապէս եր – կուքուկէս ութնակներէ բաղկացեալ ձայ– նաշարք մը եւ երանգաւոր ելեւէջներու այս ընդունակութեան չնորհիւ, կ'ընդար– ձակուի, կը ճոխանայ իր արտայայտու – թեան կարողութիւնը: Աւելի յատակ դար– ձնելու համար այս ձայնին ըմբռնումը, Թուենք քանի մը նմոյշներ: Օրինակ, մի– ջին սոփրանոյի համար ձայնադրուած են, «Բարմէն» օփերային մէջ՝ Բարմէնի դե – րը, «Սամսոն եւ Դալիլա» օփերային մէջ՝ Դալիլայի դերը, Վակների դիւցազներգա– կան նշարքին օփերաներու մէջ՝ Պրիւնհիլ – տայի դերը:

Ինչ սեռի ալ պատկանի ձայն մը, իր որակին համեմատ է սակայն, որ կ'արժե– ւորուի: Աբրիճէ Աբդուլեանի ձայնը ջերմ եւ լեցուն հնչականութեամբ (թէմպռ), կորովի եւ լայնածաւալ միջին սոփրանօ մըն է: Մերկ թուրի մը պէս մետաղային փայլակումով չի ճեղքեր մթնոլորտը այլ, չքեղօրէն հնչառածոր եւ դոհարացոլ թա – ւիշներու նման, պարուրող թովչանքով մը, ալիք առ ալիք կը տարածուի՝ հաղոր– դական յուզականութեամբ յորդուն: Թա– փանցող, խռովիչ ձայն մը, ստեղծուած՝ երգերով հոգեվիճակներ պատմելու , պատկերաւորելու համար: Գեղազանցա – պէս բեմական ձայն մը քանի որ ունի բա– ցառիկ յատկութիւնը, առաջին իսկ դայ – լայլով, չրջապատը վերածելու երգին հա– մեմատ՝ զուարթ կամ տխուր դունաւորու– մով՝ տեքստի մը:

Այսպէս, երբ կ'երգէ Վ. Սարգսեանի « Հոյ Նար »ը, Հայոց լեռնադաշտէն՝ ծագկուն կանանչն ու սոխակներ չորս կողմէն կրկլալով կուգան լեցուիլ միջոցին

մէջ՝ ու հալի ձիւնը սրտերուն, ձորի հէք– եաթը չէն օրերուն, զարման լինի մեր խա– ցերուն :

Սակայն երգը որ ամէնէն աւելի ի յայտ կը բերէ Յ.Իկ. Արզուեանի չնորհքը, հա– կասական եւ փոխոխական հոգեվիճակներ արտայայտելու տեսակէտէն, Մուսորս – կան է: Ըստ Գէօքչէի ուսերէն երգն է. « Հո– գիին «Հոպակ» ուսերէն երգն է. « Հո– գիին «Հոպակ» ուսերէն երգն է. « Հո– պակ՝ այն բացականչութիւնն է որով Թեւ կը տրուի կովկասեան պարերուն՝ հոպ, հոպ, հոպակ) :

Նիւթը հետեւեալն է : — Գիւղացի ուս կին մը՝ դեռ երիտասարդ ու գեղանի, կը զանգատի իր ամուսնին որ, չիկահեր Ծա– զախ մըն է՝ ծեր ու խոշտան, անճոռնի եւ անճարակ: Մոռնալու համար վիշտը , գեղջկուհին կ'երթայ կապելա, կը խմէ , գեղջկուհին կ'երթայ կապելա, կը խմէ , կ'արբենայ ու կը մասնակցի երգ ու պա – րին: Ամուսինը ետ կը կանչէ զինք, կինը տուն կուգայ ու կռուազան պոռթկումով կը յարձակի վրան.— « Գնա զրամ բեր , զաւակներուդ հագուստ պէտք է, ապա թէ ոչ ես գիտեմ ի՞նչ ձեւով կրնամ ճարել» : Բայց զայրոյթը չանկարծ կ'ի՛ջնայ՝ իր քնացող մանկան ի տես եւ գորովալիր մեղմութեամբ կը ճօճէ անոր օրրանը, ո– գեկոչելով իր աղջիկնութեան քաղցր օրե– րը՝ երբ կը նստէր պատուհա – նին, ձեռագործ մը գործի մէջ, ընդունե– լով անցնող գարձող գեղջկուհի աղոց ող – ջոյնը: Ողջմտելի ներկան կը սթափեցնէ զինք, բայց վոխանակ ողբալու, յուսա – հատ կերգով գարձեալ ըմպելիին, երգին ու պարին, արբեցուցիչ մոռացումին գեր– կը կը նետուի» :

Ինչպէս կը տեսնէք, եղերա – կան բաղադրութեամբ՝ արարուած մըն է այս երգը, թատերական սեղմ կառուցու– մով որ կը պահանջէ երգուած խաղարկու– թիւն, մեծ թափ եւ ճկունութիւն: Այդ , նոյնիսկ ուսս քննադատներու կարծիքով, Տիկին Ա. Արզուեան գերազանցօրէն յա– ջող կը կատարէ այս ինքնատիպ եւ դժ– ուարին կտորը :

Ճաշակով կազմուած՝ է տասերկինը եր – գերէ բաղկացած յայտագիրը: Կոմիտաս , Սայեաթ Նովա, Աճէմեան, Սարգս – եան, Մելիքեան, Ղազարեան, Ալէմշահ եւ Տուրեան ներկայ են իրենց գուարթ կամ մելամաղձոտ հեղինակութիւններով: Ե– նորհիւ իր կերթի եւ զգայուն արուեստին, Տիկին Ա. Արզուեանին երգելու եղանա– կը մեր մեղեդիներուն կուտայ իրենց ե – բաժշտական յօրինուածքին գուռւած դե – ղեցկութիւնը եւ ապրումին անկեղծ, ան – սեթեւեթ աղնուականութիւնը: Այս հա – յաշունչ երգերու երիներանդ եւ ընտիր վուշնին մէջ կուգան զետեղուիլ, սիրա – հեծ կամ հայրենաբաղձ թրթռումով՝ քանի մը օտարածին վարդեր , որոնք ի – րենց ապրումովն ու մեղեդիական մեկա – մաղձոտութեամբ, կը ներդաշնակուին մեր հոգեկան կլիմային: Այսպէս օրինակ, Ռախմանինովէն երգ մը ներշնչուած հայ– բենակարօտ Գուչիկնի մէկ քերթուածէն. — «Աղուոս, մի երգեր, մի երգեր վրաս– տանի մեղեդիներն այնքան տխուր իմ սր–

ԵՐԳԱՈՒՀԻ ԱՐՓԻՆԷ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ

Նախքան մեկնիլը Մարսէյլ՝ ուր Ցուն– ուար 23ին պիտի տեղի ունենայ իր երգա– հանդէսը, բախտը ունեցայ ներկայ ըլլա– լու երգչուհի Ա. Արզուեանի վերջին փորձերէն մէկուն եւ լսելու զինք իր պատ– րաստած յայտագրին մէջ: Այդ ունկընդ– րութեան առիթով ստացած տպաւորու – թիւնս է՝ որ կը մղէ զիս դրելու այս յօդ– ուածը:

Գեղեցիկ ձայն մը ունենալը, զայն մշա– կած ըլլալը եւ երաժշտական մը փայլուն պատկումով ուարտելը՝ բաւական չեն որ– պէսզի մեկը կարենայ իրրեւ մեներդող (սոլիստ) մուտք գործել եւրոպական հա– մանուագային խումբերու եւ օփերայի երգեցիկ կազմէն ներս: Բիչեր կը հասնին այդ բարձունքներուն, մանաւանդ երբ օ– տար են իրենց գանուած երկրին մէջ եւ զաւակը հայրենազուրկ, զաղթական ժո – ղովուրդի մը: Այդ քիչերէն մէկն է եղած երգչուհի Արփինէ Արզուեանը: Այս յա– ջողութիւնը ինքնին կը հաստատէ որ մեր արուեստագիտուհին օժտուած է սովորա– կանէն տարբեր յատկութիւններով: Ուրե– մըն կ'արժէ որ անդրադառնանք ատոնց , հոգ չէ թէ երգահանդէսի մը առիթով:

Ձայնի տեսակներ կան որոնք սովորա – կանէն աւելի , այսինքն աւել լեցուն չա – փով կ'արտադրուին բնութեան կողմէ : Եւ կան տեսակներ որոնք բնականաբար աւելի հազուագիւտ են: Այդպիսիներէն մէկն է մեցցօ սոփրանօ՝ այսինքն միջին սոփրանօ կոչուած ձայնը: Որով, իրրեւ միջին սոփ– րանօ, ասկէն Ա. Արզուեանին ձայնը կրկնակի արժէքաւոր կը դառնայ մեղի համար. նախ՝ որովհետեւ ինքնին կը պատկանի նուազ տարածուած տեսակի մը եւ երկրորդ՝ որովհետեւ այդ տեսին պատ– կանող ձայները մասնաւորապէս բացառիկ թիւով կը գտնուին մեր ազգին մէջ, որ կանացի ձայներու տեսակէտէն աւելի չատ

դլուխ բերելու համար մեծամեծ զործեր:

Այս ամէնին մէջ բնականաբար անտես անելու չէ նաեւ ժառանգական կողմը, Նապոլէոնի ծնողներուն պարագան: Մայրը, ասում է բանաստեղծը, տասեւութ տարե– կան էր, երբ աշխարհ բերաւ իր այդ երէ– ցորդ որդին, իսկ հայրը քառասնեակ տա – րեկան էր: Այնպէս որ ծնողներուն ֆիզիքա– կան ամենաթարմ կարողութիւնը բաժին ընկաւ իրենց այդ որդուն: Մայրը ծնում է զարձեալ երեք արու զաւակ, բոլորը նմանապէս օժտուած, ընդունակ եւ կորո– վի աշխարհային բաներում, այլեւ մի ո– րոշ չափով բանաստեղծական տաղանդի տէր: Այդ չորս որդիներին հետեւում են երեք աղջիկ զաւակներ, իսկ վերջը՝ ժե– րոմը, որ թուում է թէ ամէնից նուազ է օժտուած եղել:

Ա. ԱԲԵՂԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդիվ)

ՄԱՐԳԱՐԻ ՄԱՀԸ

(ՀԱՏՈՒԱԾ ՄԸ «ՍՊԻՏԱԿ ԶԻԱՒՈՐ»ԷՆ)

*

Ձայն – ձուն չկար :

— Աղջիկ, ո՞ւր կորսուեցաւ էս կինը: Որ երթանք, եղոյին ի՞նչ ճուղապ պիտի ուտենք,— ըսաւ կին մը, որ կարծես բան մը կռահած էր եւ ուզեց նուրբ կատակ մը ը– նել :

— Եղոյին չատ ալ հոգը չէ, Մարիամ: Սոման որ կորսուի, եղօն պէլքի մուժտա տայ: Էդ մարդուն քաչածները մինակ Աստուած գիտէ: Սոման լերան վրայ կ'ը– տես լեղու մ'ըլ փոխ է առեր: Լսեցի՞ք էս պռաւօա· չի ըլ ամչնար, ամուսինին վրայ էնպէս կը պոռայ, որ գեղ մը գեղով ի – մանան:

— Քա, աղջի, մէկը գիտես՝ երկուքը չես գիտեր: Ես ըլ ըլամ՝ էդ եղօն էրիկ տէյի խաղալ չեմ ըներ: Սոման նորէն ազամօրդու զաւակ է, որ էդ քացախի քիւփը էրիկ ըրեր՝ գովը կը պահվի: Սո– ման եղոյի իլայըվն կի՞ն էր: Էն առեններըը աղուն մալին հաւաս ըրին եւ լուսու պէս աղջիկը էդ չոռին առվին: Էրիկ ըսածդ չուստ թող ըլաի՝ փուշտ թող ըլաի,— ըսաւ Տեփոյենց Սուլթանը :

— Սուլթան, մենք ալ գլխաւորի տէր էնք: Օր մը օրանց ձայներնիս մարդ լսած

չէ: Անցեալ տարի մեր մարդը կալին մէջ երկուսմատնին գլխիս նետեց, քիչ մնաց աչքերս վար զար: Հէլպէթ, գլխաւոր է · որ՞ւ ինչ ըսենք՝ կը սիրէ ալ,կը ծեծէ ալ:

— Էրիկ ըսածդ էդպէս ըլլալու է, Մա– րան,— ըսաւ Սուլթան.— Սոմայի ձէնը ո՞վ լսած էր: Ձիշդ է, պոռպռան է՝ սա նամուսով հարս է: Ձիւսրը ձիէն վար առնող աղուոր հարս է Սոման: Մինչեւ էսօր օր մը օրանց բան մը լսած չենք:

Այսպէս խօսելով կիները Պղկան Քարե– րէն վեր կ'ելլէին:

Սոման փնտռող կինը դէպի կիներուն կողմը չտեսաւ:

Սոման չկար: Կիները առեն առեն ձայն կը ձգէին .

— Աղջի, Սոմա ...

Ձայները ապառաժներուն մէջ արձա – գանգ կուտային: Սոման կ'ըսես կոր – սուած էր արձագանգի մը պէս : Կիները երբ աւելի վեր ելան, տեսան հսկայ հա – սակ մը, որ դլուխը կախ՝ ծանր կը թա – փառէր բաւական հեռուն :

— Մարզարն է, Մարզարը,— ձայն տը– ւին երկու կիներ եւ իրարու երես նայե – ցան, կարծես հասկցան գլուխ :

Կիները առաջին անդամն էր, որ Մար – գարը այդ կերպարանքին մէջ կը տեսնա – յին, առանց հրայանի:

Սուլթանը երբ Սոման կը պաչտպանէր, այդ երկու կիները նորէն իրարու երես նայած էին, բայց չէին համարձակած խո–

սիլ: Էհ, ո՞վ կը համարձակէր ֆետայու մասին խօսիլ: Երբ Մարգարի հասակն այն կողմերը տեսան, կիներէն մէկը հաղիւ համարձակեցաւ ըսել·

— Բա, Մարգարն ի՞նչ կ'ընէ էդ տեղ – ուանքը :

— Հա, Մաքօ, քեզի՞ է մնացել ֆետա – յու զործն հասկնալ,— մէջ ինկաւ ուրիշ մը :

— Հէլպէթ, չիտակ խօսողին թէփէն ծակ կ'ըլաի, — ըսաւ Մաքօն:

— Լեզուդ քեզ քաչէ, Մաքօ,— ձայն տուաւ տարեց կին մը, — ֆետայու մա – սին էդ տեսակ բաները չեն խօսիր :

Տարեց կնոջ այդ զգուշաւոր արտայայ– տութիւնը բացի Սուլթանէն կարծես բո – լորին ծանօթ էր, մանաւանդ Մարգարը այդ կողմերը տեսնուելէն յետոյ Սոմային ինքզինք կորսնցնելը կարծես զաղտնիք մը չէր այլեւս :

Կիներուն մէջ միայն Սուլթանն էր, որ անցած զարձածին ծանօթ չէր : Անոնք ի– րենց այդ անհամարձակ լռութեան մէջ կարծես հասկցած էին իրար: Էհ, ինչեր լսած չէին: Նոյնիսկ լսած էին, որ էն թէք աչք գայեակին՝ Նուրխանին ձեռքովն է եղեր, Սոման Մարգարին եկեկ է կարեր եւ գիշերները ուշ առեն կը մտնէ եղեր վը– րաններըը :

Սուլթան ինքն ալ հասկցաւ, որ կինե – րուն մէջ բան մը կար Սոմայի մասին եւ կը պահէին իրմէ :

— Աղջի, ի՞նչ է եղեր,.. հարցուց Սուլ– թանը, երբ կիները դէպի վրաններուն կողմը կը չտեսնէին, մինչ եռեւ մնացած կին մը տակաւին ձայն կը ձգէր .

— Աղջի Սոմա ...

Մարգարը, չես գիտեր ո՞ր տեղէն ին – կած, ինքզինքը այդ ամայութեան մէջ գը– տած էր: Ու այդ ամայութեան մէջ, կար– ծես թռչունի մը կտուցէն փրթող ձայնն էր, որ առեն առեն կուգար .

— Աղջի Սոմա ...

Կիները Սոման կը փնտռէին: Այո, այո, ինքն ալ այդ ամայութեան մէջ Սոման կը փնտռէր :

Մարգար հեռուէն հետեւած էր բանջար քաղող կիներուն: Սոման անոնց մէջ էր : Ցեւտոյ կորսնցուցած էր ինքզինքը ...

Արեւը բաւական բարձրացած էր ու մի– ջոցին մէջ ամպդոլ մը կար, եւ ուզտա – փուշերէն փոքրիկ դորշ թռչուններ թեթեւ թեւերով, ճովտան ձայներով վեր կը բարձրանային ու վար կ'իջնային:

Մարգարը կ'ըսես ուժեղ վարպետ մը պէս հսկայական տաճարի պատին վար ինկած ու ինքզինք այդ ամայութեան մէջ գտած էր եւ այդ ամայութեան մէջ կը լը– սէր անծանօթ ոլիներու քրքիջը:

ՀԱՄԱՍՏ[illegible]

(*) Իրիմեր — երկրորդ ամիսը Ցը – րանսայի յեղափոխական օրացոյցի (22 Հոկտ· — 22 Նոյ·):

Ո՞Վ ՉԳԱԴՈՒՆ

Մեր հին ընկերներից մեկը՝ ծանր հիվանդ, ինձ ուղարկեց հետևյալ նամակը, որ ես ստացա Ամերիկայից։ Ես ուզում եմ ամբողջությամբ հրատարակել այդ նամակը, որովհետև նրա մեջ կան շատ հետաքրքրական դիտողություններ։ Ես ուզում եմ, որ ընթերցողները ևս մասնակցեն այդ նամակի քննությանը։ Ես ուզում եմ, որ նրանք ևս իրենց կարծիքը հայտնեն այդ նամակի մասին։ Ես ուզում եմ, որ նրանք ևս ասեն, թե ինչո՞ւ մենք չենք գնում Ամերիկա

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՏԱԼԻՈՑ նոր վարչապետը, Պ. Ցան – Ֆանի, յայտնեցաւ կազմել կառավարու – թիւնը որ կը բաղկանայ պլոքէ ամբող – ջութեամբ նոյն հոսանքէն: Արտաքին նա – խարարն է Պ. Փելլինի:

35·000 ԵԼԵԿՏՐԱԳԻՏՆԵՐ գործադուլ յայտարարեցին Անգլիոյ մէջ, խանգարե – լով գլխաւոր ճարտարագործութեանց ըն – թացքը:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ նախագահը պիտի պահանջէ խորհրդարանէն բարեկամ եր – կիրներու բաշխել հոգագործական աւե – լորդ արտադրութիւնները, մինչեւ մէկ մլիառ տոլար արժողութեամբ:

ԻԲՐԵՒ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ոճրագործ ձեր – բակալուեցաւ Ռոպէռ Էրնոթ, որ Սթըրա – պուրկի քաղաքական էր պատերազմի առեն եւ որ բանտէն արձակուած էր շա – բաթ օր, երբեւ զերման քաղաքացի: Մէջի բանտը կը դառնայր 1947էն ի վեր, այն ամբաստանութեամբ թէ պատճառ եղած է բռնի զերմանական բանակին մէջ զինուո – րագրելու հարիւրաւոր Ալզասցիներ:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ կառավարութիւնը հանգստա – նան կոչեց 22 մեծ եւ փոքր դեսպաններ:

ՑՈՐԴԱՆԱՆԻ կառավարութիւնը հրա – մանագիր մը հրատարակեց որով կը լուծ – ուին բոլոր քաղաքական կուսակցութիւն – ները: Նոր զիմումներ պէտք է կատարել, վերակազմելու համար, համաձայն երկ – րին սահմանադրութեան:

ՌՈՒՍ ՀԵՂԻՆԱԿ ՄԸ, Միխայէլ Պրեշ – ւին, որ մասնագէտ էր ժողովրդական քանահիւսութեանց, մեռաւ Մոսկուայի մէջ: 81 տարեկան էր:

ԻՍԼԱՄ ԵՂԲԱՅՐՈՒԹԵԱՆ կեդրոններ – ներուն մէջ կատարուած խուզարկու – թեանց հետեւանքով երեւան հանուեցան երկու հարիւր քիլօ պայթուցիկ, երկու հարիւր ռումբ, 15·000 փամփուշտ եւ ու – րիչ մեծաքանակ զէնքեր, միայն մէկ շր – ջանի մէջ, ինչպէս կը յայտնէ Եգիպ – տոսի կառավարութիւնը:

ՁԵՊՔՆԹԱՅ մը պիտի բացուի Յունուար 31ին, Փեքինէն Մոսկուա: Հեռաւորու – թիւնն է 9050 քիլոմեթր զոր պիտի կտրէ 215 ժամէն: Երեսուն ընծեր կառավար – ներ, մտաւորականներ, բժիշկներ եւ թարգմաններ մասզուած են այս կառա – խումբին համար:

ՀԻՒԼԻԱՆԱՆ հարցի մասին նոր խորհր – դակցութիւն մը կատարեց նախագահ Այ – զընհաուըր, իր մասնագէտներուն հետ: Կ'ուզէն ճամբան հարթել, համաձայնելու համար Մ. Միւթեան հետ:

ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐՈՒ Դ. ժիջազգային հա – մագումարը բացուեցաւ Պոլսոյ մէջ, մասնակցութեամբ 13 երկիրներու: Այս առթիւ բողոքներ եղան թէ քաղաքական իշխանութիւնները անիրաւաբար կը մի – ջամտեն համալսարաններու ինքնավարու – թեան:

ԱՆԾԱՆՕԹՆԵՐ 35 միլիոն ֆրանքի զո – հարեղէններ զողցան Քան Ֆեստայլի մէջ (Նիսի մօտ), քսան միլիոնի զոհարեղէն ալ՝ Քլիչիի մէջ (Փարիզ):

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԼԵՒՈՆ ՇԱՆԹԻ ԵՐԿԵՐԸ, լինը հատոր, Պէյրութ, հատորը 800 ֆրանք:

ՀԱՑՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, Գ. Գիւզալեան, Ա. մաս, Պէյրութ, 800 ֆրանք:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, ՄԵՐՁԱՒՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԵՒ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ, Գ. Գիւզալեան, Պէյրութ, 1200 ֆրանք:

ԸՆՏԱՆԻՔԻՆ ԳԻՐՔԸ (երազահան եւ խոհանոցի գիրք), Պէյրութ, 1000 ֆր.:

ՑՈ° ԵՐԹԱՍ, Սէնֆիէվիչ, երկու հա – տոր, Պէյրութ, 1400 ֆրանք:

ԳԷՕԹԻ ԱՄԲՈՂՋ· ԵՐԿԵՐԸ, Ա· հա – տոր, Քրզ·: Ա· Աբելեան, Գահիրէ, 1200 ֆրանք:

Grégoire de Narek, Luc-André Marcel, *Ընտիր Թուղթի վրայ՝ հազար ֆրանք:*

Rock Wagram, William Saroyan, Paris, 570 frs.

L'Expédition au Mont Ararat, F. Navarra, Bordeaux, 690 frs.

ՕՐԱՑՈՑՑ Ս· Փրկիչ հիւանդանոցի՝ 150 *ֆրանք: ՕՐԱՑՈՑՑ ԷՀմիածնի երկու հա – րիւր ֆրանք, առաքման ծախքը գնողին վրայ:*

LIBRAIRIE H. SAMUELIAN, 51, rue Monsieur-le-Prince, Paris (6e). Chèque Postal : Paris 1278-35

Ուր պիտի գտնէք հայերէն հին ու նոր ամէն կարգի հրատարակութիւններ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Համա – Ջարսան – ճագի Հայր· Միութեան: Այս չաբաթ ժա – մը 9ին, Պոմոնի Մ· Սահակ Մեսրոպ սրա – հին մէջ:

Հ· Ց· Դ· Սէն Լուի Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» թատերախումբը, ղեկավա – րութեամբ Պ· Գրիգոր Փելիկեանի կը ներ – կայացնէ Պերճ Պռօշեանի

ՍՕՍ ԵՒ ՎԱՐԴԻԹԵՐ օփերէթը, 4 արար

ՀԱՆԴԷՍ ՏՕՆԱԾԱՌ

Կազմակերպուած Իսիի Խրիմեան դըպ – րոցի հոգաբարձութեան եւ Կ· Խաչի մաս – նաճիւղին կողմէ:

Այս կիրակի ժամը 15·30ին, դպրոցի սրահին մէջ: Մտքերդ, արտասանութիւն – ներ եւ պարեր աշակերտներու կողմէ:

Պիտի ներկայացուի «Փոքրիկ բարեսէր – ները» եւ «Թիդոնա» (հուրիններու կեան – քէ): Մուտքը ազատ է:

Կ. ԳԷՈՐԳԵԱՆ

ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ 1954

Նոր ստացանք վերջին ծրարները:

Փութացէք օգտուիլ առթէն:

Գին 1200 ֆր·, Թղթատարով 1270 ֆր·:

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԵՀԼԵՐԵԱՆԻ ՎԵՐԾԻՇՈՒՄՆԵՐԸ

Մեղի ղրկուած օրինակները սպառած ըլլալով, կը սպասենք դալիք ծրարներուն:

ՀԱՄԱՋԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս ուր – բաթ երեկոյ, ժամը 9ին, Քաֆէ Ռէժանի վերնայարկը, (70, rue Lafayette): Դա – սախօս՝ Տիկին ՀՈՒՐԻ ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ–Ի – փկՆԵԱՆ: Նիւթը՝ Համաստեղի Սպիտակ Ջիաւորը: Մուտքը ազատ է:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.— «ՄԱՅՐԵՐՈՒ Օ – ՐԸ» Մայիս 23ին ժամը 14·30էն 18:

×

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

28 Փետրուար, կիրակի օր, Վարդա – նանց յիշատակին առթիւ, վարժարանիս աշակերտներուն կողմէ:

×

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.— Դաշնակահարուհի ԳՈՀԱՐԻԿ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆի նուագահան – ղէսը մարտ 9ին, Սալ Շոփէն Փլէյէլի մէջ:

ԴԵՂԱՐԱՆ

SILVESTRE

46, Rue de Trévise, Tél. PRO. 86-41

Ապգ·Տունէն դէպի Լաֆայէթի անկիւնը

Լաւագոյն ընդունելութիւն վերա – պահուած է թաղիս հայ յաճախորդ – ներու:

Կը խօսուի նաեւ հայերէն:

Հ. Մ· Մ.Ի ՀԱՒԱՔՈՑԹԸ

Մրադրի վերամշակման առթիւ փարիզի Հ· Մ· Մ·ը կազմած է ընկերահամակ – րական հանդիպում մը, 23 Յունուար չա – բաթ դիշեր ժամը 8·30ին Ազգ· Տան սրա – հին մէջ:

Կը հրաւիրուին բոլոր մարզասէրները եւ համակիրները:

Մուտքը ազատ է:

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

THEATRE G. VERDI

56, Rue d'Alger, Marseille

Շաբաթ, 23 Յունուար ժամը 21ին

Նախաձեռնութեամբ ԱՐՄԵՆԻՍ երգչա – խումբին եւ մասնակցութեամբ Ֆ· Կ· Խա – չի, Բարեգործականի, Երիտ· Միութեան, Համազգայինի, Մշ· Միութեան, Վաս – պուրականի Հայր· Միութեան եւ Աբե – նուշներու Միութեան:

Հրաւիրուած է յայտնի երգչուհի՝

ԱՐՓԻՆԷ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ

Ցայտագիր.— Ռախմանինով, Ջայքո – վսքի, Պռամս, Սէն Սանս, Կոմիտաս վրդ·, Ռ· Մելիքեան, Խաչատուրեան, Ալէմշահ, Վ· Սարգսեան:

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԻՔ՝ ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆԻ

Թատերական երրորդ ներկայացման, Փետրուարի ընթացքին:

ԴԻՄՆԵՑԻՔ, ԴԻՄՆԵՑԻՔ ԴԻՄՆԵՑԻՔ

244-246, Rue Vendôme, MO. 11 - 84

20, Rue Villeroy, MO. 32-10, LYON

Bahadourian

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Որ կը թեթեւցնէ ձեր հոգերը:

Միակ հաստատութիւնը որ ունի իս – քանպուլ վաճառանիշով սուրճը, յատուկ խառնուրդով քաշուած եւ ծեծուած:

Ձմռնայոք տօնական օրերուն ձեր սե – ղաններուն վրայ մեր աննման ՇԻ – ՐԱԿ ՕՂԻՆ զուտ խաղողի հիւթէ:

Ձոխ մթերքով կ'ընդունինք ապրս – պրանքներ Թրանսայի, դաղթավայ – րերու, Զուիցերիոյ, Պելճիքայի հա – մար, արագ սպասարկութեամբ եւ մատչելի դիներով:

Ունինք յունական պամիա էքսթրա ձիթապտուղ եւ կալամաթա խաշխա – վալ եւ ընտիր ձերմակ պանիր:

Նաեւ Թուրքիոյ չոր եւ պահածոյ պամիաները եւ տօլմաները, թահին եւ թահին հէլվա, ապուխտ եւ երշիկ համեմներ, սալաթ, մահալէպպի, չոր պտուղներ ընդեղէն (պոլկու եւ ֆէշկէկ), անշուա եւ ամէն տեսակ խմիլիարներ:

ԿՐ ԲԱՒԻ ՊԱՐԶ ԱՑՑԵԼՈՒԹԻԻՆ ՄԸ տեւական յաճախորդ դառնալու հա – մար:

Օր· ԺԱՔԼԻՆ ՈՍԿԵՐԻՉԵԱՆ

Պ· ՄԱՐԹԻՆ ՇԻՄՇԻՐԵԱՆ

Նշանուած

Մարսէյլ, 17 Յունուար 1954

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ.— Հ· Ց· Դ· Եղիպտացի կոմի – տէն Ժողովի կը հրաւիրէ Քրիստափոր, Ռոստոմ, Աղբիւր Սէրոբ – Մ· Եօթնեղ – բայրեան, Ռաֆֆի, Փոթորիկ խումբերու Դիրիաններըը այս չաբաթ ժամը 20·30ին, քաֆէ տը լա Մէռի, (Փլաս Սէն Միշէլ փթիս):

ՓԱՐԻԶ.— Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի «Ա – հարոնեան» խումբի դասախօսութիւնը այս հինդշաբթի ժամը 21·30ին Ազգ· Տան մէջ: Կը խօսի Պ· Ռաման Զուհաճեան: Նիւթը՝ «Եւրոպական Միութիւնը»:—Հա – յերէնի դասերը ժամը 20·15ին:

ՓԱՐԻԶ.— Հ· Ց· Դ· Աղբիւր Սերոբ – Եօթնեղբայրեան խումբի ընդհ· ժողովը այս չաբաթ ժամը 21ին, սովորական վայ – րը: Բոլորին ներկայութիւնը պարտաւո – րիչ:

ՍԱՐՍԷԼ.— Հ· Ց· Դ· «Վարդան» ենթա – կոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ Կու – սէնվիլի, Առնուվիլի եւ Սարսէլի բոլոր ընկերները, այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Սարսէլի ծանօթ հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Սէնթ Աննի «Քեռի» խումբին բացառիկ ժողովը այս հինդշաբթի ժամը 21ին, տո – ւորական հաւաքատեղին: Ներկայ պիտի ըլլայ եւ պիտի խօսի ընկերը Վ· Պարոն – վարդեան:

ԻՍԻ.— Հ· Ց· Դ· Ջաւարեան կոմիտէի ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Խրիմեան սրահը: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պար – տաւորիչ:

Ֆ· Կ· ՄԱՋի Իթալիի մասնաճիւղին ընդհ· ժողովը եւ դասախօսութիւնը, այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին, Թանթիի դպ – րոցին սրահը: Ներկայ կ'ըլլայ կեդր· վարչութեան ներկայացուցիչը: Կը հրա – ւիրուին ընկերուհիները եւ համակիր – ները:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Ցառաջիկայ հաւաքոյթը այս չորեք – շաբթի երեկոյ, Քաաֆէ սրճարանին վեր – նայարկը: Դասախօս Եդուարդ Գավէզ – եան: Նիւթը.— «Անգլիա, հոգեբանական, տնտեսական եւ քաղաքական մարզերու մէջ»: Մուտքը ազատ է:

PREUVES

REVUE MENSUELLE

(Liberté de la Culture)

Լոյս տեսաւ 1954 Յունուարի թիւը:

Կարեւոր յօդուածներ Եւրոպական Միութեան, սպանեւամերիկեան դրակա – նութեան, զերմանեւխորհրդային զաշինք եւ ուրիշ այժմէական հարցերու մա – սին:

41, Avenue Montaigne, Paris.

ԿՈՒԶՈՒԻ

Վարպետ ոսկերիչի մը քով արհեստ սոր – վիլ ուզող տղու մը պէտք կայ որ ըլլայ պարկեշտ եւ աշխատասէր:

Դիմել Պ· ՏԻՐԱՏՈՒՐԵԱՆի,

10 rue des Bluets, Paris, Métro St. Maur.

ԳՏՆՈՒԱԾ

Տիկին Փէմպէճեանի զաւակը, Նաղար, որ կը փնտռուէր «Ցառաջ»ի միջոցաւ, կը գտնուի Գահիրէ: Հասցէն ստանալ խմբա – գրատունէն:

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ԱՌՕՐԵԱՑ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՊԱՑՄԱՆ ՈՒՆԵՑԻՔ

ՊՈՍՖՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՒՌՈՒՄԸ, բոլորիսյ նպարավաճառներուն մօ

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակները:

Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՒՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (ֆլորի):

ԱՐՏԱՀՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ
2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. Հատը 12 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 21 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
JEUDI 21 JANVIER 1954

20ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7274 30e ANNEE խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2685

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

●

Բազմութիւն մը կը կազմեն անոնք որ ամէն ինչ երեւոյթներէն կը դատեն :

Անոնց կարծիքով, Եւրոպան եւ Ամերիկան « հայասէր » էին երէկ, իսկ այսօր դարձեր են թրքասէր :

Քաղաքականութեան մէջ սէրը չէ որ կը գործէ, այլ շահը: Մանաւանդ մեր օրերուն :

Կրօնական դաւանանքն ալ արժէք չունի :

Ամէնէն բարեպաշտ քրիստոնեայ պետութիւնը կրնայ դաշնակցիլ Թուրքիոյ մին հետ, ընդդէմ իր կրօնակիցին :

Եւ Իսլամն ալ ճակատ կը յարդարէ ուրիշ իսլամի մը դէմ, իր պետական շահերուն բերումով :

Աւելի ընդվզեցուցիչ դէպքերչեմ նե՞նք :

Յարական իշխանութիւնը Սուլթան - Ալիֆաներուն հետ էր, Հայաստանը առանց Հայու նշանաբանով :

Իր յաջորդը, բոլշեւիկեան դիկտատուրան, առաջին օրէն իսկ իր ճակատագիրը կապեց պէյերու, փաշաներու եւ մոլլաներու հետ :

Ան չէ՞ր որ լման քսանեւհինգ տարի հովանաւորեց արիւնարբու Ջարդարարները եւ ուխտեր կապեց Անդարայի հետ, տրօրելով, իրաւաղրկելով, ահուսարսափի տակ պահելով անճար ժողովուրդ մը :

Եւ դեռ այսօր ալ պատրաստ է շարունակելու նոյն քաղաքականութիւնը, եթէ պատեհութիւն մը ներկայանայ :

Ինչո՞ւ կը յիշենք այս հասարակ ճշմարտութիւնները:

Որպէս զի մեր խելքը տուն կանչենք :

Շատեր կը զարմանան որ Փարիզի կի - սապաշտօնական օրկանը, « Լը Մոնտ » , բացառիկ թիւ մը նուիրեց Թուրքիոյ, զարմանալու չափ յաջողաբանութիւններով :

Այդ հրատարակութեան մէջ, պատասխանատու վարիչներ անդամ փոխարանեցին Թուրքը, անուանելով զայն « քաջ եւ իմաստուն, հաւատարիմ եւ խելօք » :

Դեռ ուրիշներ նոյնքան եւ աւելի կը զարմանան որ արտակարգ պատրաստութիւններ կը տեսնուին Մ. Նահանգներուն մէջ, ի պատիւ Թուրքիոյ հանրապետութեան նախագահին :

Արդարեւ, բոլոր տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ ճէյլալ Պայար եւ իր շքախումբը փոխուող ընդունելութիւն մը պիտի գտնեն Ուաշինկթընի մէջ, ուր կը հասնին յունուար 27ին, Լոնտոն հանդիպելէ առք :

Երկու պարագաներուն մէջ ալ, վարիչ թէ դրիչ նկատի ունին իրենց երկիրներուն քաղաքական եւ անտեսական չահերը : Իսկ ներկայիս՝ նա՛եւ ռազմավիտական հաշիւները :

Ֆրանսա — ինչպէս Անգլիա — 1939ին պինակցութիւն մը կնքեց Թուրքիոյ հետ, Ալեքսանդրէթի Սանճաքն ալ անոր յանձնելով, իբրեւ յաւելեալ պարգեւ :

Մ. Նահանգները Թրումընի վարդապետութիւնը հաստատեցին 1947 Մարտ 12ին, յանձն առնելով Թուրքիոյ (եւ Յունաստանի) ընծայել ամէն տեսակ օգնութիւն, — քաղաքական, անտեսական եւ ռազմական :

Նախապէս կը կարծուէր թէ սահմանափակ պիտի ըլլայ այդ աջակցութիւնը :

Մինչդեռ, հետզհետէ բազմապատկուեցաւ եւ միշտ նոր վարկեր կը բացուին :

Մոսկուան ոտքի հանեց կիսակէնդան Թուրքիան, թեւ թիկունք հանդիսանալով մինչեւ 1945, ընդդէմ արեւմտեան պետութեանց :

Ուաշինկթըն եւ միւս դաշնակիցները նոյն դերը կը կատարեն այսօր, կասեցնելու համար բոլշեւիկեան յառաջխաղացութիւնը :

Այս մտահոգութեամբ, եւ միշտ ընդառաջ երթալով Թուրքիոյ, լսելով անոր արտունչները, անոնք նոյնիսկ Ատլանտեան դաշինքին մէջ առին զայն :

Ի՞նչ կը հետեւի այս խորհրդածութիւններէն :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՆՈՐ ՏԱԳՆԱՊ ՄԸ ՄԱՐՈՔԻ ՄԷՋ

★

ՍՊԱՆԻԱ ԶՈՒԶԵՐ ՃԱՆՉՆԱԼ

ՆՈՐ ՍՈՒԼԹԱՆԸ

Երկու օրէ ի վեր վրդովիչ լուրեր կը չրջին Մարոքի կացութեան մասին :

Հրատարակուած տեղեկութեանց համաձայն, Սպանիա մօտերս յայտարարութիւն մը պիտի հրատարակէ, յայտնելով թէ չի ճանչնար Մարոքի նոր Սուլթանը, Սիտի Մոհամմէտ Պէն Մուլայ Արաֆա, որ դեռ բարձրացաւ անցեալ ամառ, Մարոքի Ֆրանսական չրջանին մէջ : Այն առեն նախորդ սուլթանը, Սիտի Մոհամմէտ Պէն Եուսուֆ Քորսիքա աքսորուեցաւ, իբրեւ ուխտադրուժ : Այս դահընկէցութենէն ի վեր սպանիական Մարոքի մզկիթներուն մէջ աղօթքներ կը կատարուին նախորդ Սուլթանին արեւշատութեան համար : Իսկ այժմ կը ծանուցուի թէ Սպանիա կ'ուզէ խնամակալ նշանակել Թեթուանի խալիֆան, Մուլայ Հասան Մեհտին, իբրեւ « պահապանը չէրիֆեան պահոն » : Կ'ըսուի թէ այս հռչակումը պիտի կատարուի համախորհուրդ Արաբական Դաշնակցութեան հետ, որ չէ համակերպած նախորդ Սուլթանին դահընկէցութեան :

Այս լուրին վրայ, արտաքին նախարարը, Պ. Պինօ իր մօտ հրաւիրելով Փարիզի սպանիական դեսպանը, աղդարարեց թէ Ֆրանսա « պիտի գործադրէ իր բոլոր սրամադրելի միջոցները », խափանելու համար այս ծրագիրը, որ կը խախտէ երկու պետութեանց միջեւ կնքուած դաշնագրի մը երկու մասի կը բաժնէ Մարոքը : Առաջին մեծ պատերազմէն առաջ կնքուած համաձայնութեամբ, Ֆրանսա եւ Սպանիա անջատ իշխանութիւններ հաստատած են Մարոքի երկու գլխաւոր չրջաններուն մէջ, բայց ամբողջ կայսրութիւնը իրատապէս ենթակայ է միեւնոյն Սուլթանին որ կը բնակի Ֆրանսական չրջանը, Ռապաթ :

Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, այսօր վաղը ժողով պիտի գումարէին Թանճէրի եւ սպանիական Մարոքի վարչակաները եւ ցեղապետները, հռչակելու համար խնամակալ Սուլթանին դահակալութիւնը :

Ֆրանսական կառավարութիւնը չուզեր ըսել թէ ինչ են իր « տրամադրելի միջոցները » : բայց իրավիճակը կը հաւաստէ թէ Մ. Նահանգներուն ուշադրութեան յանձնած է այս խնդիրը, յուսալով որ առնուազ պիտի ազդեն զօր. Ֆրանքոյի վրայ, ծրագիրը եա առնելու համար : Փարիզի կարգ մը չրջանակներուն մէջ կը կարծեն թէ ի հարկին մարտանաւեր պիտի ղրկուին, եթէ կացութիւնը ծանրանայ : Պ. Պինօ լրացուցիչ տեղեկութիւններ խնդրած է սպանիական դեսպանէն, որ դիմած է Մատրիտ, չատ բան չդիտնալով նոր ծրագրի մասին : Մատրիտի Ֆրանսական դեսպանն ալ դիմած է Սպանիոյ արտաքին նախարարութեան : Պրպտումներ կը կատարուին նաեւ Թանճէրի մէջ որ միջազգային քաղաք է եւ Մարոքի երրորդ չրջանը :

Սպանիոյ թեկնածուն, Մուլայ Հասան, « կայսերական խալիֆա » կը կոչուի եւ դահ պիտի բարձրանայ յունուն աքսորութեան Սուլթանին : Այդ պարագային բրնաբարուած պիտի ըլլան քառասնամեայ դաշնագիրները, չփոթ կացութիւն մը ըստեղծելով Միջերկրականի ափերուն վրայ :

Թեթուանի ազգայնական կուսակցութեան նախագահը յայտարարեց թէ իրենց նպատակն է « իր երկիրը վերադարձնել դահընկէց Սուլթանը » :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

ԶՐԱՀՕՍԱԿԱՆ

Ո՛վ որ կը փորձէ շատ բան ապացուցանել խառն ի խուռն վկայութիւններով, ի վերջոյ ծուղակը կ'իյնայ :

Այս վիճակին մատնուած է Զգօն վարդապետ, իր չնաշխարհիկ հրատարակութեամբ,— « Սէր եւ Ամուսնութիւն » :

Երբէ՞ն ի վեր մեր վարդապետները խոստովանահայր դարձած են : (Մանաւանդ ամուսնացողներու համար որ Երուսաղէմէն կուգան) :

Ամէն վեղարաւորի տրուած չէ հրիմեան Հայրիկ դառնալ, « Պապիկ եւ Թոռնիկ » մը յօրինելով :

Տափակ եւ անլի շարադրութեամբ մը որ երբեմնի « Աւետարեր »ը կը յիշեցնէ, Զգօն Ծ. վ. զարմանազան խրատներ կուտայ ամուսնացողներուն :

Այսպէս, « Կագ ու կռիւ » գլուխին մէջ, կը պատուիրէ .

— « *Փախչեցէք է որ չատ աղօթէք. բայց յատկապէս կը խնդրեմ որ, Դիւրին մայութեան (Թիւրիմացութիւն)ը պարագային զանց չառնէք զայն : Երկուքդ ալ ծնրադրեցէք ձեր մահիճին քովը* » (էջ 31),

Սրտառուչ պատուէր մը եւս .

— « *Ով որ ձեռնէ դնէ իր պակասութիւնը, իսկոյն Թող փառք տայ Աստուծոյ, եւ ելնէ փութալու իր սիրածին, զաւ չայտնելով, ջերմ համբոյրներ փոխանակելով* » :

Շատ աւելի պերճախօս է վարդապետին « սիրախօսականի »ը, թարգմանուած՝ հին եւ նոր հեդինականներէ : Մեծ մասով անգլերէնէ եւ Ս. Գիրքէն : Նոյն հունի շարադրութեամբ եւ խառնիխուռն :

Ինչպէս գրած էի երէկ, վարդապետը այս գլուխը բացած է « ոչ միայն սրելու համար հետաքրքրութիւնը սիրողներուն, կամ նոր թափ մը տալու անոնց սիրոյն, այլ մանաւանդ ընդլայնելու համար ընթերցողներու հասկացողութիւնը սիրոյ մասին, որ կրնայ թռիչք տալ երեւակայութեան» (էջ 87) :

Երիտասարդ տղու մը եւ աղջկան մը ցոյց տուի քանի մը նմոյշներ, եւ ափ ի բերան մնացին .

Սէրը սիրտին բընաւորն է .
Մարդուս միտքը կը մըթագնէ ,
Մտածումներն կը պղտորէ,
Խորհուրդներու առջեւ խուլ է,
Իր խօլ վազքով, խենթութիւնն իսկ կ'ըներաղանցէ :

— *Սէրը կը պակսեցնէ նրբութիւնը կընոջ, բայց կ'աւելցնէ մարդուն :*

— *Սէրը կը պաղի առանց լաւ կերուխումի :*

— *Սէրը նեթս կը մանէ պատուհանէն, բայց դուրս կ'ելլէ դուռնէն :*

— *Թէեւ սիրոյ սիդրն ուրախութիւն կը բերէ, բայց վախճանը կործանում է :*

— *Նախընտրելի է սիրականը լինել ծերի, — Քան « ճահճի » մը ձեռքն իյնալ դերի » :*

— Սիւնակդ լեցաւ, կը պռռայ տողաշարը :

Հատուած մըն ալ, իբրեւ ... եզրակացութիւն .

Նախ պէտք է լինես դուն բարեկեցիկ,
Ապա կարդըս'ես առնես քեզ կընիկ :

... Վարդապետ, կարծեմ դուք Իրաքի առաջնորդ ընտրուած էք, մօտ երկու տարիէ ի վեր :

Ինչո՞ւ կը տնտնաք Միլանի Ամերիկեան Օթելի թիւ 335 սենեակին մէջ: (Գիրքէն կ'օրինակեմ) :

Եթէ արտօնագիրը չէ եկած, գո՞րծ կը պակսի Միջին Արեւելքի մէջ : Վ.Ա.Էֆ

ՈՐՔԱՆ ՊԻՏԻ ՏԵՒԷ ՊԵՐԼԻՆԻ ԺՈՂՈՎԸ

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը, Պ. Տըլըս հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրաւ Պերլինի խորհրդաժողովին առթիւ .

— « *Ժամավաճառ եղած պիտի ըլլանք եթէ Ռուսիա փորձէ Պերլինի խորհրդաժողովը օգտագործել զարձեալ ահաբեկելու եւ պատանկտելու համար Արեւմուտքը : Պատանկտումի այդպիսի փորձերը պիտի ճախողին : կը յուսամ թէ Խ. Միութեան վարիչները չինարար դերըք մը պիտի բռնեն, եւ այն առեն մենք պատրաստ ենք խրախուսելու դիրքնք այս ճամբուն մէջ : Այն առեն խորհրդաժողովը դրդռդին արժէք մը պիտի ունենայ պատմական տեսակէտով : Անցեալին մէջ Կրեմլին ոչ մէկ չինարար արդիւնք փնտռեց, այլ ընդհակառակն չնաց պատանկտել եւ տկարացնել արեւմտեան ազդերը : Ան փորձեց արծարծել Ֆրանսայի վախերը Գերմանիոյ հանդէպ եւ Գերմանիոյ դառնութիւնը Ֆրանսայի հանդէպ : Ջանաց ահաբեկել արեւմտեան եւրոպայի ազդերը, իբրեւ աշխարհակալ եւ ռազմաչունչ պետութիւն մը ներկայացնելով Մ. Նահանգները : Եթէ Մոսկուա յարաւեւէ այս դիրքին մէջ խորհրդաժողովը ապարդիւն պիտի մնայ վասն զի արեւմտեան ազդերը բաւական հասուն են, չխաբուելու համար պատանկտումի խաղերէն. խաղեր որոնց անձնատուր կ'ըլլան անոնք որ մէկ դինուորական դաշնագրի վերածեր են 800 միլիոն մարդկային էակներ » :*

Պ. Տըլըսի կարծիքով, ժողովը երեք չաբաթէն աւելի չի կրնար տեւել : Իրաւ եղրակացութիւն, չէ՞տեց թէ « Գերմանիան պէտք է վերահաստատէ իր միութիւնը եւ Աւստրիան պէտք է ազատագրուի » :

× Պերլինի արեւելեան եւ արեւմտեան չրջաններուն մէջ մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին, յունուար 25ի խորհրդաժողովին առթիւ : Երկու չրջաններուն մէջ ալ խիստ միջոցներ ձեռք առնուած են ոստիկանութեան կողմէ : Բոլշեւիկեան չրջանին մէջ չարժման մէջ դրուած է քարոզչական մեքենան :

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Շնորհակալութեամբ առացանք մարզպէտը բարեկամէ մը (Ալֆորվիլ) 2000 ֆր. :

ՆՈՐ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ՊԱՏԳԱՄԱԳԻՐԸ

« ՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ ՊԻՏԻ ՎՏԱՆԳՈՒԻ, ԵԹԷ... »

Ինչպէս գրած էինք, Դշ. օր կարդացուեցաւ Հանրապետութեան նոր նախագահին՝ Պ. Ռընէ Քոթիի առաջին պատգամագիրը, Թէ Ազգ. ժողովին եւ Թէ Ծերակոյտին մէջ : Ահաւասիկ հիմնական մասերը .

— « *Իմ երիտասարդութեանս առեն չատ կը խօսէին Ֆրանսայի անկումի մասին : Եւ սակայն Ֆրանսացիները բարձրացան հերոսութեան գագաթ մը ուր երբեք հասած չէին : Մեր պատմութեան ամէնէն վտանգաւոր էջը չդրուեցա՞ւ ազատ ժողովրդավարութեան մը մխիթարուր գաւակներուն կողմէ : Կրկին յիշե՞նք երկրորդ աչխարհամարտին քաջագործութիւնները եւ տառապանքները, Ազատագրութեան բանակին դիւցազնամարտը, Դիմադրական ճակատի կամաւորներուն անձնուրացութիւնը : Առաջին Դիմադրողին », ազատ, յետոյ ազատագրուած Ֆրանսայի պետին՝ զօր. տը Կոլին Հայրենիքը կը պարտի երախտագիտութիւն մը զոր ոչ մէկ տարակարծութիւն կրնայ սրբել » :*

Բանակին քաջագործութիւններն ալ յիշելէ վերջ, նախագահը չարունակեց .

— « *Բայց մինչ ազգը կը վերակազմուէր, պետութիւնը կը տկարանար : Երբ պետութիւնը կը տկարանայ, աւտտապետութիւնները կը բարձրանան : Ժամանակ է կարգ կանոն հաստատելու : Մեր աչխատանքի մեթոտներուն, մեր սովորութեանց, մեր աւանդական ըմբռնումներուն եւ թերեւս մեր վարչական կարգուսարքին մէջ չատ մը բաներ կան որ այլեւս չեն համապատասխաններ ժամանակի պահանջներուն : Անոնք չատախտ մեզ կը դատապարտեն լճացման, երբ աչխարհը կը*

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՑԱՋՈՐԴՆԵՐԸ

★

Վվերջին քանի մը տարիները ճակատագրական եղան մեր կազմակերպութեան ու ժողովուրդին համար :

Կորսնցուցինք, հետզհետէ, բազմաթիւ ականաւոր դէմքեր, որոնք հարուստ անցեալ ունէին : Մարդիկ՝ որոնք քաղաքական, պետական, մշակութային ու հանրային կեանքի նուիրուած էին, զարմանալի ոգեւորութեամբ ու հաւատքով : Տաղանդով ալ բացառիկ, բայց աւելի բացառիկ ու հազուագիւտ՝ իրենց ազգային ու դաղափարական գործունէութեամբ : Կը բաւէ յիշել, որ Խաչիկեան մը, Ահարոնեան մը, Աղբալեան մը : Լեւոն Շանթ մը, Թէքէեան մը, Թորգոմ Պատրիարք մը կամ Օշական մը կարելի չէ ունենալ մէկ օրէն միւսը : Սերունդներու մէջէն անցած են անոնք եւ իրենց զարաշրջանի բիւրեղացում մը հանդիսացած : Իւրաքանչիւրը արժէք մըն էր ինքն իր մէջ եւ, իրմէ դուրս՝ հաւաքականութիւն մը, սերունդ մը, ազգային սերունդներու դաղափարական դրօշակիր – ները :

Անոնց մահով անհետացաւ ոչ միայն սերունդ մը, հայ կեանքին ու պատմութեան կրակներուն մէջ թրծուած, այլեւ անհետացաւ դաղափարականութեան, նը – ւիրումի եւ ազգային նպատակներու ծառայելու տրամադրութիւն մը. մթնոլորտ մը : Ընտրեալներու սերունդ մըն էին ա – նոնք, որոնք չեն կրնար իրենց յաջորդնե – րը ունենալ, իրենց պատկերով :

Հայ կեանքի պայմանները փոխուած են. պատմութեան անիւը դարձած է եւ այլեւս նման անձեր չեն կրնար ծաղիկել :

Մեծերու այդ կորուստէն ետք, ունե – ցանք այլապէս հետաքրքրական դէմքերու անժամանակ անհետացումը, նոյն ճամ – բաներու վրայ գործող ու աշխատող : Եւ նոյն դրօշակներով, եթէ ոչ նոյն լուսապսակներով :

Հովը լինած է Հայոց աշխարհի դաղափարական անառակին մէջ եւ կաղնիներուն հետ կը տապալին, կանխահասօրէն, ու – րիշ ծառեր, որոնք կը դեղեցկացնէին մեր աշխարհը, կը մնային սփոփանքը հայ կեանքին, մեծերուն գործը շարունակե – լով :

Հայ կեանքի ողբերգութիւնը այս կո – րուստները չեն միայն. այլ այն ծանր ու պարտադրուած պայմանները, որոնց մէջ կ'ապրին ու կը գործեն մեր հանրային ու մտաւորական գործիչները, եւ առօր հա – մար ալ, յաճախ, շատ կանուխ կը մեռ – նին, գործը կէս ձգած եւ առանց յաջորդ – ներու :

Ճակատագրական է անշուշտ, որ մահը իր աւերքը գործէ, անողոքաբար : Զու – նինք միջոց պաշտպանուելու : Մահուան խմբերեցուցիչ ընթացքին պիտի հասնի ամէն ոք : Մեծ ժողովուրդներէն սկսած մին – չեւ փոքրերը. երջանիկ ազգերէն եթէ կան մինչեւ ապերջանիկները, դժբախտները :

Մեր ցաւը այն է որ, մինչ օտարներուն համար աղէտը կը դարմանուի կերպով մը, նոր սերունդներու անմիջական ժա – մանումով, հայ կեանքին մէջ չի դարմա – ուիր : Կը խզուի սերունդներուն կապը. կը լայննայ իրարմառը եւ յաջորդական սե – րունդները կուգան, զրեթէ անտեղեակ ի – րենցմէ առաջ եկող ու գացողներու կեան – քին ու գործերուն. մինչեւ իսկ անոնց գործած հրաշքներուն...

Երեւոյթը նոյնն է ամենուրեք. տեղ մը աւելի շեշտուած, ինչպէս Ամերիկա եւ Եւրոպա, ուրիշ տեղեր քիչ մը նուազ շեշ – տուած, ինչպէս Միջին Արեւելքի երկիր – ները. բայց մտահոգութիւնը ընդհանուր է եւ սպառնալիքը՝ վերահաս :

Կ՚մտածե՞նք այս մասին :

Կամ ո՞վ պիտի մտածէ, նոր Աղբալեան – ներու եւ Շանթերու պատրաստութեան մասին, հոգ չէ թէ ուրիշ տաղանդով եւ խառնուածքով, բայց դաղափարական նոյն աւանդութիւններով :

Ո՞վ պիտի մտածէ, նոյնիսկ շրջանէ շր – ջան, Տէր Յակոբեաններ, Փաշալեաններ՞, Սարգիսբէկեաններ պատրաստելու մա – սին, որոնց մէկնումով կը ժխտուին շր – ջանի մը հանրային կեանքը :

Անշուշտ, իրրեւ ժողովուրդ, պիտի ու – նենանք յաջորդ սերունդներ, ծնունդով, տարիքով եւ տաղանդով : Բայց պիտի ու – նենա՞նք յաջորդներ, որոնք հայ դպրոցին նուիրէին իրենց ամբողջ կեանքը, ինչպէս Տէր Յակոբեանը, հայ լեզուն պաշտէին, ինչպէս Փաշալեանը, կամ Հայաստանի անկախութեան համար պայքարէին, ինչ – պէս Սարգիսբէկեանը, կամ մոռնային ի – րենց անձնական կեանքը՝ ինչպէս սիրելի Սօսոյեանը կամ Արշակ Յովհաննէսեանը, անհուն պարկեշտութեամբ ու բարեխղ – ճութեամբ :

Հարցումներ կուտանք, բայց չունինք պատասխան : Չունինք, որովհետեւ անո – ր ինակ միջավայրերու մէջ կ՚ապրինք : Այնուհա, պիտի ունենանք յաջորդներ, բայց բոլորովին տարբեր՝ բարոյական ու դաղափարական իրենց կերպարանքով :

Կը թուի սակայն, որ մեղի համար, առնուազն պերճանք են այդ այլատեսակ յաջորդները : Հայ կեանքը պէտք ունի դեռ Աղբալեաններու եւ Ահարոնեաններու պատկերով դործիչներու, որոնք բարձր պահէին տարագիր բազմութիւններու հաւատքը, որոնք առաջնորդէին հայ միտքը, հայ դասը, հանրային կեանքն ու բարոյականը :

Մեր հանրային, կուսակցական եւ ազ – գային բազմատեսակ Միութիւններու եւ կազմակերպութիւններու գործունէու – թեան ծրագիրներուն մէջ՝ լայն տեղ պրա – ւելու արժանի է յաջորդներու պատրաս – տութիւնը՝ հայկական կեդրոններու մէջ :

Եթէ այսօրուընէ իսկ չձեռնարկ դործի, յաջորդներ պատրաստելու համար, վաղը, երբ վերջին պահակներն ալ քաշուին հրա – պարակէն, կ՚ամայանայ հայ կեանքը եւ պատմութիւնը կը փակուի ինքն իր վրայ, պանդխտութեան մէջ :

Թոյլ չտանք որ ողբերգութեան վերջին արեւը մար չմտած՝ Մարզար նորէն կ՚ուղէր իր հասակը բարձրացնել իր ըն – կերներուն մէջ : Ահ, ինչքան կարօտցած էր իր ընկերները : Այո, այո, անոնց ձայ – նը արդար է : Անոնք իր սիրելի ընկերներն էին, որ Սամայի դիակը կը պահանջէին :

Մարդար Սամայի դիակը քարերուն վը – րայ ձգելու տենդով մը բռնուած էր՝ ա – զատուելու համար հեռուէն ու մօտէն ձայն առող ոդիներու քրքիջէն : Այո, ա – յո, անոնք էին, որ դինքը տաճարի հըս – կայական պատէն վար առին եւ այդ ամպ – դով ու խուլ ամայութեան մէջ ձգեցին : Ուրիշ աշխարհ մը դինքը բաժնած եւ հե – ռացուցած էր ընկերներէն, Հայոց աշ – խարհէն :

Խաչին վրայ չարչրկուած այդ մտա – ծումներով Մարզար դլուխը կախ՝ ձեռ – քերը եռեւ կապած՝ կեցած էր այդ խուլ ամայութեան մէջ ու կը վախնար, որ Սա – ման քարի մը տակէն պիտի երեւար յան – կարծ եւ կամ ձայն պիտի ձգէր : Գլխին վերեւէն իր չարժումներուն պէս դանդաղ ամպի կտոր մը կ՚անցնէր : Մի քիչ հե – ռուն, բարձրութեան վրայ, հովէն կը տարուբերէին այն երեք Ծառերը : Մար – գարէն այնպէս կը թուէր, թէ այդ ծա – ռերէն կախուած Սամային դիակն էր որ Սաման բանչար քաղող կիներէն բաժ – նուած՝ թերեւս երեք Ծառերուն տակ ի – րեն կը սպասէր : Կարծես իր չուրջը, իր հասակին մօտ անոր տաք չունչը կը դդայ

ԳԷՕԹԷ ԵՒ ՆԱՊՈԼԷՕՆ

★

(Դ. եւ վերջին մաս)

Նապոլէոնի նման արտակարգ մարդիկ, ասում է Գէօթէն մի ուրիշ անգամ, դուրս են գնում բարոյականի սահմաններից : Նրանք վերջ ի վերջոյ գործում են իրրեւ ֆիզիքական տարերք, որպէս հուր եւ ջուր :

Ահա եւ մի դիծ այդ մարդու նկարա – դրից : Նապոլէոն այցելութիւններ է արել, ասում է Գէօթէն, եւ ժամանակատար հի – ւանդների՝ օրինակ տալու համար, թէ մարդ կարող է յաղթահարել մինչեւ իսկ այդ հիւանդութիւնը, եթէ ընդունակ է առհասարակ դիմադրելու երկիւղը : Եւ իրաւունք ունի, չարունակում է բանաս – տեղծը : Նման դէպքերում ամէն բանի ըն – դունակ է բարոյական կամքը : Երկիւղը, ընդհակառակն, կացութիւնն է մեղկ ու անզգայ թուլութեան եւ դիւրաբեկութեան երբ ամէն թշնամի առանց դժուարութեան յաղթահարում է մեզ : Այդ լաւ դիտեց Նապոլէոն : Գիտէր նաեւ, որ ոչինչ չէր կորցնում՝ մի փառաւոր օրինակ տալով իր զօրաբանակին :

Արտակարգ կամքի տէր եւ աննախընթաց դործերի ընդունակ այդ մարդը, տե – սանք, մանաւոր սէր է ունեցել նաեւ գրականութեան բոլոր ճիւղերի հանդէպ, իր նախասիրութիւնը «Վերթեր»ի համար, մի յայտնի ապացոյց է թէ իր սիրտը փակ չէ եղել եւ քնքոյշ դգացումների ա – ռաջ : Մինչեւ իսկ իր արշաւանքներին : Նոյն իսկ աքսորավայրը Ս. Հեղինէի կղզում, նա իր դրադարանի մէջ անթաժան ունեցել է այդ սիրային – հոգեբանական նամակավէպը ու կարդացել միշտ նորի նորոյ, սիրել է նաեւ Օսիանի մելամաղձիկ էջերը, այլեւ մելամոյզ երաժշտութիւն – նը : «Այդ առաջ է գալիս», ասում է Գէօ – թէն, «իր՝ Նապոլէոնի խառնուածքի հա – կամարտ տարերքից» :

« Բայց եւ այնպէս», ասել է Գէօթէին մի դրոյցի ժամանակ իր քարտուղար Է – քէրման, «մարդիկ կշտամբել են ձեզ, որ դուք այն ծանր տարիներին (Նապոլէոնի դէմ մղուած ազատագրական կռիւներին) դէնք չէք առել ձեր ձեռքը եւ կամ դոնէ որպէս բանաստեղծ չէք բերել ձեր մաս – նակցութիւնը» :

— « Արտառոց են այդ մարդիկ», պա – տասխանել է Գէօթէն, «որ չդիտեն թէ ինչ է իրենց ուղածը : Ես ի՞նչպէս կարող էի դէնք առնել ձեռքս առանց երեւակայդ լինելու : Եթէ այդ դէպքերը պատահած լինէին քան տարեկան հասակիս, ապա – հովարար յետին մարդոց շարքը պիտի չդասուէի ես դէնք բռնելու դործում : Բայց արդէն իսկ վաթսունը անց էր այն ժամանակ : Ու ի՞նչպէս կարող էի դէնք առնել ձեռքս՝ առանց աւելութեան ղգա – յումի : Եւ յետոյ՝ մարդիկ չեն կարող մի – եւնոյն ձեւով ծառայել հայրենիքին, այլ իւրաքանչիւրը՝ լաւագոյնս ի սպաս դնե – լով սեփական ուժերը, որոնցմով Աստ – ուած օժտել է նրան» :

Այդ բոլոր հարցերում իր բռնած մաս – նակի դիրքի համար Գէօթէն ունեցել է նաեւ ուրիշ պատճառներ ու քաղաքական տարբեր ըմբռնումներ, որոնց վրայ սա – կայն կանդ առնել չենք կարող այստեղ :

Աւելի՝ վերջապէս, որ բանաստեղծն անձամբ ծանօթ է եղել Նապոլէոնի երկու եղբայրներին եւս — Լուի եւ Ժերոմ : Ա – ռաջինը նոր էր հրաժարուել (1809 ամա – րը) Հոլանտայի թագաւորական գահից եւ Թեփլից բուժավայրում (Բոհեմիա) էր գտնուում : Գէօթէն այդ ամառ նմանա – պէս այնտեղ էր : Պատմից դրացիներ էին նրանք : Շուտով մօտեցան , բարեկամա – ցան իրար հետ : Ամէն օր միասին էին լի – նում : Բանաստեղծը վեր է հանում նրա վերին աստիճանի նրբին, զրեթէ կանացի էութիւնը , բարի սիրտը եւ երկիւղածու – թիւնը : Հակապատկերն իր երկաթեայ եղ – բօր՝ Նապոլէոնի :

Կ՚տանէր եղբայրը, Ժերոմ, թագաւոր էր նոյն ժամանակները (1812) դերման դրաւ – ուած մի երկրամասի : Քասել քաղաքն էր իր աթոռանիստը (Հեսէն Նահանդ, Ֆը – րանքֆուրտից ոչ շատ հեռու) : Թէեւ վա – րում էր անկանոն կեանք, բայց շատ մեղմ էր հանդէպ դրաւուած ժողովրդի, յար – գում էր նրա ազգային զգացումները եւ մշակութային ինքնավարութիւնը : Նոյն այդ իմաստով հրահանգ էր ստացել նաեւ իր կայսր եղբօրմէն : Ճատկանշական է այդ տեսակէտից նաեւ այն, որ Ժերոմ իր դրադարանապետն էր նշանակել հռչակա – ւոր Եակոբ Գրիմը — դերման լեզուագէ – տութեան եւ ազգագրութեան հիմնադի – րը, որին նմանապէս ճանաչում եւ բարձր էր դնահատում Գէօթէն :

Ա. ԱՐԵՂԵԱՆ

ԹԱՏՐՈՆ

★

Ճունուար 9ին «Սալ ա'Իէնա»ի մէջ նա – խաձեռնութեամբ փարիզահայ՝ ծանօթ թատերագիրը՝ Պ. Գրիգոր Վահանի, տեղի ունեցաւ իր «Ազգային բարերար (1. դործ) եւ «Բախտին Անիւը» դաւեչտների բեմադրութիւնը :

Թատերախաղերի բավանդակութեանց պիտի չանդրադառնամ, որովհետեւ քա – նիցս ներկայացուած լինելով, արդէն ծա – նօթ են բոլորիս :

Հեշտ հարուածած «Ազգային բարերա – րի» եւ դրամի ուժով նոյնքան հեշտու – թեամբ օտար սիրուհիներ պահող, նրանց վիլլաներ շռայլող, բայց ազգային ու մը – շակութային մեր հոդիին միանդամայն խուլ՝ Ազգին Սուչեմտարեանի կերպարը, ճշդրիտ հարազատութեամբ ու կենդանի խաղով, գծեց դերասան Գաբրիէեանը, մի անդամ եւս ապացուցանելով բեմին և իր առանձնած դերերին տիրելու կարողու – թիւնը : Պաշտեմ Հայրենքսեանի կերպարը կատարումով Պ. Տիգրան Պաղպատի, եթէ չասենք թոյլ էր, բայց գոնէ իր կեցուած – քը բեմական չէր, եւ ապրում էր բռնադ – բօսիկ վիճակ : Թէեւ այդ էլ կարելի է հաշտեցնել, երբ մտածենք, որ ձախաւեր, շարժուձեւի ու նիստուկացի նման ան – պարներ, շատ կան կեանքում :

Ընդհանրապէս լաւ կը լինի, որ սիրող – ները փոքրիկ խնդիրներ երբեք չմոռնան, որովհետեւ ամէն փոքր սխալ, սրահում շատ խոշորացած է երեւում եւ յատկա – պէս սխալը :

Թատերագիր եւ դերասան Արեւ Գա – րունեանի կողմէ, Գ. Վահան կատարու – մը պատշաճ չէր, մանաւանդ ներկայաց – ման տոմսակ առաջարկելու իր դիրքով : Աւելի նման էր տեսչանոց մտած պատ – ժուելիք աշակերտի, քան մշակոյթի ու թատրոնի ներկայացուցչի արժանապատ – ուութեան դիտակցող, բայց միշտ մեր – ժուելու, անձնասէր վարք ունեցող, հայ դերասանի հոդեվիճակը ընդդծող դերա – կատարի :

« Բախտին Անիւը»ին մէջ, Պ. Լաթիֆ – եանը կրցաւ պատկերացնել անանկացող ու ֆիզիական դժբախտութեանց մատ – նուած Ս. Աբրահամեանի տիպարը, ներ – կայացնելով համապատասխան խաղար –

վարագոյրը նման տեսարանով մը փակ – ուի :

Կը հաւատանք հայ ժողովուրդի կենսու – նակութեան . ստեղծագործ ոդիին : Ինչ մը նախատեսութիւն եւ զոհաբերութեան ո – դի՝ շատ բան կը փրկեն մեր կեանքէն :

(Խմբագրական ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ)

ՄԱՐԳԱՐԻ ՄԱՀԸ

(ՀԱՏՈՒԱԾ ՄԸ «ՍՊԻՏԱԿ ՁԻԱՒՈՐ»ԷՆ)

★

Սամայի բաց – կապոյտ աչքերը, անոր ծիծաղը, ձայնը, բոլորը, բոլորը ոչինչ – րու կերպարանքով իր շուրջը կը դառ – նային եւ քրքիջ կուտային : Եթէ այդ ա – մայութեան մէջ յանկարծ երեւնար Սամա – յի հասակը ...

Հեռուէն ու մօտէն կանչող ոդիները տաճարի բարձր կիսապատէն դինք վար ձգած էին : Մարմնին ոսկորները կ՚ըսես խախտուած էին իրենց տեղերէն :

Մարդար ճիշդ կ՚ընէր ոսկորները իրա – րու մօտ հաւաքել որ նորէն բարձրանար կէս ճգուած տաճարի պատին վրայ, որ – պէսզի Վարդանի , Խչէոյի, Արջ Սաքոյի, Սերոբի եւ միւս ընկերներուն հետ նորէն սկսէր տաճարի շինութեան : Իր խնդալէն յետոյ, տաճարի վարպետներուն եւ բան – ուորներուն մէջ ինկած էր չհասկցուած լեզու մը : Կարօն լեռնէն վար իջած էր : Առքօն իր մի քանի ընկերներով լեռնէն վար զալու սպառնալիքն ըրած էր : Խէ – չօն ու Առքօն իրարու վրայ զինք քաշած էին : Ընկճուած էր նաեւ Վարդանը : Ին – ոդան՝ Մարտիկը կ՚ուշանար : Եթէ Թշնա – մին յանկարծ ուժեղ յարձակողական մը սկսէր ...

Ամպրոպ մինչոցին մէկ մինչտներու չդչդոց : Ուղտափուչերու վրայ թռչուն – ներ ձայն կուտային : Այդ չոդ մինչոցին մէջ էր, որ Մարդար յանկարծ լսեց Սա – մայի ձայնը, որ այնպէս զնգաց իր մէջ , ինչպէս խոշոր պարապին մէջ ինկած զանդ մը : Գլուխը վեր չառաւ. սպասեց, որ իր թոյլ մտածումները հեռանային իրմէ այնպէս, ինչպէս ամպ մը զանդաղ չոր – ժումով պիտի հեռանար բարձր լեռան մը կատարէն : Դէմքը նորէն առած էր ծեսա – կան ծանրութիւնը , եւ դոմէչի մը դան – դաղութեամբ ձայնին եկած կողմը նայե – ցաւ :

Սաման երեք Ծառերու ճամբուն վրայ կեցած՝ նորէն ձայն տուաւ : Մարդար նոյն դանդաղութեամբ դէպի կինը քալեց :

ՀԱՄԱՅՈՅ

ՑԳԴՈՒԹՅՈՒՆ ԽԱ

Մեր հին ծանոթ Ալեքսանդր Ալեքսանդրովիչ Ռոմանովը, որ ամառը անցկացրել էր Կովկասում, վերադարձել էր Մոսկվա և ուզում էր գնալ Ռոստով՝ իր հարազատներին տեսնելու։ Ռոմանովը ամուսնացած էր, ուներ երկու երեխա, և ընտանիքի հոգսերը նրան ստիպում էին ամեն ամառ ուղևորվել հարազատների մոտ։ Ռոմանովը ծառայում էր Մոսկվայի մի մեծ առևտրական ընկերությունում, որտեղ նրան ամեն տարի տրամադրում էին ամառային արձակուրդ։

Ռոմանովը ուզում էր գնալ Ռոստով, բայց ոչ ուղիղ ճանապարհով, այլ Ղրիմի միջոցով։ Նա ուզում էր Ղրիմում մի քանի օր անցկացնել, որպեսզի հանգստանա ճանապարհորդության հոգսերից։ Ռոմանովը ուզում էր Ղրիմում հանդիպել իր ընկերներին, որոնք ամառը անցկացնում էին Ղրիմում։

Ռոմանովը գնացքով հասավ Սիմֆերոպոլ, այնտեղից ավտոմոբիլով՝ Յալթա, և այնտեղ հանդիպեց իր ընկերներին։ Ընկերները նրան հրավիրեցին իրենց հետ մնալ Յալթայում, բայց Ռոմանովը չհամաձայնվեց։ Նա ասաց, որ ինքը ուզում է գնալ Ռոստով, որտեղ իր ընտանիքը սպասում է իրեն։ Ընկերները նրան խորհուրդ տվին գնալ Ռոստով ծովով, որովհետև ծովով ճանապարհորդելը շատ հաճելի է։ Ռոմանովը համաձայնվեց։

Նավը պետք է մեկներ Յալթայից կեսգիշերին։ Ռոմանովը ընկերների հետ ճաշեց մի ռեստորանում, որտեղ նրանք երկար ժամանակ նստեցին, զրուցեցին և ուրախացան։ Ռոմանովը ուշադրություն չդարձրեց ժամանակի վրա և ուշացավ նավը։ Նավը հեռացել էր նավահանգստից։

Ռոմանովը շատ նեղացավ, որ ուշացել է նավից։ Նա ուզում էր գնալ Ռոստով, և հանկարծ պարզվում է, որ նավը հեռացել է։ Ռոմանովը ուզում էր գնալ ընկերների մոտ, որ նրանք նորից հյուրընկալեն իրեն, բայց ամաչում էր։ Նա մտածում էր, որ ընկերները կարող են կարծել, թե ինքը ուզում է նրանց հետ ավելի երկար մնալ։

Ռոմանովը որոշեց գնալ Ռոստով ցամաքով։ Նա գնաց կայարան և հարցրեց, թե երբ կա գնացք Ռոստով։ Պարզվեց, որ գնացքը կա, և Ռոմանովը գնեց տոմսը։ Գնացքը պետք է մեկներ կեսգիշերին։ Ռոմանովը ուզում էր ճաշել, և նա գնաց ռեստորան։ Ռեստորանում նա հանդիպեց մի ծանոթ ռուսի, որը նույնպես գնում էր Ռոստով։ Նրանք միասին ճաշեցին և խմեցին գինի։ Ռոմանովը ուրախացավ, որ հանդիպեց ծանոթ ռուսի, որի հետ միասին նա կարող է գնալ Ռոստով։

Ռոմանովը և նրա ծանոթը գնացին կայարան։ Գնացքը դեռ չէր եկել։ Նրանք սպասեցին գնացքի գալուն։ Գնացքը եկավ, և նրանք նստեցին։ Ռոմանովը ուրախ էր, որ գնացքը եկավ, և նա կարող է գնալ Ռոստով։ Նա ուրախ էր, որ նավը հեռացել է, և նա չի կարող գնալ ընկերների մոտ։

Գնացքը շարժվեց։ Ռոմանովը և նրա ծանոթը նստած էին իրենց տեղերում և խոսում էին։ Ռոմանովը ուրախ էր, որ գնացքը եկավ, և նա կարող է գնալ Ռոստով։ Նա ուրախ էր, որ նավը հեռացել է, և նա չի կարող գնալ ընկերների մոտ։

Ռոմանովը և նրա ծանոթը խոսում էին տարբեր թեմաների շուրջ։ Ռոմանովը պատմում էր իր ճանապարհորդության մասին, իսկ նրա ծանոթը պատմում էր իր կյանքի մաս

բարեչրջուն արագօրէն: Մենք ազատու – թիւն կ'ուզենք ոչ միայն մեր պետական կարգուսարքին մէջ, այլ եւ իւրաքանչիւր Ֆրանսացիի համար: Թշուառութեան աս– տիճան մը կայ ուր ազատութիւնը այլեւս բան մը կը դառնայ: Ընկերային խնդիրը ազգային խնդիր մըն է: Թող լաւ ըմբռնեն անոնք որ բախտէն նպաստաւորուած են, արժանիքով կամ պատեհութեամբ: Եսա – սերութիւնն իսկ եզականօրէն անհետաւոտ եղած պիտի ըլլայ եթէ չըմբռնէ թէ ան – հրաժեշտ է աւելի վայելուչ եւ աւելի բարգաւաճ կեանք մը ապահովել անոնց որ չարաչար կ'աշխատին կամ չարաչար տք– նած են իրենց ամբողջ կեանքի ընթացքին: Ֆրանսական հասարակութեան մէջ ոչ ոք օտար պէտք է ղեայ ինքզինքը»:

Պ. Ռընէ խօսեցաւ նաեւ գաղթականու– թեան մասին, «յանուն հարիւր միլիոն մարդկային էակներու», եւ անդրադարձ – նալով միջազգային յարաբերութեանց, չեշտեց թէ անհրաժեշտ է «կերտել Եւրո– պան»: Մեր հնամենի երկիրը, ուրկէ այն– քան ազնիւ զաղափարներ ծագեցան եւ կը ծագին, ուրախութեամբ ողջունեց Եւրո – պայի ծնունդը: Ի՞նչպէս պիտի ազի եւ մեծնայ այդ Եւրոպան: Մէկ խնդիր չէ այս, այլ կը ներկայացնէ շարք մը խնդիրներ, որոնք ուշադիր քննութիւն կը պահանջեն տարիներով»:

Նախագահը անհրաժեշտ կը դանէ նաեւ զօրացնել կառավարութեան հեղինակու – թիւնը. այլապէս «պետութիւնը չուտով պիտի վտանգուի»:

× Այս յայտարարութեան ընթերցումէն ետք, խորհրդարանը արձակուրդ տասցաւ մինչեւ Փետրուար 9: Պ. Ռընէ Քոթի ե – րէկ առաւ նախագահից նախարարական առաջին խորհուրդին, որուն օրակարգին վրայ կը դանուին Հնդկաչինի պատերազ– մը, Պերլինի խորհրդաժողովը, տուրքե – րու դանձումը, աշխատավարձի խնդիրը եւ ուրիշ բազմաթիւ հարցեր:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ վարչապետը, մասնաւոր փափաքոս փարիզ հասնելով, ջերմ ընդու– նելութենէ մը վերջ սկսաւ խորհրդակցիլ Ֆրանսական կառավարութեան հետ, ա – նադան խնդիրներու մասին:— Երկրա – չարժի նոր ցնցումներ զգացուեցան Պելո– պոնէսի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ: Հա – րիւրաւոր վիրաւորներ կան, մասնաւո – րապէս մանուկներ:

Ե. ՄԻՈՒԹԵԱՆ բնակիչներուն թիւը հասած է 210 միլիոնի: Հրատարակուած տեղեկութենէ համաձայն, 700 ընտրա – կան շրջաններ կան իւրքանչիւրը 300000 բնակչութեամբ, Գերագոյն Խորհուրդի համար: 1939ին բնակչութեան թիւը կը հաշուէին 194 միլիոն:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ կառավարութիւնը ազատ արձակեց Իսլամ Եղբայրութեան կազման– ուրներէն հարիւր հոգի եւս: Նախապէս 62 հոգի արձակուած էին 430 ամբաստանեալ– ներու վրայ:

ԳՈՐԾԱՏԻՐԵՐՈՒ Միութիւնը բացառիկ ժողով մը գումարելով, այն եզրակացու – թեան յանգեցաւ թէ աշխատավարձի ընդհ. յաւելումը աւելի պիտի ծանրացնէ տնտեսական կացութիւնը, արտադրու – թեան գինները բարձրացնելով, եւ տեղի տալով թղթադրամի յաւելման, գործա – դրկութեան նէն.:

ՈՍԿԻի եւ օտար դրամներու անկումը կը շարունակուի: Առջի օր ճոյլ ոսկին կ'ար– ժէր 427·000 ֆրանք, նափոլէոնը՝ 2960, դուխ. ոսկին 2820, սթեռլինը՝ 3530: Թղթադրամ առլարը՝ 373, սթեռլինը՝ 980 եւն. (ազատ շուկայ):

Տէր եւ Տիկին Մ. Գըրգպէչեան եւ զա – ւակները, Տէր եւ Տիկին Օ. Խանպէկեան, Տէր եւ Տիկին Ե. Աատուրեան եւ զաւակ– ները, Տէր եւ Տիկին Ա. Զէքեան, Օր. Վե– րոնիկ Գըրգպէչեան, Այրի Տիկին Վար – դուհի Էմմաեան, Տէր եւ Տիկին Հայկ Էլ– մաեան, (Պրիվ), խոր ցաւով կը յայտնեն մտրը իրենց մօր, մեծ մօր եւ ազգակա – ցին,

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ՈՎՍԱՆՆԱ ԳԸՐԳՊԷՉԵԱՆԻ
(Ծնեալ Էթմէքճեան)

որ կնքեց մահկանացուն Մօնմօրանսիի հի– ւանդանոցը Ցունուար 19ին:

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատար – ուի այսօր, Հինդշաբթի ժամը 11ին:

Հաւաքուիլ հիւանդանոցին եռեւի դրան առջեւ, 9 ռիւ Պուասսիօ, Մօնմօրանսի:

Մասնաւոր մահագդ դրկուած չըլլալով, կը խնդրուի ընկատել իբր այդ:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս ուր– բաթ երեկոյ, ժամը 9ին, Քաֆէ Ռէժանի վերնայարկը, (70, ռիւ Լաֆայէթ): Դա – սախօս՝ Տիկին ՀՈՒՐԻ ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ–Ի – ՓԷԿԵԱՆ: Նիւթը՝ Համաստեղի Սպիտակ Ձիաւորը: Մուտքը ազատ է:

ՀԱՆԴԷՍ ՏՕՆԱԾՈՒՌ

Կազմակերպուած Իսլի Խրիմեան դըպ – րոցի հոգաբարձութեան եւ Կ. Խաչի մաս– նաճիւղին կողմէ:

Այս կիրակի ժամը 15·30ին, դպրոցի սրահին մէջ: Խմբերգ, արտասանութիւն– ներ եւ պարեր աշակերտներու կողմէ:

Պիտի ներկայացուի «Փոքրիկ բարեսէր– ները» եւ «Թիւրոնա» (հուրիներու կեան – քէ): Մուտքը ազատ է:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՅՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Համա – Ձարսան – ճաղի Հայր. Միութեան: Այս չաբաթ ժա– մը 9ին, Պոմոնի Ս. Սահակ Մեսրոպ սրա– հին մէջ:

Հ. Ը. Դ. Սէն Լուի Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» թատերախումբը, ղեկավա– րութեամբ Պ. Գրիգոր Փիլիկեանի կը ներ– կայացնէ Պերճ Պռոշեանի

ՍՕՍ ԵՒ ՎԱՐԴԻԹԵՐ օփերէթը, 4 արար

« ՀԱՅԱՍՏԱՆ »

ԱՄՍԱԹԵՐԹԻ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
ՓԵՏՐ. 13ԻՆ, ԺԱՄԸ 21Է ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՑՍ
Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդի Սէնթ Աննի «Քեռի» խումբին բացառիկ ժողովը այս հինգշաբթի ժամը 21ին, սո – վորական հաւաքատեղին: Ներկայ պիտի ըլլայ եւ պիտի խօսի ընկեր Վ. Պարոն – վարդեան:

Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդի Շրջ. վարչու– թիւնը բացառիկ ընդհ. ժողովի կը հրաւի– րէ իր բոլոր մասնաճիւղերու ընկերուհի – ները եւ ընկերները, այս չաբաթ ժամը 20·30ին, Ահարոնեան ակումբին մէջ, 26 ռիւ տէ Բօնվալէսան: Կեդր. վարչութեան ներկայացուիչը, ընկեր Վ. Պարոնվարդ– եան, պիտի խօսի հետեւեալ նիւթի շուրջ, «Հայկական Դատը երէկ եւ այսօր»: Սոյն ժողովին պիտի կատարուի նորեկ անդամ– ներու երդման արարողութիւնը:

« ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ »

Ինչպէս ամէն տարի, այս տարի ալ «Ժո– ղովուրդները կ'երգեն» միջազգային փոլ– քլորի հանդէսը տեղի պիտի ունենայ մարտ 28ին, բարձր հովանաւորութեամբ՝ Ժան Սարայի (վերատեսուչ Փարիզի հա – մալսարանի) եւ նախագահութեամբ՝ Տի– կին Ժան Սարայի:

Մանրամասնութիւնները յառաջիկային:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Զօրայեան եւ զաւակները հոգեհանգստեան պաշտօն կատարել կու տան յառաջիկայ կիրակի Փարիզի Հայոց եկեղեցին, իրենց ողբացեալ ամուսնին եւ հօր ՆՇԱՆ ՁՕՐԱՑԵԱՆի մահուան տարե – լեցին առիթով: Կը խնդրուի հանգուցեա – լի յիշատակը յարգողներէն՝ ներկայ գըտ– նուիլ:

Հ. Մ. Մ.Ի ՀԱՒԱՔՈՅԹԸ

Ծրագրի վերամշակման առիթիւ Փարիզի Հ. Մ. Մ.ը կազմած է ընկերահամակ – րական հանդիպում մը, 23 Ցունուար չա– բաթ պիւեր ժամը 8·30ին Ազգ. Տան սրա– հին մէջ:

Կը հրաւիրուին բոլոր մարզասէրները եւ համակիրները:

Մուտքը ազատ է:

ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Մ.Թ. Կրթ. Ընկ. Սէն Շամոնի մասնաճիւղի:

Այս չաբաթ երեկոյեան ժամը 20·30ին: Քաղաքապետարանի սրահը:

Կը նախագահէ Հայրենակից Ա. Քիւ – րիճեան:

Գեղարուեստական բաժինին կը մաս – նակցին, Կաղանդ պապան իր աւանդական նուէրներով, Նոր Սերունդը հայերէն եր – գերով եւ արտասանութիւններով:

Մասնակցութեամբ Ծանօթ դաշնակա – հարուհի Օր. Սաթենիկ Տէմիրճեանի:

Հայկական եւ եւրոպական պարեր, կէս գիշերին մինչեւ լոյս:

Ընթիր նուագախումբ:

Առատ պիւֆէ, հայկական զանազան ա – ղանդերներ: Մուտքը ազատ է

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

THEATRE G. VERDI

56, Rue d'Alger, Marseille

Շաբաթ, 23 Ցունուար ժամը 21ին

Նախաձեռնութեամբ ԱՐՄԵՆԻԱ երգչա– խումբին եւ մասնակցութեամբ Ֆ. Կ. Խա– չի, Բարեգործականի, Երիտ. Միութեան, Համազգայինի, Մշ. Միութեան, Վաս – պուրականի Հայր. Միութեան եւ Արե – նուշներու Միութեան:

Հրաւիրուած է յայտնի երգչուհի՝

ԱՐՓԻՆԷ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ

Ցայտագիր.— Ռոխմանինով, Ջայքո – վսքի, Պռամս, Սէն Սանս, Կոմիտաս վրդ., Ռ. Մելիքեան, Խաչատուրեան, Ալէմշահ, Վ. Սարգսեան:

ՍՏԱՅՆԻ

ՅՈՒԶՈՒՄԸ, կատակերգութիւն (մէկ արար): Գրեց Նշան Պէշիկթաշլեան: Ար – տատպուած «Ակօս» ամսագրէն, Պէյրութ: Գին 150 ֆրանք:

ՓՇՐՈՒՄԸ ԲԱԺԱԿ (բանաստեղծու – թիւններ): Գրեց Լուբփի Միհաս: Տպ. Հորիզոն, Լոս Անճելըս, Քալիֆորնիա:

FOURRURES

ROGER YOPIAN

84, Boulevard de Stalingrad, 84

— **CHOISY-LE-ROI (Seine)** —

Վերջին նորաձեւութեամբ, չափի վրայ խնամուած աշխատանք եւ նորոգութիւն

★

Հաղորդ. միջոց.— *Փորթ Շուազիէն առնել 183 Թիւ Թրօլիպիւս եւ իջնել 3 Communes ou Docteur Roux*

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

HOTEL GEORGE V-ի

ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ, ԿԻՐԱԿԻ 31 ՅՈՒՆՈՒԱՐ ԺԱՄԸ 16Է ՄԻՆՉԵՒ 24

ATTRACTIONS

Ընտիր նուագախումբ: Խճողումի տեղի չտալու համար կը խնդրուի այժմէն ապա– հովել սեղանները ու տոմսերը՝ Դիմելով Պ. Պ. Ա. Ադէմեանի՝ PRO. 03–19
ՆՈՒՊԱՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի TRU. 47-48
կամ Փարիզի եկեղեցւոյ դիւանին ELY. 67-03

ԾԱԽՈՒ ԽԱՆՈՒԹ

Ամէն գործի համար, Փարիզի մօտիկ եւ հարուստ արուարձանի մը մէջ: Ունի նաեւ երկու սերուն եւ օդասուն սենեակ, խոհա– նոց, մուտք, պատշգամ, մառան, դեղե – ցիկ տեսարան, կեդրոնական ջերմութիւն:

Դիմել Յառաջի վարչութեան:

ԾԱԽՈՒ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ

Փարիզի չատ մօտիկ հարուստ արուար– ձանի մը մէջ, լաւ յաճախորդ, մինակ լու– սանկարիչ 30·000 բնակչութեան մէջ:

Կայ նաեւ լուսանկարչատան հետ լաւ բնակարան մը:

Դիմել Յառաջ վարչութեան:

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ը. Դ. Եղիպտացի կոմի– տէն ժողովը կը հրաւիրէ Քրիստափոր, Ռոստոմ, Աղբիւր Սերոբ – Մ. Եօթնեղ – բայրեան, Ռաֆֆի, Փոթորիկ խումբերու Դիմաններըը այս չաբաթ ժամը 20·30ին, քաֆէ մը լա Մեւի, (Փլաս Սէնմիւրիս):

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդի «Ա– հարոնեան» խումբի դասախօսութիւնը այս հինգշաբթի ժամը 21·30ին Ազգ. Տան մէջ: Կը խօսի Պ. Առաքել Չուհաճեան: Նիւթը՝ «Եւրոպական Միութիւնը»:—Հա– յերէնի դասերը ժամը 20·15ին:

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ը. Դ. Աղբիւր Սերոբ– եօթնեղբայրեան խումբի ընդհ. ժողովը այս չաբաթ ժամը 21ին, սովորական վայ– րը: Բոլորին ներկայութիւնը պարտաւո – րիչ:

ՍԱՐՍԷԼ.— Հ. Ը. Դ. «Վարդան» ենթա– կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Կու– սէնվիլի, Առնուվիլի եւ Սարսէլի բոլոր ընկերները, այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Սարսէլի Ծանօթ հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ԻՍԻ.— Հ. Ը. Դ. Ջաւարեան կոմիտէի ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Խրիմեան սրահը: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պար – տաւորիչ:

Ֆ. Կ. ՀԱՅԻ Իթալիի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը եւ դասախօսութիւնը, այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին, Ժանթիի դպ– րոցին սրահը: Ներկայ կ'ըլլայ կեդր. վարչութեան ներկայացուցիչը: Կը հրա– ւիրուին ընկերուհիները եւ համակիր – ները:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.— «ՄԱՅՐԵՐՈՒ Օ – ՐԸ» Մայիս 23ին ժամը 14·30էն 18:

×

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՅՈՒՄ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

28 Փետրուար, կիրակի օր, Վարդա – նանց յիշատակին առթիւ, վարժարանիս աշակերտներուն կողմէ:

×

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.— Դաշնակահարուհի ԳՈՀԱՐԻԿ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆի նուագահան – դէսը մարտ 9ին, Սալ Շոփէն Փլէյէլի մէջ:

ԳՐԱՏՈՒՆ Մ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

46, Rue Richer, Paris (9·) Tél. PRO. 64-90
C.C.P. Paris 3630.66

Նոր տարուան առթիւ բացառիկ նուէր– ներ յաճախորդներուն: Ամէն մէկ հազար ֆրանկի գնումի վրայ 200 ֆրանկի զա – նազան գիրքեր: Մինչեւ 1954 Ցունուար ամսուան վերջը:

Բացի նորագոյն հրատարակութիւննե – րէն, դրատանս մէջ կը գտնուին Հայոց պատմութեան հատորներ, դասագրքեր, բառարաններ, երգարաններ, Պարէզ Հո– գեւոր, Ժամագիրք, թատերական կտոր – ներ, մանկական – պատանեկան պատկե – րազարդ հատորներ եւ երազահաններ:

Փափաքողներուն կը ղրկուի գրացանկ: Տրամադրելի ունինք ՀԱՅ – ԲՈՑԾ առող– ջապահական – ժողովրդական ամսաթեր– թին 12 տարուան հաղորդագիրտ մէկ հատ– քածոն:

ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ

Մախու տուն մը չորս սենեակ, խոհա – նոց, + աշխատանոց, Սոյլ պիծին վրայ, մէթրօ Պանեէոյի չատ մօտ:

Դիմել՝

Maison - Lazare, 13, Rue Thérèse
Paris (1e). Tél. RIC. 33-55

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Gros, Demi-Gros

Գուլպայ, մի – պա, ներքին ձերմա – կեղէններ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՏԱՒՈՐ Գի – ՆԵՐՈՎ:

Նոր գիներ

Articles polichinelles-ի համար:

Միակ հասցէն՝

BONNETERIE BEAUBOURG

227, Rue St. Martin, PARIS (3e)
Tél.: ARC. 66-50

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ
22
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
VENDREDI
22 JANVIER
1954

20ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7275 — 30e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2686

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՓՈԽԱԴԱՐՁ ՇԱՀԵՐ

Թուրքիոյ վայելած բացառիկ չնորհները եւ պաշտպանութիւնը հետեւանք են ոչ միայն իր աշխարհագրական դիրքին, այլ եւ օրուան պահանջներուն :

Աշխարհը երկու ճակատի բաժնուած ըլլալով, երբեմն Օմ. կայսրութիւնն ալ հարկադրուած էր դիրք ճշդել :

Առաջին Աշխարհամարտին (1914–18) Դաշնակիցներուն դէմ ելաւ եւ չարաչար տուժեց :

Թէեւ ինքզինքը ազատ ղղայ մեր մուխը մարելու համար, բայց ուրիշ ժողովուրդները փրկուեցան : Անսահման տարածու – թիւններ անջատուեցան :

Վերջին պահուն իրեն օգնութեան հաւաւ նոր ուժ մը, կարմիր Ռուսաստանը, պարտուած Գերմանիոյ տեղը բռնելով, իրրեւ նեցուկ : Միշտ ի հեճուկս արեւմտեան Դաշնակիցներուն :

Երկրորդ աշխարհամարտին (1939–45) ինքզինքը փրկեց երկդիմի դիրք մը բռնելով : Երբեմն դաբպասելով, երբեմն ոտքոնելով երկու կողմերուն ալ :

Իսկ այսօր, երբ երրորդ եւ աւելի ահաւոր փոթորիկի մը վախը կայ, ամբողջովին միացած է արեւմտեան ճակատին :

Դէպքերը այնպէս դասաւորուած են որ, իր շահերը կը համապատասխանեն արեւմտեան աշխարհի շահերուն :

Ինչպէս Դաշնակիցները, Թուրքերը ի – բենք ալ պիտեն թէ Թուրքիան ի՛նչ կ'արժէ իրրեւ արեւելեան ազատութեան, ժողովրդապետութեան եւ ժողովուրդներու անկախութեան ...

Բայց, ըսինք արդէն, օրուան կացութիւնը կը թելադրէ միանալ, յանուն փոխադարձ պաշտպանութեան :

Անշուշտ այս նոր դինակցութիւնը չատ աւելի նպաստաւոր է Թուրքիոյ :

Անգարայի վարիչները գիտեն որ եթէ չարունակէին թշնամական դիրք բռնել Արեւմուտքի դէմ, իրենց կռնակը տալով Մ. Միութեան, կարելի չէր նախատեսել հետեւանքները :

Ճակատ կազմելով արեւմտեան աշխարհին հետ, իր թեւերը երկարելով մինչեւ Ատլանտեան դաշինք, Թուրքիան բոլորովին հանդստացած չըլլար :

Անակնկալներ միշտ ալ կրնան պատահիլ :

Բայց, առ այժմ լիովին կ'օգտուի :

Իր դինակիցները ոչ միայն դէն ու զրահ կը ճարեն, ամրութիւններ եւ ճամբաներ կը չինեն, այլեւ զրամագլուխ կը հոսեցնեն : Ընթացիկ ապրանքներ եւ ճարտարագործական պիտոյքներ կը հայթայթեն :

Դեռ վերջերս տեղական թերթերը կը ծանուցանէին թէ Ֆրանսական ընկերութիւններ կը բանակցին Անգարայի հետ, կարեւոր զրամագլուխ մը տրամադրելու համար : (Լը Մոնտի բացառիկ թրքագործումն ալ այս նպատակին կը ծառայէր) :

Մէկ խօսքով աշակցութիւն ամէն ուղղութեամբ, Թուրքիան զօրացնելու համար ոչ միայն ռազմական, այլեւ տնտեսական դետնի վրայ :

Արդի՞ւնքը : Թերեւս զրական է ռազմական տեսակէտով, բայց չատ ջուր կը վերցնէ, եթէ նկատի առնենք տնտեսական ճակատը :

Թուրքերը իրենք ալ պատրանքներ չունին այդ մասին :

Իրենց ամբողջ յոյսը այն է թէ որքան երկար տեւեն խաղաղութիւնը եւ Դաշնակիցներուն աշակցութիւնը, այնքան պիտի օգտուին :

Իրականին մէջ, երկրին կէսէն աղին միշտ կը մնայ ամայի եւ աւերակ : Մասնաւորապէս «արեւելեան նահանգները» նոյն մռայլ պատկերը կը ներկայացնեն, քառասուն տարիէ ի վեր :

Այդ հողերը երկկ տէր ունէին եւ կը ծաղկէին : Իսկ այսօր կը մշակուին իրրեւ ... ռազմադաշտ : Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՆՁԿՈՒԹԵԱՄԲ ԿԸ ՍՊԱՍՈՒԻ ՋՈՐՍԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԻՆ

Գ. ՊԻՏՈ ԼԻԱԶՕՐՈՒԹԻՒՆ ՍՏԱՑԱՒ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵՆԷՆ

Գաղթականութիւնները յառաջ կը տարուին Գերմանի թէ արեւմտեան եւ թէ արեւելեան շրջանին մէջ, Զորսերու խորհրդաժողովին առթիւ, որ պիտի բացուի երկուշաբթի, 25 Յունուար :

Երկու կողմերն ալ արտակարգ միջոց – ներ ձեռք առած են, բարեկարգութիւնը ապահովելու համար : Ինչպէս գրած ենք արդէն, առաջին չաբթուն ժողովը պիտի դումարուի Գերլինի արեւմտեան, երկ – րորդ չաբթուն՝ արեւելեան շրջանին մէջ : Եւ այսպէս չարունակ : Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը կը կարծէ թէ ժողովը երկաք չաբաթէն աւելի չի կրնար տեւել : Փարիզի եւ Լոնտոնի մէջ պարմանաժամ չեն սահմաններ, այն պատճառաբանութեամբ թէ հարկ է ամէն մի – ջոց փորձել, գոնէ կարգ մը խնդիրներ լուծելու համար : Գալով օրակարգին, Լոնտոնի մէջ կը կարծեն թէ գերմանա – կան եւ աւստրիական խնդիրներէն զատ, սեղանի վրայ պիտի գան ուրիշ հարցեր ալ, օրինակ՝ Հինդերու ժողովի մը առա – ջարկը, որուն վրայ կը պնդէ Մ. Միու – թիւնը : Դեռ կայ հիւլէական թնճուկը, որու մասին առանձին խօսակցութիւններ կրնան տեղի ունենալ Գ. Գ. Մոլոթովի եւ Տըլլըսի միջեւ : Անգլիոյ արտաքին նախարարութիւնը կը ծանուցանէ թէ իրեն հրաւէր ուղղուած չէ այս խորհրդակցութեան համար :

Զորս պետութեանց ներկայացուցիչները լրացուցած են նախապատրաստական աշխատանքները : Գ. Մոլոթով Գերլին կը հասնի վաղը, չաբաթ : Արեւմտեան պետութեանց երեք նախարարները, Գ. Գ. Պիտօ, Իդըն եւ Տըլլըս հասած պիտի ըլլան այսօր, ուրբաթ, նախնական խորհրդակցութիւն մը կատարելու համար : Մ. Միութեան պատուիրակութեան հետ, Մոլոթովի պիտի ընկերանան չորս օդնական – ներ, Կրամիքօ, Լոնտոնի դեսպանը՝ Մալիք, Ուաշինկթընի դեսպանը՝ Զարուբին, եւ ուրիշ ականաւոր դէմք մը, Պուշկին, որ գերմանական գործերու վարիչն էՄոսկուայի արտաքին գործերու պաշտօնաթան մէջ : Կ'ըսուի թէ Փարիզի խորհրդաժին դեսպանը Վինոգրատով եւս պիտի ընկերանայ պատուիրակութեան :

Նախատեսական խորհուրդի առջի օրուան նիստին մէջ, որուն առաջին անդամ նախագահեց Գ. Ռընէ Քոթի, լիազօրութիւն արուեցաւ Գ. Պիտոյի : Այս առթիւ արտաքին նախարարը հետեւեալ յայտարարութիւն ըրաւ մամուլի ներկայացուցիչներուն.

— Ինծի կը թուի թէ Ֆրանսա չատ ընելիքներ ունի Գերլինի խորհրդաժողովին մէջ : Մեր ընկերակիցներուն բարեկամեցողութենէն եւ հասկացողութենէն կախում ունի այս դերին արդիւնաւորումը : Մեր առջեւ ունինք չատ մեծ ձեռնարկ մը : Պէտք չէ կարծել թէ այդ ձեռնարկը ձախողած է կանխաւ : Բայց մենք Գերլին չենք երթար սակարկութիւն մը կատարելու համար : Սակարկութիւնը լաւ քան – զաքականութիւն չէ : Ես որեւէ սակարկութիւն պիտի չկատարեմ եւ ոչինչ պիտի փոխուի Ֆրանսական կառավարութեան ընդունած դիրքերէն» :

Տեղական թերթերը մանաւորապէս կը հետեն թէ Ֆրանսական պատուիրակութիւնը չատ համբերատար դիրք մը պիտի բռնէ ժողովին մէջ :

5000 ՈՐՍՈՐԴՆԵՐ չարժման մէջ դրուած են Տոֆինէլի նահանգին մէջ, գայլեր որսալու համար :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԱՐՋԱՆՔ

Մեր մարզական շարժումը հետզհետէ տկարանալով կամ... սաստկանալով, յանգեցաւ կռփամարտի :

Գոնէ Փարիզի մէջ այսպէս է :

«Ճառաջ»ի «Մարզական կեանքը» մեծ մասով կը բաղկանայ կռփամարտի նկա – րագրութիւններէ եւ «փութպոլ»ի մըր – ցումներէ :

«Արիական» (սկաուտական) շարժումն ալ փայլուն պատկեր մը չի ներկայացներ :

Կռփամարտիկները կապ չունին հայկական կեանքին հետ եւ պարզապէս իրենց «եան»ով կը պարծին, եթէ չհաշուենք մէկ երկու բացառութիւնները :

Մնաց որ, տեսակ մը առեւտրական ձեռնարկ է այդ, եւ իրաւունք չունինք շատ բան պահանջելու :

Մեզի համար կենսականը՝ բուն մարզական շարժումն է :

Կ'րսեն թէ պատակտումը խորացած է, աշխատանքը դժուարացած : Նիւթական աղբիւրներն ալ հետզհետէ կը ցամքին :

Բայց եւ այնպէս, ներելի չէ ընկրկիլ :

Երբ ցանկալին չես գտներ, կարելին փորձէ : Միշտ այն վստահութեամբ թէ օր մը կը հարթուին թիւրիմացութիւնները : Կը կարծեմ թէ այս ուղղութեամբ կ'աշխատի Փարիզի Հ. Մ. Մ.Ը, որ ընկերա – կան հանդիպում մը սարքած է վաղը, շաբաթ, Ագգ. Տան մէջ :

Այս տողիս ներկաները պիտի տեղեկանան Միութեան կատարած աշխատանքներուն :

Անշուշտ իրենք ալ գործնական առա – ջարկներ պիտի ներկայացնեն, զարկ տալու համար մարզական շարժումին :

Նոր սերունդին փրկութիւնը եռանդուն եւ յարատեւ գործունէութիւն կը պահանջէ, ամէն նակատի վրայ :

Չի բաւեր միայն գնդակ նետել, մրցանիշ կոտրել եւ շքանշաններ շահիլ :

Անհրաժեշտ է նաեւ ազգային ոգի ներշնչել պատանիներուն եւ երիտասարդներուն : Չանոնք առողջ եւ աշխոյժ պահել ոչ միայն մարմնով, այլ եւ սրտով ու մտքով :

Զափահասներուն կ'իյնայ դիւրացնել այդ աշխատանքը, զօրավիգ հանդիսանալով բարոյապէս եթէ նիւթապէս :

Ի՞նչ կ'արժեն ձեր ծափերը, յաղթանակի մը առթիւ, եթէ մարզիկները ամէն բան պիտի մոռնան, մարզադաշտէն ան – դին :

Ասպարէզ չի պակսիր որեւէ հասանքի համար, իր կարելին փորձելու եւ պակասները լրացնելու համար :

Այդ փորձն է որ կը կատարէ Փարիզի Հ. Մ. Մ.Ը, յանձն առնելով ամէն չոգ – նութիւն : ՎԱՀՁ

ՄԱՐՈՔԻ

ՆՈՐ ՏԱՓՆԱՊԸ ՄԵՂՄԱՑԱՒ

ՖՐԱՆՍԱ ՄԱՐՏԱՆԱՒԵՐ ՂՐԿԱԾ Է

Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, ղղալապէս մեղմացած է Մարոքի նոր տափնապը : Երկու օրուան մէջ երկրորդ անգամ ըլլալով Գ. Պիտօ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Փարիզի սպանիական դեսպանին հետ, այն լուրերուն մասին թէ Մարոքի սպանիական շրջանին մէջ խնամակալ պիտի հռչակուի Թեթուանի խալիֆան, Մուլայ Հասան, յանուն գահընկէց սուլթանին : Ֆրանսական կառավարութեան կարծիքով, այդպիսի գործողութիւն մը ոչ միայն պիտի խախտէ միջազգային դաշնագրերը, այլեւ պատճառ պիտի ըլլայ որ ահաբեկումներ կատարուին Մարոքի Ֆրանսական շրջանին մէջ : Իրողութիւն է որ սպանութիւնները, ամրագրութիւնները եւ կողոպուտները ամենօրեայ դէպքեր դարձած են Մարոքի մէջ, Սուլթանին գահընկէցութենէն ի վեր :

Առաջին լուրերուն վրայ, Ֆրանսական կառավարութիւնը նաւաբաժին մը ղրկեց Մերս – էլ – Քէպիր, Օրանի մօտ, սպանիական Մարոքէն քանի մը ժամ հեռու : Իրագէկ շրջանակներու մէջ կը հաւատան թէ այս առաքումը կապ չունի Մարոքի նոր տափնապին հետ. բայց եւ այնպէս կը հաստատուի թէ քանի մը հարիւր Ֆրանսացի զինուորներ ալ ղրկուած են սահմանամերձ շրջանը, ի նախատեսութիւն դանդաղ անկարգութեանց :

Արտաքին նախարարին եւ սպանիական դեսպանին երկրորդ տեսակցութենէն վերջը էր որ հաղորդուեցաւ թէ կացութիւնը դղալապէս մեղմացած է : Առաջին օրը չատ ծանր կը համարուէր կացութիւնը, դիւանագիտական շրջանակներու մէջ :

Թերթերը կը դրեն թէ Փարիզի ամերիկեան դեսպանատունը ուշադրութեամբ կը հետեւի անցուդարձին : Մ. Նահանգները երեք ռազմական խարխոներ ունին Ֆրանսական Մարոքի մէջ եւ ուրիշներ ալ պիտի չենն Սպանիոյ մէջ : Իրենց չահը կը պահանջէ որ խաղաղութիւնը չխանգարուի Մարոքի մէջ եւ բարեկամական յարաբերութիւններ տիրեն Ֆրանսայի եւ Սպանիոյ միջեւ :

Տեղական թերթերը դիտել կուտան թէ Սպանիական Մարոքը վերջերս կեդրոն դարձած է արաբական ազգայնականներուն համար և թէ սպանիացի պաշտօնաներ կրնան քաջալերած ըլլալ գահընկէց Սուլթանին կուսակիցները, կացութիւնը պղտորելու համար : Ուրիշներ ալ կը կարծեն թէ Մարոքի Սուլթանին դէմ սարքուած չարժումը հետեւանք է Սպանիոյ եւ Մ. Նահանգներուն միջեւ կնքուած համաձայնութեանց :

× Գահերէցի անթելը ժամը ժամին աւելի դեկութիւններ կը հաղորդէ անցուդարձի մասին : Թերթերն ալ բուռն յարձակումներ կը կատարեն Ֆրանսայի դէմ, անկախութիւն պահանջելով Հիւս. Ափրիկէի երկիրներուն համար :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀՈԼԱՆԴԱ. ՎԱԻԵՐԱՑՈՒՑ եւրոպական բանակի դաշնագիրը : Մերակոյսը, որ կը բաղկանայ 50 անդամներէ, երկու օր վերաձայնելէ ետք թերթ քուէարկեց չորսի դէմ 36 ձայնով : Դէմ քուէարկած էին երկու համաձայնավարներ, ընկերվարական մը եւ քրիստոնեայ մը : Երեսփ. ժողովը դաշնագիրը վաւերացուցած էր անցեալ տարի : Այժմ թագուհին ալ պիտի տորդրէ եւ ամէն բան կը վերջանայ :

ՖՐԱՆԵԻԹՈՒՐԲ բանակցութիւնները, որոնք սկսած էին անցեալ նոյեմբերին, Անգարայի մէջ, վերջացան յաջողութեամբ, ինչպէս կը հաղորդէն պաշտօնապէս :Ստորագրուած են 1. առեւտրական պայմանագիրը մը որ 12 միլիառ ֆրանքի առեւտրական փոխանակութիւններ կը նախատեսէ երկու երկիրներուն միջեւ, (Ֆրանսա մասնաւորապէս բամպակ պիտի ներածէ) — 2. Քսան միլիառի վարկ մը պիտի բացուի, արհեստագիտական պէտքերը հայթայթելու համար Թուրքիոյ : Այս առթիւ կարզադրուած են նաեւ կարգ մը եղմական խնդիրներ, 1939 — 1940ի փոխառութիւնը եւն. :

ԹՈՒՐԲԻՈՑ հանրապետութեան նախագահը, Ճէլալ Պայար, յունուար 20ին Անգլիայէն ճամբայ ելաւ դէպի Մ. Նահանգները, «Մաուրիտանիա» չոգենաւով : Պիտի մնայ մէկ ամիս :

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ կը ծանուցանէ թէ հանդանակութիւն մը պիտի կատարէ օդնելու համար Հիւս. Ափրիկէի ազգայնական չարժումին : Դրամը պիտի հաւաքուի արաբական եւ ուրիշ բարեկամ պետութիւններէ եւ անհատներէ :

ՍԵՆՏԻՒԱՆԵՐԸ մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնեն, բոդոքի ցոյց մը սարքելու

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՄՆԱՑՈՐԴՆԵՐ...

•

ԽՄԲ.— Գահիրէի մեր պաշտօնակիցը, *Ծուսարեր*, հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ.—

... Մեր անվճար աշխատակիցները, թղթակիցները, բարեկամներն ու ընկերները հետապրական գործակալութեան տեղը կը բռնեն մեր կեանքին մէջ, մեզ հաղորդող լուրերն ու տեղեկութիւնները «հետաքրքրով» զաղութէ զաղութ, երկրէ երկիր, ցամաքէ ցամաք։

Զկայ չարժում մը, նշանաւոր, երբեմն նոյնիսկ աննշան դէպք մը, որ այս կամ այն ձեւով իր արձագանգը չգտնէ մեր թերթերուն մէջ։ Այս բոլորը որոշ լոյս կը սփռէ անշուշտ մեր ցիրուցան բեկորներու առօրեայ կեանքին վրայ։

Եթէ հոգածու ձեռք մը հաւաքէր այս «հետ նետ»երը, տուած կ'ըլլար Հայկական Արտասահմանի պատմութիւնը վերջին երեսնամեակին։

Այս աշխատանքը մեզի կը թուի թէ անհնարին, թէ անհրապոյր։ Բայց կը թուի միայն։ Իրականին մէջ, մեր ժամանակներու Հայոց պատմութիւնն է, որ դրած կ'ըլլանք այս ձեւով։

Որքան զաղութներ «հալած» են ուղղակի կամ անուղղակի կապի չղոյութեան հետեւանքով։

Այս «հալում»ին դէմ է, որ կը պայքարին հիմա հայ թերթերը երկրէ երկիր եւ զաղութէ զաղութ։

Ջնջեցէք այս թերթերը, փակեցէք մեր ակումբներն ու մարզադաշտերը, վերցուցէք մեր միութիւնները, վերջ տուէք մեր հանդիսութիւններուն կամ թատերական ներկայացումներուն, հաշուեյարդարի ենթարկեցէք մեր քաղաքական կուսակցութիւններն ու կազմակերպութիւնները, պիտի տեսնէք, որ շատ բան պիտի չմնայ մեր հայութենէն։

Հայեր պիտի ըլլան, բայց հայութիւն պիտի չըլլայ։

Ցաւագին փաստը բազմաթիւ հայ զաղութներու անհետ կորուստին՝ կը հաստատէ, թէ մենք ամբողջ ճշմարտութիւնը կ'ըսենք եւ ոչ թէ ճշմարտութեան մէկ մասը միայն։

Բայց անգամ մը եւս կ'ուզենք կրկնել, թէ մեր պիտացածին հետ բաղդատմամբ շատ քիչ է մեր չգիտցածը։

Ահա, օրինակ, հնդկահայ զաղութը, աւելի ճիշդ՝ Մայրագոյն Արեւելքի հայ զաղութները։

Ի՞նչ գիտենք այս զաղութներու մասին, ոչ միայն անոնց անցեալին, այլ եւ մանաւանդ ներկայի մասին։

Շատ քիչ բան, չըսելու համար՝ ոչինչ։

« Մարդաս կամ Հարաւային Հնդկաստանի հայ զաղութը» խորագրին տակ, Կալկաթայի « Նոր Աղդարար» պարբերաթերթը, իր 1953 Ցուն.— Սեպտ. միացեալ թիւին մէջ, կը գրէ.—

— « 1740ական թուականներին Բէնգալում կային մի չորք նշանաւոր հայ վաճառականներ, որոնցից մէկին էր նորչու — պայեցի Երեւան թաղի Քալանթար Ցարութիւնի որդի Աղա Պետրոսը։

« Աղա Պետրոսն ունէր երկու եղբայր — ներ, որոնք նոյնպէս վաճառականու — թեամբ էին զբաղւում։ Մէկի անունն էր Գրիգոր, որ հետագայում եղաւ նշանաւոր զօրավար եւ կոչուեցաւ Գօրգին խան, իսկ միւսն էր Աղա Բարսեղ։

« 1760 թուականին Գօրգին խանը մա — նում է Կասում Ալի խանի բանակը եւ դառնում սպարապետ»։

Ապա թերթը կ'աւելցնէ, թէ Կասում Ալի խանը, գնահատելով հայազգի Գօրգինի զինուորական հմտութիւնն ու հաւատարմութիւնը, իր բոլոր կալուածներուն ու բանակին վերատեսչութիւնը կը յանձնէ Գօրգին խանի։

Գօրգինը իր կարգին պաշտօնի կը կոչէ հայ եւ օտար զօրավարներ, բանակին համար պատրաստել կուտայ նոր թնդանօթներ եւ այլ զէնքեր, շատ աւելի լաւ, քան նոյն շրջանին եւրոպական ազգերու զոր — ծածածները։

Ահա ուրեմն անուն մը, որ մնացած է պատմութեան լուսանցքին վրայ, բայց լուսանցքէն ներս չէ անցած։

Գիտէինք, լսած էինք, թէ Հնդկաստանի մէջ եղած են եւ հիմա ալ կան նշանաւոր հայ վաճառականներ, բայց նոր միայն կ'իմանանք, որ այդ վաճառականներէն մէկը կ'ապրէր Բէնգալի մէջ, 1740 թուին, կը կոչուէր Քալանթար Ցարութիւնի որդի Աղա Պետրոս։ Եւ կուզանք կը հասնինք Գօրգին խանի։

Նոյն պարբերաթերթը, « Նոր Աղդարար», կը գրէ նաեւ, թէ երկրորդ աշխարհամարտի տարեն, Ջաւայի, Սինկափուրի եւ Բրմաստանի հայ զաղութները ինչ չարչարանքներ կրած եւ ինչ կորուստներ ունեցած են։

Կորսնցուցած են իրենց զոյքն ու կայքը, զաղթած են երկրէ երկիր, ապրած են չամբերու եւ կեղրոնացման ճամբարներու մէջ, տուած են զոհեր, ցիրուցան եղած են օտար հորիզոններու տակ՝ նոր բոյն չինելու, նոր բախտ փնտռելու համար։

Ոմանք վերադարձած են, բայց հազիւ կրցած են իրենց ապրուստը ճարել։

«Ահա այսպիսով,— կ'եզրակացնէ «Նոր Աղդարար», — Հեռաւոր Արեւելքի ծագկեալ ու բարգաւաճ հայութիւնը քայքայուեց ու արմատախիլ եղաւ իր պարերով սնուած ու ապրած տանից եւ միջավայրից»։

Ի՞նչ կ'ընեն հիմա Հեռաւոր Արեւելքի մեր այս եղբայրները. չենք գիտեր, բայց կ'ուզէինք գիտնալ։

Կ'ուզէինք գիտնալ, թէ ինչ մնացած է աղա Պետրոսէն եւ իր գաւիկէն՝ Գօրգին խանէն ասդին...

Ահա նաեւ Թանկագին վկայութիւն մը, որ նոյնպէս կը պարտինք Կալկաթայի « Նոր Աղդարար»ին։

Գիտենք, թէ հայ լրագրութեան հիմնադիրը եղած է զեղջուկ հայ քահանայ մը՝ Ցարութիւն Քհնյ. Շմաւոնեան։

Արդ, հայ լրագրութեան նախահայրը այժմ կը հանդչի Մադրասի Հայոց եկեղեցւոյ բակին մէջ։

— « Մադրասի Հայոց եկեղեցւոյ բակի ամենավերջին ծայրում, — կը գրէ « Նոր Աղդարար»,— զէպի հարաւ, մի հասարակ ու փոքրիկ գերեզմանաքարի տակ հանգչում է հայ լրագրութեան հայր Ցարութիւն քահ. Շմաւոնեանը։ Գերեզմանաքարի տառերը մաշուած են եւ կարճ ժամանակից յետոյ անընթեռնելի կը դառնան. միւս կողմից էլ խոտերը եւ հողը կը ծածկեն եւ այլեւս կորած է, եթէ հող չտար — ուի։ Այսպէս է քանդակուած յիշեալ տապանաքարը.

«Որ ի սուրբ կրօն լեալ արթուն վարուք,
Ուշիմ եւ զգօն ամենուստ յարգեալ.
Ճարտար, խոհամիտ եւ նուրբ հանճարիւք
Հանգեալ գծեր կեանս, կայ աստ հողոց —
հալ »։

« Աստ հանգչի Տէր Ցարութիւն Շմաւոնեան բարեկրօն, աւագերէց Մադրասիս Հայոց. ծնեալ ի Շիրազ, վախճանեալ յամի Տեառն 1824 Փետրվրէ 9, ի հասակի 74 ամաց։ Քահանայագործեալ աստ արթնութեամբ զամս քառասուն»։

ԱՆՄԱՏՋԵԼԻ ՎԱՆԱԿԱՆՆԵՐԸ

•

ԽՄԲ.— Վերջերս խումբ մը փրանսացի եւ ամերիկացի շրջիկներ յայողեցան մտնել Աթոսի (Այնորոզ) մենաստանը, ուր բացարձակապէս արգիլուած է կիներու մուտքը։ Ստորեւ պատկեր մը՝ այդ առթիւ հրատարակուած թղթակցութենէ մը.

Աշխարհի ամէնէն տարօրինակ Մենաստանը կը տօնուի Աթոս (Այնորոզ) լերան մեծ նահանգ վանքերուն մէջ, որոնք տարիէ աւելի կը դիտեն մխիթարական հոգեբանական եւ անհամար նաւակներու երթեւեկը։

Սեպտեմբերի մէկ օրուան հետաւորութեան վրայ կը գտնուի այս լեռը։

Եւրոպայի այս ինքնամփոփ հանրապետութեան մէջ կ'ապրին երեք հազար կրօնաւորներ։ Ուխտաւոր մը կրնայ մտնել միայն մասնաւոր արտօնագրով մը, զոր կը քննեն վանականները Քարիէս զիւղին մէջ։ Այս վայրէն անդին սրբազան հողն է, ուր մուտք ունին միայն այր մարդիկ։ Խստիւ արգիլուած է կիներու մուտքը, Աթոս լերան օրէնքները շատ խիստ ըլլալով այս կէտին մէջ։ Մինչեւ իսկ անմաքուր նկատուած կենդանիները չեն կրնար մտնել։ Կով չկայ մօտակայ հովիտներուն մէջ, ոչ ալ այծ։ Թէեւ Ամերիկացիները կը դիւրացնեն ապրուստը վոչի կաթ ղրկելով, այլապէս անոնց կանոնները թշուառութեան եւ բացարձակ ժուժկալութեան կը մատնեն զիրենք։

Հաւկիթը, օրինակ ոչ արտակարգ է, ոչ ալ իդեալական։ Ուտել, տեսակցօրէն ուտելու իրաւունք ունին։ Սակայն, հաւկիթ մը ուտելու համար պէտք է հաւ բուծանել — եւ ոչ թէ աքաղաղ մը։ Վանականները զաղանօրէն հաւերը կը անուցանեն, որոնք հաւկիթ կուտան, առանց սեռի։ Այս անմեղ արարքը երկնքի հետ կարգադրուած մեղ արարքը երկնքի հետ կարգադրուած մի է, եւ թեթեւ չեղում մը օրէնքին։

Ցարդ զգտնիք է թէ արդեօք Աթոս լեռը կը պահէ յոյն հին կայսրերու դանձերը եւ թագերը, ինչպէս յոյց կուտան հին վաւերագիրները։

Այս անմատչելի վայրը միացման մէկ դիծ ունի մեր աշխարհին հետ,— այն փոքրիկ նաւակը որ շաբաթը անգամ մը պարէն կը տանի կրօնաւորներուն։

Ինչո՞ւ հրաժարիլ աշխարհէն եւ ապրիլ դուռ խոկումի կեանքով մը, քանըզերս ժամուան տանջութ յատկացնելով ա — զօթքի։ Աթոս լերան ոչ մէկ կղերականը պիտի չյայտնէ այդ գաղտնիքը։

« Մարդոց եւ իմ պարտքս կը հատուցանեմ Աստուծոյ։ Մի հետաքրքրուիք թէ ինչու ...» կ'ըսէ վանականը։

Բոլոր վանականները միեւնոյն պատասխանը ունին։ Միայն մէկ մանրամասնութիւն կը մատնէ զիրենք — իրենց լեզուն — բարբառը կեդրոնական Եւրոպայի, Ռուսիոյ, երբեմն Արեւմտեան Եւրոպայի, որով անոնք կազմուած են որոշ վանքի մը, ուր կը գործածեն միեւնոյն բարբառը։ Երկու եկեղեցի վանական ֆրանսերէն կը խօսին։ Ոչ ոք կրնայ անոնց որոշ անուն մը տալ, տեսական մենակեցութիւնը ստեղծած է նոյնանման զէմք, միեւնոյն կոպիտ համազգեստին տակ։ Ցանուցրիւ մօրուքով, մազերը զլխուն հետեւ ոլորուած, սեւ պոպիին տակ, կը նմանին քարայրներու եւ վանքերու ճգնաւորներուն։ Երբ հոն կը հանդիպի իրենց անձնական կապոցներով, անոնց կը տրուին հանրային մատենադարանէն զիրքեր։ Անոնք զիտեն միայն թէ իրենց կեանքի վախճանին, մանրանկար գերեզմանատան մէջ մէկ տեղ կայ ուր կը հանդչին առժամապէս հինգ վեց մեռեալներ նախքան հասարակաց ոսկորներուն միանալը։

Աթոս լերան վրայ երկար, շատ երկար կ'ապրին։ Մատուռ — տուներ, մատուռ — պարակներ, ժայռերու թշուառ կայաններ, պատերէն առկախ կարմիր տնակներ, գիտարաններու ստուերին տակ, ուրկէ հազար տարի առաջ կը հսկէին անհատատ ծովահէններուն վրայ։ Վանականները չափազանց կը նեղուին ամառուան տաքէն եւ ջուրի պակասէն, որովհետեւ ջուրը կը ճարուի նախնական ջրհորներէ։ Անոնք խղալիք են բնութեան տարրերուն ձեռքը։ Եւ ամէնէն եղերական պահերուն մէկ մրմունջ ունին.— «Աստուած ուղեց իմ պատիժս», հոգ չէ թէ որքան դաժան ըլ — լայ։

ՄԱՐԳԱՐԻ ՄԱՀԸ

(ՀԱՏՈՒԱԾ ՄԸ «ՍՊԻՏԱԿ ԶԻԱՒՈՐ»ԷՆ)

★

Իր քայլերն ու մտածումները վճռական էին։ Աբեւը մայր չմտած՝ պիտի երթար իր ընկերներուն հասնէր։

Մարդար միայն մէկ անգամ Սոմային նայեցաւ։ Անոր բաց — կապոյտ աչքերուն մէջ կ'ըսես միջօրէի զաշտերու անհան — դիստ խայտանքը կար եւ զէմքին վրայ՝ թուրծ զրուած սրուակի մը բարկ տաքութիւնը։ Սոման կը ժպտէր՝ առանց նկատի ունենալու Մարդարի մռայլ ու ծանր երեւոյթը։ Մարդար այլեւս պիտի չնայէր Սոմային։

— *Բանջար քաղի եկած էինք... Ինքզինքըս այս կողմը ձգեցի։ Բայց ի՞նչ պատահած է քեզի, ո՞ւր են զէնքերդ, փամփուշտակալները...*

Սոման այդ հարցումին մէջ ուզեց զսպել իր ժպիտը, որովհետեւ Մարդարի զէմքը կ'ըսես աւելի քարացաւ։

Սկիզբը Սոման կարծեց, որ Մարդարի սովորական լուութիւնն էր այդ։ Լո, ինչքան անհամբեր եղած էր, որ զիչերը հեռանար, աբեւը բացուէր եւ ինքը աբեւին տակ գտնէր Մարդարին հասկցնելու համար, որ այն կողմերը բանջար քաղի կ'երթար։ Մարդար լռած էր իր ձայնը եւ

— « 1740ական թուականներին Բէնգալում կային մի չորք նշանաւոր հայ վաճառականներ, որոնցից մէկին էր նորչու — պայեցի Երեւան թաղի Քալանթար Ցարութիւնի որդի Աղա Պետրոսը։

« Աղա Պետրոսն ունէր երկու եղբայր — ներ, որոնք նոյնպէս վաճառականու — թեամբ էին զբաղւում։ Մէկի անունն էր Գրիգոր, որ հետագայում եղաւ նշանաւոր զօրավար եւ կոչուեցաւ Գօրգին խան, իսկ միւսն էր Աղա Բարսեղ։

« 1760 թուականին Գօրգին խանը մա — նում է Կասում Ալի խանի բանակը եւ դառնում սպարապետ»։

Ապա թերթը կ'աւելցնէ, թէ Կասում Ալի խանը, գնահատելով հայազգի Գօրգինի զինուորական հմտութիւնն ու հաւատարմութիւնը, իր բոլոր կալուածներուն ու բանակին վերատեսչութիւնը կը յանձնէ Գօրգին խանի։

Գօրգինը իր կարգին պաշտօնի կը կոչէ հայ եւ օտար զօրավարներ, բանակին համար պատրաստել կուտայ նոր թնդանօթներ եւ այլ զէնքեր, շատ աւելի լաւ, քան նոյն շրջանին եւրոպական ազգերու զոր — ծածածները։

Ահա ուրեմն անուն մը, որ մնացած է պատմութեան լուսանցքին վրայ, բայց լուսանցքէն ներս չէ անցած։

Գիտէինք, լսած էինք, թէ Հնդկաստանի մէջ եղած են եւ հիմա ալ կան նշանաւոր հայ վաճառականներ, բայց նոր միայն կ'իմանանք, որ այդ վաճառականներէն մէկը կ'ապրէր Բէնգալի մէջ, 1740 թուին, կը կոչուէր Քալանթար Ցարութիւնի որդի Աղա Պետրոս։ Եւ կուզանք կը հասնինք Գօրգին խանի։

Նոյն պարբերաթերթը, « Նոր Աղդարար», կը գրէ նաեւ, թէ երկրորդ աշխարհամարտի տարեն, Ջաւայի, Սինկափուրի եւ Բրմաստանի հայ զաղութները ինչ չարչարանքներ կրած եւ ինչ կորուստներ ունեցած են։

Կորսնցուցած են իրենց զոյքն ու կայքը, զաղթած են երկրէ երկիր, ապրած են չամբերու եւ կեդրոնացման ճամբարներու մէջ, տուած են զոհեր, ցիրուցան եղած են օտար հորիզոններու տակ՝ նոր բոյն չինելու, նոր բախտ փնտռելու համար։

Ոմանք վերադարձած են, բայց հազիւ կրցած են իրենց ապրուստը ճարել։

«Ահա այսպիսով,— կ'եզրակացնէ «Նոր Աղդարար», — Հեռաւոր Արեւելքի ծագկեալ ու բարգաւաճ հայութիւնը քայքայուեց ու արմատախիլ եղաւ իր պարերով սնուած ու ապրած տանից եւ միջավայրից»։

Ի՞նչ կ'ընեն հիմա Հեռաւոր Արեւելքի մեր այս եղբայրները. չենք գիտեր, բայց կ'ուզէինք գիտնալ։

Կ'ուզէինք գիտնալ, թէ ինչ մնացած է աղա Պետրոսէն եւ իր գաւիկէն՝ Գօրգին խանէն ասդին...

Ահա նաեւ Թանկագին վկայութիւն մը, որ նոյնպէս կը պարտինք Կալկաթայի « Նոր Աղդարար»ին։

Գիտենք, թէ հայ լրագրութեան հիմնադիրը եղած է զեղջուկ հայ քահանայ մը՝ Ցարութիւն Քհնյ. Շմաւոնեան։

Արդ, հայ լրագրութեան նախահայրը այժմ կը հանդչի Մադրասի Հայոց եկեղեցւոյ բակին մէջ։

— « Մադրասի Հայոց եկեղեցւոյ բակի ամենավերջին ծայրում, — կը գրէ « Նոր Աղդարար»,— զէպի հարաւ, մի հասարակ ու փոքրիկ գերեզմանաքարի տակ հանգչում է հայ լրագրութեան հայր Ցարութիւն քահ. Շմաւոնեանը։ Գերեզմանաքարի տառերը մաշուած են եւ կարճ ժամանակից յետոյ անընթեռնելի կը դառնան. միւս կողմից էլ խոտերը եւ հողը կը ծածկեն եւ այլեւս կորած է, եթէ հող չտար — ուի։ Այսպէս է քանդակուած յիշեալ տապանաքարը.

«Որ ի սուրբ կրօն լեալ արթուն վարուք,
Ուշիմ եւ զգօն ամենուստ յարգեալ.
Ճարտար, խոհամիտ եւ նուրբ հանճարիւք
Հանգեալ գծեր կեանս, կայ աստ հողոց —
հալ »։

« Աստ հանգչի Տէր Ցարութիւն Շմաւոնեան բարեկրօն, աւագերէց Մադրասիս Հայոց. ծնեալ ի Շիրազ, վախճանեալ յամի Տեառն 1824 Փետրվրէ 9, ի հասակի 74 ամաց։ Քահանայագործեալ աստ արթնութեամբ զամս քառասուն»։

յանգաւոր զլաց անոր առջեւ։ Կ'ուզէր անոր ոտքերուն իյնալ, կ'ուզէր լալ։ Կ'ուզէր որ Մարդարը ծեծէր զինք։ Ինք մեղաւոր, յանցաւոր կին մըն էր. անոր ոտքերուն իյնած՝ կ'ուզէր երախտապարտ ըլլալ, որ իրեն արեւոտ աշխարհ մը տուած էր, միայն թէ ձայն տար, խօսէր իր հետ։

Մարդարի լուռ ամայութենէն կը վախնար Սոման ու միամտօրէն կը կարծէր, որ եթէ ան իր փամփուշտակալներն ունենար, եթէ հրացանն ըլլար անութին տակ, անոր մէջ պիտի գտնէր թէեւ լուռ, սակայն իրեն ծանօթ Մարդարը։

Լոյսի մէջ այրուող փարուանայի մը զաղտնի ու երկիւղոտ հաճոյքով մը, Սըրման, Մարդարի հետ զէպի երեք Մառերը կը բարձրանար, այնտեղ, ուր զիչերները ուշ առեն հանդիպած էին իրարու եւ ուր լուռ չէր Մարդար ու ինք անոր ուժեղ թեւերուն էր յանձնած ինքզինքը։ Այնտեղ պիտի խօսէր Մարդար։

Երբ վեր բարձրացան, ծառերէն մի քանի բուռ կակուղ թեւերով թեւ առին եւ շուրջի ապառաժներուն վրայ թառեցան, կարծես աշխարհէն հեռու ոճիրի մը հանդիսատես ըլլալու արթուն արտայայտութեամբ։ Ցետոյ մողէզներ չուար սպասաւորով քարերու արանքները կ'ապաստանէին։

Մարդար նոյնիսկ նկատեց, որ մողէզները իրենց հազճեղ վազքին մէջ իրենց պլուխները կը ծռէին եւեթ նայելու համար

բացնեն ապրուստը վոչի կաթ ղրկելով, այլապէս անոնց կանոնները թշուառութեան եւ բացարձակ ժուժկալութեան կը մատնեն զիրենք։

Հաւկիթը, օրինակ ոչ արտակարգ է, ոչ ալ իդեալական։ Ուտել, տեսակցօրէն ուտելու իրաւունք ունին։ Սակայն, հաւկիթ մը ուտելու համար պէտք է հաւ բուծանել — եւ ոչ թէ աքաղաղ մը։ Վանականները զաղտնօրէն հաւերը կը անուցանեն, որոնք հաւկիթ կուտան, առանց սեռի։ Այս անմեղ արարքը երկնքի հետ կարգադրուած մի է, եւ թեթեւ չեղում մը օրէնքին։

Ցարդ զգտնիք է թէ արդեօք Աթոս լեռը կը պահէ յոյն հին կայսրերու դանձերը եւ թագերը, ինչպէս յոյց կուտան հին վաւերագիրները։

Այս անմատչելի վայրը միացման մէկ դիծ ունի մեր աշխարհին հետ,— այն փոքրիկ նաւակը որ շաբաթը անգամ մը պարէն կը տանի կրօնաւորներուն։

Ինչո՞ւ հրաժարիլ աշխարհէն եւ ապրիլ դուռ խոկումի կեանքով մը, քանըզերս ժամուան տանջութ յատկացնելով ա — զօթքի։ Աթոս լերան ոչ մէկ կղերականը պիտի չյայտնէ այդ գաղտնիքը։

« Մարդոց եւ իմ պարտքս կը հատուցանեմ Աստուծոյ։ Մի հետաքրքրուիք թէ ինչու ...» կ'ըսէ վանականը։

Բոլոր վանականները միեւնոյն պատասխանը ունին։ Միայն մէկ մանրամասնութիւն կը մատնէ զիրենք — իրենց լեզուն — բարբառը կեդրոնական Եւրոպայի, Ռուսիոյ, երբեմն Արեւմտեան Եւրոպայի, որով անոնք կազմուած են որոշ վանքի մը, ուր կը գործածեն միեւնոյն բարբառը։ Երկու եկեղեցի վանական ֆրանսերէն կը խօսին։ Ոչ ոք կրնայ անոնց որոշ անուն մը տալ, տեսական մենակեցութիւնը ստեղծած է նոյնանման զէմք, միեւնոյն կոպիտ համազգեստին տակ։ Ցանուցրիւ մօրուքով, մազերը զլխուն հետեւ ոլորուած, սեւ պոպիին տակ, կը նմանին քարայրներու եւ վանքերու ճգնաւորներուն։ Երբ հոն կը հանդիպի իրենց անձնական կապոցներով, անոնց կը տրուին հանրային մատենադարանէն զիրքեր։ Անոնք զիտեն միայն թէ իրենց կեանքի վախճանին, մանրանկար գերեզմանատան մէջ մէկ տեղ կայ ուր կը հանդչին առժամապէս հինգ վեց մեռեալներ նախքան հասարակաց ոսկորներուն միանալը։

Աթոս լերան վրայ երկար, շատ երկար կ'ապրին։ Մատուռ — տուներ, մատուռ — պարակներ, ժայռերու թշուառ կայաններ, պատերէն առկախ կարմիր տնակներ, զիտարաններու ստուերին տակ, ուրկէ հազար տարի առաջ կը հսկէին անհատատ ծովահէններուն վրայ։ Վանականները չափազանց կը նեղուին ամառուան տաքէն եւ ջուրի պակասէն, որովհետեւ ջուրը կը ճարուի նախնական ջրհորներէ։ Անոնք խղալիք են բնութեան տարրերուն ձեռքը։ Եւ ամէնէն եղերական պահերուն մէկ մրմունջ ունին.— «Աստուած ուղեց իմ պատիժս», հոգ չէ թէ որքան դաժան ըլ —

մար։ Ոճիրի տենդով բռնուած՝ ան, կ'ըսես ժպտունեցաւ, անգամ ինքզինքը ջրաչին ղլաց՝ բուերու այնքան խմաստուն ու մարդկային նայուածքներէն։ Այդ ղլայ — նութեան մէջ նոյնիսկ ծռեցաւ, քար մը վերցուց ու ապառաժի մը վրայ թառող բուին նետեց։ Բուն կակուղ թեւ առաւ ու այս անգամ նորէն մօտաւոր ապառաժի մը վրայ թառեցաւ։

Զես գիտեր՝ ո՞րտեղէն, հովերէն քըշ — ուող տերեւներու պէս իր զլխին մէջ ին — կաւ այն միտքը, թէ մողէզները այդ զի — շեր Սոմայի գիակին վրայէն, անոր պա — ղած կուրծքին մէջէն պիտի անցնէին եւ անոր բաց-կապոյտ աչքերու կոպերուն վրայ մրջիւններ պիտի վխտային։ Թերեւս պիշեր չեղած՝ հովիտէն վեր լէշակներ քէլ հաւի մը թեւը պիտի գառնար անոր գիակին չուրջը։ Քէլ հաւը իր թեւերը անոր գիակին մօտ պիտի ծալէր՝ առաջին ան — գամ անոր կապոյտ աչքերը ցեցկելու։

Բայց ինչո՞ւ վեր բերած էր Սոման, այն վայրը, ուր կը տեսնուէին յաճախ։ Մարգար ղլաց, որ կը թուլնար, կարծես գոհ էր որ տակաւին ապահնած չէր Սոման։

Իր այդ թուլութեան մէջ նորէն քարե — րուն մէջէն ընկերներու ձայներն էին, որ կը պոռային Սոմայի գիակը կը պահան — ջէին։

(7)

ՀԱՄԱՍՏԵՂ.

ԼՈՒՐԵՐ ԱՐԱԲԿԻՐԷՆ

★

ԼԻՈՆ, (Յառաջ).— *Արաբկիրէն դեռ նոր եկած համբորդ մը կը քաղեմ մեր լուրերը.—*

Արաբկիրի մէջ կ'ապրին 530 Հայեր, (պատերազմէն առաջ 12·000): Բոլորն ալ կը զբաղին անհատական գործերով, մասնաւորաբար մանուածագործութեամբ: Կան նաեւ 15 առեւտրականներ: Մանուածայի արտածումը կը կատարուի իբրեւ ձեռքով: Դիւրութիւն ունին երթալու որեւէ քաղաք.— Թոքաթ, Ամասիա, Սեբաստիա, Մալաթիա եւն.:

Պետութիւնը զբաղած է բոլոր ազգային կալուածները: Եկեղեցիին գմբէթը քակելով վերածած են հասարակ տանիքի, նախապէս մթերանոց էր, իսկ այժմ թրքական դպրոց: Գրաւած են բոլոր հայկական դպրոցները եւ առաջնորդարանը, որոնք նոյնպէս վերածուած են թրքական դպրոցներու: Ոչ մէկ հայկական ուսում: Տղաքը թրքական դպրոց կ'երթան: Եկեղեցիին պատը ճեղքուած ըլլալով սկսած են զգուշանալ: Գրաւած են ուրիշ ազգ. կալուածներ,— քաղաքը, բաղնիքը եւ առեւտրական կեդրոնատեղին զոր «խան» կը կոչէին: Առաջին երկուքը ծախուած են անհատներու, խանը վարձու տրուած կառավարութեան կողմէ: Գերեզմանատունը վերածուած է պտղատարածի:

Միակ տաճարը կը սպասէն Պոլսէն քահանայի մը որ երկու կամ երեք տարին անգամ մը հոգիւ առնելու կ'ուներ այցելելու: Կառավարութիւնը առաջարկած է եկեղեցին յանձնել Հայերուն, բայց պատասխանատու մարմնի մը չգոյութեան պատճառաւ խնդիրը մնացած է երեսի վրայ, վանականը իր ամերիկեան օգնութեան ալիւրի մաղախը ուտելն, որուն վրայ կ'երեւայ տակաւին «Մինեզօթա Միլինկ» հաստատութեան անունը: Ան վայրկեան մը կանգ կ'առնէ ազօթելու լերան հարիւր վանքերէն մէկուն մէջ: Կը ծնրադրէ եւ կ'ազօթէ պատին վրայ չինուած նկարի մը առջեւ եւ եղունգներով կը քերէ դեւի մը երեսը իբրեւ վրէժ, նախքան նոր կայան մը չհնելը երկինքին եւ երկրին միջեւ, նշեներու, նռենիներու եւ վայրի թզենիներու մօտ ժայռերու միջեւ, մէկ երկու մեթր մշակելի հողի առջեւ, զոր պարտէզ կը կոչեն:

Տաժանելի է վերելքը դէպի Աթոս լերան բարձունքը: Սակայն Դեկտեմբերի իրի կուն մը մոռցնել կուտայ այս տաժանքը:

Զանգակին ղօղանջին տակ, որ լուռթիւն կը պարտադրէ, տասնեակներ կը բարձրանան դէպի խնկարոյր վանքերը մոմերու ծուխին մէջ, հոգին լեցուն վառ հաւատքով: Ոչ մէկ մտածում պատիժի մասին: Այն տեղ տեղի կ'ունենայ ամէնէն խռովիչ հրաշքը Ծնունդին, աչխարհի ա-մէնէն տարօրինակ «հանրապետութեան» մէջ:

ՄԱՐԶԱԿԱՆԻ ՀԱՆԴԷՍԸ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ (յապաղած).— *Մեր պիւղին երիտասարդաց միութիւնը 1953ին ճակատեցաւ փարիզեան չրջանի բազմաթիւ խումբերու հետ: Ունեցաւ փայլուն խաղեր: Ճաճախ յաղթեց եւ քիչ անգամ պարտուեցաւ, այն ալ մասամբ սա պատճառով որ մեր մարզիկներուն կը պակսէր լաւ մարզական մը:*

Տարեվերջին, Մարզականը փարիզեան չրջանի խումբերուն մէջ երրորդ պատուոյ տեղը գրաւած էր, ինչ որ կը նշանակէ աստիճանացոյցով, իր տեղն ունենալ փարիզեան չրջանի 700 խումբերու 30 լաւագոյն խումբերուն մէջ:

Այս բոլոր յաղթանակները հրապարակաւ ոտնելու համար, Մարզականը Դեկտ. 24ի երեկոյեան կազմակերպած էր մեծ հանդէս մը, անտեսական նախարար Տոքթ. Պէռնար Լաֆէյի եւ նախկին նախարար ու երեսփոխան Տանիէլ Մայէրի բարձր հովանաւորութեամբ:

Ներկայ էր 950 հոգինոց բազմութիւն մը:

Իր բազմապատկ վիճակին պատճառաւ

բայ:

Նիւթական օգնութեան կարօտ քանի մը ընտանիքներ կան որոնց կ'օգնէին Ամերիկայի Հայր. միութիւնները:

Աքսորի ընթացքին հարստացած տեղացիներէն չատեր աւուր հայր կարօտ են, կարկատան հագուստներով, չատերն ալ մերոնց: Պակսած է նաեւ Թուրքերուն թիւը, չորս հազար: (Նախապէս ութ հազար):

Ինչո՞ւ այս նուազումը: Նախ ամում չկայ, կը պատասխանէ խոստիկեան: Երկրորդ, չատեր սկսած են Մալաթիա կամ այլուր զալթել ապրուստ ճարելու համար: Նախկին եռուզեռը չէ մնացած: Այդ չրջանի առեւտրական կեդրոնը չատ բան կորսնցուցեր է անցեալէն: Ապրուստը ա-ժան է: Շատ մը հայկական թաղեր աւերակ եւ ամայի: Թրքուհիները կը մնան քաղարկուած: Միայն դուբսէն եկած պաշտօնեաներու կիները քաղ չեն զործածեր:

Արաբկիրի դիւղերէն Փեվիկի մէջ որ նախապէս 150 տուն Հայ կը հաշուէր, միայն 15 անուր կ'ապրին, միայն 1 տունը Հայ: Մնացեալ տուները աւերակ:

Ծագը նախապէս հարիւր տուն հայ բնակ, ամբողջութեամբ աւերակ է եւ միայն երկու տուն կանգուն մնացած են, որոնց մէկին մէջ Թուրք մը կը բնակի: Եկեղեցիին միայն պատերը մնացեր են:

Քուշնա.— Նախապէս հարիւր տուն, հայաբնակ, ամբողջութեամբ աւերակ: Վանիֆ.— երկու հայ ընտանիքներ կ'ապրին: Աւերակ: Հասկնի, Վաղշէն, Կառնի, Էհնեցիֆ, Աղըն մեծ մասով աւերակ:

Նոյն պատկերը արեւելեան նահանգներուն մէջ, ինչպէս կը նկարագրեն Թուրք թերթերն անգամ, իրենց մանաւանդ թրզթակիցներուն միջոցաւ: Մ.Տ.Պ.

Տոքթ. Լաֆէյ չէր կրցած դալ: Այս առթիւ Միութեան նախագահին ուղղուած նամակով մը, կը չնորհաւորէր Նոր Տարին, յաջողութիւն կը մաղթէր Միութեան եւ կը յանձնարարէր Ֆրանս. բանակի պահեստի հրամանատար Վիքթոր Կարտոնի հինդ չքանչանները ամէնէն արժանաւոր անդամներուն տալ:

Հանդէսին կը նախագահէր Ալֆորվիլի քաղաքապետ Պ. Պլէօզ: Ներկայ էր նաեւ Մէզոն Ալֆորի քաղաքապետը, Պ. Լվէք:

Ի բացակայութեան հրամանատար Վիքթոր Կարտոնի, քաղաքապետ Պ. Պլէօզ չքանչանները յանձնեց հետեւեալ անդամներուն.— Պ. Պ. Ոսկեան Քալայճեան, Ա. Արթինեան, Դ. Ալկալի, Պ. Դաւիթեան եւ Դ. Գէորգեան:

Առաջին անգամն է որ նախարար մը այսքան սիրալիր հոգածութիւն ցոյց կուտար Ալֆորվիլի Մարզականին: Բազմութիւնը աննկարագրելի խանդավառութեամբ ծափահարեց այս պնահատանքը եւ Տոքթ. Լաֆէյի ղրկեց երախտագիտութեան, եւ բարեմաղթութեանց բանաձեւ մը: Պ. Տ. Մայէրի եւս բարեմաղթութիւններ ուղղուեցան:

Ծաք Հէլեանի նուագախումբը 24 հոգիով եւ մանաւանդ անակնկալներով, նուագի ու տեսարաններու տարափով մը արժանացաւ բոլոր ներկաներուն անվերապահ գնահատութեան: Խանդավառութիւնը հասաւ գագաթնակէտին, երբ Ծաք Հէլեան խօսք առնելով, սրտագեղ յայտարարեց.

— Ես Փարիզ ծնած եմ եւ Հայ եմ, իմ սիրտս ու արուեստս միշտ ձեզ հետ են: Կը սիրեմ ինչ որ հայկական է եւ կը հպարտանամ իմ ծագումով: Կը գնահատեմ Մարզականը եւ եթէ յանկարծ ազատ կիրակի մը ունենամ, պիտի գամ տեսնել խումբին խաղը, կատարելով իմ կնքահայրի պարտականութիւնը:

Հասարակութիւնը ջերմապէս ծափահարեց Ծաք Հէլեանը:

Մ. ՓԻՒՐՓՃԵԱՆ

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ԵՐԱԺԻՇՏ ԽԱԶԱՏՈՒՐ ՊՈՒՃԻԳԱՆԵԱՆ *յանկարծամահ եղած է Նիւ Եորքի մէջ, դաշնակահար, երգահան էր ինչպէս եւ ուսուցիչ երաժշտութեան: Մնած էր Զնքուշ: Երկրորդական ուսումը առած է Մարբերդի ամերիկեան Եփրատ դպրոցին մէջ եւ պաշտօնավարած է Վանի վարժարանին: Վարած էր հայկական ֆան-ֆարը 1915ի հերոսամարտին: 65 տարեկան էր: Ամերիկա զացած էր 1919ին: Տեսած է Դաշնակցութեան անճնազոհ գործունէութիւնը եւ դեկավարութիւնը Վաստպուրականի մէջ:*

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ *խորհրդարանին յանձնուեցաւ այն օրինագիծը որ կը արամադրէ հազարեակ դրկել համայնավարները, եթէ փորձեն բռնի տապալել կառավարութիւնը:*

ՆՈՐ ՀԱՄԵՐԳ ՄԸ

ՄԱՅՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

★

Հայկական Արտասահմանի պահպանման խնդիրը սերտօրէն կապուած է մշակոյթի զարգացման հետ: Գաղութները, օրպէսզի կարենան հոգեպէս կանգուն մնալ, առաջին հերթին պարտաւոր են լուրջ ուշադրութիւն դարձնել մեր սեփական արժէքներու: Անհրաժեշտ է դուր-դուրալ այն սակաւաթիւ արժէքաւոր հայ արուեստագէտներուն եւ արուեստագէտուհիներուն վրայ, որոնք այսօր, դժուարին պայմաններու մէջ, նուիրուած են ազգային եւ միջազգային արուեստի:

Երգը կարեւորագոյն տեղերէն մէկն է դրաւում ընդհանրապէս արուեստի ասպարէզին մէջ:

Եթէ երգիչը կամ երգչուհին լրջօրէն եւ բարեխղճօրէն կը կատարէ իր պարտականութիւնը, հանրութիւնը անտարբեր չէ (եւ իրաւունք չունի մնալու): Ապացոյցը՝ չատ մը երգչուհիներու յաջողութիւնները հայաչատ կեդրոններու մէջ: Կար ժամանակ, երբ մեր արուեստագէտները բացականութիւն էին միայն փարիզով: Այսօր այդ նոյն արուեստագէտները երկար ճամբորդութիւններ են կատարում, դոհացում տալով երաժշտասէր հասարակութեան:

Մանօթ չնորհալի երգչուհի Տիկին Արփինէ Արզուեանը, դուստրը Իչխան Գոլեսկի Արզուեանի, իր առաջին ձեռնարկին համար ընտրել է Մարսէյլը: Նախաձեռնութիւնը ստանձնած է «Արմենիա» երգչախումբը, որ այնքան մեծ ծառայութիւններ կը մատուցանէ Մարսէյլի գաղութին, դեկավարութեամբ կարող երաժշտագէտ Վ. Սարգսեանի: Ընդառաջ են դնացել նաեւ մի քանի հանրային կազմակերպութիւններ: Վստահ ենք թէ կազմակերպիչ յանձնախումբը ջանք պիտի չխնայէ, ապահովելու համար համերգին յաջողութիւնը:

Մարսէյլի համերգին ծրագիրը կազմուած է հայկական, ռուսական եւ եւրոպական ընտիր կտորներէ:

Տիկին Արզուեանի տաբնեալի ընթացքին երգած է նաեւ օտար չրջանակների մէջ) Փարիզ, Անգլիա, Իտալիա, Սպանիա եւայլն) եւ միշտ գնած է ջերմ ընդունելութիւն: Շաբաթ օրուան համերգին համար խնամքով պատրաստած է հայկական բաժինը, որու մէջ տեղ գտած են իր ձայնին համապատասխան լաւագոյն հայկական կտորներ Կոմիտասէն, Սարգսեանէն, Մելիքեանէն, Ալէմշահէն եւ Արամ Մանուկեանէն: Օտարներէն՝ Մուսորգսկի, Չայկովսկի, Սէն Սանս, Բրամս եւ ուրիշներ հայ բեմի վրայ իրենց լաւագոյն մեկնաբաններէն մէկը պիտի դանեն յանձին Տիկին Արզուեանի: Կասկած չունինք, որ հայ հասարակութիւնը, չաբաթ գիշեր պիտի լեցնէ վերոյիշեալ սրահը, թէ դեղարուեստական երեկոյթ մը վայելելու եւ թէ քաջալերելու համար հայ երգչուհին:

Մ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Ո՞Վ ՍՊԱՆՆԵՑ

●

Անմիջապէս չպատասխանեց: Մի չո պատուհանէն դուրս կը նայէր եւ առանց դլուխը դարձնելու յստակ եւ չափաւոր ձայնով մը ըսաւ.

— Ձաշէն վերջ, պեղումներու վայրը զայի եւ հոն հասայ ժամը երկուքին քառորդ մնացած:

— Հոն ձեր բարեկամները գտա՞ք:

— Ոչ, միայն արաբ վարպետը տեսայ:

— Ոչ իսկ Պ. Քարէյը:

— Ոչ:

— Զարմանալի բան, ըսաւ Փուարօ: Պ. Վերիէն ալ ոչ ոքի չէ հանդիպած երբ ձիով աչխատավայրը կ'երթար նոյն կէս օրին:

Ակնարկովը հրաւիրեց Պ. Քարէյը որ բացատրէ, բայց ան մնաց լուռ եւ անկաթեկիր:

— Կրնա՞ք քանի մը բացատրութիւն տալ մեզի, Պ. Քարէյ:

— Ցետնելով որ չահեկան բան մը չկայ փորոդներու բրիչին տակ, գացի պտոյտ մը ընելու:

— Ի՞նչ ուղղութեամբ:

— Դէպի դետը:

— Տունին կողմը չէ՞ր:

— Ոչ:

— Անշուշտ մէկու մը կը սպասէիք որ չեկաւ, ըսաւ Օր. Րէյլի:

Քարէյ անոր նայեցաւ առանց պատասխանելու: Փուարօ չսպասեց, բայց կրկին հարցաքննեց երիտասարդ աղջիկը:

— Ուրիշ բան տեսա՞ք, Օրիորդ:

— Այո, տան մօտերը տեսայ Աբչաւա-խումբին պզտիկ բեռնակառքը որ «վան»ի մը մէջ կեցած էր: Աւիկա քիչ մը տարօրինակ երեւցաւ ինծի:

Այն առեն Պ. Քոլըմէնը տեսայ որ դլուխը կախ կը քալէր, կարծես բան մը կը փնտռէր զետինը:

— Սպասեցէք, դոչեց Պ. Քոլըմէն ես...

Փուարօ ընդմիջեց տիրական չարժուձեւով մը.

— Համբերութիւն: Իրեն հետ խօսեցա՞ք, Օր. Րէյլի:

— Ոչ, պարոն:

— Ինչո՞ւ համար:

Երիտասարդ աղջիկը դանդաղօրէն պատասխանեց.

— Որովհետեւ երբեմն երբեմն խուսափուկ ակնարկ մը կը նետէր չուրջը, բոլորովին անհաճոյ: Ձիս զարձուցի եւ հեռացայ: Ձեմ կարծեր որ զիս տեսաւ: Ամօտեցայ իրեն, ինքն ալ չատ տարուած էր իր փնտռտուքներով:

Պ. Քոլըմէն չդիմացաւ եւ փորձեց արդարացնել ինքզինքը:

— Մտիկ ըրէք: Կրնամ ձեզի տալ ամէնէն պարզ բացատրութիւնը բանի մը համար որ այնքան պղտոր կ'երեւայ ձեր աչքին: Նախորդ օրը գրպանս խօթած էի սքանչելի դլանաձեւ կնիք մը եւ մոռցեր էի տանիլ հնութեանց սրահը: Աւելի վերը տեսայ որ քովս չէր... տեղ մը ձգած ըլլալու էի: Ըսի – ըսաւ նէրէ խուսափելու համար որոշեցի մարզու բան չըսել եւ բոլորովին մինակս փնտռել աչխատավայրին ճամբան վրայ: Փութացուցի գնումներս Հասանիէի մէջ, «վալաս» մը ղրկեցի քանի մը յանձնարարութիւններու համար ու կանուխ վերադարձայ:

Բեռնակառքը աչքէ հեռու տեղ մը ղրի եւ աւելի քան մէկ ժամ խուզարկեցի ճամբան ամէն մէկ անկիւնը: Անօգուտ: Վերջապէս, կառքս նստայ եւ տուն վերադարձայ: Ամէն մարդ կարծեց թէ ուղղակի Հասանիէէն կուգամ:

— Եւ չըսի՞ք թէ սխալած էին, ըսաւ Փուարօ մեղմօրէն ձայնով մը:

— Պարագաները նկատի առնելով, նախընտրեցի լռել:

— Իմ կարծիքով աւելի լաւ էր որ խոստովանէիք:

— Ի՞նչ ըսել կ'ուզէք, ինչո՞ւ համար այս բարդութիւնները, մի փորձէք յանգուցալ հանել զիս: Ես բակէն չեմ անցած: Կը հրաւիրեմ ձեզ գտնել վկայ մը որ տեսած ըլլայ զիս:

— Այս խնդիրը իրաւ ալ քանի մը դժուարութիւններ կը յարուցանէ, ըսաւ Փուարօ: Ըստ ծառաներու վկայութեան ոչ ոք մտած է բակը: Բայց եթէ լաւ մտածէք, այս վկայութիւնը կատարեալ չէ: Երդում ըրին թէ ոչ մէկ օտար մարդ մը մտած է բակը: Իրենց չեն հարցուցած ճշդել թէ արշաւախումբի անդամներէն մէկը մտա՞ծ է:

— Նորէն հարցաքննեցէք, ըսաւ Քոլըմէն: Գրաւէ կուգամ ինչ բանով որ կ'ուզէք, թէ անոնցմէ ոչ մէկը տեսած է Քարէյը կամ զիս:

— Ահ, կ'արժէ քննել այդ կէտը: Իրաւ ալ պիտի նչմարէին օտարական մը, բայց իրենց ուշադրութիւնը պիտի դրաւէ՞ր արշաւախումբին անդամներէն մէկը: Պաշտօնէութիւնը կը չրջի օրն ի բուն եւ ծառաները ի վերջոյ այլեւս չեն նչմարեր ասոր – անոր երթալ դալը: Ուրեմն կրնայ ըլլալ որ Պ. Քարէյ կամ Պ. Քոլըմէն սեմէն անցած ըլլան եւ ծառաները երբեք չյիչեն:

— Ինչ զրաբանութիւն:

Փուարօ վերսկսաւ անվրդով.

— Եւ ձեր երկուքէն Պ. Քարէյ, աւելի դիւրաւ կրնար աննչմար անցնիլ: Պ. Քոլըմէն Հասանիէ մեկնած էր, կառքով, եւ կը սպասէին որ վերադառնար նոյն կառքով: Ոաքով մուտքը զարմանք պիտի պատճառէր ծառաներուն:

— Անշուշտ:

(Շար.)

համար յունուար 29ին, բանուորական պահանջներու մասին։ Միւս կողմէ, Քրիստոնեայ աշխատաւորներու սենտիքան պատասխանելով Աչխատանքի Դաշնակցութեան, «անպործադրելի եւ անընդունելի» կը դտնէ անոր առաջարկը՝ միացեալ ճակատ կազմելու համար։ Բանուորական ուժն ալ հակառակ է։

Մ. ՆԱՀԱՆԴՆԵՐՈՒ նախագահը պատրաստեց նոր ելմտացոյցը, որ զգալապէս կը զեղչէ տուրքերը եւ կրճատումներ կը նախատեսէ պինուորական եւ արտաքին վարկերու մէջ։

ԻՏԱԼԻՈՑ նոր վարչապետը, Ամինթորէ Ֆանֆանի, ամէնէն երիտասարդն է որ կը վարէ այդ պաշտօնը, ծնած ըլլալով 1908–ին։ Տնտեսական պատմութեան դասախօս էր Միլանի համալսարանին մէջ, 1937ին։ Մեծ հեղինակութիւն կը վայելէ իր առաջին դիրքը, «Տնտեսական պատմութիւն Իտալիոյ», որ հրատարակուեցաւ 1940ին։

ԹԵՀՐԱՆԷՆ կը հեռագրեն թէ ամերիկեան դեսպանը երեք անդամ տեսակցեցաւ Իրանի արտաքին նախարարին հետ, մէկ շաբթուան ընթացքին, դրամական օգնութեան մասին։ Կարելի պիտի ըլլայ նաւթահորերը բանեցնել չորս ամիսէն, Անգլիոյ եւ Ամերիկայի աջակցութեամբ։

Ի. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ մեծ քանակութեամբ կարագ պիտի դնէ Մ. Նահանգներէն։ Ամերիկեան տուն մը արտածման արտօնագիր ուղած էր, բայց առեւտրական նախարարը մերժեց, նկատելով որ աւելի ածան կը ծախեն քան ամերիկեան հրապարակին վրայ։

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆի վարչապետին եւ արտաքին նախարարին հետ բանակցութիւնները կը շարունակուին Փարիզի մէջ, հետեւեալ խնդիրներու մասին.— 1· Ի. Միութեան քաղաքականութիւնը.— 2· Պալքանեան դաշինք.— 3· Մշակութային փոխանակութիւններ։

ԵԼԵԿՏՐԱՖԻՏՆԵՐՈՒ գործադուլները կը շարունակուին Անգլիոյ մէջ, չլսուելով ճարտարագործական գործունէութիւնը։

ՀԻՒՍ. ՔՈՐԻԱՑի 22·000 զինուները արձակուեցան, հաստատուած ըլլալով թէ չեն ուզեր իրենց երկիրը վերադառնալ։

ՀՆԴԿԱՉինէն կը հեռագրեն թէ ֆրանսական ուժերը եւս առին Թախնէը (Լաոս)։ Կոխինները հետզհետէ կը սաստկանան։

ՀԻԻԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒ զինները աւելցան, բարձրանալով օրական 2770 ֆր.ի (բժշկութիւն) եւ 3410ի (վիրաբուժութիւն)։

ԾԱՆՕԹ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԴԻՐ եւ դրագէտ Լէոն Պէլլի մեռաւ առջի օր, 86 տարեկան հասակին մէջ։ Բժիշկները պատուիրած էին հանդիստ ընել, կռնակի վրայ պառկելով։ Առջի օր տեղէն ելլու կարդ մը դործեր կարդադրելու համար եւ յանկարծ ինկաւ, անշունչ։ 1920էն 1932 վարած է «Ընթրանոիժան»ի խմբագրութիւնը։ Աչխատակցած է բազմաթիւ թերթերու։ Հեղինակութիւններ ալ ունի։ Սուրով մենամարտ մը ունեցած է թատերագիր Անռի Պերնչթայնի հետ։ Լողալ սորվեցաւ 70 տարեկանին։

ՊԱՏԱՐԱԳ

ՓՈՆ ՏԼ ՇԷՐԻԻ.— Յունուար 24ի կիրակին Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մատրան մէջ պիտի պատարագէ եւ քարոզէ կաթող. պատուիրակ Սերովբէ Ծ. Վ. Մանուկեան։ Շաբաթ երեկոյ ժամերգութիւն ժամը 5ին, կիրակի առաւօտ ժամերգութիւն ժամը 8ին, Ս. պատարագ ժամը 10ին։

× Նոյն օրը ի պատիւ կաթող. պատուիրակին ճաշասեղան մը պիտի տրուի վարչութեան կողմէ։ Փափաքողներէն կը խնդրուի դիմել վարչութեան, արձանագրուելու համար։

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՄԱՏԵՆԱԴՐԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՕՏՈՒԹԻՒՆ – ՆԵՐ, քննութիւն եւ բնագիրը։ Հատոր Ե.։ Գրեց Հ. Ներսէս Վ. Ակինեան։ Վիէննա, Մխիթարեան տպարան 1953։ Գին 5 դուխց. ֆրանք։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Զօրայեան եւ զաւակները հոգեհանգստեան պաշտօն կատարել կու տան յաւուրիկայ կիրակի Փարիզի Հայոց Եկեղեցին, իրենց ողբացեալ ամուսնին եւ հօր ՆՇԱՆ ՁՕՐԱՑԵԱՆի մահուան տարելիցին առիթով։ Կը խնդրուի հանդուցեալին յիշատակը յարդողներէն՝ ներկայ գտնուիլ։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս ուրբաթ երեկոյ, ժամը 9ին, Քաֆէ Ռէժանի վերնայարկը, (70, rue Lafayette)։ Դասախօս՝ Տիկին ՀՈՒՒԻ ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ–Ի – ՓԷԿԵԱՆ։ Նիւթը՝ Համաստեղի Սպիտակ Ձիաւորը։ Մուտքը ազատ է։

« ՀԱՅԱՍՏԱՆ »

ԱՄՍԱԹԵՐԹի ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
ՓԵՏՐ· 13ԻՆ, ԺԱՄԸ 21Է ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՑՍ
Մանրամասնութիւնները յաջորդով։

ՆՈՐ ԱԵՐՈՒՆԴԻ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդի Պուլվար Օտտոյի «Մատիսեան» խումբի վարչութիւնը բացառիկ ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները այսօր, ուրբաթ, ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին։ Կը խօսի ընկեր Վ. Պարոնվարդեան։

Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութիւնը բացառիկ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր մասնաճիւղերու ընկերուհի – ները եւ ընկերները, այս չաբաթ ժամը 20·30ին, Ահարոնեան սրահին մէջ, 26 ռիւ տէ Ֆոնվալէսան։ Կեդր. վարչութեան ներկայացուցիչը, ընկեր Վ. Պարոնվարդեան, պիտի խօսի հետեւեալ նիւթի շուրջ, «Հայկական Դատը երէկ եւ այսօր»։ Սոյն ժողովին պիտի կատարուի նորեկ անդամներու երդման արարողութիւնը։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Համա – Զարսան – ճապլ Հայր. Միութեան։ Այս չաբաթ ժամը 9ին, Պոմոնի Ս. Սահակ Մեսրոպ սրահին մէջ։

Հ. Ը. Դ. Սէն Լուի Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» թատերախումբը, ղեկավարութեամբ Պ. Գրիգոր Փիլիկեանի կը ներկայացնէ Պերճ Պոշճեանի

ՍՕՍ ԵՒ ՎԱՐԴԻԹԵՐ օփերէթը, 4 արար

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԼԵՒՈՆ ՇԱՆԹի ԵՐԿԵՐԸ, լիւը հատոր, Պէյրութ, հատորը 800 ֆրանք։

ՀԱՑՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, Գ. Գիւզալեան, Ա. մաս, Պէյրութ, 800 ֆրանք։

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, ՄԵՐՁԱՒՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԵՒ ՀԱՑԱՍՏԱՆի, Գ. Գիւզալեան, Պէյրութ, 1200 ֆրանք։

ԸՆՏԱՆԻՔԻՆ ԳԻՐՔԸ (Երաշտահան եւ խոհանոցի գիրք), Պէյրութ, 1000 ֆր.։

ՅՈՒ ԵՐԹԱՍ, Սէնթիէվիչ, երկու հատոր, Պէյրութ, 1400 ֆրանք։

ԳԻՕՔԻ ԱՄԲՈՂՋ. ԵՐԿԵՐԸ, Ա. հատոր, Թրգ. Ա. Աբեղեան, Գահիրէ, 1200 ֆրանք։

Grégoire de Narek, Luc-André Marcel, Ընտիր Թուղթի վրայ՝ հազար ֆրանք։

Rock Wagram, William Saroyan, 570 fr

L'Expédition au Mont Ararat, F. Navarra, Bordeaux, 690 frs.

ՕՐԱՑՈՑՑ Ս. Փրկիչ հիւանդանոցի՝ 150 ֆրանք։ ՕՐԱՑՈՑՑ ԷՋմիածնի երկու հարիւր ֆրանք։

ՀՈՎԱՀԱՐԻ ԵՏԻՆ, Նուարդ, Գահիրէ, 500 ֆրանք։

Առաքման ծախքը գնողին վրայ։

LIBRAIRIE H. SAMUELIAN, 51, rue Monsieur-le-Prince, Paris (6e). Chèque Postal : Paris 1278-35

Ուր պիտի դտնէք հայերէն հին ու նոր ամէն կարգի հրատարակութիւններ։

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

THEATRE G. VERDI

56, Rue d'Alger, Marseille

Շաբաթ, 23 Յունուար ժամը 21ին

Նախաձեռնութեամբ ԱՐՄԵՆԻԱ երգչախումբին եւ մասնակցութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի, Բարեգործականի, Երիտ. Միութեան, Համազգայինի, Մշ. Միութեան, Վաս – պուրականի Հայր. Միութեան եւ Արեւ – նուէներու Միութեան։

Հրաւիրուած է յայտնի երգչուհի՝

ԱՐՓԻՆԷ ԱՐՂՈՒԻԹԵԱՆ

Ցայտագիր.— Ռախմանինով, Չայքո – վսքի, Պռամս, Սէն Սանս, Կոմիտաս վրդ., Ռ. Մելիքեան, Խաչատուրեան, Ալէմշահ, Վ. Սարգսեան։

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Պ. Նաղար Փէմպէճեանի մայրը 500 ֆր. կը նուիրէ «Յառաջ»ի բարգաւաճման համար, թերթին միջոցաւ դատ ըլլալով իր զաւակը։

Հ. Մ. Մ.Ի ՀԱՒԱՔՈՅԹԸ

Մրագրի վերամշակման առթիւ Փարիզի Հ. Մ. Մ.ը կազմած է ընկերահամակրական հանդիպում մը, 23 Յունուար չաբաթ դիշեր ժամը 8·30ին Ազգ. Տան սրահին մէջ։

Կը հրաւիրուին բոլոր մարզասէրները եւ համակիրները։

Մուտքը ազատ է։

ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Մլթ. Կրթ. Ընկ. Սէն Շամոնի մասնաճիւղի։

Այս չաբաթ երեկոյեան ժամը 20·30ին։ Քաղաքապետարանի սրահը։

Կը նախագահէ Հայրենակից Ա. Քիւրքճեան։

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին, կազանդ պապան իր աւանդական նուէրներով, Նոր Սերունդը հայերէն եր – գերով եւ արտասանութիւններով։

Մասնակցութեամբ ծանօթ դաշնակահարուհի Օր. Սաթենիկ Տէմիրճեանի։

Հայկական եւ եւրոպական պարեր, կէս դիշերէն մինչեւ լոյս։

Ընտիր նուագախումբ։

Առատ պիւֆէ, հայկական զանազան աղանդերներ։ Մուտքը ազատ է

ՀԱՑԱՃԷՍ ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս կիրակի ժամը 16ին, հայկական ծէսով ճաշատուր պատարագ պիտի մատուցուի Նօթրը տամ ու Փէրփէթիւէլ Սըքուռ, Անիէռի մէջ։ (35 Ռիւ Ալպէռ 1)։

Հ. Բ. Ը. Մ. ԵՐԻՏ. ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Այս կիրակի ժամը ճիշդ 18ին, իր սրահին մէջ, 19ա ռիւ Վանթիւր։

Կը խօսի Պ. Վահրամ Միստիֆ։ Նիւթը՝ «Հայ գրերու գիւտը»։ Մուտքը ազատ է։

ՀԱՆԴԷՍ ՏՕՆԱԾԱՌ

Կազմակերպուած Իսիի Մրիմեան դպրոցի հոգաբարձութեան եւ Կ. Խաչի մասնաճիւղին կողմէ։

Այս կիրակի ժամը 15·30ին, դպրոցի սրահին մէջ։ Խմբերգ, արտասանութիւններ եւ պարեր աշակերտներու կողմէ։

Պիտի ներկայացուի «Փոքրիկ բարեսէրները» եւ «Թիզոնա» (հուրիններու կեանքէ)։ Մուտքը ազատ է։

Օր. ՍԻՐՈՒՀԻ ՇԱՀՊԱԶԵԱՆ
Պ. ԳԱԼՈՒՍՏ ՉԱՏԻԿԵԱՆ
Ամուսնացած

Իսի, 10 Յունուար, 1954

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԵՐՈՒՊԱՑի Հ. Ը. Դ. Ուս. Միութեան ժողովը այս երկուշաբթի ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին։

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ը. Դ. եգիպտացի կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Քրիստափոր, Ռոստոմ, Աղբիւր Սերոբ – Մ. Եօթնեղբայրեան, Ռաֆֆի, Փոթորիկ խումբերու Դիւանները այս չաբաթ ժամը 20·30ին, քաֆէ տը լա Մեռի, (Փլաս Սէն Միւրիս)։

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Ը. Դ. Աղբիւր Սերոբ–Եօթնեղբայրեան խումբի ընդհ. ժողովը այս չաբաթ ժամը 21ին, սովորական վայրը։ Բոլորին ներկայութիւնը պարտաւորիչ։

ՍԱՐՍԷԼ.— Հ. Ը. Դ. «Վարդան» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Կուսէնվիլի, Առնուվիլի եւ Սարսէլի բոլոր ընկերները, այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Սարսէլի ծանօթ հաւաքատեղին։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։

ԻՍԻ.— Հ. Ը. Դ. Զաւարեան կոմիտէի ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Մրիմեան սրահը։ Կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ։

Ֆ. Կ. ԽԱՉի Իթալիի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը եւ դասախօսութիւնը, այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին, Ժանթիլի դպրոցին սրահը։ Ներկայ կ'ըլլայ կեդր. վարչութեան ներկայացուցիչը։ Կը հրաւիրուին ընկերուհիները եւ համակիրները։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

« ՁՐՈՑՑ »ՆԵՐԸ ԿԱՐ. ՓՈԼԱՏԵԱՆի

Հանդիպումներ Ահարոնի, Էլիաբի, Շ. Նարդունիի, Օ. Պէրպէրեանի, Հ. Ս. Տէր Մովսէսեանի եւ Լիւս – Անտրէ Մարսէլի հետ։

208 էջ, գին՝ 400, արտասահման 500 ֆր.

Սակաւաթիւ օրինակներ մնացած են մեր գործերէն Արեւելքի Տղաքը 350 ֆր.։ Կը հրաժարիմ Հայաբնեակ 500 ֆր.։

Դիմել հեղինակին՝

Poladian, 92, Bld. Général Nollet
La Rosière, Marseille (B. du R.)

եւ կամ՝ միակ կեդրոնատեղին.— ԲԱԼՈՒԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ՝

43, Rue Richer, Paris (9e)

ՍՊԱՌԱԾ ԵՆ ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԵՀԼԻՐԵԱՆի ՎԵՐՑԻՇՈՒՄՆԵՐԸ (Թղթակազմ թէ լաթակազմ)։

Շուտով կը սառնանք մեր նոր ապրանքը։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Որբերու Օգնութեան Մարմնի (փարիզահայ Տիկնանց Միութիւն) մանկանց ձմեռեալ հանդէսը Փետր. 28ին, 8 ռիւ ժան Կուժօն, Մէզօն տէ Սանթրօի դեղձիկ սրահներուն մէջ, ժամը 15էն 21։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Տէր եւ Տիկին Կոչկակարեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Խաչմանեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկ. Հէօչկարեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Պզտիկեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Պետրոսեան եւ զաւակները չնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք նամակով, ծաղկեպատակով, եւ ներկայութեամբ ցաւակցութիւն յայտնեցին ԱՑՐի ՏԻԿԻՆ ՀՈՒՓՍԻՄԻ ԵԱՋՄԱՃԵԱՆի մահուան առթիւ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Ֆ. Կ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղը չնորհակալութիւն կը յայտնէ բոլոր այն ազնիւ համակիրներուն որոնք նպաստեցին իր պարահանդէսին յաջողութեան։

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

HOTEL GEORGE V-ի

ՇՔԵՂ. ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ, ԿԻՐԱԿԻ 31 ՅՈՒՆՈՒԱՐ ԺԱՄԸ 16Է ՆՈՒՊԱՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի կամ Փարիզի եկեղեցւոյ դիւանին

ATTRACTIONS

Ընտիր նուագախումբ։ Խնդումի տեղի չտալու համար կը խնդրուի այժմէն ապահովել սեղանները ու տոմսերը՝ Դիմելով Պ. Պ. Ա. ԱՃԷՄԵԱՆի՝ PRO. 03–19
TRU. 47-48
ELY. 67-03

Բնակիճ Մարսէյլ, Լիոն քէ Փարիզ

Ձեր սիրտերուն մէջ ունենալու համար

խինդ ու յոյզ

Մի մռռնաք որ կայ ու կը մնայ

ՏԻԻԶ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. Հատը 12 ֆր.

ՇԱԲԱԹ 23 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
SAMEDI 23 JANVIER 1954

20ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7276 30e ANNEE

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՒԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2687

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՄԵՆՔ ԱԼ ՄԵՐ ՃԱՄԲՈՎ

•

Երբ մեծերը քաղաքականութիւն կը վարեն համաճայն իրենց պետական շահերուն, փոքրերուն կը մնայ իրենց ճամբան գտնել, ուշադրութեամբ հետեւելով դէպքերու ընթացքին :

Փոքրերուն ամէնէն անճարն ալ հիմնական ծրագիրներ, մօտաւոր եւ հեռաւոր պահանջներ ունի : Եւ կը չանայ իրագործել զանոնք :

Որ եւ է յուսախաբութիւն չի կրնար խորտակել անոնց հաւատքը եւ կորովը :

Եթէ մէկն ու մէկը կէս ճամբան մնար, իրրեւ հետեւանք այս կամ այն ձախողանքին, իր ձեռքով պատրաստած կ'ըլլար տապանաքարը :

Ի՞նչ կ'արժէ ժողովուրդ մը առանց դաշինքներու : Առանց հայրենիքի եւ տեսիլքի :

Աշխարհ, ամէնէն անկորնչելի տեսիլքն ալ յարատեւ ճիգ և հետապնդում կը պահանջէ : Այլապէս կը չոզիանայ : Կամ կը դառնայ դեղնած տերեւ, չոր խշրտուք մը ձգելով իր ետին :

Տարբերական պայման է որ ամէն ժողովուրդ ունենայ կենդանի ուժեր եւ կուռ կազմակերպութիւններ, այդ ճիգը չարունակելու համար : Մանաւանդ երբ չունի տպատ եւ անկախ իշխանութիւն :

Որքան ամուր ըլլան այդ կարգի կապ – մակերպութիւնները եւ ծաւալուն, այնքան արդիւնաւոր կը դառնայ իրենց դերը :

Անշուշտ չեն կրնար լեռներ տեղափոխել, բայց կրնան ճեղքել առնաւ առ լեռներուն վրայ, արդելքները խափանելու եւ փրկարար լոյսը գտնելու համար :

Այսօր բազմութիւն մը կը կազմեն իրենց հայրենիքէն եւ ազատութենէն զրկուած ազգերու կազմակերպութիւնները արտասահմանի մէջ :

Անոնց մէջ կան հոսանքներ որոնք միեւնոյն ատեն ազդ. կառավարութիւններ են, նախարարական բաժանումներով :

Եւ չատերը աւելի բախտաւոր չեն քան մենք, մօտ մէկ միլիոն տարագիրներով :

Անոնք ալ չունին, չեն գտներ հրաչագործ միջոցներ, ապահովելու համար իրենց հայրենիքին ազատութիւնը եւ բողջացումը :

Պարզապէս կ'աշխատին : Կ'որոճան եւ կը գործեն : Կը հետապնդեն հաւատքով եւ յարատեւութեամբ : Կը հակեն իրրեւ արքուն պահակներ :

Մեր մէջ այդ բարդ աշխատանքին նուիրուած է Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը :

Այսօր ալ, ինչպէս երէկ, մեր Դաշին հետապնդումը ամէն բանէ առաջ կը պահանջէ արթնութիւն եւ համբերութիւն : Եւ հասուն, ծրագրեալ գործունէութիւն :

Աշխատանքի ճակատը չատ աւելի լայն է այսօր, քանի որ հեռու ենք հայրենի հողերէն : Յիրուցան՝ եօթն անգամ եօթնասուն ցամաքներու վրայ :

Բարեբախտաբար Դաշնակցութիւնը տակուն կորիղներ ունի յետին համրանքին մէջ : Եւ ամէն տեղ ալ իր գերը կը կատարէ իրրեւ ուղեցոյց : Միշտ վառ պահելով հայրենիքի եւ ազատութեան գաղափարը :

Միջազգային դիւանագիտութեան կեդրոններուն մէջ, Եւրոպայէն մինչեւ Ամերիկա եւ Ասիա, չկայ ուրիշ հայկական ուժ մը որ բան – գործ ընէր հետեւիլ քաղաքական անցուդարձին, գործնական ելքեր փնտռելով :

Եւ չկայ ուրիշ ուժ մը որ նկատի առնուի օտարին կողմէ, բարեկամ ըլլայ թէ թշնամի :

Գործանք չէ այս, ընկերներ եւ քաղաքացիներ, այլ պարտականութիւն :

Կ'ուզէինք որ ուրիշներ ալ իրենց բաժինը ստանձնէին, այս համբերատար եւ բազմակողմանի աշխատանքին մէջ, փոխանակ չուր ծեծելու :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԾԱՆՐԱՑԱՒ ՄԱՐՈՔԻ ՄԷՋ

•

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆԻՆ ՑԵՂԱՊԵՏՆԵՐԸ ԵՒ ՓԱՇԱՆԵՐԸ ՉԵՆ ՁԱՆԶՆԱՐ ՍՈՒԼԹԱՆԸ.— 30·000 ՀՈԳԻՆՈՑ ԺՈՂՈՎ ՄԸ.— ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ՄԱՐԶՊԱՆԻՆ ԲՈՒՌՆ ՁԱՌԸ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԴԷՄ

Մէկ օրէն միւսը աւելի ծանրացաւ Մարոքի կացութիւնը, իրրեւ հետեւանք սպանիական շրջանին մէջ սարքուած արատակարգ ցոյցի մը :

Հինգշաբթի օր երեսուն հազար բնիկներ հրապարակային ժողով մը գումարեցին Թեթուանի մէջ, մերժելով ճանչնալ Մարոքի նոր Սուլթանը, որ կը վայելէ Ֆրանսայի հովանաւորութիւնը : Այս առթիւ հանրագրութիւն մըն ալ յանձնած էին սպանիական կառավարութեան, պահանջելով խնամակալ հռչակել Մուլայ Հասանը, յանուն զահընկէց եւ աքսորական սուլթանին :

Ահաւասիկ փաշաներու եւ ցեղապետներու յայտարարութեան ամփոփումը :—

1· Մենք ուժգնօրէն եւ առանց մեղմացուցիչ պարագաներու կը դատապարտենք Մարոքի ֆրանսական շրջանին մէջ հետապնդուած քաղաքականութիւնը եւ այն ամբաստանութիւնները որոնք յանդգնան օրինաւոր Սուլթանին՝ Սիտի Մոհամմէտ պէն Եուսֆի զահընկէցութեան : Այս քաղաքականութիւնը հետեւանք է ֆրանսական մարզպանական հակառակ՝ ժողովուրդի զգացումներուն եւ կը խախտէ կնքուած համաձայնութիւնները :

2· Մենք մեր եւ ամբողջ ժողովուրդին կատարեալ համամտութիւնը եւ երախտագիտութիւնը կը յայտնենք սպանիական շրջանին մէջ գործադրուած քաղաքականութեան : Եւ այդ համամտութեամբ կը յայտարարենք թէ չենք ճանչնար Մուլայ Արաֆայի իշխանութիւնը, որ պարտադրուած է Ֆրանսայի կողմէ, հակառակ Մարոքի ժողովուրդին զգացումներուն : Մենք կը յարգենք մեր սիրեցեալ իշխանը՝ Մուլայ Հասան էլ Մեհտի եւ անդամ եւս կը յայտարարենք մարոքեան կայսրութեան միութեան հիմնական զգացումը, որ միշտ պաշտպանուած է Սպանիոյ կողմէ : Նկատի առնելով պարագաները, կը պահանջենք անջատել սպանիական շրջանը, ցորչափ քաղաքական պայմանները չեն փոխուած Ֆրանսական շրջանին մէջ : Կը մաղթենք որ մեր շրջանին խալիֆան կատարեալ դերիշխանութիւն վայելէ, առանց որեւէ կապ ունենալու Մուլայ Արաֆայի հետ» :

Այս յայտարարութիւնը կարդալով 30 հազար բնիկներու առջեւ, յանձնեցին սպանիական մարզպանին՝ զօր. Վալինային, որպէսզի Մատրիտ ղրկէ :

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ՄԱՐԶՊԱՆԻՆ ՁԱՌԸ

Սպանիացի զօրավարը բուռն ճառ մը խօսեցաւ Թեթուանի մարզպանին մէջ, հետեւեալ բովանդակութեամբ.

— « Երկու տեսակ վտանգներ կան աշխարհի մէջ,— համաշխարհայնացումը եւ դաղթապահութիւնը : Ֆրանսա անտեսեց իր յանձնառութիւնները, մեր խորհուրդները եւ մեր տեսակէտը : Ֆրանսա քայլ մը առաւ զոր կրնայինք անդարմանելի կոչել : Մեծամտութիւնը յաղթեց բանականութեան : Սպանիա իր ձայնը կը բարձրացնէ դասապարտելու համար իրողութիւնները որոնք տեղի ունեցան առանց մեր խորհուրդներուն : Ֆրանսացիները ըսին թէ մենք դիրք բռնելով կ'ուզենք նիւթական եւ հողային շահեր ապահովել : Ճիշդ չէ : Մենք ուրիշ որեւէ շահ չենք հետապնդեր բացի մարոքեան ժողովուրդին

(Շար.ը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

•

ԾՈՒՌՆ ՈՒ ՇԻՏԱԿԸ

Նատանց է որ ընդհատած եմ այս շարքը : Ուրիշ պաշտօնակիցներ կը շարունակեն, պատահաբար :

Ի՞նչ օգուտ : Հազուադէպ է որ մէկն ու մէկը դաս առնէ, սրբագրելով կոպիտ սխալներ :

Միեւնոյն թերթին աշխատակիցները եւ թղթակիցներն անգամ իրենց գիտցածէն չեն շեղիր :

Նոյնիսկ չեն բարեհաճիր բաղդատել իրենց դրկածը եւ անոր հրատարակուած պատճէնը :

Դեռ երէկ թղթակցութիւն մը կը սրբագրէի, ուր հետեւեալ գոհարները փրունտր էին .

—Սեպտեմբեր ընտրութեան Ֆ. զոր նոր տարուան առթիւ...

—Երկրորդը զոր կարծեմ քիչ մը աւելի դժուար է :

Ահա սա «Զա»ն որ գլխու պտոյտ կը պատճառէ նոյն իսկ հանրածանօթ գրողներու ...

Ի՞նչպէս բացատրեմ, որպէսզի սորվին : Գրաբա՞ր, աշխարհաբա՞ր թէ գաւառաբարբառ :

Իսկ անդին, Պոլսոյ մէջ դեռ կը շարունակեն անհոռնի թրքաբանութիւններ, առաջնորդութեամբ «Ժամանակ»ի, « Նոր Լուր »ի եւ ուրիշ թերթերու :

Եւ արտասահմանի մէջ ալ կ'ընդօրինակեն թուրակաբար, 50–100 տարի ետ երթալով :

Կարդացէք եւ զարգացէք .

— « Հայց տիկինը չատ լաւ գիտէր անշուշտ թէ մենք «Հայ Կին»ի խմբագրապետուհին ամուսինը ըլլալուս պէս «Նոր Լուր»ի ալ արտօնատէր եւ խմբագրապետն էինք» եւն. : («Նոր Լուր», 21 Նոյ· 1953) :

Երբ այս է արտօնատէրն ու խմբագրապետը, կրնաք երեւակայել թէ ի՛նչ կրնայ ըլլալ հասարակ լրաբերը :

« Ըլլալուս պէս··· » (*օլսուդումըզ կիպլի*) :

Դժուար է այս կարգի թերթերէ լուր մը անգամ արտատպել, առանց սրբագրութեան : Սկսելով խորագիրներէն :

«*Ժամանակ* »ը, որ 46 տարեկան է, օրը 46 անգամ կը խաչէ մայրենի լեզուն, տգիտութեամբ, անհոգութեամբ եւ մեծամտութեամբ :

Աչքերդ գոց փնտռէ :

Թերթը նկարագրելով Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահին ընտրութիւնը, վերէն վար կը շարէ·—

Յրդ քուրին ալ կարելի չեղաւ մեծամասնութիւն չահիլ·— որոշուեցաւ 9րդ քուր մըն ալ ընել·— Ութերորդ քուր, եօթներորդ քուր եւն. (21 Դեկտ.) :

«*Մարմարա*»ն բաղդատաբար ուշադիր կ'երեւար :

Բայց, ահա ձեզի խորագիր մը, վերէն վար քուրթերէն .

— « Գահիրէի պայթակղութեան վերաբերեալ եղիպ· պատասխանը հասած է» : (14 Յունուար) :

Մրցումի՞ ելած են իրարու հետ :

Վ.Ա.Հէ

ՅՈՐՍԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԸ

•

ՆՈՐ ՅԱՋՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Արեւմտեան երեք պետութեանց արտաքին նախարարները Պերլին հասան երէկ, ուրբաթ, եւ անմիջապէս ժողով դումարեցին, նախնական խորհրդակցութիւն մը կատարելու համար :

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը, Պ. Տըլըս Ուոշինկթըն մեկնած տեղն յայտարարեց թէ Եւրոպայի ճակատագիրն է որ պիտի քննուի Պերլինի մէջ : «Մենք Պերլին կ'երթանք դժուարին առաքելութեամբ մը, բայց յուսալից : Հինգ տարուան մէջ առաջին անգամ է որ Մ. Նահանգները, Անգլիա եւ Ֆրանսա պիտի բանակցին Մ. Միութեան հետ : Նիւթը՝ Եւրոպայի ապագան է : Գերմանիան եւ ամբողջ Եւրոպան պիտի մխանա՞ն, յանուն խաղաղութեան, թէ նորէն պատերազմ պիտի ծագի, պատերազմի բոյն դարձնելով Եւրոպան : Պերլինի խորհրդաժողովը վերջնական պատասխան պիտի չտայ այս հարցումներուն, բայց բաւական յառաջ պիտի երթայ, պիտնալու համար թէ ինչ պիտի ըլլայ վերջնական պատասխանը : Կը հաւատանք թէ Եւրոպան պիտի վերագտնէ իր ուժը : Ֆրանսա եւ Գերմանիա կը դրծակցին եւ ունին պիւանագէտ առաջնորդներ, վայելելով Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներուն զօրաւոր աջակցութիւնը : Կը հաւատամ թէ Մ. Միութիւնը դժուարութիւններ պիտի չյարուցանէ մեր չինարար նպատակներուն առջեւ : Եթէ խորհրդային վարիչները Պերլին կուգան խաղաղութեան պայմաններ ստեղծելու անկեղծ բաղձանքով, մեզ պիտի գտնեն օրատաբաց եւ գործակից : Ամէնքս միասին չատ բան կրնանք ընել Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ, ամբողջ Եւրոպայի եւ աշխարհի համար» :

× *Մոսկուայէն կը հետագրեն թէ խորհրդային պատուիրակութեան մէջ կը պատնուէն հիւլէական առաջնակարգ մասնագէտներ :*

× *Անգլիոյ արտաքին նախարարը, Պ. Իսըն, չարունակ յարաբերութեան մէջ պիտի ըլլայ Զըրչիլի հետ, մասնաւոր հեռաձայնով մը :*

ԱՍՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ԵՐԵՔ ՆՈՐ ԱՆԴԱՄՆԵՐԸ

Ասպահովութեան խորհուրդին երեք նոր անդամները, Թուրքիա, Նոր Զելան – տա եւ Պրազիլիա, դործի սկսան Յունուար 21ին :

ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ միջազգային պայմանագիրը վաւերացնելու համար օրինագիծ մը յանձնուած էր արեւմտա· Գերմանիոյ երեսփ· ժողովին : Օրինագիծը քուէարկուեցաւ առաջին ընթերցումով :

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ նախագահին յանձնարարած եւմտացոյցը 65 միլիառ 600 միլիոն տոլարի դումար մը կը ներկայացնէ : Հանրապետական կուսակցութեան առաջին եւմտացոյցն է այս, 21 տարիէ ի վեր եւ կարդ մը նշանակելի նորութիւններ կը պարունակէ : Նախագահը կարեւոր պէղէր կ'առաջարկէ ցամաքային եւ ծովային ուժերուն, բայց կ'աւելցնէ օդանաւային եւ հիւլէական սպառազինութեանց սահմանուած վարկերը :

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ մէջ չատ կարեւոր յաջողութիւն մը չահեցաւ Ֆրանսական հրատմանատարութիւնը, զօրք հանելով արեւմտեան Աննամի մէջ : Այս գործողութեան նպատակն է վերստին ձեռք անցընել 400 քիլոմէթր տարածութեամբ ծովեզերք եւ ազատել երեք միլիոն բնակիչներ որոնք ըմբոստ իշխանութեան ենթարկուած են ութ տարիէ ի վեր :

ԹԵՀՐԱՆԻ խորհրդային դեսպանը, Ա. Նասուլի Լաւրենտիչեւ Մոսկուա մեկնեցաւ, խորհրդակցելու համար սահմանադրին եւ եմտական խնդիրներու մասին :

ԻՐԱՆԻ վարչապետը, զօր· Զահեդի մասնաւոր յանձնախումբ մը պիտի կազմէ երեք – չորս օրէն, վերսկսելու համար քաղաքական բանակցութիւնները Անգլիոյ հետ : Յանձնախումբին գլխաւոր անդամները պիտի ըլլան արտաքին եւ եմտական նախարարները :

ՀԻՒԼԻՍԱԿԱՆ առաջին սուղանաւը փորձուեցաւ Մ. Նահանգներուն մէջ : Շինութիւնը արժած է 55 միլիոն տոլար (30 միլիառ Ֆրանք), այսինքն սովորական սուզանաւի մը ծախքին եռապատիկը : Իր պահպանումն ալ ծանր ծախքերու կը կարծուի : Սուզանաւը ունի 90 նաւազ, 3000 թոն տարողութիւն եւ ժամական 30 հանդոյց արագութիւն :

ՀՈԳԻ ԲԱԶՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԼՍԵՑ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻՆ

●

ՊԻՑԲՈՒՐԳ, 18 Յունուար, (Յատուկ)։— Դեկտեմբեր 23էն ի վեր Պէյրութ կը գտնուի Շ. Նարդունի։ Այդ օրէն ասդին կը հոլովուի անոր անունը ամէնուն շրթունքներուն վրայ։ Շատերու հետ ծանօթացաւ ան եւ տեսնուեցաւ մեր հանրային կեանքի վարիչներուն հետ։ Այցելեց ազգային հիմնարկութիւնները,— Անթիլիասի կաթողիկոսարանը, հայ կաթողիկէ պատրիարքարանը, ազգ. առաջնորդարանը, դպրոցները, եկեղեցիները, ակումբները, ման եկաւ հայաշատ արուարձաններու եւ թաղերու մէջ, հիւրասիրուեցաւ շատերու կողմէ, եւ արժանացաւ իր համբաւին համապատասխան սրտագին ընդունելութեան մը, ամէն տեղ։

Այս մասնակի հանդիպումներէն վերջ, պատեհութիւն տրուեցաւ իրեն դէմ առ դէմ դնուելու ժողովուրդի բոլոր խաւերէն բաղկացած բազմութեան մը հետ, երկի-իրիկուն, կիրակի, «Համազգային»ի կազմակերպած հրապարակային դասախոսութեան ընթացքին։ Ամերիկեան համալսարանի «Զէփըլ»ի ընդարձակ սրահինմէջ էր, որ Շ. Նարդունի ինքզինքը դաւ իր արժէքը ըմբռնող եւ գնահատող հոծ բազմութեան մը առջեւ եւ արժանացաւ անոր խանդավառ արտայայտութիւններուն։

Ներկաներուն համբոյրը կ'անցնէր հարը։ Ընդարձակ աղօթատեղիին մէջ ոչ միայն նստելիք աթոռ չէր մնացած, այլեւ շատեր տեսած էին ոտքի մնալ մինչեւ վերջը։ Աչքի կը զարնէր երիտասարդութեան ներկայութիւնը մասնաւորաբար։ Ի պատիւ վաստակաւոր հայ գրագէտին կազմակերպուած այս հրապարակային հաւաքոյթին ներկայ եղան, ի շարս ուրիշներու, կաթող. տեղապահը՝ Խոր. արք., Լիբանահայ թեմին առաջնորդը Մօրէն եպիսկոպոս, հայ կաթողիկէ հայրեր, հայ ուսուցչական համայնքի հոգեւոր հովիւը, հայ մտաւորական ընտրանին, հարիւրաւոր ուսանողներ, առեւտրական դասի ներկայացուցիչներ, եւն.։ Ներկաներուն մեծ մասը Նարդունին պէտք չունէր առաջին անգամ։ Իսկ, դրեթէ ամէն պիտի ըսէր, թէ ինչ կը սպասէր լսել բազմութիւնը, երբ, հետաքրքրութեամբ սրուած, կ'ուզէր րոպէ մը առաջ տեսնել գայն բեմին վրայ։ Բայց, տեսայ ու դիտեցայ, որ հասարակութիւնը ունեցաւ իր ակնկալածը, — գերազանցապէս հայ չունէ դասախոսութիւն մը, որ, ընթերցման ձեւով, տեւեց մէկ ժամ եւ որ յաճախ ընդմիջուեցաւ խլացուցիչ ծափերով։

Հաւաքոյթին բացումը, քանի մը խօսքով կատարեց «Համազգային» ձեռնարկի ատենապետը, Ս. Վրացեան, իսկ Շ. Նարդունիի արժանիքներուն չուրջ խօսեցաւ բանասէր Մ. Իչխան, ծանօթացնելով գայն իրրեւ գրագէտ, բանասէր, հրապարակագիր, պրպտող միտք, խմբագիր եւ բժիշկ, մէկ խօսքով հայ մշակոյթի առաքեալ մը, որ իր բազմակողմանի հմտութեամբ ու վաստակով ոչ միայն բեմած է թանկագին տուրք մը նոյն այդ մշակոյթին, այլեւ կոչուած է տակաւին բերելու, չնորհիւ իր անսպառ կորովին ու կամքին։

Ա. Արարատեանի կողմէ Նարդունիի ղրկան մէկ կտորին ընթերցումէն ետք, ահա եւ ինք, բեմին վրայ, խելայեղ ու երկարատեւ ծափերու տեղատարափին տակ։

Ցուղումը համակեց Նարդունին, այն քան բուռն ու տեսանելի արտայայտութեամբ մը, որ ան, մէկ րոպէի չափ մնաց մունջ ու անշարժ։ Աչքերը լայնօրէն թրջած էին եւ ակնոցները հանած, մատին մէկ ծայրովը կը շիփէր կոպերուն անկիւնները։ Տիրեց վերջապէս ինքն իրեն եւ ըսաւ կարդալ իր դասախօսութիւնը նախ՝ դողացող ձեչտով մը եւ քիչ ետքը՝ բոլոր բովին հանդարտ, տեղ ի տեղ հասնելու համար իր հոգեկան աշխարհի անզուսպ բռնկումին ու պոռթկումին։

Ակադեմական չեղաւ իր դասախօսութիւնը, ունենալով հանդերձ խորք ու պատմավերլուծական արժէք, մեր անցեալէն ու անոր հետ կապուած զանազան իրեր վերլուծելու տեսակէտով մանաւանդ։ Ներսեցաւ շատ ժողովրդական եւ ամէնուն մատչելի լեզուով, ուր սակայն ոչ գրաբարեան դարձուածքները կը պակսէին, ոչ ալ պատկերն ու մանրալէզները։ Իր խօսքը եղաւ մեծափառ պանծացումը մեր յաւիտենական արժէքներուն եւ արտայայտութիւնը իր անսասան հաւատքին՝ հայ ժողովուրդի գոյատեւման մասին։ Հայը ամէն բանէ առաջ եւ ամէն բանէ վեր,— այս էր առանցքը իր ոգեշունչ խօսքին։

Հասարակութիւնը կ'ունկնդրէր մաղնիսացած, ապրումով ու յափշտակութեամբ։ Նարդունին կը թրթռացնէր ամէնէն զգայուն լարերը եւ հաղորդակից կը դարձնէր գայն իր ապրումներուն ու յուզումներուն։

Ու այսպէս, լման մէկ ժամ, ներկաները ապրեցան անոր ստեղծած հայաշունչ մթնոլորտին մէջ վերացած եւ անով ալ տաքցած։ Եւ երբ խօսքը հասաւ վերջակէտին, երկարատեւ ծափերով արտայայտեցին հաճոյքը սիրելի դասախօսին։

× Պիտի արժէ՞ր արդեօք այս աթիւ յիշատակել, թէ իրենց յետին ընկերոջ իսկ Պէյրութ ժամանումէ ուրախութեամբ ա-ւետող ամկավարները, մէկ տողով իսկ արձագանգը չեղան իրենց թերթին մէջ Շ. Նարդունիի Պէյրութ այցելութեան։ Նոյն վերաբերումը ցոյց տուին նաեւ միւս հաղաքչականները, իրենց թերթով։

Երկի իրիկուան հրապարակային հաւաքոյթին ներկաներուն մէջ կը նշմարուէին նաեւ մարդիկ ի նոցանէ։ Չեմ գիտեր, թէ գոնէ անոնք անդրադարձա՞ն իրենց թերթերուն այս քննադատիր վերաբերումին եւ յիշեցի՞ն, թէ տարբեր եղած էր Դաշ-

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐ

«ԹԻԻ ՄԷԿ ԹՇՆԱՄԻՆ»

●

Բեմադրութիւն՝ Անրի Վէռնէօյ։— Գլխաւոր դերակատարներ։— Ֆերնանտէլ, Զա Զա կապրո։

Քանի մը ամիս առաջ երբ դեռ այս ժապաւէնը պատրաստութեան մէջ էր, Ժիւլ Տասէն՝ որուն յանձնուած էր բեմադրութիւնը, կը տպաւորէր հրաժարիլ իր պաշտօնէն, ընդդիմութեան հանդիպած ըլլալով Ամերիկայի մէջ, երբեւ «յառաջդիմական»։ Ապարդիւն անցան փարիղեան թերթերու բողոքները՝ եա առնելու համար արդելքը։

Ո՞վ պիտի փոխարինէր Ժիւլ Տասէնը։ Ո՞վ պիտի ըլլար այն բեմադրիչը որ մէկ օրուան մէջ թղթատելով ձեռագիրը, պիտի կարենար յաջորդ օրն իսկ ձեռնարկել բեմադրութեան դժուարին գործին։ Շարժանկարի վարչութեան եւ Ժիւլ Տասէնի միջեւ գոյացած համաձայնութեամբ մը, այս վերջինը կը հրաւիրէր տաղանդաւոր բեմադրիչ Աշոտ Մալաքեան։

Ենթադրաբար կ'ըսենք որ Մալաքեան իրեն յանձնուած ձեռագրին մէջ կրնայ գտած ըլլալ թէ լաւ եւ թէ դէշ միտքեր։ Այս շատ բնական ենթադրութիւնը կարծես աւելի կը հիմնաւորուի մեր մէջ երբ կը դիտենք որ ժապաւէնին գանազան մասերուն մէջ, ինչպէս եւ տեսարաններու եւ կարգ մը խաղարկութեանց դիակավարու-թեան մէջ գլխաւ է Վէռնէօյի ինքնուրոյն դրոշմը։ Ցիշենք քանի մը հատը։— բան-տին վրայ յարձակումը, Ֆերնանտէլի փախուստը բանտէն, հարցաքննութիւնը ոստիկանատան մէջ, ամերիկեան պողոտաներու եւ ուղեգնացքի եւ ոճրագործութեան սինեմայի մը մէջ, եւ ուրիշ քանի մը տեսարաններ։

Կը կարծենք որ Վէռնէօյ իրեն յանձնուած նիւթին մէջ չէ՞ տեսած նախասիրու-թիւններ ունեցած է եւ երեւան բերած է պատկերներ որոնք կրնան արուեստի նըկատիլ, բայց նիւթին այն մասերը որ չեն հրապուրած գինքը, չենխո-

դուածին վերաբերումով, հազիւ տարի մը առաջ, ոստիկաններու վերերան ընկերոջ՝ Աբշակ Զօպանեանի հանդէպ, որուն յօրելեանը տօնուեցաւ այդ օրերուն մի-եւնոյն սրահին մէջ, տակաւին բազմութեամբ մը ...

× Նարդունի, 3–4 օրէն կը մեկնի Սուրիա, նախ Հալէպ, ապա Լաթաքիա եւ Դամասկոս։ Այնպատառ եղանակի պատճառով, դէպի Տէր Զօր իր այցելութիւնը պիտի յետաձգէ յառաջիկայ գարնան, երբ վերադարձած կ'ըլլայ Եգիպտոսէն, Իրաքէն, Իրանէն եւ Յորդանանէն։

ԿԱՐՕ ԳԷՈՐԳԵԱՆ

սիր նաեւ մեզի, որովհետեւ հոն կը գտնենք միայն ճարտար վարպետի մը աշխատանքը, բայց ոչ քանիցս ապացուցուած արուեստագէտի մը տաղանդը։

Գալով դերասաններուն, անոնք հասկցած էին Մալաքեանի հիմնական նպատակը,— խուսափիլ ծայրայեղութիւններէ — , նպաստած են չարժանկարին յաջողութեան։ Մխիթարեան / ներկայութիւնը հաճելի էր այս ժապաւէնին մէջ։

Պիտի չուզէի վերջացնել յօդուածս առանց մատնանշելու Ֆեռնանտէլ Զա Զա կապռոի կողքին, բացարձակ յայտնութիւն մըն էր Դաւիթօ փաթաչու անհնարագիր ոճրագործի մը դերին մէջ։

Քանի մը խօսք ալ չարժանկարին առթիւ դրուած քանի մը յօդուածներուն մասին։ Ցատկանշական են «Իմանիթէ»ի թղթակից Գեւժըօնի դրութիւնը ուր ի միջի այլոց կը կարդանք.— «Եթէ չարժանկարը իր նպատակէն չշեղէր եւ յատակ ձեւով ցուցադրուէին ամերիկեան ոստիկանական շրջանակներու բարքերը, աւելի յաջող պիտի թուէր մեզի»։

Ճիշդ է որ Ժ. Տասէնի յետին ձգտումն էր ձեւով մը նմանցնել ամերիկեան պետական շրջանակներու բարոյական ըմբռնումները։ Նոյնը չէր կրնար ըլլալ Վէռնէօյի նպատակը, քանի որ ան հետու ըլլալով այդ շրջանակէն պիտի չկրնար առարկայօրէն գատել այդ բարքերը։

Ընդհանրապէս արուեստի հետ կապուեցող սեռզծագործութեանց մէջ, հիմնական սխալ մըն է, — հանդիսականներուն հասկնալի դառնալու դիտումով ծանրանալ առաջադրուած նպատակներուն վրայ։ Մանաւանդ երբ այդ գործերը կապ ունին քաղաքական եւ ընկերային, նոյնիսկ հոգեբանական խնդիրներու հետ։

Չեմ կարծեր թէ գտնուին հանդիսականներ որ չարժանկարէ մը հաճոյք առնելէ վերջ, դժգոհ են, այն առարկութեամբ թէ գործը չեղած է իր նախնական նպատակէն։ Նոյնպէս հաւանական չէ որ հանդիսական մը ըսէ դինքը չհետաքրքրող չարժանկարի մը մասին.— «Չարժանկարը նպատակին հասաւ»։

ԱՌԼԻՆ ՓԱՓԱՋԵԱՆ

ՀԱՅ ԵՐԳԸ ԿՐ ԳՆԱՀԱՏՈՒԻ

Հաճոյքով կը լսենք թէ Կոմիտաս վրդ. ի խմբերգներուն լաւագոյն կատարները այսուհետեւ մաս պիտի կազմեն յայտագրին «Փայտէ Պաչ»ի նշանաւոր տակ գործող փոքրիկներու երգչախումբին, որ մեծ համբաւ կը վայելէ աշխարհի ամէն կողմը։ Այս յաջողութիւնը կը պարտինք ոչ միայն Օր. Բարայեանի անխոնջ ջանքերուն, այլ եւ Սպանիայի երգիչ – կիթառահար Պ. Ֆերնանտո Լաւիի, որ վերջերս հայ երգը պանծացուց միջազգային բեմի բազմութեան մը առջեւ։ Երգչախում-

ՄԱՐԳԱՐԻ ՄԱՀԸ

(ՀԱՏՈՒԱԾ ՄԸ «ՍՊԻՏԱԿ ՉԻԱԻՈՐ»ԷՆ)

★

Մոսի ծրարը ձեռքին՝ Սոման կեցած էր։ Մարգարի այդ երեւոյթէն՝ ոչխարի մը անսոյդ երկիւղով բռնուած էր։ Այդ սարսափելի լուրթիւնը խզելու համար, Մարգարի ոտքերուն ինկաւ.

— Ի՞նչ ունիս, Մարգար, խօսէ, խօսէ։ Ես մեղաւոր կին մըն եմ, յանցաւոր կին մըն եմ։ Ըրէ ինչ որ կ'ուզես, ծեծէ, ծեծէ զիս դուն չդիտես, Մարգար, բսեմ, բսեմ. երէկ դիշեր Նուբխանը գիտցաւ ամէն բան։

Այդ յուզումին մէջ Սոման կարծես ուրախ էր, որ կրցած էր անոր անունը տալ, ու ամէն բան պիտի կրնար բսել։

Լալկան ուռնիի մը նման ամբողջ ա-ղերս դարձած Սոմայի այդ խօսքերէն Մարգար չատ բան չհասկցաւ։ Անոր այդ երեւոյթէն իր սիրտը աւելի խռովացաւ կարծես, ինչպէս ալիքները աւելի խիստ կ'ըլլան խորտակուած նաւի մը։

— Ան իմն է, քուկդ է, Մարգար, — չարունակեց Սոման։

Երբ ուժեղ ալիքներէ խորտակուած նաւ մը հետզհետէ կ'ընկղմի, կայմերը կը ջարդուին, նաւապետը այդ պահուն մի-այն կը լսէ ծովաճայի մը ձայնը ու աչքերը վեր կ'առնէ, միջոցին մէջ փնտռելու ճայի թեւը. այդքան, այդքան, լոկ դպրելու համար, որ ցամաքը շատ հեռու չէ, այնտեղ արեւոտ աշխարհ մը կը խլրտայ։ Մարգար նաւավարի նման՝ իր որոտ ձգող մտածումներուն մէջէն աչքերը Սոմային վրայ ձգեց, երբ լսեց անոր վերջին խօսքերը.

— Ան իմն է, քուկդ է ...

Սոման իր այդ յուզուած ալէբսին մէջ, աչքերուն մէջ չիկնոտ ազուորութիւն մը առած հովի մը չշուկով ըսած էր ամէն բան.

« Սոման ծոցուր է, մայր պիտի ըլլար» ...

Սոմայի խօսքերը յամառեցան Մարգարի մէջ եւ սկսան անծանօթ աշխարհի մը դռները ձգել, ինչպէս ընկղմող նաւավարի ականջին ծովաճայի մը ձայները վերջին ու միակ խմասը կեանքին, ծովացայի մը ձայնին մէջ ամփոփուած։

Մարգար բոլորովին անօգնական, հոգիով ալ պինաթափ, նստեցաւ քարի մը վրայ, Սոմայի մօտ։ Քարերու մէջէն ընկերներու ձայները չկար այլեւս։ Այո, այո, Սոման պիտի ապրէր, մայր պիտի ըլլար։ Ան իրն էր, Սոմայինն էր։ Այս անգամ ուժեղ ձայն մը իր մէջէն կուգար, «Ֆեռայի չես, Ֆեռայի չես, դաւաճանեցիր ընկերներուդ, Հայոց աշխարհին»։ Ու այդ ձայնը որպէս զոհ իր կեանքն էր որ կը պահանջէր։ Մարգար խիստ ու Ֆեռայիի մը հանդարտութեամբ կը լսէր այդ անողոք ձայնը այնպէս, ինչպէս հանդարտու-թեամբ տարած էր իր բոլոր զարհուրելի կռիւները։

Իր կեա՞նքը։ Ան մեծ հաճոյքով պիտի տար գայն Ֆեռայու բարկացած Աստուծոյ։ Ան հեշտութեամբ կրնար Աբրահամի պէս ոտքի մը պայթեցնել իր ոտքերուն մօտ եւ կամ առանց դէնքի, ձեռքերը եռուր կապած կռուի դաշտին մէջէն քալել սուրբի մը հանդարտութեամբ՝ փրկելու համար Ֆեռայու նամուսը, ապրեցնել Սոման, զաւակը։

— Սոմա, չուկէ գլուխդ, այ, էղպէս, — ըսաւ Մարգար ու Սոմայի գլուխը իր թեւերուն մէջ առաւ։

Անոնք լռեցին երկար։ Մարգար իր այդ նոր զգացումին մէջ երախայի մը պէս խօսք չէր կրնար խօսիլ։ Չէ, չէ, ան չէր ուզեր լռել, կ'ուզէր խօսիլ, կ'ուզէր նոյնիսկ համբուրել Սոման։ Համբուրելու այդ բաղձանքին մէջ, այս անգամ կար ուշացած իմաստ մը, կարծես իր մայրն էր որ պիտի համբուրէր։

Այդ խիստ լեռնականը դէպի հակի մը պէս կ'ըսես լեռներէն ծնած էր, փամփուշտներու ծանրութիւնով, հրացանը առնութեան տակ, եւ առած էր լեռներու չը-նորհն ու ուժը, վարազի վայրենութիւնը, կոուած էր զարկան զոմէշի մը պէս, ան-ցած էր ձիւնէ մրրիկներու մէջէն, փայլակի լոյսով փնտռած էր իր կորսուած

տրեխները։ Մահկանացու կին մը պինք ծնած չըլլար կարծես։ Ան վազուց մոռացած էր իր հայրենի տունը, օր մը օրանոց յիշած չէր իր հարազատները, մանաւանդ իր մայրը։

Սոմայի այդ յայտնութենէն յետոյ Մարգար ինքն ալ չգիտցաւ, թէ ինչպէ՞ս ինկաւ իր մանկութեան օրերու բոցավառ դոյներուն մէջ, ինչպէ՞ս բացուեցան իր մէջ գիւղին ծխան երդիքները, չհնձուած դաշտերը, իրենց տան կտուրին չարուած ոսկեզօդն դղումները, իր հօր աւետարանի պէս բարի դէմքը, իր մօր՝ Շուշիկի չողակաթ աչքերը, ձայնին երանգը։ Կ'երեւս այդ բոլորին վրայ նոր արեւ մը ինկած էր։

— Խօրուան պէս կը յիշեմ, Սոմա, մօրս կարմիր գոգնոցը ...

Մարգարի ձայնին մէջ թախծոտ ու բարի բան մը կար, կ'ըսես հէքեաթ մըն էր որ պիտի պատմէր։

Սոմայ՝ հրաշք մը տեսնողի պէս զարմացած՝ նայեցաւ Մարգարի դէմքին, որ կակուղցած էր, աչքերը միւռոնի արտասկայութիւն առած էին։

— Հօրս մեռնելէն յետոյ, մայրս տակաւին ճահիճ էր ու չկարդուեցաւ։ « Ո՞ւր թողում էս երկու եթիմները», կ'ըսէր ա-մէն անգամ, երբ մայրս ուղեւոր կուգային։

ՀԱՄԱՍՏԵՂ

Ա.Վ. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Ինչքա՜ն ես մեծ եղել դու մեր համար,
Որ մահվանդ մեզ համար է այսքան դառն.
Ինչքա՜ն ես մեծ եղել դու մեր համար,
Որ մահվանդ մեզ համար է այսքան դառն։

— Ո՛վ, փառք, ամառվա ամենաանձրևոտ օրը
Քեզ ուղեկցեցին մեր ամենաերկար ճանապարհով։
Ի՞նչ էր այդ օրը, որ ամեն ինչ լացում էր քեզ հետ,
Ամպերը, ծառերը, ծաղիկները, ամեն ինչ։

Ես ինքս էլ, որ ոչ մի անգամ չեմ լացել,
Ես ինքս էլ, որ ոչ մի անգամ չեմ լացել,
Ես ինքս էլ, որ ոչ մի անգամ չեմ լացել,
Ես ինքս էլ, որ ոչ մի անգամ չեմ լացել

բարօրութենէն : Զորս հարիւր երեսուն տարապարտութիւն կայ ձեր յայտարարու – թեան տակ : Եթէ ուղղինք 430·000 պիտի ըլլար, ամբողջ բնակչութեան տարա – դրութիւններով : Սպանիա երբեք հաւա – նութիւն պիտի չյայտնէ Ֆրանսայի քա – ղաքականութեան : Դէպքերը դժբախտա – բար իրաւունք տուին ինծի : Մարոքի մէկ մասը, ամէնէն ընդարձակը, այժմ կը մա – քառի վայրագ զօրամի մը դէմ որ իր ա – րիւնահեղութեամբ ցաւ կը պատճառէ բո – լոր մարոքեան տուներուն, առանց սահ – մանի խորութեան : Այն խաղաղութիւնը զոր այժմ կը վայելէ սպանիական շրջանը, հակառակ ամէն բանի, հակապատկերն է հարեւան շրջանին մէջ տիրող տագնապին եւ անձկութեան : Այդ խաղաղութիւնը պերճախօս վկայութիւն մը կը կազմէ Ֆրանսական բիրտ ձեռքերու կազմէ դոր – ծուած աններելի սխալներու դիմաց » :

ՅՈՑՑԻՆ ՏՊԱԽՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԲՈՂՈՔՆԵՐ

Երեւելիներու յայտարարութենէն եւ դօր· Վալինոյի ճառէն անմիջապէս վերջ, Մարոքի Ֆրանսական շրջանին կառավա – րութիւնը ժողով գումարեց Սուլթան Ա. – բաքայի նախագահութեամբ եւ ծանուցա – դիր մը ուղղեց Ֆրանսական կառավարու – թեան, բողոքելով սպանիական շրջանին մէջ կատարուած արարքներուն դէմ : Ծա – նուցագիրը կը յիշէ «օրինաւոր իշխանու – թեանց դէմ կատարուած բուռն յարձա – կումները» եւ կը յայտարարէ թէ Սուլթա – նը կ'անձնաւորէ Մարոքի միութիւնը, համաձայն Ֆրանսայի յանձնառութեանց եւ միջազգային համաձայնութեանց : Այս առթիւ ներքին թէ արտաքին ապահովու – թեան համար վճռակատար կը գտնէ Մա – րոքի երեսելիներուն համախմբումը Թե – թուանի մէջ, «Սպանիոյ տեղական իշխա – նութեանց զգուշութով եւ ճնշումով » :

Թեթուանի ցոյցը մեծ զարմանք պատ – ճառեց Լոնտոնի մէջ : Աւելի մը ի վեր պաղութիւն կը տիրէ Անգլիոյ եւ Սպանիոյ միջեւ, որովհետեւ այս վերջինը նորէն կը յուզէ ձիպրալթարի խնդիրը, Նոյնիսկ չուզեր որ էլիզապէթ թագուհին ձիպրալ – թար հանդիպի, դաղթավայրերէն վերա – զարձած առեն :

Սպանիոյ դիկտատորը, գօր· Ֆրանքօ, երէկ հրաւիրած էր նախարարա – կան խորհուրդը, քննելու համար Մարոքի խնդիրը :

Արաբական Դաշնակցութիւնը անմիջա – պէս հաւանութիւն յայտնեց Թեթուանի ցոյցին, միշտ հակառակ ըլլալով նախորդ Սուլթանին պահընկէցութեան :

× Կառավարութիւնը կրկին քննելով կացութիւնը, պաշտօնապէս հաղորդեց թէ ձեռք պիտի առնէ բոլոր անհրաժեշտ միջոցները, պահպանելու համար Մարոքի միութիւնը : Հանրապետութեան նախա – գահն ալ հաւանութիւն յայտնեց հրատա – րակուած յայտարարութեան, որ կ'ըսէ թէ «Մարոքի մասին կնքուած միջազգային համաձայնութիւնները Ֆրանսայի կը յանձնեն Սուլթանին անձին եւ գահուն պաշտպանութեան պատասխանատուու – թիւնը, ինչպէս եւ կայունութեան ապահո – վութեան եւ ամբողջութեան պահպանու – մը » :

Մանրամասնութիւնները կը պակսին ծրագրուած միջոցներու մասին·բայց ա – ղէն ծանուցագիրները ուղղուած են Անգ – լիոյ եւ Ամերիկայի : Զինուորներ եւ մար – տանաւեր ալ ղրկուած են սահմանամերձ շրջանները :

Ֆրանֆուրտեան բանակցութիւն – ները վերջացան կատարեալ համաձայնու – թեամբ : Փարիզի քաղաքապետարանին մէջ չքեղ ընդունելութիւն մը սարքուեցաւ ի պատիւ մասնչալ Փափաղոսի եւ հետե – ւորդներուն :

Սթրասպուրկի քաղաքապետը, ի· էրնսթ, որ ութ տարի բանտարկուելէ վերջ ազատ արձակուած եւ նորէն ձերբակալ – ուած էր, պիտի դատուի զինուորական առեանի մը առջեւ, իբրեւ պատերազմի ոճրագործ : Արեւմտա-Գերմանիոյ երես· ժողովը ուժգնօրէն բողոքեց այս ձերբա – կալութեան դէմ եւ յանձնարարեց վար – չապետին որ քաղաքապետին արձակումը պահանջէ :

Մ· Նահանգներուն օդանաւային ու – ժերը մթնոլորտներու չղթայ մը պիտի ունենան ամբողջ աշխարհի մէջ, հիւլէա – կան եւ ուրիշ արդիական զէնքերով :

18 ՀՈԳԻ ՄԵՌԱՆ Ատանայի մօտ, չո – գնկառքի արկածի մը հետեւանքով : Վի – րաւորներ ալ կան :

« ՀԱՅԱՍՏԱՆ »

ԱՄՍԱԹԵՐԹԻ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
ՓԵՏՐ· 13ԻՆ, ԺԱՄԸ 21ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՑՍ
Մանրամասնութիւնները յայտրդով :

ՆՈՐ ԱԵՐՈՒՆԴԻ ՋԵՌՆԱՐԿՆԵՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Ն· Ս·ի Շրջ· վարչու – թիւնը բացառիկ ընդհ· ժողովի կը հրաւի – րէ իր բոլոր մասնաճիւղերու ընկերուհի – ները եւ ընկերները, այս չաբաթ ժամը 20·30ին, Ա.հարոնեան ակումբին մէջ, 26 ռիւ տէ Քօնվալէսան : Կեդր· վարչութեան ներկայացուցիչը, ընկեր Վ· Պարոնվարդ – եան, պիտի խօսի հետեւեալ նիւթի շուրջ, «Հայկական Դատը երէկ եւ այսօր» : *Սոյն ժողովին պիտի կատարուի նորեկ անդամ – ներու երդման արարողութիւնը :*

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ — ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Համա – Ջարսան – ճաղի Հայր· Մխիթեան : Այս չաբաթ ժա – մը 9ին, Պոմոնի Մ· Սահակ Մեսրոպ սրա – հին մէջ :

Հ· Ց· Դ· Սէն Լուի Նոր Սերունդի «Սիամանթօ» թատերախումբը, ղեկավա – րութեամբ Պ· Գրիգոր Փիլիկեանի կը ներ – կայացնէ Պերճ Պոշկանի

ՍՕՍ ԵՒ ՎԱՐԴԻԹԵՐ օփերէթը, 4 արար

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆ· Կ· Խաչի Լիոնի մասնաճիւղի տարե – կան մեծ պարահանդէսը, Պէրիյէ – Մի – լիէի չքեղ սրահներուն մէջ, յառաջիկայ Մարտ քսանին, չաբաթ գիշեր :

ՀԱՑԱՀԷՍ ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս կիրակի ժամը 16ին, հայկական ձէ – ռով ճաշնաւոր պատարագ պիտի մատուց – ուի Նօթրը տամ տը Փէրփէթիւէլ Սըքուռ, Անիէռի մէջ : (35 Ռիւ Ալպէռ 1) :

ՌԱՏԻՕ ՎԱՏԻԿԱՆԷՆ լսել հայկական ճաշնաւոր պատարագը, այս կիրակի ժա – մը 10ին, կարճ ալիք 31, 25, 19 մեթր· :

« ՅԱՌԱՋ »Ի ՄՕՏ

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ԳԻՐՔԵՐԸ.— ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԻՀԼԻՐԵԱՆԻ ՎԵՐՑԻՇՈՒՄՆԵՐԸ (առժամապէս ապառած) : Շուտով կը սառնանք նոր ապսպրանքը :

ՌՈՒԲԷՆԻ ՑՈՒՇԵՐԸ, 7 հատոր : Գինն 6000 Ֆրանք :

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ – ՆԵՐ (Ն· Ադոնց) , գինն 1000 Ֆրանք :

ՀԱՑԱՍՏԱՆԸ ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ՄՈՒՐՃԻ ՏԱԿ ԵՒ ԹՐՔԱԿԱՆ ՍԱԼԻ ՄԻՋԵՒ (Ս· Վրացեան) , գինն 500 Ֆրանք :

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ, (Ֆրանսերէնի թարգմանեց Լիւք Անուռ Մարսէլ, ուրիշ ժողովրդական բանաստեղծութիւններով) : Գինն 1000 Ֆրանք :

Թղթատարի ծախքը գնողին վրայ :

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Ֆ· Կ· Խաչի Լիոնի վարչութիւնը ցաւակցութիւն կը յայտնէ ընկերուհի Տիկին Մարիամ Նահապետեանի, եղբօրը կնոջ՝ Տիկին Եղսիկ Մանկիկեանի (Ամերիկա) մահուան առթիւ : Նաեւ ըն – կերուհի Տիկին Արշէթ Խաչատուրեանի, իր կնսրոջը Այրի Տիկին Մարիամ Խաչա – տուրեանի մահուան առթիւ :

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

THEATRE G. VERDI
56, Rue d'Alger, Marseille

Շաբաթ, 23 Յունուար ժամը 21ին

Նախաձեռնութեամբ ԱՐՄԵՆԻԱ երգչա – խումբին եւ մասնակցութեամբ Ֆ· Կ· Խա – չի, Բարեգործականի, Երիտ· Միութեան, Համազգայինի, Մչ· Միութեան, Վաս – պուրականի Հայր· Միութեան եւ Արե – նուշներու Միութեան :

Հրաւիրուած է յայտնի երգչուհի՝

ԱՐՓԻՆԷ ԱՐՂՈՒԻԹԵԱՆ

Ցայտադիր.— Ռախմանինով, Զայք – վսքի, Գռամա, Սէն Սանս, Կոմիտաս վրդ·, Ռ· Մելիքեան, Խաչատուրեան, Ալէմշահ, վ· Սարգսեան :

Հ· Մ· Մ·Ի ՀԱՒԱՔՈՅԹԸ

Ծրագրի վերամշակման առթիւ Փարիզի Հ· Մ· Մ·ը կազմած է ընկերահամակ – րական հանդիպում մը, 23 Յունուար չա – բաթ դիշեր ժամը 8·30ին Ազգ· Տան սրա – հին մէջ :

Կը հրաւիրուին բոլոր մարզասէրները եւ համակիրները :

Մուտքը ազատ է :

ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Մ·Թ· Կրթ· Ընկ· Սէն Շամոնի մասնաճիւղի :

Այս չաբաթ երեկոյեան ժամը 20·30ին : Քաղաքապետարանի սրահը :

Կը նախագահէ հայրենակից Ա· Քիւ – րէճեան :

Գեղարուեստական բաժինին կը մաս – նակցին, կաղանդ պապան իր աւանդական նուէրներով, Նոր Սերունդը հայերէն եր – գերով եւ արտասանութիւններով :

Մասնակցութեամբ ծանօթ դաշնակա – հարուհի Օր· Սաթենիկ Տէմիրճեանի :

Հայկական եւ եւրոպական պարեր, կէս գիշերէն մինչեւ լոյս :

Ընտիր նուագախումբ :

Առատ պիւֆէ, հայկական զանազան ա – ղանդերներ : *Մուտքը ազատ է*

ՀԱՆԴԷՍ ՏՕՆԱԾԱՌ

Կազմակերպուած Իսիի Խրիմեան գըպ – րոցի հոգաբարձութեան եւ Կ· Խաչի մաս – նաճիւղին կողմէ :

Այս կիրակի ժամը 15·30ին, գպրոցի սրահին մէջ : Խմբերգ, արտասանութիւն – ներ եւ պարեր աշակերտներու կողմէ :

Պիտի ներկայացուի «Փոքրիկ բարեսէր – ները» եւ «Թիւռնա» (հեւրիներու կեան – քէ) : Մուտքը ազատ է :

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՄԱՏԵՆԱԳՐԱԿԱՆ ՀԵՏԱՋՕՏՈՒԹԻՒՆ – ՆԵՐ, քննութիւն եւ բնագիր : Հատոր Ե· : Գրչեց Հ· Ներսէս Վ· Ակինեան : Վիէննա, Մխիթարեան տպարան 1953 : Գինն 5 դուլլ· Ֆրանք :

ԴԵՂԱՐԱՆ
SILVESTRE
46, Rue de Trévise, Tél. PRO. 86-41
Ազգ·Տունէն դէպի Լաֆայէթի անկիւնը
Լաւագոյն ընդունելութիւն վեր – պահուած է թաղիս հայ յաճախորդ – ներու :
Կը խօսուի նաեւ հայերէն :

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԵՒՐՈՊԱՑԻ Հ· Ց· Դ· Ուս· Միութեան ժողովը այս երկուշաբ – թի ժամը 21ին, սովորական հաւաքա – տեղին :

ՓԱՐԻԶ.— Հ· Ց· Դ· Եպիսկոպոսի կոմի – տէն ժողովի կը հրաւիրէ Քրիստափոր, Ռոստոմ, Աղբիւր Սերոբ – Մ· Եօթնեղ – բայրեան, Ռաֆֆի, Փոթորիկ խումբերու ԴԻՒԱՆՆԵՐԸ այս չաբաթ ժամը 20·30ին, քաֆէ տը լա Մեռի, (Փլաս ՍէնՍիւլփիս) :

ՓԱՐԻԶ.— Հ· Ց· Դ· Աղբիւր Սերոբ – եօթնեղբայրեան խումբի ընդհ· ժողովը այս չաբաթ ժամը 21ին, սովորական վայ – րը : Բոլորին ներկայութիւնը պարտաւո – րիչ :

ՍԱՐՍԷԼ.— Հ· Ց· Դ· «Վարդան» ենթա – կոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ Կու – սէնվիլի, Առնուվիլի եւ Սարսէլի բոլոր ընկերները, այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Մարսէլի ծանօթ հաւաքատեղին : Խիստ կարեւոր օրակարգ :

ԻՍԻ.— Հ· Ց· Դ· Զաւարեան կոմիտէի ժողովը այս չաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Արմէնեան սրահը : Կարեւոր օրակարգ : Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պար – տաւորիչ :

Ֆ· Կ· Խաչի Իթալիի մասնաճիւղին ընդհ· ժողովը եւ պասախօսութիւնը, այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին, Ֆանթիի պա – րոցին սրահը : Ներկայ կ'ըլլայ կեդր· վարչութեան ներկայացուցիչը : Կը հրա – ւիրուին ընկերուհիները եւ համակիր – ները :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Որբերու Օգնութեան Մարմնի (փարի – զահայ Տիկնանց Միութիւն) մանկանց ծպտեալ հանդէսը Փետր· 28ին, 8 ռիւ Ֆռանսուա Մէզօն տէ Սանթրօի դեղե – ցիկ սրահներուն մէջ, ժամը 15էն 21 :

ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՏՈՒՆ

ՀԱՐԻՒՐ աւելի հայ ծերեր, պատս – պարուած Անթիլիի եւ Մոնմորանսիի մեր ծերանոցներուն մէջ, կ'օգտուին Փարիզի Հայոց Աղքատախնամ ընկերութեան հո – գածութենէն : Ընկերութիւնը միեւնոյն առեն կը հսկէ անոնց ֆիզիքական եւ բա – րոյական կենցաղին՝ ջանալով առեղծել մթնոլորտ մը ուր կարելի ըլլայ իրենց ա – պահովել երջանիկ ծերութիւն մը :

Մեր ծերունիները ուրախութիւնն ունին վայելելու հասարակութեան գուրգուրան – քը որ կ'արտայայտուի այցելութիւններ – րով, եւ նուիրատուութիւններով :

Աղքատախնամը իրեն պարտականու – թիւն կը համարէ չնորհակալութեան մաս – նաւոր նամակներ ղրկել իւրաքանչիւր նը – ւիրատուին, բայց հաճելի է իրեն համար անոնց անուններու առաջին ցանկ մը հրա – տարակել հոս եւ իր չնորհակալութիւն – ները յայտնել ամէն անոնց որոնք սրտա – բուխ նուէրներ ըրին պատապարեալնե – րուն :

ՅՄԲ.— Ցանկերը պիտի հրատարակ – ուին յաջորդաբար :

ԿԱՐԻ ԵՒ ՁԵՒԻ
ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ
45 տարուան փորձառութիւն եւ լաւա – պոյն վկայականներով :
ACADEMIE DAYDOU
12, Rue Lafayette, Paris (9e)
Métro : Chaussée d'Antin
Եւ թղթակցութեամբ :

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
HOTEL GEORGE V-ի
ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ, ԿԻՐԱԿԻ 31 ՅՈՒՆՈՒԱՐ ԺԱՄԸ 16ԷՆ 24
ATTRACTIONS
MAIK THOMAS, Basse chantante, é – mouvant interprête de chansons russes et de négro-spirituals.
Mlle GENIA GANIKA, dans des danses originales du folklore polonais.
Ընտիր նուագախումբ : Խնդրուի տեղի չտալու համար կը խնդրուի այժմէն ապա – հովել սեղաններն ու տոմսերը՝ Դիմելով Պ· Պ· Ա· Աճէմեանի՝ PRO· 03–19
ՆՈՒՊԱՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի TRU· 47-48
կամ Փարիզի եկեղեցւոյ դիւանին ELY. 67-03

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
Gros, Demi-Gros
Գուլպայ, մի – պա, ներքին ձերմա – կեղէններ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՏՇԱԽՈՐ Գի – ՆԵՐՈՎ, :
Ձեր գիները
Articles polichinelles-ի համար :
Միակ հասցէն՝
BONNETERIE BEAUBOURG
227, Rue St. Martin, PARIS (3e)
Tél.: ARC. 66-50

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. Հատը 12 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ
24
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
DIMANCHE
24 JANVIER
1954

20ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7277 30e ANNEE | ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2688

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՓՈԽԱՆ ՈՂԲՈՒԿՈՂԻ

Ոչ մէկ առեն այնքան ողբուկոծ լսեր էինք նոր սերունդի օտարացման մասին որքան վերջին տարիներու ընթացքին :

Ահազանգը նոյն սաստկութեամբ հնչեց Եւրոպայի թէ Ամերիկայի մէջ : Եւ դեռ կը հնչէ, յաճախ յուսակտուր չեշտով առ – նելով :

Միեւնոյն առեն ծրագիրներ կը պար – զուին : Տեսութիւններ եւ թելադրութիւն – ներ :

Այս բոլորը էրած սրտի մխիթարանք են, եթէ զործի առուներ չբացուի խօսքի ջրվէժին դիմաց :

Հարցը այնքան ծեծուած, հասունցած է որ, ամէն բանէ առաջ լուրջ աշխատանք եւ յանձնառութիւն կը պահանջէ :

Աւելի քան երբեք ժամանակն է որ պար – տականութիւններ ստանձնենք, փրկու – թեան ցանցերը բազմապատկելու, տեա – կանացնելու համար :

Նիւթական միջոցներն ալ երբեք մեր կարողութենէն վեր չեն : Կը բաւէ որ դի – տակցութիւնը չզակսի :

Անցեալ տարի Հիւս. Ամերիկայի մէջ սկսած չարժումը բաւական զոհացուցիչ արդիւնքի մը յանգած է, ինչպէս կը հա – տատէ Կրթական Ցանձնախումբը :

Երկի չահեկան տեղեկութիւններ հրա – տարակած էինք ցարդ կատարուած աշ – խատանքի մասին :

Անցեալ Սեպտեմբեր – Հոկտեմբերէն սկսեալ դպրոցներ եւ դասընթացքներ բացուած են 16 հայաչատ քաղաքներու մէջ, չափահասներու եւ փոքրերու հա – մար : Տեղ – առ՝ մէկէ աւելի (Նիւ Եորք՝ չորս թաղերու մէջ) :

Եւ դեռ ուրիշներ ալ պիտի բացուին, յարմար չէնքերու մէջ :

Անշուշտ այս բոլորը բաւական չեն, հե – զեզը կատեցնելու համար :

Գործը կը պահանջէ անոպատ եռանդ եւ յարատեւութիւն : Կը պահանջէ նաեւ զո – հողութիւն եւ զործակցութիւն, առանց վերապահութեան :

Ջեռնարկին յաջողութեան համար նոյն – քան պատասխանատու են ծնողները :

Անո՛նք պիտի լրացնեն դպրոցին պակա – սը, սրելով մայրենի լեզուին եւ զրակա – նութեան ճաշակը եւ ցոյց տալով դպրոցի ճամբան :

Չի բաւեր տղուն զլուխը լեցնել, բա – լով թէ կարնեցի է, Մալաթիացի, Խար – բերդցի, Սերաստացի, Վանեցի կամ Տա – րօնցի :

Մեծն Տիգրանը, Քաջ Վարդանը, Անդ – րանիկը, Մուրատը կամ Գէորգ Զավուշն ալ չեն կրնար որեւէ ազդեցութիւն զոր – ծել, եթէ տղան Հայոց պատմութիւն եւ աչխարհագրութիւն սորված չէ :

Ամերիկայի մէջ կատարուած աչխա – տանքին դիմաց, երբ ակնարկ մը կը նե – տենք մեր զաղութին վրայ, հորիզոնը կը մթագնի :

Ոչ մէկ արտակարգ, չօշափելի աչխա – տանք, տարիներէ ի վեր :

Երբեմն կազդուրիչ տեղեկութիւններ կը հասնին չատ համեստ զիւղախումբերէ կամ թաղերէ :

Եթէ վիճակագրութիւն մը կազմուի, պիտի տեսնէք թէ « ի միջի այլոց » փոքճ մըն է որ կը կատարուի յանուն սերունդի փրկութեան, եւ ոչ թէ հիմնական աչխա – տանք մը :

Ընդհանուր խորհրդակցութիւն մը ան – զամ կատարուած չէ, զոնէ տեղեկու – թիւններ քաղելու համար :

Կապոյտ Ծովը տարիներէ ի վեր դպրոց – ներ եւ դասընթացքներ կը պահէ, յանձն առնելով ամէն զոհողութիւն :

Փարիզի եկեղեցին ունի Կրթական Մար – մին մը, իրեն յատուկ դպրոցներով : Բա – ցեզործականը, կոչումով մեկենաս, զար – ձած է մրցակից :

Բոժոժները կը հնչեն, բայց կարաւանը հազիւ տեղէն կը չարժի : Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՋՈՐՍԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԸ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ ՎԱՂԸ

ԼՈՑՄ ՄԸ ՊԻՏԻ ԾԱԳԻ

Վաղը, երկուշաբթի, 25 Յունուար, *հանդիսաւորապէս կը բացուի Ջորսերու խորհրդաժողովը Պերլինի արեւմտեան չր – ջանին մէջ :*

Քաղաքին երկու մասերն ալ մեծ պատ – րաստութիւններ տեսած են այս առթիւ : Թղթակիցներ կը պատմեն թէ չատ մը չէնքեր ներկուած եւ բարեզարդուած են : Պանդոկները խճողուած են : Պատուիրակ – ներէն զատ, աչխարհի բոլոր մասերէն թղթակիցներ հասած են կառախումբերով եւ օդանաւերով : Հեռաձայնի ցանցը վե – րահաստատուած է քաղաքին երկու չէզ – ջանները միջեւ : Բացառիկ միջոցներ ձեռք առնուած են ապահովութեան հա – մար : Եւ աւելի պիտի խստանան վաղուընէ սկսեալ : Թէեւ երկու կողմերն ալ միեւ – նոյն պատրաստութիւնները տեսած են, բայց մեթոտի եւ ճաշակի տարբերութիւն – ներ կան : Այսպէս, արեւելեան Գերմանիոյ կառավարութիւնը արդիլած է Պերլին եւ չրջակաները երթալ : Պիտի արտօնուին միայն անոնք որ զործ ունին ինչպէս ա – մէն օր :

Մօտաւորապէս հազար թղթակիցներ հասած են Պերլին, ինչ որ աննախընթաց կը համարուի : Նոյն իսկ Պերլինի արեւ – մտեան չրջանին պաչտպանութեան ատեն, երբ քաղաքին պարենաւորումը օդանաւով կը կատարուէր այնքան բազմաթիւ թղթա – կիցներ չկային : Այս թեւէն դուրս կը մը – նան արեւելեան Եւրոպայի եւ Ս. Միու – թեան թղթակիցները եւ լրագրողները : Թէեւ չորս պետութեանց կողմէ արտօնա – դիրներ տրուած են արեւմտեան Պերլինի մէջ, բայց յայտնի չէ թէ թղթակիցները պիտի կրնա՞ն քաղաքին արեւելեան չէր – ջանը մտնել, երբ ժողովը հոն փոխադրը – ուի, յառաջիկայ չաբթու : Արեւմտեան պետութեանց պատուիրակները որոշած են տեղեկութիւններ հաղորդել ամէն իրի – կուն, խորհրդաժողովի մասին :

× *Անգլիոյ պաչտօնական չրջանակները թերահաւատ են խորհրդաժողովին յաջո – ղութեան մասին, բայց դլխաւոր թերթերը լաւատես կ'երեւան : Կը կարծուի թէ ա – րեւմտեան պատուիրակութիւնները կարե – լի պիտի փորձեն, համաձայնութեան մը յանդելու համար : Օրակարգի ամէնէն հր – րատապ խնդիրը դերմանական հարցն է, եւ եթէ յաջողին կարդադրել զայն, ճամ – բուն կէսը կտրած պիտի ըլլան : Անչուշտ սակարկութիւնները երկար պիտի տեւեն :*

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ԱՒՍՏՐԻԱ

Արեւմտեան Գերմանիոյ վարչապետը, Տօքթ. Ատընաուըր կոչ մը ուղղեց Ջորս Մեծերուն, խնդրելով « ազատութիւն, միութիւն եւ խաղաղութիւն » պարգեւել Գերմանիոյ : Այս կոչով, որ կարզացուե – ցաւ լրագրական ասուլիսի մը մէջ, վար – չապետը կը յայտարարէ թէ բոլոր Գեր – մանները « բնական եւ աստուածատուր ի – րաւունք մը կը նկատեն միութիւնը՝ խա – ղաղութեամբ եւ ազատութեամբ : Ամբողջ դերման ժողովուրդը պատերազմէն վերջ աքնեցաւ անընդհատ, իր ճամբան դտնե – լու համար նացիական դիկտատուրային ձգած քաոսին մէջ, խաղաղութեամբ եւ ա – զատութեամբ » :

× *Պերլին աւստրիական պատուիրա – կութիւն մը կը դտնուի, առանց պաչտօ – նական հանդամանքի : Այդ մարմնին նա – խագահը ծանուցագիր մը ուղղեց չորս մեծ պետութեանց, խնդրելով որ Աւստ – տրիան ալ ուղղակի մասնակցի խորհրդա – ժողովին, հաչտութեան դաչնագիրը կրն – քելու համար : Եթէ Մեծերը հաւանութիւն յայտնեն, Պերլին պիտի երթայ արտաքին նախարարը, Պ. Ֆիկլ :*

Աւստրիոյ վարչապետն ալ ճառ մը խո – սելով ըսաւ թէ « չափազանց լաւատեսու – թեամբ » կը սպասեն խորհրդաժողովի արդիւնքին : « Աւստրիան չատ անգամ յուսախաբ եղաւ եւ տակաւին համոզուած չէ թէ զոհացում պիտի զտնէ հաչտու – թեան դաչնագրին կնքումով » : Վարչա – պետը այս առթիւ հերքեց խորհրդային մամուլին այն մեղադրանքը թէ Գերմա – նիան եւ Աւստրիան նորէն պիտի միանան : « Ոչ Գերմանիոյ, ոչ ալ Աւստրիոյ մէջ նոր « անչլուս » մը կ'ուզեն » (կցում) :

Եուկոսլաւիան չատ կը հետաքրքրուի աւստրիական դաչնագրով : Նոյն իսկ կ'ու – զէ պատուիրակ մը ղրկել Պերլին :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՔԻՉ ՄԸ ԿԱՐԳ – ԿԱՆՈՆ

Երբեմն տրտունջներ կը լսենք.

— Ցաւակցութիւն մը ղրկեր էի, չտպ – ուեցաւ ...

— Մեր շնորհակալիքը կրճատեր էիք ...

— Մեր հանդէսին ազդը ուշացաւ ...

— Մեր երեկոյթի մասին բան մը չգրե – ցիք ...

Հիներն կ'ըսէին.— Ձա՛րկ, բայց մտիկ ըրէ :

Ուրեմն, բանի մը լուսաբանութիւններ :

Ձափ ու սահման չունին ցաւակցութիւ – ները, շնորհակալիքները եւ ուրիշ արտա – յայտութիւններ, վճարովի ըլլան թէ ազ – գասիրաբար տպուած :

Հանդէս մը կը սարքուի : Օրուան նա – խագահը իր փակման խօսքին մէջ հրապա – րակաւ շնորհակալութիւն կը յայտնէ բո – լոր անոնց որ նպաստած են յաջողութեան, բանախօսէն մինչեւ արտասանողը, երգո – ղը, նուագողը, նուիրատուն եւ ... ծափա – հարողը :

Անհրաժե՞շտ է որ հրապարակային շնորհակալիք մըն ալ տպուի, թերթերու մէջ :

Բացառիկ պարագաներ միշտ ալ նկատի կ'ունենանք : Բայց, պէտք չէ ամէն բան աժանցնենք :

Մի մոռնար որ Եւրոպա կը բնակիիք եւ թերթն ալ Փարիզի մէջ կը հրատարակուի :

Նոյնը՝ ցաւակցութեանց համար :

Բացի մասնաւոր պարագաներէ, ան – հրաժեշտ չէ որ իրարու հետեւին, անհա – տական ցաւակցութիւններ ալ ղրկելու համար :

Ամէնէն համեստ հանգուցեալն ալ զլ – խու վրայ տեղ ունի, երբ հանրային ծա – ռայութիւն մը մատուցած, դեր մը կա – տարած է եղերական պարագաներու մէջ :

Ցաճախ մեռնողը դրացի մըն է : Դրկից – ները անձամբ կ'երթան, կը մխիթարեն : Չի՞ բաւեր :

× Նուէր մը կը ծանուցուի թերթով : Քանի մը օր վերջն ալ ստացումը կը ծա – նուցանեն շնորհակալիքով :

Աւելի լաւ չէ՞ ստացագիր մը ղրկել նը – իւթատուին :

× Հանդէսներու ազդերը կը հրատա – րակուին թուականի կարգով :

Երբ «կը խնդրուի նկատի առնել»ը յայ – տարարուած է, կը մնայ սպասել թուա – կանին, եւ մանրամասնութիւնները տպել մէկ շաբաթ առաջ, եթէ նախապէս նըշ – դուած չէ թէ ե՛րբ եւ քանի անգամ պիտի հրատարակուի :

Կիրակի օրերը կը ջնջուին այս կամ այն հանդէսին ազդերը կարգ մը արուարձան – ներու եւ գաւառական խաղաքներու հա – մար, նկատելով որ թերթը երկուչաբթի կը հասնի :

Քանի մը խօսք ալ հանդէսներու նկարա – գրութեան, յայտագրման եւ ուրիշ պարա – գաներու մասին : ՎԱՀԷ

ՖՐԱՆՍԱ ԾԱՆՈՒՑԱԳԻՐ ՄԸ ՈՒՂՂԵՑ ՍՊԱՆԻՈՅ

Կառավարութիւնը « վճռական եւ ճչզը – լուա » ծանուցագիրը մը ուղղեց Սպանիոյ, բողոքելով սպանիական Մարոքի մարդ – պանին՝ զօր. Վալինոյի հակաֆրանսական ճառին դէմ զոր հրատարակեր էինք երէկ :

Աւելի օր երկու անդամ նախարարական ժողով զումարուեցաւ, քննելու համար այս խնդիրը : Միեւնոյն առեն զօր. Ֆը – րանքօ իր նախարարները նիստի հրաւի – րած էր, իրրեւ օրակարգ ունենալով սպա – նիական Մարոքի վարչաներուն եւ ցեղա – պետներուն հանրագրութիւնը, որ կը պա – հանջէր անջատել սպանիական Մարոքը եւ խնամակալ նշանակել խալիֆան, Մուլայ Հասան : Ֆրանսական Մարոքի մէջ մարդ – պանը՝ զօր. Կիյոմ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Սուլթանին հետ, որ զարձեալ բողոքեց սպանիական Մարոքի երեւելի – ներուն ցոյցին դէմ եւ Ֆրանսայի աչակ – ցութիւնը խնդրեց, պահպանելու համար Մարոքի հողային ամբողջութիւնը : Ջօրա – վարը անհրաժեշտ հաւաստիքները տուաւ :

Ֆրանսական ծանուցագիրը մանաւա – րապէս կը բողոքէ զօր. Վալինոյի ճառին դէմ, որ կ'ըսէր թէ Ֆրանսա խախտած է միջազգային դաչնագիրները, զահընկէց ընելով Սուլթան Մոհամմէտ պէն Եուսէ – ֆը եւ անոր տեղ զահ բարձրացնելով Մու – լայ պէն Արաֆան : Մարոքի սուլթանը ըս – կզբունքով կրօնապետն է ամբողջ երկրին : Նոր Սուլթանին զահակալութենէն ի վեր սպանիական չրջանին Մարոքցիները կը

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱԿԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՑՈՑՑ ՄԸ ՄԱՏՐԻՏԻ ՄԷՋ

ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐ ԿՐ ՔԱՐԿՈՑԵՆ

ԱՆԳԼ. ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆԸ

Ուրբաթ օր երկու հազար ուսանողներ բուռն ցոյց մը կատարեցին Մատրիտի անգլ. դեսպանատան դէմ, պահանջելով որ Սպանիոյ յանձնուի Ճիպրալթարը : Այս առթիւ քարկոծեցին դեսպանատունը : Ու – րիչ երեք հազար ուսանողներ ալ յարձա – կեցան Սեվիլլայի անգլ. հիւպատոսարա – նին վրայ, քարեր եւ նարինջներ նետելով եւ պատուհաններ խորտակելով : Քոլոմ – պա եւ Մալակա քաղաքներուն մէջ եւս ու – սանողները ցոյց մը կատարեցին, հայրե – նասիրական երգեր երգելով եւ հականգ – լիական նշանախօսքեր արտասանելով : –

Անգլ. կառավարութիւնը որոշեց բողո – քագիր մը ուղղել : Մատրիտի ցոյցը սար – քած էին համալսարանին ուսանողները : Երբ դլխաւոր պողոտան իջան, կ'ազազա – կէին,— « կեցցէ Ֆրանքօ : Ճիպրալթարը մերն է » : Ուսանողները խլեցին ոստիկա – նական չղթան որ կը պաչտպանէր անգլ. դեսպանատունը եւ սկսան քարկոծել : Ոս – տիկանութիւնը ի վերջոյ յաջողեցաւ բի – բերով ցրուել ցուցարարները : Ուսանող մը խոյս տալով դեսպանատուն առաջին յարկին պատշգամը բարձրացաւ եւ սպա – նիական դրօշ մը պարզեց պատուհանէն : Իր ընկերները իրենց ուսերուն վրայ առին տարին զինքը : Ուսանողները նոյն օրը նա – մակ մըն ալ ուղղած էին անգլ. դեսպա – նին, բողոքելով Էլիզապէթ Թագուհիին Ճիպրալթար այցելութեան դէմ : Նամակը հրատարակուեցաւ թերթերուն մէջ :

Սպանիա տարիներէ ի վեր ետ կը պա – հանջէ Ճիպրալթարը զոր Անգլիոյ ձգած էր 1713ին : Նախապէս ալ հականգլիական ցոյցեր կատարուած են : Եթէ Անգլիա ձգէ այդ ռազմավարական դիրքը, Սպանիա ան – պիտի դառնայ Ճիպրալթարի նեղու – ցին երկու ափերուն : Թանճէրի միջազգա – յին քաղաքը եւ սպանիական Մարոքը եւ – րոպայի վրայ կը նային նեղուցին ափրիկ – եան ափէն :

× *Վերջին լուրերու համաձայն, Ֆը – րանսայի դէմ ալ ցոյցեր կը պատրաս – տուին Սպանիոյ մէջ : Տարակոյս չկայ թէ զօր. Ֆրանքօ անուղղակի կը քաջալերէ Մարոքի սպանիական չրջանին երեւելի – ները :*

ՈՂՋՈՅՆ ԱՐԱՆՑ ՀԱՑԿԱՋԱՆՑ

•

Ջա՛յնդ ...

Ջայնդ կը լսե՞մ արդէն :

Ա՛յսքան մօ՞տ, ուրեմն : Ականջ կը դնեմ՝ չունչս բռնած, աչքերս լայն բացած, մինչ սիրտս կը բաբախէ ու կը թափահարէ թաչնիկի մը պէս : Մի՛թե կ'երկայ Քու – չակի տակը :

Ան առաւօտուն լուսուն ձայնըն գայ գար–
նան ձագերուն ,
Ա՛յ իմ փոքրիկ ձագեր , ձայն ան ունուշ է
ֆանց ամէնուն
Ձայնիկն ակնռվս ընկաւ , չի դադրիր ա –
չերս ի լալու :

Ով դուն որ կը ճռուողես ծիծեռնակի պէս , ո՛վ դուն որ զարուն կը բերես , բոյն կը չինես եւ երդիք կը ծաղկազարդես ամէ – նուրեք ,— ահա եկայ եւ գոյ քեզ : Վա – րադոյրին եռեւը կանդնած հրճուադին , կը խմի՛մ , կը խմի՛մ , ա՛յնդ կը խմեմ , բայց անօրինակ դող մը կ'ար – դիւէ ինձ վերցնել վարագոյրը , բանալ պատուհանը եւ ողջունել քեզ : Ուս – ա՛ի , կ'ըսեմ , ինձ .— Զօրացի՛ր , զօրացի՛ր , մենաւոր ճպուռ , ո՛վ դուն որ երդեցիր կարօտն արեւին , դիշերահամ լուսինը դաշտերուն , ամառնանա՛յը մարդոց եւ իրերուն , պահիկ մըն ալ համբերութիւն՝ որպէսզի խառնուիս , միախառնուիս հա – րազատ տարրիդ հետ : Հերիք յանդիմա – նեցիր ինքզինքդ , թէ տմարկացար ու սրսը– փացիր հիւսիսի մշուշին մէջ , թէ դալկա– ցար ու թօչնեցար արեւմուտքի դիւահար աւուերներուն մէջ : Ահաւասիկ այն զոր կորնչուցեր էիր , զոր կը փնտռէիր , զոր կարօտցեր էիր ,— ահա , վերջապէ՛ս , ահա քու հարազատդ :

Ջօրացի՛ր , սիրտ իմ , զօրացի՛ր :

Վարագոյրը կը պողպէ լոյսին մէջ , կը դառնայ լեզուակազմն , յետոյ եղրեւանիի գոյն , յետոյ վարդի գոյն :

Քու ձա՛յնդ է դարձեալ , կարծես չա – րական , կարծես մեղեդի : Ո՛ւնկ որ կը փրփրի կրակին վրայ , արե՛ւ , որ կը հա– լի ջուրերուն վրայ :

Ինձի կը թուի թէ փողոցն ի վեր , ան – տառ մըն է որ կը խօսի , հեռաւոր անտառ մը՝ ուր կ'ապրին աստուածներն Հայկա – զանց : Ինձի կը թուի , նաեւ , թէ ջրվէժ մըն է որ կը շառաչէ , ջրվէժ մը ուր հա– ւերժահաճոյքներուն էջքը , կայթելով եւ ոս– տոստելով , անդուլ պատառ մը կը ձե– ւացնէ՝ միացնելու համար , ինչպէս էր երբեմն , երկնանուշներու բնակավայրը Արարատեան աշխարհին :

Ու կ'ըսեմ .— խօսէ՛ , խօսէ՛ , ո՞վ դուն աշխարհի սիրելագոյն էակներուն ամէ – նէն սիրելին , ազգական Աստուծոյ , փեսայ յաւիտենականութեան :

Ցետոյ վարագոյրին ծայրը կը վերցնեմ երկիւղածութեամբ : Ցուզումս կը բար – ձրանայ , դողս կը աստիճանայ , — հիմա

ՄԻՔԱՅԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ

ՄԱՀՈՒԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆՔԻՆ ԱՌԹԻՒ

Բ.

Նախորդ յօդուածովս սկսած իր դիմա– նկարը ամբողջացնելու համար , քանի մը գիծեր եւս , յետոյ անցնելու համար Վա – րանդեանի կենսագրութեան :

Շատ տարիներ առաջ կարդացած էի Փօլ Պուրժէի դեղեցկահիւս վէպերէն «Փիլի – սոփային Աչակերտը» : Հոդ նկարագրուած խմաստասէրին կենդանի տիպարը , կեան– քի մէջ դտած էի Վարանդեանին վրայ : Ու ինչ հակադրութիւն : Ինք որ իր ար – ուեստագէտի խառնուածքովը եկած էր աշխարհ , կազմաւորուած , թրծուած իբ– րեւ խաղաղութեան առաքեալ մը , եղաւ մեր ամէնէն դործօն , մարտնչող կազմա – կերպութեան՝ Հ . Ց . Դաշնակցութեան ռեսպարանն ու կեդրոնական դէմքերէն մին :

Փօլ Պուրժէն երբ կը ներկայացնէ իր փիլիսոփան , կուտայ ճշդապահութիւնը իր տիպարին , որ ամէն օր , նոյն ժամուն , կ'անցնի որոշ փողոցի մը մէջէն : Վարանդ– եան , 1925էն մինչեւ 20 , կ'ապրէր Սէն Միշէլի Քաղը , յետոյ երթալ հաստատ – ուելու համար Փասի՝ իր պաշտած Ահա – րոնեանին բնականը :

Ուրեմն Սէն Միշէլի պողոտայէն ամէն օր , նոյն ժամուն , նոյն հագուստով , դա– ւադանը ձեռքին , եւ անութին տակ ալ որ– ցակ մը թերթերով անցնելը կը տեսնէի Վարանդեանին :

պիտի տեսնեմ քեզ , պիտի ողջագուրեմ քեզ , պիտի համբուրեմ քեզ :

Եւ հոգիս կը լեցուի յորդառատ թրթիռ– ներով : Կարծես թէ կը թրթռան Հայկա – զանց լեզուին բոլոր տեղնաշարերը հոդ – ւոյս մէջ :

Օ՛ Գերագոյն պահ :

Շրթներս կը բացուին , շրթներս կը չարժին , ու լեզուովը , զոր դուն կը խօ – սես , ո՛վ յաւերժանուշ , ահա կ'աղաղա – կեմ քեզի :

Քեզի որ կը չտապես առտուան բարի – լոյսին մէջ , քեզի՝ որ կ'երթաս դպրոց , քեզի՝ որ կը մտնես չուկայ , քեզի՝ որ կը վաղես գործարան , քեզի՝ ծովերու վրայ թէ ցամաքի վրայ , քեզի՝ տաղնապի մէջ թէ երանութեան մէջ , քեզի՛ որ կ'աղօ – թես , քեզի որ կ'աշխատիս , քեզի որ կ'եր– գես , քեզի որ կը հաւատաս տակաւին , ա– հա կ'աղաղակեմ քեզի .

— Կը սիրե՞մ քեզ , ո՛վ հայերէն խօսող բազմութիւն՝ սուրբ հայութիւնս իմ , կը սիրե՞մ քեզ , ժողովուրդ Հայոց , ողջո՞յն մականուանելոյդ՝ Հայկազանց , ու թոյլ տուր ինձ , Աստուծոյ լոյսին մէջ որ կը բացուի ահա , երդնուլ եւ , ձեռքս դրած դարերու մեր ուխտին վրայ , ըսել թէ հա– ւատարիմ պիտի մնամ քեզի ընդմիշտ :

ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Պէյրութ , 28 Դեկտ . 1953

Պարզ է , քանի որ հայկական կեանքին ամէնէն հեղինակաւոր եւ հանրածանօթ դէմքերէն էր , ու մանաւանդ կապերը ու– ժեղ էին միջազգային անուանի պետական առաջնորդներուն հետ , տարակուսանք չէր վերցներ թէ , Վարանդեան պիտի ապրէր կեդրոնական պանդոկներէն , կամ կեդրո– նական բնակարանի մը մէջ : Այդպէս կար– ծողներէն մին ալ ես էի : Բայց ապչեցայ՝ երբ երեկոյ մը պէտք եղաւ իրեն ներկա – յանալ :

Հասցէն ձեռքս , նախ փնտռեցի մեծ փո– ղոցներուն մէջ իր պանդոկը : Անցորդներ մատնանչեցին երկրորդական , ու վերջն ալ երրորդական ծուռ ու մուռ փողոցներ՝ կեդրոն Սէն Միշէլէն բաւականին հեռու , որուն չատ համեստ մէկ պանդոկին նոյն– քան ալ համեստ սենեակին մէջ դտայ Վա– րանդեանը : Երբ ներս մտայ , դլուխը հա– կած կը դրէր :

Գրքերու դէզեր կային աթոռներուն , անկողնին ու դրասեղանին վրայ , իսկ քիչ անդին ուրիշ պզտիկ սեղանի մը վրան ալ samovarն ու քովիկը հաց ու պանիր :

Նախ չհամարձակեցայ մտնել ներս : Մնացի կանդնած դրան առջեւ : Տեղ չկար : Գետինը թափած էին անհամար թուղթեր : Երբ ներս մտայ , թեւովը հրեց էջ մըն ալ դեպին : Ինչպէս որ պտղատու ծառը թօթ– ուած պահուղ բերքը կը թափի դետինը , այդպէս ալ Վարանդեանին դրած , ար – տադրած պահուն , թուղթերու էջերը հա– տիկ հատիկ կ'իջեցնէին տախտակամածին : Ու վերջապէս երբ տեղաւորուեցայ , ըսաւ .

— Սպասէ քիչ մը , նախ հաւաքեմ «Կայ– ծեր»ս :

Այդ օրուան արտադրած մտքի բերքն էր : Մատիտով դրուած 35–40 էջ ձեռագիր :

Այդ պահուն թափանցեցի դալանիքին , թէ Վարանդեան ինչպէս կրցած էր , իր կեանքի համեմատաբար կարճ տեւողու – թեանը — մեռաւ 62 տարեկանին — ար – տադրել այդքան լեռնակուտակ գործ :

Արդարեւ , իր տպադիր աշխատութեանց թիւը կը հասնի մօտաւորապէս քսանի , ա– ռանց հաշուելու պարբերաթերթերու եւ օրաթերթերու մէջ փռուած երկարաչունչ դրուածները , զորս եթէ խնամօտ ձեռք մը հաւաքէ , նուազագոյն վեց–հօրէ հա – տորներ կրնան ձեւացնել :

Վերջին անդամ պինդը տեսայ Փասի , Ա– հարոնեանի մօտ : Կը տառապէր չնչադդե – լութենէ , ու մանաւանդ արեւին պակա – սէն : Կ'ըսէր .

— Ձեմ տագնար , ինձի պէտք է մեր երկրին կենսատու արեւը , որպէսզի վե – րադտնեմ քայքայուած առողջութիւնս :

Նոյն տարուան ձմեռը իջաւ Մարսէյլ ու չվերադարձաւ այլեւս :

Միքայէլ Վարանդեան , իր բուն անու– նովը Ցովհաննէսեան , ծնած էր Ղարաբա– ղի Վարանդա գաւառի Քեսթուկ գիւղը , 1872ին : «Վարանդեան»ը կեղծ անուն մըն էր , յարմարցուած՝ իր ծննդավայր «Վա– րանդա»էն :

Իր նախնական եւ երկրորդական կրթու– թիւնը ստացած էր ծննդավայրին մէջ , իսկ բարձրագոյնը՝ Երեւան : Նախ ժրնեւ , ուր հետեւեցաւ ընկերային գիտութեանց , ուր հետեւեցաւ ընկերային գիտութեանց , նոյն նստարաններուն վրայ իրեն դասըն– կեր ունենալով մեղի ծանօթ դէմքերէն Գ. Խաժակն ու պրոֆ . Տատոմեանցը :

Զգոհանալով Ժնեւցիոյ համալսարա– նէն քաղածովը , կ'անցնի Գերմանիա եւ հոն կը հետեւի նոյն ընկերային գի– տարժեքով կը հետեւի նոյն ընկերային գի– տութեանց , սկիզբները տարուած մարքս– տութեամբ : Հոդ համա – ման վարդապետութեամբ : Հոդ համա – ման վարդապետութեամբ : Հոդ համա – լսարանական մթնոլորտին կը սկսի աչ – խատակցիլ ընկերվարական անուանի տե – սաբան Կարլ Կաուցկիի թերթին , գերմա – ներէն , տտորագրելով կուռ նիւթեր նոր դարթնող ընկերվարութեան չուրջ :

Ինք խառնուածքով մօտիկ առաւելապէս լատին մշակոյթին , Գերմանիայէն կուգայ Փարիզ , ու երբորդ անդամ ըլլալով , նո– րէն կը նստի համալսարանական նստա – րաններուն վրայ , այս անդամ Սոռպոն , ուր մինչա կը հետեւի ընկերային գիտու – թեանց :

1900էն 1911 նշանակելի չրջան մըն է հայ քաղաքական մտքին կատարած աչ – խատանքները քննելու տեսակէտէն : Եւրո– պական մայրաքաղաքներու մէջ ցանցառ է մեր մտաւորականութեան թիւը , հապա տասնեակ մը : Չկար նոյնպէս հայկական դաղութ , բայց Քրիստ . Միքայէլեան , Ա– հարոնեաններէն մինչեւ Վարանդեաններ , այս օտար ափերուն վրայ , փոխանակ օ – տարանալու՝ ընդհակառակն հայացուցին իրենց չրջապատը : Բլէմանտոյէն մինչեւ Ա . Ֆրանս , Ժոռէսէն մինչեւ Լոնդոներ , Հայկականդատի համար բարձրացած հա– մակրական արտայայտութեանց դլխաւոր խթանը հանդիսացան մեր այդ ընտրեալ մտաւորականները :

Եթէ չեմ սխալիր , 1909ին էր որ Ժոռէս հիմնեց «Իւմանիթէ»ն , այժմ համայնա – վարներու պաշտօնաթերթը : Վարանդեան եղաւ անոր առաջին աշխատակիցներէն մին : Հոդ եւս գրած է չէնդոլ յօդուածներ ընկերվարութեան մասին :

Հ . Ց . Դաշնակցութեան հիմնադրման թուականն է 1890ը : Վարանդեան կու – սակցութեան չարքերը մտաւ քանի մը տարի վերջ , 1893ին : Ուրեմն առաջին ան– դամներէն էր : Մինչեւ մահը մնաց Դաշ – նակցական :

Իսկ 1900ին ամուսնացաւ Ժրնեւի մէջ Օր . Յանդամիրեան անուն գաղափարա – պաշտ ուսանողուհիի մը հետ : Ունեցած է երկու աղջիկ զաւակ , մին ներկայիս բժշ– կուհի :

Իր կեանքի ընկերը մեռաւ Թոքախտէ , նախորդ ընդհ . պատերազմի վաղորդայ– նին : Իր մայրն ալ վախճանեցաւ չիմարա– նոցի մը մէջ 1925 թուականներուն : Ու – րեմն իր ընտանեկան սիւները խորտակուած , այլեւս հաճոյք ու հանգիստ չէր մնացած , ու կը տանէր երերուն կեանք մը այն օրե – րուն՝ երբ հանդիպումներ կ'ունենայի :

Բեղնաւոր եղած է նոյնպէս Վարանդ – եանին հանրային կեանքը :

Յաջորդով՝ այս մասին :

ՀՐ . ԲԱԼՈՒԵԱՆ

ՄԱՐԳԱՐԻ ՄԱՀԸ

(ՀԱՏՈՒԱԾ ՄԸ «ՍՊԻՏԱԿ ՁԻԱՒՈՐ»ԷՆ)

★

Մարգար կ'ուզէր իր մօր մասին խօսիլ : Սման չէր կրնար հաւատալ . ինչքա՞ն քնքուշութիւն կար այդ խիստ ու լուռ մարդուն մէջ : Կարծես այդ պահուն մի – այն հասկցաւ , որ Մարգար բոլոր մար – դերու պէս ունեցած էր հայր , ու լաչակը դլխին կարմիր դողնոցով մայր մը :

— Մայրս տունը կը մնար , իսկ ես փո– քըր եղբօրս հետ դաշտ կ'ելլնայի , — չա – բունակից Մարգար .— մինչ Սման իր դլուխը անոր ծունկերուն վրայ դրած՝ մտիկ կ'ընէր :

Սման այդ պահուն ինքզինքը այնպէս կը զդար , ինչպէս նաշխուն փետուրներով փսխան մը , ուժեղ տարափէ մը յետոյ , իր թեւերը արեւին ու տաք քարին վրայ պիտի բանար : Ի հարկէ , Սման չէր դի– տեր , թէ Մարգար իր այդ բարի տրամա– դրութեան մէջ նման էր այն մարդուն , որ տան անդամներուն հետ վերջին անդամ չատ սիրալիր կ'ըլլայ , պատուհանէն դուրս կը նայի , կ'ուզէ դրացիին հետ խո– սիլ ու ըսել , որ անձրեւ պիտի դայ , ցո – րենները ջրելու պէտք պիտի չըլլայ : Ցե– տոյ՝ եկեղեցիին ճամբան կ'ինկնէ , բարե –

կամներու կը հանդիպի , նոյնիսկ կը խո – սի , որ այս տարի չորս բղող գինի պիտի լեցնէ : Երբ երեկոյ կ'ըլլայ , տան ան – դամներու ձգած չիւանէն լուրը կը տա – րածուի , որ այն մարդը ախորի առաստա– ղէն ինքզինքը կախած է :

Խօսած պահուն Մարգարի ձայնը հետ – զհետէ կը թուլնար . կարծես խոշոր սիւ – ներով չէնք մըն էր , որ առանց աղմուկի կը փլէր անոր մէջ : Սման անոր ձայնին մէջ ղգաց այդ փլուզումը եւ աչքերը վեր առաւ նաչխուն փսխանին պէս իր թեւե– րը հաւաքելով :

Մարգարի շրթները կը դողային : Աչքե– րուն մէջ արցունքի թաղութիւն մը կեցած էր : Կը խօսէր այնպէս , կարծես այլեւս ի– րար պիտի չտեսնային : Մարգարի մէջ ուրիշ վտանդաւոր բան մը կը կատար – ուէր :

— Ի՞նչ ունիս , ի՞նչ եղաւ քեզի , Մար– գար ,— հարցուց Սման անհամբեր անձ– կութեամբ :

Սմայի այդ խօսքերուն վրայ , Մար – գար լռեց եւ ոտքի ելաւ : Իր լեռնականի կեանքին մէջ արցունքը ի՞նչ է՝ չէր դի – տեր , կը զդար որ աչքերը կը թացնային , եւ սակայն կ'ուզէր ծածկել Սմայէն , կ'ուզէր հեռանալ , որ Սման չտեսնէր իր արցունքը :

— Ես տեղէն իջիր , Սման , կամաց ի – ջիր : Պղկան քարերուն մօտ ինձ այլեւս չտպասես : Մենք իրարու հետ այլեւս պի–

տի չտեսնուինք ,— ըսաւ Մարգար , վար ծռեցաւ , բանջարի ծրարը Սմայէն առ – աւ եւ դլուխը կախ՝ դատեց իր ճամբան :

Սման , ծրարը ձեռքին մէջ թոյլ բո – նած , աչքերու բաց զարմանքով նայեցաւ անոր եռեւէն : Այո , այո , այս անդամ ա– նոր մեղմ կերպով ըսուած բառերուն մէջ ուելի վճռական բան մը կար :

Մարգար քարերէն վար իջնելով՝ այն ամայութեան կողմը անցաւ ու այլեւս չնայեցաւ իր եռեւ :

Բանջարի ծրարը ձեռքին՝ նչենիի մը պէս փոթորիկէն կոտրուած , Սման հե – ռացաւ Եբեք Ծառերէն :

Սման , երբ վրաններուն մօտեցաւ , տեսաւ իրարանցում մը այնպէս , ինչպէս ուժեղ հով մը ցորենի խուրձերուն մէջ պիտի մտնէր : Գիւղացիները վրաններէն դուրս կուգային : Մի քանի տղամարդիկ դէպի Ազուբնկայ քարերը կը վազէին : Ջալօն այդ չխոթին մէջ ձայն ձգած էր :

Սման երբ ուելի մօտեցաւ , տեսաւ որ դիրքերու կողմէ , ապառաժներու վրայ , փետրաչներու փոթորկոտ չարժում մը կար : Պահ մը վերջ սկսաւ հրացանաձգու– թիւն :

Թշնամին յարձակողականի սկսած էր :

Վարդան անցքի դիրքերու պաշտպա – նութիւնը ուելի զօրացուցած էր : Հոն տեղաւորուած էր Մարգարի խումբը Ա– քոյի դլխաւորութեամբ : Հետեւէն Թչնա – մին մէկ թեւը դէպի անցքին կողմը կը

յառաջանար : Զօրքերու մէջ կային նաեւ պաշտպօղովքներ , որոնք լերան փէչերու ապառաժներու մէջէն կ'աշխատէին վեր բարձրանալ : Ցետոյ ձիերու խրխինջ ու փողերու ձայն :

Ղուրանի ու Ալլահի ժխորէն վարդան հասկցաւ , որ պաշտպօղովքները թուրքեր են , հետեւաբար լեռներու կուռին մէջ այնքան վտանդաւոր չէն , որքան Քիւր – տերը :

Երկու կողմէն ալ սկսուած էր կանոնա– ւոր հրացանաձգութիւն , երբ լսուեցաւ Թնդանօթի ձայն : Ռումբը լերան մէջքին փչրուած էր : Ոչէօն իր խումբով ուելի վարի դիրքերը բռնած էր , Թնդանօթը ո– րոշ հեռաւորութեան մը վրայ պահելու համար :

Ինչպէս խոշոր տարափն ու փայլակը դաշտի արջառներու մէջ չփոթ կը ձգէ , Թնդանօթին ձայնը գիւղացիներուն մէջ այդ չփոթը ձգեց :

— Եկան , եկան ,— կաչաղակի պէս նո– րէն աղմուկ ձգած էր Փրոտ Մինասը :

Աբջ Սաքօն չկար : Այս անդամ Նաւօն եւ գիւղի տարեցները , գիւղացիներուն մէջ ինկած , հանդարտեցնող խօսքերը կ'ը– նէին :

Այ , քոռ – պապի զանակ , ի՞նչ է կինէ պայխուշի պէս ձայնդ ձգեր ես ,— կը պո– ռային , կը բարկանային Փրոտ Մինասին :

ՑԵՂԴՈՒԹՅՈՒՆ

Ի լրումն հոդվածիս, որ տպված է անցյալ համարում, հարկ եմ համարում հետևյալ տողերը գրել։ Ինչպես տեսանք, Ալիշանի ստեղծագործությունների մեջ կան մի քանի հատվածներ, որոնք ուղղակի կրկնություններ են միմյանց։ Այդ կրկնությունները ոչ միայն ոճական տգեղություններ են, այլև ուղղակի ստեղծագործական թերություններ։ Ալիշանի նման մեծ գրագետ մը, որ ամբողջ կյանքը գրականության մեջ անցուցած է, չէր կրնար այդ կրկնությունները չնկատել։ Ուրեմն, ինչո՞ւ համար նա այդ կրկնությունները թողած է իր գործերուն մեջ։ Ասոր պատճառը կարելի է գտնել հետևյալ երկու հանգամանքներուն մեջ։ Նախ՝ Ալիշան ամեն անգամ, որ կրկնած է նույն միտքը, նոր ոճով մը գրած է զայն, ինչպես որ կրկնած է նաև նույն ոճով մը գրված միտքերը, նոր նյութերու մեջ։ Ասոր համար ալ կարելի չէ ըսել, թե Ալիշան ինքզինքը կրկնած է։ Երկրորդ պատճառը կարելի է գտնել Ալիշանի ուսումնասիրության մեջ։ Ալիշան, որ ամբողջ կյանքը գրականության մեջ անցուցած է, ուսումնասիրած է նաև գրականության տեսությունները։ Ուրեմն, ինչպես որ ամեն գրագետ, ինքն ալ ունեցած է իր ուսումնասիրության նյութերը, որոնք ինքզինքը կրկնած են։ Ասոնք ալ ստիպած են Ալիշանը, որ կրկնություններ ընէ։ Ուրեմն, ինչպես որ ըսինք, Ալիշանի կրկնությունները ոչ միայն ոճական տգեղություններ են, այլև ուղղակի ստեղծագործական թերություններ։ Ալիշան, որ ամբողջ կյանքը գրականության մեջ անցուցած է, ուսումնասիրած է նաև գրականության տեսությունները։ Ուրեմն, ինչպես որ ամեն գրագետ, ինքն ալ ունեցած է իր ուսումնասիրության նյութերը, որոնք ինքզինքը կրկնած են։ Ասոնք ալ ստիպած են Ալիշանը, որ կրկնություններ ընէ։ Ուրեմն, ինչպես որ ըսինք, Ալիշանի կրկնությունները ոչ միայն ոճական տգեղություններ են, այլև ուղղակի ստեղծագործական թերություններ։

*

LES MÉGOTS DU DIMANCHE

(Vahé Katcha, ed. Gallimard)

ՍՈՒՐԲԵՐ ...

— Երդվի՛ր ինձի, Մարիա՛մ, որ ճշմարիտը պիտի ըսես ինծի...

— Ես ալ ինչո՞ւ պիտի սուտ ըսեմ քեզի, Սուրբեր ջան։ Ես ալ ուզեցի ամուսնանալ, որովհետև ես ալ քեզի պես սիրեցի զայն

մերժեն հաւատարմութիւն յայտնել եւ մղկիթներուն մէջ կ'աղօթեն յանուն պահլեւներուն եւ աքսորական սուլթանին :

Ֆրանսայի պաշտօնական շրջանակներ – րուն մէջ դիտել կուտան թէ իրենց բողոքը բուն հանրապետութեան դէմ չէ, այլ ա – նոր ընդունելութեան ձեւին եւ զօր. Վա – լինոյի հաւին դէմ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԲԱՆՈՒՈՐԱԿԱՆ խլրտումները հեռուէն – ան կը ծաւալին, սպասելով յունուար 29ի համար սարքուած բողոքի ցոյցին : Հակա – ռակ Աչխատանքի Դաշնակցութեան առա – ջարկներուն, բանուորական ուժը մերժեց միացեալ ճակատ կազմել : Բայց Թղթա – տարական վարչութեան այն պաշտօնեա – ները որ այդ սենսիքային կը պատկանին, կը պահանջեն յուն. 29ին 24 ժամ դադ – րեցնել ամէն աշխատանք : Ելմտական նա – խարարը Ցունասանէն վերադարձած ըլ – լալով ,յայտարարեց թէ մօտերս պիտի ընդունի բանուորներու եւ գործատէրերու ներկայացուցիչները եւ թէ տեղեկագիր մը պիտի ներկայացնէ կառավարութեան :

ԳՈՐԾԱԴՈՒԻՆԵՐԸ իրարու կը յաջոր – դեն Անգլիոյ մէջ : Առջի օր աշխատանքը դադրեցուցին 1800 էլեկտրադէմներ որոնք կը բանին հիւլէական գործարաններու , քարիւղի գործարաններու եւն. մէջ : Սէն – տիքան մեծ գործադուլ մը կը պատրաստէ եօթը օրուան համար, Բ. օրէն սկսեալ : Այն ատեն աշխատանքը պիտի դադրեցնեն ուժը հազար էլեկտրադէմներ :

ՓԱՐԻԶԻ ՓՌԱՊԱՆՆԵՐԸ արտօնութիւն խնդրեցին կառավարութենէն, իրենց բանուորները արձակելու համար փետր. 1ին, երբ աղօրեպանները կը սպառնան փակել իրենց ջաղացքները : Անշուշտ կ'ու – զեն ճնշում բանեցնել, դիները ուելցնելու համար : Բանակցութիւնները կը չարու – նակուին :

ՍՈՒՐԻՈՑ ԵՒ ԻՍՐԱՑԷԼԻ միջեւ ծագած վէճը կարզադրելու համար բանաձեւ մը առաջարկած էին Անգլիա, Ֆրանսա եւ Մ. Նահանգները, Ազահովութեան Խորհուր – դին մէջ : Մ. Միութիւնը եւ Լիբանան մեր – ժեցին այդ բանաձեւը :

ԵԳԻՊՏՈՍԻ փոխ – վարչապետը, պնդ. Ազա էլ Նասըր, պատասխանելով փարլմ – ան թերթի մը հարցումներուն, յայտա – րարեց թէ «վճռած են խորտակել Իսլամ Եղբայրութիւնը, ուան զի յեղափոխու – թեան սկիզբէն ի վեր ան սրբազան պատե – րազմ կը պատրաստէր մեզի դէմ, սպաս – կելով բանակին եւ ոստիկանութեան մէջ : Մենք փորձեցինք այդ կազմակերպութեան հետ գործակցութիւն հաստատել պայմա – նաւ որ իրենց գործունէութիւնը սահմա – նափակէին կրօնական դետնի վրայ :Անոնք դիտէին որ ներկայ կարդուսարքը տապա – լելու միակ միջոցն էր դաւեր սարքել բա – նակին մէջ : Բայց հանդիպելեան մեր դաշտնի կազմակերպութեան, — «Ազատ Սպաներ » — որ տապալեց Ֆարուքը : Իս – լամ Եղբայրութիւնը ի վերջոյ պետու – թիւն հաստատած էր պետութեան մէջ» :

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ վարչապետը, մասնակ – ցելով Փափաղոս, Ֆրանսայի պինդորական չը – քանչանը ստացաւ հանդիսաւորապէս, ապ. պաշտպանութեան նախարար Պ. Փլեւէնի ձեռքով : Այս առթիւ ալ սիրալիր խօսքեր փոխանակուեցան :— Սեյանիկին կը հեռագրեն թէ բուռն պայքար մը կը մղուի վարչապետին դէմ, ձախերու կող – մէ, մասնակի ընտրութեանց առթիւ :

ՀՆԴԿԱՉԻՆԻ Ֆրանսական պինդորները յառաջ կը խաղան իրենց նոր դիրքերուն մէջ (Անդամ) : Կառավի ճակատամարտ մը սկսած է Թոնքինի Տելթային մէջ :

«ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ դաշնագիրը չվաւերացնել՝ ոճիր մըն է խաղաղութեան դէմ», ըսաւ Ֆրանսայի արտաքին գործե – րու նախարդ նախարարը, Պ. Ռ. Շուման : (Կարդ մը թերթեր) կը գրեն՝ «ոճիր հայ – բենիքին դէմ») :

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ դրագէտ մը, Բորիս Կոր – բաւով, մեռաւ Մոսկուայի մէջ : 46 տա – րեկան էր եւ պատերազմի սերունդին ա – մէնէն տաղանդաւոր դրագէտներէն մին : « Փրաւտա» թերթին Թղթակիցն էր եւ ու – շադրութիւն գրաւեց իր «Նամակներ ըն – կերոջ մը» չարքով, ուր կը փառաբանէր հայրենասիրական հպարտութիւնը : Մին – չեւ Պերլին դացած էր կարմիր բանակին հետ :

14 ՏԱՐԻ ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԹԵԱՆ դատա – պարտեցաւ Կէորկի Խորմժիլ , այլ անուամբ Միւլլէր, որ «ամէնէն վտանգա – ւոր լրտեսը կը համարուի» : Կինն ալ դա – տապարտուեցաւ երկու տարուան : Երկու – քը միասին կը գործէին արեւմտեան Գեր – մանիոյ մէջ, Ամերիկացիներուն դէմ :

« ՀԱՅԱՍՏԱՆ »

ԱՄՍԱԹԵՐԹԻ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՓԵՏՐ. 13ԻՆ, ԺԱՄԸ 21Է ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՑՍ

Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

« ՅԱՌԱՋ »Ի ՄՕՏ

ԿԸ ԴՏՆՈՒԻ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ԴԻՐՔԵՐԸ.—

ՌՈՒԲԻՆԻ ՑՈՒՇԵՐԸ, 7 հատոր : Գին 6000 ֆրանք :

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻԻՆ – ՆԵՐ (Ն. Ադոնց) , գին 1000 ֆրանք :

ՀԱՑԱՍՏԱՆԸ ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ՄՈՒՐՃԻ ՏԱԿ ԵՒ ԹՐՔԱԿԱՆ ՍԱԼԻ ՄԻՋԵՒ (Ս. Վրացեան), գին 500 ֆրանք :

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ, (Ֆրանսերէնի թարգմանեց Լիւք Անտռէ Մարսէլ, ուրիշ ժողովրդական բանաստեղծութիւններ – րով) : Գին 1000 ֆրանք :

Թղթատարի ծախքը գնողին վրայ :

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԻՀԼԻՐԵԱՆԻ ՎԵՐՑԻՇՈՒՄ– ՆԵՐԸ մեր քով սպառած ըլլալով ,կը սպա – սենք նոր ծրարներուն : Բոլոր ապսպրանմ – ները արձանագրած ենք :

Այս առթիւ դաւառի յաճախորդներէն կը խնդրենք կանխիկ ղրկել դիրքերուն փո – խարժէքը : Մեզի համար դժուար է ղրաղիլ «քոնթր – ռամպուրսմանով» եւ ուրիշ դործողութիւններով, մանաւանդ որ բար – եացակամութեամբ ստանձնած ենք այս դործը :

ՀԱՑՄԱԷԻՍ ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս կիրակի ժամը 16ին, հայկական ծէ – սով ձայնաւոր պատարագ պիտի մատուց – ուի Նօթրը տամ տը Փէրփէթիւէլ Սըքուռ, Անիէռի մէջ : (35 Ռիւ Ալպէռ 1) :

ՌԱՏԻՕ ՎԱՏԻԿԱՆԷՆ լսել հայկական ձայնաւոր պատարագը, այս կիրակի ժա – մը 10ին, կարճ ալիք 31 , 25 , 19 մեթր. :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

« ԶՐՈՑՑ »ՆԵՐԸ ԿԱՐ. ՓՈԼԱՏԵԱՆի

Հանդիպումներ Ահարոնի, Էլիւարի, Շ. Նարդունիի, Օ. Պէրպէրեանի, Հ. Ս. Տէր Մովսէսեանի եւ Լիւճ – Անտրէ Մարսէլի հետ :

208 էջ, գին՝ 400, արտասահման 500 ֆր. Սակաւաթիւ օրինակներ մնացած են մեր գործերէն Արեւելքի Տղաքը 350 ֆր. : կը հրաժարիմ Հայուքենէ 500 ֆր. :

Դիմել հետեւեալին՝

Poladian, 92, Bld. Général Nollet
La Rosière, Marseille (B. du R.)

եւ կամ՝ միակ կեդրոնատեղին.— ԲԱԼՈՒԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ՝

43, Rue Richer, Paris (9e)

FOURRURES
ROGER YOPIAN
84, Boulevard de Stalingrad, 84
— CHOISY-LE-ROI (Seine) —
●
Վերջին նորաձեւութեամբ, չափի վրայ խնամուած աշխատանք եւ նորոգութիւն
★
Հաղորդակ. միջոց.— Փորթ Շուազիէն առնել 183 թիւ թրօլիպիւս եւ իջնել 3 Communes ou Docteur Roux

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

HOTEL GEORGE V-ի

ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ, ԿԻՐԱԿԻ 31 ՅՈՒՆՈՒԱՐ ԺԱՄԸ 16Է՝Ն 24

ATTRACTIONS

MAIK THOMAS, Basse chantante, émouvant interprête de chansons russes et de négro-spirituals.
Mlle GENIA GANIKA, dans des danses originales du folklore polonais.

Ընտիր նուագախումբ : Խնդրուքի տեղի չտալու համար կը խնդրուի այժմէն ապահովել սեղանները ու տոմսերը՝ Դիմելով Պ. Պ. Ա. Աճէմեանի՝ PRO. 03–19
ՆՈՒՊԱՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի TRU. 47-48
կամ Փարիզի եկեղեցւոյ դիւանին ELY. 67-03

ՅԵՐԵԿՈՑԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Առնուվիլի մասնաճիւղին թաւերական ցերեկոյթ պարահանդէսը , կիրակի ցերեկ, 7 Փետրուար, ժամը 14·30էն մինչեւ 23 , Սալ Կալման, Վիլիէ լը Պէլի կայարանին դիմաց :

Գրիգոր Վահան կը ներկայացնէ

ՕՐՀՆՈՒՄԱՏ ԱՐՀԵՍՏԸ

Հայ դեղչիական կեանքէ, կատակ. չորս արար, պարերով, երգերով եւ երաժշտու – թեամբ :

Քաղուած Մոլիէռի «Ակամայ բժիշկ»էն :

Կը մասնակցին դերասան Ա. ԳՄԲԷԹ – ԵԱՆ եւ փարիզահայ դերասաններու ըն – տրուած կազմը :

Ներկայացումէն վերջ, ընտանեկան խն – ջոյք, պարահանդէս, հայկական ջերմ ու զուարթ մթնոլորտի մէջ :

ՀԱՆԴԷՍ ՏՕՆԱԾԱՌ

Կազմակերպուած Իսիի Խրիմեան դրպ – րոցի հոգաբարձութեան եւ Կ. Խաչի մաս – նաճիւղին կողմէ :

Այս կիրակի ժամը 15·30ին, դպրոցի սրահին մէջ : Խմբերգ, արտասանութիւն – ներ եւ պարեր աշակերտներու կողմէ :

Պիտի ներկայացուի «Փոքրիկ բարեսէր – ները» եւ «Թիզոնա» (Հուբերներու կեան – քէ) : Մուտքը ազատ է :

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

Հ. Ց. Դ. Լիոնի Վարանդեան կոմիտէն կը սարքէ հրապարակային դասախօսու – թիւն մը այս Զորեքշաբթի ժամը 20·30 – ին, Ցոյներու սրահը , 5 ռիւ Պօնըփուա : Կը խօսի ընկեր Սահակ Տէր Թովմասեան : Կը հրաւիրուին բոլորը անխտիր : Մուտքը ազատ է :

× Վալանսի Հ. Ց. Դ. Շրջ. կոմիտէն իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Տէր եւ Տիկին ընկեր Ցակոբ Կօչհակարեանին եւ պարա – գաններուն, իրենց մօր զոքանչ մօր եւ աղդականին ՏԻԿ. ՀՌԻՓՍԻՄԷ ԵԱԶՄԱ. – ՃԵԱՆի մահուան առթիւ : Այս առթիւ հարական ֆր– կը նուիրեն վեթ. Ֆոնտին եւ «Ցառաջ»ի բարգաւաճման համար :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻԻՆ, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻԻՆ

Ֆ. Կ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւղի տարե – կան մեծ պարահանդէսը, Պէրիյէ – Մի – լիէի չքեղ սրահներուն մէջ, յառաջիկայ Մարտ քսանին, շաբաթ գիշեր :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՆ

ՕՐ. ՇԱՒՔԷ ՊԻՆԿԵԱՆի

Երգապնակները.— Անգուր աղջիկ.— Աշուղ լիճեմ :

Դուն անմեղ ես .— Քեզնից ինծի :

Դիմել՝ Օր. Պինկեանի՝

14 Ռիւ Ռօշամպօ Փարիզ (9) :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ.— Ժիրայր Թիւլթիւեան կը փնտռէ իր եղբայրը Վահրամ Թիւլ – սիւեան : Հօր անուն Համբարձում, մօրը՝ Բրաբիոն, մեծ մօր՝ Մարիամ : 1922էն ա – ռաջ Ս. Փրկիչի որբանոցն էր և Քրիստինէ մայրապետի ձեռքով ուրիշ որբերու հետ դրկուած է Պոլսէն : Անդամ մը տեսնուած է Ֆրանսայի մէջ : Արտասահմանի թեր – թերէն կը խնդրուի արտատպել : Իմացնել «Ցառաջ»ի հասցէով :

ԵԱԽՈՒ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՋԱՏՈՒՆ

Փարիզի չատ մօտիկ հարուստ արուար – ձանի մը մէջ, լաւ յաճախորդ, միջակ լու – սանկարիչ 30·000 բնակչութեան մէջ :

Կայ նաեւ լուսանկարչատան հետ լաւ բնակարան մը :

Դիմել Ցառաջ վարչութեան :

ԵԱԽՈՒ ԽԱՆՈՒԹ

Ամէն գործի համար, Փարիզի մօտիկ եւ հարուստ արուարձանի մը մէջ : Ունի նաեւ երկու սիրուն եւ օդասուն սենեակ, խոհա – նոց, մուտք, պաշտպամ, մառան, գեղե – ցիկ տեսարան, կեդրոնական ջերմութիւն :

Դիմել Ցառաջի վարչութեան :

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԵՒՐՈՊԱՑԻ Հ. Ց. Դ. Ուս. Միութեան ժողովը այս երկուշաբ – թի ժամը 21ին, սովորական հաւաքա – տեղին :

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Իթալիի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը եւ դասախօսութիւնը, այս երկուշաբթի ժամը 20ին , ժանթիի դըպ – րոցին սրահը : Ներկայ կ'ըլլայ կեդր. վարչութեան ներկայացուցիչը : Կը հրա – վիրուին ընկերուհիները եւ համակիր – ները :

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻԻՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի Պո – մոնի վարչութիւնը իր խորին ցաւակցու – թիւնը կը յայտնէ Արզումանեան եւ Պժեան ընտանիքներուն , իրենց ամուսնոյն, հօր եղբօր , մօրեղբօր եւ աներձագին Պժեանի դառնակիկից մահուան առթիւ :

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՏԻՍՓԵ – ՐՈՒԻ ՄԵԾԱԳՈՑՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ
ALKAZ & FILS
23. Rue Ste. Barbe, MARSEILLE
Ուրախ անցուցէք ձեր օրերը,
Զուարթ անցուցէք ձեր տօները
երգելով ու պարելով,
Հայերէն երգեր գնելով
Ա Լ Ք Ա Զ Ի Ն

Բնակիճ Մարսէյլ, Լիոն թէ Փարիզ
Ձեր սիրտերուն մէջ ունենալու համար
խինդ ու յոյզ
Մի մոռնաք որ կայ ու կը մնայ
Տ Ի Ի Զ

ԴԻՄԵՑԷՔ, ԴԻՄԵՑԷՔ ԴԻՄԵՑԷՔ
244-246, Rue Vendôme, MO. 11 - 84
20, Rue Villeroy, MO. 32-10,LYON
Babadourian
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
Որ կը թեթեւցնէ ձեր հոգերը :
Միակ հաստատութիւնը որ ունի իս – քանպուլ վաճառանիշով սուրճը , յատուկ խառնուրդով քաշուած եւ ծեծուած :
Ձմռնադ տօնական օրերուն ձեր սե – ղաններուն վրայ մեր աննման ՇԻ – ՐԱԿ ՕՂԻՆ զուտ խաղողի հիւթէ :
Ճոխ մթերքով կ'ընդունինք ապըս – պրանքներ Ֆրանսայի, դպղեակայ – րերու, Զուիցերիոյ, Պելճիքայի հա – մար, արագ սպասարկութեամբ եւ մատչելի դիներով :
Ունինք յունական պամիա էմսքրա ձիթապտուղ եւ կալամաթա ֆաշֆա – վալ եւ ընտիր ճերմակ պանիր :
Նաեւ Թուրքիոյ չոր եւ պահածոյ պամիաները եւ տօլմաները, քահիճ եւ քահիճ հէլվա, ապուխտ եւ երշիկ համեմներ, սալամ, մահալէպլի , չոր պտուղներ ընդեղէն (պուկլու եւ ֆէշկէկ), անշուշտ եւ ամէն տեսակ խմիչքներ :
ԿԸ ԲԱՒԻ ՊԱՐՋ ԱՑՑԵԼՈՒԹԻԻՆ ՄԸ տեւական յաճախորդ դառնալու հա – մար :

MORY et Cie
SERVICE VAUQUELIN
Միակ արտօնուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՑԱՍՏԱՆ
(U. R. S. S.)
3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL
Paris 10e, Tél.:TRU. 72-60(Poste 89)

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
26
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
MARDI
26 JANVIER
1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7278 — 30e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2689

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

Ո՞Ր ՄԷԿ ՍԱՌԸ ՊԻՏԻ ՀԱԼԻ

•

Իովանդակ աշխարհ անձկութեամբ կը հետեւի Զորսերու Խորհրդաժողովին, որ բացուեցաւ երէկ, երկուշաբթի, Պերլինի մէջ :

Ժողովին դումարումը յաջողեցաւ եր – կար ձգձգումներէ եւ տաղտկալի վիճա – բանութիւններէ վերջ :

Այս յաջողութիւնը մեծ դէպք մը կը հա – մարուի : Եւ իրաւամբ : Այլեւս կարելի չէր քաշքշել բանավէճը, առանց աւելի պղտորելու միջազգային յարաբերութիւն – ները :

Բուն երկունքը նոր պիտի սկսի : Եւ եթէ նոյն իսկ սպասուած արդիւնքը չտայ, Զորսը միասին բաւական ճամբայ կտրած պիտի ըլլան, նոր եւ աւելի դրական ձեւ – ներ փորձելու համար :

Ամէն պարագայի մէջ, կը թուի թէ տրամադրութիւնները աւելի նպաստաւոր են այսօր քան որեւէ ատեն :

Հետզհետէ նոր երեւոյթներ կը պար – զուին Ա. Միութեան մէջ, Սթալինի մա – հէն ի վեր, որ տեղի ունեցաւ 1953 Մարտ 5ին :

Միամտութիւն պիտի ըլլար խօսիլ հիմ – նական փոխոխութեանց մասին :

Բայց, ուշադրաւ են կարգ մը իրողու – թիւններ եւ խմորումներ :

Խորհրդային մամուլին մէջ աւելի յա – ճախ կ'երեւան խոստովանութիւններ՝ ներքին դժուարութեանց մասին :

Օրինակ, հաստատուեցաւ թէ եկեղը տակաւին ինքնաբաւ չէ, հոգալու համար 200 – 210 միլիոն ժողովուրդի ընթացիկ պէտքերը :

Կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը, Խրուշչեւ, ներքին առեւտուրի նախարա – րը, Ա. Միկոյեան եւ ուրիշ պատասխա – նատու վարիչներ ամիսներ առաջ հաստա – տեցին թէ պարենաւորումն անդամ նոր ճիւղեր կը պահանջէ :

Կացութիւնը շատ աւելի ծանր է սո – վիետական երկիրներուն մէջ, որոնց կեն – սական աղբիւրները կը քամուին Ա. Միու – թեան կողմէ, 1945էն ի վեր :

Ամէն տեղ ալ վարչական փոխոխու – թիւններ կատարուեցան մասնաւորապէս հողագործական նախարարութեանց մէջ : Եւ նոր հրամաններ արձակուեցան, զարկ տալու համար հողագործութեան :

Պատահական երեւոյթ մը չէ, երբ Ա. Միութիւնը սակարկութիւններ կը կատա – րէ Ա. Միութեան հետ, կարագ ճարելու համար :

Դեռ ուրիշ բանակցութիւններ ալ տեղի կ'ունենան զանազան երկիրներու հետ :

Անշուշտ քաղքենի – դրամատիրական երկիրներէն ալ անաւետական դժուարու – թեանց մասնուած են եւ ելքեր կը փնր – տուն :

Հետզհետէ կը զօրանայ նոր հոսանք մը՝ երկու ճակատներուն վրայ,— բարմա – պատկել առեւտրական փոխանակութիւն – ները, իբրեւ ամէնէն գործնական միջոցը յարաբերութեանց բարւոքման :

Արեւմուտքի մէջ, այս հոսանքին դլու – խը կանգնած են Անգլիա եւ Ֆրանսա : Մ. Նահանգները քիչ մը վերապահ կ'երեւան, քաղաքական պայմաններ ալ դնելով :

Կը թուի թէ այս խնդիրն ալ պիտի քըն – նուի Պերլինի խորհրդաժողովին մէջ :

Որեւէ համաձայնութիւն այս դետնին վրայ՝ անշուշտ պիտի նպաստէ սառերը հալեցնելու :

Առեւտուրը ամէն բան չէ, բայց կը դիւ – բացնէ մերձեցումը, փարատելով շատ մը թիւրիմացութիւններ :

Միւս կողմէ, տնտեսական բարւոքումը յաճախ ամբողջ քաղաքական դաշնագիր մը կ'արժէ :

Այսպէս կամ այնպէս, Պերլինի մէջ ալ իրար պիտի լրացնեն դիւանագէտը եւ տն – տեսագէտը, եթէ խնայեն խաղաղութիւն կ'ուզեն : Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԶՈՐՍԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԸ ԲԱՑՈՒԵՑԱՒ

•

500 ԴԻՒԱՆԱԳԷՏ, ՀԱԶԱՐ ԹՂԹԱԿԻՑ

Երէկ, երկուշաբթի, ժամը 15ին բաց – ուեցաւ Զորսերու խորհրդաժողովը, Պեր – լինի Վերստուգիչ յանձնաժողովի նախկին չէնքին մէջ : Բացումը կատարեց Մ. Նա – հանգներու արտաքին նախարարը, Պ. Ֆ. Տըլլըս, քանի որ ժողովատեղին ամերիկ – եան չրջանին մէջ կը գտնուի : Ցետոյ ա – ռաջարկեց առաջին նախագահութիւնը յանձնել Պ. Ժորժ Պիտոյի, որ պիտի պար – զէ զեղմանական հարցը, օրակարգի գըլ – խաւոր խնդիրը :

Հրատարակուած տեղեկութեանց հա – մաձայն, Պերլին կը գտնուին 500 մեծ ու փոքր պիւանագէտներ եւ իրենց աշխատա – կիցները, հազար թղթակիցներ, ինչպէս եւ 1500 ուրիշ այցելուներ : Արտակարգ ո – դեւորութիւն կը տիրէ քաղաքին երկու մասերուն մէջ, հակառակ սաստիկ ձիւն – ձմրան :

Ինչպէս կ'երեւայ, Ա. Միութիւնը որո – շած է շատ մը բարդ խնդիրներ յուզել, առաջին օրէն իսկ : Պ. Մոլոթով հաղիւ Պերլին հասած՝, հետեւեալ յայտարարու – թիւնն ըրաւ թղթակիցներու .

— « Պերլինի խորհրդաժողովը պիտի կատարէ իր էական պարտականութիւնը ամրապնդելով խաղաղութիւնը, բարւոքե – լով միջազգային յարաբերութիւնները եւ իսկապէս երաշխաւորելով Եւրոպայի ա – պահովութիւնը : Հինդ տարի անցած է չորս պետութեանց արտաքին նախարար – ներու վերջին խորհրդաժողովէն ի վեր : Միայն սա իրողութիւնը թէ համաձայնու – թիւն գոյացաւ Պերլինի խորհրդաժողովը գումարելու համար եւ այս ժողովին գը – տած արձագանգը աշխարհի մէջ կը հաս – տատեն թէ ընդունուած է բանակցու – թեանց անհրաժեշտութիւնը : Այս իրողու – թիւնը միեւնոյն ատեն կ'ապացուցանէ թէ քանի մը միլիոն պարկեշտ մարդիկ պիտի հետեւին բանակցութեանց ընթացքին : Ձինաստանի ժողովրդական հանրապե – տութիւնը որքան շուտ մասնակցի այս միջազգային խնդիրներու վերաբերեալ բանակցութեանց արդիւնքը այնքան լաւ պիտի ըլլայ, ամրապնդելու համար խա – դաղութիւնը ժողովուրդներու միջեւ : Ա. Միութիւնը որեւէ դիտում չունի ուրիշ պետութեանց դէմ, ուրիշ ժողովուրդնե – րու ազատութեան եւ ազդային իրաւունք – ներուն դէմ : Ա. Միութիւնը ուժ կուտայ բոլոր այն երկիրներու որոնց նպատակն է իրենց ժողովուրդներուն բարօրութիւնը եւ ապահովութիւնը, պայմանաւ որ այդ ձանքերը չհակասեն ուրիշ պետութեանց չահերուն եւ իրաւունքներուն : Խորհրդա – յին կառավարութիւնը կ'ուզէ որ միեւնոյն դիրքը բռնեն Ա. Միութեան հանդէպ» :

Մոսկուայի թերթերն ալ ձայնակցելով կառավարութեան, կը բացատրեն թէ մի – այն հինդ մեծ պետութեանց խորհրդա – ժողով մը կրնայ ապահովել խաղաղու – թիւնը : Մոսկուայի անթերը նորէն կը յի – շեցնէ թէ եւրոպական բանակի ծրագիրը որ ճամբայ պիտի բանայ Գերմանիոյ վե – րաղինման, ինչպէս եւ ռազմական խա – բիսխներու հաստատումը օտար երկիրնե – րու մէջ կը հակասեն խաղաղութեան չա – հերուն եւ մալջազդային ապահովութեան :

Հետագիրը կ'ըսէ թէ Պ. Մոլոթով պրե – թէ դադանի մասւ Պերլին : Զորս չքեղ ինքնաչարժներ կը հետեւէին թափօրին : Արդելուած էր կառքերու երթեւեկը դէպի խորհրդային դեսպանատունը :

Բուն ժողովատեղին այն սրահն է ուր 1944 Յուլիս 20ին մահուան դատապար – տուեցան Հիթլէրի դէմ սարքուած դաւին հեղինակները : Քառակուսի սեղան մը չա – կուած է որուն իւրաքանչիւր կողմը կըր – նան նստիլ տասը դլխաւոր ներկայացու – ցիչներ : Իսկ իւրաքանչիւր պետութիւն կրնայ 30 խորհրդականներ եւ մասնա – դէտներ տեղաւորել առանց նեղուելու : Ամբողջ յարկաբաժին մը յատկացուած է մամուլին, ժողովասրահին անմիջապէս կից, հետաքննի եւ հետագրի ընդարձակ ցանցով մը :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

•

ԱՆԴԱՄ ՄԸ ԵՒՍ

Ո՞վ համրեց մեր թղթակիցներուն թիւը, քերթին հիմնարկութենէն ի վեր :

Շատեր հանդէսի մը նկարագրութեամբ սկսան եւ գրող դարձան :

Ուրիշներ, արդէն գրող, թղթակցու – թեան հոգն ալ ստանձնեցին, տարիներով :

Մնացեալները ցարդ կը շարունակեն, որեան թոյլ կուտան իրենց անձնական գրաղումները :

Թղթակիցներ ունինք որոնք արդէն հա – նի մը զաւկի տէր են, եւ դարձեալ կը գրեն, անտրտունջ :

Միւս կողմէ, հայաշատ կեդրոններ կան ուր հանի մը թղթակիցներ կը գրեն, պարբերաբար :

Անշուշտ ամէն բան կարգին չէ :

Հայերէն թերթը տակաւին այն բարգա – ւանման չէ հասած որ կարենայ վնարովի թղթակից պահել ամէն տեղ :

Ուրեմն, գործը հիմնուած է բարեացա – կամութեան, բարոյական պարտականու – թեան վրայ :

Հակառակ այս իրողութեան, *Յառաջ* միշտ ալ ունեցած է թղթակցութեանց լայն ցանց մը, որմէ կ'օգտուին ուրիշ թերթեր ալ :

Ո՛րքան գուարճալիքներ, այս առթիւ :

Պալսական այս կամ այն թերթը կ'պր – ատպէ *Յառաջի* սեփական թղթակցու – թիւնը կամ յօդուածը, առանց աղբիւրը յիշելու :

Թերթը կ'երթայ Լիբանան, Եգիպտոս կամ Իրան, եւ թղթակցութիւնը կամ յօդուածը կ'արտատպուի··· պոլսական թերթին անունով···

Այս ընդհանուր տեղեկութիւններէն վերջ, անցնելով բուն հարցին, անգամ մը եւս կը յիշեցնենք.—

1· Հանդէսներու կազմակերպիչները պարտաւոր են նախապէս որոշել թղթա – կիցն ալ, ինչպէս կը նշանակեն բանախօ – սը, երգիչը, արտասանող կամ նուա – գող :

2· Նկարագրութիւնը կը հրատարակուի նոյն շաբթուն, երէ հասած ըլլայ մինչեւ չորեքշաբթի :

3· Նեղելի չէ որ Փարիզի կամ գաւառի մէջ կատարուած հանդէսի մը նկարա – գրութիւնը դրկուի 10–15 օր վերջը, երբ Միջին Արեւելքէն եւ Ամերիկայէն նամակ եւ թերթ կը հասնին երկու–երեք օրէն (օ – դանաւով) :

«Ցապաղած»ը չի կրնար փրկել կացու – թիւնը :

Խօսքը մասնաւորապէս ուղղելով Նոր Սերունդին եւ առ հասարակ երիտասար – դութեան անգամ մը եւս կը հարցնենք.—

Ինչո՞ւ օրը օրին չէք դրկեր ձեր ձեռ – նարկներուն նկարագրութիւնը :

Ինչո՞ւ կը սպասէք որ տարեցներ կա – տարեն այդ պարտականութիւնը :

Դասախօսութիւններ կը կազմակերպէք : Ձեր անդամները եւ անդամուհիներն ալ նիւթեր կ'ընտրեն եւ կը խօսին : Ապրի՛ք :

Ինչո՞ւ մէկուն պաշտօն չէք յանձներ որ ամփոփումը դրկէ թերթին :

Երբ լեզուն կը բանի գրիչն ալ պէտք է սահի, այլապէս կէս ճամբան կը մնաք :

Տակաւին *Յառաջի* տարի թարգման պիտի փնտռէք : ՎԱՀԷ

ՄԱՐՈՔԻ ՍՈՒԼԹԱՆԸ ԿԸ ԲՈՂՈՔԷ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆՈՐՈՇ Է ՏԱԿԱՒԻՆ

Մարոքի Սուլթանը, Մոհամմէտ Ապա – ֆա, որ Ֆրանսայի պաշտպանութիւնը կը վայելէ, Յունուար 24ին յայտարարու – թիւն մը ուղղեց կայսրութեան բոլոր բը – նակիչներուն, ազդարարելով թէ ո՛վ որ չընդունիը թէ ինք գոհ բարձրացաւ «օրի – նապէս եւ միամտութեամբ, անմիջապէս դուրս կ'իյնայ իսլամ հասարակութենէն» : Այս առթիւ ուշադրութիւն կը հրաւիրէ «տակաւաթիւ հպատակներու վրայ որոնք բացէ ի բաց ըմբոստացած են, ճնշումնե – րու ենթարկուելով կամ մոլորելով » : Եւ կը բացատրէ թէ այս պարագան կրնայ խրախուսել ահաբեկչութիւնը : «Եւ սա – կայն բարեկարգութիւնը խանգարուած չէ կայսրութեան մէջ, վասն զի ժողովրդային խիղճը կը դատապարտէ խռովարարներուն արարքները» : Խօսելով Ֆրանսայի քաղա – քակիրթիչ դերին վրայ, Սուլթանը կ'ըսէ · — « Ոչ մէկը կրնայ ուրիշին վերապրել այդ արժանիքը, առանց փարոսի մը լոյ – սը չխոթելու ճրագի մը աղօտ լոյսին հետ» : (Կ'ակնարկէ սպանիական Մարոքի կացութեան) :

× Ֆրանսական մարզպանը, զօր. Կիյոմ լրագրական ասուլիսի մը առթիւ պարզե – լով կացութիւնը, տեղեկութիւններ հա – զորդեց ահաբեկչական գործունէութեան մասին : Տեղի ունեցած են 115 յարձակում – ներ, 99 հրկիզումներ, 48 եղեռնափորձեր դժոխային մեքենաներով եւ 65 խափանա – րար ձեռնարկներ, առանց հաշուելու շատ մը մանր դէպքեր : Այս առթիւ սպաննուած են 58 Ֆրանսացիներ եւ տեղացիներ, վի – րաւորուած՝ 121 հոգի : Կատարուած են 370 ձերբակալութիւններ : Կալանաւորնե – րէն 135ը կը գտնուին ծանր ամբաստանու – թեանց տակ :

Զօրավարը սպանիական Մարոքի ծանօթ ցոյցի մասին ալ խօսելով, ըսաւ թէ Ֆրանսա հանդարտօրէն կը սպասէ դէպքերու ընթացքին :

× Քաղաքականքայէն կը հետագրեն թէ հինդ անդամ փորձեր կատարուեցան առ – ջի դիշեր, հրկիզելու համար քաղաքին հրանիւթի բաշխման կեդրոնները : Երկու կայաններ ծանր կորուստներ կրեցին :

× Մատրիտի Ֆրանսական դեսպանը է – րէկ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Սպանիոյ արտաքին գործերու նախարարին հետ : Զօր. Ֆրանքօ հետագիր մը ուղղեց սպա – նիական Մարոքի մարզպանին՝ զօր. Վա – լիհոյի, դնահատելով իր վարած քաղաքա – կանութիւնը :— Ամերիկեան թերթերը դի – տել կուտան թէ Մ. Նահանգները պիտի կրեն զօր. Ֆրանքոյի միջամտութեան հե – տեւանքները :

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻՒ ԴԻՒԱՆԷՆ

ՅՄՄ.— Երէկ հետեւեալ գեկոյցը ստա – ցանք, Յունուար 22 թուականով.—

Փարիզի Հայ. Եկեղեցւոյ Կրօն. Ընկե – րակցութեան 1953 Դեկտ. վեցի ընդհ. ժո – ղովի որոշման համաձայն, ծրագիրը – կա – նոնադիրը վերաքննելու համար կազ – մուած նոյնինքը յանձնախումբը գործի ձեռնարկած է Փարիզի Առաջնորդ Գեր. Տէր Սերովբէ Ծ. Վ. Մանուկեանի նախա – գահութեան տակ :

Կը խնդրուի մեր բոլոր հայրենակիցնե – րէն որ իրենց դիտողութիւնները, թերա – դրութիւնները եւ առաջարկները ներկա – յացնեն այս առանձնահինդ օրուան ընթաց – քին : (ԿՆԻՔ)

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՎՐԻՊԱԿ.— Կիրակի օրուան թիւին մէջ, Մ. Վարանդեանի նուիրուած գրութեան երկրորդ խորագիրը, «մահուան քառա – սունքին» կարդալ 20ամեակին առթիւ» : Նոյն յօդուածին Ա. սիւնակ վարչն վերջդր տող, 1925էն 30 (եւ ոչ թէ 20) :

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ՄԱՐՈՔԸ
ԵՐԷԿ ԵՒ ԱՅՍՕՐ

●

Փարիզի մէջ անձկութեամբ կը հետեւին Սպանիական Մարոքի մէջ սարքուած արտակարգ ցոյցին, որ կրնայ տեղի տալ մի-ջազգային բարդութեանց :

Այս առթիւ կարդ մը տեղեկութիւններ Մարոքի Ֆրանսական եւ սպանիական չր-ջաններու մասին, քաղելով տեղական թերթէ մը.—

Սպանիական Մարոքէն էր որ զօր· Ֆրանքօ 1936 Յուլիս 18ին արձակեց քաղաքացիական պատերազմի իր հռչակաւոր կոչը: Ըմբոստութեան դլխաւոր վարիչին դիպուածական մահը, երկրորդին բան-տարկութիւնը եամահապատիժը երրորդին, պատճառ եղան որ արագ թափով մը ան հռչակուի «պաշտպան Եկեղեցւոյ եւ Հա-յաստքին», եւ այդ էր պատճառը որ ան կր-ցայ այսօր վերահինդանացնել ափրիկեցի համայնավարներու եւ մոլեռանդ իսլամ-ներու դաշնակցութիւնը, ընդդէմ Ֆրան-սական թեւարկութեան :

Սպանիական Մարոքը ունի ինը հարիւր հազար բնակիչ, մինչդեռ Ֆրանսական Մարոքի բնակչութեան թիւը կ'անցնի ինը միլիոնը, ինչ որ կը նշանակէ թէ տասնի վրայ մէկ Մարոքցի սպանիական թեւար-կութեան տակ է :

Ցաւալի այն տասներորդ անձին է որ քաղաքական դործոդութիւն մը կը փոր-ձուի այսօր, խախտելու համար վտա-հութիւնը զոր միւս Մարոքցիները դրած են Ֆրանսեւմարոքեան վարչութեան վը-րայ :

« Ցաւալի Ամենակարողին» : Այսպէս ըս-կսան 1907էն 1913ի միջեւ միջազդային դաշնագիրները, որոնք կը վաւերացնէին Ֆրանսայի թեւարկութիւնը Չերիֆեան կայսրութեան վրայ :

1912ին Ֆրանսեւսպանիական համաձայ-նութիւն մը Սպանիոյ կուտայ նեղ հոդա-շերտ մը, Մարոքի Միջերկրականեան ա-փերուն վրայ, որ Սուլթանին հոգեւոր իշ-խանութեան տակ կը մնար, սակայն « վարչական ինքնավարութիւն» մը կը վայելէր, իրականին մէջ սպանիական կա-ռավարութեան հաւանութեան ձգուած էր :

Պէտք չէ սպանիական այս Մարոքը չփո-թել Թանճէրի հետ որ միջազդային հող է : Ունի քանի մը վայրի դաշտավայրեր, ա-նապատներ, Սէմթա, Լարաշ, Աճիր, Մե-լիլա քաղաքները եւ մանաւանդ հին սրբա-գան Թեթուան քաղաքը :

Սալիֆան Թեթուանի մէջ կը նստի, տե-ղակ մը կառավարիչն է սպանիական Մա-րոքի, նշանակուած միանդամայն, թէ Մարոքին, թէ Սուլթանէն եւ թէ սպա-նիական մարզպանէն, եւ իրականին մէջ ամբողջ իշխանութիւնը իր ձեռքին մէջ կը պահէ :

Թեթուանի խալիֆան, քեռորդին է Մա-րոքի նոր Սուլթան Մուլայ Արաֆային : Ան միշտ անոր հանդէպ մեծ ակնածանքը ունեցած է եւ անոր ղրկեց, դեռ վերջերս, անձնական նամակներ, իր հաւատարմու-թիւնը յայտնելով :

Սակայն ան պաշտօնապէս մերժեց ճանչնալ Պէն Եուսէֆի պահընկերցութիւնը եւ նախկին սուլթանին համար է որ , ա-ղօթքներ կ'ըլլան այսօր ամբողջ սպանիա-կան Մարոքի մէջ :

Դիւրին է բացատրել այս կրկնակ երե-ւոյթը : Իրականին մէջ Թեթուանի խալի-ֆան որեւէ իրական իշխանութիւն չունի : Սպանիական Մարոքի մէջ երկու պետեր կան —զօր· Վալինօ, սպանիական մարզ-պանը — որ իր տրամադրութեան տակ ու-նի վաթսուն հազար զինուոր, եւ Ասլէք Թորէս, պետը Մարոքի բարենո-րոդչական կուսակցութեան, որ կը նե-կայացնէ արաբական Դաշնակցութիւնը, ինչպէս եւ Մարոքի մոլեռանդ իսլամը :

Ասլէք Թորէսի նախորդն էր Շէրիֆ Բէյտուլի որ մասնագիտութիւն ը-րած էր դարուս սկիզբը կողոպտել օտար ճամբորդներ, որոնց կ'առաջարկէր ընտ-րութիւն մը կատարել մահուան, լկումի կամ փրկագինի միջեւ : Սպանիան, որ ա-նոր մէջ կը տեսնէր օդտակար դաշնակից մը, անոր կը ճարէր զէնքեր եւ ռազմամը-բեր : Սակայն ի վերջոյ յոդնեցուց Մա-րոքցիներն ալ եւ Ասլէք էլ Քրիմ որոշեց մէկդեղէն վերցնել դայն :

Բէյտուլիէն ի վեր սպանիական Մարոք երբեք չէ փոխուած : Երբ պիւղէ մը դուրս ելլես, մէկ դար ետ գացած ես կարծես : Ոչ դպրոց, ոչ առողջապահութիւն, ոչ հանրային աշխատանք... Միայն ցրուած, լճացած գիւղեր : Սրբազան պատերազմը այս միջնադարեան ժողովուրդին մէջ, ի յառաջադունէ չահուած բան մըն է : Ար-հեստակցական միութիւնները արդիլուած են, բացի կարգ մը իմբրահիներէն որոնք Ֆրանքոյի փաղանդին կը պատկանին : Քաղաքական կեանքը ամբողջովին ենթա-կայ է սպանիական կառավարութեան, որ չատ ճկուն է երբեմն :

Տնտեսապէս սպանիական Մարոքը կէս դար ետ է Ֆրանսական Մարոքէն եւ այս վերջին չորուն տարիներու միջոցին էր որ Ֆրանսական Հովանաւորութեան տակ Չե-րիֆեան կայսրութիւնը անցաւ միջին դա-րէն արդիական կեանքին :

Քաղաքականապէս, միեւնոյնն է տար-բերութիւնը : Բնիկ ցեղապետները իրենց իշխանութիւնը ի գործ կը դնեն կրօնա-կան, դատական եւ կրօնական ուսուցման մէջ : Մնացեալ բոլոր իրաւասութիւնները կ'իյնան սպանիական կառավարութեան : Եւ այս աշխատանքը կը տանին սովորա-կան սպաներ :

Մարոքի սպանիական չրջանին դէմ ա-մէնէն խիստ խօսքերը արտասանած է եր-բեմնի ապստամբապետը, Ապտէլ էլ Քրիմ :

Ֆրանսական Մարոքի մէջ, չնորհիւ ա-ռողջապահական պայմաններու բարելաւ-ման Մարոքի ժողովուրդին թիւը երեք միլիոնէն բրաձրացաւ ութ միլիոն 864հա-զարի 1952ին :

1952ին 700 բժիչկներ կային, 1912ին ոչ մէկ բժիչկ կար, իսկ 1928ին 112 :

140 հազար Մարոքցիներ այսօր կը յա-ճախեն հանրային դպրոցներ, 68 հազար Ֆրանսացիներու կամ Եւրոպացիներու հա-մար : 1912ին հարիւր հազարէ աւելի բնա-կիչ ունեցող քաղաք չկար Մարոքի մէջ : 1952ին հինդ ամէնէն մեծերը կը հաշուեն Քազապլանքա 600·000, Մարաքէշը 250 հազար, Ֆէս 250 հազար, Մէքնես 180 հազար եւ Ռապաթ 180·000 :

Մարոքի ելեւմտացոյցին քառասուն տո-կոսը կը հոդայ Ֆրանսայի ելեւմտա-կան նախարարութիւնը : Միւս կողմէ Ֆր-անսամարշըլի վարկերէն կարեւոր դու-մար մը յատկացուցած է նաեւ Մարոքի :

Այսօր տասը հազար քիլոմեթր չինուած ճամբայ կայ եւ երեսուն հազար ալ գատա-կան : Երկաթուղիներու ընդհանուր եր-կայնութիւնը 2320 քիլոմեթր է — (720 քիլոմեթրը եղեկտրական) :

Չորս նաւահանգիստներ չինուած են Քազապլանքա, Սաֆի, որ մէկ միլիոնէ աւելի Թոն փոխադրութիւն ունի, Փոո-Լիոթէ, եւ Ակատիր :

Ֆրանսային Մարոք երթալէ առաջ դիւղա-ցին տարրական միջոցներ ունէր, սակայն ներկայիս չատ բան արդիացած է : 1912ին Մարոք հանքածուխ չունէր : Ներկայիս վեց հարիւր հազար Թոն կ'արտադրէ, ինչ-պէս եւ ութսուն հազար Թոն քարիւդ :

Թ. Ա. Թ.

ՓԱՐԻԶԻ ԱՐԵՒԵԼԱԾԷՍ
ՀԱՄԱՑՆՔՆԵՐՈՒ ԱՐԴԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԸ

●

ՄՄԲ.— Ինչպէս գրած էինք, վերջերս հրամանագիր մը հրատարակուեցաւ Փա-րիզի արքեպիսկոպոսարանէն, արեւելա-ծէս կաթողիկէ համայնքներու նոր իրա-ւասութեանց մասին :

Մեր դիմումին վրայ, Ֆրանսայի հայ կաթողիկէ համայնքին առաջնորդը Հ.Կ.Վ. Ամատունի հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ.—

Ի՞նչ բանի մէջ կը կայանայ նորութիւ-նը :

Եկեղեցիին հովուական վարչութիւնը , անյիշատակ ժամանակներէ ի վեր, հողա-յին բաժանման վրայ հիմնուած է, թե-մական թէ թաղային : Ինչպէս Տիեզերա-կան եկեղեցին, այսպէս նաեւ Ֆրանսայի եկեղեցին, սկիզբնական դարերէ ի վեր որոշ թիւով թեմերու, եւ ասոնք ալ իրենց կարդին ժողովրդապետական թաղերու կամ ծուխերու բաժանուած են : Ֆրանսա 87 թեմերու, եւ ասոնցմէ իւրաքանչիւրը բաղմաթիւ ժողովրդապետութիւններու բաժնուած է : Փարիզ քաղաքը իր ա-ռաքեալներով եկեղեցապէս այսօր 222 ժողովրդապետական թաղերու, անչուչ նոյնքան ալ եկեղեցիներու եւ ժողովրդա-պետներու բաժնուած կը կառավարուի :

Իւրաքանչիւր ժողովրդապետ (քիւրէ) , իր ժողովրդապետական թաղին ահսման-ներուն մէջ, կը վայելէ եկեղեցական ի-րաւունքներու ամբողջութիւն մը, միեւ-նոյն թաղամասին հաւատացեալ բազմու-թեան վրայ : Այդ իրաւունքներու պրծա-ծութեան մէջ ոչ մէկուն ենթակայ է բացի իր թեմին Եպիսկոպոսէն կամ Առաջնոր-դէն : Դրացի ժողովրդապետը իրաւասու-թիւն չունի միջամտելու անոր հոդին մէջ բնակող քրիստոնեաներուն հոդեւորական գործերուն :

Եւ որովհետեւ սկզբնական դարերէ ի վեր բոլոր Արեւմուտք լատինածէս եղած է, հետեւաբար բոլոր ժողովրդապետներն ալ նոյն լատին իրաւակարդին ենթակայ եղած են :

Պատմութեան ընթացքին սահմանափակ բացառութիւններ եղած են Լիհաստանի կամ Տրանսիլվանիոյ հայածէս կամ սլա-ւածէս (Ռուսէններուն), իսկ հարաւային Իտալիոյ յունածէս թեմերու կամ ժողո-վրդապետութիւններու ներկայութիւնը : Արեւելեան ծէսի այս աննշան կղզիներէն դուրս, Արեւմուտք չէ ճանչցած անցեալին մէջ արեւելեան ծէսերու թոյլտնցում : Ֆրանսա ասոնց կարդին էր մինչեւ առա-ջին աշխարհամարտը : Այնուհետեւ Հա-յերուս, եւ երկրորդ աշխարհամարտէն վերջն ալ՝ Սլաւ ցեղերու խուժում տեղի ունեցաւ :

Այսպէս բազմահազար Հայ քրիստո-նէութիւն մուտք գտաւ Ֆրանսայի հիւ-րընկալ ափերուն վրայ : Բնականութեամբ ա-նոնք տարածուեցան լատին ժողովրդապե-տութեանց ցանցին մէջ, եւ հաւատացեալ-ներուն մէջ : Հայ դաղթականին հետ եկան նաեւ իր հավիւնները : Տարբեր լեզուի, և-կեղեցական տարբեր ծէսի եւ իրաւակար-գի տէր հաւատացեալներ, հնութեամբ ոչ նուազ քան Գալլիական եկեղեցին, որուն դաւակներուն հետ կողք կողքի կենակցիլ սկսան : Գաղթականական չարժման առա-ջին տարիներն իսկ բացառեցան մասնաւո-րապէս Հայ քահանայ մը, որ ամէն կիրակի իր հօտը հաւաքելու կոչուած էր Ֆրանսայի տարածքին վրայ, մեկ դիւրը որ անց-քի ճախակողմեան մասէն կարելի էր հա-մապարկի տակ առնել : Աղուընկայ Քարե-րու դիւրքերէն կը հսկէին սարի ճակատը , ուրկէ թշնամիին համար անկարելի էր եր-քը : Հարաւային կողի հսկողութիւնը յանձնուած էր Կարմիր Սերորին, որ ճա-կատէն կը հսկէր նաեւ դէպի անդք յառա-ջացող զօրքերու չարժումներուն վրայ :

Հովտի կռուէն յետոյ, Մարզար յաճախ ըսած էր Վարդանին .

— Վարդան, ճանս, Վարդաձորի լերան վտանդ չկայ : Մինակ էդ անիծած սարն է որ ինձ մտածել կուտայ : Եթէ թշնամին զօրք տեղաւորէ, Աղուընկայ Քարերը վը-տանգի տակ կ'իյնան :

ՀԱՄԱՍՏԵՂ

(10)

ՄԱՐԳԱՐԻ ՄԱՀԸ
(ՀԱՑՈՒԱԾ ՄԸ «ՍՊԻՏԱԿ ՉԻԱԻՈՐ»ԷՆ)

★

Սարխոչ Գեւոն, իր կարդին դեղի բա-նիմացներուն հետ խառնուած, առիթը պատած էր Փրոտ Մինասին հայհոյելու : Գեւոն Փրոտ Մինասին հայհոյելու առան-ձինն ոճ ու բառեր ունէր եւ այդ՝ իր մաս-նագիտութիւնը դարձուցած էր :

— Վայ, ես քու եօթանասուն եօթը պոր-տին ...

Վարդան այս անդամ դիւղացիներուն մէջ ղրկած էր Պետօն :

— Բան չկայ, բան չկայ, թնդանօթի ռումբերը լերան մէջքէն վեր չեն հասնիր :

— Սաքօն ո՞ւր է, Պետօ :

— Սպիտակ Ձիաւորը ե՞րբ կուդայ, Պետօ :

— Էսօր վաղը, էսօր վաղը,— կը պա-տասխանէր Պետօն :

Պետօն կ'ուղէր հարցնել, թէ արդեօք դիւղացիներէն տեսնողներ եղա՞ծ են Մար-դարը : Ընկերներէն չատեր երկմ դիչերէն ի վեր տեսած չէին : Դիւղացիները առա-ւօտ չատ կանուխ այն բարձր ապառաժին վրայ տեսած էին զայն : Այդքան միայն :

Բանջար քաղող կիներէն մէկը երբ ի-մացաւ, որ Մարդարը կը փնտռեն, ըսաւ Պետոյին, թէ վերջին անդամ զայն տեսած էին Պդկան քարերէն անդին ամայի վայրի մը մէջ, առանց դէնքի : Սոման ժամուն-ցաւ յանկարծ, երբ լսեց որ Ֆետայիները Մարդարը կը փնտռեն : Կը կարծէր, որ Մարդար, երեք Ծառերու վայրէն վար իջ-նելէ յետոյ, Ֆետայիներուն մօտ դացած էր, դիրքերուն վրայ : Վերջին անդամ իր քովէն վար իջած էր, այնպէս իջած էր, կ'ըսես դէպի կախաղան կը քալէր : Սոման վրաններուն մէջէն հեռացաւ փութկոտ , կ'ուղէր փնտռել, դանել Մարդարը :

Երբ Ֆետայիները դիրքերուն վրայ տե-ղաւորուեցան եւ թշնամին սկսաւ յառա-ջանալ ու հրացանաձգութիւն սկսաւ, բո-լոր ընկերները դիրքերուն վրայ Մարդարի յաղթ հասակը փնտռեցին :

Թնդանօթի երկրորդ ռումբն էր, որ կը պայթէր, եւ ձայնը լերան կապուած Ֆե-տայիներու ձիերը վեր վեր կը ցատկէին : Ձի մը , իր կապը կտրած, դէպի հովտի կողմը վար իջած էր : Ձին քիչին հով ա-ռած էր : Երկու հոդի դժուարութիւնով կ'աշխատէին բռնել :

Վարը պաշտպանութիւններ սկսած էին լայն ճակատի վրայ տարածուիլ : Մաս մը հրը-դեհուած սայլերու կողմէ անցած էր : Պետօն այդ ճակատին վրայ դոր-ծի լծած էր զէնքի տակ չեղող տղամարդ-դիկ ու նոյնիսկ կիներ : Անոնք լերան դա-դաթէն հսկայական ապառաժներ կը խոս-տէին բահով բրիչով՝ ապառաժները լեռ-նէն վար դլորելու համար :

Վար չրջուած ապառաժները պաշտպա-նութիւններու սարսափներէն մէկին էին : Երբ քարը հետզհետէ թափ կ'առնէր տղմու-կով, թափը հետզհետէ կ'արագանար, ու-ժեղ ցատկումներ կ'առնէր եւ իր հետ վար կը բերէր իր թափին տակ ճեղքուած ա-պառաժի կտորները : Վար չրջուած ապա-ռաժը, մինչեւ լերան մէջքը որ կը հաս-նէր, ահաւոր ցատկում կ'ունենար , եր-բեմն չեզ, երբեմն ուղիղ :

Քարերուն ներքեւ փորսող եկող պաչը-պօղութիւնները ապառաժներու այդ դիւային թափին առջեւ իրենք դիրենք դժուարու-թիւնով կը պաչտպանէին :

Սարխոչ Գեւոյի համար մանաւանդ հա-ճելի էր ապառաժները այդ հսկայ բարձ-րութենէն վար ձդել, լսել երկաթէ քարե-րուն վրայ անոնց ձգած փոթորկոտ ձայնը ու տեսնել անոնց խելագար ցատկումը :

Վար չրջուած ապառաժներուն մէջ ժո-դովուրդի ցասումը կար :

Թնդանօթի ռումբը այս անդամ Ֆէչոյի դիրքերուն մօտ պայթած էր : Ամպզոլ տաքութեան մէջ վառօդի հոտ ու ծուխ բռնած էր : Թշնամի ձիաւորները չաճախ կը կորսուէին վարը ամպի պէս բռնած թն-դանօթի ծուխին մէջ եւ նորէն կ'երեւէին : Անոնք դէպի անդքին կողմը կը չարաչա-նային :

Մարդար չկար : Վարդանը, որ կռուին մէջ իր թեւը երկինքին քսող միակ ար-ծիւն էր դարձեր, առանց Մարդարի այս անդամ վտանդաւոր կը նկատէր թշնամի զօրքերէն մաս մը հովտին մէջ կիսել : Իր ուժերը բաւարար էին թշնամին այդ կա-րեւոր անցքէն հեռու պահելու, եթէ մի-այն թշնամին այս անդամ ամէն չդառնար այն սարին, ուրկէ վտանդի մէջ պիտի ի-նային Աղուընկայ Քարերու կարեւոր դիր-քերը, որոնց դիւղացիք Այծի Սար անունը կուտային : Վարդան իր ուժերը տարածել չէր ուղեր :

Հովտի առաջին կռուին, Վարդան եւ Մարդար դժուարութեամբ կրցան վար առնել այն զօրքերը, որ նահանջի պահուն տեղաւորուած էին Այծի Սարի հարաւա-յին կողերուն վրայ, մինակ դիրքը որ անց-քի ճախակողմեան մասէն կարելի էր հա-մապարկի տակ առնել : Աղուընկայ Քարե-րու դիրքերէն կը հսկէին սարի ճակատը , ուրկէ թշնամիին համար անկարելի էր եր-քը : Հարաւային կողի հսկողութիւնը յանձնուած էր Կարմիր Սերորին, որ ճա-կատէն կը հսկէր նաեւ դէպի անդք յառա-ջացող զօրքերու չարժումներուն վրայ :

Հովտի կռուէն յետոյ, Մարդար յաճախ ըսած էր Վարդանին .

— Վարդան, ճանս, Վարդաձորի լերան վտանդ չկայ : Մինակ էդ անիծած սարն է որ ինձ մտածել կուտայ : Եթէ թշնամին զօրք տեղաւորէ, Աղուընկայ Քարերը վը-տանգի տակ կ'իյնան :

ՀԱՄԱՍՏԵՂ

(10)

ՑԱՂԿՈՒԹԻՆ ՆԱ

Ցուրտ ձմեռ էր, ձյունը ծածկել էր ամբողջ երկիրը, ամենուրեք տիրում էր լռություն։ Ոչ մի ձայն չէր լսվում, միայն ինչ-որ տեղ հեռվում ոռնում էր գայլը։ Ամեն ինչ քնած էր, ամեն ինչ սառած էր ցրտից։

Ծանր ամպերի միջից դուրս էր եկել լուսինը, որ ամբողջ գիշեր պիտի ճանապարհ գնար երկնքի վրայով։

Ամեն ինչ լուսավորվել էր լուսնի լույսով։ Ձյան վրա ոսկեգույն կայծեր էին փայլում։ Ամեն ինչ հանգիստ էր, ամեն ինչ խաղաղ էր։

Ամեն ինչ քնած էր, միայն մի աղջիկ չէր քնել։ Նա նստել էր իր սենյակի պատուհանի առջև, ձեռքերը ծնկների վրա դրած, և նայում էր լուսնին։

Նա մենակ էր, ոչ ոք չկար նրա հետ խոսելու, նրան մխիթարելու։ Նա ուզում էր լաց լինել, բայց չէր կարողանում։ Նա ուզում էր ինչ-որ բան ասել, բայց չգիտեր, թե ինչ։

Նա ուզում էր ինչ-որ բան անել, բայց չգիտեր, թե ինչ։

Նա ուզում էր ինչ-որ տեղ գնալ, բայց չգիտեր, թե որտեղ։

Նա ուզում էր ինչ-որ բան հասկանալ, բայց չէր կարողանում։

Նա ուզում էր ինչ-որ բան գտնել, բայց չգիտեր, թե ինչ։

Նա ուզում էր ինչ-որ բան կորցնել, բայց չգիտեր, թե ինչ։

Նա ուզում էր ինչ-որ բան սիրել, բայց չգիտեր, թե ինչ։

Նա ուզում էր ինչ-որ բան ատել, բայց չգիտեր, թե ինչ։

Նա ուզում էր ինչ-որ բան հավատալ, բայց չգիտեր, թե ինչ։

Նա ուզում էր ինչ-որ բան ասել, բայց չգիտեր, թե ինչ։

Նա ուզում էր ինչ-որ բան լսել, բայց չգիտեր, թե ինչ։

Նա ուզում էր ինչ-որ բան տեսնել, բայց չգիտեր, թե ինչ։

Նա ուզում էր ինչ-որ բան զգալ, բայց չգիտեր, թե ինչ։

Նա ուզում էր ինչ-որ բան իմանալ, բայց չգիտեր, թե ինչ։

Նա ուզում էր ինչ-որ բան հիշել, բայց չգիտեր, թե ինչ։

Նա ուզում էր ինչ-որ բան մոռանալ, բայց չգիտեր, թե ինչ։

Նա ուզում էր ինչ-որ բան սկսել, բայց չգիտեր, թե ինչ։

Նա ուզում էր ինչ-որ բան ավարտել, բայց չգիտեր, թե ինչ։

Նա ուզում էր ինչ-որ բան փոխել, բայց չգիտեր, թե ինչ։

Նա ուզում էր ինչ-որ բան պահել, բայց չգիտեր, թե ինչ։

Նա ուզում էր ինչ-որ բան նվիրել, բայց չգիտեր, թե ինչ։

Նա ուզում էր ինչ-որ բան ստանալ, բայց չգիտեր, թե ինչ։

Նա ուզում էր ինչ-որ բան տալ, բայց չգիտեր, թե ինչ։

Նա ուզում էր ինչ-որ բան վերցնել, բայց չգիտեր, թե ինչ։

Նա ուզում էր ինչ-որ բան դնել, բայց չգիտեր, թե ինչ

× *Արաբական Դաշնակցութիւնը հե – տեւեալ ազդարարութիւնը ուղղեց անթե – լով.— «Մարոքցիները պէտք է հասկը – նան թէ անկախութեան կրնան հասնիլ միայն իրենց սեփական միջոցներով եւ թէ Սպանիան, որ զրաւած է իրենց երկիրը, իրենց թշնամին է : Եթէ Սպանիան անկեղծ է, պէտք է իր բարեկամութիւնը ապացու – ցանէ պարպելով իր զրաւած շրջանը» : Զրոյցի մը համաձայն, Սպանիա խոստա – ցած է քաղաքական անկախութիւն չնոր – հել Սպանիական Մարոքի :*

ԳԱՀԸՆԿԷՑ ՍՈՒԼԹԱՆԸ ՆՈՐԷՆ ԿԱՔՍՈՐՈՒԻ

Գահընկէց Սուլթանը, Սիսի Մոհամմէտ Եուսէֆ, որ Քորսիքա կը դանուէր, այ – լուր փոխադրուեցաւ երէկ, երկուշաբթի, իր աղջիկներուն, կիներուն եւ հետեւորդ – ներուն հետ, ընդամէնը լինը հոգի : Փարի – զէն բարձրաստիճան պաշտօնատար մը դացած էր Քորսիքա, այս գործողութիւ – նը կատարելու համար : Նոր աքսորավայ – րը զաղտնի կը պահուի : Կ'ըսուի թէ Ուէ – իւնիոն կղզին փոխադրուած է օդանաւով (Հնդկական ովկիանոս, Մատակասքարի արեւելեան կողմը) :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵԳԻՊՏՈՍԻ նախագահը, զօր. Նեկիպ բուտն ճառ մը խօսեցաւ չաբաթ օր, « Ա – զատագրութեան Համախմբում» կազմա – կերպութեան առաջին տարելիցին առ – թիւ, երբ զօրահանդէս մը տեղի կ'ունենայ – նար 35·000 դինեալ պահակներով, որոնց կարմիր զրօչին վրայ դանկ մը կ'երեւայ : Թափօրը տեւեց չորս ժամ : Զօրավարը մանուածորապէս ծանրանալով ներքին ա – պահովութեան եւ բարենորոգումներու վրայ, յիշեց Իսլամ եղբայրութեան լու – ծումը եւ ըսաւ թէ եգիպտոսի թշնամի – ները կ'ուզեն աղքատացնել երկիրը : « Այժմ 22 միլիոն ենք եւ կ'ապրինք ճիշդ այնպէս ինչպէս մեր պապերը, որոնք առաջ միլիոն էին : Անցեալ իշխանութիւ – նը այս անդունդը ձգեց մեզի» : Ցետոյ հրաւիրեց ժողովուրդը համախմբուիլ կրծնի շուրջը եւ ազդարարեց.— « Եգիպ – տոս դերի պիտի չմնայ· պիտի դառնայ հայրենիքը ազատներուն եւ ազատու – թեան » :

ԱԹԷՆՔի խորհրդային դեսպանը, Մի – խայիլ Սերգեյեւ, վերջերս բուռն քննա – դատութեանց ենթարկուեցաւ յունական մամուլին կողմէ, որովհետեւ Սելանիկ եւ Պուկարեստ սահմանակից քաղաքներ եր – թալով այցելած էր քաղաքային եւ ճար – տարապետական կազմակերպութեանց : Ցունաստանի արտաքին նախարարութիւ – նը դիտել տուաւ դեսպանին թէ պարտա – ւոր է արտօնութիւն առնել, եթէ կ'ուզէ այցելել երկրին քաղաքները եւ կղզիները :

Ի· ՄԻՈՒԻՐԻՆԸ Հռոմի դեսպան նշա – նակեց Պ· Պոկոմոլովը : Նախորդը, Մի – խայիլ Կոսաիլեւեւ, ուրիշ պաշտօնի մը կոչուած է :

ԹԵՀՐԱՆԷՆ կը հեռագրեն թէ 30 հոգի ձերբակալուեցան Ապատանի մէջ, համայ – նավարական ցոյցի մը առթիւ :

7500 ԱՂՕՐԵՑՈՒՆԵՐ կը սպառնան վա – կել իրենց ջրաղացները վեսթ· մէկին, ե – թէ կառավարութիւնը դոհացում չտայ ի – րենց առեւտրական պահանջներուն : Ել – մտեան նախարարը կը քննէ խնդիրը :

ՕԴԱՆԱՒԱԳԻՆ ԱՐԿԱԾի մը հանդիպեցաւ ամերիկացի հռչակաւոր դրագէտը, էր – նըստ Հեմինկուէյ, իր կնոջը հետ : Օգա – նաւը կերակի օր ջախջախուած էր Ուկան – տայի (Ափրիկէ) չամբուտներուն վերեւ : Անգ· օգանաւ մը արկածին վայրը հաս – նելով, միայն բեկորներ դտաւ Նեղոսի ա – փին վրայ : Բախտաւոր դրագէտին դոր – ծերը թարգմանուած են բազմաթիւ լե – զուներու : Արկածալի կեանք մը ունեցած է, քանի մը անգամ ամուսնացած, ա – խարհ շրջած, եւ նոր դիրք մը կը պատ – րաստէր : Իր վէպերուն դլխաւոր նիւթերն են մահը, սէրը եւ բռնութիւնը : Դեռ կը խօսինք իր մասին :

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Ցառաջիկայ հաւաքոյթը այս չորեք – շաբթի ժամը 21ին, քաֆէ Քատէի վերնա – յարկը :

Կաթոլիկէ Հայոց հոգեւոր հովիւ Ղե – իոնդ վրդ· Քիլէրճեան, իր Ամերիկա մեկնումին առթիւ կուտայ հրաժեշտի դա – սախօսութիւնը : Մուտքը ազատ է :

« ՀԱՅԱՍՏԱՆ »

ԱՄՍԱԹԵՐթի ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՓԵՏՐ· 13ԻՆ, ԺԱՄԸ 21ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՑՍ

Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

« ՅԱՌԱՋ »Ի ՄՕՏ

Կը ԳՏՆՈՒԻՆ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ԳԻՐՔԵՐԸ.— ՌՈՒԲԷՆի ՑՈՒՇԵՐԸ, 7 հատոր : Գին 6000 ֆրանք :

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ – ՆԵՐ (Ն· Ադոնց), գին 1000 ֆրանք :

ՀԱՑԱՍՏԱՆԸ ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ՄՈՒՐՃի ՏԱԿ ԵՒ ԹՐՔԱԿԱՆ ՍԱԼի ՄԻՋԵՒ (Մ· Վրացեան), գին 500 ֆրանք :

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ, (ֆրանսերէնի թարգմանեց Լիւք Անտռէ Մարսէլ, ուրիշ ժողովրդական բանաստեղծութիւններ – րով) : Գին 1000 ֆրանք :

Թղթատարի ծախքը գնողին վրայ :

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԻՒԼԻՐԵԱՆի ՎԵՐՑԻՇՈՒՄ – ՆԵՐը մեր քով սպառած ըլլալով, կը սպա – սենք նոր ծրարներուն : Բոլոր ապսպրանք – ները արձանագրած ենք :

Այս առթիւ դաւաոի յաճախորդներէն կը խնդրենք կանխիկ ղրկել դիրքերուն փո – խարժէքը : Մեղի համար դժուար է դրաղիլ «քոնթր – ռամպուրսմանի»ով եւ ուրիշ դործողութիւններով, մանաւանդ որ բա – րեկամաբար տառնճատ ենք այս դործը :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

« ԶՐՈՑՑ »ՆԵՐը ԿԱՐ· ՓՈԼԱՏԵԱՆի

Հանդիպումներ Ահարոնի, Էլիւարի, Շ· Նարդունիի, Օ· Պէրպէրեանի, Հ· Ս· Տէր Մովսէսեանի եւ Լիւք – Անտրէ Մարսէլի հետ :

208 էջ, գին՝ 400, արտասահման 500 ֆր· *Սակաւաթիւ օրինակներ մնացած են մեր դործերէն Արեւելքի Տղայը 350 ֆր· : Կը հրաժարիմ Հայաբեանէ 500 ֆր· :*

Դիմել հեղինակին՝

Poladian, 92, Bld. Général Nollet
La Rosière, Marseille (B. du R.)

եւ կամ՝ միակ կեդրոնատեղին.— ԲԱԼՈՒ – ԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ՝

43, Rue Richer, Paris (9e)

ԿԸ ՓՆՏՌԻԻ.— Ժիլբայր Թիւսիւզեան կը փնտռէ իր եղբայրը Վահրամ Թիւ – սիւզեան : Հօր անուն Համբարձում, մօրը՝ Բրաբիոն, մեծ մօր՝ Մարիամ : 1922էն ա – ռաջ Ս· Փրկիչի որբանոցն էր և Քրիսթինէ մայրապետի ձեռքով ուրիշ որբերու հետ ղրկուած է Պոլսէն : Անգամ մը տեսնուած է Ֆրանսայի մէջ : Արտասահմանի թերթերն կը խնդրուի արտատպել : Իմացնել «Յառաջ»ի հասցէով :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Վարպետ ոսկերիչի մը քով արհեստ սոր – վիլ ուզող տղու մը պէտք կայ որ ըլլայ պարկեշտ եւ աշխատասէր :

Դիմել Պ· ՏԻՐԱՏՈՒՐԵԱՆի,
10 rue des Bluets, Paris, Métro St. Maur.

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԼԻՈՆի ՄԷՋ

Հ· Ց· Դ· Լիոնի Վարանդեան կոմիտէն կը սարքէ հրապարակային դասախօսու – թիւն մը այս Զորեքշաբթի ժամը 20·30 – ին, Ցոյներու սրահը, 5 ռիւ Պօնրիթուա : Կը խօսի ընկեր Սահակ Տէր Թովմասեան : Կը հրաւիրուին բոլորը անխտիր : Մուտքը ազատ է :

×

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Այս հինդշաբթի ժամը 20·30ին, 101 Ավրնիւ տը Սաքսի սրճարանի ներքնա – սենեակը : Կը խօսի ընկեր Սահակ Տէր Թովմասեան :

Ընկերական ժողով այս ուրբաթ ժամը 20·30ին, նոյն սրճարանին ներքնասենեա – կը : Ներկայ կ'ըլլայ ընկեր Սահակ Տէր Թովմասեան : Բոլոր ընկերներու ներկա – յութիւնը պարտաւորիչ :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆ· Կ· Խաչէ Լիոնի մասնաճիւղի տարե – կան մեծ պարահանդէսը, Պէրլիյէ – Մի – լիէի չքեղ սրահներուն մէջ, յաւաջիկայ Մարտ քսանին, չաբաթ գիշեր :

ՋԱՐԻԱ ԴՈԼՈՒԽԱՆՈՎԱ

Մեծ երդչուհիին երդահանդէսը (սալ Կավօ) կրկին պիտի հաղորդուի ձայնաս – փիւռէն, այս չորեքշաբթի ժամը 21·40, Փառի – Էնթէռի վրայ :

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԼԻՈՆ ՇԱՆԹի ԵՐԿԵՐԸ, ինչ հատոր, Պէյրութ, հատորը 800 ֆրանք :

ՀԱՑՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, Գ·Գիւզալեան, Ա· մաս, Պէյրութ, 800 ֆրանք :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, ՄԵՐՁԱԻՈՐ ԱՐԵՒԵԼ – ՔԻ ԵՒ ՀԱՑԱՍՏԱՆի, Գ· Գիւզալեան, Պէյրութ, 1200 ֆրանք :

ԸՆՏԱՆԻՔԻՆ ԳԻՐՔԸ (երազահան եւ խոհանոցի դիրք), Պէյրութ, 1000 ֆր· :

ՑՈ՞ ԵՐԹԱՍ, Սէնթիէվիչ, երկու հա – տոր, Պէյրութ, 1400 ֆրանք :

ԳԷՕԹԻի ԱՄԲՈՂՋ· ԵՐԿԵՐԸ, Ա· հա – տոր, Թրդ· Ա· Աբեղեան, Գահիրէ, 1200 ֆրանք :

Grégoire de Narek, Luc-André Marcel, *Ընտիր Թուղթի վրայ՝ հազար ֆրանք :*

Rock Wagram, William Saroyan, 570 fr

L'Expédition au Mont Ararat, F. Navarra, Bordeaux, 690 frs.

ՕՐԱՑՈՑՑ Ս· Փրկիչ հիւանդանոցի՝ 150 ֆրանք : ՕՐԱՑՈՑՑ էջմիածնի երկու հա – րիւր ֆրանք :

ՀՈՎՍԱՀԱՐի ԵՏԻՆ, Նուարդ, Գահիրէ, 500 ֆրանք :

Առաքման ծախքը գնողին վրայ :

LIBRAIRIE H. SAMUELIAN, 51, rue Monsieur-le-Prince, Paris (6e). Chèque Postal : Paris 1278-35

Ուր պիտի դտնէք հայերէն հին ու նոր ամէն կարգի հրատարակութիւններ :

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ· Ց· Դ· Ս· Մինասեան ենթակոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ ժամը 21 – ին, Ծանօթ հաւաքատեղին : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ՓԱՐԻԶ.— Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Ա – հարոնեան խումբի դասախօսութիւնը այս հինդշաբթի ժամը 21·30ին, Ադպ· Տան մէջ : Կը խօսի ընկեր ԶԱԼԵԱՆ : Նիւթը՝ «Լիբանանը եւ Լիբանանի հայութիւնը» : Սիրով կը հրաւիրուին փափաքողները : — Հայերէնի դասերը ժամը 20·15ին :

ՖՐԱՆՔԵՒՀԱՑԿ· ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԵԱՆ ԱԿՈՒՄԲ

Ճ Ա Շ

ի պատիւ

Général d'Armée DUFIEUX,
Վերին Հրամանատարութեամբ
Ադպ· պաշտպանութեան նախարար
René PLEVEN,
եւ Ակումբի ընդհ· նախագահ ու տնօրէ – սական նախարար՝
Dr. Bernard LAFAY,
Նախագահութեամբ
Mr. le Marquis Paul du VÉOU

Զորեքշաբթի, 3 փետր·, ժամը 20ին Սէրթէլ Ռէսթորանէ, 5Ավընիւ Թը լ'Օփէրա

Տեղերու թիւը սահմանափակ ըլլալով, կը խնդրենք մեր բարեկամներէն, իրենց հաւանութիւնը հաղորդել մինչեւ Ցուն – ուար 30, տեղաւորման գործը դիւրացնե – լու համար :

Կարելի է հեռաձայնել.—
Պ· Կարապետեանի ՊՕԹ· 53–74 : Պ· Ցով – հաննէսեանի ԹՐԻՒ· 47–48 : Պ· Սթեֆա – նի ԹՐԻՒ 76–70 : Պ· Վարդանեանի ՇՄ· 24–92 :

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆի ԴՐԱՍԵՆԵԱԿԸ

(Մրցանակներու ծրագիրը)

Ա.— Տարեկան երեք մրցումներ մինչեւ 13 տարեկան մանուկներու համար, մանչ թէ աղջիկ : Այս մրցումներուն մասնակ – ցելու իրաւասու են անխտիր բոլոր միօր – եայ վարժարաններու աշակերտները, ներ – կայացուած իրենց ուսուցիչներէն, ինչ – պէս նաեւ այն տղաքը որոնք մասնաւոր ուսուցիչներով կամ իրենց ծնողքէն կը դորվին հայերէնը :

Բաղմաթիւ մրցանակներու քանակը կ'ո – րոշուի ներկայացող աշակերտներու թի – ւին համեմատ :

ա) մրցանակներ հազարական ֆրանք :
բ) մրցանակներ 750ական ֆրանք :
գ) մրցանակներ 500ական ֆրանք :

Ինչպէս յայտնի է վերջին մրցումին 22 աշակերտներ ստացան դրամական նուէր – ներ, իսկ բոլոր ներկայ մանուկներուն նը – ւիրուեցաւ մէկ մէկ դիրք :

(Մնացեալը յաջորդով)

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Gros, Demi-Gros

Գուլպայ, մի – պա, ներքին ներման – կեղէններ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՏՇԱՒՈՐ ԳԻ – ՆԵՐՈՎ :

Նոր գիներ

Articles polichinelles-ի համար :
Մխակ հասցէն՝

BONNETERIE BEAUBOURG

227, Rue St. Martin, PARIS (3e)
Tél.: ARC. 66-50

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

HOTEL GEORGE V-ի

ՇՈՒԵՂ ՍԲԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ, ԿԻՐԱԿԻ 31 ՑՈՒՆՈՒԱՐ ԺԱՄԸ 16ԷՆ 24

ATTRACTIONS

MAIK THOMAS, Basse chantante, émouvant interprête de chansons russes et de négro-spirituals.
Mlle GENIA GANIKA, dans des danses originales du folklore polonais.

Ընտիր ճաշագախումբ : Խճողումի տեղի չտալու համար կը խնդրուի այժմէն ապա – հովել սեղաններն ու տոմսերը՝ Գիմելով Պ· Պ· Ա· Աճէմեանի՝ PRO· 03–19
ՆՈՒՊԱՐ ՑՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի TRU· 47-48
կամ Փարիզի եկեղեցւոյ դիւանին ELY. 67-03

ԱՒՕՐԵԱՑ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՊԱՏՄԱՆ ՈՒՆԵՑԷՔ

ՊՈՍՖՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՌՈՒՄԸ, բոլորիայ ներարաւաոնեներուն ծով

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ հաղինով պատրաստուած տեսակներ :

Բժիշկներու խոհ կարծիքով ԼՈՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (ֆլորի) :

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ
2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 27 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
MERCREDI 27 JANVIER 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7279 — 30e ANNEE — խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2690

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԿԱՐԵԼԻՆ ՓՈՐՁԵԼ

Կէտակէտ օր կարգ մը տեղեկութիւններ հաղորդած կ'ենք այն աշխատանքներու մասին որ կը կատարուին Հիւս. Ամերիկայի մէջ, նոր սերունդին փրկութեան համար :

Կրթական Յանձնախումբը կը ծանուցանէ նոր դասընթացքներու բացումը եւ ուրիշ ձեռնարկներ :

Տարբերութիւնը այնքան ալ մեծ չէ Ամերիկայի եւ Ֆրանսայի եւ առ հասարակ Եւրոպայի մէջ, երբ նկատի առնենք տնտեսական դժուարութիւնները :

Երկու աշխարհամասերուն մէջ կը թուենք պարտաւորիչ ըլլալով, մեր տղաքն ալ իրենց տարրական ուսումը կ'առնեն տեղական դպրոցներու մէջ : Այնտեղ կը խմորուին, կը կազմուին :

Ուրեմն, դպրոցէն դուրս եղած ժամերը, իրիկունը կամ կիրակին պիտի օգտագործեն ,ազգ. դասընթացքի մը հնտեւելու համար :

Ֆրանսայի մէջ չաբաթը մէկ օր աւելի ունին,— Հինգշաբթին, երբ տեղական դպրոցները կը փակուին :

Երբ օրն է բուն կ'ազդարարենք,— Հայերէն սորվեցէք, հայերէն սորվեցուցէք, հրաշքներ չենք սպասեր : Ոչ ալ Ամերիկան կամ Ֆրանսան կը բաղդատենք Եգիպտոսի, Լիբանանի կամ Սուրիոյ հետ :

Հայ Օգնութեան Միութեան պաշտօնաթերթը իր վերջին թիւին մէջ արձագանգելով այս հարցը, կը գրէր, Մ. Նահանգներուն մէջ կատարուած աշխատանքի մասին.

— « Կրթական Յանձնախումբը իր կաթիլն կը փորձէ, որպէս զի մեր ծաղկահասակ սերունդը հանի մը բան հայերէն սորվի եւ հանի մը ընդհանուր գիծերով ծանօթանայ մեր պատմութեան» :

Կարելին փորձել — ա՛յս պիտի ըլլայ հիմնական ուղեգիծը, բոլոր այն գաղութներուն մէջ ուր մեր բարի կամքէն կախուած չէ դպրոցական ցանցեր հաստատել, սովորական իմաստով :

Կը կատարուի՛ այդ փորձը : Ամէն տեղ եւ նոյն հաւատքով ու խանդավառութեամբ :

Ձեռք առնուա՛ծ են բոլոր միջոցները, պատեհութիւններէն օգտուելու համար :

Երբ զանազան կազմակերպութիւններ ձեռնարկ մը կը կատարեն այս ուղղութեամբ, ծնողներն ալ կը կատարե՞ն իրենց պարտականութիւնը :

Ուրիշ առեն ալ բացատրած ենք,— եթէ մեր այլազան կազմակերպութեանց անդամները եւ անդամուհիները բան – գործ ընէին հայերէն սորվեցնել իրենց զաւակներուն, համբուն կէսը կտրած կ'ըլլայինք :

Հաշուեցէք անդամ մը,— Հ. Ց. Դաշնակցութիւն եւ ուրիշ հոսանքները, Կ. Խաչեր, Հայր. եւ Երիտ. Միութիւններ, Բարեգործական, Տիկնանց, Եկեղեցասիրաց, Համազգային, Լսարաններ են. :

Այսպէս, հազարաւոր կազմակերպուած ընտանիքներ կան, որոնք եթէ ձեռք ձեռքի տան, կրկնապատիկ, եռապատիկ համեմատութեամբ ժառանգորդ փրկած կ'ըլլան : Իրենց իսկ զաւակները :

Փրկել երկուքէն մէկը, երեքէն երկուքը, հինգէն երեքը — ինչո՞ւ անկարելի պիտի ըլլար այս գործը, եթէ հայրիկն ու մայրիկը կամք եւ հաւատք ունենային :

Մինչդեռ, հազարաւորները իրենք կը հարթեն օտարացման եւ այլասերման ճամբան, չփացնելով, չլացնելով եւ փճացնելով :

Հազարաւոր տուներ կան ուր հայերէն խօսքը, գիրն ու գիրքը անկիւն մը նետուած են : Եւ կամ կը վաչերեն այնքան չնորհ որքան խորթ զաւակ մը կամ անտէր որբուկ մը :

Ի՞նչպէս կը յուսանք «զարձեալ եա առնել մայր Հայաստանը »— երբ անոր լեզուին անդամ տէր չենք ըլլար ... Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՋՈՐՍԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԻՆ ԲԱՑՈՒՄԸ

ԴԷՄ ԴԻՄԱՑ ԵԼԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ՆԻՍՏԷՆ

ԵՐԿՈՒ ՏԱՐԲԵՐ ՕՐԱԿԱՐԳ

Ջորսերու խորհրդաժողովը հաղիւ բացուած, ճակատները բաժնուեցան :

Տակաւին կանուխ է վերջնական եզրակացութեան մը յանգելու համար : Բայց , տրամադրութիւնները պաղ են առ այժմ : Արեւմուտքը օրակարգ մը ունէր, որ կ'ընդգրկէ միայն եւրոպական խնդիրներ : Ե. Միութեան արտաքին նախարարը , Պ. Մոլոթով, Պ. Պիտոյի ճառէն անմիջապէս վերջ խօսք առնելով, ոչ միայն մեզա – պրանքներ ուղղեց Արեւմուտքի եւ մասնաւորապէս Մ. Նահանգներուն դէմ, այլ եւ բոլորովին տարբեր օրակարգ մը առաջարկեց :

Կարգով նկարագրենք անցուդարձը.—

Երկուշաբթի կէս օրին, հակառակ սաստիկ ցուրտին, բազմութիւն մը հաւաքուած ծէր Վերսուային յանձնաժողովի նախկին պալատնոյաան ճամբաներուն վրայ : Ոստիկանութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առած էր , յանուն ապահովութեան : Երթեւեկը արգիլուած էր մէկ քիլոմէթր տարածութեան մը վրայ, պալատնոյաան չուրջը եւ ժողովին բացումէն երեք ժամ առաջ լռութիւն կը տիրէր չորս վտանգներուն մէջ : Կարծես Պերլինի ամբողջ մէկ թաղը յանկարծ քնացած էր ձմեռնային ժպտուն արեւի մը տակ, ինչպէս կը նկարագրէ թղթակից մը :

Պ. Մոլոթով հաւանած էր տեսակցիլ Պ. Ֆ. Տըլլըսի հետ, ժողովին բացումէն կէս ժամ առաջ : Ժամը 14·25ին ժողովատեղին կը հասնէր Պ. Մոլոթով, առանձնորդու – թեամբ ամերիկեան «ճիփ»ի մը, եւ կ'ըն – դունուէր անդիական պահակախումբի մը կողմէ : Քանի վայրկեան վերջ կը հասնէր Պ. Ժորժ Պիտօ, իսկ ժամը երեքէն հինգ վայրկեան առաջ Պ. Իտըն : Ճիշդ ժամը 3ին փակուեցան պալատնոյաան դուռները եւ պատմական ժողովը սկսաւ , վերջանալով ժամը 6·50ին :

Պ. Տըլլըս բացումը կատարելով , անմիջապէս յայտարարեց թէ համաձայնած են Պ. Մոլոթովի հետ, նախագահութեան մասին : Առաջին օրուան նախագահը պիտի ըլլար Պ. Ֆ. Տըլլըս ինք, Գշ. օրուանը՝ Պ. Պիտօ, իսկ յաջորդ երկու օրուան նախագահներն՝ Պ. Պ. Իտըն եւ Մոլոթով : Մ. Նահանգներու ներկայացուցիչը յետոյ խօսքը տուաւ Պ. Պիտոյի, որ շատ ճշդրիտ եւ յստակ ճառ մը խօսեցաւ, մանաւանդ պէս կանգ առնելով հետեւեալ կէտերուն վրայ, —

1· Իր ընդհանուր տեսութեան մէջ, երկու անգամ ակնարկեց Հնդկաչինի պատերազմին, առանց անունը տալու , յիշելով Քորէայի պատերազմը եւ պինամիա – փութեան խնդիրը :

2· Ատոմքէն բաժնեց եւրոպական եւ ասիական խնդիրները եւ առաջարկեց որ Լուքսէնպուրգը անջատուէր քննութ, որ – պէսզի համաշխարհային ատոմկութիւն մը չկատարուի : Այս առթիւ բացատրեց թէ համաձայն է որ «նախատեսուած կամ ցանկալի» ժողովները դադարուին, դիւ – րացնելու համար Ծայր· Արեւելքի խըն – դիրներուն լուծումը :

3· Քննելի խնդիրներու ցանկին դլուխը դրաւ եւրոպական հարցերը, եւ չեչտեց թէ արեւմտեան պետութեանց պար – տադրուած պաշտպանողական ճիգը պէտք չէ բանակցութեանց առարկայ դառնայ Պերլինի խորհրդաժողովին մէջ :

4· Ներկայ ժողովին բանակցութեանց դլխաւոր առարկան կը կազմեն Գերմանիան եւ Աւստրիան : Անհրաժեշտ է քննել Գերմանիոյ հաշտութեան ապագայ դաշ –

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՊԱՏԿԵՐ ՄԸՆ ԱԼ ԱՁՍ

Բանի՛ մը բարեկամներու խնդրանքով, *Յառաջի* վարչութիւնը յանձն առաւ ապացնել իրենց նոր հրատարակութեանց սպառուման :

Ընշուշտ ոչ իրրեւ առեւտրական գործ : Այսպէս, *Ռուբէնի* գիրքերէն (եօթը հատոր) ցարդ սպառած ենք մօտ յիսուն ճեռք :

Սողոմոն Թէհլիրեանի *Վերյիշումներէն* ինչ որ դրկած էին սպառեցինք, եւ կը սպասենք գալիք ծրարներուն :

Այս առթիւ անգամ մը եւս կը յիշեցնենք թէ նոր ապսպրանքները արձանագրուած են եւ պիտի դրկուին երբ որ գիրքը ստանանք, թղթակազմ կամ լաթակազմ·

Ամէնուն Տարեդիրք (Կ. Գէորգեան) դրկուած էր 40 օրինակ եւ ծախեցինք :

Նարեկը (Ֆրանսերէն) նոյնպէս կը սպառի՛նք : «Յամր բայց ապահով» :

Նոյնպէս ընկեր Ս. Վրացեանի գիրքը , « *Հայաստանը բոլշեւիկեան մուրճի եւ Քրքական սալի միջեւ* » (Բ. տպագրութիւն) :

Վաճառուածը մեծ մասով տեղի կ'ունենայ տեղին վրայ : Կուգան անձամբ կը գնեն կամ թղթատարով կ'ապսպրեն :

Ի՞նչ պատկեր կը ներկայացնէ գաւառը :

Համեստ գաղութէ մը, Սէն Շամոն, մէկ անգամէն 13 օրինակ Սողոմոնի «*Վերյիշումները*» ապսպրեց ընկեր Սաֆօ :

Անհատական ապսպրանքներ կը հասնին ամէն բաղաքէ, կանխիկ վճարումով :

Բայց հայաշատ բաղաքներ կան որոնք, ի՞նչպէս ըսեմ — տակաւին «ապագայ չեն խոստանար »...

Այսպէս, Վալանս, Լիոն, Կրընոպլ, Տէսին, Սէնք Էթիէն եւ··· Մարսէյլ :

Վիէնէն հինգ – վեց օրինակ (ձեռք) ապսպրած էին Ռուբէնի շարքէն :

Չեմ կարծեր որ մեծ թիւ մը կազմեն ուղղակի գրավաճառներուն եղած ապսպրանքները :

Հարցը անհատական ապսպրանքներու մասին չէ :

Կ'արձանագրեմ իրրեւ երեւոյթ մը որ լուսաբանութեան կը կարօտի :

Ուրախ պիտի ըլլայի եթէ ձայն մը հնչէր մատնանշուած կեդրոններէն :

Մանաւանդ այն գլուխներէն որ շարունակ նոր հրատարակութիւններ կը պահանջեն :

ՎԱՀԷ

ՄՈԼՈԹՈՎԻ ԵԼՈՅԹԸ

Քառանեւհինգ վայրկեանի դադարէ մը վերջ, Պ. Մոլոթով խօսք առնելով, նախ դանդատեցաւ ժողովատարահին չափազանց տաքէն : Ցետոյ սկսաւ իր ճառը, աւելի տաքցնելով կամ··· պաղեցնելով մթնոլորտը : Բացատրելէ վերջ խաղաղութեան պահանջը բոլոր ժողովուրդներու կողմէ , ըսաւ թէ դերմանական հարցը կապուած է եւրոպայի ապահովութեան հետ : Այս առթիւ յիշեց դերման դինապաշտութեան չարիքները եւ բացատրեց թէ իր կարծիքով հարկ է խնդիրը քննել ներշնչուելով Եալթայի եւ Փոցտամի համաձայնութիւններէն : Ցետոյ՝ քննադատեց եւրոպայի միացեալ բանակի ծրագիրը, որ «ընդունելի խմբակցութիւն» մըն է , իր տեսակէտով : Ըսաւ թէ մեծ վտանգ մըն է Գերմանիան միացնել եւրոպայի հետաքրքրական պաշտպանութեան ճակատին : Իր յայտարարութեան համաձայն, Ե. Միութիւնը եւ ուրիշ եւրոպական երկիրներ ալ նոյն – քան մտահոգ են այս մասին որքան Ֆրանսան :

Այս տեսութենէն վերջ, Պ. Մոլոթով յայտարարեց թէ անհրաժեշտ է հինգերու խորհրդաժողով մը կազմակերպել մտնակցութեամբ ժողովրդական Չինաստանի : Այս առթիւ յարձակեցաւ Մ. Նահանգներուն վրայ, ըսելով թէ անոնք պատճառ եղան որ Չինաստան աթոռ մը չունենայ Ապահովութեան Խորհուրդին

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ՅԱՒՈՎ կ'իմանանք թէ Փարիզի Սէն Լուի հիւանդանոցը փոխադրուած է Հ.Հ. բանակի նախկին սպանեալներէն ընկեր Վահան Փաստրմաճեան, որ գործողութեան պիտի ենթարկուէր երէկ : Արագ ապաքինում կը մաղթենք :

ՆՈՐ ՑՈՅՑԵՐ ԱՆԳԼԻՈՅ ԴԷՄ

ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍՊԱՆԻՈՅ ԵՒ ԵԳԻՊՏՈՍԻ

Երկուշաբթի օր նոր եւ աւելի ծանր յոյցեր տեղի ունեցան Մատրիտի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ, Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի դէմ : Տասը հազար ուսանողներ փողոց թափած էին եւ «Ճիպրալթարը Սպանիոյ կը պատկանի» կ'ազաղակէին : Յուցարարները աւելի քան մէկ ժամ քարկոծեցին ոստիկանները : Անգլիական դրամատան մը ապակիները ջարդուփշուր եղան : Անգլիական եւ Ֆրանսական դեսպանատուները ամբողջ պաշտպանուած էին ոստիկանութեան կողմէ : Բացատրած կէս օրուան արձակուրդ տրուեցաւ Մատրիտի համալսարանին եւ բոլոր մեծ դպրոցներու աշակերտներուն :

Ցոյցերու ընթացքին վիրաւորուեցան 18 ոստիկաններ եւ 30 ուսանողներ :

Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ կառավարութեան ներկայացուցիչը յայտարարեց թէ կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առած է այս թշնամական յոյցերուն առթիւ. մանաւանդ որ Էլիզապէթ թագուհին Ճիպրալթար պիտի այցելէ մայիս 10ին :

Նոյն նիստին մէջ յուղուեցան Եգիպտոսի մէջ պատահած դէպքերը : Վերջին քանի մը օրերու ընթացքին հինգ անգլիացի պինուորներ սպաննուած են Սուէզի չրջանին մէջ, եօթը հոգի ալ առեւանգուած : Կառավարութեան ներկայացուցիչը յայտարարեց թէ «անկարելի պիտի ըլլայ համաձայնութեան մը յանգիլ Եգիպտոսի հետ, եթէ այս ընթացքը չարունակուի » : Կ'ենթադրուի թէ Անգլիա ի հարկին պիտի խղէ բանակցութիւնները՝ 80·000 անգլիացի պինուորներու հեռացման մասին ,եթէ չարունակուին հականգլիական յոյցերը : Այս առթիւ յայտարարուեցաւ թէ անցեալ տարի 254 յարձակումներ կատարուած են Անգլիացիներու դէմ, իսկ յարդ քան ալ այս տարի : Սպաննուած են 14 Անգլիացիներ :

ԲԱՆՈՒՈՐԱԿԱՆ խլրտումներուն առթիւ, եմմտական նախարարը միջոցներ կը մտածէ դոհացնելու համար անոնք որ սովորականէն վար աշխատավարձ կը ստանան : Սենախքանները գատ – գատ կը պատրաստուին, յունուար 29ի յոյցին համար :

Հ· Մ· Ը· Մ· Ի ՊԱՏԳՄ· ԺՈՂՈՎԸ

●

ՊԻՑՐՈՒԻԹ, (Յատուկ).— Հ· Մ· Ը· Մ·ի Պէյրութի Շրջանային Վարչութեան նախաձեռնութեամբ, Յունուար 15–17 այս տեղ գումարուեցաւ հայ մարմնակրթա – կան այս տարածուն կազմակերպութեան 12րդ պատգմ· ժողովը: Ներկայ էին հե – ռաւոր շրջաններէ եկած եւ Պէյրութէն ընտրուած չորս տասնեակ պատգամաւոր – ներ:

Կարճ մը մասնաճիւղեր չկրցան մաս – նակցիլ իրենց առանձին պատգամաւորնե – րով, բայց ժողովը լսեց անոնց գրաւոր տեղեկագիրները եւ ծանօթացաւ անոնց գործունէութեան:

Շատերու համար նորութիւն մը պիտի ըլլայ, երբ իմանան, որ Հ· Մ· Ը· Մ·ը, Պէյրութի Շրջ· Վարչութեան կազմուած իր մասնաճիւղերը ունի նաեւ Մեքսիքայի, Տիթրոյթի եւ Լոս Անճելըսի մէջ: Մեքսի – կայինը կը գործէ երկու տարիէ ի վեր, իսկ միւսները նոր են կազմուած: Մեքսի – կայի մասնաճիւղը, որ կազմակերպուած էր ծանօթ առեւտրականներու Հ· Մ· Ը· Մ·ական Պ· Քեռվրէ Ասաքելեանի նա – խաձեռնութեամբ, արդէն իսկ երկու հա – զար տոլարի մօտ չջաւիւելի օժանդակու – թիւն մը հասցուցած է կազմակերպու – թեան, Լիբանանի մէջ եւ այլուր: Իսկ հիւսիսային Ամերիկայի մասնաճիւղերն ալ առնգծուած են խումբ մը Հ· Մ· Ը· Մ·ականներու, որոնց կարգին եւ վաղեմի Հ· Մ· Ը· Մ·ական Պ· Յովհ Մարտիկեանի Ջանքերով:

Վերջին պատգմ· ժողովը գումարուած էր 1951ին, Մարտի վերջերը, Հալէպի մէջ եւ անկէ բոնած Շրջ· Վարչութիւնն ալ, Պէյրութը ունենալով իբրեւ կեդրոն, գործի գլուխ կը մնար 34 ամիսէ ի վեր: Ուրեմն, թէ Շրջ· Վարչութեան եւ թէ Հ· Մ· Ը· Մ·ի մասնաճիւղերուն մօտաւորա – պէս եռամեայ գործունէութեան համա – րատուութիւնն էր որ պիտի կատարուէր այս տարուան պատգմ· ժողովին մէջ:

Այդպէս ալ եղաւ: Լսուեցան բոլոր պե – կուցումները, ընդհանուր հետաքրքրու – թեան մէջ: Տրուած տեղեկութիւնները կը հաստատէին կազմակերպութեան նուա – ճումները մարմնակրթական մարզի մէջ եւ այն անվերապահ համակրանքը, զոր ան կը վայելէր ժողովուրդին մօտ:

Կազմակերպութիւնը, կարգ մը վայրե – րու մէջ, անցեալ տարիշրջանին մասնը – ւած էր իր կամքէն բոլորովին անկախ դժուարութեանց, դրս սակայն յաջողած էր մեծ մասով հարթել, իր վարիչներու կամքին եւ արթնամտութեան չնորհիւ: Այնպէս որ մասնաճիւղերու պատգմ· ժո – ղովին կը ներկայանային ըստ առաջնոյն աշխոյժ եւ կենսունակ:

Հոգեկան կապը մնացած է ուժգին եւ անքակտելի բոլոր մասնաճիւղերու միջեւ, որոնց թիւը կը հասնի 29ի, մէկէն հաշուե – լով նաեւ Ամերիկացիները: Կանոնաւոր յարաբերութեան մէջ գտնուած են անոնք այս երեք տարիներու ընթացքին Պէյրու – թի Շրջ· Վարչութեան հետ եւ ընդհանուր առմամբ դիւրացուցած են անոր գործու – նէութիւնը:

Մինչեւ անցեալ տարի, Հ· Մ· Ը· Մ·ի գլխաւոր ճգտումը եղած էր հասցնել ֆութպոլի եւ պասքէթպոլի լաւ խաղա – ցողներ, անոնցմով կազմելու համար լի – բանահայութեան եւ այլ շրջաններու պա – տիւ բերող եւ յաճախ Լիբանանի ախոյեան հանդիսացած երկտեղ խումբեր: Առաջա – դրութիւններէն մէկը եղած է զարձեալ ա – ռաւելադոյն զարկը տալ սկաուտական չարժումին: Այս մարզին մէջ, սակայն, պատգմ· ժողովը անբաւարար գտաւ Շրջ· վարչութեան եւ մասնաճիւղերու գործու – նէութիւնը վերջին տարիներուն, հաստա – տելով հանդերձ, թէ ներկայիս 1500 արե – նոյշներ, արիներ եւ գայլիկներ կը գըտ – նուին կազմակերպութեան դրօշին տակ:

Անցեալ տարիշրջանին կարգ մը մասնա – ճիւղերու մօտ ծայր առած է նաեւ, աթ – լէթական չարժում մը, որ ապահովաբար կը զօրանայ այս տարի եւ յառաջիկայ տարիներուն: Կարեւոր պահպանը եղած է ասկիա Հ· Մ· Ը· Մ·ի այնքան բեղուն գործունէութեան մէջ, մինչեւ ասյօր, ո – րովհետեւ մարմնակրթանքի այս ճիւղը կը ձգտի առաւելաբար անհատական արժէք – ներու կազմաւորման, իսկ միւս կողմէ նոյնքան խանգավառութիւն կը առնգծէ մարզական ու մարզասիրական շրջանակ – ներու մէջ: Ու պէտք է ըսել, թէ Հ· Մ· Ը· Մ·ի չարքերուն մէջ կան ուշագրու – թեան արժանի աթլէթներ, որոնք միջ – մասնաճիւղային թէ միջպետական մրցում – ներու մէջ պատիւ կրնան բերել կազմա – կերպութեան:

Հ· Մ· Ը· Մ·ը զարկ տուած է նաեւ հե – ծանիւի եւ փինկ – փոնկի մրցումներուն, որոնք եւս պատուարեր դիրքերու վրայ կը պահեն դինքը Մերձաւոր Արեւելքի մէջ:

Պատգմ· ժողովը վճռապէս դէմ արտա – յայտուեցաւ կռիւմարտին եւ իսպառ ար – դիլեց իր անդամներուն ուղղակի կամ ան – ուղղակի կապուիլ մարզանքի այդ ճիւղին: Անոատատը պիտի հետապնդուի կազմակեր – պութեան չարքերէն:

Հ· Մ· Ը· Մ·ը, ներկայիս, ունի 5000 անդամներ, որոնց 2000ը պարզ անդամներ են, այսինքն կազմակերպութեան բարեա – ճման բարոյապէս սատարողներ: Մը – նացեալ երեք հազարը գործօն անդամներ են, այսինքն իրենց մարզական չնորհնե – րով գործնապէս կանգուն կը պահեն կազ – մակերպութիւնը:

Գալով հասոյթներուն եւ ծախքերուն, Միութիւնը վերջին 34 ամիսներու ընթաց – քին ունեցած է մօտաւորապէս հարիւր հազար լիր· ոսկիի (շուրջ 12 միլիոն ֆրանքի) գործառնութիւն մը: Այս կար – ւոր դումարէն դուրս կը մնայ Հ· Մ· Ը· Մ·ի սեփական տուներ յարակից պատքէթ – պոլի գաշտով որ անցեալ տարի դնուեցաւ Պէյրութի մէջ եւ որ արժէց 65·000 լիր·

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ

ՈՒԿՐԱՅՆԱՅԻ ԿՅՈՒՄԸ ՌՈՒՍԻՈՅ

(ՅՕԱՄԵԱԿ)

★

Յ· Մ·ութեան մէջ 1954 տարին ակտա – պատմական չիշատակելի դէպքի մը տա – րեդարձին, որուն մեծ կարեւո – րութիւն կ'ընծայէ Մոսկուան–Ուկրանիոյ՝ Ռուսիոյ կցման երեքհարիւրամեակի տա – րեթիւը էր:

Այս դէպքը տեղի ունեցաւ Ուկրանիոյ Պերեյասլաւ պղտիկ դիւղին մէջ 1654 յուն – ուար 18ին, երբ Ռատան (ժողովրդական խորհուրդը) զոր հրաւիրեց Պոկտան Խմել – նիցքին, որոշեց հաւատարմութիւն երդ – նուլ «Արեւելքի օրթոտոքս ցարին» այսին – քըն Ալեքսէյ Ա·ին, հայրը Մեծն Պետրո – սի:

1654ի դէպքին նշանակութիւնը յայտա – րարուեցաւ պաշտօնական դեկոյցով մը Յ· Մ·ութեան երեք դեկավար իշխանութեանց կողմէ — համապատասխանաւար կուսակցութեան կեդր· Կոմիտէի, նախարարներու խոր – հուրդին եւ Գերագոյն Խորհուրդի նախա – գահութեան: Այդ յայտարարութեան մէջ կը տեսնուին պաշտօնական քարոզութեան ծանօթ բոլոր նիւթերը, ռուս ժողովուրդի կարեւոր դերի մասին, զարերու ընդմէ – ջէն: Ռուս համապատասխանաւար Մոսկուա – յի մէջ խմբագրած վաւերագիրը կը յայ – տարարէ թէ «Ուկրանիացի ժողովուրդը միշտ ալ փափաքած է միանալ ռուս եղ – բայր ժողովուրդին: Վաւերագիրը կը յի – շէ նաեւ թէ 1648 – 1654ի ազատագրական պատերազմին, այս ժողովուրդը պետա – կան մեծ մարդ, եւ զինուորական առաջ – նորդ Պոկտան Խմելնիցքիի գեկավարու – թեամբ, հերոսական պայքար մղեց ազա –

տակի: Այս դումարը վճարուած է արդէն դրեթէ ամբողջութեամբ, չնորհիւ նուի – րատուներու առատաձեռնութեան: Ուրե – մըն, կազմակերպութիւնը, 34 ամիսնե – րու ընթացքին յաջողած է ապահովել 20 միլիոն ֆրանքի հասոյթ մը:

Շատ սիրուած եւ կազմակերպական ա – մենալայն ցանցը ունեցող միութիւն մըն է Հ· Մ· Ը· Մ·ը Մերձաւոր Արեւելքի մէջ եւ մշտապէս եռանդուն իր գործունէու – թեամբ կ'արդարացնէ բոլոր ակնկալու – թիւնները:

Պատգմ· ժողովը, որ իր վերջին նիս – տին մէջ ընտրեց նաեւ նոր Շրջ· Վարչու – թիւնը, երկու տարուան համար, փոխա – րէն հաստատեց այս ճշմարտութիւնը:

Վստահ եմ, որ յառաջիկայ երկու տա – րիները պիտի պսակուին աւելի փայլուն արդիւնքներով եւ աւելի տիրական պիտի դարձնեն Հ· Մ· Ը· Մ·ի հմայքը ընդհան – րապէս Մերձաւոր Արեւելքի եւ մասնա – ւորապէս Լիբանանի մէջ:

ԿԱՐՕ ԳԷՈՐԳԵԱՆ

տագրելու համար Ուկրանիան լեհ ապ – նուականութեան լուծէն: Պերէյասլաւլի Բանակի որոշումը «վճռական անկիւնա – դարձ մը եղաւ անոր կեանքին մէջ»:

Զեկոյցը կը բանաձեւէ գլխաւոր պատ – ճառառանութիւնը, արդարացնելու ոչ միայն Ուկրանիոյ միացումը, այլեւ բո – լոր յետագայ կցումները (մասնաւորաբար Կովկասին եւ արեւելեան հանրապետու – թիւններուն) ցարերու կայսրութեան:

« Թէեւ Ռուսիան այդ շրջանին իր զըլ – խուն ունէր ցարը եւ կալուածատէրերը, Ուկրանիոյ Ռուսիոյ միացումը յառաջդի – մական մեծ նշանակութիւն ունեցաւ, ռուս եւ Ուկրանացի ժողովուրդներու յե – տագայ մշակութային, քաղաքական եւ տնտեսական զարգացման համար: Հակա – ռակ ցարական յետադէմ շրջանային ազգային եւ զասակային ճնշումին, Ռուսիոյ լաւագոյն զաւակները կը ճանչնային Ուկ – րանացի ժողովուրդին իրաւունքը ազգա – յին անկախութեան համար եւ կը պայքա – րէին ուկրանացի յառաջդիմականներու կողքին ընդդէմ այն պահպանի քաղաքա – կանութեան, որ Ռուսիոյ ժողովուրդները իրարու դէմ կը հանէր:

« Հարստահարիչներու եւ օտար յարձա – կողներու հատարակաց պայքարին մէջ է որ, կը չարունակէ վաւերագիրը, զօրա – ցաւ խոր եւ անջնջելի բարեկամութիւնը երկու եղբայր ժողովուրդներուն միջեւ:

Ռուսական աշխատաւորութեան երեւան գալը պատմութեան ամփիթեատրոնին վը – րայ, աշխարհի ամէնէն յեղափոխականը եւ իր յառաջապահը համայնավար կու – սակցութիւնը, վճռական կարեւորութիւն ունեցան ուս եւ ուկրանացի ժողովուրդ – ներու յետագայ զարգացման համար, ինչ – պէս եւ Ռուսիոյ բոլոր միւս ժողովուրդ – ներուն: Ռուսիայէն եռք, Ուկրանացի ժո – ղովուրդը առաջինը եղաւ ընդունելու ըն – կերվարութիւնը, ան վերջապէս, իրակա – նացուց իր զարաւոր երազը—առեղծել իր սեփական ազգային ուկրանական պետու – թիւնը եւ այսպէս բանալ իր պատմութեան նոր փառաւոր մէկ զարաշրջանը»: Զեկոյ – ցին ուս խմբագիրները կը յայտնեն թէ 1917ի Հոկտեմբերեան յեղափոխութենէն եռք, ինչպէս եւ, Բ· Աշխարհամարտէն եռք ընդդէմ ֆաշական Գերմաններու յարձակման, Ուկրանացի ժողովուրդը «կրցաւ ապահովել իր ազգային վերածը – նունդը միանալով ամբողջ ուկրանական հողերը միակ պետութեան մը մէջ — « Ուկրաինայի խորհրդային ընկերվարա – կան պետութիւն»: Եզրակացութիւն. Ուկ – րանայի Ռուսիոյ միացումը «մեծ ազգա – յին ոճն մըն է», թէ կուսակցութեան եւ խորհուրդներու կազմակերպիչները պէտք է «չբեղօրէն ոճնեն»:

«Լը Մոնտ»ի ուսատէտ աշխատակիցը, Անտռէ Փիէռ կը դրէ թէ իրաւամբ կարելի է հարցնել թէ այս տարիս ինչ կը մտածէ ինքը ուկրանացի ժողովուրդը պատմա – կան դէպքերու մասին որոնք տեղի ունեցան 3 դարէ ի վեր, թէ ան ալ նոյնքան համա – ոած է որքան ուս ժողովուրդը ինքը

ՄԱՐԳԱՐԻ ՄԱՀԸ

(ՀԱՏՈՒԱԾ ՄԸ «ՍՊԻՏԱԿ ՋԻԱՒՈՐ»ԷՆ)

★

Աչէոյի ու Աղուընկայ Քարերու դիրքե – րէն կանոնաւոր համազարկ բացուած էր, եւ թնդանօթի ռումբերը Աչէոյի դիրքին չհասած՝ լերան մէջքին կը պայթէին: Վարդան կ'աշխատէր արեւմարէն առաջ լռեցնել թնդանօթը եւ յարձակողականը անվտանգ դարձնել, որովհետեւ երբ մու – թքն իջնէր, թշնամին աւելի դիւրու – թեամբ պիտի կրնար Այծի Սարին վրայ տեղաւորուիլ:

Զօրքը լուսյն մը դանդաղութեամբ հետզհետէ լայն ճակատ կը բռնէր: Վառօ – դի ու ամպադող տաքութեան մէջ արեւը կարծես չուքեր ձգած էր: Համազարկ բացուած էր նաեւ անցքի դիրքերէն: Արշ Սաքոյի աչքերը զարձեր էին: Զօրքի մէկ մասը, բաժնուած քարքարուտ վայրերէ, դէպի Այծի Սար կը յառաջանար: Ցետա – յիններէն դիրքէ դիրք ձայն տուին: Վար – դան մի քանի ընկերներով ուղեց Սերորի դիրքը յառաջանալ, սարի հարաւային կողմի պաշտպանութիւնը զօրացնելու հա – մար: Փութկոտ իրարանցումի այդ պա – հուն հրացանաձգութիւն սկսաւ Սերորի դիրքերէն: Սերոր կռուի բռնուած էր զօր – քերուն հետ, որոնք սարի կողի քարերուն

մէջ մտած՝ կ'աշխատէին վեր բարձրանալ: Հակառակ Սերորի դիրքերէն բացուող ու – ժեղ համազարկին, հրացանի զարկեր կու – գային սարի աւելի բարձրէն: Զօրքէն մաս մը արեւելեան կողմէն սկսած էր վեր բարձրանալ:

Սերոր, առանց Վարդանի գալուն սպա – սելու, իր խումբով դիրքէն աւելի վար ի – ջաւ՝ համազարկերու ճակատը լայնացնե – լու համար: Անտարակոյս, կացութիւնը աւելի վտանգաւոր պիտի դառնար, եթէ թշնամին իր ուժը սարի կողին վրայ կեդ – րոնացնէր: Սերորի համազարկի տաք կո – ւի առեն նախկին դիրքերուն վրայ հա – սաւ Վարդանը, երբ Աչէոյի, Սաքոյի ու Աղուընկայ Քարերու դիրքերէն սկսան պոռալ.

— Մարզարը, Մարզարը ...

Արշ Սաքոն մի քանի ընկերներով անց – քին կողմը իջաւ: Վարդան երբ տեսաւ Մարզարի հսկայ սիլուէթը, Սերորի հետ աւելի լայն ճակատ բռնեց, զօրքերը սարի կողէն վար առնելու համար:

— Պէտք է փրկել, պէտք է փրկել Մար – զարը ...

Ձայները աւելի չատցան:

Մարզար կամովին ինքզինք դժոխքի մէջ նետած էր: Երբ Թրքաց զօրքերէն մի քա – նին սկսած էին սարի բարձրութեան հաս – նել, չդիտե՞ս ո՞րտեղէն այդ բարձրու – թեան վրայ ապառաժներէն դուրս եկած հսկայի մը պէս զօրքերուն մէջ երեւցած էր Մարզարի հասակը, ու Տօրք Անդեղի մը պէս կռուի բռնուած էր սարի գագա – թը բռնող զօրքերուն հետ: Իրիկնադէմին արեւը, Մարզարի ճակատ ճակատի կռուի կերպարանքը մինչեւ գաշտին վրայ ձգած էր: Այծի Սարի գագաթին հասած տաս – նեակ մը Թուրք զինուորներ, վոթորիկին քշուած լաթերու պէս, կ'ըսես հողմաղացի մը հսկայ թեւերուն կը զարնուէին, եւ Մարզար խուլ ու համր հսկայի մը նման անդուէ՝ հրացանի կոթը կը փարատէր:

Ադուընկայ Քարերու դիրքերէն, ուրախ եւ յուսահատ բացագանչութիւններ լըս – ուեցան, երբ Թուրք զինուորներ Մարգա – րի ուժեղ հարուածներէն շրջուած՝ ճակա – տի սեպ բարձրութենէն վար իրենք ցրեղ – ուած գնկերով ու ռսկորներով: Մար – գար ինքզինք ձգած էր թշնամիի վոան – դաւոր սահմաններուն մէջ: Արշ Սաքոն իր մի քանի ընկերներով անցքի կողմէն Այծի Սարի հարաւային կողին վրայ համազարկ բացած էր, ուր կարմիր Սերորը յանդուգն յառաջխաղացումով հետզհետէ կը մօտե – նար Սարի կողին, ուրկէ թշնամին հետ – զհետէ կը նահանջէր: Վերը Մարզարը, թշնամիի վոանդաւոր դնդակներէն ծած – կուելու համար, այս անգամ կրակ բա – ցած էր:

Սաքոն միացած էր Սերորի խումբին: Պէտք է փրկել, պէտք է փրկել Մարզարը: Եւ սակայն հարաւի ճակատէն վեր բարձ – րանալ բաւական վտանգաւոր էր: Թէեւ Վարդանը իրենց թիկունքն էր ու կը պաշտպանէր, սակայն Սաքոն ու Սերորը Սարի կողին վրայ ստիպուած էին դիրք մտնել, որովհետեւ Սարի փէչերէն թշնա – միին զնդակները յամառ տարափով մը կը թափուէին:

Արեւը հետզհետէ կը ցածնար, բայց կը – ռիւը կը շարունակուէր տենդով: Այո, ա – յո, արեւը չմարած՝ թշնամին պէտք է հեռացնել Այծի Սարի սահմաններէն, այ – լապէս թշնամիի յարձակողականը պիտի դառնայ վտանգաւոր, երբ դիշերը վրայ հասնի:

Կռուի այդ պահուն էր, երբ լսուեցաւ թշնամիի նահանջի փողի ձայնը: Պահ մը կարծեցին, որ փրկուած էին Մարզարն ու Սարը: Վարդանի համար նահանջի ձայնը վտանգաւոր էր: Լուր հասցուց Սաքոյին եւ Սերորին, որ իրենք եւս նահանջեն:

— Մարզարը էնտեղ է՝ Սարի վրայ ,— պոռաց Սաքոն.— Սերոր, Վարդանը էդ – պէս կ'ուզէ: Ընկերներով քաշուէ լեռ: Մարզարը էնտեղ, Սարի վրայ, պէտք է հասնիմ էնոր, ինձ հետ վար բերեմ:

Սաքոն էնպէս կը խօսէր, որ կարծես կը պոռար ընկերներու երեսին. «Մարզար ինքնասպան կ'ըլլայ, Արամայիսի ինքնաս – պանութեան պէս, ոաքերուն քով ոումբ մը կը պայթեցնէ: Մարզարը մեռած է, եթէ չհասնիմ օգնութեան»:

Երբ Սաքոն առջին անգամ Սարի վրայ Մարզարի կերպարանքը տեսաւ, իրեն հա –

յեղափոխութենէն ի վեր։ Ուկրանիոյ մէջ ազգայնական չատ զօրաւոր հոսանքի գոյութիւնը — մասնաւորական չրջանակներու մէջ եւ մինչեւ իսկ ուկրանական համայ – նավար չրջանակներու մէջ — կ'ապացու – ցանեն թէ իրերը մինչեւօր կեղծով չեն պիտեր Քիեւի եւ Մոսկուայի մէջ։ Տա – նեակներով ուկրանացի համայնավարներ, «հաչուեյարգարի» ենթարկուելէն Սթա – լինի ատեն, «ազգայնական չեղում»ի պա – տրաստութեամբ։ Ուրիշներ անձնասպան եղան բողոքելու համար Մոսկուայի կողմէ պարտադրուած վարչաձեւին դէմ, ինչպէս փանաս Լիուլչենքօն, նախկին գործավար (նախարար) 1937ին, եւ անկէ առաջ Նի – քոլա Սքրիպնիք, վախճամի բոլչեւիկ, Լենի – նի բարեկամը 1933ին։ Եւ տակաւին հա – րիւրաւոր մասնաւորականներ — զրադէտ – ներ, պատմաբաններ, անդամներ Ուկրա – նայի Գիտութեանց Ակադեմիայի, որոնք մէկդիէն վերցուեցան, թոնաւորուելով կամ տարագրուելով, միչտ նոյն քաղքենի ազգայնականութեան ամբաստանու – թեամբ։ Ճշմարտութիւնը այն է որ բոլոր Ուկրանացիները,ըլլան համայնավար կամ ոչ, կը չարունակէին պահանջել յեղափո – խութեան մէջ «ազգային անկախութեան» իրաւունք, զոր ճանչցած են ռուս ժողո – վուրդին լաւագոյն զաւակները (ըստ վերի վկային), ցարական իշխանութեան ա – տեն։

Ուկրանացիներու մեծամասնութեան համար ազգային անկախութիւնը կապ չունի մշակոյթի մակերեսային ինքնավա – րութեան հետ, որ իրենց տրուեցաւ 1917– ին Մոսկուայի համայնավարներու կողմէ։ Ոչ տրտաքին նախարարութեան մը ստեղ – ծումը Քիեւի մէջ, ոչ ալ Ուկրայնայի Միացեալ Ազգերու մէջ ընդունուելը կրնան փոխարինել անկախութիւնը։ Այսօրուան պատմական իրողութիւնը, այն է որ Ուկ – րայնան, ինչպէս միւս բոլոր գաչնակցա – յին հանրապետութիւնները, Մոսկուայի Ռուսերու ձեռքն է։ Քանի այսպէս է, պի – տի չարունակուի Մոսկուայի եւ Քիեւի միջեւ անհամակցողութիւնը եւ խորհրդ – գային կեղրոնական կառավարութիւնը պիտի ստիպուի բռնութեան դիմել, չախ – չախելու համար ուկրայնական ազգայնա – կանութեան աւետարէս վերածնող հիդրան։

Իսկ 1953 Յունիսին Մելնիքովի հաչուե – յարգարն էր։Կեզը Կոմիտէի քարտուղարը ամբաստանուեցաւ թէ չափազանց հանդ – ցոյց տուած է արեւմտեան Ուկրայնայի մէջ, Ռուսերէնի ուսուցումը պարտադրե – լու համար։ Արդեօք այս մեղադրանքը Մոսկուայի աւելի ազատական քաղաքա – կանութեան նախերդո՞նքն է դէպի ամէ – նէն աւելի ըմբռոստ գաչնակցային մեծ հանրապետութիւնը։ Արդեօք միեւնոյն ձեւո՞վ պէտք է բացատրել անցեալ Դեկ – տեմբեր 23ին, նախկին արտաքին նախա – րարին Մեչիքին պարագան։ Այս պաչտօ – նատարն ալ կ'ամբաստանուէր իբրեւ Բե – րիայի մեղսակից։ Կրնայ ըլլալ, սակայն ցարդ Ուկրայնացիները չեն զղացած այս նոր ուղղութեան արդիւնքները։

ՔԱՌԷՆ ԵՓՓԷ ՃԵՄԱՐԱՆԸ

★

Հալէպի «Քառէն Եփփէ» ազգ. ճեմա – րանը, որ հաստատուած էր 1947ին, փայ – լուն տարեչրջան մը եւս բոլորեց 1952–53– ին, 92 ուսանողներով, մանչ եւ աղիկ։

Այս առթիւ մասնաւոր թղթակցութե – նէ մը կը քաղենք հետեւեալ տեղեկու – թիւնները ։—

1953 – 1954 ուսումնական տարեչրջանի սկիզբը, նախկին աչակերտներէն 71 հոգի ներկայացան։ Նախորդ տարեչրջանի ու – սանողութենէն հինգ հոգի չրջանաւարտ, մեկնեցան։ Մէկը ուսուցչական պաչտօնի կոչուած է արդէն, իսկ չորսը կը չարու – նակեն իրենց բարձրագոյն կրթութիւնը , մասնագիտանալու համար։ Վեց հոգի, ո – րոնք իրենց կարզերը չէին փոխած, չար – ձանագրուեցան։ Եօթը հոգի, ընտանեկան պատճառներու բերումով, լքեցին ուսու – մը։ Ասոնցմէ եւ ոչ մէկը տարբեր վար – ժարան չէ արձանագրուած ։ Բոլորն ալ գործի առպարէզ իջած են, կամ կը մնան իրենց ծնողներուն մօտ, — աղջիկներ ։ Երկու հոգի նչանուած կամ ամուսնացած են, — երկուքն ալ աղջիկներ։ Իսկ մէկ հոգի ալ պինուորագրուած է ներկայիս ։ Գումար 21 ։

Հին 71 ուսանողութեան վրայ աւելցած են 71 նոր ուսանողներ։ Կը նչանակէ, որ ճեմարանի ուսանողութիւնը կրկնապատ – կուած է այս տարի։ Եթէ չհնչի յարմա – րութիւններ ունենալինք, ու անտեսական դժուարութիւններ չունենալինք, կարելի էր զուգընթաց տեղեծել ,ու չմերժել 25ի մօտ ուսանողներ, որոնք ուչ ներկայա –ցան մեզի, ու, տեղի անձկութեան պատ – ճառաւ, մերժուեցան ։

Ուրիչ ուչագրաւ եւ ուրախաւէտ երե – ւոյթ մը ,— որ ճեմարանի 71 նոր ուսա – նողները մեզի կուգան 25 տարբեր նախա – կրթարաններէ, կամ օտար հոսհոսուտ – թիւններէ։ Կը նչանակէ, որ Ազգ. Բարէն Եփփէ ճեմարանը կը վայելէ, այսօր, ամ – բողջական վստահութիւնը Հալէպի հա – յութեան ։

Այս 142 ուսանողներու 80ը մանչեր են, իսկ 62ը աղջիկներ ։

Ճեմարանը ունի 22 մնայուն ու այցելու ուսուցիչներ, եօթը կին խմբ15ը այր։ Տա – ղը մնայուն իսկ 12ը այցելու։ Տասը մնա – յուն ուսուցիչներու երկուքը տրամադրը – ուած էնկրթական նախարարութեան կող – մէ , իրրեւ տրարերչներ։ Մնացեալ քսան ուսուցիչները կը վճար – ուին Ճեմարակալութեան կողմէ ։

Ճեմարանը ընտանիք մըն է։ Ուսուց – չութիւն թէ ուսանողութիւն, ներքաչնակ միութիւն մը կը կազմեն։ Ինչպէս նա – խընթաց տարիներուն, այս տարի եւս Ճե – մարանը կ'ունենայ իր չաբթօրեայ ներքին եւ հրապարակային զուարճութիւնները, որոնք առաւելաբար ուսանողներու կող – մէ, ու մասամբ ուսուցչական կազմի կող – մէ կը տրուին։ Գիտական թէ հայրե – նական կարզերու ուսանողութիւնը կու – տայ առանձին զուարճութիւններ, կը կազմակերպէ վիճաբանական ասուլիս – ներ, ամէն կարզի նիւթերու մասին։ Ճե – մարանի ուսանողական հանդէսը, «Բամ – բիւն», պիտի տայ մանրամասնութիւններ այս մասին։ «Բամբիւն»պիտի հրատարակ – ուի մամուլով։ մինչեւ այսօր կը հրատա – րակուէր բազմապիր մեքենայով։ Պիտի հրատարակուի, առայժմ, տարին չորս թիւ։ գարնան, ամրան, աչնան եւ ձմրան թիւեր։ Եթէ նիւթական պայմանները նե – րեն, պիտի վերածուի երկամսեայ հան – դէսի ։

Ճեմարանի գրադարանն ու քիմիական աչխատանոցը անհրաժեչտ առարկաներ – րով կամ հաստոցներով ճոխացնելու հա – մար, ճիզ չի խնայուիր։ Կը հաստատենք , թէ այս ուղղութեամբ նուիրատուութիւն – ներ եւ չակոյթիւններ եւս կ'ըլլան ։

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ԽՆՁՈՑՔԸ

ՏԷՍԻՆ , 18 Յունուար , (Յառաջ)։— Հ· Ց · Դ · Նոր Սերունդի Տէսինի մասնաճիւղը կազմակերպած էր ընտանեկան խնջոյք մը Կիրակի 17 Յունուար , Հ · Ց · Դ · Տան ներքնայարկի իրենց սրահին մէջ։ Մեծ մասով երիտասարդ – երիտասարդուհիներ էին ներկաները։ Ժամը մը տարեցներ ալ եկած էին քաջալերելու մեր տղոց այս ձեռնարկը։ Հիւրերը կային, Լիոնէն, Վա – լանսէն ու ան տը Գէբրիէն։ Սրահը տո – նական երեւոյթ մը առած էր, զարդար – ուած՝ դունաւոր երիզներու չղթաներով։ Պատերուն վրայ հերոսներու նկարներ ու խոչոր վերտառութիւններ, նոր սե – րունդին կը յիչեցնեն կարզ մը ազգային պարտականութիւններ։ Տղաքը եւ աչխոյժ օրիորդներ, մեղուային աչխատանքի վը – րայ էին։ Կկեանք ու երիտասարդութիւն դաչնակցած՝ զուարթ մթնոլորտ մը կը ստեղծէին։ Նուագը իր ներդաչնակ ալիք – ներով կը դարձնէր զոյդերը երջանիկ ներ – պործութեամբ։ Տարեցները, բոլորուած սեղաններու չուրջ, ըմպելիներու աղդե – ցութեան տակ կը վերյիչէին իրենց վա – ղանցուկ երիտասարդութիւնը ,մտաստանջ՝ իրենց զաւակներուն մէջ որոնելով իրենց արժանի յաջորդները տեսնելու մխիթա – րութիւնը ։

Եւ ահա ծայր կուտան յեղափոխական երգեր՝ բամբ ու որոտագին ։ Երիտա – սարդներն են որ լիաթոք կ'երգեն։ Իրենց կը ձայնակցին տարեցները։ Ոգեւորու – թեան կորիզը՝ Լիոնի Նոր Սերունդի օր – իորդներն են։ Ապա մեներգներ ու արտա – սանութիւններ։ Ցիչողութեամբ արձանա – պրենք քանի մը անուններ.— փոքրիկներ քոյր եւ եղբայր Զաքարեաններ ծափերով կը դնահատուին իրենց դեղեցիկ արտա – սանութեանց համար։ Բարունակ Պառա – ետան մեր մէջ կ'արթնցնէ հայրենի յիչա – տակներ իր յուզիչ ու զգայուն երգերով։ Իսկ Տէսինի Նոր Սերունդի խումբը նոր – դաչնակօրէն կ'երգէ չորս խմբերգներ,

կրկնապատկելով խանդավառութիւնը։

Հ · Ց · Դ · Նոր Սերունդի Շրջ· վարչու – թեան կողմէ Բաֆֆի Մարզարեան պար – զեց Նորահաս սերունդին պարտականու – թիւնները իր ազգային ծագումը եւ հայ – րենիքի զաղափարը վառ պահելու համար։ Ասոք տրուեցաւ նաեւ ընկ · Ս · Առաքելեա – նի, որ ակնարկ մը նետելով միջին սե – րունդի կատած տաժանելի ճամբուն վրայ, չեչտեց թէ ինչ ակնկալութիւններ ունինք յաջորդներէն, որպէսզի կարելի ըլլայ ազ – գային ջահը միչտ վառ պահել ու զայն փոխանցել սերունդէ սերունդ, մինչեւ ի – բահանցումը մեր ազգային իտէալներուն։ Ընդհատ այս բովանդակալից խօսքերը դիմատրուեցան ջերմ ծափերով։

Ընդհանուր առմամբ ձեռնարկը չատ յաջող ու կանոնաւոր անցաւ։ Կարզապա – հութիւնն ու խանդավառութիւնըտիրեցին սկիզբէն մինչեւ վերջ, չնորհիւ կարզա – դիր յանձնախումբին ջանքերուն։

Երբ ներկայ կ'ըլլանք երիտասարդական այսպիսի ձեռնարկի մը, անկէ կը մեկնինք զո – հ ու տպաւորուած։ Դժբախտաբար Տէ – սինի մէջ թէ այլուր բուռ մը նուիրեալ տղաք ու օրիորդներ ամուր կառչած ազգային սրբութիւններու կենդանութիւն կը տանեն իրենց չուրջ։ Անոնք ոգեսխան են գոր չ անապատի մոտյլ տարածութեան մէջ։ Որքան պիտի փոխուէր գաղթաշ – խարհի դիմագիծը եթէ թմրած ու անգոյն երիտասարդութիւնը դիտակցութեան գոր – ու եր կանգնէր իր ազգային կոչումին ու պարտականութեան։ Սպասելով այդ փրկարար օրուան, առայժմ ծափահարենք բոլոր անոնք, որ անխախտ կը մնան պատ – նէչին վրայ ։

Գ. Պ.

ԵՐԵՒԱՆԻ ԱՆԹԵԼԷՆ

Ուկրայնայի Ռուսիոյ միացման 300ամ – եակը տօնուեցաւ նաեւ Մ · Հայաստանի մէջ։ Այս առթիւ Երեւանի Թերթերը կը դրեն թէ հին է հայ եւ ուկրէն ժողովուրդ – ներու բարեկամութիւնը, եւ անոնց բարե – կամական կապերը աւելի ամրապնդուե – ցան հայրենական պատերազմի տաճն երբ հայ ժողովուրդի լաւագոյն զաւակները պայքարեցան ֆաչականութեան դէմ ուկ – րայնացի ժողովուրդի ազատագրման հա – մար։ Ուկրայնացի առաջնակարգ դրողնե – րու, ինչպէս Թարաս Մեչենկոյի, Բազլա Թիչենայի, Քոռնեյչուկի, Կանչարի եւ ու – րիչներու ստեղծագործութիւնները Թարգ – մանուեցան հայերէնի, նոյնպէս ուկրայ – ներէնի Թարգմանուեցաւ Ե.Աբովեանի , Յովհ. Թումանեանի եւ այլ սովետահայ դրողներու ստեղծագործութիւնները , ամրապնդելով հայ եւ ուկրայնացի ժողո – վուրդներու բարեկամութիւնը։ Դեկտեմ – բերի ընթացքին Հայաստանի բազմաթիւ քաղաքներու Թատերական բեմերու վրայ, ինչպէս Երեւանի «Սունդուկեան» Պետ. Թատրոնի եւ Լենինականի , Կիրովականի եւ այլ չրջաններու Թատրոններու բեմե – րու վրայ ներկայացուեցան խորհրդային Ուկրանիոյ Թատերագիրներու գործերէն ։

Ո՛Վ ՍՊԱՆՆԵՑ

•

Այս վերջինը վիրաւորուեցաւ ատիկ ։ Կ'ուզէր յաղթել, տիրապետել ամէն դի – նով։ Միտքը դրաւ դրաւել Բիչերտ Քա – րէյի սիրտը։ Բայց բոլորովին անսպասելի դէպք մը պատահեցաւ։ Տիկինը ինք, կեանքին մէջ առաջին անդամ ըլլալով, զոհը դարձաւ բուռն կիրքի մը եւ իրապէս սիրահարեցաւ Բիչերտ Քարէյի, որ չկո – ցաւ դիմադրել։ Ահա թէ ուրիկ կուգայ իր ջղային կերպարդիւռ վիճակը որմէ կը տա – ռապի անդթօրէն։ Այս մարդը բզիկ բզիկ եղած էր երկու հակամարտ կիրքերէ ։ Թէ կը սիրէր եւ թէ կ'ատէր որ ան խախտած էր իր հաւատարմութիւնը իր բարեկամին հանդէպ։

Ես չեմ գիտեր աւելի ուժեղ ատելու – թիւն մը քան ատելութիւնը այն մարդուն զոր ճակատագիրը մղած է կին մը սիրել հակառակ իր կամքին։ Այս չարժառիթը բաւականաչափ չէ՞ր։ Ես համոզուած եմ թէ եղած են վայրկեաններ երբ Բիչերտ Քարէյ փորձուած է իր բազուկին բոլոր ուժով զարնել այն չղարճակ դէմքը որ կախարդած էր կինը։

Ես միչտ այն կարծիքը ունեցած եմ թէ Տիկին Լէյտնըրի սպանութիւնը սիրային

ոճիր մըն էր։ Պ · Քարէյի մէջ կը գտնէի խաչալ սիպաթը այս կարզի ոճիրի մը ։

Կը մնայ վերջին թնկնածու մը իրրեւ մարդասպան ,— Հայր Լավինյի ։ Այո, պատուական վանականը անմիջապէս ու – չադրութիւնս դրաւեց , հակասութեան մէջ բնկնելով կինքը երբ պատուհանէն նայողը կը նկարագրէր , բոլորովին հակառակ Օր · Լիթըրէնի նկարագրածին։ Բոլոր վկա – յութիւնները ընդհանրապէս թեթեւ տար – բերութիւններ ունին իրարմէ , բայց այս անգամ հակասութիւնը ակնհրեւ էր ։ Հայր Լավինյի մասնաւորաբար պնդեց մարդուն մէկ որոշ անկարութեան , չութեան վրայ որ կրնար զիւրացնել ինքնութեան ճչդում – մը։

Բայց չուտով հասկցայ որ եթէ Օր · Լի – թըրէնի նկարագրութիւնը յայտնապէս ճիշդ էր , բոլորովին տարբեր էր Հայր Լա – վինյիի պատմածը։ Այն տպաւորութիւնը , կրեցի թէ հայր Լավինյի կ'ուզէր մոլորե – ցնել մեզ , իրրեւ թէ ուզէր պաչտպանել այդ մարդը ։

Այդ պարագային կարեւոր էր գիտնալ թէ ով էր այդ տարօրինակ մարդը։Տեսած էին զինքը անոր հետ խօսած առեն , բայց մի – այն ինք մեզի յայտնած էր խօսակցու – թեան նիւթը։

Ի՞նչ կ'ընէր այդ իրաքցին երբ Օր · Լի – թըրէն եւ Տիկին Լէյտնըր տեսան զինքը ։ Կը փորձէր պատուհանէն ներս նայիլ ... Անոնք կարծեցին թէ Տիկին Լէյտնըրի

սենեակին պատուհանն էր , բայց ես պայի կեցայ այս կիներուն դառնած տեղը եւ հատկայ թէ կրնար նաեւ հնութիւններու սրահին պատուհանը ըլլալ ։

Յաջորդ դիչերը , վոտնդի նչան տրուե – ցաւ ։

Մէկը կը գտնուէր հնութեանց սրահին մէջ։ Եւ սակայն ոչ մէկ բան գողցուած կ'երեւար։ Երբ Տոքթ · Լէյտնըր վրայ հա – սաւ, հոն գտաւ Հայր Լավինյին որ իրմէ առաջ եկած էր։ Վանականը անոր պատ – մեց թէ լոյս մը տեսած էր , բայց անգամ մը եւս միայն ինքն է պատմողը ։

Հայր Լավինյին կը սկսէր հետաքրքրել գիս։ Առջի օր երբ կ'ենթադրէի թէ Հայր Լավինյին կրնայ Ֆրեսերիկ Գոնըրը ըլ – լալ, Տոքթ · Լէյտնըր բողոքի ձայն բարձ – րացուց։ Ըստ իրեն հայր Լավինյին չատ ծանօթ գիտնական մըն էր։ Ինչո՞ւ համար Ֆրեսերիկ Գոնըր որ իր առջեւ մօտ քսան տարուան ժամանակամիջոց մը ունէր ի – րեն համար նոր ապարէդ մը չհնելու հա – մար կեղծ անունով , պիտի չըլլար այս նը – չանաւոր դրչադէտը։ Եւ սակայն դժուար է հաւատալ թէ Գոնըր այդ ամբողջ ժա – մանակը վանքի մը մէջ անցուցած էր։

Շատ պարզ լուծում մը ինկաւ միտքս ։ Աբչատախումբին անդամներէն մէկը դէմ – քով կը ճանչնա՞ր հայր Լավինյին հոս գալէն առաջ։

(Շար.)

մար այլեւս դաղանիք մը չէր , որ Մար – դար կամովին ինքզինք դժոխքի մէջ ձգած էր։ Այո , այո , պայթող ռումբի մը պէս դժոխք մը բացուած էր ամէն անդամ , երբ Ֆեռայու հոգիէն ներս նախշուն մար – թով , գոհարազարդ զլխով օձի պէս կին մը սողոսկած էր ։

Սարի կողին վրայ Սաքօն իր ընկերնե – րուն հետ հաղիւ մի քանի բառեր խօսած էր , երբ Աղուընկայ դիրքերէն հասաւ Զէ – նով Արութին ձայնը։ Զէնով Արութ կը զղուչացնէր , որ ընկերները ետ քաչուին։

Իրաւ ալ, Զէնով Արութ հաղիւ էր կա – րած իր ձայնը , երբ թնդանօթի ռումբը պայթեցաւ Սարի վրայ , քարերու ուժեղ կտորներով ։

ՀԱՄԱՍՏԵՂ

(Վերջ)

ՄՈՍԿՈՒԱ. ՊԻՏԻ ԵՐԹԱՆ 33 անդլիացի առեւտրականները , իրրեւ ներկայացու – ցիչները 26 հաստատութեանց ։ Կը յուսան կարեւոր ապպրանքներ ստանալ։ Առեւ – տրական նախարարութիւնը հաւանած է այս ձեռնարկին ։

ԻՐԱՆի արտաքին գործերու նախարարը կարեւոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Թէհրանի անգլ· դեսպանատան գործակա – տարին հետ, քարիւղի բանակցութեանց մասին ։

մէջ: Միեւնոյն առեն խոստովէն քննադատ – ութ ամերիկեան կառավարութիւնը, պնդելով թէ կը ջլատէ տնտեսական փոխանակութիւնները արեւելքի եւ արեւմուտքի միջեւ: Եւ վերջապէս քննադատեց Մ. Նահանգները նոյնպէս քաղաքականութիւնը, – ռազմական խարխափները հաստատել օտար երկիրներու մէջ:

Իրրեւ եզրակացութիւն, Մոլոթով հետեւեալ օրակարգը առաջարկեց ։—

1· Միջոցներ՝ մեղմացնելու միջազգային ձգտումը եւ հինգերու խորհրդաժողով մը Զինաստանի հետ ։— 2· Գերմանիա – նիա եւ Եւրոպայի ապահովութիւնը ։— 3· Աւստրիա:

Հակառակ իր պնդումին, Պ. Ֆ. Տըլըս յայտարարեց իր պատասխանը: Այս առթիւ բաւ ։— «Պ. Մոլոթով յարձակեցաւ իմ երկրիս քաղաքականութեան վրայ: Սոիպուած եմ ուշադրութեամբ ուսումնասիրել իր ճառը, պատասխանելու համար »:

Ուրեմն Բ. նիստը յետաձգուեցաւ Գչ· օրուան, նոյն ժամուն: Արեւմտեան պետութիւններ օրակարգը բոլորովին տարբեր է,— 1· Գերմանիա ։— 2· Աւստրիոյ հաշտութեան դաշնագիրը ։— 3· Եւրոպայի ապահովութիւնը ։— 4· Զանազան խընդիրներ ։

Բոլոր թղթակիցներն ալ անդադար կը գտնեն Ա. նիստին տպաւորութիւնը դիտել տալով թէ մինչ Պիտօ եւ Իալն դուրս եցած էին քննադատութիւններէ, Մոլոթով իրենց օրինակին չհետեւեցաւ եւ վերսկսաւ իր քարոզչական մեղադրանքները Մ. Նահանգներուն դէմ: Այս տեսակէտէն յատկանշական էր իր ակնարկը՝ Փոցտամի համաձայնութեան մասին ։

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՄԱՐՈՔԻ ՄԷՋ

Ինչպէս գրած էինք երէկ, Մարոքի դահընկէց սուլթանը, Սիտի Մոհամմէտ Եուսէֆ, որ Քոբսիքա կը գտնուէր, այլուր փոխադրուեցաւ յանկարծ, մասնաւոր օդանաւով մը: Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, պիտի արգելափակուի Հայիթիի մէջ, որպէսզի Արաբները չկարենան փախցնել ։

Ֆրանսական իշխանութիւնները երկար առեն է ի վեր կը կասկածէին թէ Սուլթանին կատակիցները զաւեր կը սարքէին եւ թէ նոյնիսկ դիմած են գերման օդաչու Աքորցնիի, որպէսզի աքսորականը փախցնէ: Սպանիական Մարոքի վերջին դէպքերուն հետեւանքով, Ֆրանսական կառավարութիւնը մանաւոր պաշտօնատար մը դրկեց Քոբսիքա, Սուլթանը այլուր փոխադրելու համար, կատարեալ գաղտնապահութեամբ: Գործողութիւնը կատարուեցաւ համաձայն կանխորոշ ծրագրի մը: Սուլթանին հետ կը գտնուէին 12 հետեւորդներ: Մնացեալները եւ զոյգերը պիտի փոխադրուին ուրիշ օդանաւով մը: Գահընկէց Սուլթանը 28 կիներ ունէր, բայց ուրիշ, ամէնէն գեղեցիկները եւ երիտասարդները մերժեցին ընկերանալ, երբ Քոբսիքա կ'աքսորուէր ։

× Կացութիւնը անստոյգ է Սպանիա – կան Մարոքի մէջ: Ֆրանսական կառավարութիւնը նոր ծանուցագիր մը ուղղեց Սպանիոյ ։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՑՈՒՐՏԸ յանկարծ առտուկացաւ Փարիզի մէջ: Ձերոյէն վար մինչեւ 8–9 ոտքաման էր առջի օր: Քիչ մը մեղմացած էր երէկ, անձրեւ եւ ձիւն նկած ըլլալով ։

ԱՄԵՐԻԿԱՑի դրաղէտը, Հիմինկուէյ հրաշքով ազատեցաւ օդանաւային երկու արկածներէ, ինչպէս գրած էինք երէկ: Միայն կինըթեթեւատէս վիրաւորուած է: ԲԱՆՈՒՈՐ – քահանաներու մասին նոր կանոնագիր մը հաստատեց Փարիզի արքեպիսկոպոսարանը, առհմանափակելով անոնց գործունէութիւնը՝ աշխարհական կեանքի մէջ: Այս խնդիրը տարիներէ ի վեր կը դրաղեցնէր կղերը եւ սենեակները ։

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆի հետ հաստատուած քաղաքական եւ տնտեսական համաձայնութեանց առթիւ ջերմագին յայտարարութիւններ բրաւ Ֆրանսայի վարչապետը: Մտռելփափաղոսի այցելութիւնը աւելի ամրապնդած է երկու երկիրներուն կապերը ։

ՆԵՐԳԱՂԹի օրէնքը աւելի խոստացած է Մ. Նահանգներուն մէջ, Ճունուար մէկէն սկսեալ: Քննութիւն պիտի կատարուի օտար նաւաստիներու մասին ալ ։

Imp. Araxes - 46, Rue Richer, Paris (9e)

«ՑԱՌԱՋ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Քալիֆորնիայէն Պ. Երուանդ Ղազար – եան այս տարի եւս մէկ տարուան «Ց ա – ռաջ» կը նուիրէ Համազգայինի Փարեզեան ճեմարանին, Պէյրութ ։

× *Քավայիանէն Տիկին Հռիփսիմէ Փափազեան տարիքչքնան մը համար եւս «Ցառաջ» կը նուիրէ իր եղբօր Պ. Քիւլահեան – ին, վճարելով միանուագ 10·100 ֆրանք:*

« ՀԱՅԱՍՏԱՆ »

ԱՄՍԱԹԵՐԹի ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՓԵՏՐ· 13ԻՆ, ԺԱՄԸ 21ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՑՍ

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՑՔ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սե – րունդի Փարիզի Ա.Տարոնեան խումբի կողմէ, այս կիրակի ժամը 15էն մինչեւ 23, Ազգ· Տան մէջ:

Հաճելի ու երիտասարդական մթնո – լորտ: Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր Նոր Սերունդականները, ինչպէս նաեւ մեր բարեկամները: Ճոխ պիւֆէ ։

ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս ուրբաթ պիչեր, ժամը 21ին Ռէժանի վերնայարկը: Դասախօս ՏԻԿԻՆ ՀՈՒՒԻ ԻՓԻԿ – ԵԱՆ – ՊՈՒՏՍՔՐԵԱՆ: Նիւթը՝ »Համաս – տեղի Սպիտակ ձիաւորը» (Շար· նախորդ դասախօսութեան): Մուտքը ազատ է ։

« ՑԱՌԱՋ »Ի ՄՕՏ

ԿԸ ԴՏՆՈՒԻՆ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ԳԻՐՔԵՐԸ ։— ՌՈՒԲԻՆԻ ՑՈՒՇԵՐԸ, 7 հատոր: Գինը 6000 ֆրանք:

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ – ՆԵՐ (Ն. Ադոնց), գինը 1000 ֆրանք ։

ՀԱՑԱՍՏԱՆԸ ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ՄՈՒՐՃի ԵՒ ԹՐՔԱԿԱՆ ՍԱԼի ՄԻՋԵՒ (Ս. Վրացեան), գինը 500 ֆրանք ։

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ, (ֆրանսերէնի թարգմանեց Լիւք Անտռէ Մարսէլ, ուրիշ ժողովրդական բանաստեղծութիւններ – բով): Գինը 1000 ֆրանք:

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԻՀԻԻՐԵԱՆի ՎԵՐՑԻՇՈՒՄՆԵՐԸ մեր քով ապառած ըլլալով, կը ապահովենք նոր ծրարներուն: Բոլոր ապսպրանքները արձանագրած ենք:

Այս առթիւ զաւեռի յաճախորդներէն կը խնդրենք կանխիկ դրկել դիրքերուն փոխարժէքը: Մեղի համար դժուար է դրաղիլ «քոնթը – ռամպուրսմանով» եւ ուրիշ դործողութիւններով, մանաւանդ որ բանկամարտ առանձնած ենք այս դործը:

Թղթատարի ծախքը գնողին վրայ ։

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ։— Տարօն Սալնոյ Զօրի Հայր· Միութիւնը իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ հայրենակիցներ Պ. Պ. Եսայի Մխիթարեանին եւ զաւակներուն, Արմենակ Ցակորեանին եւ բոլոր պարագաներուն իրենց տիկնոջ եւ քրոջ տիկին Լուսիկ Մխիթարեանի կսկծալի մահուան առթիւ:

× *Ց. Կ. Խաչի Լիոնի վարչութիւնը, ցաւակցութիւն կը յայտնէ ընկերուհի Տիկին Լիւսի Գասպարեանին եւ պարագաներուն, իր կնոջը՝ Այրի Տիկին Մարիա Գասպարեանի մահուան առթիւ: Մխիթարեանը չնորհակալութեամբ ստացած է հազար ֆրանք, ընկերուհի Մարիամ Նահարեանէ, փոխան ծաղկեպսակի, Տիկին Եղսիկ Մանկիկեանի մահուան առթիւ : (Փրովիանս):*

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ ։— Ց. Կ. Խաչի կեդր· վարչութիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է երկու հազար ֆրանք Պ. Ցարու – թիւն Գոճաօղլանեանէ ի յիշատակ իր կնոջ՝ Տիկ· Ալիս Գոճաօղլանեանի:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԼԻՈՆի ՄԷՋ

Հ· Ց· Դ· Լիոնի Վարանդեան կոմիտէն կը սարքէ հրապարակային դասախօսութիւն մը այս Շորեքշաբթի ժամը 20·30 – ին, Ցոյներու սրահը, 5 ռիւ Պօնըփուա: Կը խօսի ընկեր Սահակ Տէր Թովմասեան: Կը հրաւիրուին բոլորը անխտիր: Մուտքը ազատ է ։

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Այս հինգշաբթի ժամը 20·30ին, 101 Ավընիւ տը Սաքսի սրճարանի ներքնայարկը: Կը խօսի ընկեր Սահակ Տէր Թովմասեան:

Ընկերական ժողով այս ուրբաթ ժամը 20·30ին, նոյն սրճարանին ներքնասենեակը: Ներկայ կ'ըլլայ ընկեր Սահակ Տէր Թովմասեան: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ ։

ԶԱՐԻԱ ԴՈԼՈՒԽԱՆՈՎԱ

Մեծ երգչուհին երգահանդէսը (սալ կալօ) կրկին պիտի հաղորդուի ձայնասփիւռէն, այս չորեքշաբթի ժամը 21·40, Փառի – էնթէռի վրայ ։

ՕՀԱՆ ՖՈՒՐԵԱՆի

Զորքորդ եւ վերջին նուագահանդէսը կատմակերպուած՝

Ensemble Orchestral de Paris

Եւ նուիրուած՝

BEETHOVEN *ի գործերուն*

Այս չարաթ ժամը 17·30ին Սալ կալօ, 45, Rue de la Boëtie

ՎԻՃԱԿԱԽԱՂ ։— Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Սէնթ Ալի Քեռի խումբի վիճակախաղէն չհան են հետեւեալ թիւերը ։— Ինքնահոս գրիչ մը 73 թիւը: 288 գեղեցիկ փողկապ մը: 472 չիչ մը անուշահոտութիւն: 326՝ վեց տատ թաշկինակ: 257 գոյդ մը դուլպայ: Դիմել խումբին վարչութեան ։

ՖՐԱՆՔՓԵՒՀԱՅԿ· ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԵԱՆ ԱԿՈՒՄԲ

Ճ Ա Շ

ի պատիւ

Général d'Armée DUFIEUX*ի*

Վերին հովանաւորութեամբ

Ազգ· պաշտպանութեան նախարար

René PLEVEN*ի*

եւ Ակումբի ընդհ· նախագահ ու տնտեսական նախարար՝

Dr. Bernard LAFAY*ի*

Նախագահութեամբ

Mr. le Marquis Paul du VÉOU

Շորեքշաբթի, 3 Փետր·, ժամը 20ին

Cercle Républicain 5, Av. de l'Opéra

Տեղերու թիւը սահմանափակ ըլլալով, կը խնդրենք մեր բարեկամներէն, իրենց հաւանութիւնը հաղորդել մինչեւ Ցուն – ուար 30, տեղաւորման դործը դիւրացնելու համար:

Կարելի է հեռաձայնել ։—

Պ. Կարապետեանի Bot. 53-74 *Պ. Յովհաննէսեանի* Tru. 47-48 . *Պ. Սթեֆա – նի* Tru. 76-70 *Պ. Վարդանեանի* CHA. 24 - 92

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Դործ նորադող մը (այր կամ կին) Լիոն, խանութի մը համար, տեւական դործ: Դրել յանձնարարականով՝

HAVAS Lyon N° 5751

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍԸ

HOTEL GEORGE V-ի

ՇՔԵԿ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ, ԿԻՐԱԿԻ 31 ՑՈՒՆՈՒԱՐ ԺԱՄԸ 16ԷՆ 24

ATTRACTIONS

MAIK THOMAS, Basse chantante, émouvant interprête de chansons russes et de négro-spirituals.

Mlle GENIA GANIKA, dans des danses originales du folklore polonais.

Ընտիր նուագախումբ: Խնդրումի տեղի չտալու համար կը խնդրուի այժմէնէ ապահովել սեղաններն ու տոմսերը՝ Դիմելով Պ. Պ. Ա. ԱՃԷՄՆԱՆի՝ PRO· 03–19

ՆՈՒՊԱՐ ՑՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ TRU· 47-48

կամ Փարիզի եկեղեցւոյ դիւանին ELY. 67-03

— ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ —

ԱԼՑՈՐՎԻԼ ։— Հ· Ց· Դ· Ս· Մինասեան ենթակոմիտէն ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ ժամը 21–ին, Ցանօթ Հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն ։

ՓԱՐԻԶ ։— Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Ա–հարոնեան խումբի դասախօսութիւնը այս հինգշաբթի ժամը 21·30ին, Ազգ· Տան մէջ: Կը խօսի ընկեր ԶԱԼԵՄԵԱՆ ։ Նիւթը՝ «Լիբանանը եւ Լիբանանի հայութիւնը»: Սիրով կը հրաւիրուին փափաքողները: — Հայերէնի դասերը ժամը 20·15ին:

ԱՆԻԷՌ ՊՈՒԱ ԲՈԼՈՄՊ ։— Հ· Ց· Դ· Արամ ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր չբջանի ընկերները այս ուրբաթ ժամը 21ին, Ցանօթ հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ ։

ՎԻԼԻՆ ։— Ց. Կ. Խաչի ընդհ· ժողովը այս կիրակի կէսօրէն վերջ, ժամը 3ին, Համօ Օհանջանեան սրահը: Կարեւոր օրակարգ: Պատգամաւորի ընտրութիւն: Բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ ։

ԿՐԸՆՈՊԼԸ ։— Կապ· Խաչի ընդհ· ժողովը այս կիրակի ժամը 16ին: Կարեւոր օրակարգ: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ ։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Ցառաջիկայ հաւաքոյթը այս չորեք – շաբթի ժամը 21ին, քաֆէ Գատէի վերնայարկը:

Կաթողիկէ Հայոց Հոգեւոր Հովիւ Ղե – ՒՈՆԴ ՎՐԴ· ՔԻԼԷՐՃԵԱՆ, իր Ամերիկա մեկնումին առթիւ կուտայ հրաժեշտի դասախօսութիւնը: Մուտքը ազատ է ։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ ։— Կիրակի 25 Ապրիլ: Նուիրուած մեծ Հայուն ԱԻԵՏԻՍ ԱՀԱ – ՐՈՆԵԱՆի յիշատակին: (Կազմակերպուած Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Փարիզի «Ահա – րոնեան» խումբի կողմէ):

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ ։— Ժիւլյէ Թիւյիւրեան կը փնտռէ իր եղբայրը Վահրամ Թիւյ – սիւրեան: Հօր անուն Համբարձում, մօրը՝ Բրաբիոն, մեծ մօր՝ Մարիամ: 1928էն առաջ կապրը Զէյթիէի որբանոցն էր եւ Քրխտինէ մայրապետի ձեռքով ուրիշ որբերու հետ դրկուած է Պոլսէն ։

Անդամ մը տեսնուած է Քըրանսայի մէջ ։ Արտասահմանի թերթերէն կը խնդրուի արտատպել ։ Իմացնել «Ցառաջ»ի հասցէով ։

ԴԵՂԱՐԱՆ

SILVESTRE

46, Rue de Trévise, Tél. PRO. 86-41

Ազգ·Տունէն դէպի Լաֆայէթի անկիւնը

Լաւագոյն ընդունելութիւն վերա – պահուած է թաղիս հայ յաճախորդ – ներու ։

Կը խօսուի նաեւ հայերէն ։

ԴԻՄԵՑՔԷ, ԴԻՄԵՑՔԷ ԴԻՄԵՑՔԷ

244-246, Rue Vendôme, MO. 11 - 84

20, Rue Villeroy, MO. 32-10, LYON

Bahadourian

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Որ կը թեթեւցնէ ձեր հոգերը ։ Միակ հաստատութիւնը որ ունի իրանպուլ վաճառանիշով սուրճը, յատուկ խառնուրդով քաշուած եւ ծեծուած ։

Ձմռանաք ոտնակոն օրերուն ձեր սեղաններուն վրայ մեր անմոռանալի ՇԻՐԱԿ ՕՂԻՆ զուտ խաղողի հիւթէ ։

Ձոխ մթերքով կ'ընդունինք ապրոպրանքներ Ֆրանսայի, գաղթավայրերու, Զուիցերիոյ, Պելճիքայի համար, արագ սպասարկութեամբ եւ մատչելի դիներով ։

Ունինք յունական պամիա էքսթրա ձիթապտուղ եւ կալամաթա խաշխաշով եւ ընտիր ձեթեղակ պանիր ։

Նաեւ Թուրքիոյ չոր եւ պահածոյ պամիաները եւ տոլմաները, թահին եւ թահին հէլվա, ապուխտ եւ երշիկ համեմներ, սալամ, մահալէպի, չոր պտուղներ ընդեղէն (պուլկու եւ բէշկէկ), անշուշտ եւ ամէն տեսակ խաւիարներ ։

ԿՐ ԲԱՒԻ ՊԱՐԶ ԱՑՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ՄԸ տեւական յաճախորդ դառնալու համար ։

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286

Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.

Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e

Tél.: PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600

Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 28 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

JEUDI 28 JANVIER 1954

30Ր ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7280 — 30e ANNEE — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2691

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԿԻՍԿԱՏԱՐԸ ԶԱՐԻՓ Է

•

Տալինելէ ի վեր, ամէնքս ալ կը զգա՛ծանենք հետեւեալ բացատրութիւնները.

— Սերունդի փոխանցութիւն, ինքնապաշտպանում։

Օտարացման ճամբան բռնած երիտասարդն անդամ յօդուած կը գրէ կամ ճառ կը խօսի, նոյն բառերը հոլովելով։

Կրնաք վստահ ըլլալ թէ ոչ անոնց ի մասը կ'ըմբռնէ, ոչ ալ միտք ունի դործ մը կատարելու։

Այլապէս, ինք պիտի առնէր առաջին քայլը, նախ ինքզինքը, յետոյ իր տարեկիցները կամ բախտակիցները փրկելու համար։

Ինքնախաբէութիւն է նոր սերունդի փրկութեան գործը, եթէ կարելին չփորձենք՝ նախ նոյն շարքին չափահասները փրկելու համար։

Անհամար բազմութիւն մը կը կազմեն այդ չափահասները, 25էն 35 – 40 տարեկան։

Անոնց առ նուազն կէսը, այսինքն աւելի տարեկիցները, քիչ – շատ հայերէնն սորված են, դանազան ձեւերով։ Գոնէ կը խօսին կամ խօսածդ կը հասկնան։

Եւ տակաւ ալ կը գոհանան։ Ոչ մէկ արամադրութիւն՝ բան մը, բան մը ա – ւելի սորվելու։

Առաջարկեցէք որ երկու տող բան չարտբերեն,— կա՛մ պիտի կարմրին, եւ կամ դուք պիտի ղջմաք ձեր առաջարկին համար։

Ահաւասիկ օտարացման, այլասերման վտանգին ամէնէն կսկծալի պարագան։

Արդէն իսկ մեր առջեւ ունինք զորշ զանգուած մը, որ հետզհետէ կը կարծրանայ, խուսափելով հայկականութենէ։

Երբ հայրենիքը հեռու է եւ մայրենիքին ազդիւրը չի հոսիր, միտքն ու սիրտը աստիճանաբար կը ցամքին։

Հետեւեցէք զանազան ազգային ձեռնարկներու, դաստիարակութեանց եւ լրատուներու,— մատով պիտի համրէք մեր մտահանգած չափահասները։

Եւ եթէ պատահի որ բացատրաբար 15–20 երիտասարդ երեսան, թղթակցութիւն կը գրուի,— «Աչքի կը զարնէր երիտասարդներուն ներկայութիւնը»...

Իրենց իսկ չհաը կը պահանջէ որ ոչ միայն ներկայ ըլլան, այլեւ ակը զանան այդ կարգի ձեռնարկներու, շուքի մէջ ձգելով 50 – 60նոցները։

Խնդիրը լուսարանութեան չի կարօտիր։ Ծօսինք զարմանի մասին։

Առաջին միջոցը այն է որ նոր սերունդին այս հասուն կորիզը ինք զօրացնէ իր ինքնապաշտպանութիւնը։ Ուրիշ խօսքով՝ լրացնէ իր հայկական պաշարը։

Պատեհութիւններ չեն պակսիր, եւ նեղելի չէ պատրուակներ ճարել, խուսափելու համար։

Ճանչցուորը իրենք են, եթէ հայերէնի դասերուն կը հետեւին հինգ – տասը նոթահաններ, կամ եթէ ձեռնարկները կը տիրապետեն լսարաններու մէջ։

Այդ բոլոր ձեռնարկները ամէն բանէ առաջ իրենց համար են։ Իրենց կամքէն, հետաքրքրութենէն եւ աշխատանքէն կախում ունին անոնց զարգացումը եւ թարմացումը։

Եթէ դիտակցօրէն եւ տիրապետ կերպով փոխանակ շուքի պէս երեւալու, մեր դասընթացքները եւ լսարանները ժողովրդական համալսարաններու կը վերածուին։ Իրենք ալ կը գառնան տեւական սահներ։ Միշտ պատրաստ ոչ միայն սորվելու, այլ եւ սորվեցնելու։

Ուրիշ միջոցներու մասին խօսելէ առաջ կ'ուզենք անգամ մը եւս յիշեցնել թէ կէս ճամբան մնալու դատապարտուած են անոնք որ կը գոհանան կիսկատար դիտելիքներով։

Մանաւանդ եթէ դեր մը կատարել կ'ուզեն, արդար յաւակնութեամբ։ Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՀԱՄԱՋԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ՕՐԱԿԱՐԳԻ ՄԱՍԻՆ

•

ԶՈՐՍԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԸ ԿԸ ՔՆՆԷ ՄՈԼՈԹՈՎԻ ԱՌԱՋԱՐԿԸ

Աւելի բարենշան երեւոյթ մը պարզուեցաւ Գչ. օր, Զորսերու ժողովին երկրորդ նիստին առեն։

Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը, Պ. Ֆ. Տըլլըս, պատասխանելով Պ. Մոլոթովի քննադատութեանց, ժխտեց անոր մեղադրանքները։ Բայց, միեւնոյն առեն յայտարարեց թէ համաձայն է նա – խապէս քննելու անոր օրակարգը, խուսափելու համար աւելորդ վիճաբանութիւններէ։ Բացորոշապէս ազդարարեց.— «Մ. Նահանգները երբէք պիտի չհաւա – նին Հինգերու խորհրդաժողովի մը՝ Չինաց համաձայնութեամբ նախայարձակներուն հետ, ընդհանրապէս քննելու համար աշխարհի խաղաղութեան խնդիրը»։

Պ. Տըլլըս նախ դիտել տուաւ թէ Պ. Պ. Պիտօ եւ Իտըն «մէկ հատիկ մեղադրանքն բառ չարտասանեցին իրենց ճառերուն մէջ», եւ յետ յայտնեց Մոլոթովի խօսքերուն համար։ «Ուրիշ առեն ալ արտասանուած են այդ խօսքերը եւ կը ցաւիմ որ ճիշդ այն պահուն երբ նոր պլուխ մը կը բացուի պատմութեան մէջ, Պ. Մոլոթով կը գոհանայ կրկնելով հին ամբաստանութիւնները եւ ծուռ մեղադրանքները»։

Անդրադառնալով եւրոպական բանակի ծրագրին, Պ. Տըլլըս նախ չնորհաւորեց Ֆըրանսան, որ միացուց արեւմտեան Եւրոպայի վեց պետութիւնները հանքածուխի եւ պողպատի հաւաքական ճարտարագործութեան մէջ, որ Եւրոպայի պաշտպանութեան միասնութիւնը յղացաւ եւ որ վերջապէս քաջալերեց Եւրոպայի քաղաքական միասնութիւնը։ Պ. Մոլոթով կը վախնայ որ Եւրոպայի միացեալ պաշտպանութեան ձեռնարկը կ'ինկնայ դերման պինապաշտութեան տիրապետութեան տակ։ Ձիշդ այդ վտանգը խափանելու կը ձգտի Եւրոպայի միացեալ պաշտպանութեան դաշնագիրը։ Այդ ծրագիրը մէկդի կը դնէ գերման ազդային բանակ եւ ընդհ. սպայակոյտ, բոլորին համար ընդունելի եղանակով մը։ Ձկայ ուրիշ լուծում՝ այդ ծրագրին տեղը բռնելու համար։ Ի. Միութիւնն ալ այդպիսի ծրագիր չէ առաջարկած։ Ինչ որ կը թելադրէ ան՝ Վերսայլի մոչած դրութիւնն է որ անոնկացաւ, կամ խաղաղութեան ուրիշ կարծեցեալ դաշնագիրներ որոնք պատերազմի պիտի յանգին։ Պ. Մոլոթովի ճառին ուրիշ մէկ վհատեցուցիչ երեւոյթն է իրրեւ Հինգ Մեծերէն մին ընդունիլ տալ Չինաստանի համաձայնավարական կարգուսարքը։ Սովետական համաձնավարութեանադրքը նախայարձակ եղանակը չէ մէջ եւ առոր համար ալ պաշտպանպէս դատապարտուեցաւ Ազգաժողովին կողմէ։ Ան աշխուժօրէն կը քաջալերէ Վիէթնամի, Քամպոճի եւ Լաոսի դէմ (Հնդկաչինի) կատարուած նախայարձակումը։ Այն բոլոր երկիրները որ դրացի են համաձնավար Չինաստանի իրենք վրանդուած կը դգան հպարկուած յարձակողական դիտումներէ։ Պարտականութիւն կը սեպենք յայտարարել բացորոշապէս եւ առանց երկդիմութեան թէ՝ ինչպէս որ Պ. Մոլոթով ալ դիտէ, Մ. Նահանգները կը մերժեն մասնակցիլ Հինգերու խորհրդաժողովի մը, չնայած համաձնավար նախայարձակներուն հետ։ Մ. Նահանգները կը մերժեն այդ առաջարկը ոչ թէ անոր համար որ չեն ճանչնար այդ վարչակարգին դոյութիւնը կամ ուժը։ Մ. Նահանգները դիտեն այդ իրողութիւնը, քանի որ 150·000 Ամերիկացիներ սպանուած կամ վիրա –

(Շար.ը էջ 4 դպ. Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

•

ՄԵՆՔ ՄԵԶԻ

«Ծառայ»ի հաւատարիմ ընթերցողնե – րէն երիտասարդ մը բան – գործ ըրեր է տպագրական վրիպակներ գտնել։

Այս առթիւ խմբագրութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ, բանի մը նմոյշներ արձանագրելով։

Ջերմապէս կը շնորհաւորեմ իր քծա – խնդրութիւնը։

Կարելին կը փորձեմ, վրիպակներէ խուսափելու համար։ Եւ սակայն երբեմն կը պատահին, ինչպէս տեղական ամէնէն կարեւոր թերթերուն մէջ։

Թերթը մամուլին յանձնուած ատեն, յանախ կը կեցնեմ մեքենան, աչքէ վրիպած սխալ մը սրբագրելու համար։

Բայց, բաւական մաս մը տպուած կ'ըլլայ։ Այնպէս որ, շատերուն ձեռքը առաջին օրինակները անցած կ'ըլլան։

Երբեմն ալ տպագրութեան ատեն, մե – քենան կը ճեղէ կամ կը սրբէ բառ մը, տառ մը։

Այս փորձանքին հանդիպած էր, վեր – ջերս, խմբագրականի մը խորագիրը։

Խմբագրատունը եւ տպարանը իրարմէ հեռու են, այնպէս որ միշտ կարելի չըլլար ժամը ժամին հետեւիլ։

Ամէն պարագայի մէջ, դարձեալ ու – րախ ենք որ ընթերցողները ուշադրու – թեամբ կը հետեւին բառին եւ տառին։

Ո՛ւր էր որ նոյն ուշադրութեամբ գիր գրէին կարգ մը թղթակիցներ եւ յօդ – ուածագիրներ ալ, աւելորդ յոգնութիւն չպատճառելու համար խմբագրութեան։

«Ծառայ»ը միեւնոյն ատեն դպրոց մըն է։ տեսակ մը դասընթացք։ Հետեւաբար, անհրաժեշտ է դասարան փոխել, մէկ տարիէն միւսը։

Անշուշտ իրաւունք չունինք պահանջելու որ ամէնին ալ առաջին կարգի գրող – ներ հանդիսանան։

Բայց, տարրական պայման է զգուշա – նալ հազար անգամ սրբագրուած սխալնե – րէ։ Խնամել, մշակել նախադասութիւն – ները։

Հասարակ բանուորն անգամ ամէն առ – տու կ'ածիլուի, մազերը կը սանրէ, հագուստ – կապուստը կը շտկէ։

Ինչո՞ւ թափթփած երեսով, երր կարգը կուգայ գրելու կամ··· խօսելու։

Տակաւին չեմ խօսիր ձեռագիրներու մասին,— խառն ի խուռն տողեր, առանց լուսանցքի։ Մատիտով կամ գունաւոր մելանով գրուած շարադրութիւններ։ Ուղղագրական գոհարներ, եւայլն։

Վրիպակը պատահական է, եւ ընդհանրապէս կը սրբագրուի։

Միւսը — ինչ որ կը մատնանշեմ — բիչ մը յոգնութիւն կը պահանջէ, ի շահ գրողին։ ՎԱՀԷ

ՆՈՐԷՆ ՅՈՑՑԵՐ ԱՆԳԼԻՈՑ ԴԷՄ

Գչ. օր ուսանողները նոր գոյց մը սարքեցին Մաթրիտի մէջ, բանադրաւելով անթելի կայանը եւ կէս ժամ խափանելով անոր գործածութիւնը։ Մօտ հարիւր ուսանողներ կայանը մտած էին, իրենց տետակէտները եւ դանգատները յայտնելու համար։ Անոնք փորձեցին գործածել գործիքները, բայց պաշտօնեաները կը գործիքները, բայց պաշտօնեաները կը – գան արգիլել եւ լուր տալ ոստիկանութեան։ Ուսանողները հոն կեցան մինչեւ որ ոստիկանները եկան եւ դուրս հանեցին։

Ցետոյ կռիւ մը ծագեցաւ փողոցներուն մէջ, մինչեւ որ նոր ուժեր հասան։ Ցուցարարները քարեր եւ ամէն տեսակ իրեր կը նետէին ոստիկաններուն վրայ որոնք սկսան շարժել բիրերը։ Միայն քանի մը ուսանողներ վիրաւորուեցան, իսկ առջի օրուան վիրաւորներէն մէկը մեռաւ։ Ուսանողները կատաղած էին ոստիկանութեան արիւնալի միջամտութենէն որ տեղի ունեցաւ առջի օրը, երբ ձիպրալթարը եան կը պահանջէին։ Գչ. օրուան գոյցին մէջ ուսանողները կը պահանջէին հրաժարեցնել տեղեկատու նախարարը, որ զօրավար մըն է։ Երբ գոհացում չստացան, ոստիկանութեան կեդրոնը դիմելով, հազար ուսանողներ քալեցին Մաթրիտի անթելի կայանին վրայ, ոստիկան գործածելու եւ իրենց բողոքը յայտնելու համար։ Ուսանողները միեւնոյն ատեն կը պահանջեն հրաժարեցնել տեղեկատու նախարարը, որ արդիլած էր ընդհարման լուրերուն հրատարակութիւնը։

Կացութիւնը փափուկ է եւ նոր գոյցեր կը վախցուի։ Անգլ. կառավարութիւնը նոր ծանուցագիր մը յանձնեց Սպանիոյ, բողոքելով Քշնամական գոյցերուն դէմ որոնք միայն Մաթրիտի մէջ սահմանափակուած չեն։

.....

ԹՈՒՐՔԻՈՑ հանրապետութեան նախագահը, Ճէլալ Պայար, Նիւ Եորք հասաւ Ցունուար 27ին եւ դիմաւորուեցաւ մեծ պատիւներով։ Տանըշինկ հեծելանոցորդ ոստիկաններ կը հետեւէին Թաքսիներին, մինչեւ պանդոկը։ Ուրիշ պահակներ դիրք բռնած էին ճամբուն վրայ։ Կառքերը զարգարուած էին ամերիկեան եւ Թուրքական դրօշներով։ Ճէլալ Պայար Այզընհաուըրի հիւրը պիտի ըլլայ աւելի քան մէկ ամիս, բանակցութիւններ եւ պարտայներ կատարելով։

ԹՈՒՐՔԻՈՑ ՄԻՋ ԴՐԱՄ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Պոլսոյ թերթերէն առնելով, անցեալ շաբթուայ հրատարակչական նշանաւոր տարեկիցները այն Հայերուն որոնք դրամ ունին Թուրքիոյ կեդր. դրամատան մէջ (Ցունուար 16 եւ 17)։

Ինչպէս ցանկին գլուխն ալ նշանակուած էր, դանազան դրամատուներու մէջ եղած դումարներ փոխադրուած են Թուրքիոյ կեդր. Դրամատան մէջ (Թուրքիա Մէրքէդ Պանքասը)։ Ուրեմն, պէտք է դիմել այդ հաստատութեան, համապատասխան վաւերագիրներով, ներկայացուցիչ մը նշանակելով Պոլսոյ մէջ։

Ուրիշ տեղեկութիւն եթէ ունենանք, կը հրատարակենք։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՅՈՒՐՏԸ ՆՈՐԷՆ ՍԱԱՏԿԱՑԱԽ Փարիզի եւ ամբողջ Ֆրանսայի մէջ։ Փողոցներն ալ սառած են եւ արկածները յաճախ – ած են։ Ճամբաները վտանգաւոր են կատքերու համար։ Քիւն – ձմեռը աւերներ կը գործէ ամբողջ Եւրոպայի մէջ։ Առջի օր Կերմաչսաիը գերոյէն վար երեսուն աստիճանի իջած էր Շուէյտի, քան՝ Վիէննայի, վեց՝ Հռոմի մէջ։

ԱՇԽԱՏԱՎԱՐՁԻ հարցին առթիւ ունկնդրութեան ընդունելով սենատքաներու ներկայացուցիչները, եմատական նախարարը բացատրեց թէ համաձայն է անբաւական վճարքները աւելցնելու, բայց ոչ՝ նուազագոյն օրապահիկը։ Գործատէրերու ներկայացուցիչն ալ յայտարարեց թէ չեն կրնար պատասխանատուութիւն ստանձնել նուազագոյն օրապահիկի յաւելման հետեւանքներու մասին։ Սենատքանները մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնեն, կարելի եղածին չափ պատկառելի հանդամանք մը տալու համար Ցունուար 29ի գոյցին (ուրբաթ)։

ՄԱՐՈՒԻ դահընկէց Սուլթանը տանող օդանաւը քանի մը ժամ կանգ առաւ Պրազովիլի մէջ, դէպի Մատակասքար եւ Թահիթի (ոչ թէ Հայիթի) ուղեւորելէ առաջ։

ԱՆՏՌԻ ՄԱՐԹԻ, Սեւ Ծովու կարմիր հերոսը, որ վտարուած էր համայնավար կուսակցութենէն, դատ բացաւ «Իւմանիթէ»ի դէմ։ Թերթը կը մերժէ հրատարակել իր պատասխանները՝ դանազան ամբաստանութեանց դէմ։ Վճիռը պիտի տրուի 15 օրէն։

ԸՆԿԵՐ Տ. ՓԱՇԱԼԵԱՆ

Ամերիկայի մեր կազմակերպութեան մէջ ուշագրաւ դէմք մըն էր ընկ. Տիրան Փաշալեան, որ ծանր ու տառապալից հիւանդութենէ մը ետք, ընդմիշտ բաժնուեցաւ մեզմէ։ Մօտ մէկուկէս տարի առաջ Պոսթըն էր ան։ Անցեալ տարուան ամառը մեկնեցաւ Տիթրոյիթ, ուր չատոնց հաստատուած էր ընտանեօք։ Հազիւ քանի մը ամիս անց, լսեցինք որ կաթուած ստացած էր եւ փոխադրուած հիւանդանոց։ Բժիշկները ոչ մէկ յոյս տուին ապաքինութիւն։ Եւ դժբախտ Տիրանը, անյուսօրէն զամուած անկողնի մէջ, դանդաղ հիւծուեցաւ, ապառեցաւ, մինչեւ որ ամսոյս հինգին յաւիտենապէս փակեց իր աչքերը։

Տիրան մէկն էր ներկայացուցիչներէն սերունդի մը, որ իր նուիրումով ու ամբակուռ հաւատքով, կենդանի ու անոնց ան պահեց Դաշնակցութիւնը այս ափերուն վրայ։ Այս երկիրը եկած էր մօտ 45 տարի առաջ։ Բալուի Հաւուց պիւղին մէջ, որ Համիտեան բռնակալութեան օրերուն իսկ մտաւորական կեդրոն մը ճանչցուած էր, ապացած էր իր գաղափարական չափը։ Կարճ ժամանակ մը հոն եղած էր ուսուցիչ։ Ուսման բուռն տենչը վինքը մղած էր դուրս գալու իր հայրենի պիւղի նեղ սահմաններէն։ Ճնշապարհին ապակոյն ձերբակալուած է, բանտարկուած։ Սահմանադրութեան օրերուն եղած է Պոլիս։ Այնտեղ բաւարը ունեցած է չփուելու մարդոց հետ, որոնք խորապէս տպաւորած են վինքը եւ զրած իր սիրտն ու հոգին հաստատուն կաղապարներու մէջ։ Տիրան երբ Ամերիկա կը հասնի, արդէն պատրաստ առաջնորդ մըն էր եւ ուժ մը՝ օգտակարապէս ծառայելու Դաշնակցութեան։

Մտաւորականի մը խառնուածքով եւ միշտ մտաւորական հակումներով մարդ մը եղած է Տիրան Փաշալեան։ Բայց նաեւ ըմբոստ՝ դէպի բռնակալութիւնը եւ բռնակալ կարգերը։ Այն օրերուն երբ Թուրքիոյ մէջ դիւղէ դիւղ կամ գաւառէ գաւառ ճամբորդելն իսկ դժուար էր, Տիրան միտքը կը դնէ մին – մինակը, առանց անցագրի, Պոլիս անցնիլ, հոն՝ բարձրագոյն ուսման իր պատակը յաղեցնելու ակնկալութեամբ։ Աշակերտութեան պէս բան մըն էր ատիկա, կամ ուսում ձեռք բերելու համար՝ բայց աչքով վտանգի յանձնառութիւն մը։ Ճնշապարհին ձեռք կու տայ ան օձիքը ատիկաններուն, որոնք երբ պայուսակը եւ դրպանները կը խուզարկեն, կը գտնեն... տարօրինակ մը եւ Փրանսայի ծանօթ հեղինակ Պէրնարտէն ոը Սէն Փիէրի «Փօլ եւ Վիրժինի»ին, որ ժամանակին փնտռուած ու ժողովրդական վէպ մըն էր։ Հետաւոր Թուրքիոյ մէկ խուլ անկիւնը, ուր այնքան դժուարութեամբ կը թափանցէր լոյսը, ուր ինքնակրթութեան նուիրուած ուժէ անհատի համար դժուար էր գիրքը ձեռք բերելը, Տիրան այնքան կը սորվի Փրանսերէն, որ դիւրութեամբ կը սկսի կարդալ Պալզաք, Մոլիառն եւ այլ հեղինակներ։ «Հայրենիք»ի շատ հին համարներուն մէջ ան տարապրած է թարգմանութիւնները Փըռանսայի հեղինակներէ։ Ամերիկայի մէջ տրվեցաւ Մէյնի համալսարանին մէջ։ աւելի ուշ՝ հետեւեցաւ իրաւաբանութեան, Միչիկընի համալսարանին մէջ։

Աբուհամով, ուրեմն, Տիրան փաստաբան մըն էր։ Բայց այս պատմուճանը չէր վայելեր անոր։ Տարաղներ կան, որոնք չեն յարմարիր որոշ մարդոց որքան ալ ճիգ ընեն անոնք։ Իրաւաբանութեան հետեւելով, Տիրան աւելի ընդլայնեց իր մտքի հորիզոնը, աւելի խորացաւ ու համացաւ. հին ու նոր օրէնքներու ուսումը անոր միտքը աւելի սրեց, զարմաւ աւելի ճշդրտաբան, աւելի տրամաբանող։ Բայց իրաւաբանութիւն տրված Տիրանը չեղաւ փաստաբան։ Իր հայրենի գիւղին մէջ ան ուսուցիչ եղած էր։ Եթէ մեր քաղաքական կեանքի պայմանները մեզ օգնէին, ունենայինք ազատ հայրենիք մը, Տիրան իր առացած բարձրագոյն կրթութեամբ առնուազն միջնակարգ վարժարանի մը մէջ յարդուած ու փնտռուած ուսուցիչ մը պիտի ըլլար։ Եւ իր բնական տարերքին մէջ մտած, ան պիտի կրնար մեզի տալ շատ աւելին։

Սիրահար մըն էր Հայոց լեզուին։ Իր ընտիր հայերէնը, որուն ախրացած էր ան, արդիւնքն էր իր սիրոյն դէպի իր լեզուն։ Զարմանալի սէր ու դուրգուրանք ունէր նաեւ դէպի գրաբարը։ Եւ հետզհետէ Տիրանի լեզուն եթէ կը դեղեցկանար գրաբարի չուքովը, ան կը ստանար նաեւ գրաբարի ծանրութիւնը, ինչ որ կը դժուարացնէր անոր գրութենոյ ընթերցումը։ Հին բառեր, զարմանալի ձեւեր, գրաբարի հոլովական ձեւերը, որոնց օգնութեան այլեւս պէտքը չունի մեր աշխարհ – հարարը դեղեցկանալու համար, Տիրանի լեզուին մէջ սովորական էին։ Մաքուր աշխարհաբար կը խօսէր ան. բայց երբ գրել կը սկսէր, չէր կրնար ազատիլ գրաբարի հմայքէն եւ, կ'իյնար անոր ազդեցութեան ներքեւ։ Անկախ սակայն դէպի գրաբարը ունեցած իր հակումներէն, պաշտամունքի հասնող սէրը դէպի մեր լեզուն, զայն զարմացած էր նաեւ Հայ՝ բառիս լայնագոյն իմաստով։ Հայ էր ան ոչ միայն իր սրտով ու զգացումներով, այլեւ Հայ էր իր ուղեղով։ Եթէ ընաիր կամ ընտրեալ ցեղեր կային աշխարհիս վրայ, անպայման անոնցմէ մէկն ալ, ըստ Տիրանի, հայ ցեղն էր։

Մօտ երեսուն տարի առաջ — 1923 – 24 թ.ին, ամերիկահայ գաղութը ծանր ապտնում մը անցուց։ Օրէկոնի Փորթլէնտ քաղաքի Երջանկային Դատարանը թաղէոս Քարթոզեանի մը խնդիրը հրապարակ գըրաւ։ Այդ օրերուն Ամերիկեան դատարան մը լուրջ ճիգ մը ի գործ դրաւ Հայերը հռչակելու ոչ–արիական ցեղ մը։ Եւ եթէ դատարանը յաջողէր, ամբողջ մեր գաղութը, գուցէ մեր ամբողջ ժողովուրդը, պիտի ստանար ծանր հարուած մը։ Տապալը դիմադրաւելու համար, կազմուեցաւ մեծ յանձնախումբ մը։ Վարձուեցան ականաւոր փաստաբաններ։ Վկայութեան կոչուեցան, Եւրոպայէն ու Ամերիկայէն, միջազգային համբաւի տէր դէմքեր — Տոքթ. Բորպաս, փրոֆ. Ներ Պոաս, Տիք – սըն, Տոքթ. Պարթըն եւ ուրիշներ, որոնք տուին դիտական ու մասնագիտական վկայութիւններ մեր մասին։ Ամբողջ դատավարութիւնը, որ տեւած է չորեքշեր, եղած է փաստաբանութիւնը մեր ժողովուրդին, անոր փառաւոր անցեալին, անոր ոգորումներուն, յանուն քրիստոնէութեան ու քաղաքակրթութեան անոր անհուն պարհերութեան։ Բոլոր վկաները եկան միաբերան հաստատելու, որ Հայը կը պատկանի Եւրոպայի բնակչութեան Ալպեան արմատին. ան խառնուրդն է վերջին նիս եւ Եւրոպայէն Ասիա անցած փուիւռեան ցեղին։

Այդ օրերուն Տիրանի դէմքը պայծառացած էր. անոր հոգին ողողուած էր ազգային հպարտութեան ղգացումով մը։ Օրեր ու գիշերներ աշխատեցաւ ան եւ «Հայրենիք» Ամսագրին համար թարգմանեց մեր մասին արուած բոլոր վկայութիւնները։ Ինչ լաւ պիտի ըլլար, եթէ Տիրանի կատարած մնայուն արժէքով այս թարգմանութիւնը, առանձին հատորով մըն ալ լոյս տեսնէր։ Որեւէ առեն ան պիտի ըլլար ընթերցանութեան համար շատ օգտակար դիրք մը։

Իր ընդհանուր պատրաստութեամբ, իր համոզումներով, նկարագրով, Տիրան դէմք մըն էր Ամերիկայի մեր կազմակերպութեան մէջ։ Կը խօսէր հանդարտ։ Իր խօսքին մէջ յաճախ կը զգացուէր նուրբ հեդնութեան դիպը։ Վերջին տարիներուն դժուարացէս խախտած ըլլալով իր առողջութիւնը, զարձած էր չափազանց զգայուն, նոյնիսկ դիւրագրգիռ։

Տիրան ունէր խորունկ հաւատք մը դէպի Դաշնակցութիւնը, որուն կապուած էր անսահման սիրով մը, հաստատ համոզուած ըլլալով որ, այս վերջինն է հայութեան միակ ամուր կռուանը։ Ակնածանք ունէր նաեւ իրար յաջորդող բոլոր Կ. Կոմիտէներու հանդէպ։ Կը սպասէր որ այս վերջիններէն իրեն հրամայեն եւ ինք դառնայ անոնց կամքը կատարողը։

Բայց ան նաեւ խիստ էր ու անողոք Պատմ. ժողովներու մէջ որեւէ Կ. Կոմիտէի հանդէպ, որ պատահարար կամ ակամայ գծուած օրէնքներուն կամ որուած որոշումներուն հակառակ, չեղում մը ունեցած էր։ Օրէնքներ, որոշումներ ու ստանդարտներ նուիրական էին իրեն համար։ Եւ ան կ'ուզէր որ ամէնքս ալ զգանանք օրէնքներու անչեզ կատարողը։

Հաւաքի մէջ իր ընկերներն ու դասակիցները դինքը Հայր Աբրահամ կը կոչեն Եղեր։ Աղուոր ու պատուարեր անուանակոչում։ Եւ իրօք, անոր դէմքին վրայ միշտ ալ կը թեւածէր հայրական չուք մը, իսկ խօսքին մէջ ան մերթ յորդոր էր, մերթ սաստ, կամ սէր ու գուրգուրանք։ Հայր Աբրահամեան դիծ մը՝ Հաւաքն մինչեւ Պոսթըն ու Տիթրոյիթ։

Մօտէն ճանչցող ընկերները դեռ երկար պիտի յիշեն սիրելի Տիրան Փաշալեանը, որ ափսոս, չուտ հեռացաւ մեզմէ։

Մ. ՕՋԱՆԵԱՆ

ԴԵՐԱՍԱՆ ՓԻՆ

Պիտի նախընտրէի «դերասան Պրասէօր» անուանել այս թատերախաղը զոր Սառա – Պերնարի թատրոնը կը ներկայացնէ տակաւին քան երկու տարի է եւ դեռ պիտի շարունակէ երկար տարիներ։ Երեք արարները ամբողջովին արժեւորուած են շնորհիւ այն բացառիկ դերասանին որ կը կոչուի Փիէռ Պրասէոր։ Իրապէս «Փիէռ Պրասէոր ներառոծ» մըն է։

Տիւմայի (?) այս թատերգութիւնը հանրաբար հինցած պիտի ըլլար այսօր, եթէ Սարթըի նման դրագէտ մը նորոգած չըլլար զայն, այսինքն եթէ թատերախաղին տրուած չըլլար տեսակ մը Պոկոմօլեցի չիճուկ։

Այսօրուան մեր տեսած «Դերասան Փին»ը Սարթըի մէկ թատերախաղն է, գերազանց Պրասէորի համար եւ կը թուի թէ Լըմպեր իսկ եթէ այսօր ողջ ըլլար եւ տեսնէր Ֆրանսայի մեծ արուեստագէտին նշանաւոր մարզանքը, հեղինակի մը պիտի ապագրէր ոչ թէ «Դերասան Փին» մը, այլ «Դերասան Պրասէոր» մը։

Փիչ վեր հարցական դրինք Տիւմայի անունին քով, իրրեւ հեղինակ։ Ձիշդ է որ չէ հաստատուած թէ ի՞նչ է իսկական հեղինակը այդ գործին որ ապագրուած էր Պ. ոը Բուռսիի մը՝ դերասան Ֆ. Լըմպերի կողմէ։ Այս վերջինը երբ Փարիզի մէջ կը տեսնէր Փինի խաղարկութիւնը, կը մտածէր — «Աչխարհի վրայ երկու դերասան կայ, Փին եւ ես»։ Երբ առաջինը մեռաւ, Լըմպերը կը մտածէր.— «Աչխարհի վրայ մէկ դերասան կայ — Ես»։

Այս իսկ պատճառով էր որ ան կ'ուզէր թատերախաղ մը Փինի վրայ, իրեն վերապահելով անգլիացի դերասանին դերը, ձեւով մը նոյնանալու համար անոր հետ։ Թէ ի՞նչ գործ ունի Տիւմա այս խնդրին մէջ,— անորոշ է։ Միայն պիտենք որ դրամ ստացած է եւ թատերախաղը տարաբաղդած։

Ի՞նչ ըրած է Սարթը այս գործին մէջ։ Դժբախտաբար ձեռքի տակ չունիմ աւանդական «Դերասան Փին»ի գրուածքը, ոչ ալ ներկայիս խաղացուածը (այս վերջինը հրատարակուած ալ չէ տակաւին)։ Ուրեմն դժուար է դատել այն բոլոր փոփոխութիւնները զոր կատարած է Ֆրանսացի դրագէտը։ Թէեւ մասեր կան ուր կը դժգնէ թէ միայն Սարթըն է որ կը խօսի։ Բայց վերջաւորութեան համար կը կարծեմ որ շատ աւելի նախընտրելի էր վարագոյրը իջեցնել խենդութեան տեսարանին վրայ։ Այն առեն շատ աւելի խոր պիտի ըլլար տպաւորութիւնը։ Հակի. բեմը շատ է ներկայացուցած այս թատերախաղը։ Կը յիշեմ Շահխաթունին, անմոռանալի Փին մը, եւ վերջին տեսարանը երբ Փին կը խենդենայ, Համլէթ խաղացած առեն եւ իր հաւատարիմ յուշարարը եւ բարեկամը՝ Սալոմոն կ'ըսէ ժողովուրդին.— «Անգլիոյ արեւը մարը մտաւ, դերասան Փին խենդեցաւ»։ Այս վախճանը, որ շատ ուժեղ եւ խոր տպաւորութիւն կը ձգէ, աւելի մօտ է իրականութեան, քանի որ Փին, իրական կեանքին մէջ մեռած է Օթէլլո խաղալու ժամանակ։ Աւելի ընդունուած եւ ներկայացուած վախճանը, զոր պահած է նաեւ Սարթը, եւ որ աւելի կատակերգութեան մը վախճանն է, կը տկարացնէ խաղին ամբողջութիւնը։

Ամբողջ դերասանին աշխարհը եւ անոր ներքին տագնապը նկարագրող այս չահեկան թատերախաղը շատ լաւ ալ բեմադրուած է նոյն Պրասէորի կողմէ։ Կարելի է ըսել թէ բացառիկ ներկայացում մըն է մինչեւ Բ. արարին վերջը (6րդ պատկեր) եւ ունի Գ. արար մը, յաջող բայց աւելի սովորական, գուրկ այն բացառիկ դերակատարութենէն զոր Պրասէոր գործադրած է մինչեւ հոգ։ Եւ հասարակութիւնը, որ անսովոր հիացում մը ունի մինչեւ խեղդութեան տեսարանը, կը հանդարտի վերջին արարին։

Դժուար է մեծ դերասանի մը կոդքին չուքի մէջ չմնալ բեմին վրայ։ բայց թէ կոմսուհին (Քլոտ Ժանոաք), թէ Կալլէսի իչխանը (Ռոժէ Փիկօ), թէ Սալոմոնը (Իլլինկ) շատ յաջող են։ Տկար է Աննա Տանպին (Մառի Օլիվիէ), պարկեչտ բայց սովորական դերասանուհի մը զոր տարիներէ ի վեր կը տեսնենք Սարթրի թատրերգութիւններուն մէջ, նոյն ժժգոյն խաղարկութեամբ։

Հաւանարար շատ երկար տեւէ տակաւին այս թատերգութեան յաջողութիւնը, եթէ Պ. Պրասէոր, որուն ձայնը արդէն շատ յոգնած է, կարենայ ֆիզիքապէս տակալ այդ սպառիչ դերին։

ԱՐՓԻԿ ՄԻՄԱՔԵԱՆ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԸ ԿՐ. ՀՈՎԱՆԱՒՈՐԻ ԵՒ ԿՐ. ՅՕՍԻ

ԿՐԸՆՈՊԼԸ, 17 Յունուար, (Յատուկ).— Այսօր օրն է մեր Մանուկներուն եւ մայրերուն։

Ժամը չորսին, Տիկին Սիսլեան, անխոնջ ուսուցչուհին, նուիրուած Հայուհին, չքնաղապատուած իր 45 պզտիկներով բեմ կու գայ եւ կը սկսի իր երկու խօսքը.—

« Սիրելի ծնողներ, սիրելի հայրենակիցներ, դուք վստահեցաք ձեր զաւակները կապոյտ Աչքին, որպէսզի սորվեցնենք մեր անուշ լեզուն, սորվեցնենք թէ Հայ ենք և ի՞նչ է մեր պատմութիւնը, որպէսզի գիտնան թէ ո՞ւր է մեր հայրենիքը եւ սիրեն զայն, կարճ խօսքով, փրկենք կորուստէ եւ Հայ պահենք։ Տեսէք, ահա շուրջս են մեր վաղուան յոյսը։ Աստնք վառ պիտի պահեն մեր բոյնը։ Կը տեսնէք ձեր շուրջն աչխատող այս երիտասարդ ուիկիները, աղջիկները եւ մանչերը, որոնք հայկական չունչով եւ խօսքով լեցուցած են սրահը, աստնք, աստնց բարոյականութեան կապ. Աչքի տան – տանուհիներն են։ Հայկական այս կանացի կազմակերպութիւնը լծուած է մէկ Հայ աւելի փրկելու ծանր, բայց գաղջր պարտականութեան։ Ոչ յողնութիւնը, ոչ ալ զոհողութիւնը կրնան յաղթել մեզի, միայն ձեր վստահութիւնը եւ օգնութիւնը կը խնդրենք։ Ձենք մոռնար նաեւ մեր հիւանդները, մեր ծերերը եւ մեր դժբախտները, բայց այսօր խօսինք մեր մանուկներու մասին։ Միջանկեալ այս կանանցի Միութիւնը ծանօթ է նաեւ Ֆրանսացիներու մէջ։ Օրինակ մը։ Այս տարի, Իդէրի նահանգի ընտրանին կը ժօնէր Կրընոպլի քաղաքապետ, Տոքթ. Մարթէնի 80ամեակը, ուր հրաւիրուած էր նաեւ Կապ. Աչքը, միակ հայկական եւ օտար կազմակերպութիւնը։ Այնտեղ քաղաքապետը մեզ ներկայացուց եւ մեծ գովեստով խօսեցաւ մեր տղոց յառկութիւններու մասին։ Սիրելի հայրենակիցներ, Կրընոպլի պատիւէն քիչերն են բացակայ այս մեծ արարքէն։ Նոյնիսկ պատգամին կրծնած ծերունի մը անասյ եւ մամիկներ, որոնք հազիւ կը քալէին թոռնիկներու օգնութեամբ։ Այս ցոյցը, այս վստահութիւնը, կը յուզէ մեզ, կը քաջալերէ։ Մենք աւելի սիրով ու եռանդով պիտի աչխատինք։ Այսօր հաւաքուած էք լսելու ձեր զաւակներու ճառադիւնը, շնորհքը, նաեւ դնահատելու մեր աչխատանքը։ Եթէ արժանի եղանք ձեր վստահութեան, օգնեցէք մեզ և բոլորս միասին աչխատինք մէկ սրտով, մէկ հոգիով, մէկ ընտանիքի պէս։ (Բուռն ծափեր)։

Յուզիչ կ'երգէ երկու երգ։

Կ'առաջարկուի հինգ հոգինոց յանձնախումբի մը՝ դնահատել յաջող աչակերտները։ Ու կը սկսի երկար չարքը մեր պզտիկներուն։ Ո՞ր մէկը յիշեմ սա ամօթ – խած չորս տարեկան մա՞նչը, սա հրեշտակի պէս անմեղ աղջի՞կը, սա կռուազան երե՞քը որոնց նարինջ կը բաժնուին եւ կը ծեծկուին, սա սատանաներու խո՞մբը, որ «բերնէ բերան, կ'ըլլայ դերան», սուտ պատմութիւններ կը չինէ, սա սիրուն աղջի՞կը, որ ծնողներուն կ'ուղղէ Նոր Տարուան մաղթանքներ, սա կապանդ պատկին անհամբեր սպասող տղուն աղաչանքի՞ն։ Բոլորը, բոլորն իրենց անուշ խօսքերով լեցուցին մեր սրտերը։ Ի՞նչ աչխատանք եւ համբերութիւն։

Ուսուցչուհին կը հրաւիրէ սրահի բոլոր մանուկները բեմի վրայ։ Կը տեսնենք երեք տարեկանէն մինչեւ 14 տարեկան, մօտ եօթանասուն հոգի, մօր մը պէս իր երկու թեւերով պաչպանուած։ Ցուզուած երկու խօսք կ'ուղղէ ժողովրդին — «Սիրելիներ, ահա Կրընոպլի հայութեան յոյսը, աչխատինք վերկել սոսկ»։ Ամէն բան ըսուած էր։

Այդ պահուն սրահը կը մտնէ Կրընոպլի քաղաքապետը, Տոքթ. Մարթէն։ Պարզ, համեստ այս մեծ ծերունին եկած էր հովանաւորել եւ յարգել մեր հանդէսը։ Ժողովուրդը յոտնկայս եւ ծափերով կը դիմաւորէ 80ամեայ ծերունին։ Բեմէն տղաքը «Մարսէյեզ»ը կ'երգեն։ Ընկեր Սիսլեանը, Ֆրանսերէն, բարի գալուստ կը մաղթէ եւ հայ գաղութի յարգանքն ու ջերմ զգացումները կը յայտնէ եւ յանուն մեր գաւակներուն, Կրընոպլի հայ գաղու-

թին ու կապ. Աշխին չնորհակալութիւն կը յայտնէ, մեր սիրելի քաղաքակեցին, որ իր ներկայութեամբ պատուեց մեզ: Այս առթիւ կապ. Աշխի անունով հինգ հազար ֆրանք կը նուիրէ Կրընոպլի ծերունեան – բուն, իբրեւ եղբայրական օգնութիւն:

Օր. Սեդան, յատակ եւ յուզուած կ'արտասանէ Վ. Հիւկոյի մէկ բանաստեղծութիւնը: Սանուհիներէն Մարտիրոսեան քոյրեր, կ'երգեն Ֆրանսերէն զուգերգ մը, որ չատ կը գնահատուի մեր բարեկամէն:

Յայտնապէս զգածուած, մեր սիրելի քաղաքապետը կը փափաքի, քանի մը խօսք ըսել: Կը բարձրանայ բեմ, առոյգ եւ ըմտաւորդի մը ակռ, կը խառնուի մեր մանուհիներուն եւ իւրայատուկ հայրական չեշտով կը սկսի: Անկարելի է հազարաւոր կերպով տալ, Ֆրանսական լեզուի նրբութեամբ եւ ի խորոց սրտէ արտասանուած այս զեղեցիկ ճառը: Կ'աշխատիմ ամփոփել քանի մը նախադասութեան մէջ:

— «Սիրելի Տիկիններ եւ պարոններ, (դառնալով մանուհիներուն) իմ սիրելի զաւակներս, այսօր զարձեալ կը գտնուիմ ձեր մէջ, անկարելի էր չգալ, ես ունիմ անցեալ տարիներու ձեր միջավայրին ըստացած քաղցր տպաւորութիւնները, որոնց մասին յաճախ կը խօսիմ: Հոգեկան այս կապը մենք կը պարտինք սիրելի հայ բարեկամներուն, ձեր այս կիներու աքանչելի կազմակերպութեան, եւ մեր հայ ընկերներու աշխատանքին: Շատ զգածուած եմ ձեր ցոյցերէն, ձեր ցոյց տուած յարգանքէն: Դուք պիտ գիմատուրեցիք մեր ազգային երգով, որ ամէն 150 տարի առաջ երգուած է Ազատութեան եւ մարդկային բարօրութեան համար: Ձեր պատմութիւնը շատ կը նմանի մեր պատմութեան, դուք ալ մեզի պէս կռուած ու տանջուած էք ազատութեան համար: Կը սիրեմ ձեզ, որովհետեւ աշխատասէր էք: Աշխատանքը մարդկութեան եւ ընտանիքի բարօրութեան հիմքն է: Կը սիրեմ ձեզ, որովհետեւ վստահելի եւ ուղղամիտ էք: Դուք կը պահուիք ձեր հայրենիքի մէջ, ձեր տան մէջ: Դուք ցոյց տուիք այնպիսի սէր եւ գոհաբերութիւն դէպի Ֆրանսա, որ անկարելի է ձեզ Ֆրանսացիներէն զանազանել: Ապրեցէք խաղաղութեամբ մեր մէջ, ձեր ճանապարհն ուղիղ է: Ձեր երդերը խորապէս կը յուզեն զիս, որովհետեւ օծուած են ձեր կորսուած հայրենիքի կարօտով: Կը սիրեմ ձեր պարերը, ամօթխած եւ չնորհալի, որ ձեր աղգային յատկանիշը կը պատկերացնեն: Դուք զիս սիրով եւ սրտով կապեցիք ձեզ եւ քանի ողջ եմ եւ կարող գտնուելու պիտի գանուիմ ձեր հանդէսներուն, ձեզ հետ եւ ձեր մէջ»:

Ժողովուրդի յոտնկայս ծափերու եւ կեցցէներու մէջ խօսքը կը վերջացնէ մեր պատուական ծերունին:

Սրահին հեռաւոր ծայրէն, չեփորն ի բերան, ձայնը ձգած, կը յայտնուի մեր Կաղանդ Պապան, կքած կողովի ծանրութեան տակ:

Մանուկները.— Բարով եկար Կաղանդ պապա, քեզ կը սպասենք:

Կաղանդը.— Սպասեցէք, քիչ մը չունչ առնեմ, հա, ձեզ բերեր եմ չատ մաղթանքներ: Առաջին ձեզի, սիրելի զաւակներ, կը մաղթեմ զարոյի մեծ սրահ մը, երկրորդ՝ Նոր Սերունդին ակումբ մը, երրորդ՝ Ազգ. Միութեան նոր եկեղեցի մը եւ աչք կուշտ քահանայ մը, չորրորդ՝ Տէր եւ Տիկին Սիսլեաններուն համբերութիւն, ուժ եւ կարողութիւն, որ ձեզի հետ պլուխ ելլեն:

Մանուկները.— Շնորհակալ ենք, Կաղանդ պապա, կողովդ վար առ, չատ յոգնեցար, քրտնեցար, տուր մեր բաժինը:

Ու հայկական կաղանդը բաժնեց անթարմ բոլոր մանուկներուն, ծերերուն: Բացականչերը և հիւանդներն ալ չմոռցաւ:

Բեմէն կը յայտարարուի յանձնախումբի աշխատանքի արդիւնքը: Առաջնութիւնը չահած է Մարզարիտ Սողոմոնեան իր արտասանութեամբ: Ուրիշ քանի մը հոգիներու հետ կը ստանան դրամական նուէրներ, նոյն ատեն 15 դպրոցականներ ալ ստացան մանկական գրքոյկներ, իբրեւ մրցանակ իրենց տարուան աշխատանքին:

Կարգն եկաւ ճաշուրդին: Այդ գործին մասնագէտն է ընկեր Ե. Մարաշլեան, իր գոռ եւ տաք ձայնով կ'ոգեւորէ ներկաները: Ժողովուրդը կուտայ սիրով եւ աճապարանքով: Կը չահի Վ. Սիմճեան, գեղեցիկ ծաղկման մը եւ մէկ չիչ չամփայն, կը նուիրէ հազար Ֆր. ևս: Գնահատելով տարուած աշխատանքը Տիկին Թիւֆէնկճեան, Օր. Զուարթ Ժամկոչեան եւ Պ. Մարանճեան, դպրոցին կը նուիրեն հազարական Ֆրանք:

Սրահը կ'ալեկոծի, նուագախումբը ներս կը մտնէ: Ճամբայ բացէք երիտասարդներուն: Հին սերունդը կը քաշուի պատերու տակ, պարը կը սկսի, զոյգերը կը դառնան մայրերու եւ հայրերու ուրախ նայուածքներու տակ: Ու այսպէս մինչեւ գիշերուան ժամը երկու:

Ընդհանուր հասոյթ 85 հազար Ֆր. այս փոքր գաղութին, այս սրտոտ Հայերէն:

ԱՆԹՕ

Ես կրցածիս չափ նկարագրեցի այդ պատմութեան ցաւագին եւ սեղ հրաշալիքը: Բայց թերեւս դուք ծանօթ չէք զօրավարին բուն իսկ զիմնուորական առաքինութիւններուն:

Տիւֆիւէօ ծնած է 1873ին, Մասքարա փոքրիկ քաղաքին մէջ, որ նոյնպէս կրնայ օրրանը համարուիլ բազմերանգ բարեկամութեան մը, որովհետեւ անոր բնակիչներուն կէսը Ֆրանսայէն եկած Ֆրանսացիներ են, իսկ միւս կէսը Արաբներ ու Պէրպէրներ: Ան սպայի զաւակ էր, ուղեց զինուորական ըլլալ: Մտաւ Սէն Սիրի զինուորական վարժարանը: Անկէ ելաւ փոխ – տեղակալի աստիճանով: Հետեւեցաւ Պատերազմական (բարձրագոյն) վարժարանի դասընթացքներուն, եւ երբ, 1914ին, Ընդհանուր Զօրաչարժ յայտարարեցաւ, ան իր հայրենիքին նուիրեց երիտասարդ ու մարզուած սպայի մը եռանդը:

Յետագային, ամենազժուարին պահերուն մէկուն, զայն ընտրեցին զեկավար Ընդհ. Հրամանատարութեան Պատերազմական Գործողութեանց Գրասենեակին, եւ ան, ժպիտը միշտ շրթներուն, կրցաւ յօդուտ Ֆրանսայի գործածել Շաթօ Թիէրիի առջեւ կատարուած նահանջի մը, որմէ ամէնքը կը նախատեսէին ամենածանր հետեւանքներ: Զօր. Տիւֆիւէօն զիտցաւ այդ նահանջը վերածել Գերմանացիներու վերջնական պարտութեան, որովհետեւ անոնք անխոտնմութիւնն ունեցած էին չատ յառաջանալու:

Վրայ հասան յաղթանակն ու զինադադարը, որոնց Զօր. Տիւֆիւէօն իր կարեւոր մասնակցութիւնը բերած էր:

Բայց Հռենոսի վրայ չէ որ պատիւ ունեցայ զինքը անձամբ ճանչնալու: Առաջին անգամ իրեն հանդիպեցայ Թուամանիոյ մէջ, ուր կը հրամայէր 156րդ Հետեւակ զօրաբաժինին: Հոն հրաման ստացաւ իր զօրաբաժինը տեղափոխել Պէլճուիք, ուր ան վերածուեցաւ Արեւելքի առաջին զօրաբաժինին եւ պաշտօն ստացաւ Հայաստանը ազատագրելու:

Զօր. Տիւֆիւէօն Ֆրանսա վերադարձաւ, երբ «քաղաքական պատճառներ» ձեռքէ չափչտակեցին ինչ որ ձեռք էր բերուած իր հրամանատարութեան տակ միացած հայկական ու Ֆրանսական արեան չնորհիւ, այսինքն ձեր հայրենիքին ազատագրումը:

Ցետոյ իրեն յանձնուեցաւ Զինուորական Բարձրագոյն վարժարանին տեսչութիւնը:

1925ին Մարոք ղրկուեցաւ պատերազմելու Ապա – էլ – Քրիմի դէմ եւ անհետացնելու այն որ կը կոչուէր Թաղալի ամբոխիչը: Այդ գործողութիւնը կատարեց մարզկային արիւնը խնայելու իր այն մտահոգութեամբ, որն արդէն իսկ յատկանշած էր Կիլիկիոյ իր հրամանատարութիւնը, եւ որ, իմ կարծիքովս, իսկական առաքինորդներու պարծանքն է:

Այնուհետեւ վարեց զանազան պաշտօնները: 1933ին ստացաւ Պատուոյ Լեգէոնի Մեծ Խաչը, 1936ին՝ Զինուորական չքանշանը:

Գրաման չրջանին Տիւֆիւէօ զարձեալ ծառայեց: Ինքզինքը նուիրեց ապերախտ, ապառիչ եւ ամբողջովին զոհողութիւններէ կազմուած գործի մը, այսինքն դաշտական մարմնի զնդակներէն պաշտպանելու եւ ազատելու այն Ֆրանսացիները, որոնց հաւատքը դէպի իրենց հայրենիքի ապագան կ'արդիլէր համակերպել: Ազատագրութենէն վերջ, ան զարձաւ պարզ քաղաքացի:

... Դուք գոյիք զինքը փնտռելու իր ընտանեկան չարքին մէջ, վերայիչելու համար թէ իր անունը առյաւէտ զրոշմուած է հայկական սրտերուն մէջ, իբրեւ հեղինակաւոր առաջնորդը կիլիկիոյ հարմար մղուած կռիւներուն, որոնց ընթացքին վեց հազար Ֆրանսացիներ ինկան, ու Ֆրանսայի համար մղուած կռիւներուն, ուր երկու անգամ առատօրէն թափուեցաւ հայկական արիւնը, իբրեւ կենդանի խորհրդանշանը ճշմարիտ բարեկամութեան:

ՓՕԼ ՏԻՒ ՎԷՈՒ

ՄԱՃՐԸ.— Արամ, այսօր տասը տարեկան եղար, տասը համար տասը մոմ վառեցի, մէջտեղն ալ կարկանդակ մը:

ԱՐԱՄ.— Աւելի լաւ չէ՞ր ըլլար եթէ տասը կարկանդակի մէջտեղ մէկ մոմ վառէիր...:

×

Ա. ՕՐԻՈՐԴ.— Ինչո՞ւ չպատասխիր երբ քեզ համբուրեց:

Բ. ՕՐԻՈՐԴԸ.— Շատ վախկոտ երիտասարդ է. եթէ պատայի՝ կը փախչէր...

ԶՕՐԱՎԱՐ ՏԻՒՖԻԷՕ

★

Ինչպէս յայտարարուած է, Ֆրանսեւ – հայկական Բարեկամութեան Ակումբը նուշ մը սարքած է, ի պատիւ կիլիկիոյ նախկին հրամանատար զօր. Տիւֆիւէօյի: Հրաւիրուած են նախարարներ եւ ուրիշ ականաւոր դէմքեր:

Հայ ժողովուրդի անմնուէր բարեկամը, Մարիւզ Փոլ տիւ Վէռւ, որ շարք մը գիրքեր հրատարակեց Կիլիկեան ողբերգութեան ատեն, այս պարբիւ գրութեամբ մը կը պատկերացնէ զօրավարին կեանքն ու գործը: Կ'ամփոփենք հիմնական մասերը.

Ոչ մէկ Հայ կ'անգիտանայ թէ զօր. Տիւֆիւէօն այն Ֆրանսացի զօրավարն է, որ Կիլիկիոյ ընդհանուր Հրամանատարը եղած ժամանակ ձեզ օգնեց որպէսզի կարենաք յաղթել այն զժուարութեանց եւ թշուառութեանց, որոնք ճակատագրա – կանօրէն կը ճղմէին թէ քաղաքներու եւ թէ զիւղերու Հայերը, թէ հայկական Լեգէոնը եւ թէ Ֆրանսական Առաջին զօրաբաժինը: Զենէ ոչ մէկը կ'անգիտանայ թէ զօր. Տիւֆիւէօն, յամենայն դէպս, ձեզ առաջնորդելով զէպի յաղթանակ Մարաշէն Զօշանթի եւ Ուրֆայէն Այնթապ, վերա – կանգնեց աւերակները եւ ձեզ հետ նուիրեցաւ խաղաղութեան գործին, չանալով յարութիւն առած Փոքր Հայաստանէն ըստեղծել Նոր Հայաստան մը, մեծ՝ իր զոհերովն ու յոյսերովը, ազատ, ինչպէս որ էր Մեծն Տիգրանի Հայաստանը, եւ, իրեւ առաքելութիւն ունենալով, մեր բարեկամութեան պատասխանել բարեկամութեամբ, ըլլալ Քրիստոսի պահակը Աբեւելքի մէջ, ինչպէս որ էր Ռուբինեանց ու Լուսինեաններու Հայաստանը:

Ես կրցածիս չափ նկարագրեցի այդ պատմութեան ցաւագին եւ սեղ հրաշալիքը: Բայց թերեւս դուք ծանօթ չէք զօրավարին բուն իսկ զիմնուորական առաքինութիւններուն:

Տիւֆիւէօ ծնած է 1873ին, Մասքարա փոքրիկ քաղաքին մէջ, որ նոյնպէս կրնայ օրրանը համարուիլ բազմերանգ բարեկամութեան մը, որովհետեւ անոր բնակիչներուն կէսը Ֆրանսայէն եկած Ֆրանսացիներ են, իսկ միւս կէսը Արաբներ ու Պէրպէրներ: Ան սպայի զաւակ էր, ուղեց զինուորական ըլլալ: Մտաւ Սէն Սիրի զինուորական վարժարանը: Անկէ ելաւ փոխ – տեղակալի աստիճանով: Հետեւեցաւ Պատերազմական (բարձրագոյն) վարժարանի դասընթացքներուն, եւ երբ, 1914ին, Ընդհանուր Զօրաչարժ յայտարարուեցաւ, ան իր հայրենիքին նուիրեց երիտասարդ ու մարզուած սպայի մը եռանդը:

Ցետագային, ամենազժուարին պահերուն մէկուն, զայն ընտրեցին զեկավար Ընդհ. Հրամանատարութեան Պատերազմական Գործողութեանց Գրասենեակին, եւ ան, ժպիտը միշտ շրթներուն, կրցաւ յօդուտ Ֆրանսայի գործածել Շաթօ Թիէրիի առաջ կատարուած նահանջ մը, որմէ ամէնքը կը նախատեսէին ամենածանր հետեւանքներ: Զօր. Տիւֆիւէօն զիտցաւ այդ նահանջը վերածել Գերմանացիներու վերջնական պարտութեան, որովհետեւ անոնք անխոտնմութիւնն ունեցած էին չատ յառաջանալու:

Վրայ հասան յաղթանակն ու զինադադարը, որոնց Զօր. Տիւֆիւէօն իր կարեւոր մասնակցութիւնը բերած էր:

Բայց Հռենոսի վրայ չէ որ պատիւ ունեցայ զինքը անձամբ ճանչնալու: Առաջին անգամ իրեն հանդիպեցայ Թուամանիոյ մէջ, ուր կը հրամայէր 156րդ Հետեւակ զօրաբաժինին: Հոն հրաման ստացաւ իր զօրաբաժինը տեղափոխել Պէլճուիք, ուր ան վերածուեցաւ Արեւելքի առաջին զօրաբաժինին եւ պաշտօն ստացաւ Հայաստանը ազատագրելու:

Զօր. Տիւֆիւէօն Ֆրանսա վերադարձաւ, երբ «քաղաքական պատճառներ» ձեռքէ չափչտակեցին ինչ որ ձեռք էր բերուած իր հրամանատարութեան տակ միացած հայկական ու Ֆրանսական արեան չնորհիւ, այսինքն ձեր հայրենիքին ազատագրումը:

Ցետոյ իրեն յանձնուեցաւ Զինուորական Բարձրագոյն վարժարանին տեսչութիւնը:

1925ին Մարոք ղրկուեցաւ պատերազմելու Ապա – էլ – Քրիմի դէմ եւ անհետացնելու այն որ կը կոչուէր Թաղալի ամբոխիչը: Այդ գործողութիւնը կատարեց մարզկային արիւնը խնայելու իր այն մտահոգութեամբ, որն արդէն իսկ յատկանշած էր Կիլիկիոյ իր հրամանատարութիւնը, եւ որ, իմ կարծիքովս, իսկական առաքինորդներու պարծանքն է:

Այնուհետեւ վարեց զանազան պաշտօնները: 1933ին ստացաւ Պատուոյ Լեգէոնի Մեծ Խաչը, 1936ին՝ Զինուորական չքանշանը:

Գրաման չրջանին Տիւֆիւէօ զարձեալ ծառայեց: Ինքզինքը նուիրեց ապերախտ, ապառիչ եւ ամբողջովին զոհողութիւններէ կազմուած գործի մը, այսինքն զատական մարմնի զնդակներէն պաշտպանելու եւ ազատելու այն Ֆրանսացիները, որոնց հաւատքը դէպի իրենց հայրենիքի ապագան կ'արդիլէր համակերպել: Ազատագրութենէն վերջ, ան զարձաւ պարզ քաղաքացի:

... Դուք գոյիք զինքը փնտռելու իր ընտանեկան չարքին մէջ, վերայիչելու համար թէ իր անունը առյաւէտ զրոշմուած է հայկական սրտերուն մէջ, իբրեւ հեղինակաւոր առաջնորդը կիլիկիոյ համար մղուած կռիւներուն, որոնց ընթացքին վեց հազար Ֆրանսացիներ ինկան, ու Ֆրանսայի համար մղուած կռիւներուն, ուր երկու անգամ առատօրէն թափուեցաւ հայկական արիւնը, իբրեւ կենդանի խորհրդանշանը ճշմարիտ բարեկամութեան:

ՓՕԼ ՏԻՒ ՎԷՈՒ

Ո՛Վ ՍՊԱՆՆԵՑ

●

Ո՛չ, այնպէս չէ՞: Այն ատեն ինչո՞ւ համար ուրիշ մէկը այս բարի հօր տեղը անցած պիտի չըլլար: Երեւան հանելի որ հետազիր մը ղրկուած է կարտագինէ.— Տոքթ. Պըրա որ արշաւախումբին պիտի մասնակցէր, յանկարծ հիւանդացած է: Հետազիր մը բանէլէն առելի զիւրին ի՞նչ կայ: Գալով բուն աշխատանքին Հայր Լավինյին պիտի ըլլար արշաւախումբին միակ զրչագէտը: Մակերեսային ծանօթութիւնը մը չնորհիւ, խելացի մարդ մը կրնար փրկել եբեւոյթները: Մինչեւ այժմ սակաւաթիւ պնակիներ գտնուած են եւ կը կարծեմ թէ պատուական վանականներն մեկնութիւնները քիչ մը քահանճ համարուած են:

Շատ չանցած Հայր Լավինյին հասարակ խարերայ մը երեւցաւ ինծի: Բայց ծերեկ պոռնո՞ըն էր:

Կասկածներ ունէի այդ մասին: Պէտք էր ուրիշ տեղ փնտռել ճշմարտութիւնը:

Երկար խօսակցութիւն մը ունեցայ Հայր Լավինյիի հետ: Ես ալ հաւատացեալ կաթոլիկ մը ըլլալով, չատ մը քահանաներ եւ կրօնական համայնքներու չատ մը անդամներ կը ճանչնամ: Ես այն տպաւորութիւնը կրեցի թէ Հայր Լավինյին իր տարիին մէջ չէր: Բայց իր անձնուրութիւնը ինծի ընտանի կը թուէր ուրիշ տեսակէտով մը: Ես յաճախ գործ ունեցած եմ իր տեսակի անհատներու հետ, բայց անոնք չէին պատկաններ կրօնական հաստատութեանց, երբեք:

Այդ վայրկեանէն սկսայ հետազիրը հետազրի վրայ քաշել:

Եւ իր մասին Օր. Լիթըրէն չատ թանկագին տեղեկութիւն մը տուաւ ինծի առանց պիտանալու: Հնութեանց սրահին մէջ ոսկիէ վանդակները կը դիտէինք սքանչացումով, երբ օրիորդը պատմեց թէ մօտի արատ մը տեսած են բաժակի մը վրայ: Ըսի.—

« Մո՞մ»: Հայր Լավինյի կրկնեց.— « Մո՞մ »: Իր ձայնին չեշտը բաւական եղաւ: **Մէկ ակնթարթի մէջ հասկցայ թէ ինչու կը գտնուի այս տան մէջ:**

Փուարօ վայրկեան մը լռեց, յետոյ ուղղակի Տոքթ. Լէյտերրի ուղղեց խօսքը:

— Կը ցաւիմ ձեզի ըսելու պարոն, թէ հնութեան սրահին ոսկի բաժակը, ոսկի դաշոյնը, ոսկի խոյրը եւ ուրիշ թանկագին առարկաները, ձեր կողմէ գտնուած վաւերական նմոյշներ չեն, այլ ելեկտրո – տիպի միջոցաւ վարպետօրէն չինուած պատճէններ:

Այս հետազիրը զոր հիմա ստացայ, ինծի կը տեղեկացնէ թէ Հայր Լավինյին, ուրիշ մէկը չէ այլ Թաուլ Մընիէ, հանգամանօք առաւ փախաւ մը, որ կը փընտռուի Ֆրանսական ոստիկանութեան կողմէ: Մանաւանդ՝ զեղարուեստական առարկաներու եւ թանգարանի նկութերու գողութեան, ան ընկերն է Ալի Եուսուֆ կէտ Թուրքի մը, չատ մօտաւոր ակնարկ մը: Մենք Մընիէին հետ ծանօթացած էինք երբ կեղծ առարկաներ գտնուեցան Լուվրի թանգարանին մէջ: Այդէն կեղծիքի առեն, հաստատուեցաւ թէ անուանի հնախոյզներ, դէմքով անծանօթ, թանգարանապետին, նախորդ օրը արտօնութիւն խնդրած էին քննել այս զեղարուեստական առարկաները: Քննութիւնը հաստատեց թէ այդ զիտուններէն ոչ մէկը թանգարան զացած էր այդ օրը: «Իմացայ թէ Մընիէ կը պատրաստուէր զոլորութիւն մը կատարելու Թունուզի վանքէն, երբ հասաւ ձեր հետազիրը: Հայր Լավինյի, որուն առողջութիւնը լաւ չէր, ստիպուեցաւ մեկժել ձեր առաջարկը, բայց Մընիէ յաջողեցաւ բռնել հետազիրը եւ ուրիշ հետազիր մը զարկաւ ըսելով թէ կ'ընդունի: Ան այսպէս վարուելով ոչինչ կը վտանգէր: Ենթադրելով որ վանականները թերեւս մը լսեր էին թէ Հայր Լավինյի Իրաք կը գտնուի. (ինչ որ չատ հաւանական չէ) պարզապէս պիտի հետեւցնէին թէ սխալ է մամուլէն քաղած տեղեկութիւնը, ինչ որ յաճախ կը պատահի: Մընիէ եւ իր մեղսակիցը կը հասնին: Զայն առաջին անգամ կը նչմարեն երբ հնութեանց սրահը կը գնէր դուրսէն: Հայր Լավինյիի դերն էր մոմէ կաղապարներ առնել որոնց համաձայն Աբի հրաշալի նմանութիւնները կը չինէր: Զեն պակսիր հաւաքածոյ կազմողներ, որոնք մեծ գին մը կը վճարեն վաւերական հնութիւններու, առանց նեղացուցիչ հարցումներ ուղղելու ծախողին: Հայր Լավինյի կեղծը պիտի փոխէր իրականին հետ, նախընտրարար դիչերը:

Ահա իրապէս թէ ինչով կը զբաղէր երբ Տիկին Էյտերը ձայն մը լսելով իրար անցաւ: Ի՞նչ պէտք էր ընել: Անմիջապէս պատմութիւն մը հնարեց ըսելով թէ լոյս մը նչմարած էր հնութեանց սրահին մէջ: Հրաշալի էր խաղը: Բայց Տիկին Էյտերը չի խաբուիր: Կը յիչէ իր զծած մոմի ապրատը եւ հետեւութիւններ կը հանէ: Այն ատեն ի՞նչ կ'ընէ: Իր նկարագիրը չէ՞ր թելադրեր սպասել եւ կարգ մը ակնարկներ սահեցնել Հայր Լավինյիի չփոթութենէն օգտուելու համար: Անոր կը հասկընէ թէ կը կասկածի իրմէ, առանց ուղղակի ըսելու թէ տեղեակ է ճշմարտութեան: Շատ վտանգաւոր խաղ մըն էր այս, բայց պիտենք որ Տիկինը կը սիրէր վտանգը: Միւս կողմէ, չատ յառաջ տարած էր խնդիրը: Հայր Լավինյի զուչակեց անոր հնարքը եւ սպասեց զայն յանկարծակիի բերելու:

(Շար.)

ՀՐԱՏԱՐԱԿՎՈՒՄ Է ՄԱՐՍԵԼԻԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԻՑ

ՄԱՐՍԵԼԻԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԸ, ՈՐ ՄԻՆՉԵՒ ԱՅՍՕՐ ԿԱՏԱՐԵԼԱԾ Է ՄԵԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ԵՒ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՀԱՄԱՐ, ՀՐԱՏԱՐԱԿԵՑ ՆԱԵՒ ՄԵԿ ՈՒՐԱԽ ԵՐԵԿՈՅԹ ՄԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՀԱՒԱՔՈՒՄՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ։

ՆՈՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՀԱՒԱՔՈՒՄՆԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՀԱՒԱՔՈՒՄՆԵՐՈՒ ՄԷՋ ԱՌԱՋԻՆԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ԵՐԿՈՒ ՀԱՆՐԱՀԱՒԱՔՈՒՄՆԵՐ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵՑԻՆ ՄԱՐՍԵԼԻԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԸ։

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՆՐԱՀԱՒԱՔՈՒՄԸ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱՒ ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ԵՒ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՀԱՄԱՐ, ՈՐՊԷՍԶԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐԺԱՆԱՑՆԷ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՆՈՒԱՐԱԿԱՆ ԱՐԺԷՔԱՒՈՐ ԱՆՁՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ, ՊԱՏՐԱՍՏ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՀԱՄԱՐ ՄԵԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՄԸ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԸ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՄԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻ ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ԵՒ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՀԱՄԱՐ, ՈՐՊԷՍԶԻ ԱՅՍ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆ ԱՒԵԼԻ ՀԱՄԱԿՈՂ ԵՒ ԱՐԴԻՒՆԱՎԵՏ ԴԱՐՁՆԻ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՒԱՏԱՑՆԱԾ Է ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ԵՒ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՀԱՄԱՐ ՄԵԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՄԸ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. Հատը 12 ֆր.

ՈՒՐԲԱԹ
29
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
VENDREDI
29 JANVIER
1954

20ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7281 30e ANNEE | ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2692

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՍՈՐՎԻԼ, ՍՈՐՎԻԼ

●

Քաղաքհինդ – երեսուն – քառասունեւ – հինդնոցները լ զուր կը տրտնջան թէ աշխատանք չկատարուեցաւ իրենց համար :

Իրենց մեղքերը արդարացնելու ամէնէն աժան ձեւն է այս :

Ուրկէ՞ սորվեցան ինչ որ գիտեն :

Ոչ թերթ ու գիրք պակսեցաւ, ոչ ալ ուսուցանող :

Կուսակցական – քաղաքական ժխորն անգամ զարդանալու պատեհութիւնները կ'ընծայէր :

Հիներուն մէջ գէմքեր կան որոնք հազիւ քանի մը տարի դպրոց գացած են : Մնացեալը կը պարտին ինքնաշխատութեան :

Անոնց կեանքն ալ բազմազան եղերգներ ունեցաւ, յաճախ անտանելի :

Եւ սակայն, չընկրկեցան :

Ամէնուն տրուած չէ բարձրադոյն կրթութիւն ստանալ, հայկական տեսակէտով :

Բայց, չատերը կրնան բաւարար աստիճանի մը հասնիլ : Դոնէ անսխալ գրել եւ կարդալ մայրենի լեզուն :

Հազարաւորներու մէջէն քանի՞ն վոյձած են թղթակցութիւն մը, պարզ նամակ մը չարադրել, առանց քրտնելու :

Երիտասարդութեան առաջին պարտականութիւնը սորվիլն է : Շաբաթը քանի մը ժամ յատկացնել կարդալու եւ գրելու :

Պատեհութիւններ եղած են եւ կան : Ցիրուցան ուժերը կը դանուին ամէն հայաչատ կեդրոնի մէջ :

Այդ պատեհութիւններէն եւ պիտանի ուժերէն օգտուելու տրամադրութիւնն է որ կը պակսի :

Իսկ Փարիզը ունի Արեւելեան Լեզուներու վարժարան մը ուր օտարներ հայերէնն կը սորվին, ի հարկին մեզի ալ ուսուցանելու համար ...

Համալսային ընկերութեան Մարսէյլի վարչութիւնը , որ եռանդով գործի փած է այս տարի, հայերէնի եւ պատմութեան դասընթացք մը պիտի բանայ այս օրերս, չափահասներու համար :

Այս առթիւ կոչ մըն ալ ապուռած է, որ պէտք արձանագրուին :

Նոյնը կարելի է փորձել Փարիզի եւ ուրիշ հայաշատ քաղաքներու մէջ :

Երեսուն – քառասունոցները իրե՛նք պէտք է անցնին այս գործին գլուխը, ի բրենց իսկ բարիքին համար :

Եթէ ծարրական դասարան աւարտած են, իրենց հայապիտութեամբ, ահաւասիկ առիթ մը՝ քանի մը դասարան աւելի բարձրանալու :

Որքան խուսափին եւ իրենց դիտացածով գոհանան, այնքան պիտի զղջան : Հետեւանքը պիտի դառնայ անդարմանելի :

Գոնէ անոնք որ ընդունակ են եւ ամէն յարմարութիւն ունին, իրենց դիտացածն ալ պիտի մոռնան, եթէ չօգտուին բոլոր պատեհութիւններէն :

Եթէ պաշար չունին, ի՞նչ պիտի փո խանցեն իրենցմէ վերջ գալիքներուն :

Այն աեն, կապը ինքնին պիտի փրթի սերունդէ սերունդ : Եւ ամէնէն առաջ պիտի փլին երիտասարդական կոչուած կազմակերպութիւնները :

Արդէն կը վխտան ապազդայնացած խմբակներ , ճրճռան ճառերով եւ ամուլ յանդիմութիւններով :

Երբ հասարակ բանուորին, սեւ աշխատաւորին դաշակը ծաղկոց կ'երթայ, Ա. Բ. Գ. սորվելու համար, բախտաւոր չափահաս՝ ինչո՞ւ կէս ճամբան կը մնայ :

Եւ երբ չուզեր կամ չի կրնար էլ մը բան չարադրել, ի՞նչ պիտի սորվեցնէ ուրիշներուն : Իր իսկ զաւակներուն ...

Հոդը կոբանցուցինք : Եթէ լեզուն ալ կորանցնենք եւ կամ աղճատենք և իրականին ծաղրանկարը մնայ, գորգերով եւ դոհարեղէններո՞վ պիտի տարածենք մեր ազգային փառքերը :

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՋՈՐՍԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԸ

●

ՀԱՇՏԱՐԱՐ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ազգասէր խորհրդաժողովին Դշ. օր – ուան նիստին մէջ (Գ.) Պ. Մոլոթով պատասխանելով Պ. Տըլըսի դիտողութեանց, բացատրեց թէ սահմանափակ նպատակ – ներ կրնայ ունենալ իր առաջարկած Հինդկողմեան ժողովը: Ինչպէս կը յիշուի, Մ. Նահանգներու ներկայացուցիչը առջի օր ըսած էր թէ իհարկէն կրնան բանակցիլ կարմիր Զինաստանի հետ: Ազգերէ քաղաքի օր ուելի պարզելով իր միտքը, յայտա – րարեց թէ չեն կրնար ընդունիլ Հինդերու ժողով մը, եթէ ան պիտի գառնայ հա – մաշխարհային վարչութիւն մը՝ անսահ – ման իրաւասութիւններով :

Ցետոյ խօսեցան Պ. Պիտօ եւ Պ. Խրըն, ուելի բարեխառն լեզու մը գործածե – լով : Պ. Տըլըս նախապէս տեղեակ էր ա – նոնց տրամադրութեանց: Ֆրանսայի ար – տաքին նախարարը իր ճառին մէջ ուղղա – կի չօշափեց չինական խնդիրը: Եւ նորէն յիշեցուց թէ Զինաստան ուղղակի կ'օդնէ Հնդկաչինի ըմբոստաններուն, թէ պատաս – խանատու է պատերազմինեկարաձգման, Ֆրանսայի կրած զոհողութեանց եւ սու – գերուն: « Մենք չենք կրնար ընդունիլ Պ. Մոլոթովի առաջարկը, ցորչափ սա իրո – ղութիւնները կան աչքի առջեւ, — Զի – նադադար մը կնքուեցաւ Քորէայի մէջ , բայց հարաւ. արեւելեան Ասիոյ մէջ կը չարունակեն կռուիլ: Քորէայի մէջ հաշտութիւն կնքուած չէ տակաւին եւ հարկ է նոր քանքեր թափել, այսինքն անհրա – ժեշտ է որ յաջողի քաղաքական խորհր – դաժողովը: Այդ ժողովը կրնայ օգտա – գործուիլ ձեռք առնելու համար Հնդկա – չինի խնդիրը, բայց Ֆրանսա չի մերժեր ուրիշ յարմար միջոց մը: Իմ տեսակէտս այն է որ այս իրողութիւնները ճանչցուին եւ խնդիրները կարգադրուին յաջորդա – բար: Այս ձեւով միայն կարելի է ընդհանուր կարգադրութեան մը յանգիլ »:

Պ. Խրըն ալ նոյն տեսակէտը յայտնեց. — մանաւոր եւ ճշդրիտ խնդիրներ քննել եւ լուծել յաջորդաբար: Զինաստան կը – նայ իր բարեացակամութեան ապացոյցը ատ դիւրացնելով Քորէայի քաղաքական խորհրդաժողովին դումարումը :

Վերջին խօսքը տրուած էր Պ. Մոլոթո – վի, որ կրկին չեշտեց Հինդերու խորհր – դաժողովի մը առաւելութիւնը: Ցետոյ ը – նաւ թէ երէկ խօսեցաւ քաղաքական խն – դիրներու մասին, իսկ այսօր պիտի չօ – շափէ զինուորական եւ անտեսական խն – դիրները: Զինուորական խնդիրները կապ ունին սպառազինութեանց սահմանա – փակման հետ: Պ. Մոլոթով չուզեց աւելի ծանրանալ, իր ճառին մեծ մասը նուիրե – լով անտեսական խնդիրներու, որոնք մասնաւորապէս զբաղեցուին Անգլիոյ նե – կայացուցիչին ուշադրութիւնը: Բանա – խօսը բացատրեց թէ Ի. Միութեան, Զի – նաստանի եւ ժողովրդական հանրապե – տութեանց ժողովուրդները, 800 միլիոն հոգի, մասամբ միայն տեւաւոր կ'ընեն աշխարհի մնացեալ մասին հետ: Այդ մարդկային դանգուածը բաժնուած է այս հրապարակներէն: Թէեւ փոխանակու – թիւնները կը բարւոքին, բայց տակաւին չատ մը արգելքներ կան ճամբուն վրայ, ինչ որ առողջ կացութիւն մը չէ: Եւ այս է յարաբերութեանց լարման պատճառ – ներէն մէկը: Կ'արժէ քննել այս խնդիրը եւ ուրիշ բազմաթիւ հարցեր :

Այս բացատրութիւններէն ետք Պ. Մո – լոթով յայտարարեց .

— Ձյաջողեցանք համաձայնութեան մը յանգիլ Հինդերու խորհրդաժողովի մա – սին: Բայց կը կարծեմ թէ Պ. Տըլըս հա – մաձայն է ժողովի մը որ իրրեւ նպատակ ունենայ տակաւնափակ խնդիրներ : Պ.

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

●

ԿԸ ՊԱՏՐԵՆ ՈՒ ԿԸ ՊԱՏՐԵՆ

Երէկ նորէն դէզ մը նամակներ ստացայ նիսէն:

Մանրամասնութիւնները վերապահե – լով , կ'արձանագրեմ բանի մը նորու – թիւններ, որոնք անգամ մը եւս կ'ապա – ցուցանեն թէ վերքը շատ աւելի խոր է :

Այս անգամ ուրիշ երկու երեւելիներ ալ ասպարէզ նետուած են, «գաւաթ մը ջու – րը» պղտորելու եւ իրական փոթորիկի մը վերածելու համար:

Առաջինը՝ բոլոր ձախսաւոր դատերու կամակոր փաստաբանն է , բանաստեղծ վահան Մալէզեան, ուրբանը անց :

Բանի մը տարիէ ի վեր, այս «վարչա – գէտ» եւ «փորձագէտ» ծերուկը աղիո – դորմ նիչեր կ'արձակէ, գրաւոր եւ բանա – ւոր: Կ'ողբա՞յ, ի լուր ամենեցուն, թէ «իր կեանքին վերջալոյսը կ'ապրի»:

Եւ սակայն, կը թուի թէ նոր արշալոյս մը կ'երազէ, զարմանազան խաղեր սար – քելով :

Աս ու ան կը սաստէ: Նամակներ կը գրէ միևչեւ Անթիլիաս : Նոյն իսկ առեւ – տուր. կ'ընէ, աժան կարասիներ գնելով երիցստան համար: (Մեղքը պատմողին վիզը):

Մէկ խօսքով, կ'ուզէ տիրարար վարել գաղութին գործերը, առանց որ և է հան – գամանք ունենալու :

Մանրամասնութիւնները կը կարդամ յառաջիկայիին :

Միւսը դպրեվանքի աշխարհաշրջիկ վե – րատեսուչն է, Դերենիկ եպիսկոպոս, որ դեռ նոր վերադարձաւ Էջմիածինէն, եւ որ կը ջանայ լրացնել բանաստեղծ – փաս – տաբանին պակաս ձգածը :

Աւելորդ է ըսել թէ այս անտեղի միջա – մտութիւնները ուրիշ բանի չեն ծառայեր եթէ ոչ խորացնել պառակտումը :

Ուշագրաւ պարագայ մը եւս :

Ծանօթ բանաստեղծ Ա. Նաւարեան, որ Փրանսերէնի թարգմանած է վ. Մալէզ – եանի բանաստեղծութիւնները եւ յառա – ջաբան մըն ալ գրած, հետեւեալ նամակը ուղղած է Նիսի նոր հոգաբարձութեան ատենապետին, Յունուար 19 թուակա – նով.

— « *Նկատելով որ հակառակ զգալու – թիս կրկնակի դիմումներուն եւ պարսա – ւանքներուն, հին կրօն. ընկերակցութեան վարչական դիւանը կը ժխտական հրա – ժարականը ներկայացնել, սոյն դրու – թեամբ կուզամ յայտնել թէ պաշտօնա – պէս կը հրաժարիմ այդ ազօթքի ընկե – րակցութեան անդամակցութենէն ու կը յարիմ նորընծաիր օրինական վարչու – թեան»:*

Իսկ պարոն Հրաչեան կը կարծէ թէ ա – մէն բան կարգի մտած կ'ըլլար, եթէ նոյ – նութեամբ ընդունէին իր տեսակէտը:

Դժբախտաբար բոլոր տեղեկութիւննե – րը կը հաստատեն թէ ինքն ալ կողմ դար – ձած է, եւ այժմ ի զուր կը փորձէ երէ մը գտնել : Վ.Հ.

ՃԷԼԱԼ ՊԱՅԱՐ ՈՒՈՇԻՆԿԹՐՆԻ ՄԷՋ

●

ԿԱՂԱՔԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐ ԱԼ

ՊԻՏԻ ՔՆՆՈՒԻՆ

Թուրքիոյ հանրապետութեան նախա – գահը, ճէլալ Պայար, Ուոշինկթըն հա – սաւ Դշ. օր: Նախագահ Այզընհաուըր բարի գալուստ մաղթելով, ըսաւ թէ «չատ հպարտ է մեծ եւ բարեկամ պետութեան նախագահն ընդունելով Սպիտակ Տան մէջ»: Ճէլալ Պայար պատասխանեց թէ հաղիւ կրնայ զսպել իր յուզումը՝ իրեն եղած ջերմ ընդունելութեան համար :

Այս այցելութեան առթիւ զանազան են – թադրութիւններ կ'ըլլան քաղաքական շր – ջանակներու մէջ: Իրպէսկներ կը կարծեն թէ զինուորական եւ տնտեսական համա – ձայնութիւն մը պիտի կնքուի Թուրքիոյ եւ Փաքիստանի միջեւ: Ամերիկացիները քաջալերելով այս ծրագիրը, կ'ուզեն ա – սիական ազդերը արթուն պահել խորհր – դային ծաւալման վտանգին դէմ: Մ. Նա – հանգները ուղղակի պիտի չմասնակցին ծրագրուած դաշինքին, բայց ամէն կեր – պով պիտի աջակցին, զինուորական օգ – նութիւն ընծայելով եւ ուելցնելով տն – տեսական օգնութիւնը: Ամերիկեան խո – րհրդականներ պիտի չհաստատուին Փաքիս – տանի մէջ, մանաւանդ որ կարգ մը դիւ – րութիւններ կը վայելեն արդէն, Փաքիս – տանի երկու օդակայաններուն մէջ: Ամե – րիկեան օգնութեան գլխաւոր նպատակը պիտի ըլլայ ուելցնել այդ իսլամական երկրին զինուորական ուժերը, 1930ի մակարդակը բարձրացնելով 1940ի մա – կարդակին:

Միւս կողմէ, Ուոշինկթընի մէջ դիտել կուտան թէ Թուրքեւփաքիստանեան դա – շինքը չի նշանակեր ընդլայնել Ատլան – տեան զինակցութիւնը: Համաձայնութիւ – նը պիտի կնքուի Միջին Արեւելքի երկու երկիրներու միջեւ, որոնք աւանդու – թեամբ իսլամ են, բայց ոչ արաբական պետութիւններ: Ամերիկացի դիւանա – գէտները կը կարծեն թէ այս դաշինքը կը – նայ ընգարձակուիլ , աւելի ճիշդ՝ եր – կարաձգուիլ մինչեւ Հնդկական Ովկիա – նոս եւ աւելի հեռուն :

ԾՆՈՒՆԴԸ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՄԷՋ

★

Երուսաղէմի Պատրիարքարանէն Հայկ. Ծնունդի արարողութիւնները Բեթլեհեմի Այրին մէջ եւ Տեղապահ Եղիշէ Տէրտէր – եանի քարոզը արուած են ամբողջական ձեւով: Պատմական թերթերը կը գրեն թէ չատ յատակ լմնցած են ամէն բան :

Պատմական: Պ. Նորայր Արսէնեան յայ – տարարած է. — կը խօսիմ Երուսաղէմի, Բորգանանի Հաշիմական հատիկացիա – նէն: Հայ քրիստոնեայ եկեղեցին, հնա – գոյն սովորութեան համաձայն Քրիստոսի Ծննդեան եւ Աստուածայայտնութեան տօնը կը կատարէ յունուար վեցին: Ե – րուսաղէմ բանաւոր պատճառներով Ս. Ծնունդը կը տօնէ հին տոմարով, Ցուն – ուար 18ին: Այս դիչեր Ցորգանանի ռազմարուեստի բարեհամ կարգադրու – թեամբ Քրիստոսի տաճարին Ս. Այրէն , մեծահանդէս տօնախմբութեամբ պիտի ձայնասփռուի Ծննդեան ժամերգութեան խորհրդաւոր մէկ մասը: Արարողութեանց պիտի նախագահէ պատր. տեղապահ Ե – գիչէ արք. Տէրտէրեան եւ պիտի տայ Ծննդեան պատգամը Հայ. Առաքելական եկեղեցւոյ բոլոր զաւակներուն, ի սփիւռս աշխարհի :

Ցորս մեծ դանդակներու զօդանդը չատակ լսուած է: Ցետոյ սկսած է բուն արարո – ղութիւնը :

ՁԻՒՆ – ՁՄԵՌԸ ԵԻՐՈՊԱՑԻ ՄԷՋ

★

Երկու օրէ ի վեր ցուրտ այնպիսի սառակութեան մը հասած է որ տեսնուած չէր 75 տարիէ ի վեր: Առջի դիչեր ջեր – մաչափը զերոյէն վար 14ի իջած էր Փա – րիզի մէջ: Կը կարծուի թէ այսօր պիտի մեղմանայ :

Ձիւն – ձմեռը չատ աւելի խիստ է գա – ւառի եւ ամբողջ Եւրոպայի մէջ: Հաղոր – դակցութիւնները խանգարուած ,երթեւեկը դժուարացած, արկածները չատախտէպ գարձած են: Ցունաստանի մէջ գերոյէն վար 14–24 կը ցուցնէ ջերմաչափը: Փո – թորիկները մեծ աւերներ կը գործեն ծո – վերու վրայ : Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, սուրճին գինը պիտի աւելնայ 50 ֆրանք: Թէյն ալ պիտի սղէ :

ԱԿՆԱՐԿ ՄԸ ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

•

ՄՄԲ.— «Հայրենիք» հետեւեալ խոր – հրդածութիւնները կ'ընէ տարեկան սե – սութեան մը առթիւ.—

Քիչ մը աւելի ամբողջական դարձնե – լու համար Սփիւռքի հայութեան պատ – կերը, ըսենք որ դաղութէ դաղութ Ազդա – յին իշխանութիւնները աւելի կ'ամրա – պնդուին: Մասնաւորաբար Եդիպտոսի, Լիբանանի եւ Սուրիոյ մէջ, հանրային, կրթական ու մշակութային գործերը կը կեդրոնացուին նոյն այդ իշխանութիւն – ներուն ձեռքը:

Տարիներու ընթացքին, այդ դաղութ – ներուն նիւթական կացութիւնն ու ազ – գային գործերու մասակարարութիւնը աւելի կանոնաւորուած են, օրինական Մարմիններու հակակշռին տակ առնուե – լով:

Զուգընթաց, դժբախտաբար, ընդհանրա – կան, կեդրոնական ազդային իշխանու – թիւն մը, անցեալին նման, բոլոր գործե – րուն ընթացք տալու համար: Հետեւա – բար, տեղական իշխանութիւններուն կը մնայ գործերուն նախաձեռնութիւնն ու դեկավարութիւնը:

Անցնող տարուան ընթացքին ալ, հան – րային գործերը տարուկան, ըստ սովո – րականին, առանց ուշադրաւ նորութեան մը: Իրաւունք ունինք սակայն, աւելին:

Այս տեսակէտէն, մասնաւոր տեղ մը կը դրաւեն Լիբանանի ու Սուրիոյ հայ գա – ղութները, իրենց հոծ հայութեամբ: Զուրկ անոնք ազդապահպանման տագ – նապ, ինչպէս ունին Ամերիկան ու Ֆրան – սան: Հայ է նոր սերունդը՝ իր լեզուով, ոգիով ու ձգտումներով: Ազատ է միջա – վայրը, ազգային ու մշակութային ճըն – չումներէ: Կան եկեղեցական վարժա – րաններ, ճեմարաններ՝ օտար վարժա – րաններու համատեքստի կրթական մա – կարդակով, կայ ազգային վարժարան – ներու լայն ցանց մը, հազարաւոր աշա – կերտներով:

Այս պայմաններուն մէջ կը մնայ կազ – մակերպել հանրային այս բոլոր գործե – րը՝ առաւելագոյն արդիւնք ձեռք բերե – լու համար, ոչ միայն տեղական պա – հանջներու դոհացում տալու, այլեւ բա – րիքը դէպի դուրս ալ սփռելու համար:

Կ'ուշանայ սակայն, այս կազմակերպութիւնը Անթիլիասի կաթողիկոսարանի կացութեամբ, մեծ չափով մը: Թափուր է Գարեգին Կաթողիկոսի աթոռը եւ ան – դամալոյծ: Թեկնածու կը փնտռուի, հե – ռաւոր դռներ բախելով, երբ կան, տեղ – ւոյն վրայ իսկ, երկտասարդ ու ձեռնհաս անձեր: Եկեղեցականները՝ որոնք տարի – քի ու յարակից այլ փոյան խնդիրներով, ինչպէս նաեւ ամբոխավար եւ չահախնդ – դիր տարրերու սադրանքներով հեռու կը պահուին Աթոռէն: Մարդիկ կը նախընտ – րեն կազմալոյծ վիճակը, քան վարչա – կան, չատ երկրորդական խնդրի մը դան – յատուկութիւնը, հասկնալի պատճառներով:

Անտեսելով երիտասարդ ու եռանդուն ուժերը, դիմում կ'ընեն Պոլսոյ Խաչա – տուրեան Պատրիարքին, որ հազիւ կա – րեւոր կեդրոնի մը մէջ հաստատուած եւ միջավայրին ընտելացած, փորձը կ'ընեն համոզելու զայն, երբ ան նոր է որ ար – դիւնք սիտի տայ:

Տխուր է Պոլսոյ դաղութին պատկերն ալ: Պոլսէն թղթակցութիւնները եւ այցե – լուներու տպաւորութիւնները իրար կը լրացնեն, ըսելու, համար թէ այդ անց – եալով այնքան փառաւոր դաղութը ուր հասած է, իր ազգային, բարեգործական եւ կրթական կեանքով: Քանի մը տարի առաջ բացուած վէրքերը կը չարունակ – ուին դեռ, դրեթէ բոլոր ճակատներուն վրայ: Գարեգին Պատրիարք, արժանա – ւոր եկեղեցական մը, անշուշտ, կ'ընէ իր կարելին, հին վէրքերը մարելու, վէրքերը դարմանելու եւ ազդային կրթական նոր կեանք մը սկսելու համար: Այս ուղղու – թեամբ, իր առաջին ու կարեւոր ձեռնար – կը — Սկիւտարի մէջ նորահաստատ դպ – րեվանքը — կրնայ կարեւոր դեր կատա – րել, արժանաւոր ուսուցիչներու եւ կրօ – նաւորներու պատրաստութեամբ:

Քիչ մը աւելի կորով եւ զուարթութիւն կրնան ար – հեստական վճռականութիւն կրնան ար – դիւնաւոր դարձնել իր ներկայութիւնը: Այս կացութեան մէջ, լաւ է որ իր աթո – ռին վրայ մնայ ան, որպէսզի ժամանակ ունենայ ցանքի եւ հունձքի եւ, յետոյ՝ որպէսզի այդ կարեւոր աթոռը չհիմնայ բախտախնդիրներու ձեռքը:

Անթիլիասի նման պատկեր մը կը ներ – կայացնէ նաեւ Երուսաղէմի պատրիար – քական Աթոռը, ուր չնոտաւ դեռ ընար – եալ պատրիարք մը:

Դուբեան եւ Գուշակեան պատրիարքներ չենք կրնար դնել· ոչ իսկ Նշանեան մը կամ Իսթայէլեան մը: Բայց, լաւ է որ, օր առաջ, լուծուի այդ կնճիռը, կարե – լի արժանաւորութեամբ անձի մը ընտ – րութեամբ, որպէսզի Ազգը իր առջեւ պատասխանատու պատրիարք մը ունե – նայ:

Երկու կեդրոններ, Անթիլիասն ու Ե – րուսաղէմը, որոնցմէ իրաւունք ունինք սպասելու, որ դոնէ ազդային մշակոյթին ծառայեն, պահելով հիներու չուքն ու ո – գին:

Այս ընդհանուր համայնապատկերին մէջ, Ամերիկան մասյ կերպարանքով մը կը ներկայանայ ·կը չարունակէ պատակ – ուած մնալ:

Տագնապի մէջ է ան, նաեւ ընկկմելու վրայ, բայց նաւաստիները կը վիճին դեռ, կը պայքարին, հին դառնութիւն – ներ պոռթկալով իրարու դէմ:

Ազատ երկիր Ամերիկան, չարաչուք բոլոր ուժերը, կարմիր թէ դեղին գոյնե – րով, կը չահագործեն տիրող ապատու – թիւնը եւ ամէն ճիզ կը թափեն··· պա – տակառմը մնայուն դարձնելու համար:

Ո՞վ պիտի ըլլայ վերջապէս դրօչակի – րը՝ համագործակցութեան վերահաս – տատման, զոնէ փրկութեան, ազգապահ – պանման, կրթական ու մշակութային հարցերուն չուրջ:

Գիտենք թէ կան չահախնդիր տարրեր, որոնք դիտակցօրէն պղտոր կը պահեն դաղութը. հին դերեզմաններ կը փորեն· տուտ աստուածներու կ'երկրպագեն·

կիրքերը վառ կը պահեն, պարզապէս միութեան ջանքերը ձախողեցնելու հա – մար:

Գայլեր կան, որոնք կը լափեն դաղու – թը, սարսափի տակ պահելով եւ թոյլ չտալով որ քիչ մը լոյս կաթէ մարդոց հոդիներէն ներս:

Այս տարրերը՝ համայնավար, հնչակ, յառաջդիմական ···

Այս տարրերը՝ ռամկավար եւ ռամկա – վարամէտ խմբակցութիւններ, բացորո – շապէս արդելք են, արդելք կ'ըլլան դա – դութին անդորրութեան, իրենց դոյու – թիւնը արդարացնելու համար:

Կրօնական դասը, դրեթէ նոյն հոգեբա – նութեամբ, չատ քիչ բացառութիւնն – ե՛ր, էջմիածին կը հոլովէ, ինչպէս աչ – խարհականը, համայնավար ըլլայ թէ ռամկավար, Երեւան, երբ երկուքն ալ դի – տեն թէ ոչ միայն ժողովուրդը կը խա – բեն, այլեւ իրենց անմիջական չրջապա – տը:

Այսպէս անցաւ 1953ը:

Այսպէ՞ս պիտի չարունակուի:

Պիտի չըլլա՞ն, չկա՞ն տարրեր, հոգիով Հայ, մտքով անկախ եւ նախապաշարում – ներէ զերծ: Տարրեր՝ որոնք տեսնեն ի – րականութիւնը եւ վերջ տան այս չարա – չահութեան, քանի չէ ընկղմած նաւը:

Քանի դեռ երեկոյ չէ եղած, մութը չէ իջած ···

ՆԵՐԿԱՅ ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ԲԱՐԵՓՈՒՈՒՄԸ

•

Քրիստոնէական ներկայ թուականը հա – կառակ իր թերութիւններուն ու անճշ – դութեանց, 1582էն ի վեր կը ծառայէ մարդկութեան կարեւոր զանգուածին՝ ժամանակի անհունը չափելու, անցեալը չղթայելու ներկային հետ, կեանքի թա – ւալման արահետներով ու տիեղերական վիթխարի ուժերու համանուագին առըն – թեր:

Այդ թերութիւնները այլեւս աննշմար կ'անցնին հասարակութենէն, նոյնացած ըլլալով իր առօրեայ կեանքին հետ: Գրի – գորիս ԺԹ. պապին կը պարտինք ներկայ թուականը, որ բարենորոգուած ձեւն էր այդ ժամանակի գործածուած տոմարնե – րուն: Ներկայ դրութեամբ տարին կ'ըն – դունուի 365 օր ու վեց ժամ, որ կ'ընէ 365,2425 օր: Մինչդեռ արեւադարձային տարին հաւասար է 365·2422 օրուան: Այսինքն՝ 365 օր, 5 ժամ, 48 վայրկեան եւ 47 երկվայրկեանի: Այս հաշուով տարին կ'արձանագրուի 11 վայրկեան 13 երկ – վայրկեան տարբերութեամբ մը, որ երեք հազար տարուան ընթացքին կը բարձրա – նայ մէկ օրուան, անշուշտ նկատի առնե – լով նահանջ տարիներու հաշիւը:

Միւս կողմէ ամիսները եւս օրերու հա – ւասար բաժանում չունին: Տարուան 12 ամիսներէն 7ը կը բաղկանան 31 օրերէ, չորսը 30 օրերէ, իսկ Փետրուարը 28 կամ 29 օրերէ: Այս անհաւասարութիւնը կ'պղ – դէ առեւտրական ու տնտեսական դոր – ծառնութեանց եւ մանաւանդ վիճակա – գրական ու քաղաքական գործերու վրայ: Տօնները նոյնպէս կը կրեն փոփոխութիւն – ներ, ինչպէս չաբթուան օրերը, որոնք չեն համապատասխաներ յաջորդական տա – րիներու նոյն թուականներուն: Անշուշտ միջազգային տոմար մը հաստատելը չատ աւելի դիւրին գործ չէ: Աւոր իրականացու – ալ դիւրին գործ չէ: Աւոր իրականացու – մը քաղաքական խոչընդոտներէ աւելի կրօնական աչխարհի խիստ բարքերուն ընդդիմութեան կը բախի: 1938ին Ազգե – րու Դաչնակցութեան կողմէ ծրագիր մը մշակուած էր նոր թուական մը հիմնելու առաջադրութեամբ սակայն իր անհետա – ցումը եւ վերջին պատերազմը արգելք հանդիսացան: Պատերազմէն վերջ, Հա – մաչխարհային Տոմարի Ընկերակցութիւ – նը՝ հիմնուած 1930ին, դարձեալ յուզեց այդ խնդիրը: Իր ներկայացուցած ծրա – գիրը նպաստաւոր դէմն դուռ ամերիկ – դիրը նպաստաւոր դէմն դուռ ամերիկ – եան մամուլին ու միջազգային մամուլին մեծ մասին մէջ, որոնք 1946ին պահան – ջեցին որ այդ ծրագիրը գործադրուի 1951էն սկսեալ: Դիմում կատարուեցաւ ՄԱԿ–ի, սակայն այս վերջինը չկարենա – լով այդքան ծանր որոշում մը տալ ա – նանց լուրջ քննութեան, որոշեց տոմարի յանձնախումբ մը կազմել, անդամակից ազգերու ներկայացուցիչներով: Սակայն ազգային յանձնախումբերը չյաջողեցան համաձայնիլ մինչեւ 1951: Ներկայիս, անոնք քննութեան կ'ենթարկեն իրենց ներկայացուած զանազան ծրագիրները:

Բարենորոգման հարցին անցնելէ ա – ռաջ, յետադարձ արագ ակնարկ մը նե – տենք հին տոմարներու վրայ, յիշելու – թիւնները թարմացնելու համար:

Քաղդէական ու հրէական տոմարները լուսնի չարժումներուն վրայ հիմնուած էին: Տարին կը բաղկանար 354 օրերէ, բաժնուած 12 ամիսներու, իւրաքանչիւր 29 կամ 30 օրերէ: Երեք տարին անդամ մը 13րդ ամիս մը կ'աւելցնէին, արեգակնա – յին տարուայ հաւասարելու համար: Քաղ – դէացիք հետեւելով աստղերու ծագելու ելեւէջներուն կայսերական հրովարտա – կով կը նչանակէին 13րդ ամիսը: Իսկ Եր – բայեցիք այդ յաւելեալ ամիսը կը հաս – տատէին Ադարի վերջը:

Եգիպտական տոմարը մը կը բաղկանար 365 օրերէ, 12 ամսոց, իւրաքանչիւրը 30 օրերէ, եւ 5 աւելորդ օրերէ: Ամէն չորս տարին անդամ մը 6 օրերէ կը բաղկանար տարին: Այս տոմարը կը գործածուէր Ալեքսանդրիոյ դպրոցին մէջ, որ մեծ նշանակութիւն կու տար աստղագիտական հետազօտութիւններու:

*Յունական տոմարը կը բաղկանար 354 օրերէ, բաժնուած 12 ամիսներու, իւրաքանչիւրը 29 կամ 30 օրերէ: Երեք տարին անդամ մը 13րդ ամիս մը կ'աւելցնէին, արեգակնա – յին տարուայ հաւասարելու համար: Հռո – մէական տոմարը նոյնպէս

ՑԳԴՂՈՆ ԼԻՍ

Ա՛հ, կեանքի մէջ այնքա՜ն լաւ ես դու, Լիլիթ մայրիկ...

Գիտես որ ես ամենէն լաւ մայրը աշխարհի։ Ամենէն գեղեցիկ, ամենէն հոգատար, ամենէն սիրող մայրը։ Ամենէն խելացի մայրը։ Ամենէն ճարպիկ մայրը։ Ամենէն ուժեղ մայրը։ Ամենէն ամէն բանը գիտցող մայրը։ Ամենէն ամէն բանի կարող մայրը։ Ամենէն ամէն բանի ընդունակ մայրը։ Ամենէն ամէն բանի հասկցող մայրը։ Ամենէն ամէն բանի ներող մայրը։ Ամենէն ամէն բանի համբերող մայրը։ Ամենէն ամէն բանի սիրող մայրը։ Ամենէն ամէն բանի զգացող

Պիտօ ալ յիշեց երկու հարցեր որոնք կապ ունին Ասիոյ կացութեան հետ։ Իսկ Պ. Իմրնի յիշած խոչընդոտները անյաղթելի չեն թուիր ինծի։ Այս բոլորէն կ'եզրակացնեմ թէ Հինգերու ժողովի մը դումարման օգտակարութիւնը սկզբունքով ընդունուած է այստեղ եւ կը կարծեմ թէ կրնանք այժմէն խորհրդակցիլ ճշդելու համար այն խնդիրները որոնք պէտք է յանձնուին հինգ պետութեանց քննութեան։ Խորհրդային պատուիրակութեան կարծիքով, այդպիսի խորհրդաժողով մը պէտք է քննէ միջազգային էական եւ ընդհանուր խնդիրներ, ինչպէս եւ այն հարցերը որ յիշուեցան այստեղ եւ որոնք մանաւանդ այժմէութիւն մը կը ներկայացնեն, նկատի առնելով Ասիոյ ներկայ կացութիւնը »։

Կը հետեւի թէ Պ. Մոլոթով համաձայն է որ այժմէն քննուին որոշ խնդիրներ որոնք կրնան յետագային արձանագրուիլ Հինգերու ժողովի օրակարգին մէջ։ Եւ պատրաստ է ընդունելու որ օրակարգին վրայ գտնուին նաեւ Քորէայի եւ Հնդկաչինի խնդիրները, ինչպէս եւ կարգ մը ընդհանուր հարցեր։

Թղթակիցները կը խոստովանին թէ Ա. Միութեան ներկայացուցիչը ճարտար դիւանագիտութիւն մը փորձեց, այնպէս որ արեւմտեան պետութիւնները ստիպուած են այս կամ ոչ պատասխանել։

Նայն իրիկունը Պ. Պիտօ ժողովի հրաւիրեց Ֆրանսական պատուիրակութեան բոլոր անդամները, քննելու համար նոր կացութիւնը։ Երէկ առաւ ալ մասնաւոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պ. Պ. Իմրնի եւ Տըլըսի հետ, չորրորդ նիստէն առաջ, երբ պիտի չարունակուէր սովետական օրակարգին թիւ մէկ հարցին քննութիւնը։

Մինչ այս մինչ այն, ճաշերը իրարու կը յաջորդեն։ Երէկ ալ Պ. Իմրն ճաշի հրաւիրած էր Պ. Մոլոթովը։ Աւելորդ է ը – սել թէ այս ճաշերուն առթիւ ալ քաղաքական խնդիրներ կը քննուին, աւելի մանրամասն։

Լոնտոնի մէջ դուռ են որ ընդունուեցաւ Ա. Միութեան օրակարգը։ Անգլիա սկիզբէն ի վեր տրամադիր է բանակցելու կարմիր Չինաստանի հետ, լուծելու համար ասիական խնդիրները։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՑՈՅՑԵՐԸ

Այսօր, ուրբաթ, բողոքի ցոյց մը սարքած են արհեստակցական Միութիւնները, 24 ժամուան համար։ Բազմաթիւ սպասարկութիւններ պիտի դադրին։ Կը վախցուի որ հանրակառքերը եւ մեթրօն ալ չգանին։ Երկկ բացառիկ ժողով մը պիտի դումարուէր վերջնական որոշում տալու համար։ Հաւանական է որ կառավարութիւնը եւ աշխատաւորները մասնակցին։ Թղթատարական սպասարկութիւնն ալ կը նայ ուշնայ։ Միջոցներ ձեռք առնուած են, էլեկտրականութիւնը եւ կազը ապահովելու համար։ Կարգ մը հաստատութիւններու մէջ աշխատանքը պիտի դադրի որոշեալ ժամերուն։

Բանակցութիւնները կը չարունակուին, անբաւական աշխատավարձերու մասին։ Կառավարութիւնը միշտ կ'ընդդիմանայ ընդհանուր յաւելման եւ կ'առաջարկէ զարկ տալ անհեսական գործունէութեան։ Աշխատանքի նախարարը մասնաւոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ եղմտական նախարարին հետ, միջին ճամբայ մը գտնելու համար։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՆՈՐ ՑՈՅՑԵՐ տեղի ունեցան Մատրիտի մէջ։ Այս անգամ չարժումը ուղղուած էր ոստիկանութեան դէմ։ Բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուեցան։

ՀՆԴԿԱՉԻՆի մէջ երկու կարեւոր դիրքեր պարպուեցան Ֆրանսական զօրքին կողմէ։ Կռիւները կը չարունակուին ուրիշ ճակատներու վրայ։

ՄԱՐՈԿԻ տարապիրները նոր կառավարութիւն մը կազմելու ձեռնարկած են, պայքարելու համար ներկայ իշխանութեան եւ Ֆրանսայի դէմ։

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՑ փեթաք թագաւորը դատ բացաւ փարիզեան թերթի մը դէմ, 50 միլիոն ֆրանք հատուցում պահանջելով։

ՀԱՑ ԿՕՇԿԱԿԱՐ ՄԸ, Գասպարեան, ապաննած է իր 25տարեկան աղջիկը Մոնփէլիէի մէջ, կէս լիտր ձէթի համար, ինչպէս կը դրէ «Ֆրանս – Սուար»։

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԻՔ՝ ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆԻ
Թատերական երրորդ ներկայացման, Փետրուարի ըննացքին։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԼՍԱՐԱՆ

Հերթական դասախօսութիւնը այս ուրբաթ պիտի ըլլայ, ժամը 21ին Ռէժանի վերնասրահը։ Դասախօս ՏԻԿԻՆ ՀՈՒՐԻ ԻՓԻԿ – ԵԱՆ – ՊՈՒՏԱՓԵԱՆ։ Նիւթը՝ »Համաս – տեղի Սպիտակ ճխաւորը» (Շար. նախորդ դասախօսութեան)։ Մուտքը ազատ է։

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՑԹ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սե – րունդի Փարիզի Ա.Հարոնեան խումբի կողմէ, այս կիրակի ժամը 15էն մինչեւ 23, Ազգ. Տան մէջ։

Հաճելի ու երիտասարդական մթնո – լորտ։ Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր Նոր Սերունդականները, ինչպէս նաեւ մեր բարեկամները։ Ձոխ պիւֆէ։

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը

ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 21ԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 21Ի՝ ։

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ ՄՇԱԿՈՒՕԹ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ա.— երկուշաբթի մէկ փետրուար երեկոյեան ճիշդ ժամը 9ին, Քաֆէ Նօայլ սրահին մէջ։

Հայերէն կը խօսի՝ Պ. Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ Նիւթ՝ «Ինչ է վերիրապաշտութիւնը»

Նիւ ԵՈՐՔԻՆ Փարիզ եկաւ ընկեր Մարիոս Մոզեան եւ մէկ շաբաթ մնալով մեկնեցաւ Գահիրէ, ուրկէ պիտի անցնի Բեյրութ իր քրոջ մօտ։

PREUVES

Revue Mensuelle Littéraire et Politique

Լոյս տեսաւ 1954 Փետրուարի թիւը ճոխ եւ այլազան բովանդակութեամբ։

Գլխաւոր յօդուածները.— Պատմութեան ոստիկանական ըմբռնումը.— Հիթլէր իր կենսագիրներուն առջեւ.— Ճափոնի ապագան,— Գերմանեւռովհեսական դաւիճը (Բ.).— Գրական, քաղաքական, անհատական, ընկերային եւն. քրոնիկներ։

Գինն 120 ֆրանք, արտասահման 150 ֆրանք։ Նմոյշ մը կը ղրկուի ձրի։

23, Rue de Pépinière, Paris (8e)

ՓՈՒԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿի.— Իսկ լէ Մուլինոյի եկեղեցիի չինութեան յանձնախումբը նախագահին՝ Պ. Սեդրակ Ամիրխանեանի մօր զառնաղէտ մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի ստացած է հետեւեալ դումարները, Տէր եւ Տիկին Ռուբէն Շամիրեան, Յովհաննէս Գոճապըլեան, Թորոս Գալիկեան, Յակոբ Սարաֆեան, Յովհաննէս Գրիգորեան, Ոմն, հազարական ֆրանք, Փիլիպոս Եսայեան, Ոմն 500ական, ընդհ. դումար 7000 ֆր.։ Նոյնպէս Ալֆորվիլլէն Տիկին Շամանեանէ երկու հազար ֆրանք եկեղեցիի չինութեան ֆոնտին։ Ընդհ. դումար 9500 ֆր., Մեր շնորհակալութիւնները։

ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ

Ծախու տուն մը չորս սենեակ, խոհանոց, աշխատանոց, Սոյլ դիծին վրայ, մեթրօ պանէէոյի չատ մօտ։

Դիմել՝
Maison - Lazare, 13, Rue Thérèse
Paris (1e). Tél. RIC. 33-55

« ՀԱՅԱՍՏԱՆ »

ԱՄՍԱԹԵՐԹի ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՓԵՏՐ. 13ԻՆ, ԺԱՄԸ 21Էն ՄԻՆՉԵՒ Լ.ՈՑՍ

ՆՈՐ ՁԵՌՆԱՐԿ ՄԸ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

Համազգային Մշակութային Միութիւնը հաճոյքն ունի հաղորդելու յարգոյ հասարակութեան թէ՝ չուտով պիտի ձեռնարկէ հայ պատանիներու եւ երիտասարդներու վերապահուած դասախօսու – թեանց։

Պիտի դասաւանդուին մնայուն ուսու – ցիչներու կողմէ հայերէն, գրականու – թեան պատմութիւն, Հայոց պատմութիւն եւ Հայաստանի աշխարհագրութիւն։

Կը խնդրուի բոլոր երիտասարդական եւ մշակութային կազմակերպութիւններէն, ինչպէս նաեւ անհատներէ արձանագրուիլ Համազգայինի դիւանին, կարելի եղածին չափ շուտ։

Անձնապէս դիմել ամէն երկուշաբթի եւ ուրբաթ իրիկուններուն ժամը 18էն 20, «Bar du Petit Poucet»
23, Boulevard Dugommier
կամ նամակով նոյն հասցէին։

Նախագահ Կ. Փոլատեան, քարտուղար՝ Ազգիճ։

ՕՀԱՆ ՅՈՒՐԵԱՆԻ

Զորբորդ եւ վերջին նուագահանդէսը կազմակերպուած՝
Ensemble Orchestral de Paris
եւ նուիրուած՝
BEETHOVEN ի պատիւն
Այս շաբաթ ժամը 17·30ին Սալ Կավօ, 45, Rue de la Boëtie

ՀՈԴԵՀԱՆԳԻՍՏ. — Տիկին Եղիսաբէթ Պօղոսեան (Հալէպ), եւ Տիկին Մարի Մի – քայէլեան կը ծանուցանեն թէ հոդեհան – դաստան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի առաւօտ Փարիզի Հայոց եկեղե – ցիին ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԹԱՇՃԵԱՆԻ (Ուբֆա – յի) մահուան քառասունքին առթիւ։

Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգել – ները։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՆԵՐ

ԼԵՒՈՆ ՇԱՆԹի ԵՐԿԵՐԸ, ինը հատոր, Պէյրութ, հատորը 800 ֆրանք։

ՀԱՑՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, Գ. Գիւզալեան, Ա. մաս, Պէյրութ, 800 ֆրանք։

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ, ՄԵՐՋԱՒՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԵՒ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ, Գ. Գիւզալեան, Պէյրութ, 1200 ֆրանք։

ԸՆՏԱՆԻՔԻՆ ԳԻՐՔԸ (երազահան եւ խոհանոցի գիրք), Պէյրութ, 1000 ֆր.։

ԾՈ՞ ԵՐԹԱՍ, Սէնթիէվիչ, երկու հա – տոր, Պէյրութ, 1400 ֆրանք։

ԳԻՕՔԻ ԱՄԲՈՂՋ ԵՐԿԵՐԸ, Ա. հա – տոր, թրգ. Ա. Աբեղեան, Գահիրէ, 1200 ֆրանք։

Grégoire de Narek, Luc-André Marcel, Ընտիր թուղթի վրայ՝ հազար ֆրանք։

Rock Wagram, William Saroyan,

L'Expédition au Mont Ararat, F. Navarra, Bordeaux, 690 frs.

ՕՐԱՑՈՑՑ Ս. Փրկիչ հիւանդանոցի՝ 150 ֆրանք։ ՕՐԱՑՈՑՑ ԷՄԻԱԾՆի երկու հա – րիւր ֆրանք։

ՀՈՎՀԱՀԱՐԻ ԵՏԻՆ, Նուարդ, Գահիրէ, 500 ֆրանք։

Առաքման ծախքը դնողին վրայ։

LIBRAIRIE H. SAMUELIAN, 51, rue Monsieur-le-Prince, Paris (6e). Chèque Postal : Paris 1278-35

Ուր պիտի գտնէք հայերէն հին ու նոր ամէն կարգի հրատարակութիւններ։

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ց. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս ուրբաթ ժամը 21 – ին, Ծանօթ հաւաքատեղին։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ԱՆԻԷՌ ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՄՊ.— Հ. Ց. Դ. Ա.րամ ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի ընկերները այս ուրբաթ ժամը 21ին, ծանօթ հաւաքատեղին։ Կարեւոր օ – րակարգ։

ԻՄԻ.— Ֆ. Կ. Ռաչէ Իսիի վարչութիւ – նը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամուհիները, այս կիրակի ժամը 15 – ին, Ռիմեան սրահին մէջ։ Կարեւոր օ – րակարգ։ Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ։

ՎԻԼԻՆ.— Ֆ. Կ. Ռաչէ ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէն վերջ, ժամը 3ին, Համօ Օհանջանեան սրահը։ Կարեւոր օ – րակարգ։ Պատշամաւորի ընտրութիւն։ Բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ։

ԿՐԸՆՈՊԼԸ.— Կապ. Ռաչէ ընդհ. ժողո – վը այս կիրակի ժամը 16ին։ Կարեւոր օ – րակարգ։ Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.— Իսի լէ Մուլինոյի եկեղեցիի չինութեան յանձնախումբին նախաձեռնութեամբ փետր. 26ի ուրբաթ իրիկուն ժամը 8·30ին կը բեմադրուի «Վարդանանց»ը, քաղաքապետարանի ընդարձակ սրահին մէջ։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.— կիրակի 25 Ապրիլ։ Նուիրուած մեծ Հայուն ԱՒԵՏԻՍ ԱՀԱ – ՐՈՆԵԱՆի յիշատակին։ (Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Փարիզի «Ահա – րոնեան» խումբի կողմէ)։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.— Կապ. Ռաչէ Ան – կիւնի մասնաճիւղի պարահանդէսը Մարտ 21ին։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.— Համախարբ. Մի – ութեանս Մարտէյլի մասնաճիւղի տարեկան մեծ պարահանդէսը 27 Մարտին։ Քլիւպի նորոգուած սրահին մէջ 51, ռիւ Կրինեան։

ԴԻՄԵՑՔ, ԴԻՄԵՑՔ ԴԻՄԵՑՔ
244-246, Rue Vendôme, MO. 11 - 84
20, Rue Villeroy, MO. 32-10, LYON

Bahadourian

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Որ կը թեթեւցնէ ձեր հոգերը։
Միակ հաստատութիւնը որ ունի իւրացանպոլ վաճառանիշով սուրճը, յատուկ խառնուրդով քաշուած եւ ծեծուած։
Զմռնաք ոսկեայ օրերուն ձեր սիրտերուն վրայ մեր աննման ՇԻՐԱԿ ՕՂԻՆ գուա խաղողի հիւթէ։
Ձոխ մթերքով կ'ընդունինք ապրանքներ Թրանսայի, դալթավայրերու, Զուիցերիոյ, Պելճիքայի համար, արագ սպասարկութեամբ եւ մատչելի գիներով։
Ունինք յունական պամիա էքսթրա ձիթապտուղ եւ կալամաթա խաշխաշավոյ եւ բնաիր ձերմակ պանիր։
Նաեւ Թուրքիոյ չոր եւ պահածոյ պամիաները եւ ոլոմանները, բահիճ եւ բահիճ հէլվա, ապուխտ եւ երշիկ համեմներ, սալաթ, մահալէպի, չոր պտուղներ ընդեղէն (պուլկուր եւ էչկիէկ), անշուշտ եւ ամէն տեսակ խովիարներ։
ԿԸ ԲԱՒԻ ՊԱՐԶ ԱՑՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ՄԸ տեւական յաճախորդ դառնալու համար։

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Gros, Demi-Gros

Գուլպայ, մի – պա, ներքին ձերմակեղէններ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՏՏԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ։
Նոր գիներ
Articles polichinelles-ի համար։
Միակ հասցէն՝

BONNETERIE BEAUBOURG

227, Rue St. Martin, PARIS (3e)
Tél.: ARC. 66-50

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍԸ

HOTEL GEORGE V-ի

ՇՔԵՂ. ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ, ԿԻՐԱԿԻ 31 ՑՈՒՆՈՒԱՐ ԺԱՄԸ 16Էն 24

ATTRACTIONS

MAIK THOMAS, Basse chantante, émouvant interprête de chansons russes et de négro-spirituals.
Mlle GENIA GANIKA, dans des danses originales du folklore polonais.

Ընտիր նուագախումբ։ Խճողումի տեղի չտալու համար կը խնդրուի այժմէն ապահովել սեղաններն ու տոմսերը՝ Դիմելով Պ. Պ. Ա. ԱՃԷՄԵԱՆի՝ PRO. 03-19
ՆՈՒՊԱՐ ՑՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ TRU. 47-48
կամ Փարիզի եկեղեցւոյ դիւանին ELY. 67-03

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél. : PRO. 86-60 C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. Հատը 12 ֆր.

ՇԱԲԱԹ 30 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
SAMEDI 30 JANVIER 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7282 30e ANNEE

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2693

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԹՐՔԱՊԱՏՈՒՄ

●

Միջազգային մամուլը չռայլաբան տե-
ղեկութիւններ կը հաղորդէ ձէլալ Պայա-
րի այցելութեան առթիւ :

Նիւ Եորքի քաղաքին մինչեւ Ուոշինկ-
թըն սարքուած էր ընդունելութիւն մը որ
աննախընթաց է Մ. Նահանգներու պատ-
մութեան մէջ :

Հաղիւ Սպիտակ Տուն հասած, Թուրք-
քիոյ հանրապետութեան նախագահը ըն-
խաւոր առնդուղէն ղեմաւորուեցաւ. Այ-
զընհաուըրի կողմէ : Եւ ձէլալ Պայար
« չէրցաւ զսպել իր յուզումը », ինչպէս
կ'ըսէ հեռագիրը :

Հրաւառակուած տեղեկութեանց հա-
մաձայն, ձէլալ Պայարի ժամանումէն ա-
ռաջ Ամերիկա հասած էին 35 անուն կ
Թրքական դրօշներ, անուններով ըմպե-
լիներ եւ Թրքական ընտիր ծխախոտ : Ան-
շուշտ մասնաւոր նուէրներ ալ՝ նախա-
գահին եւ ուրիշ բարձր պաշտօնատարնե-
րու համար :

Այցելութիւնը պիտի տեւէ մօտ մէկ ա-
միս կամ թերեւս աւելի : Սրդէն իսկ
մշակուած է մանրամասն ծրագիր մը ,
որպէսզի Թուրքիոյ նախագահը կարենայ
ամբողջական գաղափար մը կազմել Մ.
Նահանգներու ճոխութեան եւ զօրութեան
մասին :

Ինչպէս բացատրած ենք արդէն, այս
այցելութիւնը պիտի ծառայէ աւելի ամ-
րապնդելու քաղաքական, տնտեսական եւ
մանաւանդ ռազմական կապերը երկու եր-
կիրներուն միջեւ :

Այս առթիւ, տարակոյս չկայ թէ ձէլալ
Պայար եւ իր հետեւորդները նոր հաշուե-
ցոյց մը պիտի ներկայացնեն, յաւելուա-
ծական զումարներ եւ ռազմական պի-
տոյքներ ստանալու համար :

Ինչո՞ւ զարմանալ, քանի որ ախորժակը
ուտելով կը բացուի : Մանաւանդ Թրքա-
կանը :

Ամերիկացիները պարբերաբար տեղե-
կութիւններ կը հաղորդեն տրուած զու-
մարներու, զործիքներու եւ մեքենաներու
մասին : Բայց տրամադիր են միշտ աւելին
տալու, նկատի առնելով Թուրքիոյ աշ-
խարհագրական դիրքը եւ իրենց քաղա-
քական հաշիւները :

Այն օրէն ի վեր որ յայտարարուեցաւ
Թրումընի վարդապետութիւնը (1947
Մարտ 12), Թուրքիան ջուրի ճամբայ
դարձած է Մ. Նահանգներուն համար :

Բազմաթիւ նախարարներ եւ ուրիշ ե-
րեւելիներ այցելեցին եւ կը չարունակեն
երթեւեկել : Այզընհաուըր և Րիճուէյ ալ
երկցան, երբ կը վարչին արեւմտեան Եւ-
րոպայի հրամանատարութիւնը :

Իսկ նպաստաւոր տեղեկագիրներ
յանձնեցին եւ նոյնիսկ հրապարակային
ճառեր խօսեցան , յօդուածներ եւ ու-
սումնասիրութիւններ հրատարակեցին ,
փառաբանելով Թուրքիոյ ռազմական եւ
տնտեսական արժէքը :

Անշուշտ իրենց դիտաւոր չարժառիթը
այն է որ Թուրքիան կազմ եւ պատրաստ
ուժ մը կը նկատեն Ա. Միութեան դէմ :

Վերջերս ծերակուտական մը, Ջէյն կը
գրէր թէ Թուրքիան Եւրոպայի միակ եր-
կիրն է — բայ ի Սպանիայէն — որ պատ-
րաստ է « զէն ի ձեռին կռուելու համայ-
նավարութեան դէմ » :

Ամերիկեան միացեալ սպայակոյտը չատ
աւելի լայն ծրագիր մը կը հետապնդէ
այժմ ,— Նոր ճակատ մը կազմել Միջին
Արեւելքի մէջ, դիտաւորութեամբ Թուր-
քիոյ եւ մասնակցութեամբ Իրանի, Փա-
քիստանի, Աֆղանիստանի եւ Իրաքի :

Այս ծրագիրը անոր համար որ, արա-
բական երկիրները կը դժկամակին, ա-
ռաջնորդութեամբ Եգիպտոսի :

Ամէն պարագայի մէջ, Ամերիկացիները
տուն – տեղ են եղած Թուրքիոյ մէջ եւ
կ'ուզեն աւելի զօրացնել իրենց դիրքը :

Դժուար է նախատեսել այս քաղաքա-
կանութեան հետեւանքները : Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԺՈՂՈՎԸ ԿԸ ՃԱՊԱՂԻ

●

ՄՈԼՈԹՈՎԻ ՆՈՐ ԱՆԱԿՆԿԱԼԸ

Հինգշաբթի օր նոր կացութիւն մը պարզուեցաւ Ժողովրդական Ժողովին մէջ : Ա-
բեմտեան պետութիւնները ամէն միջոց փորձեցին, որպէսզի անմիջապէս քննուին Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ խնդիրները , բայց Մոլոթով անսպասելի առաջարկ մը ներկայացուց, պահանջելով համաշխար-
հային խորհրդաժողով մը զումարել ալ նաթափութեան խնդիրը քննելու համար : Այս առաջարկը նոր յուսախաբութիւն մը պատճառեց արեւմտեան պետութեանց ներկայացուցիչներուն : Քիչ առաջ Պ. Տըլլըս գրած էր Մոլոթովի դիւանապե-
տական առաղնդը, յիշելով թէ իր դիրքին մէջ ալ արձանագրած է այս պարագան : Պ. Մոլոթով համեստօրէն չնորհակալու-
թիւն յայտնելով, դիտել տուաւ թէ երկիւ լաւ չէին հասկցած իր միտքը եւ պատճ-
հութիւնէն օգտուելով իրար խառնեցրոլոր խնդիրները : Նորէն բացատրեց Հինգերու ժողովի մը զումարման օգուտները, ա-
ռանց նկատի առնելու միւս երեքին դի-
տողութիւնները : Իր կարծիքով, արեւ-
մտեան նախարարներն ալ համաձայն են այս մասին, բայց տարբեր կարծիքներ ունին օրակարգի մասին : Պ. Պիտօ յայ-
տարարեց .

— « Մեր նպատակը պիտի ըլլայ խա-
զաղութիւնը վերահաստատել Ասիոյ մէջ, բոլորին համար ընդունելի պայմաննե-
րով : Համաձայնաւոր Ջինեւոտանը պէտք է երաշխիքներ տայ մեզի : Իրեն համար չատ դիւրին է համոզել մեզ իր խաղաղ-
սիրութեան մասին. ասոր համար երբեք անհրաժեշտ չէ Հինգերու ժողով մը : Ֆրանսական կառավարութիւնը երբեք չէ վարանած յայտարարել թէ պատրաստ է օգտուելու ամէն առիթէ՝ խաղաղութիւնը վերահաստատելու համար Հնդկաչինի մէջ » :

Նիւտէն վերջ նորէն խօսք առնելով, Պ. Պիտօ դիտել տուաւ Պ. Մոլոթովի .

— Կը հարցնէք մեզի թէ կը մերժե՞նք Հինգերու խորհրդաժողովը : Ուրիչ խօս-
քով, կը պահանջէք վերսկսիլ մեր ճառե-
րը : Իմ մասիս կը նախընտրեմ նորէն չհարցաքննել ձեզ, չհարցնել թէ կը մեր-
ժե՞ք իմ առաջարկած մեթոտս ,—անհրա-
ժեշտ երաշխիքներն ստանալ Քննամու-
թեանց դադարման մասին, դադրեցնել ամէն օգնութիւն անոնց որ կը պատերազ-
մին մեզի դէմ : Այս հարցերուն կարգա-
դրութենէն վերջը միայն կարելի է խօսիլ նոր խորհրդաժողովի մը մասին :

Միւս երկու նախարարներն ալ նոյնի-
մտօտ բացատրութիւններ տալով , կը թե-
լադրէին առ այժմ մէկդի դնել օրակար-
գին Ա. կէտը եւ անմիջապէս քննել դեր-
մանական եւ աւստրիական խնդիրները : Այդ պահուն էր որ Մոլոթով խօսք առաւ եւ աւելորդ համարեցաւ ժողով մը կազմել, նորէն քննելու համար օրա-
կարգին Ա. կէտը : Պ. Տըլլըս ձայն չհա-
նեց : Պ. Պիտօ նորէն բացատրեց թէ Հին-
գերու ժողովի խնդիրը կրնան քննել ա-
ւելի վերջը : Պ. Մոլոթով պնդեց իր տե-
սակէտին վրայ : Այն ատեն Պ. Տըլլըս ա-
ռաջարկեց որ Զորս նախարարները մաս-
նաւոր նիստ մը գումարեն երկուշաբթի , չորեքշաբթի կամ հինգշաբթի, այս խն-
դիրը քննելու համար : Մինչ այդ մասնա-
գէտները որոշ աշխատանքներ կը կատա-
րեն : Մոլոթով նորէն առարկեց, եւ յան-
կարծ թուղթ մը հանելով ծծունին տա-
կէն սկսաւ կարդալ : Բանաձեւ մըն էր, հետեւեալ խորագրով,— « Համաշխար-
հային խորհրդաժողով մը գումարել ըս-
պառազինութեանց ընդհանուր կրճատ-
ման մասին » :

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԹՈՒՐՔԻԱ ՀԱԿԱՌԱԿ Է ՋԷՋՈՔՈՒԹԵԱՆ

●

ՃԷԼԱԼ ՊԱՑԱՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ՃԱՌԸ
ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

Հինգշաբթի օր երկու հարիւր ամերի-
կացի լրագրողներ ճաշ մը սարքած էին ի պատիւ Թուրքիոյ հանրապետութեան նա-
խագահին : Ճէլալ Պայար այս առթիւ ճառ մը խօսելով յայտարարեց թէ իր կառա-
վարութիւնը հաստատ պիտի մնայ արեւ-
մտեան ժողովրդապետութեանց կողին՝ դիմադրելու համար համաշխարհային ծա-
ւալման : Եւ մեղադրեց այն երկիրները ո-
րոնք «վարանոտ եւ ողոքիչ դիրք մը բռ-
նած են, ներկայ անել կացութիւնը ըս-
տեղծելով : Մինչդեռ Թուրքիոյ մէջ հա-
մաշխարհային հանդիսատես է անյաղ-
թելի պատուարի մը, վասն զի Թուրքերը առաջինն են որ կը ճանչնան եւ կ'ըմբռ-
նեն ամբողջ աշխարհի սպառնացող վը-
տանգը : Այնպիսի աշխարհի մը մէջ ուր արդարն ու անիրաւը մահացու պայքարի մը բռնուած են, անտեղի է եսասիրական չահեր փնտռել կամ չէզոքացման արիա-
ծալի ռազմավարութիւնը փորձել : Երկու ճամբայ կայ մեր առջեւ, — կա՛մ զոր-
ծակցիլ ազատութեան ուժերուն հետ եւ կամ լինալ դերութեան տակ : Դժբախտա-
բար հակարշաւիկ ճակատին վրայ ամէ-
նէն նշանակելի բացը կը ներկայացնէ Միջին Արեւելքը, ուր քարիւղի պաշար-
ները այնքան հրապուրիչ են նախայար-
ձակման ընչաքաղց աչքերուն համար » :

Այս խօսքերէն ետք , ճէլալ Պայար ա-
նուղղակի կոչ մը ուղղեց Միջին Արեւել-
քի պետութեանց, որպէս զի մոռնան հին մրցակցութիւնները եւ Արեւմուտքի մօ-
տենան, հակարշաւիկ հզօր ճակատ մը կազմելու համար այդ չրջանին մէջ : Այս առթիւ իրրեւ օրինակ յիշեց Թուրքիոյ պաշտպանողական համաձայնութիւնը Յունաստանի եւ Եուկոսլաւիոյ հետ : Առանց յատկապէս յիշելու Ի. Միութեան անունը, զգուշացուց արեւմտեան պետու-
թիւնները որ չվարուին «անամէջ բառ-
րէ եւ չարժուձեւերէ , իրենք դիրենք ապահով զգալու եւ իրենց պաշտպանո-
ղական ճիգերը թուլցնելու համար : «Միչտ արթուն մնալով եւ սպասելով խաղաղ համակեցութեան մը իրականաց-
ման, պէտք է զանազանենք ռազմավա-
րութեան փոփոխման նշանները եւ սրտի փոփոխութիւնը : Պէտք է լաւատոյնը յու-
սանք, բայց անդադար պատրաստութիւնք յոռետեսին համար : Պէտք է միչտ յիշենք թէ որքան զօրաւոր ըլլանք այնքան խելքի կանչած կ'ըլլանք հակառակորդը » :

Ճէլալ Պայար նոյն օրը ծաղկեպսակ մը դրաւ Անծանօթ Զինուորի դամբարանին եւ ճօրճ Ուոշինկթընի չիրմին վրայ : Նա-
խագահ Այզընհաուըր Արժանեաց Լեգէո-
նին գլխաւոր հրամանատարի պատուա-
նշանը տուաւ ճէլալ Պայարի : Ցետոյ ճա-
չի հրաւիրեց Թուրքիոյ նախագահը եւ բոլոր հետեւորդները եւ բաժակաճառ մը արտասանեց, թուելով ճէլալ Պայարի արժանիքները : Այս առթիւ ալ ըսաւ Թուրքիան, իրրեւ ««մէկը աշխարհի ա-
զատութեան ամէնէն քաջարի եւ Թունդ պաշտպաններէն » :

.....

Ա. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ 3·500·000 տոլարի վարկ մը տրամադրեց Աֆղանիստանի , որ ջրաղացներ եւ ցորենի չափարաններ պիտի չինէ : Մոսկուայէն մասնագէտներ պիտի երթան Աֆղանիստան որ իր կար-
գին բուրդ եւ բամպակ պիտի ճարէ Ա. Միութեան :

ԳԱՀԻՐԻՒ անթելը առջի օր վերլուծե-
լով Սպանիոյ մէջ կատարուած հականդ-
լիական ցոյցերը, յայտարարեց թէ Անդ-
լիա ապօրէն կերպով դրաւած է ձիպրալ-
թար, թէ որեւէ իրաւունք չունի այդ երկրամասին վրայ եւ պէտք է ետ քաչէ իր զօրքը :

ՊԱՇԱՐՄԱՆ ՎԻՃԱԿ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

●

12 ԵՐԵԼԵԼԻՆԵՐ ԿԸ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԻՆ

Դամասկոսէն կը հեռագրեն Յունուար 28 թուակիռվ · — Կառավարութիւնը պաշարման վիճակ յայտարարեց Սուրիոյ կարգ մը մասերուն մէջ : Այս զօրծողու-
թիւնէն առաջ ձերբակալուած էին 12 ծա-
նօթ կռասակցապետներ , այն ամբաստա-
նութեամբ թէ ապօրէն զործեր կը կա-
տարէին : Կ'ըսուի թէ ամէնքն ալ վաղը պիտի դատուին զինուորականատեանին առջեւ :

Պէյրութէն հասած լուրերու համա-
ձայն, պինեալ ընդհարում մը տեղի ունե-
ցած է ճէպէլը Տրիւզի մէջ (Հարաւ. Սու-
րիա) այս չարթուան սկիզբը : Կառավա-
րութիւնը հրամայած էր տնային բան-
տարկութեան դատապարտել Տիւրզինե-
րու պետը, Սուլթան վաշա Ասթրաչ, բայց ընդդիմութիւն ծագած ըլլալով զօրք ղր-
կուած էր : Դամասկոսի անթեն ալ կը հաստատէ թէ ընդհարումներ պատահած են ,բայց զսպուած են :

Տիւրզինները մասնաւոր ազանդ մըն են եւ իրենց յատուկ հաւատալիքներ ունին, որոնք կը տարբերին ուղղափառ իսլամու-
թենէն : Իրենց թիւը կը հաչուուի 70·000 : Իրենց կրօնական հաւատալիքները զաղտ-
նի կը պահուին իրենց մեծաւորներուն կողմէ : Շատերը ճէպէլը Տրիւզ զաղթած են Լիբանանէն եւ կ'ապրին բնական ամ-
րոցներու մէջ, դիմադրելով ամէն ար-
տաքին միջամտութեան :

Քաղաքական կուսակցութիւնները լուծ-
ուած ըլլալով, մասնաւոր պայմաններ դրուած էին վերակազմութեան համար : Տնային բանտարկութեան դատապար-
տուած է նաեւ հանրապետութեան նախ-
կին նախագահը, Ասթաս : Միւս տասը ամբաստանեալները բանտարկուած են : Բոլորն ալ բարձր պաշտօններ վարած են տարիներու ընթացքին :

ԵՐԿՈՒԱՆ ՑՈՑՑԻՆ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐԸ

Երկիւ, ուրբաթ, բազքի ցոյց մը տար-
քած էին Սենտիքանները, 24 ժամուան հա-
մար, բայց ժողովուրդը չատ չազդուե-
ցաւ : Մեթրօն եւ հանրակառքերը կը բա-
նէին զբեթէ սովորականին պէս : Երկա-
թուղիները նոյնպէս : Թղթատարական ապատարկութիւնը կանոնաւոր էր : Աչխա-
տանքի Դաշնակցութիւնը, որ չարժումին դլուխը անցած էր, վերջին պահուն կը հրահանգէր միայն հազորդակցութիւննե-
րը դադրեցնել մինչեւ առաւտուան ժամը 8 : Միւս արհեստակցական միութիւններն ալ թեր ու դէմ հրահանգներ տուած էին :

Էլեկտրականութեան եւ կազի ապա-
կութիւնը թերեւսպէս խանգարուած էին : Աւելածուները մէկ ժամ ուշ գործի սկսան : Քաղաքական եւ պետական հաստատութեանց մէջ աչխատանքը զգե-
րեցաւ նշանակուած ժամերուն :

Գաւառի մէջ ալ նոյն կացութիւնը : Այժմ սենտիքանները ուրիչ միջոցներ կը մտածեն, իրենց պահանջները արժեցնե-
լու համար : Երմտական նախարարը յա-
ջորդաբար ունկնդրութեան կ'ընդունի ա-
նոնց ներկայացուցիչները, առանց որոշ յանձնառութեան տակ մանելու : Կառա-
վարութիւնը կը մերժէ 25·166ի բարձրա-
ցնել նուազագոյն օրապահիկը, նկատելով որ հետեւանքը պիտի ըլլայ ընդհանուր յաւելում եւ սղութիւն :

.....

ԻՐԱՔԻ կառավարութիւնը ջնջեց պա-
շարման վիճակը որ հաստատուած էր Պասրայի չրջանին մէջ Դեկտ. 15էն ի վեր, իրրեւ հետեւանք համաչխարհա-
կան ցոյցի մը :

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐ մը կնքուե-
ցաւ Ֆրանսայի եւ Ա. Միութեան միջեւ , զարկ տալու համար երկու երկիրներուն փոխանակութեանց :

ԲՈՑՆ ՄԸ
ՀԱՐԱՒ· ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ
(ՎՐԱՄԵԱՆ ԱԿՈՒՄԲ)

●

ՄՄԲ.— Վերջերս հաղորդած էինք Վրամեան ակումբին հանդիսաւոր բացումը Մոնթէվիտէոյի մէջ (Ուրուկուէյ)։ Այս առթիւ հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ Պուէնոս Այրէսի մեր պաշտօնակիցը, *Արմենիա*.—

Ընդամէնը չորս տարի առաջ Մոնթէ– վիտէոյի մեր ընկերները Մխիթարեան պողոտային վրայ կը գնէին ընդարձակ պարտէզով գեղեցիկ չէնք մը, որ պիտի դառնար ժամադրավայրը շրջանի գաղափար – բական երիտասարդութեան եւ համկիր աղուհիներու ։

Ցանդուցն էր նախաձեռնութիւնը, ու զարմանք կը պատճառէր անոնց որ փոք – րաթիւ այդ գաղութին մէջ կը տեւնէին մեր ընկերները իրապէս զոհարերութիւն պահանջող ձեռնարկի մը լծուած ։

Եւ որովհետեւ ազդօգուտ գաղափար մը տունկուտար իրենց ,անոնք չվհատեցանու կանգ չառին ոչ մէկ դժուարութեան առ– ջեւ ։

Ու այսօր Վրամեան Ակումբը կը տես – նենք ահա օժտուած չքեղ սրահով մը , որ դիւրութեամբ պիտի կրնայ բովանդա– կել ութը հարիւր հոգի ու դառնալ վա – ռարան մը մշակութային նոր աչխա – տանքներու եւ երիտասարդական զեղում– ներու ։

Արդարեւ Վրամեան Ակումբը կը մնայ բացառիկ հաստատութիւններէն մէկը Հարաւային Ամերիկահայութեան պատ – կանող չէնքերուն մէջ։

Հաստատութիւնը ունի ոչ միայն լու – սաւոր ութ մեծ սենեակներ ու հաղարէ աւելի ժողովուրդի համար հանգստաւէտ ընդարձակ զալարաղեղ պարտէզ մը , այլ անոնց կողքին կ'ունենայ ահա սրահ մը, որ լայնօրէն պիտի գոհացնէ շրջանի ըն– կերներու եւ համակիրներու բոլոր տեսա– կի պահանջները ։

Ու ցոյց տրուած նախաձեռնութենէն վերջ երեան հանուած այս մէկ նախան– ձախնդրութիւնը կուգայ ապացուցանել , թէ Մոնթէվիտէոյի մեր ընկերները կ'աչ– խատին ամէն գնով հեռու պահել հասակ նետող երիտասարդութիւնը օտար աղե– ցութիւններէ ։

Արդարեւ ապահովել երիտասարդու – թեան համար ակումբ մը որ ունենայ դասախօսութիւններու , ժողովներու , « փինկ – փոնկ»ի, «պասքէթ պոլ»ի, չմշ– կումի եւ հրապարակային հանդիսու – թեանց կամ ներկայացումներու համար ամէն յարմարութիւն, միանգամայն ըն – դարձակ պարտէզ մը, բացառիկ երեւոյթ է ։

Մոնթէվիտէոյի մեր ընկերները իրա – կանացուցին գայն ։

Հիմա , ուրեմն տեղւոյն հայութիւնը կ'ունենայ զոյգ մը դեղեցիկ սրահներ · մին՝ ազգային սեփականութիւն, մատուռ եկեղեցւոյ կից, Արթիկաս պողոտային վրայ, նորը՝ բանուկ եւ խաչաձեւող փո– ղոցներու եւ պողոտաներու կողքին, օժ– տուած փոխադրութեան բոլոր տեսակի յարմարութիւններով ։

Այս բոլորը իրապէս ուրախութիւն կը պատճառեն մեզի եւ անոնց , որ կը տես – նեն կենդանի եւ խօսուն գործը ։

Արդիւնք, կենդանի ու բեղուն աչխա – տանքի, որմէ պիտի օգտուի գաղութ մը ամբողջ ։

Վրամեան Ակումբը այժմ ունի բոլոր տեսակի մշակութային աչխատանքներու համար պահանջուած բաժինները ։

Մեծամեծ ծախսերու կարօտ այս նա – խաձեռնութիւնը, այնքան պատուաբեր շրջանի մեր կազմին ու համակիրներուն համար , կը սպասենք որ գտնայ գուր – գուրանքին առարկայ պիտակից ամբողջ գաղութին ։

Որովհետեւ բացառիկ հաստատութիւն մըն է Վրամեան Ակումբը ինք իրմով լը– բացած , ուր ժամադրուող մը նոյն օրը պահանջ չունենար այլեւս հանդիսքէն վերջ զբօսնելու վայր մը փնտռելու ։

Իր չքեղ պարտէզին բազմաթիւ ծառե – րուն ներքեւ գաղութին պատուական ըն – տանիքները պիտի կրնան ամբողջ օր մը հանգիստի համար գտնել թէ գալար գե – տին մը, եւ թէ արդէն չինուած բազմա – թիւ նստարանները ։

Այժմ երբ իրականութիւն է Վրամեան Ակումբին սրահը, կ'անդրադառնանք Մոնթէվիտէոյի մեր ընկերները խանգա – վառող ոգիին, որ կը մնայ մղիչ ուժը ա– մէն մէկ գաղափարական Դաշնակցակա – նի ։

Օտար ափերու վրայ մեր քանակը կրնայ օր մը նօսրանալ, բայց անոր ղեմադրա– կան ուժը կրնայ երկարաձգուիլ, եթէ այժմէն վինուենք նիւթական այն դոր – ձօնները, որոնք անհրաժեշտ են միշտ ապրելու կամքով տոգորուած ժողո – վուրդներու համար ։

Վրամեան Ակումբը Մոնթէվիտէոյի հայութեան դիմադրական ճիգերը զօրա– ցնող միջնարերդներէն մին կը դառնայ ահա, եւ առաջինը ։

Մեր աղաքը այլեւս օտար դաշտերու եւ ակումբներու դռներուն առջեւ դեղերելու պէտք չունին ։

Վրամեան Ակումբը պիտի դառնայ ինք– նաբաւ հաստատութիւն մը ուր ոտք դը – նողներ պիտի գտնեն ամէն յարմարու – թիւն ամբողջ օր մը հայրենակիցներու հետ ըլլալ եւ հայկական մթնոլորտի մէջ ապրելու ։

Վրամեան Ակումբը կը դառնայ իր նոր սրահով կեդրոն մը, ուր նոյն ժամուն կրնան շատեր մարզական փորձերով զբա– ղիլ, ուրիշներ զբաղարանի մը խաղաղ անկիւնը դիրք մը կարդալ, իսկ թատե – րախումբ մը կամ երգչախումբ մը եւ կամ ժողովականներու բազմութիւն մը, նոր սրահին մէջ դինք հետաքրքրող հարցերու մասին որոճալ ։

Այդպէս ալ պիտի ըլլայ կը հաւատանք այս հաստատութիւնը, որ ունի տակաւին յարմարութիւններ դառնալու ցերեկեայ տիպար վարժարան եւ եթէ պահանջ ըղ– գացուի , բախտաւոր օր մըն ալ , փոք – րիկ յաւելումով մը, Հարաւի ափերուն հայութեան նոր ճեմարանը ։

Երա՞ղ այս վերջինն ալ ։

Թող այդպէս ըլլայ ։

Մինչ այդ կը շնորհաւորենք Մոնթէվի– տէոյի մեր ընկերներու զոհաբերող ոգին, որուն շնորհիւ դեղեցիկ ակումբէ վերջ տէր կը դառնան ահա չքեղ սրահի մը ։

Կը մաղթենք , որ իրենց նախաձեռնու– թեան լոյսը տարածուի ամբողջ գաղու – թին վրայ ու Վրամեան Ակումբը դառնայ չրջանի հայութեան դիմադրական ճիգե – րուն զուգահեռ վերելքի նոր ակութ մը ։

Պատիւ ձեզ, ընկերներ ։

ԱՐՄԵՆԻԱ.

ԱՐԱՄԻ ՄԱՀԸ

●

(Ր. եւ վերջին մաս)

Սկզբներում Արամի վիճակը բժիշկնե – *րին մտահոգութիւն չէր պատճառում . վստահ էին, որ նրա առողջ կազմուածքը երբ ուշաղնացութիւնը տեւեց շատ եր* – *վերջ ի վերջոյ պիտի յաղթանակէ : Բայց կար, նրանց միրտը կասկած մտաւ : Եւ այդ կասկածը նրանք բարձրաձայն յայտ– նեցին հիւանդի մօտ, վստահ, որ նա չի կարող լսել : Սակայն, որքան մեծ եղաւ նրանց զարմանքը, երբ հիւանդը լսեց ։*

— Ի՞նչ էք ասում – ոտքս դեռնովը տամ՝ աթերը կը դողան ։

Եւ այնուհետեւ բժիշկները որքան աչ – խատեցին, այլեւս ոչինչ չլսեցին նրանից ։

Թէեւ քաղաքն այն օրերին լի էր հի – ւանդներով, դրեթէ ամէն օր յուղարկա – ւորութիւններ էին տեղի ունենում եւ մարդկային սիրտը քարացել էր, բայց Ա– րամի վիճակով հետաքրքրւում էին ա – մէնքը եւ ուշադրութեամբ հետեւում նրա հիւանդութեան, որի բարւոքմամբ մար – դիկ սկսեցին անհանգստութիւն արտա – յայտել։ Երբ Արամը դիտակցութիւնը կորցրեց, քաղաքում ծայր տուին չարա – դուշակ լուրերը ։

Կ'ունենայ զոյգ մը դեղեցիկ սրահներ · մին՝ ազգային սեփականութիւն, մատուռ եկեղեցւոյ կից, Արթիկաս պողոտային վրայ, նորը՝ բանուկ եւ խաչաձեւող փո– ղոցներու եւ պողոտաներու կողքին, օժ– տուած փոխադրութեան բոլոր տեսակի յարմարութիւններով ։

Այս բոլորը իրապէս ուրախութիւն կը պատճառեն մեզի եւ անոնց , որ կը տես – նեն կենդանի եւ խօսուն գործը ։

Արդիւնք, կենդանի ու բեղուն աչխա – տանքի, որմէ պիտի օգտուի գաղութ մը ամբողջ ։

Վրամեան Ակումբը այժմ ունի բոլոր տեսակի մշակութային աչխատանքներու համար պահանջուած բաժինները ։

Մեծամեծ ծախսերու կարօտ այս նա – խաձեռնութիւնը, այնքան պատուաբեր շրջանի մեր կազմին ու համակիրներուն համար , կը սպասենք որ գտնայ գուր – գուրանքին առարկայ պիտակից ամբողջ գաղութին ։

Որովհետեւ բացառիկ հաստատութիւն մըն է Վրամեան Ակումբը ինք իրմով լը– բացած , ուր ժամադրուող մը նոյն օրը պահանջ չունենար այլեւս հանդիսքէն վերջ զբօսնելու վայր մը փնտռելու ։

Իր չքեղ պարտէզին բազմաթիւ ծառե – րուն ներքեւ գաղութին պատուական ըն – տանիքները պիտի կրնան ամբողջ օր մը հանգիստի համար գտնել թէ գալար գե – տին մը, եւ թէ արդէն չինուած բազմա – թիւ նստարանները ։

Այժմ երբ իրականութիւն է Վրամեան Ակումբին սրահը, կ'անդրադառնանք Մոնթէվիտէոյի մեր ընկերները խանգա – վառող ոգիին, որ կը մնայ մղիչ ուժը ա– մէն մէկ գաղափարական Դաշնակցակա – նի ։

Օտար ափերու վրայ մեր քանակը կրնայ օր մը նօսրանալ, բայց անոր ղեմադրա– կան ուժը կրնայ երկարաձգուիլ, եթէ այժմէն վինուենք նիւթական այն դոր – ձօնները, որոնք անհրաժեշտ են միշտ ապրելու կամքով տոգորուած ժողո – վուրդներու համար ։

Վրամեան Ակումբը Մոնթէվիտէոյի հայութեան դիմադրական ճիգերը զօրա– ցնող միջնարերդներէն մին կը դառնայ ահա, եւ առաջինը ։

Մեր աղաքը այլեւս օտար դաշտերու եւ ակումբներու դռներուն առջեւ դեղերելու պէտք չունին ։

Վրամեան Ակումբը պիտի դառնայ ինք– նաբաւ հաստատութիւն մը ուր ոտք դը – նողներ պիտի գտնեն ամէն յարմարու – թիւն ամբողջ օր մը հայրենակիցներու հետ ըլլալ եւ հայկական մթնոլորտի մէջ ապրելու ։

Վրամեան Ակումբը կը դառնայ իր նոր սրահով կեդրոն մը, ուր նոյն ժամուն կրնան շատեր մարզական փորձերով զբա– ղիլ, ուրիշներ զբաղարանի մը խաղաղ անկիւնը դիրք մը կարդալ, իսկ թատե – րախումբ մը կամ երգչախումբ մը եւ կամ ժողովականներու բազմութիւն մը, նոր

(*) Այդ ժամանակ Ռոստոմը այլեւս չկար, նա վախճանուել էր Յունուար 18– ին։ Բայց Արամը չգիտէր։

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

●

Ի. Միութեան կեդր. Կոմիտէն պար – *տականութիւն դրաւ իր առաջին քարտու– ղար Նիքիթա Խրուչչեւի, ինչպէս եւ երեք նախարարներու վրայ դարման մը գտնել երկրագործական լուրջ տադնապին։ Այս նախարարները առաջնակարգ անձնաւո – րութիւններ են — երկրագործութեան նա– խարար Իվան Պենեւիքսով ,Սովխոզներու նախարարը Ալեքսիս Կոզլով եւ մթերումի նախարար Լէոնիտ Կորնիլեյեւ ։*

«Փրաւտա»ն իր դեկտեմբեր 4ի թիւին մէջ ընդարձակ հաւատածներ հրատարա – կեց այն ճառէն զոր Խրուչչեւ խօսած էր պիւդետի թերթերու տնօրէններուն առ– ջեւ։ Լաւատես ճառ մը չէր։ Երկրագոր – ծական թերի արտադրութիւնը աւելցնե – լու համար, Սեպտեմբերին սկսած արշա – ւին գլխաւոր պատասխանատուն կը դան– պատէր թէ դանդաղ չարժած են երկրա – գործական նախարարը, ինչպէս եւ կու – սակցութեան կազմակերպութիւնները, ո– րոնք պիտի գործադրէին կեդր. Կոմի – տէին որոշումները։ Շատ մը չրջաններու մէջ ձեռք չեն առնուած պէտք եղած մի – ջոցները կենդանիներու բուծումը եւ սը – նունդը բարելաւելու համար ձմեռը ։ Դուարի համար պատսպարանները չինելու գործը կը դանդաղի։ Ամէն տեղ դիւանա– կան պաշտօնեաներու դանդաղութեան եւ անգործութեան կը հանդիպին։ Վարչա – կազմի հաւաքումը չի յառաջդիմեր։ Կու– սակցութեան տեղական կազմակերպու – թիւնները շատ ընելիք ունին տակաւին պէտերը ղրկելու լաւագոյն կարող տար – բերը, բարելաւելու համար արտադրու – թիւնը ։

Շրջանային եւ տեղական շատ մը թեր– թեր իրերը կը ներկայացնեն լաւատես

արահին մէջ դինք հետաքրքրող հարցերու մասին որոճալ ։

Այդպէս ալ պիտի ըլլայ կը հաւատանք այս հաստատութիւնը, որ ունի տակաւին յարմարութիւններ դառնալու ցերեկեայ տիպար վարժարան եւ եթէ պահանջ ըղ– գացուի , բախտաւոր օր մըն ալ , փոք – րիկ յաւելումով մը, Հարաւի ափերուն հայութեան նոր ճեմարանը ։

Երա՞ղ այս վերջինն ալ ։

Թող այդպէս ըլլայ ։

Մինչ այդ կը շնորհաւորենք Մոնթէվի– տէոյի մեր ընկերներու զոհաբերող ոգին, որուն շնորհիւ դեղեցիկ ակումբէ վերջ տէր կը դառնան ահա չքեղ սրահի մը ։

Կը մաղթենք , որ իրենց նախաձեռնու– թեան լոյսը տարածուի ամբողջ գաղու – թին վրայ ու Վրամեան Ակումբը դառնայ չրջանի հայութեան դիմադրական ճիգե – րուն զուգահեռ վերելքի նոր ակութ մը ։

Պատիւ ձեզ, ընկերներ ։

ԱՐՄԵՆԻԱ.

կերպով ։Շատ կը խօսին դիւղերը ղրկուած մասնագէտներու մասին, սակայն ընդ – հանուր կերպով բան չեն ըսեր անոնց աշ– ժէքին եւ կարողութեան մասին, ազգու օժանդակութիւն մը բերելու համար կոլ – խոզներուն, մեքենական արօրներու կա – յաններուն եւ սովխոզներուն»։

Այս խնդիրներուն մէջ մեծ է դերը մա– մուլին, սակայն բազմաթիւ թերթեր ի – րենց պարտականութիւնը չեն կատարեր։ Այս առթիւ կը յիշուի Մոսկուայի Լիտե– րատուրնայա Կազետան » , օրկանը խորհրդային գրողներու, որ կը թերանայ իր պարտականութեան մէջ ։

Իսկ անոնք կը դանգատին թէ հոգա – տարձական նախարարը «կը ատորակնա – հատէ մամուլին դերը եւ չի դնահատեր այս հրատարակութեանց խմբագիրները»։

Խրուչչեւի քննադատութեանց ուժ կու տան «Փրաւտա» եւ ««Իզվեստիա»ն բազ – մաթիւ յօդուածներով, որոնք կ'ընդունին թէ մասնագէտներու դէպի հոգը վերա – դարձը չատ դանդաղօրէն յառաջ կ'եր – թայ։ Երկրագործութեան բազմաթիւ մասնագէտներ մատած են ճարտարարուես– ական կամ դրասենեակներու մէջ, որովհե – տեւ հոն աւելի կը չահին եւ հիմա շատ դժուար է այլեւս դանոնք երթոնց տեղէն խախտել, թէեւ երկրագործական մաս – նագէտներու աչխատավարձը աւելցու – ցած են։ Ասկէ զատ, անոնք որ կ'ուզեն վերադառնալ գիւղ , կը փափաքին «յա– ռաջապահ» կոլխոզներու մէջ պաշտօնի կոչուիլ, փոխանակ ղրկուելու «յետա – մնաց» կոլխոզները, որոնք աւելի շատ դեկավարներու պէտք ունին, աւելցնելու համար արտադրութիւնը ։

Սովխոզներու վիճակն ալ (4700 հատ կան ամբողջ Ի. Միութեան մէջ) մտահո– գութիւն կը պատճառէ, ինչպէս կը խոս– տովանի նոր նախարարը, Ալեքսիս Կոզ – լովը։ «Փրաւտա»յի նոյեմբեր 17ի թիւին մէջ բացատրելով պատճառները ան ցաւ կը յայտնէ որ կուսակցութեան որոշում – ները չեն գործադրուած որոշուած ժա – մանակամիջոցին։ Կը յիշեցնէ թէ Սով – խոզներուն հրահանգուած է 1954ին Պե – տութեան յանձնել 645 հազար թոն միս, մօտ երկուքուկէս միլիոն թոն կաթ, 38 հազար թոն բուրդ եւ թէ կովու մը տա – րեկան արտադրութիւնը պէտք է հասնի 2730 քիլոյի։ Արդեօք պիտի կրնա՞ն,հարց կուտայ նախարարը ։

«Կուսակցութեան լիակատար նիստէն ի վեր հոկտեմբերին, չատ մը Սովխոզներու մէջ գործը յառաջ չէ գացած։ Ոչ մէկ բան կ'արգելացնէ կենդանաբուծութեան յա – ռաջադիմը։ Նմանապէս կաթինը ։ Բազմա– թիւ սովխոզներու մէջ կենդանիներըպէտք եղած խնամքը չեն ստանար։ Եւ կ'աւելցնէ թէ Սովխոզները տակաւին չեն գործած տիպար ընկերվարական տնտեսութիւն – ներ։ Անոնց չատերուն մէջ երկրագործա– կան մշակումները եւ կենդանիներու ար– դիւնաբերութիւնը չատ ցած մակարդակի վրայ կը գտնուին։

Մարդիկ եկել էին վերջին յարդանքը մա– տուցանելու այն մարդուն, որին վաստա – հել էին իրենց բախտը կեանքի ամենա – ծանր օրերին։ Ես դիտէի, թէ ի՞նչ էր ե– ղել Արամը երեւանի համար, բայց եւ այնպէս , երբ դագաղը դուրս բերինք բնակարանից , այն, ինչ որ տեսայ դուր– սը՝ մի վայրկեան սթափեցրեց մեծ կո – րուստի ազդեցութիւնը ու զարմանք պատճառեց։ Աչքի որ կողմը ուղղում է – իր՝ ծով բազմութիւն։

Փողոց, տանիք, լուսամուտ, պատչ – ղամ՝ ամէն տեղ բռնուած էր մեծ տա – րածութեան վրայ։ Ամբողջ քաղաքը, մեծ ու փոքր, դուրս էլ եկել փողոց։ Պողոս – Պետրոս եկեղեցւոյ սկսած մինչեւ հան – դստարան դիակառքը մնաց դառարկ։ Դագաղը տանում էին ձեռքերի վրայ ։

Դաշնակցութեան Տան առջեւ դամբա – նականներ խօսուեցին։ Հոյակապ էր եւ անմոռանալի մանաւանդ Նիկոլ Աղբալ – եանի խօսքը։

Հանդստարանում խօսեցին Ց. Քալչ – նունին, Ա. Գիւլխանդանեանը եւ ուրիչ– ներ ։

Այդ օրը Հայաստանի մայրաքաղաքը համակուած էր ընդհանուր սուգով ... ։

Ա. ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք ԵԻ ՏԱՐԱԾԵՑԷ՛Ք «ՑԱՌԱԶ»Ը

ՅԱՂԹԱՆԱԿ ԱՐՎԵՍՏԻ

ԱՐՎԵՍՏԻ ՀԱՅԿԱԶՆՅԱՆ

Ան սովետահայ ՀԱՅԿԱԶՆՅԱՆ ՀԱՅՐԸ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅՐԱՍԻՐՈՒԹԵԱՄԲ ՀԱՅՐԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅՐԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅՐԱՍՏԱՆԻ

Այս անակնկալին վրայ նիստը փակուեցաւ անմիջապէս : Երէկ անհամբեր կը սպասէին միւռնեռու պատասխանին : Բոլոր տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ ամէնքն ալ դժգոհ մնացած են Մոլոթովի ընթացքէն, որ պիտի ծառայէ վիճաբանները երկարաձգելու եւ ճապաղեցնելու : Իրազեկներ դիտել կուտան թէ Մոլոթով կ'ուզէ նոր խոչընդոտներ ստեղծել, ձգձգելու համար դերմանական եւ աւստրիական խնդիրներուն կարգադրութիւնը : Ամէնքն ալ զարմացան որ Մոլոթով Զինաստանի մասին խօսած ատեն երբեք չանդրադարձաւ Հնդկաչինի պատերազմին : Վիճաբանութեանց ընթացքին Պ. Տըլլըս վերլուծելով Ազգաժողովին դաշինքը, բացատրեց թէ Հինգերու խորհրդաժողովը, այնպէս ինչպէս կ'ըմբռնէ Մոլոթով, պարզապէս կրկնութիւնը պիտի ըլայ Ազգաժողովին : «Հինգերու ժողովը չի կրնար առժամեայ հանդամանք ունենալ : Պ. Մոլոթովի առաջարկած պարտականութեամբ այդ ժողովը անպատճառ մնայուն կազմակերպութիւն մը պիտի դառնայ, յանձնախումբերու եւ մասնագէտներու լայն ցանցով մը : Իրականին մէջ Ազգաժողովին տեղը պիտի բռնէ : Պ. Մոլոթով մեզի կը ցուցադրէ անհեթեթը ընդունելի դարձնելու տաղանդը : Բայց մենք այսպէս եկած չենք դուարճանալու համար : Մենք եկած ենք լուրջ աշխատանք մը կատարելու : Կը կարծեմ թէ առաջին չրջանը բոլորեցինք միաքերու փոխանակութեամբ եւ այժմ պէտք է խորհրդակցինք օրակարգի միւս երկու խնդիրներուն՝ Գերմանիոյ եւ Ա. Լատրիոյ մասին » :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆԳԱՐԱՁԸ կը հետաքրքրեն թէ կառավարութիւնը որոշեց լուծել «Մլլէթ» կուսակցութիւնը, որ երկրորդ մեծ ընդդիմադիր հոսանքն էր Հալէնի վերջ : Այս որոշումը տրուեցաւ դատավարութենէն վերջ, ան պատճառաբանութեամբ թէ կուսակցութիւնը զաղտնի կը պահէր իր բուն նպատակը եւ կը շահագործէր ժողովուրդին կրօնական զգացումները : Կեդր. վարչութեան անդամները մէկ օր բանտարկութեան դատապարտուեցան :

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ կուսակցութեան վարիչ մարմինը հրահանգ մը ուղղեց կուսակցութեան անդամներուն, որպէսզի չմասնակցին համայնավարներու պայքարին՝ ընդդէմ եւրոպական բանակի ծրագրին, Ալճանեան դաշինքին եւն. :

ՋԱՂԱՑՊԱՆՆԵՐՈՒՆ գոհացում պիտի տրուի երեք միլիառ ֆրանքի նպաստ մը արամադրելով : Հայկին գինը անփոփոխ պիտի մնայ, եւ այդ գումարը տուրքերով պիտի ճարուի :

ՕԴԸ ՄԵՂՄԱՑԱՒ Փարիզի մէջ : Առջի օր ձիւն եկաւ, իսկ երէկ անձրեւոտ էր : Ջմեռը նոյն սաստկութեամբ կը չարունակուի մինչեւ գալուստ եւ ամբողջ Եւրոպայի մէջ :

ԻՍՐԱՑԻԼ բողոքագիր մը ուղղեց Ազգաժողովին, Իրաքի դէմ, դանդաղելով թէ վար դրուած են երկու կիներ եւ այլ մը : Երբ թեհրան կ'երթային : Բողոքագիրը մըն ալ եգիպտոսի դէմ ուղղեց, ըսելով թէ փակած է Սուէզի ջրանցքը՝ իսրայէլի նաւերուն առջեւ :

ՍՊԱՆՆԵՑ ԵՒ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ ԵՂԱՒ

Ինչպէս գրած էինք երէկ, հայ կօշկակար մը Յակոբ Գասպարեան, սպաննած է իր 25 տարեկան աղջիկը, Մոնփէլիէի մէջ : «Փրանս – Սուար» հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ այս մասին. —

Օր. Գասպարեան իր հօրը արհեստանոցը երթալով, կէս լիտր ձէթ եւ չորս գաւաթ ուզած էր : Իր մօրը մահէն ի վեր, որ տեղի ունեցած է երեք ամիս առաջ, աղջիկը հեռացած էր ընտանեկան յարկէն, որովհետեւ բուռն վէճեր տեղի կ'ունենային ժառանգական իրաւունքներու մասին : Ոստիկանութիւնը քանի մը անգամ միջամտած էր այս կռիւներուն : Պ. Գասպարեան մերժեց տալ աղջկանուզածը եւ բուռն կռիւ մը ծագեցաւ : Կօշկակարը յանկարծ կատղելով Թրքական դաշոյն մը առաւ որուն եռանկիւն շեղբը 16 սանթիմեթրէն պակաս չէր, եւ վեց անգամ խրեց աղջկան ձախ սրինգին, յետոյ դէնքը բերանը կոխեց, կոկորդը կտրելով :

Կրտսեր աղջիկը, որ 18 տարեկան է, տեսնելով որ քոյրը չէ վերադարձած, կ'երթայ խոհանոցին մէջ կը գտնէ անոր անշունչ մարմինը, յետոյ հօրը դիակը : Մարդուն ձախ ձեռքը տակաւին բռնած էր դաշոյնին կոթը :

« ՀԱՅԱՍՏԱՆ »

ԱՄՍԱԹԵՐԹԻ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՓԵՏՐ. 13ԻՆ, ԺԱՄԸ 21ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՑՍ

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՅԵՐԵԿՈՑԹ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սե – րունդի Փարիզի Ահարոնեան խումբի կողմէ, այս կիրակի ժամը 15էն մինչեւ 23, Ազգ. Տան մէջ :

Հաճելի ու երիտասարդական մթնոլորտ : Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր Նոր Սերունդականները, ինչպէս նաեւ մեր բարեկամները : Ձոխ պիւֆէ :

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ ԱՆԳԱՐԱՑԻ ԲԱՐԵՆՊԱՏԱԿ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

պարահանդէսը, 6 Փետրուար, չաբաթ երեկոյ ժամը 10էն մինչեւ լոյս : Լէ Վամվինկ սրահին մէջ, Լէ Ֆաթալան :

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը

ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 21ԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 21ԻՆ :

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ա. — Երկուշաբթի մէկ փետրուար երեկոյեան ճիշդ ժամը 9ին, Քաֆէ Նօայլի սրահին մէջ :

Հայերէն կը խօսի՝ Պ. Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ Նիւթ՝ «Ինչ է գերիրապաշտութիւնը»

PREUVES

Revue Mensuelle Littéraire et Politique

Լոյս տեսաւ 1954 Փետրուարի թիւը ճոխ եւ այլազան բովանդակութեամբ :

Գլխաւոր յօդուածները. — Պատմութեան ոստիկանական ըմբռնումը. — Հիթլէր իր կենսագիրներուն առջեւ. — Ճափոնի ապագան, — Գերմանեւսովիետական դաշինքը (Բ.). — Գրական, քաղաքական, տնտեսական, ընկերային եւն. քրոնիկներ :

Գինն 120 ֆրանք, արտասահման 150 ֆրանք : Նմոյշ մը կը դրկուի ձրի :

23, Rue de Pépinière, Paris (8e)

ԱՆՄԻԶԱՊԷՍ ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ

Ծախու տուն մը չորս սենեակ, խոհանոց, աշխատանոց, Սոյի գիծին վրայ, մեթրօ Պանեէոյի չատ մօտ :

Դիմել՝

Maison - Lazare, 13, Rue Thérèse
Paris (1e). Tél. RIC. 33-55

ՅԵՐԵԿՈՑԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Կ. ՀԱՋԻ Առնուվիլի մասնաճիւղին Թատերական ցերեկոյթ պարահանդէսը, կիրակի ցերեկ, 7 Փետրուար, ժամը 14·30էն մինչեւ 23, Սալ Կալման, Վիլիէ լը Պէլի կայարանին դիմաց :

Գրիգոր Վահան կը ներկայացնէ

ՕՐՀՆՈՒԱԾ ԱՐՀԵՍՏ

Հայ գեղչկական կեանքէ, կատակ. չորս արար, պարերով, երգերով եւ երաժշտութեամբ :

Գաղուած Մոլիէռի «Ակամայ բժիշկ»էն :

Կը մասնակցին դերասան Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆ եւ փարիզահայ դերասաններու ընտրուած կազմը :

Ներկայացումէն վերջ, ընտանեկան խնջոյք, պարահանդէս, հայկական ջերմ ու դուարթ մթնոլորտի մէջ :

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Փարիզի մասնաճիւղի տիկիններու կազմակերպած ասպետական երկրորդ մրցում – մրցանակաբաշխութիւնը, յատկացուած 11էն 18 տարեկան միօրեայ վարժարանի աշակերտներու, տեղի պիտի ունենայ Նուպարեան Մասենադարանի սրահներուն մէջ 8 ապրիլ հինգշաբթի ժամը 14·30ին :

Ա. մրցանակ 2000 ֆր., Բ. մրցանակ 1500 ֆր., Գ. մրցանակ 1000 ֆրանք :

Եկեղեցիի Կրթական Խորհուրդին հետ համաձայնաբար, նիւթը պիտի ըլայ 10 15 տող ֆրանսերէնէ հայերէն պարզ թարգմանութիւն մը գրաւոր :

Բոլոր միօրեայ դպրոցները անխտիր կը հրաւիրուին մասնակցիլ իրենց կարող աշակերտներով :

Արձանագրութեանց համար դրկել դպրոցին եւ ուսուցիչին անունը, աշակերտներուն անունը եւ տարիքը, ամէնէն ուշ մինչեւ 31 մարտ : (11 Աքսւար Ալպոնի) :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տէր եւ Տիկին Կիրակոս Կարապետեան եւ պարագաները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան մաղթանաւոր պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի Փարիզի Հայոց եկեղեցին, ՏԻԿԻՆ ԷԼՊԻԶ ԽԱՉԻԿԵԱՆի (Ծննդ. Սայլամեհեան, Կիրասոն), մահուան քառասունքին առթիւ :

Կը հրաւիրուին անոր յիշատակը յարգող ազգականները :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ. — Տիկին Եղիսաբէթ Պօղոսեան (Հալէպ), եւ Տիկին Մարի Միքայէլեան կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի առաւօտ Փարիզի Հայոց եկեղեցին ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԹԱՇՃԵԱՆի (Ուրֆա – ցի) մահուան քառասունքին առթիւ :

Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգող ազգականները :

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

*

ԻՍԻ. — Ֆ. Կ. Ազգ. Խաչի Իսիի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամուհիները, այս կիրակի ժամը 15–ին, Ալբմեան սրահին մէջ : Կարեւոր օրակարգ : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՎԻԼԻՆ. — Ֆ. Կ. Ազգ. Խաչի ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէն վերջ, ժամը 3ին, Համօ Օհանջանեան սրահը : Կարեւոր օրակարգ : Պատգամաւորի ընտրութիւն : Բոլոր ընկերուհիներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ :

ԿՐՃՆՈՊԼԸ. — Կազ. Խաչի ընդհ. ժողովը այս կիրակի ժամը 16ին : Կարեւոր օրակարգ : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՕՀԱՆ ՏՈՒՐԵԱՆԻ

Ձորրորդ եւ վերջին նուագահանդէսը կազմակերպուած՝

Ensemble Orchestral de Paris

Եւ նուիրուած՝

BEETHOVEN ի գործերուն

Այս չաբաթ ժամը 17·30ին Սալ Կավօ,
45, Rue de la Boëtie

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ. — «Վարդանանց» կը տօնուի Մարսէյլի մէջ, Հայ Արիներու եւ Արենոյշներու կողմէ՝ Փետրուար 28–ին, կիրակի կէսօրէ վերջ, Սալ Մազընոյի մէջ : Պիտի ներկայացուի « ԱՒԱՐԱՅՐԻ ԱՐԾԻՒԸ» :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ. — Իսի լէ Մալինոյի եկեղեցիի չինութեան յանձնախումբին նախաձեռնութեամբ Փետր. 26ի ուրբաթ իրիկուն ժամը 8·30ին կը բեմադրուի «Վարդանանց»ը, քաղաքապետարանի ընդարձակ սրահին մէջ :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ. — Կիրակի 25 Ապրիլ : Նուիրուած մեծ Հայուն ԱԻԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի յիշատակին : (Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սերունդի Փարիզի «Ահարոնեան» խումբի կողմէ) :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ. — Համախոբ. Միութեանս Մարսէյլի մասնաճիւղի տարեկան մեծ պարահանդէսը 27 Մարտին : Քլիւպի նորոգուած սրահին մէջ 51, rue Curiol :

ԴԵՂԱՐԱՆ

SILVESTRE

46, Rue de Trévise, Tél. PRO. 86-41

Ազգ. Տունէն դէպի Լաֆայէթի անկիւնը

Լաւագոյն ընդունելութիւն վերապահուած է Թաղիս հայ յաճախորդներու :

Կը խօսուի նաեւ հայերէն :

ԿԱՐԻ ԵՒ ՋԵՒԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

45 տարուան փորձառութիւն եւ լաւագոյն վկայականներով :

ACADEMIE DAYDOU

12, Rue Lafayette, Paris (9e)

Métro : Chaussée d'Antin

եւ Թղթակցութեամբ :

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

HOTEL GEORGE V-ի

ՇՐՋԵԼ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ, ԿԻՐԱԿԻ 31 ՅՈՒՆՈՒԱՐ ԺԱՄԸ 16էն 24

ATTRACTIONS

MAIK THOMAS, Basse chantante, émouvant interprête de chansons russes et de négro-spirituals.
Mlle GENIA GANIKA, dans des danses originales du folklore polonais.
HAN DJIGUI BOURNOUTIAN de Sheherazade
(Հայկական եւ կովկասեան պարերու մասնագէտ)

Հայկ. եւ կովկասեան պարեր Տիկին ՀԵՂԻՆԷ ԹՈՐՈՍԵԱՆի եւ Օր. Ա. ԳԱՎԶԵԱՆի պարախումբերուն կողմէ :

Ընտիր նուագախումբ : Խնդրումի տեղի չտալու համար կը խնդրուի այժմէն ապահովել սեղանները ու տոմսերը՝ Դիմելով Պ. Պ. Ա. ԱՁԻՄԵԱՆի՝ PRO. 03–19
ՆՈՒՊԱՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի TRU. 47-48
կամ Փարիզի եկեղեցւոյ դիւանին ELY. 67-03

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ԱՌՕՐԵԱՑ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՊԱՏՃԱՌ ՈՒՆԵՑԷՔ

ՊՈՍՖՈՐ

Հռչակաւոր ՀԷԼՎԱՆ եւ ԼՈՌՈՒՄԸ, բոլորհայ նպարավաճառներուն մօվ

Զանազան բոյրերով, նուշով եւ կաղինով պատրաստուած տեսակներ :

Բժիշկներու իսկ կարծիքով ԼՈՌՈՒՄՆ ու ՀԷԼՎԱՆ կը պարունակեն մեծագոյն չափով գոլ (ֆլորի) :

ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՑՄ ԱՆՆԵՐ
2, RUE LOUIS ASTOUIN, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Fondé en 1925 — R. C. Seine 376.286
Le Directeur : SCH. MISSAKIAN.
Rédaction et Administration: 32, Rue de Trévise, Paris-9e
Tél.: PRO. 86-60 — C.C.P. Paris 1678-63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ տարեկան 3000 ֆր., վեցամս. 1600
Արտասահման՝ տարեկան 3500 ֆր. — Հատը 12 ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ 31 ՅՈՒՆՈՒԱՐ
DIMANCHE 31 JANVIER 1954

30ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 7283 — 30e ANNEE — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 2694

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ԹՒԱԿԱՆՆԵՐ

•

Մեր ժամանակակից պատմութեան մէջ թուականներ կան որոնք պատեհութիւն կ'ընծայեն ոչ միայն ներշնչուելու, այլ եւ զարգանալու :

Ուրեմն, երբ ոգեկոչում կը կատարենք, պէտք չէ գոհանանք միայն յիշատակի մօն մը տարբերով :

Հանդիսութիւններ ունենանք թէ ոչ, անհրաժեշտ է այդ կարգի թուականները օգտագործել պաշար ամբարելու համար :

Այս պարտականութիւնը կ'իյնայ մաս – նաւորապէս անոնց վրայ որ կը զբաղին նոր սերունդին վերակերթմամբ :

Ամէնէն փառաւոր հանդէսին տպաւո – րութիւնն ալ քանի մը ժամ կը տեւէ :

Մանաւանդ երիտասարդութիւնը չուքի պէս կ'երեւայ այդ կարգի հանդի – սութեանց մէջ :

Անհրաժեշտ է ուրիշ միջոցներ խորհիլ, որպէսզի անոր սիրտն ու միտքը խլրտին :

Յիշատակի հանդիսին հետ, հարկ է դասախօսութիւն մըն ալ տարբել, խոր – ցնելու համար երիտասարդ ունկնդիրնե – րուն ազգային դիտակցութիւնը եւ գիտե – լիքները :

Բազմաթիւ տարեդարձներ հետզհետէ կը մոռցուին : Կամ կը ոչնչուին պատա – հաբար : Այս կամ այն դաղութին մէջ :

Օրինակ, մեր գաղութը չկրցաւ արժա – նավայել հանդէս մը տարբել Ս. Ջաւար – եանի մահուան քառասնամեակին առթիւ :

Յունուար 18ին Ռոստոմի մահուան 36ամեակին էր, իսկ երկու օր առաջ, յունուար 29ին, Արամի մահուան տարե – դարձը (նոյնպէս 36րդ) :

Եւ այսպէս ուրիշ բազմաթիւ տարե – դարձներ, որոնք արձանագրուած են օ – րացոյցին մէջ :

Ուրիշ ազգեր երբեք չեն մոռնար պատ – մական դէմքեր եւ դէպքեր : Մննդեան, մահուան կամ ապանութեան տարե – դարձներ :

Եթէ հանդէս ալ չտարբեն, որեւէ ձեւով կ'ոգեկոչեն : Գոնէ դերեզմանատուն կ'եր – թան խմբովին :

Մեր ընկերներն ալ ատեն – ատեն այ – ցելութիւնները կը տարբեն դէպի Փէռ Լա – շէզ, Թրէ, Շաւիլ եւ Մոնմորանսի , ոգե – կոչելու համար վաստակաւոր դէմքերու յիշատակը :

Հ. Ը. Դ. Նոր Սերունդի «Ահարոնեան» խումբը այժմէն կը ծանուցանէ թէ ապրիլ 23ին պիտի ոչնչէ Ահարոնեանի մահուան տարեդարձը :

Ամէն պարագայի մէջ, ինչ ձեւով ալ կատարուի այս նուիրական պարտականու – թիւնը, պէտք չէ մոռնան հիմնականը , — ոչ միայն յարգանք մատուցանել, այլ եւ պաշար ամբարել :

Միջոցներ չեն պակսիր ոչ Փարիզի, ոչ ալ ուրիշ որեւէ հայաշատ քաղաքի մէջ :

Եթէ դասախօս մըն ալ չգտնուի, իրենց տրամադրութեան տակ ունին դէզ մը գիրքեր : Կրնան մէկին ու մէկը առնել եւ որոշ հատուածներ կարդալ, համաձայն օրուան տարեդարձին :

Այդ առթիւ ասուլիս մըն ալ կ'ունենան իրենք իրենց մէջ : Եւ միտքին հետ լեզուն ալ կը բացուի : Կը վարժուին խօսիլ, բա – նաձեւել, տեսակէտ պաշտպանել :

Անշուշտ պիտի չսահմանափակուին մի – այն ազգային անդաստանին մէջ :

Երբ ուրիշներ Լենինը կ'ոգեկոչեն Փա – րիզի մէջ ամէն տարի, մեր ազգը ինչո՞ւ պիտի մոռնան Թոռլաքը եւ ուրիշ ականա – ւոր դէմքեր :

Փառքի օրեր ըլլան թէ սուգի, տարե – դարձներն ալ թանկագին պատեհութիւն – ներ են, ընդհանուր զարգացման համար :

Ամէնէն առաջ, երիտասարդները պէտք է տէր ըլլան յիշատակի տօներուն , տոնանշելով անոնց կազմակերպումը : Բովանդակութիւն դնելով անոնց մէջ, համաձայն օրուան պահանջներուն : Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՍԿՍԱՆ ՔՆՆԵԼ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

•

ԻՏԼԻՆ ԿԱՌԱՋԱՐԿԷ ԱՋԱՏ ԸՆՏՐՈՒ – ԹԻՒՆՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼ ԱՄԲՈՂՋ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

*

ՄՈԼՈԹՈՎԻ ԱՌԱՋԱՐԿԱԾ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ՔՆՆՈՒԻՒՆ ՑԵՏԱԳԱՑԻՆ

Ուրբաթ օր բաւական մեղմացած էր մթնոլորտը : Մէկուկէս ժամուան վիճա – բանութենէ մը ետք, Պ. Մոլոթով յան – կարծ մէկդի դրաւ իր առաջարկը Հինդե – բուժողովի եւ դինաթափութեան մասին եւ հաւանեցաւ որ նախ քննեն գերմանա – կան եւ աւստրիական խնդիրները : Պ. Տը – լըս դիտել տուաւ թէ անօգուտ է «դեգե – րել այնպիսի համաշխարհային խնդիրնե – րու շուրջ որոնք չեն կրնար լուծուիլ այ – սօր» : Պ. Մոլոթով պատասխանեց. — « Խորհրդային պատուիրակութիւնը յար – մար չի դատեր ետ առնել որեւէ խնդիր եւ պիտի ջանայ փութացնել ժողովին աշ – խատանքը» : Այս յայտարարութենէն ան – միջապէս վերջ հաւանեցաւ դինաթափու – թեան մասին առաջարկած բանաձեւը վե – րապահել կրճատեալ ժողովի մը, որ պի – տի գումարուի ապագային, քննելու հա – մար Հինգերու ժողովի մը կամ ասիական խորհրդակցութեան մը խնդիրը : Անցնե – լով գերմանական հարցին, Մոլոթով ա – ռաջարկեց ներկայացուցիչներ հրաւիրել արեւելեան եւ արեւմտեան Գերմանիոյ կառավարութիւններէն :

Արեւմտեան պետութիւնները Անգլիոյ արտաքին գործերու նախարարին յանձ – ներ էին գերմանական հարցը ներկայա – ցնելու պաչտօնը : Իսկ նկատի առած , Պ. Պիտօ բանաձեւ մը ներկայացուց , ա – ռաջարկելով սպառազինութեանց խնդիրը վերապահել Ազգաժողովի իրաւասու յանձնախումբին : Իր բանաձեւին համա – ձայն, եթէ այդ յանձնախումբը չօչափելի համաձայնութեանց յանգի , կարելի է ընդհ. խորհրդակցութիւն մը կազմակեր – պել, ինչպէս կը տրամադրէ ՄԱԿի 1952 յունուար 11ի ընդհ. ժողովին բանաձեւը : Այս առաջարկը ներկայացնելով Պ. Պիտօ չէզոքացուց Մոլոթովի բանաձեւը եւ դիւ – բացուց դինաթափութեան հարցին յառա – ջդումը :

Միւս կողմէ, արեւմտեան պետութիւն – ները բացատրեցին թէ չեն կրնար ներկայ խորհրդաժողովին հրաւիրել երկու դեր – ման կառավարութեանց ներկայացուցիչ – ները : Երեք նախարարները կարդով պատճառաբանեցին իրենց մերժումը.— « Անհրաժեշտ է որ Գերմանները մասնակ – ցին հաշտութեան դաշնագրին բանակցու – թեանց , բայց նախ պէտք է անոնց ներ – կայացուցիչներն ընտրել, վասն զի այսօր չկայ գերման կառավարութիւն մը որ կա – րենայ խօսիլ ամբողջ Գերմանիոյ անու – նով » : Այս կէտին վրայ յատկապէս ծան – րացաւ Պ. Տըլըս : Պ. Պիտօ եւս ձայ – նակցելով չեշտեց.— «Նախ անհրաժեշտ է միացնել Գերմանիան, որ պարտաւոր է ներկայանալ մէկ ձայնով» : Պ. Մոլոթով դարմացաւ որ կ'ուզեն Ասպարիացիները լսել բայց կը մերժեն լսել Գերմանները : Յետոյ յիշեց 1952ին Քոմինհակի մէջ կա – տարուած տեսակցութիւնները եւն. : Պ. Պիտօ պատասխանեց թէ Աւստրիոյ պա – րագան տարբեր է : Այդ երկիրը ունի կեդ – րոնական կառավարութիւն մը որ ճանչ – ցուած է Զորսերու կողմէ : «Անհրաժեշտ է նախ միացնել Գերմանիան» :

ԻՏԼՆԻ ԾՐԱԴԻՐԸ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԱՍԻՆ

Յետոյ խօսք առաւ Անգլիոյ արտաքին նախարարը եւ ծրագիր մը ներկայացուց , «ապահովելու համար Գերմանիոյ վերա –

(Շար. ը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

•

«ՓՇՐՈՒԱԾ ԲԱԺԱԿ »

Բանաստեղծութեանց սիրուն հատոր մը՝ Ամերիկայէն :

Ընտիր տպագրութեամբ եւ գեղակազմ : Հեղինակը՝ Լուբֆի Միհնաս :

Որքան կրցած եմ հետեւիլ, շատ չերե – ւար ամենօրեայ մամուլին մէջ : Տեսակ մը մենաւոր, ինչպէս իր տաղերն ալ կը մատ – նեն :

Տարիներ առաջ այս թերթին ալ կ'աշ – խատակցէր :

Կը թղթատեմ արագօրէն : Սարսուռներ հայրենիքի կարօտէն : Գետերէն եւ դաշ – տերէն : Ամառէն եւ ձմեռէն : Աղբիւրնե – րէն եւ այգիներէն :

Բայց նաեւ անսասան հաւատ վերա – ծնութեան .

Հո՛ղ իմ, սէր ես, անհունապէս ,
Քո արդանդէն հաց կը ծընի .
Սիլտաբս նորէն քեզ կը կապես
Արմատներով սուրբ ցորենի :
Զե՛ռք իմ, ցանէ՛ , մեր սերմն արդար ,
Եւ Քո՛ղ ցանեն դարէ ի դար .
Ոսկի՛ ցանէ նոր գոգնոցէս ,
Սուր ունիս Դու եւ կը հընձես :

Երգերը, տողերը իրարու կը յաջորդեն նոյն անձկութեամբ եւ պայծառութեամբ : Պահ մը, անցեալն է որ սիրտ կը բզկտէ.

— *Ես կը յիշեմ կարմիր սարին , մեր դիւղն հիմէն հըրկիզեցին ,*

Փախչողներու ճակատն զարկին , մահի – կաճեա թուր ու կացին .

Մոխիրն ինկաւ ու տաք բերնով արիւն խըմեց , պետ մը դինի ,

Հոն մարդոց հետ մորթեր էին , երինջն ու ցուլն ամէն տունի .

Բայց, կուգան, կուգա՛ն լաւագոյն օ – րեր .

— *Շատեր դեռ կան , չուտով կուգան , Անդրանիկի սուրբ հարուածով ,*

Ե՛ւ Մուրատի , որ չանթի պէս կըտրեց անցաւ ցամաք ու ծով .

Անոնք կուգան եւ սա փողոցն ու լոյսը մեր , դիւցազնական ,

Դեռ կ'ներկարեն մինչեւ կարին , մինչեւ Տարօն , Վասպուրական :

Այս հարեւանցի ակնարկը չի կրնար ներկայացնել գրքին արժէքը : Գրադատի մը կ'իյնայ այդ պարտականութիւնը :

Դիտողութիւն մը, միջանկեալ :

Լուբֆի Միհնաս ալ երեւի ազդուած է այն թերխօշ տեսութենէն որ աւելորդ կը սեպէ անձայն «Ը»ն :

Ձեմ ուզեր վիճաբանութեան բռնուիլ , բայց ոչ թէ ճորութիւն, այլ մաշած , հակագիտական հնութիւն մըն է գրել ,— սիրտ, վրա, կը մեծնա, ունենա, կուգա, չկա եւն. :

Այս վրիպումները ոչ թէ կը ճորոգեն , այլ կ'այլանդակեն լեզուն : Վ.Ա.Հ.

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

•

ՊԱՇԱՐՄԱՆ ՎԻՃԱԿԸ Կ'ԸՆԴԱՐՁԱԿՈՒԻ

Ինչպէս գրած էինք երէկ, պաշարման վիճակ յայտարարուած է Սուրիոյ կարգ մը մասերուն մէջ, իբրեւ հետեւանք 12 երեւելիներու ձերբակալութեան եւ Տիւ – ղինեռու ըմբոստութեան :

Վերջին լուրերու համաձայն, զօր. Շի – շաքլի ուրբաթ օր հրամայած է պաշար – ման վիճակը տարածել ամբողջ երկրին մէջ եւ օդնական զօրք ղրկել ճէպէլը Տրուզ, Յորդանանի սահմանապլուխին վրայ, խորտակելու համար ըմբոստու – թիւնը : Կառավարութիւնը յաջողած է զա – պել ցոյցերը Դամասկոսի, Հալէպի, Հոմ – սի եւ Համայի մէջ : Զինուորական իշխա – նութիւնը կը յայտարարէ թէ կացութեան տէրն են ամբողջ երկրին մէջ : Դամաս – կոսի անթելը կը ծանուցանէ թէ զօր. Շի – շաքլի զինուորական կառավարիչ հռչա – կած է ինքզինքը ամբողջ երկրին համար եւ վտխ – կառավարիչներ նշանակած է զաւառներու մէջ : Բոլորն ալ ուղղակի պատասխանատու պիտի ըլլան իրեն : Զին – եալ զօրամասեր կը ղրկուին Դամասկոսի փողոցներուն մէջ, հակառակ ցուցարարներու եւ անձրեւին : Հրամայուած է բռնութեամբ ցրուել եթէ աւելի քան հինգ հոգի համախմբուած ըլլան : Կառավարու – թիւնը միեւնոյն ատեն զօրացուցած է Յորդանանի սահմանապլուխը, որպէսզի դրամ եւ զէնք չփոխադրուի, օդնելու հա – մար Սուլթան Էլ Աթրաշի որ 1925ին ապս – տամբութիւն մը սարքած էր Ֆրանսացի – ներուն դէմ : (Այս գեղապետը տնային բանտարկութեան դատապարտուած էր Դ. օր) :

Հեռագիրը կ'ըսէ թէ հաղորդակցու – թիւնները խզուած են Դամասկոսի եւ ճէպէլը Տրուզի միջեւ : Օդնական զօրք ղրկուեցաւ այդ լեռնային շրջանը, ուր ե – րեք ոստիկաններ սպաննուած էին, երբ կը փորձէին տնային բանտարկութեան ենթարկել էլ Աթրաշը, Քրայա գիւղին մէջ :

Իրադեկները կը կարծեն թէ ըմբոստու – թիւնը ձախողման դատապարտուած է ա – ռանց արտաքին օդնութեան, վասն զի բանակը զօր. Շիշաքլիի կռնակն է : Նա – խագահը ամբողջ օրը կ'անցընէ Օսման – եան տիրապետութեան շրջանէն մնացած եւայրակ հին չէնքի մը մէջ որ սպայա – կոյտին կեդրոնատեղին է մայրաքաղաքի նոր թաղամասին մէջ : Հեռագիրը կ'ըսէ թէ դաւադիրները պիտի դատուին անմի – ջապէս : Դամասկոսի համալսարանին դասախօսներէն առ նուազն երեքը ձեր – բակալուած են, այն ամբաստանութեամբ թէ դասադուլի մղած էին ուսանողները : Սուլթան էլ Աթրաշի դէմ ձերբակալման հրաման արձակուած էր այն մեղադրան – քով թէ դաւեր կը սարքէ լուծուած կու – սակցութեանց վարիչներուն հետ : Այդ առթիւ ընդհ. դործադուլ մը սարքուած էր Հալէպի եւ Համայի մէջ :

× Զօր. Շիշաքլի, որ իշխանութեան գը – լուխ անցած էր 1951ին, կոչ մը ուղղեց Սուրիոյ ժողովուրդին, ըսելով թէ զօրքը յարձակում կրած էր ընդդիմադիր կու – սակցութեանց համակիրներուն կողմէ եւ թէ բանակը հարկադրուեցաւ միջոցներ ձեռք առնել կարգ մը շրջաններու մէջ : Այս առթիւ յայտարարեց.— «երէկ ձեր – բակալուած 12 ընդդիմադիր վարիչները բացէ ի բաց ապստամբութեան եւ ան – կարգութեան կը հրաւիրէին ժողովուրդը : Ես միշտ կոչեր ուղղած եմ ազգին բոլոր տարրերուն որպէսզի մոռնան իրենց կու – սակցական վէճերը եւ միասնաբար աշ – խատին մեր երկրին սպառնացող միակ հասարակաց վտանգին՝ Սիոնականներու տենչերուն եւ աշխարհակալներու դաւե – րուն դէմ : Այդ վարիչները ոչ միայն մերժեցին իմ կոչերս, այլեւ օգտուելով մեր իշխանութեան ազատական սկզբունք – ներէն, նուիրուեցան քաղաքական ապօ – րէն գործունէութեան մը, յանուն լուծ – ուած կուսակցութեանց : Անոնք մերժեցին իրենց կուսակցութիւնները վերակազմել համաձայն նոր օրէնքին եւ չարունակեցին ժողովներ գումարել առանց արտօնու – թեան եւ թռուցիկներ ցրուել, ապստամ – բութիւն եւ բռնութիւն դրդելով բացէ ի բաց » :

× Առջի օր ըսուած կը չըլլէր թէ օդանա – ւեր կրակ տեղացած են ըմբոստ գիւղե – րուն վրայ, ճէպէլը Տրուզի մէջ :

Անգլիա եւ Մ. Նահանգները ուշադրու – թեամբ կը հետեւին անցուդարձին, որ կրնայ ազդել Միջին Արեւելքի կացու – թեան եւ Եգիպտոսի դիրքին վրայ :

.....

ՅՈՒՐՏԸ նորէն սասկացաւ Փարիզի մէջ, թէեւ առաւօտ ձիւն տեղացած էր առ – ջի օր : Անձրեւը եւ ձիւնը կը չարունակ – ուին գալառի մէջ : Մոսկուայի մէջ ջեր – մաչափը իջած է 22 աստիճան : Մակեդո – նիոյ մէջ արջեր երեւցած են :

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ ԻՆՉՊԷՍ ՈՐ Է

●

ՄՄԲ.— Ինչպէս գրած էիք, Շ. Նարդունի իր առաջին դասախօսութիւնը կատարեց Պէյրութի մէջ, Յունուար 17ին, արտակարգ խանդավառութիւն ստեղծելով: Այս առթիւ բանաստեղծ Մ. Իշխան ներկայացուցած էր դասախօսը հետեւեալ տեսութեամբ: (Դասախօսութիւնը՝ յաջորդով).—

Շ. Նարդունին բազմակողմանի եւ ինքնայատուկ դէմք մըն է: Գրագէտ — բանաստեղծ, հրապարակագիր, բանասէր, պրպտող միտք, բժիշկ եւ խմբագիր «Հայ Բոյժ»ին:

Անիկա ամէնէն առաջ արուեստագէտ հոգի մը ունի: Մեր յետ պատերազմեան գրականութեան ամէնէն վայլուն դէմքերէն եւ Փարիզի մտաւորական հոյլին յառաջապահներէն մէկը կը հանդիսանայ:

Հեղինակած է բազմաթիւ հատորներ, որոնցմէ գլխաւորներն են:—

« Մեղեդինե՛ր, Մեղեդինե՛ր » հէք-եաթներու եւ արձակ բանաստեղծութիւններու հատաքածոյ մըն է, հայկական առասիկ կեանքէն քաղուած եւ անկէ ներշնչուած:

« Երուսաղէ՛մ, Երուսաղէ՛մ » չահեկան վիպերգութիւն մըն է:

« Ծաղկամատեան եւ վարդամատեան » գոյզ հատորները, հէքեաթներու հատաքածոյ մըն է զարձեալ այս անգամ օտար պարահիններէ թարգմանաբար առնուած:

« կանաչ բաժակով » երկը, ուր ամփոփուած են իր գրական — քննադատական երկասիրութիւնները, ընդհանրապէս հայ մշակոյթի պատմութեան չուրջ:

« Զրվէժ », դատախօսութիւններ եւ ճառեր՝ նուիրուած հայ մշակոյթի զանազան արժէքներուն:

Գրական նկարագիրը.— Շ. Նարդունիի ներշնչումները կուգան իր հայրենի գիւղէն՝ Արմաշէն: Անիկա գիւղացին մըն է: Ամբողջ իր գրականութիւնը գրեթէ, որպէս առանցք ունի իր գիւղը, անոր հէքեաթները, աւանդութիւնները, առհասարակ կեանքն ու անոր քաղցրութիւնները: Անիկա հատուածական երկիւղածութեամբ կ'ողնկոչէ ամէն չիշատակ, յուշ ամէն փշրանք որ մնացեր է իր չիշողութեան մէջ գիւղական այդ առհասնուշ մթնոլորտէն: Գիւղը ինքը, հէքեաթ մը գարձած է իրեն համար այլեւս, երազ մըն է իր հոգիին մէջ եւ տեսիլք մը իր մտքին: Շ. Նարդունին իրապաշտ գրագէտ մը չէ, այլ խորհրդապաշտ: Անիկա այդ խորհրդապաշտութեան խառնած է նաեւ դպրայարաբութիւնը գրագիտարութիւն պիտի ըսէի, այն առումին որ գիւղը նեղկայ է իր մէջ՝ իր բոլոր քաղցրութիւններով: Անիկա կեանքը կը հրաչափոխէ իր արուեստով, զայն կը վերածէ խոռվիչ տեսիլքի մը: Կեանքը, իրական կեանքը երազի եւ երազը կեանքի վերածող գրագէտն է: Անիկա միշտ իր գիւղին մէջ ըլլալու խարկանքը ունի կարծես: Գիւղը կանչել, գիւղական առհասիկ կեանքը ողկոչել ու զայն ապրիլ ու ապրեցնել, կեանքին իմաստը փնտռել բանի է իրեն համար, բայց գիւղ մը որուն մէջ միաձուլուած է մարդը, բնութիւնը, կենդանիները, հայրենի տունը, եւ զայն լեցնող հոգիներուն գեղեցիկ ու սրտառուչ չիշատակը: Հոս պէտք է փնտռել անոր արուեստին ծանրութեան կեդրոնն ու հայեցի չահեկանութիւնը: Կեանքի նկարիչը չէ Նարդունի, այլ երազները կեանքի կոչող, կեանքի վերածող մը:

Տոհմիկ չունչ մը, ջերմութիւն մը, հաղորդականութիւն մը, ընտանութիւն մը կայ իր ճոխ ու գեղեցիկ լեզուին մէջ: Բոլորովին ինքնայատուկ ոճ մը ունի Նարդունի, առատ, գունավառ եւ տոք պատկերներով:

2. Հրապարակագիրը.— Արի եւ անկաշառ պայքարող մըն է Նարդունի, որ « Ցառաջ »ի էջերէն աւելի քան քառորդ դարէ ի վեր իր ձայնը լսելի կ'ընէ՝ հայ հոգին ու միտքը հետաքրքրող հարցերու չուրջ, հայ մշակոյթի եւ հանրային կեանքի բոլոր մարզերուն մէջ զբաղիլ: « Կռուազան »ի անուն ալ ունի, այն պատճառով որ իր համոզումները դիտէ պաշտպանել կորովով, երբեմն չափազանցուած կրքով, յախուռն եւ յանձնապաստան ոճով, բայց միշտ անչեղ:

Մեր գրողներու եւ մտաւորականներու խումբին մէջ բարոյական ուժ մըն է, ուսիկա պզտիկ արժանիք մը չէ: Ոչ ոք կրնայ ըսել թէ ան առած է քայլ մը, որպէսզի իր անձնական շահերը գոհացուին, այս բոլորը կը գահավիժէին յաջորդաբար, ուրեմն 1913էն մինչեւ 1916ի պատասխանատու օրերուն, վարանդեանը էր խմբագիրը « Հորիզոն »ի թերթին:

Պէտք է մատնանշել մը նեղս մըտնելով թղթատել ու կարդալ, թերթին յիշեալ տարիներու հատաքածոները, գաղափար կազմելու համար Վարանդեանի լաւատես մարդու խառնուածքին մասին:

Անկախ Հայաստանի Հանրապետութիւն: փառքի եւ հպարտութեան օրեր: Մէկիկ մէկիկ կը բացուին հայկական դեսպանատուններ Թիֆլիս, Պոլիս, Ա-թէնքէն մինչեւ հեռաւոր Ուշինկթընի մէջ: Հոսմի մեր ներկայացուցիչն էր Միք. Վարանդեանը, որ կը վարէ իր պաշտօնը մինչեւ 1921ի վերջերը: Ցեղափոխական հին օրերու նման, հոս եւս կը յայդողի հայացնել խաղալիան պետութեան բարձր շրջանակները:

Մանրամասնութիւններու մէջ չենք մտներ, բայց այդ երկրին խորհրդարան — նէն արտասանուած հայանպաստ արտայայտութեանց մէջ որոշ դեր ունեցած է Վարանդեան:

Հ. Ց. Դ. Ընդհ. ժողովները, պետականակամ ունեցող ժողովուրդներու նըման, տեսակ մը խորհրդարաններ են, ուր հայկ. կեանքը իր բոլոր ներքին մանրամասնութեամբ, կ'ենթարկուին քննութեան: Վարանդեան մասնակցած էր այդ բոլոր ընդհ. ժողովներուն: Մեծանոյն առեն, նախ քան Արշակ Զամալեան, ինքն էր Դաշնակցութեան ներկայացուցիչը Երկրորդ Միջազգայինի Ընկերվարական:

Մեր տօնական օրերուն, երբ խօսք կ'առնեն օտար հիւրեր, անպայման կը յիշատակեն երբեմնի « Փրօ-Արմենիա»ն, որուն խմբագիրներն էին եղած, Փիէռ Քիյառն ու Լոնկկէն: Այդ հանդիսին խմբագրիներէն մին ալ Վարանդեանն էր, եւ կարեւոր աղբիւրը հայկական նիւթ մատակարարելու տեսակէտէն:

Վարանդեան եւրոպական խմբատով ամբողջական մտաւորականի տիպարն էր մեր մէջ: Լաւ գիտէր քանի մը օտար լեզուներ, Ֆրանսերէն, գերմաներէն, իտալերէն, ռուսերէն եւ անգլերէն: Իսկ մեռած լեզուներէն՝ լատիներէն եւ մեր դասականը:

Երբեմն զարմանք կ'առթէը մեզի, երբ Զամալեանի նման, ամբողջ էջեր պոռթկրած տող մը որ իր խորունկ համոզումը եղած չըլլայ, իր խղճմտանքին ձայնը չըլլայ:

Նարդունի ինք ըսած է տեղ մը.

— « Ամէն անգամ որ դպչին հայութեանս, բացած առիւծը կ'արթննայ մէջս: Եթէ լռեմ՝ հրաժարած պէտք է ըլլամ իմ բուն կոչումէս, հայ գրագէտի կոչումէս »:

Իսկ ի՞նչ է այդ կոչումը: Հայ գրագէտին կոչումը, ըստ իրեն, ոչ միայն գեղարուեստական երկեր արտադրելն է, իր փղոսկրէ աշտարակին մէջ քաշուած, այլ նաեւ իր տաղանդին ուժով եւ իր արեան ամբողջ հրայրքով պաշտպանել հայ հոգին եւ հայ արժէքները: Ըլլալ բանաստեղծ ու նոյն առեն քաղաքացի:

Այս առթիւ չահեկան է Զաւհասս Որբերու Միութեան համար իր ցուցաբերած նուիրումն ու օգտաշատ աշխատանքները, որոնք ապագայ կրնան ծառայել հայ գրագիտի կոչման իր ըմբռնումին:

3. Ուսումնասիրողը.— Նարդունի անխոնջ աշխատող ու պրպտող միտք մըն է, իր աչքերուն լոյսը վառնդելու գնով: Այդ յամառ ու բազմակողմանի պրպտումներուն չնորհիւ անիկա ձեռք բերած է լայն հմտութիւն ու մտաւոր պաշար:

Ուսումնասիրութեան իր դաշտը քիչ մը չատ տարածուն է,— գրական, պատմական, լեզուաբանական, բնախօսական: Նիւթերուն իր մօտեցումը՝ գրեթէ միշտ բժշկա — հոգեբանական է: Բժիշկը կը միջամտէ գրագէտի գործերուն, գրագէտը՝ բժիշկին: Նոյնն է, նուազագոյն չափով անչուչտ, «ուսումնասիրողին եւ բժիշկին պարագային»: Այսուհանդերձ իր բոլոր ուսումնասիրութիւնները դուցէ վիճելի բայց հետաքրքրական են եւ նոր: « Հայ Բոյժը », այս առթիւ, կենդանի օրինակ մըն է:

4. Հայրենասէրը.— Խորունկ ու վարակիչ հայրենասիրութիւն մը ունի Շ. Նարդունի, անկեղծ է եւ ամուր, որով հետեւ իր հատաքէն կը ծնի ան: Ան խոստովանած կը հաւատայ որ « մեծ է հայ ժողովուրդը եւ տաղանդաւոր », անմահ է հայ մշակոյթը եւ հրաշալի: Հպարտ է հայու արդար հպարտութեամբ եւ արժէքներով: Կիրք մը ըլլալու չափ զօրաւոր է Նարդունիի հայրենասիրութիւնը եւ իր ամբողջ գրականութեան խորքը կը հանդիսանայ:

Անիկա կը ճանչնայ հայ անցեալն ու ներկան: Խորապէս ծանօթ է հայ մշակոյթին, եւ հայ հոգիին: Ճանչնալը սիրել կը նչանակէ արդէն: Նարդունին այն մարդոցմէն չէ զոր Եւրոպայի լուսաբաձակները կը շլացնեն՝ հայրենի ճրագին լոյսը մոռցնել տալով:

Անիկա քալ գիտէ թէ ամէն մարդ իր ժողովուրդով է մեծ եւ անոր առաջ տանողն է որ կ'արժեւորէ:

Աչխարհական տարազով, բայց հոգեւոր միսրան մըն է հայ մշակոյթի տաճարին: Ոչ կին ունի, ոչ զաւակ: Իր աչխարհը գրքերու աչխարհն է, հետաքրքիրը՝ գրագարանը: Բժչկական վկայականն իսկ, խլուած հազար գրկանքներով եւ դառն ուսանողութեամբ, հայ մշակոյթին ի սպաս կը գործածէ: Ան մէկ անգամ միայն սիրահրած է եւ միշտ հաւատարիմ մնացած այդ սիրոյն, Նարդունի սիրահարած է հայ մշակոյթին:

5. Յանդուգն ծրագիրներու մարդը.— Անցեալ մը չէ Նարդունի, այլ ապագայ մը իր առեղծագործելիք երկերով: Քանի նըշհինդ տարուան իր ամբարածը՝ նախապատրաստութիւն կը նկատէ: Դժգոհ մը, եւ անկատարութենէն տառապող մըն է: Իր բուն գործը տակաւին նոր պիտի տայ: Անիկա ուժերու իր լիութեան հասած, բայց դեռ չէ պարպուած:

Վաթսունէ աւելի կարեւոր երկերու մատենագոյն մը ունի՝ գրական, ուսումնասիրական, փիլիսոփայական, եւ բժչկապետական բովանդակութեամբ: Մեծ եւ յախուռն ծրագիր մը իրապէս: Հինները կ'ըսէին .

« Երանի թէ երիտասարդութիւնը գիտնար եւ ծերութիւնը կարենար »:

Նարդունիի երիտասարդութիւնը գիտցաւ, մաղթենք որ իր ծերութիւնն ալ կարենայ:

Մ. ԻՇԽԱՆ

ՄԻՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

ԱՐՈՒԵՍՏԸ ՊԷ՞ՏՔ Է ՋԷՆՔ ՄԸ ԴԱՌՆԱՅ

★

Մոսկուայի «Լիտերատուռնայի կազմակի»ի Գ. Ն. Բազկորովի եւ Ալէն Պուքէի միջեւ բանավէճ մը ծագեցաւ վերջերս, հետեւեալ նիւթին չուրջ.— Արուեստը պէ՞տք է ղէնք մը ըլլայ: «Քոմսոմոլսկայա Պրաւտա»ի հրատարակէ պատասխանները հրաւիրելով բանաստեղծները, արուեստագէտները եւայլն արտայայտուիլ:

Գ. Տիւամել կը պատասխանէ թէ Բազկորով իրաւունք ունի: Անպատակ եւ ձրի գործերը արդիւնք են անկումին — Արեւմուտքի անկումին, որ բան դործ ըրած է աստուածացնել իր դերասանուհիները եւ կոփամարտները, եւ մօտ է վերջնական անկումի, հակառակ նիւթական ուժին — եւ կամ յետաչրջականներու խորամանկութեանց: Արուեստը զէնք մըն է:

Հիւսիսի երդիչները պատերազմիկներու հետ, կը փառաբանէին անոնց քաջութիւնները, կը պարծենային իրենց յաղթութիւնքով կամ կ'ողբային իրենց մեռելները, ամբողջ կուռ ընթացքին: Ամէն առեն ճարտարապետներ կը շինեն յաղթական կամարներ, բանաստեղծները երեկոյթներ կը յօրինեն պատմութեան բոլոր վէրոէօններու մեռելներու համար:

Իրաւախոհութեան կուսակիցներէն Պէռնար Սիդէի համաձայն արուեստը չի կրնար այսպէս կամ այնպէս ըլլալ: Ար-

---

կ'արտասանէ Կէօթէէն, Տանդէէն, Շիլլէրէն, Շէյքսփիրէն: Այլեւս չհասնինք եղիշէէն մինչեւ Ալիշան, Խրիմեան, Րաֆֆիի մասին, որոնց հանդէպ իր ունեցած պաշտամունքը կը կաթկթի արդէն իր երկասիրութեանց իւրաքանչիւր էջերէն:

1926էն մեր կողմ, իր կեանքէն դէրուաղներ յիշատակեցի արդէն:

Մեքսիկա Մարսէյլի մէջ 1934 Ապրիլ 26ին, Ահարոնեանի պատահած ճակատագրական անկումէն մէկ — երկու ամիս վերջ:

1934ի սկիզբը, հոս, սկսեալ Տիկին Ահարոնեանէն մինչեւ մեծատաղանդ գրագէտին անձնական բժիշկն ու պատասխանատու ընկերները, դէմ էին որ Ահարոնեան իջնէը Մարսէյլ: Հոնկէ հրաւէր ներով առաւելապէս հրահրողը Վարանդեանն էր: Առանց Ահարոնեանի մտերմութեանը մէջ թաւալ գալու, չէր կրնար ապրիլ: Հեռագիրները կը տեղային, թախանձագին հրաւէրներով:

Ահարոնեանին խորատակուիլը ծանր ճնշեց Վարանդեանին վրայ: Տեսակ մը խղճի խայթ հետապնդեց զինքը, մինչեւ մահ:

Իր փառաչուք յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ Մարսէյլի Պոմոն արուարձանին մէջ, Հայոց եկեղեցիէն հապի քսան տուն հեռու: Այդ պահուն անկողնին մէջ անչարժ պառկած էր Ահարոնեանը, որուն անդիտակից նայուածքը անպայման կառչած կը մնար ներս սողոսկած արեւի ճառագայթին, բանակատնեմբ վերատին մանկութեան աստճանին իջած գրագէտը:

Զանգակին տխուր ղօղանջները կը հասնէին մինչեւ իր սենեակին պատերուն: Բայց չէր գիտեր, չէր կրնար հասկնալ թէ այդ պահուն, Ֆրանսայի ամէն անկիւնէն հաւաքուած քանի հազարնոց բազմութիւն մը կը տանէր իր հոգեհատորը յանձնել ցուրտ հողին:

Ցաջորդ յօդուածով, երբ սկսիմ վարանդեանին գործը քակել, պիտի տեսնենք թէ, ատոնց մէջ քալող գաղափարական մասը ամբողջութեամբ փառաբանելի է մեր հերոսապաշտութեան:

Եթէ ճիշդ է, մեր բարի մամիկներուն կիրակնուտքերով աւանդուածը, թէ, մարդկային մարմինը հագիւ մտած դերեզման, հոգին կը բարձրանայ երկինք, այդ պարագային, հաւատացած եմ, թէ ամպերէն չատ վեր, Աստուծոյ գրան առջեւ, մեր բոլոր հերոսներն ու ֆետայիները հաւաքուած, Վարանդեանի մուտքին կը սպասէին: Տարբեր տեղ չկար իրեն համար:

Ցաջորդով Վարանդեանի գործերը՝ առիթ հատիկ:

ՀՐ. ԲԱԼՈՒԵԱՆ

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ ԻՆՉՊԷՍ ՈՐ Է

●

ՄՄԲ.— Ինչպէս գրած էիք, Շ. Նարդունի իր առաջին դասախօսութիւնը կատարեց Պէյրութի մէջ, Յունուար 17ին, արտակարգ խանդավառութիւն ստեղծելով: Այս առթիւ բանաստեղծ Մ. Իշխան ներկայացուցած էր դասախօսը հետեւեալ տեսութեամբ: (Դասախօսութիւնը՝ յաջորդով).—

Շ. Նարդունին բազմակողմանի եւ ինքնայատուկ դէմք մըն է: Գրագէտ — բանաստեղծ, հրապարակագիր, բանասէր, պրպտող միտք, բժիշկ եւ խմբագիր «Հայ Բոյժ»ին:

Անիկա ամէնէն առաջ արուեստագէտ հոգի մը ունի: Մեր յետ պատերազմեան գրականութեան ամէնէն վայլուն դէմքերէն եւ Փարիզի մտաւորական հոյլին յառաջապահներէն մէկը կը հանդիսանայ:

Հեղինակած է բազմաթիւ հատորներ, որոնցմէ գլխաւորներն են:—

« Մեղեդինե՛ր, Մեղեդինե՛ր » հէքեաթներու եւ արձակ բանաստեղծութիւններու հատաքածոյ մըն է, հայկական առասիկ կեանքէն քաղուած եւ անկէ ներշնչուած:

« Երուսաղէ՛մ, Երուսաղէ՛մ » չահեկան վիպերգութիւն մըն է:

« Ծաղկամատեան եւ վարդամատեան » գոյզ հատորները, հէքեաթներու հատաքածոյ մըն է զարձեալ այս անգամ օտար պարահիններէ թարգմանաբար առնուած:

« կանաչ բաժակով » երկը, ուր ամփոփուած են իր գրական — քննադատական երկասիրութիւնները, ընդհանրապէս հայ մշակոյթի պատմութեան չուրջ:

« Զրվէժ », դատախօսութիւններ եւ ճառեր՝ նուիրուած հայ մշակոյթի զանազան արժէքներուն:

Գրական նկարագիրը.— Շ. Նարդունիի ներշնչումները կուգան իր հայրենի գիւղէն՝ Արմաշէն: Անիկա գիւղացին մըն է: Ամբողջ իր գրականութիւնը գրեթէ, որպէս առանցք ունի իր գիւղը, անոր հէքեաթները, աւանդութիւնները, առհասարակ կեանքն ու անոր քաղցրութիւնները: Անիկա հատուածական երկիւղածութեամբ կ'ողնկոչէ ամէն չիշատակ, յուշ ամէն փշրանք որ մնացեր է իր չիշողութեան մէջ գիւղական այդ առհասնուշ մթնոլորտէն: Գիւղը ինքը, հէքեաթ մը գարձած է իրեն համար այլեւս, երազ մըն է իր հոգիին մէջ եւ տեսիլք մը իր մտքին: Շ. Նարդունին իրապաշտ գրագէտ մը չէ, այլ խորհրդապաշտ: Անիկա այդ խորհրդապաշտութեան խառնած է նաեւ դպրայարաբութիւնը գրագիտարութիւն պիտի ըսէի, այն առումին որ գիւղը նեղկայ է իր մէջ՝ իր բոլոր քաղցրութիւններով: Անիկա կեանքը կը հրաչափոխէ իր արուեստով, զայն կը վերածէ խոռվիչ տեսիլքի մը: Կեանքը, իրական կեանքը երազի եւ երազը կեանքի վերածող գրագէտն է: Անիկա միշտ իր գիւղին մէջ ըլլալու խարկանքը ունի կարծես: Գիւղը կանչել, գիւղական առհասիկ կեանքը ողկոչել ու զայն ապրիլ ու ապրեցնել, կեանքին իմաստը փնտռել բանի է իրեն համար, բայց գիւղ մը որուն մէջ միաձուլուած է մարդը, բնութիւնը, կենդանիները, հայրենի տունը, եւ զայն լեցնող հոգիներուն գեղեցիկ ու սրտառուչ չիշատակը: Հոս պէտք է փնտռել անոր արուեստին ծանրութեան կեդրոնն ու հայեցի չահեկանութիւնը: Կեանքի նկարիչը չէ Նարդունի, այլ երազները կեանքի կոչող, կեանքի վերածող մը:

Տոհմիկ չունչ մը, ջերմութիւն մը, հաղորդականութիւն մը, ընտանութիւն մը կայ իր ճոխ ու գեղեցիկ լեզուին մէջ: Բոլորովին ինքնայատուկ ոճ մը ունի Նարդունի, առատ, գունավառ եւ տոք պատկերներով:

2. Հրապարակագիրը.— Արի եւ անկաշառ պայքարող մըն է Նարդունի, որ « Ցառաջ »ի էջերէն աւելի քան քառորդ դարէ ի վեր իր ձայնը լսելի կ'ընէ՝ հայ հոգին ու միտքը հետաքրքրող հարցերու չուրջ, հայ մշակոյթի եւ հանրային կեանքի բոլոր մարզերուն մէջ զբաղիլ: « Կռուազան »ի անուն ալ ունի, այն պատճառով որ իր համոզումները դիտէ պաշտպանել կորովով, երբեմն չափազանցուած կրքով, յախուռն եւ յանձնապաստան ոճով, բայց միշտ անչեղ:

Մեր գրողներու եւ մտաւորականներու խումբին մէջ բարոյական ուժ մըն է, ուսիկա պզտիկ արժանիք մը չէ: Ոչ ոք կրնայ ըսել թէ ան առած է քայլ մը, որպէսզի իր անձնական շահերը գոհացուին, այս բոլորը կը գահավիժէին յաջորդաբար, ուրեմն 1913էն մինչեւ 1916ի պատասխանատու օրերուն, վարանդեանը էր խմբագիրը « Հորիզոն »ի թերթին:

Պէտք է մատնանշել մը նեղս մըտնելով թղթատել ու կարդալ, թերթին յիշեալ տարիներու հատաքածոները, գաղափար կազմելու համար Վարանդեանի լաւատես մարդու խառնուածքին մասին:

Անկախ Հայաստանի Հանրապետութիւն: փառքի եւ հպարտութեան օրեր: Մէկիկ մէկիկ կը բացուին հայկական դեսպանատուններ Թիֆլիս, Պոլիս, Ա-թէնքէն մինչեւ հեռաւոր Ուշինկթընի մէջ: Հոսմի մեր ներկայացուցիչն էր Միք. Վարանդեանը, որ կը վարէ իր պաշտօնը մինչեւ 1921ի վերջերը: Ցեղափոխական հին օրերու նման, հոս եւս կը յայդողի հայացնել խաղալիան պետութեան բարձր շրջանակները:

Մանրամասնութիւններու մէջ չենք մտներ, բայց այդ երկրին խորհրդարան — նէն արտասանուած հայանպաստ արտայայտութեանց մէջ որոշ դեր ունեցած է Վարանդեան:

Հ. Ց. Դ. Ընդհ. ժողովները, պետականակամ ունեցող ժողովուրդներու նըման, տեսակ մը խորհրդարաններ են, ուր հայկ. կեանքը իր բոլոր ներքին մանրամասնութեամբ, կ'ենթարկուին քննութեան: Վարանդեան մասնակցած էր այդ բոլոր ընդհ. ժողովներուն: Մեծանոյն առեն, նախ քան Արշակ Զամալեան, ինքն էր Դաշնակցութեան ներկայացուցիչը Երկրորդ Միջազգայինի Ընկերվարական:

Մեր տօնական օրերուն, երբ խօսք կ'առնեն օտար հիւրեր, անպայման կը յիշատակեն երբեմնի « Փրօ-Արմենիա»ն, որուն խմբագիրներն էին եղած, Փիէռ Քիյառն ու Լոնկկէն: Այդ հանդիսին խմբագրիներէն մին ալ Վարանդեանն էր, եւ կարեւոր աղբիւրը հայկական նիւթ մատակարարելու տեսակէտէն:

Վարանդեան եւրոպական խմբատով ամբողջական մտաւորականի տիպարն էր մեր մէջ: Լաւ գիտէր քանի մը օտար լեզուներ, Ֆրանսերէն, գերմաներէն, իտալերէն, ռուսերէն եւ անգլերէն: Իսկ մեռած լեզուներէն՝ լատիներէն եւ մեր դասականը:

Երբեմն զարմանք կ'առթէը մեզի, երբ Զամալեանի նման, ամբողջ էջեր պոռթկրած տող մը որ իր խորունկ համոզումը եղած չըլլայ, իր խղճմտանքին ձայնը չըլլայ:

Նարդունի ինք ըսած է տեղ մը.

— « Ամէն անգամ որ դպչին հայութեանս, բացած առիւծը կ'արթննայ մէջս: Եթէ լռեմ՝ հրաժարած պէտք է ըլլամ իմ բուն կոչումէս, հայ գրագէտի կոչումէս »:

Իսկ ի՞նչ է այդ կոչումը: Հայ գրագէտին կոչումը, ըստ իրեն, ոչ միայն գեղարուեստական երկեր արտադրելն է, իր փղոսկրէ աշտարակին մէջ քաշուած, այլ նաեւ իր տաղանդին ուժով եւ իր արեան ամբողջ հրայրքով պաշտպանել հայ հոգին եւ հայ արժէքները: Ըլլալ բանաստեղծ ու նոյն առեն քաղաքացի:

Այս առթիւ չահեկան է Զաւհասս Որբերու Միութեան համար իր ցուցաբերած նուիրումն ու օգտաշատ աշխատանքները, որոնք ապագայ կրնան ծառայել հայ գրագիտի կոչման իր ըմբռնումին:

3. Ուսումնասիրողը.— Նարդունի անխոնջ աշխատող ու պրպտող միտք մըն է, իր աչքերուն լոյսը վառնդելու գնով: Այդ յամառ ու բազմակողմանի պրպտումներուն չնորհիւ անիկա ձեռք բերած է լայն հմտութիւն ու մտաւոր պաշար:

Ուսումնասիրութեան իր դաշտը քիչ մը չատ տարածուն է,— գրական, պատմական, լեզուաբանական, բնախօսական: Նիւթերուն իր մօտեցումը՝ գրեթէ միշտ բժշկա — հոգեբանական է: Բժիշկը կը միջամտէ գրագէտի գործերուն, գրագէտը՝ բժիշկին: Նոյնն է, նուազագոյն չափով անչուչտ, «ուսումնասիրողին եւ բժիշկին պարագային»: Այսուհանդերձ իր բոլոր ուսումնասիրութիւնները դուցէ վիճելի բայց հետաքրքրական են եւ նոր: « Հայ Բոյժը », այս առթիւ, կենդանի օրինակ մըն է:

4. Հայրենասէրը.— Խորունկ ու վարակիչ հայրենասիրութիւն մը ունի Շ. Նարդունի, անկեղծ է եւ ամուր, որով հետեւ իր հատաքէն կը ծնի ան: Ան խոստովանած կը հաւատայ որ « մեծ է հայ ժողովուրդը եւ տաղանդաւոր », անմահ է հայ մշակոյթը եւ հրաշալի: Հպարտ է հայու արդար հպարտութեամբ եւ արժէքներով: Կիրք մը ըլլալու չափ զօրաւոր է Նարդունիի հայրենասիրութիւնը եւ իր ամբողջ գրականութեան խորքը կը հանդիսանայ:

Անիկա կը ճանչնայ հայ անցեալն ու ներկան: Խորապէս ծանօթ է հայ մշակոյթին, եւ հայ հոգիին: Ճանչնալը սիրել կը նչանակէ արդէն: Նարդունին այն մարդոցմէն չէ զոր Եւրոպայի լուսաբաձակները կը շլացնեն՝ հայրենի ճրագին լոյսը մոռցնել տալով:

Անիկա քալ գիտէ թէ ամէն մարդ իր ժողովուրդով է մեծ եւ անոր առաջ տանողն է որ կ'արժեւորէ:

Աչխարհական տարազով, բայց հոգեւոր միսրան մըն է հայ մշակոյթի տաճարին: Ոչ կին ունի, ոչ զաւակ: Իր աչխարհը գրքերու աչխարհն է, հետաքրքիրը՝ գրագարանը: Բժչկական վկայականն իսկ, խլուած հազար գրկանքներով եւ դառն ուսանողութեամբ, հայ մշակոյթին ի սպաս կը գործածէ: Ան մէկ անգամ միայն սիրահրած է եւ միշտ հաւատարիմ մնացած այդ սիրոյն, Նարդունի սիրահարած է հայ մշակոյթին:

5. Յանդուգն ծրագիրներու մարդը.— Անցեալ մը չէ Նարդունի, այլ ապագայ մը իր առեղծագործելիք երկերով: Քանի նըշհինդ տարուան իր ամբարածը՝ նախապատրաստութիւն կը նկատէ: Դժգոհ մը, եւ անկատարութենէն տառապող մըն է: Իր բուն գործը տակաւին նոր պիտի տայ: Անիկա ուժերու իր լիութեան հասած, բայց դեռ չէ պարպուած:

Վաթսունէ աւելի կարեւոր երկերու մատենագոյն մը ունի՝ գրական, ուսումնասիրական, փիլիսոփայական, եւ բժչկապետական բովանդակութեամբ: Մեծ եւ յախուռն ծրագիր մը իրապէս: Հինները կ'ըսէին .

« Երանի թէ երիտասարդութիւնը գիտնար եւ ծերութիւնը կարենար »:

Նարդունիի երիտասարդութիւնը գիտցաւ, մաղթենք որ իր ծերութիւնն ալ կարենայ:

Մ. ԻՇԽԱՆ

ՑԳԴՈՒՆ ԽՄ

Ընթերցողը ինքնին հասկանալի է համարում, որ ես ոչ մի կերպ չեմ կարող ինձ վերագրել այդ ամենը, ինչ որ պատմում է Ցգդունը։ Ես միայն գրի եմ առել նրա խոսքերը, ինչպես որ նա ինքն էր պատմում։ Ես ոչ մի բան չեմ ավելացրել, ոչ մի բան չեմ պակասեցրել։ Ես միայն ուզում եմ ասել, որ Ցգդունի պատմածների մեջ կան շատ բաներ, որոնք ես ինքս չեմ կարող հավատալ։ Ես չեմ հավատում, որ Ցգդունը կարող է ինքնին ստեղծել այդ ամենը։ Ես կարծում եմ, որ նա ինչ-որ բան լսել է ուրիշներից, ինչ-որ բան կարդացել է, ինչ-որ բան տեսել է իր աչքերով, և այդ բոլորը միացրել է իր երևակայության մեջ։ Ես կարծում եմ, որ նա ինքն էլ չի հավատում իր պատմածներին։ Ես կարծում եմ, որ նա ինքն էլ գիտի, որ իր պատմածներից շատերը ստեղծագործություններ են, որ նա ինքն է հորինել։ Ես կարծում եմ, որ նա ինքն էլ գիտի, որ իր պատմածներից շատերը ստեղծագործություններ են, որ նա ինքն է հորինել։

Ես կարծում եմ, որ նա ինքն էլ գիտի, որ իր պատմածներից շատերը ստեղծագործություններ են, որ նա ինքն է հորինել

մխայումը ազատութեամբ»: Այս ծրագիրը բոլորովին կը համապատասխանէ այն սկզբունքներուն որոնք միշտ պաշտպանուած են արեւմտեան պետութեանց կողմէ, — ամէն բանէ առաջ ազատ ընտրութիւններ:

Պ. Իդըն իր ճառին մէջ բացատրեց թէ « Գերմանիոյ խաղաղ վերամիացումը եւ հաշտութեան դաշնագրի մը կնքումը պիտի ամրապնդեն խաղաղութիւնը, մեղմացնելով յարաբերութեանց լարումը: Գերմանի ազգին ներկայ անբնական բաժանումը պահել՝ կը նշանակէ չարունակել եւրոպայի անկայուն եւ պատահական վիճակը: Այս կացութիւնը ապագայ ընդհարման եւ վերջնական աղէտի մը սերմերը կը պարունակէ բոլորիս համար: Այդ է գլխաւոր հարցը որ մեզ քով քովի բերած է այս սեղանին չուրջը: Հետեւաբար, այժմ կ'ուզեմ ձեզի ներկայացնել ծրագիրը մը՝ յանուն բրիտանական պատուիրակութեան: Գիտեմ թէ իմ պաշտօնակիցներս պիտի ուզեն ուշադրութեամբ քննել զայն: Կը կարծեմ թէ մեր ծրագիրը ըղձական քայլ մը կը կազմէ այս տխուր հարցին մէջ: Եթէ չինարար վիճաբանութիւն մը կատարենք, համաձայնութեան մը յանգելով սկզբունքներու մասին, այն ատեն մեր գործը արդիւնաւոր եղած պիտի ըլլայ» :

Անգլ. ծրագրին գլխաւոր կէտերն են.— 1. Ազատ ընտրութիւններ ամբողջ Գերմանիոյ մէջ.— 2. Ազգ. համադրումար մը՝ իբրեւ արդիւնք ընտրութեանց .— 3. Սահմանադրութեան մը յօրինումը եւ պատրաստութիւն հաշտութեան բանակցութեանց.— 4. Վաւերացում Սահմանադրութեան եւ կազմութիւն համադրման կառավարութեան մը որ պատասխանատու պիտի ըլլայ հաշտութեան դաշնագրին համար.— 5. Մասրագրութիւն եւ գործադրութիւն հաշտութեան դաշնագրի.— 6. Ազատ եւ գաղտնի ընտրութիւններ ամբողջ Գերմանիոյ մէջ, մէջն ըլլալով Պերլինը :

Ծրագիրը մանրամասնութիւններ կու տայ բոլոր կէտերու մասին:

Այս ճառէն վերջ, Մոլոթով նորէն պնդեց որ ներկայացուցիչներ հրաւիրուին արեւելեան եւ արեւմտեան Գերմանիային:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՓՈՍՊԱՆՆԵՐԸ կը սպառնան փակել իրենց խանութները, քանի որ հարիւր յաւելում պահանջելով իրենց չահերուն վրայ: Կառավարութիւնը չուզեր աւելցնել հացին գինը: Եթէ դոհացում տայ, ստիպուած է տարեկան 18 միլիառ ֆրանքի նպաստ մը տրամադրել: Նախարարական խորհուրդը երկարօրէն քննելով խնդիրը, որոշեց մերժել որեւէ յաւելում: Փոսպաններու սենեակքան ժողով մը պիտի դումարէ այսօր – վաղը, ճշդելու համար իր դիրքը: Ամէկ առաջ արտօնութիւն ուղած էր բանուորները խմբովին արձակելու, Փետր. 14ն սկսեալ, եթէ կառավարութիւնը նկատի չառնէր իրենց առաջարկը: Նոյն իսկ տրամադրութիւն յայտնած էր պետութեան յանձնելու փուռերը: Երմտական նախարարութիւնը դիտել կու տայ թէ կարելի չէ 4·50 ֆրանք աւելցնել հացին քիլօն, ոչ ալ նոր նպաստ մը յատկացնել :

ՍՈՎՈՐԱԿԱՆԷՆ ՎԱՌ աշխատավարձը աւելցնելու համար խորհրդակցութիւնները կը չարունակուին երմտական վարչապետին, երմտական նախարարին, գործատէրերու եւ սենեակքաններու միջեւ: Թերթերը կը գրեն թէ արդէն եղրակացութեան մը յանգած են եւ հաւանական է որ վերջնական որոշում մը տրուի չորեքշաբթի օր: Այն գործատէրերը որ յանձն կ'առնեն աւելցնել անբաւական աշխատավարձը կարգ մը հարկային դիւրութիւններ պիտի վայելեն :

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՅ նախագահ վերընտրուեցաւ, Թիթօ, միաձայնութեամբ: Այս առթիւ դիկտատորը ճառ մը խօսեցաւ որ կը բաղկանայ 70·000 բառերէ եւ կը պարզէ իր ամբողջ քաղաքականութիւնը: Թիթօ որոշած է պահել իր անկախութիւնը Խ. Միութեան հանդէպ եւ աւելի սերտ յարաբերութիւններ մշակել Արեւմուտքի հետ:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ հանրապետութեան նախագահը առջի օր ճառ մը խօսելով Մ. Նահանգներու խորհրդարանին առջեւ, նորէն չեշտեց թէ «անորոշ դիրքը պղտոռլի հեռեւանք պիտի ունենայ ազատ աշխարհին համար»: Ճառը թուրքերէն էր եւ անգլերէնի թարգմանուեցաւ մասնաւոր պաշտօնեայի մը կողմէ :

« ՀԱՅԱՍՏԱՆ »

ԱՄՍԱԹԵՐԹԻ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՓԵՏՐ· 13ԻՆ, ԺԱՄԸ 21ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՑՍ

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՅԵՐԵԿՈՑԹ

Կազմակերպուած Հ· Ց· Դ· Նոր Սե – րունդի Փարիզի Ա.Հարոնեան խումբի կողմէ, այս կիրակի ժամը 15էն մինչեւ 23, Ազգ· Տան մէջ:

Հաճելի ու երիտասարդական մթնո – լորտ: Սիրով կը հրաւիրուին բոլոր Նոր Սերունդականները, ինչպէս նաեւ մեր բարեկամները: Ճոխ պիւֆէ :

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ ՄԾԱԿՈՒԹ· ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ա.— Երկուշաբթի մէկ Փետրուար երեկոյեան ճիշդ ժամը 9ին, Քաֆէ Նօայլի սրահին մէջ:

Հայերէն կը խօսի՝ Պ· Կ· ՓՕԼԱՏԵԱՆ

Նիւթ՝ «Ինչ է դերիրապաշտութիւնը»

Բ.— Յաջորդ երկուշաբթի 8 Փետրուար, նոյն վայրին մէջ եւ նոյն ժամին՝

Ֆրանսերէն կը խօսի

Mr. L-G. GROS

Նմրագիրը՝ «Քահիէ տիւ Սիւտ»ի)

Նիւթ՝ « Գերիրապաշտներու պատգամը »

Այս երկու դասախօսութիւնները յաջողութիւն մը կը կազմեն եւ իրար կը լրացնեն :

SALLE D'IENA - 10 Av. d'Iéna, Paris

երկուշաբթի գիշեր, 22 փետր· ժամը 9ին

ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՀԱՆԻ

այս տարուան (երրորդ) ներկայացումը

ՕՐՀՆՈՒԱԾ ԱՐՀԵՍՏԸ

Քաղուած՝ Մոլիէռի «Ակամայ բժիշկ»էն եւ վերածուած բոլորովին հայ գեղջկական կեանքի :

Երգերով, երաժշտութեամբ եւ մասնակցութեամբ Ֆ·Կ·ԽԱԶԻ ՊԱՐԱԽՈՒՄԲԻ դեկավարութեամբ Օր· ԱԼԻՍ ԳԱՎԷԶԵԱՆԻ, ինչպէս նաեւ՝

Ա. ԳՄԲԷԹԵԱՆ

եւ Փարիզահայ սիրուած դերակատար – ներու :

Տոմսերու միակ կեդրոնատեղի՝

Գրատուն Հր· Բալուեան,

43, Rue Richer, PARIS (9e)

Tél.PRO.25-46

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԼՍԱՐԱՆ

Ցառաջիկայ հաւաքոյթը չորեքշաբթի երեկոյ, Քառէ սրճարանի վերնայարկը : Դասախօսն է Պ· Գորեան: Նիւթը՝ «Հայաստանի դիւղերու ընկերային կառուցումը»: Մուտքը ազատ է :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՆ

ՕՐ· ՇԱՒՒՒ ՊԼՆԿԵԱՆԻ

Երգապնակները.— Անգուր աղջիկ.— Աշուղ լինեմ :

Դուն անմեղ ես.— Քեզնից ինծի :

Դիմել՝ Օր· Պլնկեանի՝

14 Rիւ Ռօշամպօ Փարիզ (9) :

FOURRURES

ROGER YOPIAN

84, Boulevard de Stalingrad, 84

— **CHOISY-LE-ROI (Seine)** —

●

Վերջին նորաձեւութեամբ, չափի վրայ խնամուած աշխատանք եւ նորոգութիւն

★

Հաղորդ· միջոց.— Փորթ Շուալիէն առնել 183 թիւ Թրոլիպիւս եւ իջնել 3 Communes ou Docteur Roux

ՅԵՐԵԿՈՑԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ· Կ· ԽԱԶԻ Առնուվիլի մասնաճիւղին Թատերական յերեկոյթ պարահանդէսը, կիրակի յերեկ, 7 Փետրուար, ժամը 14·30էն մինչեւ 23, Սալ Կալման, Վիլիէ լը Պէլի կայարանին դիմաց :

Գրիգոր Վահան կը ներկայացնէ

ՕՐՀՆՈՒԱԾ ԱՐՀԵՍՏԸ

Հայ գեղջկական կեանքէ, կատակ· չորս արար, պարերով, երգերով եւ երաժշտութեամբ :

Քաղուած Մոլիէռի «Ակամայ բժիշկ»էն:

Կը մասնակցին դերասան Ա· ԳՄԲԷԹԵԱՆ եւ փարիզահայ դերասաններու ընտրուած կազմը :

Ներկայացումէն վերջ, ընտանեկան խնջոյք, պարահանդէս, հայկական ջերմ ու զուարթ մթնոլորտի մէջ :

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը

ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 21ԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 21ԻՆ :

« ՅԱՌԱՋ »Ի ՄՕՏ

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ԳԻՐՔԵՐԸ.— ՌՈՒԲԻՆԻ ՅՈՒՇԵՐԸ, 7 հատոր: Դին 6000 ֆրանք:

ՊԱՄՄԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ – ՆԵՐ (Ն· Ադոնց), դին 1000 ֆրանք :

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ՄՈՒՐՃԻ ԵՒ ԹՐՔԱԿԱՆ ՍԱԼԻ ՄԻՋԵՒ (Ս· Վրացեան), դին 500 ֆրանք :

ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ, (ֆրանսերէնի թարգմանեց Լիւք Անտռէ Մարսէլ, ուրիշ ժողովրդական բանաստեղծութիւններով): Դին 1000 ֆրանք:

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԻՀԻԼԻԵԱՆԻ ՎԵՐՑԻՇՈՒՄՆԵՐԸ մեր քով սպառած ըլլալով, կը սպասենք նոր ծրարներուն: Բոլոր ապսպրանքները արձանագրած ենք:

Այս առթիւ դաւաճան յաճախորդներէն կը խնդրենք կանխիկ ղրկել դիրքերուն փոխարժէքը: Մեզի համար դժուար է ղրկել «քոնթր – ռամպուրսման»ով եւ ուրիշ դործողութիւններով, մանաւանդ որ բոլոր դեկամարար ստանձնած ենք այս գործը:

Թղթատարի ծախքը գնողին վրայ :

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ

Հ· Բ· Ը· ՄԻՈՒԹԵԱՆ Փարիզի մասնաճիւղի տիկիններու կազմակերպած տարեկան երկրորդ մրցում – մրցանակաբաշխութիւնը, յատկացուած 11էն 18 տարեկան միջոցի վարժարանի աշակերտներու, տեղի պիտի ունենայ Նուպարեան Մատենադարանի սրահներուն մէջ 8 ապրիլ հինգշաբթի ժամը 14·30ին:

Ա· մրցանակ 2000 ֆր·, Բ· մրցանակ 1500 ֆր·, Գ· մրցանակ 1000 ֆրանք:

Եկեղեցիի կրթական խորհուրդին հետ համաձայնաբար, նիւթը պիտի ըլլայ 10 15 տող ֆրանսերէնէ հայերէն պարզ թարգմանութիւն մը գրաւոր :

Բոլոր միջոցի դպրոցները անխտիր կը հրաւիրուին մասնակցիլ իրենց կարող աշակերտներով:

Արժանագրութեանց համար ղրկել դպրոցին եւ ուսուցիչին անունը, աշակերտներուն անունը եւ տարիքը, ամէնէն ուշ մինչեւ 31 Մարտ:

Հ· Բ· Ը· Մ· Փարիզի Տիկնանց տարեկան Գ· մրցումը, յատկացուած մինչեւ 13 տարեկան միջոցի վարժարանի աշակերտներու, տեղի պիտի ունենայ 29 Ապրիլ հինգշաբթի ժամը 14·30ին :—

Ա· մրցանակներ հազարական ֆրանք, Բ· մրցանակներ 750ական ֆր·, Գ· մրցանակներ 500ական ֆրանք :

Նիւթը պիտի ըլլայ այս անգամ քանի մը նախադասութիւններ — ֆրանսերէնէ հայերէն բերանացի թարգմանութիւն :

Արժանագրութեանց համար ղրկել մասնակցող դպրոցին եւ ուսուցչին անունը, աշակերտներուն անունը եւ տարիքը, ամէնէն ուշ մինչեւ 22 Ապրիլ 1954 հետեւեալ հասցէին.— Տիկին Էլմասեան՝

2, Bld. Jean-Jaurès, Boulogne (Seine).

— ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ —

★

ՓԱՐԻԶ.— Հ· Ց· Դ· «Քրիստափոր» խումբի ժողովը այս երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8·30ին Ռէժանի վերնայարկը : Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

ԻՍԻ.— Ֆ· Կ· Խաչի Իսիի վարչութիւնը ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամուհիները, այս կիրակի ժամը 15ին, Խրիմեան սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.— «Վարդանանցը» կը տօնուի Մարսէյլի մէջ, Հայ Աբլներու եւ Աբլնոյներու կողմէ՝ Փետրուար 28ին, կիրակի կէսօրէ վերջ, Սալ Մաղրնոյի մէջ: Պիտի ներկայացուի « ԱԽՄՐԱՑՐԻ ԱՐԾԻՒԸ» :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ.— Կիրակի 25 Ապրիլ: Նուիրուած մեծ Հայուն ԱԻԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի յիշատակին: (Կազմակերպուած Հ· Ց· Դ· Նոր Սերունդի Փարիզի «Ահարոնեան» խումբի կողմէ):

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Ֆ· Կ· Խաչի Պան – էօ Փաշանի մասնաճիւղը շնորհակալութիւն կը յայտնէ Պ· Պ· Թադէոս Ստատեանի եւ երիտասարդ Անդրանիկ Հաքիմեանի, որոնք 500ական Ֆր· նուիրած են ընտանեկան հաւաքոյթի մը ընթացքին:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Վիէնէն Տէր եւ Տիկին Օննիկ Ագպէյլեան, զաւակները եւ բոլոր ընտանեկան պարագաները իրենց խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, հեռագրով կամ նամակով եւ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին Այրի Տիկին Անժէլ Գալուստեանի դառնաղէտ մահուան առթիւ:

ՄԵԿՆՈՒՄԻ ՊԱՏՃԱՌԱԻ ԾԱԽՈՒ Ի

Մարսէյլ Սէն Շարլ կայարանէն 30 մէթր հեռու բանուկ փողոցի մը մէջ մեծ պատճաշարան մը արդիական, մաքուր, կահաւորումով, 9 տարուան պայմանագիրը (պայ), մեծ լիսանս, 1926էն ի վեր հաստատուած չահաւոր գործ, բնակութեան յարմարութիւն:

Դիմել՝ ՆՈՐՈՑԵԱՆի.—

57, Rue Bernard du Bois, Marseille.

ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ

Մահու տուն մը չորս սենեակ, խոհանոց, աշխատանոց, Սոյլ գիծին վրայ, մէթրօ Պանեէոյի չատ մօտ:

Դիմել՝

Maison - Lazare, 13, Rue Thérèse

Paris (1e). Tél. RIC. 33-55

ԲՈԼՈՐ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Gros, Demi-Gros

Գուլպայ, մի – պա, ձերբին ձերմակեղէններ, ԱՄԵՆԱՆՊԱՏՇԱԽՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ :

Նոր գիներ

Articles polichinelles-ի համար :

Միակ հասցէն՝

BONNETERIE BEAUBOURG

227, Rue St. Martin, PARIS (3e)

Tél.: ARC. 66-50

MORY et Cie

SERVICE VAUQUELIN

Միակ ապահովուած տունն է ծրարներ ղրկելու համար ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(U. R. S. S.)

3, RUE ST.-VINCENT DE PAUL

Paris 18e, Tél.:TRU. 72-60(Poste 89)

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

HOTEL GEORGE V-ի

ՇՔԵՂ. ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ, ԿԻՐԱԿԻ 31 ՅՈՒՆՈՒԱՐ ԺԱՄԸ 16էն 24

ATTRACTIONS

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris